DE IURE ELECTIONIS NOUORUM PRAELATORUM REUEREND. P…

Guillaume : de Mandagot,
Federico Petrucci, …

DE IVRE ELECTIONIS NOVORVM PRAELATORVM REVEREND. P. AC D. GVLIELMI MANDAGOTI SS. ROM. IMPERII Cardinalis ampliſsimi, tractatus abſolutiſsimus.

HVIC POSTREMAE EDITIONI adiecimus additiones,

D. NICOLAI BOERII IVriſconſulti celeberrimi, viri vndequaque doctiſsimi.

ITEM DE PERMVTATIONE BENEFIciorum Friderici de Senis Tractatus vtiliſsimus.

COLONIAE VBIORVM,
Excudebat Balthaſarus Clypeus ſub ſigno arboris.

ANNO CIↃ. IↃ. CI.

4

REVERENDISSIMO ILLVSTRISSIMOQVE PRINCIPI AC DOMINO D. IOANNI EX COMITIBVS A MANDERSCHEIDT *& Blanckenheim, Argentinenſis Eccleſiæ Epiſcopo electo, nec non Lantgrauio Elſatiæ &c. D. ſuo clementiſsimo.*

S. D. P.

CVm nuper in hunc autorem, qui tum propter vtilitatem, tum propter vetuſtatem inſignis eſt, forte fortuna incidiſſem, Reuerendiſsime Illuſtriſsimeque princeps, mecumque perpenderem, quòd hiſce temporibus nullum controuerſiarum genus in foro Eccleſiaſtico neque grauius, neq; frequentius ſit, quàm illud, quod de electionibus eſt, quodque ad earum deciſiones hic author momenti adferat plurimum, operæ pretium me facturum exiſtimaui, ſi fructuoſum Reipublicæ opuſculum nocturnis aliquot lucubratiunculis correctum

&emendatum ad communem omnium Ecclesiarum vtilitatem in lucem proferrem. Putaui propter antiquitatem libelli, humani viri, & minimè inuidi officio conuenire, eum thesaurum, cuius memoria iam vix in vllis bibliopolijs extaret, nõ apud se domi præter ius occultare, sed tãquam in alieno loco repertum ita à tineis & blattis vindicare, vt loci, in quo inuentus esset, dominis, id est, omnibus legum studiosis cum ipso repertore tandem æqualiter communicaretur. Neque verò propter illam post hominum memoriam omnium in nostra facultate librorum vberrimam copiam ita delicati & negligentes esse debemus, vt hosce veteres recentibus longè præstantiores contemnamus: sed potius Augusti Imperatoris (qui cùm audiuisset, quòd Alexãder Magnus annos iam triginta duos natus, peragratis plerisq; totius mundi regionibus, dubitasset, quid in reliquum vitæ tempus acturus esset, demiratus fuit, si Alexander non iudicasset maius opus benè gubernare partum Imperiũ, quàm amplam ditionem comparare:) Imperatoris inquam prudentiam laudabimus, vt quæ iam par-

ta

ta ſunt, & temporibus & authoritatibus confirmata, conſeruemus potius, quàm nimia nouorum abundantia diſcendi cupiditatem obruamus. Vnde quemadmodum Iuſtinianus, dum omnem veteris Iuriſprudentiæ proprietatem, in Pandectarum præfatione, ſibi vendicat, qui non ſubtiliter, inquit, factum emendat, laudabilior eſt eo, qui primus inuenit: non immerito quid iuris in eo authore, quem penè amiſſum & mendis deprauatum reſtituit, habere conuenit, & quidem tantũ, vt ſi non plenum eius dominium, vt Imperator facit, ſibi velit vſurpare, tamen non exiguam apud omnes pro laudabili illa publicæ vtilitatis promouendæ cupiditate gratiã inire poſsit & debeat. Porrô hanc meam operam & laborem (ſi labor eſt diſcendi ſtudendique cupiditas) tuæ Celſ. tum propter communem patriam, tum propter eiuſdem tuæ Celſit. ſingularem in eam pietatem, in eoſque, qui inde oriundi ſunt, humanitatem, dedicare debui. Nam quoad longiſsimè mens mea reſpicere poteſt ſpacium temporis præteriti, & pueritię memoriam recordari vltimam, inde vſque repetens, a-

gnoſco

gnoſco T. C. ſingulari quodam ſtudio atque beneuolentia ſemper in meum parentem fuiſſe, atque ita ſingulari, vt ex coniuncta & familiari cōſuetudine, quæ ei cum T. C. frequens & diuturna ſæpè fuit, fructum aliquando ceperit honeſtiſſimum. Neque verò in hoc primo quaſi gradu beneficentiæ eadem T. C. ſubſtitit, quin ad totam noſtram familiam progreſſa, me quoq; nuper, quamuis immeritum, clementer eſt amplexa, cum mei iuuandi, promouendi, atq; ornandi gratia, honorem, quem certè, propter amplitudinem mea perſona, longè ſuperiorem ſuſcipere non potui, incredibili quadam voluntate & ſtudio ad me detulit. Cuius beneficij memoria adeò poſtea apud me magna & iucunda fuit: (quid enim iucundius eſſe poteſt homini ſano, quàm tale ſummi principis iudicium?) vt tunc tandem eam iucundiſsimam fore putem, ſi T. C. non à me (quod abſit) negligentia contemptam, vel obliuione oppreſſam, ſed illuſtri aliquo teſtimonio declaratam eſſe animaduertat. Quicquid igitur in eo vel publicæ vtilitatis, vel gratiæ eſt, id totum in T. C. nomine, Princeps illu-

Illustrissimè, plurimis de caussis apparet. Maximè verò, quod boni principes se νομοφύλακες libenter nominari, & legum, & politiæ administrationis curam sibi commendari benignè, patiantur. Deus Opt. Max. T. C. saluam & incolumem ad gloriam sui nominis conseruet. Coloniæ ex meo musæo Anno à Christo nato quingentesimo septuagesimo tertio supra millesimum. 24. Februarij.

T. Cels.

Deditissimus,

Matthæus Boysi,
ex Monasterio
Eiffliæ I. L.

REVERENDISSIMIS IN CHRISTO P. ET D. D. FRANCISCO DE STANNO Ruthenen. & Antonio de Stanno Engolismen. prælatis & fratribus, ac Domini nostri Francorum Principis in suo magno consistorio consiliarijs, Nicolaus Boërius, I.V.L. ac præfati Domini nostri Francorum Regis in maiore etiam consistorio consiliarius ordinarius,

S. P. D

SAEpè mihi naturæ munera, Reuerendißimi P. animo repetenti, verißimum illud Stoicorum occurrere solet: Quæcunq; à natura ipsa genita essent, omnia ad vsum hominum esse genita: homines etiam hominum causa esse procreatos, vt sibi inuicē quæcunq; possent, & omnia auxilio forent. Proinde quantū quisq; ingenio, quantum opera & labore assequi posset, tantum in communione hominum societateq; ferendū esse. Itaq; cùm spectabilem illum virum Dominum Gulielmum Mandagotum, Cardinalem & compatriotam nostrum, libellū de electione, tā in theorica, quàm praxi, omnibus quàm maximè collegijs alijsq; congregationibus, quæ per canonicam electionem suos altera trium à concilijs generalibus formarum editarum assumunt prælatos, vtilem & necessarium compererim, ac vos Dominos Antisti-

tes

tes, Iuris vtriusq; interpretes clarißimos, mihi profectò reuerendißimos longo cognouerim vsu, & ad legationis negotia sub Reuerēdißimo Domino Rothomagen. Cardinali de latere in Francia legato tanquàm cæteris, & qui quàm maximè præcellentes, & moribus, scientia, ac antiquißima nobilitate præditos, commissos & deputatos, nonnullas postillas doctrinarum & conclusionum Doctorum, & præcipuè modernorum, ob personarum vestrarum excellentiam & honorem addere volui, quas breui tempore, vt antiquarum & nouarum decisionum conclusio in electionum materia haberetur, persolui. Quam ob rem Reuerendissi P. si quid in eisdem aut incognitum, aut parum perfectè scriptum inueneritis, id vestra doctrina suppleatis; & quod minus mea æquitate dictum videretur, prudentia vestra corrigatis & emendetis, quas iudicio vestro corrigendas atque emendandas trado. Valete felices.

SIC IOANNES ANDREAS DE MANDAGOTO IN ADDITION. AD SPECVLATOREM, tit. de electi. scriptum reliquit.

E*ST sciendum, quòd Guido Magado, posteà Archiepiscopus Ebredunen. & demũ Cardinalis, composuit libellum de electionibus faciendis, quem per modum textus & glossarum ordinauit, & transmisit Domino Berengario, etiam postea Cardinali, sed prius Episcopo Biterensi: & Dominus Berengarius versa vice opus, quod per alphabetum super summa Hostiensis cõposuit, & vocauit Oculum, dicto Domino Guidomi direxit. Ipse autem Dominus Guido in libello prædicto, plano stylo loquendo, ignaro faciendarum electionum in Iure, & in facto plenissimè informauit, quem libellum per certos legum doctores obnixè rogatus, in quantum Iura noua illum secuta, scilicet Sexti, cuius prædicti ambo compositores fuerunt, & Clementinarum, exigunt, breuissimè reformauit, & quia ad practicam illam hodiè communiter recursus habetur, hic breuius pertransibo.*

TABV-

TABVLA CAPITVLORVM PRAESENTIS OPVSCVLI TRIPARTITI, IN QVA PATET SVMMARIA *instructio de his, quæ in eo continentur.*

Prima pars lviij. capitula complectitur.

Ca

SECVN-

LIBELLVS A MAGISTRO GVLIELMO DE MANDAGOTO ARCHIDIACONO NEMAVSENSI

compositus, super electionibus faciendis, & earum processibus ordinandis, cum additionibus magistri Nicolai Boerij, I. V. Licentiati, de monte Pesulano, dudum curiæ Bituricensis metropolitanæ, & primacialis aduocati, & nunc Magnifici ac Illustrissimi Francorum Principis consiliarij ordinarij.

VENERABILI *viro discretione, scientia, & moribus multipliciter radiati: magistro suo charissimo, domino Berēgario Fredoli, succentori Ecclesiæ Biterensis: Domini Papæ Capellano: & Doctori facundissimo Decretorum, Gulielmus de Mandagoto Archidiaconus Nemausensis & eiusdem Domini Papæ Capellanus salutem: & votiuis semper successibus prosperari.*

VEnerabili viro, &c. Cùm illius non sim au-ctoritatis, quòd meis scriptis fides debeat adhiberi: nisi quatenus iuribus & rationib. probabilibus roborantur: libellum istum, ne quis ambigat iuxta doctrinam in eo traditam procedere, cùm fuerit electio vel postulatio facienda, decreui sub quo potui compendio apparari: inducens ad probanda in eo contenta concordantias diuersorum iurium & glo. & addens aliqua, quę in textu

 breui

breuitatis caussa inserere prætermisi.

Adde quòd opinio Doctoris est probabilis tantùm, & non necessaria. l. 1. & ibi Lucas de Penna. C. de profess. quę in vrb. Constan. lib. 12. & glo. in l. 1. & ibi Paul. de Cast. col. 2. post medium. C. de leg. & glo. in l. si de interpretatione. ff. eo. titu. & Ang. Aret. in §. responsa. Insti. de iure na. gen. & ciuili. Quia debet intelligi secundum l. quam allegat, vt not. Bartol. in l. non solum. §. si liberationis. ff. de liber. legatis, & Iason in re peti. l. frater à fratere, column. xviij. ff. de conditioni. indebi. & Anthon. Corset. in suis sing. in verbo dispensatio. & Domini. de sancto Gemi. in c. 1. col. 2. in prin. de penis li. 6. per tex. in c. ego solis. 9. dist.

PROLOGVS.

QVia dum electiones imminent celebrandæ. a. *nequit interdum haberi copia peritorum, qui sciant dirigere in earum processibus eligentes : contingit quòd electiones ipsæ multoties non procedunt.* b. *vt quia peccatur in materia.* a. *vel in forma:* b. *seu quia tẽpora.* c. *non seruantur, quæ in eis faciendis aut prosequẽdis seruari statuta canonica decreuerunt, vnde magna pericula interdum sustinent Ecclesiæ viduatæ.* d: *ac grandia eligentes & electi plerunque incommoda patiuntur.* e. *Intendens igitur eo propicio, qui largitor est omnium gratiarum.* f. *præmissis si possem dispendijs prouidere ad instructionem eorum, qui sunt iuris.* a. *ignari & electionum, negotia non expertim quinque habere nequeunt, cùm expedit, copiam*

*piam peritorum, hunc libellum composui ex diuersis iuribus & Doctorum.*b.*opinionibus approbatis. In quo doctrina primò traditur satis plena, quis modus obseruari debeat in electionibus vel postulationibus faciendis, & eis factis tempore debito prosequendis. Secundò subijcitur, qualiter sint formanda instrumenta & literæ super his, quæ occurrunt in ipsarum electionum vel postulationum negotijs facienda. Tertiò & vltimò annectitur de appellationibus, per quas negotia aliquando huiusmodi ad sedem apostolicam deferuntur. Verùm quia vix esse potest, quin propter imperitiam vel occupationes multiplices, quæ nonnunquam à notitia deuiāt* c.*intellectum: aliqua in libello isto scripserim, quæ sunt cōtraria veritati.* d.*ad vos, quem scientiarum dominus.* a.*talento scientiæ multiformiter insigniuit.* b.*ipsius correctione duci fiducialiter recurrendum, à sinceritate vestra postulans ex munere speciali: vt si quid in eo corrigendum fuerit, id si placuerit: corrigatis.*c.*& in melius: prout circumspectioni vestræ videbitur: emendetis, sic quòd lectores nihil prorsus in ipso inueniāt, quod lingua.* d.*æmula reprehendat: sed quod potius imitentur, & imminētibus electionum vel postulationum negotijs amplectantur.*

QVia dum election.&c. a Celebrādæ. Electio est celebranda cùm vacat ecclesia, & nō ante, extra eo. bōne. 2. & c. ne pro defect. 7. q. 1. cum qui. & hoc siue vacat per mortem prelati, siue aliter. Nam pluribus modis potest ecclesia vacare,

vt di.infr.c.1. Adde quæ ibi dicam, & in c.59.forma 7.in glo.2.fo.57.

b Non procedunt. Quia non confirmantur, sed potius infirmantur, ex quo in ijs peccatum est in materia vel in forma extr. eod. cum in cunctis. & c.quia propter.& infr.c.22. & 27.

a Materia.i.in persona electa, quæ censetur materia electionis. sic enim sumitur extra cod.auditis in glo. communi.

b Forma, quæ triplex est. extra eo. quia propter. & infra c.21. vbi de hoc.

De his temporibus vide copiosius infra in viscella.M.Boiß.

c Tempora. Nota plura esse tempora, circa quorum obseruationem eligentes & electos intentos esse oportet. Primum est tempus, infra quod electio est celebranda. extra eo. ne pro defectu. & extra de supplen.neg.præl.licet.1.dis. postquam. & inf. cap. 1. Secundum, infra quod est electio facta, præsentanda electo & petendus est assensus eius.ext. e. quàm sit.Gre.10.lib. 6.& in constitutione Nicolai. eo.ti. cupientes.§.cæterum.lib. 6.& infra c.36.Tertium, infra quod debet electus consentire, vt in ead. decisi.quàm sit, & infra.c.37.

Quartum, infra quod habet electus confirmationem petere, vt in dictis decr. quam sit. & ca. cupientes.& inf.c.56. Quintum, infra quod eligentes & electi: & postulantes & postulati: & se opponentes eisdem tenentur venire ad sedem apostolicam, vel mittere ad ipsam: cùm ab ea electiõis confirmatio vel postulationis approbatio est petenda, vt in præal.dec.cupientes.& infr.c.56.c.sequenti.

Adde Albe.de Ro.in suo dictionario in litera electio debet fieri in ecclesia, &c.de quibus inf. in locis congruis apparebit.

d Viduitate. Quia eis nõ potest de pastorib.prouideri pendentibus huiusmodi electionibus, quod est valdè periculosum, extra co.c.ne pro defectu, & c.quam

capit. quamuis. Gre.10.lib.6.

Adde, quòd vacatio ecclesiarum est res periculosa, tex.& ibi glo.in c.oblatæ.versi.superior, & ibi Doct.de appel.& Paul.de Cast.in consi. 339.secundum verum numerum. in antiq. incip. Formæ.ca. propter.de elect. seruandæ sunt, &c. & glo.infr.eo. quia for.55. Quia vbi non est pastor, lupus triũphat secundũ Bal.in d.c.ne pro defectu, per illum tex.& idem Abb. col.1. & domini de Rot. deci.4.incipi. si post titu.de dolo & contu.in nouis.

e Patiuntur. Perdendo expensas, quas faciunt ꝓsequendo electiones huiusmodi: & se inaniter fatigando, vnde melius facerent, si abstinerent. ff.de inofficioso testamento.l.1.

Adde tex.in l.stichus.ff.de legat.tertio, & Iaco. de Aureli.in l.Macedoniani post Bald. & Salyc.C. ad Macedo.

f Gratiarum. A Deo enim omnes gratię & omnia bona procedunt, vt extra de deci. tua nobis, & decima sexta, quæstione prima reuertimini. *Bona omnia à Deo procedunt.*

Adde, quòd omne datum optimũ, & omne donum perfectum desursùm est, descendẽs à patre luminum, &c. Iaco.1.& 1.quæ. secunda, c. quàm pio. & ca. primo, §.& cùm humanæ. & ibi glo.in verbo descendite, cap.in pragma.& per Angelũ Perusi.in consilio 245. incipiente. Quia omne datum, &c.& quæ dico infra in fine operis, in vltima additione post glo.

a Iuris ignari. Ecce propter quod factus fuit iste libellus. Periti enim in iure hac doctrina non egẽt: nam possunt omisso riuulo ad fontem, id est, ad textus & glosas, ex quibus est ipse libellus extract⁹ percurrere: & inde veritatem plenius haurire: vt 76.dist. ieiunium.

Adde, quæ no. Io.And. in addi. Spe.titu.de salarijs.§.sequitur de aduocatorum in postil. super ver

bo laborare, vbi dicit se vltra l. annos studuisse, & non indigere librorum reuolutione, saltem parũ. Et Bald. qui legerat xlvij. annis ante lecturam feudorum, vt ipse attestatur, in proben. feudorum, & Iacob. de Aluero. in capitu. primo in princ. qui feud. dare possunt.

b Doctorum, scilicet Bernardi. Innocen. & Hostien. Gof. Vincen & Bart. con. & aliorum.

c. Deuiant intellectum. Occupatus enim circa diuersa de facili decipitur, & à veritate deuiatur, argum. extra de senten. extra si aliqua doct. & C. de libera. causa, l. iubemus. nam pluribus intentus minor est ad singula sensus, extra de clericis coniugatis. diuersis xvj. quæstio. prima præsbyteros, & C. de assef. l. nemo.

d Contraria veritati. Hoc non est mirum: nam & August. qui tantus fuit, plura scripsit, quæ postmodum retractauit, vt xxvj. quæst. iiij. quodam in loco, eod. x. q. j. certè ego. Omnium enim habere memoriam, & in nullo peccare, potius diuinitatis est, quàm humanitatis, C. de veteri iu. en. l. ij. §. si quis autem.

Peccare in nullo diuinum est.

Adde, quòd si quis plura effundat, vix erit, quin aliquid reprehensibile proferat: ex effuso enim sermone in promptum incidit periculũ, in fi. C. de dotis promis. & Spe. ti. de aduoca. §. iam nunc videndum, & Pau. de Cast. & Al. in l. de tu. C. de in integ. rest. vbi Pau. inter alia dicit, quòd Bal. frequẽter variabat ex nimia subtilitate ingenij sui, nõ tamẽ malitiosè, & gl. in f. c. lix. forma xij.

a Scientiarũ dominus. Simile xxxvij. dist. §. sed econtrà.

b Insigniuit. Scientia nobilitat hominem, vt notat extra de præb. c. de multa. nec potest precio nũmario cõparari. ff. de va. & extraor. col. j. §. est qdẽ. Adde Bald. & Saly. in l. prouidendum. C. de postul. &

ſtul.& quę dixi in lib.conſuet.Biturigen.tit.de conſuet.iur.ſtat.perſo.§.vj.in glo.j.

c Corrigatis. Qui ſubtiliter factũ emendat, laudabilior eſt eo, qui primò inuenit. C. de veteri iur. enu.j.§. omnibus actoribus. Nec propter hoc deberet quis declinari, licet dicta eius corrigantur, ex quo cum veritate corriguntur, vt ix. diſtinct. noli frater. nam ſępè reuelat vni Deus, quod alteri celatur, xcv. diſtinct. eſto ſubiectus.

Adde quotuplex ſit correctio, & quibus corrigere licet Dy. extra de reg.iu.c.peti venia. Imol. in l.ſi verò.§. de viro.ff.ſolu.matrim. ſentit Pau. de Caſt. allegando regulam, cui licet & cætera, & in l.ij. In tex. in ver. ius habenti. ff.de leg.j. Alex. in Auct. ex teſtamento.in iij.colla. C.de col. Bart. ſing. in l.j.§. fin.C.de lati. lib. tollen. & an aliquid corrigi dicatur, cùm adijcitur vel interpretatur, vide nota. in Aucten. quibus mod. in natu. effi. legi.§.non poteſt. item & an id, quod ſuppletur, corrigi dicatur: not. in Aucten. de non alienan.§.j. tractatur amplè per Lud. Ro. con. lv. & in repet. Aucten. ſimiliter. C.ad l.Falcidiam, & de ſignificato huius dictionis correctio: vide ampliſſimè per Archi. in capitulo, quia plerique de offi. ordi. lib. vj. & Albe. de Roza in ſuo dict. in ver. correctio per totum.

d Lingua æmula. Sunt enim nonnulli, qui vel ignorantia excæcati, vel inuidiæ ſtimulis cõcitati, aliorum ſcripta, quanquam bona & vera, venenata lingua condemnant, iuxta illud: Sępè redarguo rẽ, quam iudico deteriorem propter liuorem: vel quia neſcio rem. Contra quos eſt illud Eſaiæ: Væ vobis, qui dicitis bonum malum, &c. xj. quæſtio. iij. væ vobis. *Inuidi omnia redarguunt.* *Verſus.*

Adde Spec. titulo de aduoca.§. iam nunc videndum, & Hieron. in epiſtola ad Aſſellam virginem incipiente: ſi tibi putes gratias à me referri, & cæt.

tem verum intelligas, licet aliqui contradicant: siue in tali regulari ecclesia spectet electio ad conuentum, c. siue Abbas aliquis vel alius superior habeat prælatum mittere. d. ad eandem: dummodo is, qui per superiorem mittitur, sit episcopo præsentandus, vt confirmetur ab eo, vel curam. ". recipiat animarum: alias, si non confirmetur ab episcopo, nec curā animarum recipiat ab eodem, cùm talis non sit perpetuus, sed per superioris beneplacitum valeat remoueri, b. non habet locum, quod de trimestri tempore est præmissum, sed sufficit, vt infra sex menses c. talis ecclesia ordinetur. In cæteris autem ecclesiarum secularium prælaturis, d. necnon & in dignitatibus. e. ac personatibus, qui cuilibet in ecclesijs cathedralibus, vel alijs tam secularibus, quā regularibus constitutis. f. et etiā in alijs beneficijs inferioribus quibuscunque, licet curam habeant animarum, siue per regulares, siue per seculares clericos gubernētur, est infra vi. mēses. a. cōputandos, vt præmittitur. b. celebranda. Cæterùm si hi, ad quos electio siue prouisio noscitur pertinere, iusto impedimēto. c. cessante, nō elegerint seu non prouiderint infra tempora supradicta: ex tunc eligendi potestas deuoluitur ipso iure: d. verùm si superior elegerit vel prouiderit, sed eius electio vel prouisio ex quauis causa fuerit reprobata, seu electus ab eo noluerit consentire, aut post consensum renunciauerit iuri suo: statim eligendi potestas reuertitur ad eosdē. a.

Libri diuisio.

AD principale. Hîc signatur primũ capitulũ Et est notandum, quòd iste libellus diuiditur in tres partes. Prima pars continet.lviij c.secunda,vnum tantum:& tertia,aliud tantum:& ita in vniuerso sunt,c.lx.Sub secunda verò parte cõtinentur xviij. formæ instrumentorum, vel literarum: & sub tertia vij. quæ quidem formæ in vniuerso sunt xxv. quæ non per capitula, sed per paragraphos distinguuntur. Vt igitur capitulum vel formam,cùm sub certo numero allegabũtur in apparatu, citius inuenias: facias in principio cuiuslibet capituli atque formę suum numerum in rubrica, vel saltem in margine: extra sicut fit in distinctionibus & quæstionibus in decreto.

Adde quid facit diuisio glo. Io. Fab. Christofo. Porc. Io.de Pla.Bart.Bald.& Ange.Aret. in prohe. Institu.§.igitur.in verbo easdem.

Nomen Domini inuocandum est.

a Nomine. In omnibus operibus nostris nomen Domini inuocare debem⁹, vt ab eo dirigamur 26. quæst.vlt. non obseruetis,extra de testi.in nomine Domini.C.de offi.præfe. præto.affri.l.in nomine, nam sine ipso factum est nihil, vt in Euangelio Ioannis capitulo primo.

Adde tex.& Archid.& Cardina.Alexand.in c.in In nomine Domini,xxiij. distinct.Abb.Sicu.& Fel. in c.j.de fide instr. & gl. in ca.j.§. & cùm humanæ. in versi.descendit. de elect. in pragm. sanct.& Specul.ti.de instru.edi.§.j.& Bar. Ludo. de Ro. Alex.& pulchrè Ias.in rub.ff. de no.ope. nunciatio. & text. in c.veritatis,ibi.in nomine Domini, & ibi per Ab. Sicu.col.ij. de dolo & contu.vbi Papa in prin.in sequendo Apostolum ij.ad Co.ix. inuocat nomẽ Domini,& per Bar.Bal. Pau.de Cast.& Moder.in prin. C.Io.Fab.& Ang.Are. in prohe.Inst.& gl.in c.vlt. forma j.inf.e,& Maria.Sozl.in cõsi.xij.in prĩ. vo.j.

b Initiũ.j.quæst.j. cũ Paul.extra de sum. Tri.c.j.

Adde

Adde Spe.ti.de instru.edi.§. ij.ver.ante oīa.& in ti.de sum. Tri.et fi.cat.in prin.Bar.in l.ij.ff. de fur. & ad Ro.x. & de pe.dist.iij.adhuc.instan.& xx. q.3. hic no.melius quàm alibi per Bar. In j.consti.feud.

c Irrita.Extra de suppl.neg.præl.licet vbi de hoc, & c. dilecto.

a Infra tres menses. Iusto impedimento cessante, extra eo.ne pro defectu, & inf.c.prox. Adde tex. & glo.Do. & Card. Alex.in c.postquā.l.Dis.& latiꝰ in c.obeuntibus,lxiij.dist. & Bar.de fir.in tract.suo de episcopo, in j.parte,lib.j.q. ij.

b Vacationis tempore. Si benè, ad quos spectat electio vel prouisio,sciant ecclesiam vocare.

Adde glo.inf.eod.c.iij. in ver.sciuerunt,& gl.in d.cap. postq̄.l. dist.quæ dicit ipsos tres menses currere à die mortis, sed secundū Ab. in c. bonę,ij.col. pe.ver. in gl.ij.de ele. debet intelligi ab hora mortis & die sciētię vacatiōis,& nō à die vacationis,& idē tenet ibi Io.And.& B.de fir.in tract.de epo in j. parte li.j.q.vij.prout tenet hic Manda.Et pro ista opi.facit text.cum sua gl. in Auct.hodie,de appel.cū simili.Et sic electio potest fieri, etiam anteq̄ corpus prælati defuncti tradatur sepulturæ, licet honestū sit, quòd prius sepeliatur secundum Doct. & Car. de Zab.in dict.cap.quia propter, in vij.no. & Bald. & Ang.in l.gno.ff.de his, qui no.infa.& Phil.Fran. in c.si electio.eo.lib.v.

c Mortis prælati. Aut renunciationis vel trāslationis seu amotionis: nam & istis modis vacat ecclesia, vt extra de renunc. post transla. & c.vltim.& extra de cler. non resi.ex tue. Quod autem dixi de translatione,verum esse intellige,quando est plenè translatus, xxj.quæst.ij.si quis iam trāslatus, & notatur extra de præben.de multa. *Vacatio ecclesiæ multipliciter fit.*

Adde similem glo inf.eod.ca.lix.for.vij.fo. lvij. & tex.Pe.de Anc.Arch.Do.& Phi.Frā.in c.susceptū de re-

notabili, & Archid. in c. j. x. quæst. j. & glo. in prag. titu. de elect. c. j. §. sed quid per electiones, in verbo collegiatis, & glo. & docto. in c. statutum. eod. lib. vj. & deci. Grationo. Delphi. quæst. cclviij. & Alex. consi. cvj. lib. ij.

b Similiter. In hoc æquiparantur ecclesiæ cathedrales & regulares, vt extra eod. ne pro defectu.

Adde Archid. & Cardina. Alex. in c. Osius. §. j. in fin. lxj. distinct.

c Ad conuentum. Electio spectat ad conuentũ de iure communi, extra eo. capitulo j. & xvj. quæst. vltim. congregato, de consuetudine tamen vel ex priuilegio quandoque spectat ad alium. argu. extra de consue. cùm dilectus. ar. extra de arbi. cũ olim. *Electio ad quos spectet.*

Adde glo. Io. Monachi. Domini. & doctores in c. quanquam, eod. libro vj. & plenissimè Barth. de Fir. in tractatu de episcopo, & in tertia parte libri primi per totum singula, & Abb. in capitu. cùm dilectus, in tertio notabili, de consuetudi. & in consilio xxv. libro secundo, & Ioannes de Ana. & ibi Ludouic. Bolog. in additionibus, in consil. lxij. & Frederi. de Zenis in consilio lxj. & Francisc. de Zabare in consi. lxij. column. iij. versicu. ad quintum. Pet. de Anchara in consilio cccxcix. in prin. & glo. in pragma. eodem, §. primo, in verbo eligant, & gl. secunda, in ca. xix. infra eod. & quæ ibi dico & Archid. & Cardinal. Alexand. & Dominic. in c. sacrorum. §. j. lxiij. distin. & Angel. de Claua. in sua summa in litera electio. §. j.

d Mittere ad eandem. Sicut contingit in plerisque conuentualibus prioratibus. Quòd autem iste superior non habeat nisi tres menses, est argu. extra eod. ne pro defectu, vbi archiepiscopus, ad quẽ deuoluitur prouidendi potestas, propter negligentiam inferioris, non habet nisi tres menses.

Adde ad hoc vltimum dictum, quod idem tenet

net Barthol. de fir. in tracta. de episcopo, in prima parte lib. j. quæstion. quinta, & glo. Innocen. Bald. Abb. Sicu. colum. ij. versic. nota ibi vltra tres menses, &c. & ibi Modern. in dicto capitulo, ne pro defectu, & in capitulo, quia diuersitatem, colum. ij. versicu. sed quæritur, de conces. præbend. & Barto. vbi suprà in tertia parte libri j. quæstione xx. Et quid in casu, quo publicato scrutinio fit deuolutio ad superiorem ibi.

a Curam recipiat. Talis, ex quo curam recipit, remoueri non potest pro voluntate Abbatis: cùm habeat de cura episcopo respondere, extra de præb. in Lateran. & extra de priuile. cùm & plantare. §. in ecclesijs.

b Remoueri. Extra de statu monachorum, capitulo secundo, & c. cùm ad monasterium. §. tales.

c Sex menses. Extra de conces. præbend. nulla, & capitu. quia.

d Prælaturis. Puta abbatijs secularibus, archipræsbyteratibus & similibus.

e Dignitatibus. Puta præposituris, decanatibus, archidiaconatibus & similibus.

Adde quid sit dignitas. Innocentius in capitulo vnico de custo. Eucha. latè per Archidiaconũ, in capitulo primo, de consuetudini. libro sexto, vbi etiam ponit differentiam inter dignitatem personarum & officium, vide etiam Oldradum, consilio clxiiij. melius per Barto. ad quem recurre. in l. prima, C. de dignitatibus, lib. xij. & an, cùm fit mentio dignitatis, excludatur episcopalis, notatur in capitulo primo extra de translatione episcopi.

Electio quandoq; intra trimestre, quandoq; intra semestre fieri debet.

f Constitutis. Hæc est opinio Innocentij & Bar. compos. nota. extra eod. ne pro defectu. Sed Host. ibidem, & in summa sua eodem titulo dicit. Contradicit enim, quòd in omnibus ecclesijs, exemptis per mortem prælati vacantibus, seruari debet constitutio

ſtitutio prædicta, ne pro defectu: vt videlicet eligere teneantur hi, ad quos ſpectat electio infra tres menſes. Idem dicit in præpoſituris & decanatibus eccleſiarum cathedralium, vbi præpoſitus vel decanus eſt adminiſtrator bonorum capituli: & bona inter epiſcopū & capitulū ſunt diuiſa Sed quicqd dicat, veriꝰ credo, quod hîc dicitur de.vj.mēſib. cùm enim dicta conſtitutione pro defectu mentionem tantùm faciat de cathedralibus & regularibus eccleſijs, ad alias non extendam ipſam. Nam ſi idem voluiſſet Papa, in alijs idem dixiſſet, argu. extra de tranſla. inter. extr. de dec. ad audientiam.

Adde tex. & glo. in prag. eod. §. j. in verbo collegium, cum ſeq. & Bal. in dicto capitulo, ne pro defectu, colum. ij. & ibi Abb. colum. ij. in prin. verſic. no. in verſi. ſtatuimus, & amplè colum. iij. in prin. verſi. quæro pro declaratione, & in cap. ij. de conceſ. præben. & in c. quia propter, colum. ij. in prin. verſi. circa iſtam partem, & Arch. Io. Andr. Dominic. & Phil. Franc. in c. quam ſit, & glo. in ca. ſicut, eo. titu. lib. vj. vbi vide, quod dicatur beneficium electiuum, & per Franc. de Zab. in cle. j. §. adde ꝑb. & glo. in clem. quia contingit. §. vt autem, in verbo electionem de relig. domi. & glo. in pragm. eo. §. ſed quòd per electiones, in verbo electiuis, in fi. & in §. ad locum in verbo prælato, in fin. & Franc. de Zab. in conſi. ciij. colum. j. cum ſeq. quod eſt ſingul. & Felyn. in capitu. cùm Bartholdus, columnn. ſecunda poſt princip. de re iudi. & in cap. in noſtra lxxij. correlario. de reſcript. & infr. eod. capitul. xxj. in verbo collegiatis, & Bald. in d. c. quia ꝑpter, col. ij. ver. quia ad illud, & Nico. Milis in ſuo reper. in litera electio. in j. ver. electio. tunc demū & Bar. Sozi. in conſi. lix. col. ij. ver. circa tertiam dubitatio nē. lib. j. & Bar. de fir. in tract. de epiſcopo, in j par. li. iij. q. xxxvij. & Dom. de Ro. deci. iij. & ſeq. in no.

a Sex

a Sex menses. Extra de con. præb. c. ij.

b Præmittitur. Sup. eod. ca. §. j. s. à vacatione vel notitia.

c Impedimento. Impeditis. n. non currit temp⁹, extra de conces. præben. quia, & infra capit. proxi. vbi de hoc.

d Ipso iure. Extra eo. c. ne pro defectu, vnde nulla esset facta electio, postmodū per eosdem, vt dixi sup. in prin. c. nec impediret electionē vel prouisionem superioris, extra de sup. neg. præl. dilecto. vbi de hoc. Superior ergo supplebit negligent. inferiorū, prout hic dicitur, nisi in vno casu, quando s. episcopus vel archiepiscopus habent suo iure eligere vel prouidere, tunc. n. si ipsi sunt negligentes, quia non eligunt seu non prouident infra tempus debitum: suppleri debet eorum negligentia per ipsorū capitula, extra de supplend. neg præl. c. licet. vt extra de conces. præb. cap ij. Si verò non iure suo, sed iure deuoluto, videl. per negligentiam inferiorum pertineat ad eos prouisio, tunc nō supplebitur negligentia eorundem per ipsorum capitula, sed per superiorem, vt colligitur in prædictis dec. ne pro defectu, & cap. licet, & not. per Innocen. Hostiens. & Bar. consi. extra eod. c. cùm in cunctis §. fina.

Prælati negligentia per quem suppleri debet.

Adde ad prin. glo. Bald. in cap. j. post prin. & ibi Cardin. Alex. colum. ij. in fine quo tempore inuest. in vsib. feud. & Abb. Sicul. c. licet. de suppl. neglig. prælat. & glo. & docto. in c. licet eodem li. vj. Abb. in dicto c. ne pro defectu. col. j. versi. no. ibi deuoluatur cum ibi. seq. & est ratio, quòd potestas eligendi & conferendi, ad superiorem post tempus ad eligendum & conferendum à iure prefixum elapsū deuoluitur, quia iura hoc volunt & exprimunt, vt dicto capi. quia propter, & ibi omnes docto. & ca. ij. de conces. præbend. Auct. hoc amplius. C. de fideicom. & c. iij. de test. aliàs autem non fit deuolu-

tio

tio post tempus elapsum, vt l. cùm quidam, & ibi Bar. Bal. & Docto. Moder. ff. de leg. ij. & pulchrè Abba. Si. in consi. xciij. volu. j. & Ludo. de Ro. in consi. ccclij. colum. ij. versic. quo ad secundum, & quo ad alia notata per glo. vide Bald. in d. c. ne pro defectu. colum. ij. versicu. sed nunquid episcopus, & ibi Abba. col. vl. versi. sed nunquid autem in isto superiore, & latius in dicto capitu. cùm in cunctis. §. finali, colum. ij. versi. in glo. fin. & in d. capi. ij. de conces. præb. & Barto. de fir. vbi supr. in iij. par. li. j. quæst. xx. & Bart. in l. ij. §. quem ita ff. de vaca. munerum & tex. Domi. Pet. de Anch. & Phil. Fran. in c. quanquam, co. lib. vj. Et aduerte, quòd superior tenetur eligere seu prouidere de illa ecclesia, hominem illius, sicut tenebantur eligere primi electores, vt est tex. in clem. j. de supplen. negli. prælat. & ibi Imol. & de Zabare. & in dicto ca. ne pro defectu, ibi de persona idonea ipsius quidem ecclesiæ, &c. & tenet ibi Hostien. & Abb. columna secunda, versi. nota. ibi vltra tres, & columna vltima in gl. fin. & Ludo. de Ro. in suo singula. incipien. pone, quod arbitrium, fol. xiij. columna quarta, & Bart. de fir. vbi sup. quæst. xxxiiij. & gl. inf. eod. c. xxxj. in verbo facienda, & quæ ibi dico. Sed maior est dubitatio, an teneantur eligere, postea confirmare, sicut tenebantur electores, vel tantū modo prouidere, vide Doct. in d. c. ne pro defectu. Insuper Abb. col. ij. versi. nota. vlti. & in c. causam q. & in capitulo cùm inter canonicos, eodem titul. & glo. in clemen. si de beneficio, de preben. & glo. in pragma. titu. de collatio. §. quòd si quis, in verbo superiorem, cum tribus sequen. & omnes, maximè Felyn. in capitul. inter dilectos, columna ix. versicul. in glo. in verbo confirmari, de fide instrumen. vbi ponit regulam cū iiij. fallen. & Cardin. Alexand. in capitu. in synodo lxiij. distinctio. & Felyn. in capi. superbis. colum. j. versicu. item vide, de accusatio. & textum in capitulo si postquam, §. finali, & ibi Doct. de elect. libro sexto.

a Ad eosdem. Nam vna vice tantùm sunt priuati, vt nota. in glo. communi, extra eodem capitulo, ne pro defectu, & extra de excef. præla. inter dilectos, in vltima glo. ad hoc facit etiam, quod notatur per Innocen. & B.com.extra, eo.cùm Vintonen.

Adde glo. & Doct. in ca. si electio in verbo integrũ eod. lib. vj. & Abb. Sicu. in dicto capi. ne pro defectu, colum. iiij. in princip. versi. in glo. in verbo, ea vice, & latius in c. cùm Vintonẽ. col. iij. ver. in glo. in verbo, sed tertia, & glo. infra eo. c. ix. in glosa tertia & vltim. & in c. xxvj. in verbo ea, & quæ vtrobique dixi.

Vtrum currant electionum tempora legitimè impeditis.

CAP. II.

CVm non currant tempora, de quibus agitur superius. a. *legitimè impeditis*. b. *quæ sunt impedimenta huiusmodi, videamus. Impedimenta enim legitima sunt, vt si sint canonici, ne absque superioris licentia eligant interdictum,* c. *dummodo in mora non fuerint petendi licentiam eligendi. Item si omnes excommunicati.* d. *fuerint, aut suspensi.* e. *vel etiam interdicti. Si tamen & ipsi non sint in mora.* f. *absolutionis vel relaxationis beneficiũ postulandi. Item si postulato aliquo vel electo superior nõ vult concedere.* g. *postulatum, vel electus consentire renuit,* h. *aut post consensum renunciat.* i. *iuri suo: seu electio propter occultum.* k. *electi vitium irritatur, hi, qui postulauerant vel elegerant, postulare poterunt, seu eligere iterato,* l. *nec tẽpus expensum in huiusmodi seu decursum computabitur in trimestri.* m. *tempore, vel semestre.* n. *imò ex integro deducetur.* o. *& idẽ*

in

in quolibet impedimento.p. legitimo est dicendum: vt quamdiu durauerit, non currant prædicta tempora ipso iure.q. Vbi verò sciēter.r. indignum.s. eligerent, aut criminosum.t. aliquem postularent, tunc etiam si electus non consentiat aut renunciet iuri suo: nec postulare, nec eligere poterunt illa vice: cùm eligendi potestate secundum statuta.u. canonica sint priuati.x.

CVm non currant, &c. a Superius. Sup. c. proxi. b Impeditis. Extra eo. ne pro defectu, & c. eis, quibus & extra de conces. præb. quia sic non currit præscriptio ei, qui non potest agere. C. de anna. ex l. j. §. vl. ij. q. vj. anteriorum.

Adde & intellige secundum glo. & doct. in dict. c. ne pro defectu, quando præcedit eorum protestatio, maximè quando per Papā vel principem fuerunt impediti, & idē nota. Bart. de fir. in tra. de episcopo, in j. parte lib. j. q. ij. & Card. Alex. in c. vnde. lxj. dist.

c Interdictum. Extra eo. eis, quibus.

Adde quòd idē est, si ex consue. licentia superioris requiratur, de quo vide tex. Bart. Io. de Pla. & Luc. de Penna, in l. ij. de decurio. lib. x. & Ang. con. xlv. & Bar. de fir. in prima parte libri primi, quæstione viij. & debet caput petere licen. aliàs terminus currit impeditis, si potuerunt obuiare impedimento, & non obuiauerunt, vt dicto capitulo his quibus, & ibi Abb. & in l. quibus diebus, & ibi Bart. Bald. & Alexand. Paul. de Cast. & Barth. Sozi. de Zenis. ff. de conditio. & demōstra. & Bald. in dicto capitu. ne pro defectu, colum. ij. versi. Et hoc verum, & ibi Abb. colum. iij. versi. in glo. Iusto. & Ludo. de Ro. in consi. ccclij. colum. ij. in fine, versic. cæterùm, & Fely. in c. j. col. v. versi. adde tex. in c. ex transmissa. in prin. de præscip. ad quē recurre.

Et intellige, ꝙ ante electionē peti debet licen. quæ actū pcedere debet, secundū B. de fir. vbi sup. & Bal. in l. j. col. pe. C. q admitti ad bo. pos. ver. extra, q̄ritur vbi

ponit quædã, quæ sunt de forma electionis, & q̃ sunt ante formam, & quę præter formam, & quædam quę sequuntur formam, & idem facit Io. An. in c. quanq̃, de vsuris, li. vj. in Nouel. & Fran. de Are. consi. xvj. co. ij. ver. nec obstat. Et talis licen. debet præstari caussa cognita, aliàs actus non valet secundum Bar. Bald. & Pau. de Cast. in l. sed si lege. §. præter. ff. de in ius vocã. & Bart. vbi supr. & Alexand. in consil. ccviij. lib. ij. & Raphan. Cuma. consi. clxx.

Electio an poßit fieri, per vnũ alijs omnib. excommunicatis.

d Excõmunicati. Excommunicati nõ possunt eligere, inf. c. vj. vbi de hoc. Sed nunqd minor pars non excõmunicatum poterit eligere. Io. innuit, quòd non, prout notatur ix. quæst. j. nos in hominem. Dic contrà, & si omnes essent excommunicati vno solo excepto: nam ille solus poterit eligere, quia in eum solum cecidit ius totius capituli, argum. ff. quòd cuiusq; vni, l. sicut, & lxv. distinct. si fortè. & hoc videtur innuere Innoc. & Hostien. extra eod. c. illa, & B. com. extra de consue. cũ dilectus. Nec obstat extra de conces. pręb. quia ibi dicitur, quòd suspenso non currit tẽpus, nisi sit in mora. nam illa loquitur, quando ad vnum solũ spectat beneficiorum collatio, tunc enim illo suspenso vel excommunicato non currit ei tempus, dummodo non sit in mora: vt ibi dicitur. Sed cùm ad plures spectat & aliqui sunt excommunicati, aliqui non, tunc in non excommunicatos recidit ius totius capituli, vt est dictum. de ista materia tangitur per Inno. & Hostien. in prædicta dec. quia diuersitatem.

Adde quòd Bart. de fir. in tract. de episcopo, in tertia par. li. j. quęst. xxxj. ver. quid autem si maior pars, &c. tenet glo. Io. ix. q. j. c. fin.

e Suspensi. Isti eligere non possunt, ext. de consue. cùm dilectus. Item nec interdicti, extra eo. cùm inter R. et. infr. c. vj. vbi de hoc.

f Non sint in mora. Nam si essent, curreret ei tempus, vt extra eod. eis quibus, & extra de concés. præb. quia diuersitatem.

g Con-

g Concedere. Nunquid poteſt compelli ad eũ concedendum. Dic vt no. de poſtu. bonæ. j. & extra de renun. poſt tranſlationem.

h Renuit. Expreſsè renitendo, extra eo. cũ inter canonicos, vel tacitè, id eſt, non conſentiendo infra mẽſem, quia tunc cadit à iure ſuo extra c. quam ſit. Gre. x. & infra c. xxxvij.

i Renunciat. Quod poteſt ante confirmationẽ ſine licentia ſui ſuperioris, ſed poſt confirmationem non poſſet, extra de tranſla. inter corporalia, extra de renun. admonet, & c. vlt.

Adde glo. celebrem. in c. ij. in verbo renunciauit, & ibi Abb. de in integ. reſti. & gl. in c. ſi electio. in verbo renunciat, & ibi latè Domi. poſt alios, eo. lib. vj. & Fely. in c. cùm Bertholdus, col. ij. poſt prin. verſi. hinc videmus, de re iudi. & Domi. in c. ſi religioſus. §. fina. quæſt. pen. eod. lib. vj. & Oldr. conſi. cxxvij. & Ludo. Bolog. in c. ij. de renun. in ſecundis interpr. & Bal. in l. ſi ad ſcribatum, C. de app. & Bar. de firm. in tractat. de epiſcopo in j. parte li. ij. quæſt. xxix. cum ſeq. & Ab. Sicu. in c. ex parte col. j. de arbi.

k Occultum. Secus ſi manifeſtum eſſet: tunc enim ſi electores ſcienter elegiſſent indignum, priuati eſſent illa vice eligendi poteſtate, extra eod. cùm in cunctis, & infra cap. xij. vnde non poſſent eligere iterato, vt infrà ſequitur, §. vbi verò: ſed deuoluetur eligendi poteſtas ad non peccantes vel ad ſuperiorem, vbi omnes deliquiſſent, extra eod. bonæ. j. in fine, & cùm Vintonen. et. infrà c. ix. vbi de hoc.

Eligentes indignum, an priuẽtur ſemper poteſtate.

Adde, quæ ibi dico, & Bartolum, Baldum, Angel. Paul. Alex. Iaſ. & Berthol. Sozi, in l. ſerui electionem, ff. de lega. j.

l Iterato. Etiam ſine licentia ſuperioris, argum. extra eo. cũ terra. & c. cùm Vintonenſis, vbi de hoc notatur per Doctores.

m Trimeſtri tempore. Quod datur ad eligendũ in eclesijs cathedralibus & regularibus, extra eodem,

ne pro defectu, & suprà eodem capitu. proxi.

n Semestri. Quod datur in inferioribus dignitatib. extra de con. præb. c. ij. & sup. c. proxi.

Adde singulariter Freder. de Senis, consi. c. ix.

Electio si non sortiatur effectum, an habeant eligẽtes tempus integrum.

o Deducetur. Nunquid isti habebunt iterum tres menses vel sex integros ad eligendum à die, quo superior noluit concedere postulatum, vel electus noluit consentire: seu renunciauit iuri suo, vel ipsius electio cassata extitit propter occultum eius vitiũ. Quidam dicunt, quòd non, secundum illud tantũ, quod restabat de priori tempore, & hoc innuit B. com. extra eod. ne pro defectu, & extra de postulatione prælatorum, c. primo, in fine primæ glosæ. Idem etiam videtur innuere Innocent. extra eod. cùm Vintonen. in prima glosa versiculo, alij dicunt, & fortè benè, pro qua opinione faciunt iura. ff. de adult. l. quinquennium, C. de restit. milit. l. quod tempore, & C. de præscript. long. tempo. asit. quòd si quibusdam. Alij dicunt, quòd habebunt integrum tempus, vt habeant ab initio. Nam ex quo eligũt, infra tempus à iure præfixum sufficit, nec debet eis imputari, si electus ab eis non vult consentire, vel renunciat iuri suo, aut cassatur eius electio propter occultum eius vitium, & hoc seruat Rom. curia.

Adde pro opp. Mandago. & com. tex. glo. Arch. Pe. de Anch. Domi. Imo. & Phili. Franc. in c. si electio. eo. li. vj. & Bar. de fir. in tra. de epis. in j. parte, li. j. q. pen.

p Legitimo. Vt si nõ audẽt eligere propter impressionis timorem, ex. eo. bonæ. j. nam & tunc non curreret tempus, j. c. xiij. alia plura exempla per te ipsum poteris inuenire.

q Ipso iure. Non est enim aliqua restitutio eis necessaria, secundum Hostiens. & B. com. extra eod. c. ne pro defectu. Alij verò dicunt, quòd necessaria est restitutio, vt notatur per Innocen. in dicto capit. ne pro defectu, secundum primum puto verius arg. prædict. dec. ne pro defect. & extra de con. præb. quia.

Adde,

Adde, q istā opp. Mand. tenet Ab. Sicu. in d. c. ne p defect. col. ij. versicu. ibi iusto imped. & col. iiij.

r Scienter. Ignorantes enim nō puniuntur, dū tamen diligentiā adhibeāt ex. eo. innotuit, & inf. c. ix.

ſ Indignum. Quis reputetur indignus, dicitur infrà cap. xxvij.

t Criminoſum. Quis poſtulari debeat, habes infrà capitul. iiij.

u Statuta. Extra eod. cùm in cunctis, & extra de poſtul. c. j. & ij.

x Priuati. In prima electione vel poſtulatione, quę imminet facienda extra de poſtul. c. j. extra eod. capit. cùm in cunctis, & cùm Vintonen. & inf. c. ix.

Adde, an, ſi priuati fuerint reſtituti per Papam, habeant integrum tempus ad iterum eligendum, glo. tenet, quòd ſic, in c. ſi electio, in verbo occultum, quā ſequuntur ibi Doc. eo. lib. vj. & glo. illius, c. ſunt ſimiles glo. Mandag. in hoc cap. & credo, quòd Io. An. plures glo. huius auctoris inſeruit in ti. de elect. lib. vj. & in cle. & prædict. opin. ſequitur Barthochinus de fir. in tractatu de epiſcopo in j. parte libro primo, quæſtione decima quarta.

Qualiter menſes in electionibus, & quot dies pro menſe quolibet computentur.

CAP. III.

CVm in multis iuris articulis menſes diuerſimodè computentur. b. *cùm etiam in calendario menſes aliqui habeant plures dies, aliqui pauciores.* c. *& præterea iuxta communem loquendi conſuetudinem.* d. *quatuor hebdomadæ faciant vnum mēſem:* c. *qualiter menſes in electionibus computari debeant, meritò dubitatur. Et quidem puto magis conſonum eſſe iuri: vt hi men-*

ses secundum calendarium.f.computentur, & iuxta mensium qualitatem erunt in ipsis aliquando plures dies, aliquando pauciores: vnde si episcopus vel prælatus alius prima die mensis ianuarij moriatur.g.& hoc illi, ad quos spectat electio, non ignorent.h.tempus triũ mensium.i. prædictorum. k.vsque ad finem Martij tunc sequentis: tempus verò sex mensium.l.vsque ad finem mensis Iunij protendetur. Porrò si prælatus non in mensis principio, sed in die alia moriatur: tunc vt mensis, in quo decesserit, cõpleatur, erunt tot dies de mense vltimo computandi, quot de primo mense fuerant iam elapsi. Vnde si episcopus diem vltimum claudat de mense Ianuarij sexta die, tunc tempus triũ mẽsium in initio mensis Aprilis sequentis consummabitur sexta die. Credo prætereà: licet non inueniam iure cautum: quòd nedum de die ad diem, quinimo de momento ad momentum sit in huiusmodi electionum tẽporibus cõputatio.m.facienda: vt si prælatus decesserit hora nona, tempus eligendi vltra illam horam nullatenus protendatur, nisi hi, ad quos spectat electio, impedimento legitimo tenerẽtur.n.nam cùm ipsum tẽpus in odium eligere negligentium, & fauorem ecclesiarum vacantium: vt eis tutius prouideatur: sit indultum.o sicut in præscriptionibus & alijs, quæ in fauorem quorundã & aliorum odiũ sunt inducta, prædicto.p.modo tempora computantur. Sic & in prædictis casibus debebit fieri consimili ratione. q. Cæterùm, si prælati mortem canonici ignorarent, tunc eis ignorantibus non currunt tempora supradicta: sed statim, cũ sciuerunt.r.incipiunt facere cursum suum: vnde per quem

quem modum dixi.s. à prælati morte tempora computanda, per eundem à tempore ſcientiæ ſeu notitiæ erit ipſa computatio facienda. Vnum tamẽ conſulo,t. quòd non ſe arctent.u.nimium eligentes, neque velint finem termini expectare. Nã licet electio teneat mero iure, etiamſi in momento vltimo fuerint celebrata, tamen quia in computatione menſium, opinionum diuerſitas reperitur, ſaniori procedent conſilio, ſi finem temporis non expectent.

CVm in multis, &c.

b Computentur. Vt patet C. de temp. app.l. vlti.§. ſin autem ex alijs, vbi ponuntur nonaginta tres dies pro tribus menſibus, & C. de iudic. autẽ.iubemus, vbi ponuntur triginta dies pro vno menſe, ff.de reg.iu. vbi lex, vbi ponuntur lxj.dies pro duob. menſibus, & extra de ſuppl. neg. præl. licet vbi duo ſemeſtria faciunt vnum annum, & ita in iſtis juribus & in plerisq; alijs hæc diuerſitas inuenitur.

Adde, quot dies habet menſis glo. in c. quàm ſit. & ibi Doct.eo.lib.vj.& in clemen.cauſam, & ibi Cardin.de Zaba.columnn.iiij.cum ſeq.eod. titu.& glo.in Aut. iubemus, & ibi Paul.de Caſt. colũ. j.C. de iudi. & Doct.infrà alleg.in ſeq.poſti.

c Pauciores. Nam quidam menſes habent xxx. dies: quidam xxxj. Februarius verò xxviij.tãtum, vt patet in calendario.

d Conſuetudinem. Videtur, quòd iuxta hanc cõputationem vulgarem eſſent menſes iſti computandi, vt extra de ſpon.ex literis, & ff. de ſupel.leg l.Labeo, & ad hoc ſunt plura arg. extra de reſcript.nonnulli in glo.nunquid. Sed non eſt verum, vt ſequitur.

Adde, quòd ſecundum conſuetudinem diuerſorũ locorum diuerſimodè computantur dies, vt l.more Romano, & ibi Bartolus, Baldus, Angelus & Moderni.ff.de ferijs. Et ſic etiam anni Domini. Nam in cu-

ria Romana, Italia & Hispania, Aragonia & Catalonia, Dacia & Vasconia computant annum Domini quolibet anno in festo natiuitatis eius, quod festum est vigesima quinta die mensis Decẽbris, in regno verò Franciæ, Alamaniæ, & Angliæ computatur annus in festo annunciationis beatæ Mariæ, quod festũ est vigesima quinta die mensis Martij. Cùm quęlibet prouincia vel loca mundi circa hoc possunt abundare in sua consuetudine, c.certificari de sep. vt no. Domi. de Ro. dec. xvij. incipi. sciendum est, quòd curia, ti. de iudi. in antiquis.

e Vnũ mensem, secundum quam computationem non sunt, nisi xxviij. dies in mense.

Adde quòd ita in curia Metropolitana & primaciali Bituricen. in literis de nisi taxè obseruatur.

f Calendarium. Hoc satis apertè probatur extra de sup. neg. præl. licet quæ de his mensibus loquitur. nã cũ duo semestria faciunt vnum annũ, vt ibi dicitur, & in anno nõ sunt, nisi ccclxv. dies, ff. de statu li. l. cũ hęres, §. Stichus, excepto anno bissexti, in quo sunt 366. dies, vt notatur extra de verbo. sig. c. quæsiuit, & ff. de ver. sig. l. cùm bissextus. oportet necessariò, ꝙ ipsi mẽses, secundum quod occurrunt in calendario, computentur: nã si xxxij. dies ꝓ quolibet mense computarẽtur, essent in anno ccc. lxxij. dies: si xxx. essent ccclx. tantùm, si xxviij. cccxxxvj. sed nulla istarum computationum stare potest, ergo oportet, vt secundum calendarium computatio ista fiat. De hąc materia notatur per Hostien. in d. dec. licet, & facit etiam, quod notatur, ff. de diuer. & temp. præscr. l. ij.

Annus quot dies habet.

Adde quod idem tenet Io. An. in d. c. ne pro defec. Et ibi Bal. col. ij. ver. quæro quot dies, & Bar. in §. Stichus, hoc alleg. & in d. l. cũ bissextus, & ibi Al. in addi. & gl. in c. q̃ sit, in verbo cõmodè, & ibi Arch. Pe. de Anch. Do. & Phi. Fran. eo. ti. li. vj. & Io. An. in c. licet, de suppl. negl. præl. in Nouel. & Bald. in cap. j. in prin. & ibi And. Barba, in addi. & Cardin. Alex. quo tẽpore

miles

miles, & glo.infr.eod.ca.xxxvij.in verbo mensem, & Car.de Zaba.in cle.j.§.sanè. de stat. Mo. & Alexan.de Imo.in consi.xlij.col.ij.ver.& sic videtur lib.iij. & Io. de Ana.in consi.xciij.col.vlt.ver.venio nunc ad inuestigandum, & ibi Ludo.Bolo.in addi.& Car.de Zaba. in cle.caussam,col.iiij.versic.xviij.eo. titu.& Bald.& doct.Mod.in l.de diuisione cum l. seq. ff.solu. matri. & Hostiens.in summa de rescript.§.q cui præiudicet, ver.sed à quo tempore, & Bart.in l.j.ff.de libe.agnos. & Bald.in l.fina.§.sed si quis, in fin. C.communia de legat.Item mensis quot idus & kalendas habeat,Specula.titu.instr.ædit.§.ij.versicu. post inductionem, & Ioan.Andr.in data sexti. & glo. & doct. in dict.l.cùm bissextus.

g Moriatur. Idem si cedat aut transferatur vel deponatur,quod dic vt suprà c.j.

h Nō ignorent. Si ignorent, non curreret eis tempus,extr.de sup.neg.præl.licet & sup.c.j. *Electioni faciendæ quod tēpus datur.*

i Trium mensiū. Quod datur in ecclesijs cathedralibus & regularibus,ext.eo.ne pro defectu.

k Prædictorum.Suprà cap.j.

Adde,quòd prouisio facta per Ro. Pontificē inf.dictum tempus eligendi, est nulla obstan. cōsilio Basilien.ti.de reserua.de quo per Ludo.de Ro.in cōs.cccc. lxxxviij.col.iiij.versic.secundo quæritur, & in consil. ccccxcix.vbi allegat tex.singul.in c. videre,xxxv.q.vj. dum inquit text.nam quod contra interdictū & ordinem ecclesiæ factum est,ratū non haberi,tam diuinę, quàm humanæ legis proclamat auctoritas, &c.& Pe. de Anch.in consil.ccexcix.

l Sex mensium. Quod datur in dignitatibus,& prælaturis alijs inferioribus,vt dixi sup.c.j.

m Facienda. Propter rationem,quæ sequitur,quia scilicet hoc tempus est inductū in fauorem ecclesiarum,& odium eligere negligentium, & quia mortuo prælato statim soluta ecclesia à lege ipsius,sicut vxor soluta ē à lege mariti eo mortuo,su.c.j.& vij.q.j.sicut

extra

extra de sec.nup.c.penul.& vltim.vnde cum ecclesia vacare non debeat vltra tres menses,extra eo.ne pro defectu, nisi statim mortuo prælato fieret hæc computatio,vltra tres menses vacaret.

Adde glo.sup.eo. cap.j.in verbo sit soluta, & quæ ibi dixi.

n Tenerentur. Nam tunc non curret eis tempus, sup.c.proxi. & extra de conces.præb.quia.

o Sit indultum.Secundum Hostien.vt notatur per eum,extra de supplen.neg.præl.licet in glo. semestre ad fin.& facit extra eo.ne pro defectu.

p Prædicto modo.Scilicet de momento ad momẽtum,ff.de minori.l.denique,§. minorem, & notatur extra eo.cùm in cunctis.

Adde glo.Bald.in principio,in dicto c. ne pro defectu, & ibi Abb.Sicu.& Cardi. Alexan.in c.benè ha.di.& quæ dixi in lib. consue. Biturigum.titu.de consue.retract.§.j.& Bald.in l.siue pars,in fine,C.de dilatio. & l.ij.C. de edil. edicto, vbi dicit, quòd in statutis tempus est vtile, & idem Bartho. de firmo.in tractat.de episcopo in prima parte libri primi,quæstion. vj.sicut est tempus eligendi: vt hîc.

q Consimili ratione. De similibus enim simile iudicium est habendum, extra de translatio. inter corporalia,& similis æquitas consimilia iura suadere videtur,C.ad legem Falcidiam,l.vlt.extra de confirmatio. vt cùm dilectæ.

Adde tex.Bal.& Flo.in l.illud,ad l.Aquil.

r Sciuerunt.Non ergo à tempore scientiæ currunt hæc tempora, extra de supp.neg. præla.licet & extra de conces.præb. quia & iura illa, quæ innuunt,quòd à tempore vacationis currunt:intelliguntur cùm hi, ad quos spectat electio,sciunt ecclesiam vacare.

Adde gl.sup.eod.c. j.in verbo vacationis,& Abb. Sicul.in d.c.quia propter.col.ij. versi.vlt.not.& Phil. Fran.in c.si electio.in vlti.nota. eo.lib. vj. & Bald.in l.genero.ff.de his,qui not.infa.& ibi Ange.

s Dixi.

s Dixi. Supr. eod. ca. per totum.

t Consulo. Idem consulit Hostien. extra de suppl. neg. præla. licet in glo. semestre ad fin.

Adde Abb. Sicul. in dicto cap. ne pro defectu, & in c. Cumana. in j. no. eo.

u Arctent. Ei, qui se arctat, est imputandum, extra eo. cùm in veteri, & ff. si quis caut. l. ij. §. si quis tamē.

De vocatione absentium, qualiter, vel per quos ad eligendum terminus assignetur.

CAP. IIII.

Voniã ad electionem secundũ statuta. a. *canonica sunt vocandi oēs, qui debent.* b. *& possunt commodè ac sine periculo.* c. *conuocari prælato mortuo.* d. *& ipsius corpore tradito ecclesiasticæ sepulturæ.* e. *præsentes* f. *canonici si in capitulo recipiant, diem statuant.* g. *qua debuerit electio celebrari: deinde suas literas,* h. *vel nuncium.* i. *ad hoc specialiter deputatum dirigant ad absentes, & præfigant eis diem huiusmodi cũ continuatione.* k. *omnium sequentium: quousque fuerit electio celebrata: mandando eis, vt tunc ad vacantem ecclesiam, siue ad capitulum manè debeant conuenire, hora illa,* l. *qua consueuit capitulum celebrari, vnà cum ipsis præsentibus, de futuri electione pōtificis tractaturi, comminentur.* m. *eis insuper, quòd si nō venerint.* n. *in termino, præsentes procedēt nihilominus in ipso electionis negotio, ipsorum absentia non obstante: ipsis vlterius non vocatis, etiam si ad alium terminum fuerit electio prorogata. Sanè si sit aliquis, cui vocatio absentium de consuetudine vacantis ecclesiæ, vel*

aliàs

alias in electionibus competere dinoscatur, tunc ille solus absentes ipsos per literas vel nuncium conuocabit. o. *Cæterũ, ne absentes maliciosè negare valeant se citatos.* p. *sit cautus nuncius, vt in præsentia testiũ citationis literas absentibus repræsentet, & de præsentatione faciat fieri (si poterit) publicum instrumentum,* q. *& idem fiat, cùm citabit nuncius,* r. *cùm sine literis citatio est commissa.*

QVoniam ad elect. &c.

a Statuta canonica. lxiij. dist. plebs. & c. quanto, extr. eo. quòd sicut, & c. corã & similibus.

b Debent. Hoc verbum exponitur infr. c. xix.

c Sine periculo. Si sine periculo vocari nõ possunt, non vocabuntur, imò procedi poterit eis absentibus, extra eo. quòd sicut, et inf. c. proxi. vbi de hoc.

Adde glo. in prag. tit. de auc. sacro consi. ca. j. §. pe. in verbo abbreuiationem, quã allegat hic Mandago. & in c. sequen.

d Mortuo. Benè dicit: nã si fieret citatio ante mortem, non valeret, nec artarentur absentes citati extra eod. bonæ. ij.

Adde ad istam glo. & seq. Abb. in dicto cap. bonæ, & in ca. quia propter, in princ. colum. vlt. ver. additur etiam per aliquos, & quæ dixi suprà in ca. j. in verbo fit soluta, & Archi. Dominic. & Doct. in c. si electio, e. lib. vj. & Bart. de firm. in tract. de episcopo, in j. parte lib. j. quæst. iij.

e Sepulturæ. Hoc est de honestate, non de necessitate, vt dixi sup. c. j.

Eligendi terminus per quos potest assignari.

f Præsentes. Assignatio termini ad eligendum, citatio absentium pertinet ad præsentes, extra eo. cùm inter canonicos, & c. bonæ. ij. x. quæst. ij. hoc ius etiã si non esset, nisi vnus solus præsens, vt lxv. dist. si fortè, & ff. quod cuiuscunque vni, sicut municipium, de hoc notatur per Innocen. & B. com. ex. cod. cùm nobis

bis olim,& per Hostien.eod.titu.bonæ.j.circa principium. Non est tamen de substantia electionis hęc termini assignatio,sicut notatur per ipsum Hostien. ex. eo.in Genesi,ad fin.

Adde Ludo.de Ro.in consi.ccciij.colum.iiij. post prin.versi. & igitur per minorem partem, &c. Et est ratio, quia electionis, ne labatur, potest minor pars maiorē requirere & citare,vt ibi & no.Io. An.& Ab. Si.col.ij.ver. sed aduerte, & in c. cū nobis olim,col.3. post prin. ver.gl.in verbo reuocare.Et q̄ pōt facere huiusmodi cōgregationē,vide ibi latius per Inno.& Ab. in c.j.& ibi Fely.in prin.de maio.& obe.& Fely.in ca. cū omnes col. antep. versi.extra glo.de constitutio.

g Statuant.Forma,secundum quam potest hoc fieri, est infr.c.lix. forma j.

h Literas.Qualiter sint formandæ istæ literæ, habes infrà c.lxx.forma iiij.

i Vel nuncium. Debent enim absentes citari per literas, vel certum nuncium,ar.extra de ap..cùm parati,ff.de rebus eo.qui sub tut.vel cu.l.magis, §.illud, & notatur per Innocen.& Hostien.extra eod.in causis, quod verum est secundum Gof.de his, qui sunt extra ciuitatem. Nam qui sunt infra ciuitatem, per campanam vocantur, vt in dicta decre. in causis. Sed tutius est secundum Hostien. vt notatur per eū extra eo.cū nobis olim,in gl.hîc videtur,quòd semper citētur per nuncium vel literas,nisi esset consuetudo,quòd citarentur per campanam, talis enim consuetudo benè valeret.ar.extra eo.in Genesi. *Absentes qualiter citabūt.*

Adde glo.& Docto.insuper Abb.in ij.notabi. in c. coram,& capitu. Cumana,& Bald. & Abb.in capi.in causis.colum.ij.versic.nota.ibi campanam, & Bar.de firm. in tra.de episcopo,in iij.parte libr.j.quæstio. vij. versi sed quomodo fiat citatio.

k Continuatione.Hæc continuatio non est necessaria,sed sit potius ad cautelā, vt dicitur inf.c.xviij.

Adde, q̄ consuetudo ita hodie se habet, q̄ dicatur

tali

tali die,& successiuè singulis diebus & horis secundũ Berna. Landri in addi. ad Barto. in consi. clxxvj. in fi. & infrà eod. c. lix forma j. in verbo huic simili.

l Hora illa. Licet hoc non exprimatur, nihilominus manè hora capituli venire tenentur, vt dicitur infrà. c. xvij.

Adde, quæ ibi dicam.

m Comminentur. Comminatio ista non est de iuris necessitate, vt dicitur infra c. xvij.

n Non venerit, aut procuratores non miserit, si sint impediti, extra eod. quia propter, & inf. c. x. & c. sequenti.

o Conuocabit. Secundum Innoce. vt notatur per eum, extra de ma. & ob. c. j. ar. lxv. d. c. vlt.

Citatio per quem debeat probari.

p Citatos. Præsumitur quis non citatus: nisi hoc probetur extra eodem, quia sicut, & lxxxiij. distinctio. proposuisti. Et ideo non ei, qui negat se citatum, sed ei, qui dicit eum citatum, incumbit probatio, vt not. in dict. decret. quòd sicut in glo. præsumitur, & capitul. bonæ, j. in glos. & sic esset. Sed nunquid posset probari hæc citatio per nuncium, qui diceret se citasse arg. quod sic extra de app. cùm parati, ff. de rebus eo. qui sub tu. vel cu. l. magis. §. illud, nam & in causis creditur nuncio iurato de consuetudine, si dicat aliquem se citasse, vt notatur extra de proba. quoniam. Sed videtur contra, quòd vni testi non est credendum in alterius præiudicium, extra de testi. licet ex quadam, & iiij. quæst. iij. iureiurandi, versi. vnius, Io. dicit per iura primò allegata, quòd creditur nuncio iurato, tamen ille, qui dicitur citatus, potest probare in contrarium suo iuramento, ar. extra de procura. ex insinuatione. Vincen. verò dicit, quod citatio probanda est legitimè, puta per testes, vel per publicum instrumentum, vt notatur per eum extra eo. quòd sicut: & hoc est tutius.

Nuncio an sit credendum.

Adde Spec. titu. eo. §. j. & Bar. in l. si tamen in fine, ff. de leg. ij. vbi docet cõsilium in practica, vt nuncius

refe-

referat, seu in eius relatione facta, per notariũ poni faciat se diligenter perquisiuisse, & non inuenisse, ideoque citasse ad domum solitæ habitationis, & idem nota. Bar. in l. iiij. §. prætor ait, col. j. quem ibi sequuntur Docto. Moder. ff. de damno infect. & Bar. de fir. in tract. de episcopo in iij. par. li. j. quæst. vij. versic. congruenter, & Mandag. in eod. c. lix. forma j. & ij. & dixi in repet. l. consentaneum, C. quomodo & quando iudex. Et an credatur nuncio, vide glo. & omnes Doct. in l. tres denunciationes, C. quomodo & quãdo iud. Abb. Sicul. & præpositus Mediolan. nunc Cardina. Alexan. in d. cùm pati. & ibi de Vallenzi. in addi. Ab. & Doct. in l. pen. & fin. ff. de in integ. restitu. & Felyn. post Lanfran. in capitu. quoniam cõtra, in versic. citationes de proba.

q Instrumentum. Secundum formam, quam habes infrà, cap. lix. forma quinta.

r Citabit nuncius. Secundum formam, quam habes infrà, capi. lix. forma ij. & iij.

Magna est controuersia in iure nostro, num iurato nuncio soli credatur, propterea, quòd viles sæpè & infames ad hoc munus obeundum promoueri soleant, quique falsas relationes facere, & pro modico vini dolio deierare consueuerunt, vt tradidit Hostiẽ. in summa tit. de contumacia. §. qualiter, quem refert Petrus Rebuffus in to. iij. ad regias constitutio. titul. de citationibus. *Quatenus nũcio publico credatur.*

Id obtinet, vt iurato credatur saltem de facto sui officij, puta de executiõe vel citatione, & nõ extra suũ officium sibi commissum, atque ideo si dixerit se percussum à citatis, vel iniuria affectum, aut alia deponat, in his non creditur. Vide latissimè D. Tiraquel. de retract. §. viij. glo. ix. fol. ccclvj. D. Peckium præceptorem meum in c. xxj. de iure sistendi, num. iij. Lanfran. titul. de citationibus, Marantam de citationib. num. liij. Matthesilanum in authen. nisi breues, C. de sentent. ex breui. Si tamen quis sit in dignitate posi-

tus, & in honore, qui neget se citatum, & id medio iuramento paratus sit affirmare, ei potior fides adhibenda est, quàm vili nuncio, qui vilissimus dicitur à Baldo in l. fina. C. de edic. di. Had. toll. Tiraquellus de loco. Quod idcirco addere libuit, quòd nuper quidam vir clarissimus ex imperitia iudicũ fuit ex nuncij relatione falsa condemnatus.

Quod absentes, & à quo loco: vtrúmue personaliter sint citandi

CAP. V.

A quàm remoto loco absentes canonici sint vocandi, diuersæ sunt sententiæ diuersorum, sed illa tãquam probabilior est tenenda, vt in vocandis cõsuetudo cuiuslibet ecclesiæ obseruetur, a. *quæ si forsan non appareat, tunc vocari debent omnes,* b. *qui possunt commodè ac sine periculo.* c. *cõuocari: aliàs si contemptis ipsis electio celebretur, irritanda.* d. *erit, si ipsi agere voluerint.* e. *de cõtemptu. Verùm vbi mora esset periculum allatura, puta, quia expirat tempus à iure eligẽtibus præfinitum, vel fortè tyrannus aliquis ad vacantem ecclesiam venit, vt per impreßionem quenquam eligi faciat, in eadem tunc poßint præsentes eligere, absentibus nõ vocatis.* f. *Sanè.* g. *absentes ipsi, si sciatur, vbi degunt, sunt citandi personaliter.* h. *dummodo id poßit fieri cõmodè ac sine periculo, vt est dictũ, aliter si nescitur, citari debẽt per edictũ.* i. *publicum in ecclesia,* k. *vel vbi cõsueuerũt cõmorari.* l. *Porrò animaduertendũ est, quod citari debẽt nõ solũ hi, qui vacare nesciũt.* m. *ecclesiã, sed hi etiã, qui hac sciũt, vbi præsentes fuerint, cũ ad eligendùm termi-*

terminus aßignatur: tūc enim si postmodū se absentēt n.nequaquam vlterius vocabūtur, o.nec electionē poterit eorum absentia impedire, sicuti nec illorum, qui se occultāt, vel malitiosè impediunt, seu procurāt, ne citatio perueniat ad eosdem.

A quàm remoto loco, &c.

a Obseruetur. Sed est communis opinio doctorum, vt in citationibus absentium consuetudo cuiuslibet ecclesiæ debeat obseruari, extra eod. in Genesi.

b Omnes. Dummodo non sint remoti vltra duas dietas secundum Inno. vt notatur per eundē, extra c. quia propter, §. illud, in princ. & idem dicit Bart. extra eod. coram arg. est ad hoc extra de rescript. nonnulli. Hostien. verò dicit, quòd vbicunq; sint absentes, semper sunt vocandi, dummodo id possit fieri commodè ac sine periculo, ext. eodem, quòd sicut, §. si autem, & in dicto capitu. quia propter, super verbo commodè, & facit ad hoc lxiij. distin. quanto vbi citantur absentes vltra duas dietas, & extra eo. in Genesi, vbi citantur de toto regno Franciæ, & hoc puto verius argum. prædic. dec. quòd sicut, §. si autem.

Adde Oldradum consilio centesimo octuagesimo tertio, & in consilio ducentesimo quinquagesimo octauo, & Fred. de Zenis, consi. ducentesimo octuagesimo octauo, & Ioan. Andr. in addit. Speculatoris in rubrica, eod. titu. & Alexandrum, consilio ducentesimo decimo octauo, in fine, libro secundo & Barthol. de firmo in suo tractat. de episcopo in tertia parte libri primi, quæstione vij. multum singul. & quæstio. xiij. Abb. in cap. cùm inter vniuersas, colum. j. versi. no. tertiò, secundum quem valet consuetudo, per illū tex. quòd valdè remoti debeant vocari, si electio possit fieri infra terminū iuris, quia tunc non est dānosa ecclesię, ex quo nō exceditur terminus iuris, aliàs secùs, & gl. in prag. c. ti. §. cū humanè, in verbo die p̄fixo

& glo.Bart.& Ange.in Auten. de aliena.in emphi.§. quæcunque,colla.ix.& Archi. Domini. & Car.Alex. in c.quanto.lxiij. dist.& glo. infra eo.c.lix.forma vij. in verbo absentes,& Doct.in c.præsentium,de testib. lib.vj.& Paul.de Castro in auten.hoc ius porrectum, colum.ij.C.de sacrosanct. eccles. & Fely.in c.cùm omnes,colum. xiiij.in fine, cum duobus sequentib.de constitu.text.Bar.Ioan.de Platea,& Lucas de Penna, in l.quotiens,de legatio.lib. x. C. & per Abba. in capitul.coram, & in cap.Cumana, in secundo notabili eodem.

c Periculo.Hæc duo, scilicet commodè & sine periculo,respiciunt periculum & commoditatem ecclesiæ vacantis,non personarum.Nam licet absentes nō possint venire commodè,ac sine periculo personarū, fortè propter infirmitates,vel inimicitias capitales, sunt tamen vocandi,& possunt constituere procuratores,extra eod. quia propter,§. illud, & no.in gl.cōmuni,extra eo.bonæ,j.in gl.si citati. Adde, quòd idē tenet Abb.Sicu. in dicto capitu. quia propter, in ij. nota.in fin.& latius in c.coram,eo.titu.& Bald.in l.j. colum.antepenulti. C.qui admitti ad bonorum poss. possunt.

d Irritanda. Non enim est irrita ipso iure, sed irritanda, vt hîc dicitur , & extra c. quòd sicut,& capitu. bonæ,ij.

Canonici cōtempti possūt si volunt contemptum prosequi.

e Voluerit.Hoc ideo dicit, quia in voluntate ipsorum est prosequi suum contentum,vel ratificare electionem ipsis cōtemptis factam, extra eo.quòd sicut, & no.eod.titu. ecclesia ij.nec alius potest contemptū prosequi, quàm contemptus, arg. prædictæ decre. ꝙ sicut vbi notatur per Inno.& B.com.

Adde Abb.Sicu.in dicto cap.ecclesia, col.iiij.versi. in glo.adijcere, vbi dicit, quòd ista ratificatio nihil facit,nisi quo ad ipsum contemptum, qui post ratificationem non poterit amplius contemptum proseq. sed nullo modo cōualidat seu roborat ipsam electionem.

nem,nec auget numerum,vt d.c. ſicut,vbi idem not. col.ij.verſi.nota.vj. cum ſeq.& tex. & glo.Arch.Pet. de Anch.Domin.& Phil Fran.in c.nulli licere,co.li. vj. & vide glo. ſimilem huic in capitu. xxxiij.in verbo voluerit, & in verbo augmentat. cum duabus ſequentibus,& in capitulo xvj. in verbo nulla, infr.eodem. Et quæ ibi dico,& Car.Alexand.in c.quanto,colum.iij.verſi. ſed nũquid rati habitio, lxiij.diſt.& Io. Fab.in §.eadem,Inſti.de hære. quæ ab inteſt.defer.

f Non vocatis. Infrà ca.xiij.vbi de hoc, & facit ad hoc, quod notatur per Hoſtiẽ. in ſumma,extra eo.§. qualiter facienda, verſi.quid enim ſi quis,& ſeq.

Adde glo.in prag.titu. de aut. ſacro concil.§.pen. in verbo abbreuiationem, quæ allegat hîc Mandag.

g Sanè. Quod dicitur in iſtis §. inuenies notatum per Innocen.& Hoſtien.& com.extra eo. quia ꝓpter.

h Perſonaliter. Extra de dolo & contu. cùm olim, & c.venerabili.

Adde,quæ dicam infrà eo.cap. lix. forma ij.in addit.penultima.

i Edictum publicum. Hoc eſt per præconem, ſicut citantur aliquando hi, qui commiſſo aliquo maleficio fugerunt, nec ſcitur vbi ſunt. Vel præſente clero, & capit.legentur in eccleſia literæ citatoriæ capituli, Vel nuncius deputatus ad citandum citabit abſentẽ coram omnibus, qualiter autem hoc fieri debeat, dicitur infrà c. lix.forma iiij. *Citato qualiter fit per edictũ publicum.*

Adde ad hanc glo. & ſeq. tex.& glo. in cap. fin.& ibi Docto. de eo, qui mittitur in poſſeſ.cauſæ,& Spe. titu.de citatio.§.ſequitur,verſicu. illud etiam, & verſicu.ſeq.& in titu.de elect.§.j. colum.ij.& Bartho. de firm.in tracta.de epiſcopo,in iij.parte lib.j.q. vij.ver. congruenter hîc quæri poteſt.

k Eccleſia. Extra de cler.non reſi.ex tue.& extra de dolo & contu.cauſam.

l Commorari. Quòd ſi ſint vagabundi,puta,quòd aliquando ſunt infra fines, ad vocandũ abſentes de-

putatos, aliquando sunt extr. dic. secundũ In. Host. & B.com. quòd licet non videatur obesse, c. si tales non citet, tutius tamen est, quòd fiat citatio ad domũ, vt not. per eos, extra eo. quia propter.

Adde, quòd idẽ tenet Spe. eo. §. j. col. ij. ad fi. & Bar. de firmo, vbi supr. proxi. quæst. viij. & ibi vide amplè, quis dicatur vagabũdus, & quę dicã inf. e. c. in gl. vlt.

m Nesciunt. Extra eo. cùm inter vniuersas, vbi nota, communiter per Docto.

n Absentẽt. Isti enim vidẽtur esse in dolo, vnde nõ debent inde cõmodum reportare, ext. de rescri. sedes.

o Vocabuntur. Secundũ Inno. vt dicitur per eum extra eo. ecclesia. ij, & per B.com. extr. eod. cùm inter vniuersas, qui enim certus est, certiori non debet, vt ff. de ac. empt. & vend. l. j.

Adde glo. Bar. & Docto. in l. nomen, C. quæ res pigno. & l. fin. de transac. & l. emptor. C. de euic. & Bar. in l. quidam, § fin. ff. de ad. tut. & Spe. eo. ti. §. j. col. iiij. versi. licet absens, & Bar. de fir. in tra. de episcopo, vbi sup. proxi. quæst. viij. versi. & no. quòd si vnus, & glo. ij. in c. xviij. inf. eo. & Abb. in ca. cùm nobis olim, col. j. versi. tertio, no. ibi alienos, & glo. in cle. quod circa in verbo, quæ in facto, eod. titu. & Abb. in d. c. cũ inter vniuersas, & textum celebrem, & ibi Iaco. de Areti. & Bar. in l. si legatario, §. à duobus, ff. de fideicom. lib. & Bald. in l. vna. quæstio. xij. C. quando non peten. partes astre. & Fely. in c. j. colum. j. versic. quæ sit verior, de maio. & obe.

p Adde eosdem. Ar. extra vt lit. non con. quoniam frequenter, §. porrò, & notatur per Inno. ext. eod. cũ inter vniuersas: malitia enim ipsorum eis prodesse non debet, extra qui ma. ac. non pos. significante, ff. de rei vendi. in fundo.

Adde Spe. eo. §. j. vbi consuluit citari absentẽ latitantẽ debere in domo habitationis, & etiam Bart. de fir. vbi sup. proxi. & per Abb. in d. c. cùm inter vniuersas, & quæ dixi sup. eo. c. in verbo, commorari.

Vtrum

Vtrum excommunicati, suspēsi, vel interdicti ad electiones vocari debeant, vel admitti.

CAP. VI.

*QVi maiori sunt excõmunicatione ligati,*a. *aut suspēsi,*b. *vel etiã interdicti.*c. *nequaq̃, si sit hoc notoriũ.*d *sunt vocãdi,*e. *nec si venerint ad eligendũ cum alijs, si excludi poterunt, admittendi.*f. *si verò excludi non poterunt, forsan ꝓpter scandalũ.*g. *vel potentiã* h. *eorundē, tunc cũ protestatione, quæ subijcietur inferius,*i. *licitè admittētur.*k. *Si aũt nõ sit notoriũ, ꝙ sint tales, potest tamē legitimè id ꝓbari.*l. *nec tunc etiam sunt vocandi.*m. *sed si veniãt & electioni se ingerant, nõ vocati, repelli nõ debent.*n. *sed cũ protestatione.*o. *admitti,*p. *quamdiu totaliter tolerantur, vbi verò penitus sunt occulti, vocandi sunt, & ad eligendum sine difficultate qualibet admittendi.*q.

QVi maiori, & cætera.

a Legati. Tales nec eligere, nec eligi possunt, extra de ap. cõstitutis j. & ix. queſt. j. nos in hominem, sed minori excommunicatione ligati eligere possunt, sed non eligi, extra de cle. ex. mi. si celebrat, vbi de hoc not. Adde, quòd minor seu simplex excõmunicatio nõ priuat quem potestate eligendi actiuè, sed passiuè tantũ, vt d. c. si celebrat, & ibi de Anania, post Abb. & ca. illa quotidiana, & ibi Ab. eo. titu. & glo. & Doct. in c. perpetuæ, eo. lib. vj. Sed benè maior actiuè & passiuè priuat eligēdi potestate, quia si notoriè excõmunicati admittãtur, corruit tota electio, d. c. illa, per In. & sequentes, & in c. fi. & ibi plenè Ab. de ꝓcu. & Cardin. Alexand. in c. sanctis, lxxxj. dist. & Francis.

de Zaba, in consil. xl. colum.j.& glo. in §.j. in verbo censuræ, de excommuni.non vitam,in prag.& Bart. de firm.in tracta.de episcopo, in iij. parte lib.j. quęst. xxxj. & in j.parte.lib.ij.quæst.iiij.& Abb. in cap. quia propter,in ij.nota. & Fely.in c. dilectæ, colum.ij.ver. sed aduerte, de excep. vbi etiã ponit,quòd de eo, qui est in peccato mortali,etiã non occulto, & Car.Alex. in c.clericus,in iij.xlvj.dist & Domi.& Philip.Franc. in dicto c.perpetuæ.

Suspensi non sunt ad electionẽ admittendi.

b Suspensi. Ab homine,extra de ętate & qualitate, bonæ, & extra de conces. præbẽ.quia diuersitatẽ,vel à iure,extra de re iudicata cũ æterni, extra de senten. excom,cùm medicinalis,libro vj. Et intellige istud, si sint suspensi ab officio & beneficio simul, vel ab officio tantùm, secundum Inno. & B. com. vt notat.per eos,extra de consue. cùm dilectus,idem est, si sint suspensi simpliciter, vt notatur in e.c.per B.com. & est contrà,extra de sentẽ.excom,si quem. Quid si est suspensus tantũ à beneficio. Dic, quòd non prohibetur ei eligere, vt notatur in glo. commun. extra eodem, cùm Vintonen.

Adde Docto.proxi.allega. & Barthol. de firmo,in parte lib.ij.quæst.v.Abb. & Bald. & Docto.in dicto c. cùm dilectus,colum. pen. & pulchrè Fely. in c. Apostolica,colum. vij. versicu. dum autem dicitur, de excep.& Card.Alex.in c.præsbyterum, col.j.in fin.& ibi Domini.xxxvij.distinct.& Old.consi.cclxxxvj.& glo. fin.& ibi Archi.Pet. de Anch.Domini.& Phil.Franc. in c.si quando.& in c.quia sæpè,eo.lib.vj.

c Interdicti.Extra eo.cùm inter,R.seniorem.

d Notorium. Quis dicatur notoriè excommunicatus,habes infr.c.xx.in prin.

e Vocandi. Ex quo de iure interesse non possunt, extra eod. quia propter,ibi vocatis omnibus, qui debent,& cætera.

Adde, à quibus actibus excommunicati sunt repulsi,Archi.Pet.de Anch.Domin.& Philip.Franc.in c.pia.

c.pia.§.si quis,de excep.lib.vj. & adde hic Fely. in ca. dilecti filij,col.j.ver.est difficilis,de exception.

f Admittendi. Quòd si admitterentur scienter, electio non valeret, extra de procurato.consulti.

g Scandalum. Propter scãdalum interdum aliqua sustinentur, quæ aliàs certè non sustinerentur, extra de tempor.ordinan.c.ij.vbi de hoc,

h Potentiam. Potentioribus quidem pares esse nõ possumus,ff.de ali.mutan.iu.causa fac.l.iij. in princ, extra de dolo & contu.contingit.

i Inferius. Infra c.xx.et, c. lix.forma.vij.

k Admittentur. Voces tamen ipsorũ suffragiũ non præstabunt,infrà c.xx.vbi de hoc.

l Id probari. Per testes vel alios coram competenti iudice etiam post electionem, vt no.per Innoc.extra eo.considerauimus,in gl. de qua circa finem,& B.cõ. extra eo.cùm dilectus.

m Vocandi, Vt dicit Inno. extra eo.cùm Vintonẽ.

Adde,quid de excommunicato non publicato,vide tex.in prag.de excom.non vitam, & Fely.in c.Rodulphus,col.xxv. in fin.ver.limita quarto,de rescrip. & in c.præterea,col,iij.de sponsa.

n Non debent. Aliàs eis imponeretur iniuria, quãdiu tolerantur, secundum B. com, vt notatur per eũ extra de consue.cùm dilectus, & est arg.ad hoc ij.q.j. multi ext.de coha.cleri.& mulie.vestra,& facit,quod no.per Inno.extra eo, cùm Vintonen. in glo.scilicet de casu circa finem, versi.item non obstat.

o Protestatione. De qua habes infrà capitu. xx. et c.lix.forma vij.

p Admitti. Non nocebit eorum præsentie electioni,nec voces eorum præstabunt aliquod suffragium alicui, nec nocumenta, postquam probata fuerit excommunicatio, vt infra c.xx. vbi de hoc notatur.

q Admittendi, Secundum Innocen.& Hostien.vt notatur per eos extra eo. illa, & facit ad hoc extra de offi.ord.si sacerdos, valetque quod fit cum eis,extra

de re iudi. ad probandum, vbi de hoc in glo. communi, vj. quæst. ij. si tantum.

Adde Abba. Sicu. & Felyn. in dicto capitulo ad probandum, colum. j.

An impuberes & furiosi, vel mente capti debeant in electionibus interesse.

CAP. VII.

DE impuberibus canonicis, an ad electiones vocari debeant, vel in eis admitti, si præsentes fuerint, ab aliquibus dubitatur. Et quidem id videtur magis consonum rationi, quòd nec vocari debeant, nec admitti. a. *cùm tales discretione careant infra tempora pubertatis. Et idē de puberibus furiosis, seu mente captis continuè laborantibus.* b. *est dicendum: secus, si ad sanam mentem redeant per dilucida interualla. Nam sanitatis tēpore, sicuti & alij, admittentur.*

Impuberes qui sunt.

DE impuberibus. Impubes dicitur minor xiiij. annorū, si est masculus, si fœmina minor xij. Insti. qui modis tu. fin. §. j. ext. de despon. impub. impuberes.

Adde ad istam glo. & sequen. quæ dixi in li. cōsue. Biturigum. titul. de consuetu. iur. sta. perso. in §. vij. & in §. x. in glo. j.

Impuberes à multis repelluntur.

a Nec admitti. Secundum Hostiens. vt notatur per eum, extra de æta. & qualita. & ratione, ad hoc facit lex, quæ dicit, quòd pupillus miles factus non debet sapientum iura tractare, C. de testa. milit. l. vlti. nec debet admitti ad honores, etiam si necessitas hominem cogat, ff. de iure immu. l. ij. §. impuberes, nec potest matrimonium contrahere, nisi malicia præueniat ætatem, extra de despons. impuber. de illis, & capit. à nobis, nec se obligare religioni, extra de reg.

ad

ad nostram, & xx. quæstio.j.illud: quia tales carent discretione infra tempora pubertatis, vt sequitur, & probatur. ff. de iudi.cùm prætor. §. non autem extra de regul. cùm simus, & iij. quæstione vij.§.tria. Et de hac materia notatur etiam per B. & Inno.in dec. prædicta. ex ratione.

Adde tex. glo.& Doct.in cap. ex eo. in princi. eodem li.vj.Specul.eodem §.j.col.iij. versi.an pueri,& ibi Io.And.in addi.& Abb.in d.ca.ex ratione & Bal. Paul.de Cast. Alc.& Iasonem in d.l.vlt.de test.milit. & glo. & Cardi. de Za.in cle.quod circa eodem Bar. de fir.in tract.de Episcopo in j.parte.lib.ij.quęst.xxj. satis amplè. Sed adultus sic, vt in d.capitu.iuribus,& tenet Bald.in addit.Specu.de sindic.versicu. pupilli, & Bar.de fir.in iij.par.l.j.quæst. ix.intellige, dum tamen adultus canonicus sit, in sacris constitutus secundũ Ang.in auten.de alien. in empitheosin §. hoc etiam, col.ix.& cle.vt hi,qui in prin.de ætate & qualit.& Bar.de fir.vbi suprà.q.x.imò etiã si fuerit in sacris ann.xvij.annum secundum Paul.de Leaza. in d. cle.vt hi. Domi.in d.c.ex.e.col.j.Et etiam profectò, si tẽpore vacationis non erat in sacris, sed tẽpore electionis, secundum glo. in dic.cle. vt hi in verbo constitutus,& Bartholomęum in dicta quęst.x. & in prima parte li.ij.quæst.xv.& quæ dicã infrà, eo.c.xxi.in ij.addi.& de quo per Felyn. in c.Apostol, col.vij.ver. dum autem dicitur de excep. an dare vocem in electionibus dependeat ab ordine.

b Continuè laborãtibus. Tales enim non habent consensum, vel dissensum, extra de bap.maiores, & extra de spon. dilectus, & ideò eligere non possunt: quia per mutuum consensum eligentium,& electi, matrimonium spirituale contrahitur, extra eodem cũ inter canonicos, secus, si non continuè laborent, sed per interualla redeant ad sanam mentem. Nam tempore sanitatis addmitti debent. vt sequitur, & est argument. op. ad hoc. C. qui te facit possess. le. *Furor impedit electionẽ.*

furio-

furiosum, C. de cura.fur. l. cùm alijs. vij. quæstio.j. quamuis enim iste,

Adde glo.in capitu, extra eo.in verbo discretione, & ibi Pet.de Anch.Domi.& Phil.Franc.eo.lib.vj.

An in ecclesijs regularibus nouitij debeant eligere cum professis.

CAP. VIII.

SI in ecclesia regulari, vbi electio imminet facienda, sint aliqui nouitij regularem ordinem non professi tacitè.a. vel expressè. b, *tales nec vocandi sunt, nec ad eligendum ab alijs, si venerint, admittendi*, c. *nisi eos de gratia.* d. *alij duxerint admittendos: vel nisi sint in quasi possessione.e.cum alijs eligendi, aut consuetudo.f.vacantis ecclesiæ ad hoc se haberet, & si forsan de ipsa consuetudine dubitetur. g. consulo, vt cũ protestatione.h. huiusmodi admittantur.i.quòd ipsorum voces valeant, si de ipsa consuetudine apparebit, tunc enim voces taliũ efficaciam non habebunt*, k. *nisi apparuerit.*l.*consetudinem talem esse.*

SI in ecclesia, &c.

Professio tacita. a Tacitè. Gestando sine protestatione per annũ habitum monachalem, vbi non est distinctus habitus nouitiorum ab habitu professorum, extra de regula.ex parte, vbi de hoc. Vel recipiendo intra annũ habitum professorum, aut aliquid aliud faciẽdo, per quod appareat expressè, quòd voluerint vitam mutare, eo.titu.consulti, & c.statuimus.

Adde ad istã gl. & seq.tex.& gl. & Doct.in cle.j. & in cle.eos, de reg.& Do. & Doc.in c. null⁹, ver.quęro quando dicatur, eo.li.vj.& Calde.in consil.ix.titu.de reg. Et ad istud & præcedens, cap. vide Specu. in suo

aureo

aureo reperto.eo.titu. & Freder.consil.cliiij. versicu. tertio quæritur, & tex. & glo. Archid. Dominicum, & Philip. Franc.in c. extra eo.§. fin. eo. lib. vj. ex quo est istud extractum, & an tales nouitij possint eligi, vide Pe. de Anch. Domin. & Philip. Franc. in dicto c. null9, & in cap. indemnitatibus, eod. lib. vj. Quid de statim professo. Freder. in consil. cxxix. & in consil. cclviij. & Doct. in c. cũ monasterium, & c. officij, eo. Et quæ dixi sup. c. proxi. in pe. addi.

Professio expressa.

b Expressè. Per professionem verbalem, factam in manu Abbatis vel alteri9, quę eam recipere possit, extra de reg. porrectum, & c. ad Apostolicam, xx. quæst. j. vidua.

c Admittendi. Secundum Innocen. & Hostien. vt notatur per eos, extra de æta. & quæ capi. ij. ar. extra, de sta. Mo. ea. quæ, §. vltim. Monachi enim habent Abbatẽ eligere, xviij. q. j. abbatẽ, sed isti nõ ꝓfessi monachi, non censentur, vt extra de reg. statuimus, cùm possint redire liberè infra annum ad seculum, vt ibi dicitur.

Abbas est per monachos eligendus.

Monachi non cẽsentur, qui non sunt professi.

Adde quid de conuersis Ang. in aut. de non alie. in emphi. §. hoc. et colla. ix. & Barth. de firm. in tract. de episcopo, in iij. par. lib. j. quæstio. xj. & Ioan. Andr. & Doct. in capi. extra eo. lib. vj. & Abb. Sicu. in c. cùm olim, in fin. de arbi. & Frede. consilio ccxiij.

d De gratia. Quòd isti admitti possint de gratia, & eorum voces valeant, est arg. extra eodem, scriptum est, & lxiij. dist. obeuntibus, & facit optimè, quod notatur per Innocen. Hosti. extra eo. constitutis.

Adde, quòd per respectum ad professos, laicorum appellatione comprehenduntur nouitij, vt no. glo. in c. super eos, de regul. Domi. & Doct. in dicto ca. null9, colum. & in c. ex. eo. §. fin. eo. lib. vj. & Fely. in ca. causam, colum. vj. versicu. dum dicit Abb. de præscript.

e Quasi possessione. Tũc enim sunt vocandi & admittendi ad eligendum, extra eod. Cumana, & cap. in Genesi, & si de hac quasi possessione quæstio refricetur,

tur, admittantur, cum protestatione, sicut fit in casu sequ. argu. prædictę dec. Cuman. Adde tex. & doc. in capit. quęre Lanfr. eo. tit. & in c. consultationibus de iure patro. & omnes scrib. in le. si certis annis. C. de pact. Et an, quæ est in quasi possessione. teneatur probare, vel transferat in aduersarium onus probandi, vide Io. de in co. in c. si forte, & ibi Domin. col. j. & Philipp. Franc. eo. li. vj. & quod voluit Ang. in consi. lxxxvij. in fin. & Oldra. consil. cclvj. & Paul. de Castr. consil. cxxxj. in nouis & Ale. in consi. xxiiij. lib. ij. & Franc. de Zaba. in consi. lxij. col. iij. versicu. ad quintum, & gloss. final. in eodem cap.

Consuetudo habilitat ad eligendum.

f Consuetudo. Talem consuetudinem, puto rationabilem, ar. ex. c. Cumana. & ex. de causa pos. cum ecclesia Sutrina. Nam & in penitus extraneū possent totam electionem conferre, ex. c. causam quæ, sed & secundum Hostien. posset de consuetudine introduci, quòd clerici seculares interessent electioni Abbatis, vt no. per Inn. ex. de constitu. Adde glo. infrà, e. c. xxj. in glo. fi. & in c. pen. Foran. vij. in verbo consue. & tex. celebrem, in l. non tantum. §. j. & ibi Bar. ff. de Decurio. & Io. An. Domi. & Doc. in d. c. extra eo. §. fi. in fi. & tex. in c. Cumana, & ibi Ab. in tertio notabili & septimo, & amplè. in versic. pro clariori intellectu & c. in capit. scriptum, e. & in cap. fina. de institut. & quod not. Bar. in l. j. §. si quis. de itin. actuq; priua.

g Dubitetur. Quia vna pars dicit, consuetudinem esse, alia dicit cōtrà, nec alia inde habetur certitudo.

Adde, an monachus vnius monasterij, electus ad Abbatiam alterius monasterij, debeat primò facere professionem antequam confirmetur, Frede. de Zenis consil. v.

Protestatio vtilis est præsertim in electionibus.

h Protestatione. Hoc consilium est vtile. Nam per talem protestationem prouidetur ecclesiæ: quare omissa alteratione, an interesse debeant, vel non, proceditur ab electione: item prouidetur tam illis, qui dicunt nouicios non debere interesse, quàm illis no-

nonicijs: Quia per hoc remanet saluum ius vtriusq;, & postea de hoc poterit coram superiore inquiri. Si enim isti non admitterentur, & postmodum reperietur eos interesse debere, cassaretur electio facta eis exclusis, extra de causa pos. cùm ecclesia Sutrina. Si verò sine protestatione admmitterentur, præiudicatur alijs, quare voces illorum valerent, etiam si aliàs non deberent interesse, arg. extra eo. Cumana. Melius est ergo & tutius ad conseruationem iuris vtriusq; partis, ꝙ in casu isto etiam vbicunque de aliquibus dubitatur, vtrum electioni debeant interesse, vel non, vt admittantur cum protestatione. Quod dic, prout notatur per B. Inn. Hostiē. & B. com. extra eo. Cumana. de protestatione facienda generaliter, antequam procedatur ad electionem, dicitur infrà c. xx. & c. lix. forma. vij.

Adde, quæ dico in eodem capit. xx. in versiculo non admittunt.

i Admittantur. Nunquid est necessarium, quòd consentiant huic protestationi illi, qui admittuntur? Non puto, cùm per hoc ius ipsorum non ledatur. ar. vij. quæst. j. pontifices. ff. de acquir. hære. pro hære. secus si in aliquo lederetur, tunc enim non valeret, nisi illi consentiret, & sic potest intelligi, extra c. Cumana. Nam per protestationem ibi factam ledebatur ius capellanorum & clericorum. Vnde nisi ipsi consensissent, protestatio non nocuisset eisdem, vt not. ibidem per B. Innocen. & B. com.

Adde, vtrum actus gestus per vniuersitatem, in qua interfuerunt aliqui inhabiles, inficiatur per interessentiam inhabilium, Ioann. Bap. in repetition. le. omnes populi, folio xix. col. ij. versiculo tertio generaliter. ff. de iustit. & iure, & amplè Barba. in repetitio. Raynaldus. Cardin. Pet. de testa. & quæ dixi in addi. ad Dyn. in regula vtile per inutile, de regulis Iuris li. vj. & in li. consuetud. Biturgum tit. de iurisdi. om. iudic. §. vj & §. ix.

B Non

k Non habebunt. Hoc facit proteſtatio, aliàs ſimpliciter admitterentur, & valerent voces eorum, etiamſi alias intereſſe non deberent, vt dictum eſt ſuper verbo proteſtatione.

Cõſuetudo in electionibus allegata, per quas eſt probanda.

l Apparuerit. Sed quis habet probare hanc cõſuetudinem. Dic, quòd ibi non profeſſi. Cùm enim ipſi de iure non deb[illegible] intereſſe, vt dictum eſt ſup. ſuper verbo admitte[illegible] oportet, quòd probet titulum ſiue cauſſam ratione, [illegible]us intereſſe dicunt ſe debere, extra eo. conſtitutis, vbi de hoc, & c. di. contra morem, C. de proba. ſiue poſſidetis.

Adde. quæ dixi ſuprà eo. in verbo quaſi.

Vtrum hi, qui elegerunt, vel poſtulauerunt ſcienter indignum, ad electionem ſequentem ſint ab alijs euocandi.

CAP. IX.

Q*Vi ſcienter indignum.* a. *poſtulant, vel eligunt eligendi poteſtate illa vice, hoc eſt in electione ſequenti,* b. *quæ facienda imminet, ſunt priuati,* c. *& penes alios non peccantes,* d. *etiamſi nõ eſſent, niſi vnus.* e. *remanet hæc poteſtas, vnde poſſunt eis non vocatis.* f. *eligere.* g. *vel ſi volunt, poſſunt vocare eos, & admittere de gratia.* h. *ſpeciali. Verùm ſi effectum non habuerit ſecunda electio à non peccantibus celebrata, vt quia electus renuit conſentire, vel poſt conſenſum renũciat iuri ſuo, aut indignum eligunt ignoranter.* i. *tunc habebunt omnes.* k. *inſimul eligere iterato:* l. *cùm peccãtes primi vna vice tantummodo ſint priuati. Si verò huiuſmodi ſecunda electio propterea non habeat effectum,*

fectum, quia isti. m. *scie͞ter elig͞ut indignum vel postulant, sicut primi: tunc nec ipsi poterunt.* n. *eligere, neq; primi, sed ad Papam ea vice in cathedralibus.* o. *ecclesijs, in alijs autem ad superiorem proximum.* p. *ipso iure potestas deuoluitur prouidendi.*

QVi scienter. Extra eod. cùm in cunctis. Secùs, si ignoranter, tũc enim nõ sunt priuati, nec priuandi, dũ tamen debitã diligentiã adhibuerĩt, ex. eo. c. innotuit. Adde gl. sup. eo. c. ij. in verbo occultũ, & tex. in c. quanq̃, & ibi gl. Archi. Pe. de Anch. Do. & Philip. Franc. eo. lib. vi. & Bart. de fir. in tract. de episcopo, in iij. parte lib. j. quæst. xxvij. ad quem recurre, & Fely. in c. cùm olim, col. j. de maio. & obe. Dyn. & quæ ibi dixi in l. addi. in regula non præstat, de regul. iuris. lib. vj.

a Indignum. Quis censeatur indignus, dicitur in capitu. xxvij.

b Seque͞ti. Vna tantũ vice sunt priuati, & si electio sequens non habuerit effectum, reuertitur eligendi potestas ad ipsos, extra eo. cùm Vintonensis, vbi notatur per B. Inno. & B. com. & sequitur statim infrà, & est simile sup. c. j. in fin. Inno. verò dixit, quòd in tota illa vacatione, & exponit, quod dicit in illa decre. cùm Vintonen. vna vice, id est, in tota illa vacatione. Sed primum est verius, pœnæ enim sunt restringendæ, de pœn. dist. j. pœnæ.

Adde, quæ dixi sup. eo. c. j. in glo. fin. & infrà c. xxvj. in verbo ea.

c Priuati ipso iure. Extra eod. innotuit, & extra de postu. præ. cap. ij.

d Non peccantes. Qui nullum elegerunt, vel si elegerunt indignum, ignoranter hoc fecerunt, extra eo. innotuit, & c. cùm Vintonensis.

Adde Domi. in c. j. c. ij. colum. v. in fin. versi. quia hîc habetur, &c. & Phil. Franc. eod. lib. vj. & Ludoui. cum de Roma. consil. ccccxxxiij.

Electio potest fieri per vnũ.

e Vnus. Omnibus enim peccantibus scienter, vno excepto, penes illum solū remanet eligendi potestas, vt notat. per Bar. & Hostiē. extra de postulatione prælatorum, gratum, & per Innocentium, extra eo. illa, Ioh. cum Goff. & Vincen. dixerunt contrà, scilicet, ꝙ penes vnum ius eligendi esse non potest, extra eod. capitulo primo. Sed primum verius argum. extra eodē, causam quæ. ff. quòd cuiusque vniuer. l. sicut municipij, de hoc notatur infrà c. xvj.

Adde glo. in d. c. xvj. in verbo vnus, & Abb. in cap. j. & c. cùm nobis, colum. pen. eo. & in cap. gratum hic alleg. & glo. in prag. eo. §. qui si prædicta in verbo priuati, & Bald. & Docto. in capitu. congregato, & Abb. Sicul. in consilio xxv. colum. ij. versicul. ad quartum dubium, lib. ij. & glo. j. eod. & quæ dico ibi in ca. vigesimosecundo in glo. fin.

f Non vocatis. Siue sit notorium electionis tēpore, quòd illi sint ipso iure eligendi potestate priuati, siue fiat postea manifestum, per probationes post electionem. Nec est necessarium; ꝙ priuentur per sententiam, vel quòd petatur eligendi licentia, vt notatur per Innocē. Hostien. & B. com. extra de po. gratū, & extra eo. considerauimus.

Adde ad istam glosam & sequen. quando prima electione non cassata possit fieri electio, Abb. Bald. & Moder. in c. considerauimus, & in c. auditis hîc alleg. & Bart. de firmo in tractat. de episcopo, in prima parte, libro tertio, quæstio. xix. & Ang. Aret. Instit. de cura. §. interdum ante finem, & Barto. & Alexan. in addi. in l. quotiens, in principio, & in §. j. ff. de opti. leg. & in l. qui per salutem, & ibi Bald. in vtraque lect. & Paulum de Castro, Alberi. de Ro. Alexandrum & Iasonem ff. de iureiurando. & Franc. de Zaba. in consilio xcij. columna quinta, in fin. & pulchrè Ludouic. de Ro. consil. ccccxcij.

g Eligere. Etiam ex interuallo, ex quo prima electio est nulla, vt notatur communiter per doctores

extra eod.considerauimus,& capitul.auditis.

h De gratia. Vt colligitur extra eod. cùm Vintonae.vbi de hoc no.

i Ignoranter.Secùs si scienter, vt sequitur.

Adde an religentibus præsumatur scientia & cognitio personę electi, dic q in dubio præsumūtur scienter indignum elegisse,secundum Bar. & Bal.in l.si patronus,ff.de confir.tuto.& in l.cùm quidam, & ibi Pau.de Cast.& Alex.in addi. ad Bar. ff.de leg.ij.& Inno.Docto.in c.cùm terram,eo.titu.

k Omnes. Tam peccantes,quàm non peccantes.

l Iterato.Extra eo.cùm Vintonen.vbi notatur per Innocen.& B.ac alios.

m Isti. Ad quos est deuoluta eligēdi potestas propter delictum priorum.

n Poterunt. Nam siue delinquant simul omnes, siue successiuè diuersis temporibus eligendo indignum scienter, vlterius eligere non possunt illa vice, scilicet deuoluitur potestas ad superiorem, secundū B.& Hostiens.vt notatur per eos, extra eodem,bonæ, j.ad fin.& idem dicunt Innocen.& B.com. extra eod. cùm Vintonensis.

o Cathedralibus. In cathedralibus ecclesijs,cū scienter eodem tempore vel diuersis eligitur indignus, deuoluitur potestas ad Papam solū, licet alius sit immediatus superior, vt notatur per B.& Host.ex. c.bonæ,j.ad fi.& per Inno.& B.com.eo.tit.cùm Vinto.& probatur in dec.Alex.Papæ.iiij. extra de ap.dilecti.in qua dicitur, quòd in solo casu negligentiæ deuoluitur potestas ad Metropolitanum, idē est in regularib. secundum B. com. & ita tenetur in curia, vt notatur per eum,extra c. ne pro defectu, & idem videtur innuere Host.eo.ti.cū in cunctis, in vl. glo. sed Vincen. dicit cōtrà,eo.ti.innotuit,hæc altercatio est hodie decisa,per c.quanquam, de elect.lib.vj. *Eligendi potestas ad quē deuoluitur, quando scienter indignus eligitur.*

Adde tex.& gl in §.quòd si prædicta,in verbo priuati, eo.in pra.& Arc.Do.& Card. Alex.in c.sacrorū,§.j. lxiij.di.

lxiij.di.Abb.Sicu.in c.quia propter,§. nisi,col.j. versi. extra,& glo.Do.Pe.de Anch.& Phil.Fran in d.capit. quanquam, & Nicol. Milis in suo reperto. in lite.eligentes,& gl.seq. & Doct.ibi alleg. & Io.Calde.in repe.c.super eo.& ibi Abb.eo.

Episcopus si prouideat de indigno, quis prouidebit.

p Proximũ.Hoc fallit in casu,quando scil.ad solos episcopos spectat electio seu ꝓuisio suo iure,tunc enĩ si prouideant de indigno, nõ deuoluitur potestas ad superiorem, sed ad eorum capitula,extra eod.cum in cunctis,§.vlti.Si verò iure deuoluto, propter negligẽtiam inferiorum, spectet ad eos prouisio,tunc si prouideant de indigno siue scienter, siue ignoranter,reuertitur potestas ad eos, qui fuerant priuati primò: cùm tantùm vna vice sint priuati, vt est dictum sup.

Adde glo.penultim. & fina.in capitulo primo,suprà eod.& Frederic.de Zenis consilio trigesimo, vbi ponit, in quibus capitulum succedat, & Franci. de Paui.in tracta.suo deputante, c.sed vaca.in quæst.j.

Quando, & quis posset in electione constitui procurator.

CAP. X.

*Si absentes procuratores constituãt impedimento legitimo præpediti, præsentes tenẽtur.*a.*eos admittere, dũmodo sint idonei, & legitimè cõstituti, aliàs irritabitur.*b.*electio facta ipsis ꝓcuratoribus nõ admissis, si absentes.*c.*contẽptum huiusmodi prosequãtur. Sanè ad hoc, vt procurator absentis legitimus censeatur, requiritur primò, quòd constituens sit adeò legitimè impeditus.*d.*vt in præfixo termino.*e.*nequeat commodè personaliter interesse, de quo impedimento si-*

to fidem faciat, si opus fuerit, proprio iuramento. f. *Secundò, quòd in tali loco sit electionis tēpore.* g. *vnde absentes pro electionibus sunt vocandi. Tertiò, quòd non sit excommunicatus suspensus, vel etiam interdictus, quia tunc non posset per se, vel per alium interesse.* h. *Quartò, quòd sit de collegio.* i. *is, qui constituitur procurator, nec sit excommunicatus,* k. *aut persona.* l. *talis, quæ de iure aliàs valeat reprobari.*

SI absentes. Benè dicit absentes: nam præsentes non possunt constituere procuratores ad eligendum, extra eod. quia propter, §. illud, nisi fortè de consensu capituli eorum, qui ius habebāt in electione, secundum Hostien. vt notatur per eum ibidem, & est argum. ad hoc, eod. titul. scriptum est, & extra de ap. consti.

Adde Doct. insuper Abb. Sicu. in dicto c. quia propter, §. illud, & ca. d. in. scriptum, & tex. in c. si quis iusto, & ibi Doct. eo. lib. vj. & Abb. Philip. Peru. Card. Alex. in d. c. constitutus, & Bar. de fir. in tract. de epis. in iij. parte, lib. j. q. xiiij. & tex. & glo. in c. j. §. idemque iuramētum, in verbo casibus, eo. in prag. & Car. Alex. in c. quanto, col. j. in fin. cum seq. lxiij. dist. & Bar. in l. si stipulatus, in vl. q. & ibi Pau. de Cast. ante fi. & Ang. & Alex. in prin. & Iason. ff. de verb. obli. & Freder. de Zenis in consilio ciiij.

a Tenentur. De iuris necessitate, nam ex quo ipsi interesse non possunt per se, de iure est, quòd possint constituere procuratores, extra cap. quia propter, §. illud, & nisi procuratores admittantur, contemnūtur constituentes, vnde possunt agere de contemptu, vt sequitur, & notatur per B. com. & Innocen. in prædicto §. illud.

b Irritabitur. Per sententiam, non enim est nulla, sed annullāda, ex. c. ꝙ sicut, & c. bone, ij. & sup. c. v.

e Absentes. Alioquin absentes contemptū prosequi non possunt, vt dixi suprà c.v.

Impedimēta sunt duplicia.

d Impeditus. Impedimento facti, vt puta, quia infirmatur, vel habet inimicitias capitales, vel aliquid aliud, propter quod venire non potest, vt infrà c.xij. Secùs si esset impeditus impedimēto iure, puta, quòd esset excōmunicatus, vel suspensus, aut interdictus, tunc enim nec per se, nec per aliū interesse ibi posset, vt ibi dicitur, & est argum. ad hoc extra de testi. licet ex quadam.

Adde gl. o& Docto. in d.c. quia ꝓpter, §. illud, & Bar. de fir. vbi sup. versi. sed quæ sunt iusta impedimenta.

e Termino. Non sufficit, quòd ille, qui procuratorem constituit, sit impeditus constitutionis tempore, imò est necesse, quòd sit impeditus electionis tempore. Nam si tunc impeditus non esset, non admittetur procurator, secundum Inno. & Hostiē. vt notatur per eos extra eod. quia propter, §. illud.

Adde ibi Abb. Sicu. & Moder. & Bar. de firmo, vbi suprà proxi.

f Proprio iuramento. De hoc dic. infr. c. proxi.

g Electionis tempore. Nota, quòd si quis sit tempore citationis infra fines, vnde sunt vocandi absentes, si post modū electiōis tēpore sit extra fines huiusmodi, non admittitur procurator ipsius, secundū Inno. & Host. vt notatur per eos, extra eo. quia propter, §. illud. A quo aūt loco sint citandi absentes, dicitur sup. c.v. Adde Ab. Sic. & Bar. de firmo, vbi suprà.

h Interesse. Absurdum enim esset procuratorem ipsius admittere, quasi præsens esset, repelleretur, extra de testibus, licet ex quadam, & extra de hæreticis fraternitatis. Quādo autem excommunicati sint admittendi, dicitur sup. c. vj.

i De collegio. Aliàs non tenentur procuratorem præsentes admittere, nisi sit de collegio, argu. ext. eo. quia propter, §. illud, sed si volunt, benè possunt, dum tamen aliàs sit idonea, argu. lxiiij. de obeuntibus, &

extra

extra de elect. causam quæ. Quid si nullus de collegio vult recipere vices ipsius absentis. Dic vt infrà capitulo xiij.

Adde ad primum dictum Abb. & Philip. de Peru. in d.c. constitutus, & tex. in d.c. si quis iusto, §. fi. & ibi glo. & omnes Doct. eo. lib. vj & Abb. in d.c. quia propter, §. illud, in secundo nota. & Bart. de sir. vbi suprà versi. Item verum si vocem.

k Excommunicatus. Excommunicatus, vel suspensus, vel interdictus non potest procurator cõstitui ad eligendum, vt notatur in glo. communi extra de cõcep. Apostolicę, quinimo & in alijs negotijs repellitur excommunicatus à procuratione, extra de proba. post cessionem. *Excommunicatus non potest esse procurator.*

Adde Abb. & Fely. in iuribus hîc alleg. maximè in c. post cessionem per Fely. columna vj. versicu. prima conclusio, &c.

l Persona talis. Vt puta laicus, qui non debet in electionibus interesse, extra eod. massena, nec se intromittere de alijs spiritualibus negotijs, extra de arbitris contingit, extra de iudicijs decernimus xvj. quęstione vij. laicis.

Adde hic Fely. in c. Apostolicę, colu. iiij. versi. tene mente. de except. Et an ille, qui ex defectu ordinis, vel alia causa non habet vocem in capitulo suo nomine, possit eam alieno nomine habere, si instituatur procurator absentis, Ioan. Bapt. in repe. l. omnes populi, certa. xx. colum. j. versicu. secundo quæritur, ff. de iustitia & iure.

Qualiter impeditus procuratorẽ constituẽs, de impedimento fidem debet facere

CAP. XI.

Qvia de impedimento absentis fides debet, vt est dictũ, fieri, si opus fuerit. a. iuramẽto necesse est, quòd vel iuret per se cõstituens, vel

 pro-

procuratori suo, quem ad eligendum ordinat, specialiter id committat, b. *aliàs non reputabitur sufficiẽs procurator. Sanè hoc iuramentum duo capitula continebit, s. quòd constituens erit, vt credit electionis tẽpore* .c. *bona fide ac sine fraude infra fines ad vocandum absentes pro electionibus deputatos.* d. *fines ipsos specialiter exprimendo.* e. *Item, quòd impedimento tali tenetur, propter quod non potest modò in electionis negotio interesse, & credit, vel dubitat, quòd eodem impedimento tenebitur, cùm electio ipsa fiet.* f. *hæc autem intelligas esse vera, nisi totum capitulum* g. *vel pars maior remiserit huiusmodi iuramentum. Cùm enim iuramentum ipsum propter incredulitatem capituli, & in eius fauorem extiterit introductũ, benè potest huic fauori renunciare totum capitulum, vel pars maior capituli, etiam cõtradicente parte altera, prout aliqui asseuerant. Cæterùm vbi constituẽs per se iurat in instrumento super procuratione confecto.* h. *conscribi faciat, qualiter præstitit iuramẽtum, aliàs nisi per hunc modum, vel alium de iuramento præstito fiat fides, præsentes procuratorem admittere non tenentur.*

Opus nouum denuncians, iuret de calumnia.

QVia de impedimento, &c.

a Si opus fuerit. Id est, si exigatur secundum Innocen. & Host. vt notatur per eos extra eod. quia propter, §. illud an ei sit opus relinqui arbitrio capituli. Sic qui denunciat nouum opus, debet iurare, qui non calumniæ causa denunciat, si ab eo exigatur huiusmodi iuramentum, aliàs non tenetur iurare, ff. de noui operis nunciat. l. de pupillo, §. qui opus.

Adde

Adde ad primum dictum, quòd hodiè talis impeditus constituens procuratorem debet contritus cōfiteri & communicari, quemamodū cæteri eligentes secundū prag. eo. §. Idemq; iuramentum, & ad vltimū dictum Albe. de Roza. Ludo. de Ro. Alex. Paul. & Ias. in d. §. qui opus.

b Committat. Potest enim constituens per se iurare, si voluerit, vel procuratori suo committere, vt iuret, & tunc etiam ipse iurare intelligitur. Quia quæ per aliū facit, per se facere videtur, extra de sen. excom. mulieres. ff. de admi. tu ita autem, §. gessisse. xv. q. vj, consuetudo, l. fina. aliàs nisi constituens per se iuret, vel procuratori suo specialiter hoc committat, non est sufficiens procurator, vt statim sequitur.

Adde, quādo quis possit iurare per procuratorem, Paul. de Leaza. in c. fin. de iureiurando. lib. vj. & Dominicus in c. vt circa eod. lib. vj. Ludo. de Ro. in suis sin. folio j. & Felyn. in c. licet ex quadam, col. ij. versi. in tex. ibi. de testi. & glo. infrà c. capi. lix. forma. vj in verbo ac iurandi. Secus est, quod dicitur hic in electione Papæ: nam Cardinalis absens non potest constituere procuratorem, tex. in capit. vbi periculum, §. sanè, & ibi Pet. de Anc. & Philipp. Franc. e. lib. vj.

c Electionis tempore. Sic suprà capi. proximo, vbi de hoc.

d Deputatos. A iure vel consuetudine, quod dic, vt suprà cap. v.

e Exprimendo. Non solum enim debet secundum Innoc. & Hostien. ponere in suo iuramento verba iuris dicēdo, infrà fines vel in loco, vnde vocari debet, aut iusto impedimēto tenetur, sed debet ponere factum, exprimendo locū seu fines & impedimentum, vt notatur per eum, extra c. quia propter, §. illud. Fit autem hæc expressio, vt per hoc appareat, an sit in loco, vnde vocari debeat, vel non, & vtrum sit impedimentum legitimum, nec ne, & sic admittatur vel repellatur.

Adde B. & Abb. Sic. in d. ca. quia propter §. illud.

f Fiet. Suprà, c. proximo, dic vt ibi.

Iuramentum per quod probatur impedimentũ absentis canonici, potest per capitulum remitti.

g Totum capitulũ. Cùm hoc iuramentũ sit introductum in fauorẽ capituli, & propter eius incredulitatẽ, vt sequitur, & ar. ex. e. significasti. nõ est mirum capitulũ, si potest remittere ipsum. Nam quilibet potest renunciare fauori per se introducto, ex. de regul. ad Apostol. C. de leg. quod fauore, imò & si constaret capitulo, ꝙ is, qui procuratorẽ constituit, nõ esset in loco, vnde vocari debeat, nec haberet aliquod impedimentum, nihilominus posset admittere procuratorẽ ipsum, si vellet, ar. ex. e. cũ Vinton. & c. scriptũ, & lxiij. di. obeuntibus. Nã & in penitus extraneũ posset totũ ius eligendi tranferre ex. e. causã quę, ergo multo fortius vocem vnã dare, ar. ex. de offi. deleg. pastoral. §. item cùm totum. Quod aũt sequitur, quòd maior pars potest similiter hoc iuramentum remittere, minori parte contradicente, verum est, secundum Innocen. etiam si minor pars se offerat probaturam corã superiore, quòd constituens nullũ impedimentum habet, imò & si sciat pars maior, quòd ille nullũ habet impedimẽtum, nihilominus admittet procuratorẽ ipsius, si voluerit, ar. ff. ad munic. quòd maior extra de his, quæ fin. ama. per cap. cum in cunctis, B. com. distinguit, & probabilius, vt puto. Quod autem reuocatur in dubiũ de impedimẽto absentis, aut nõ sit reuocatur in dubiũ: statur arbitrio maioris partis tam super iuramento non præstando, quàm procuratore admittendo, etiam si minor pars contradicat, & se probaturam offerat: quòd nullo impedimento detinetur, ar. prædictæ, l. quòd maior, & dic. de. cum in cunctis. Nam in hoc casu magis expedit contradictionem minoris partis non admittere, quã occasione probationum electiones impediri. Si verò non reuocatur in dubium, vt quia capitulũ vel pars maior scit, ꝙ ille nullum impedimentũ habet, tunc non potest maior pars eum admittere, minori parte con-

contradicente, ſic nec aliquem penitus extraneum admittere, ar. ff. com. di. Sabinus, ſed ea non contradicente, poteſt arg. iurium prædictorum, quòd maior & c. cum in cunctis, & c. ſcriptum & c. cum Vintonē. De his plenè notatur per Innocen. & B. com. extra e. quia propter, §. illlud.

Adde ibi Abb. ſic in vltima quæſtione, vbi indiſtinctè tenet contrarium, quòd minor pars etiam vnus poſſit contradicere, vt ibi vide per eū & moder.

h Confecto. Forma, ſecundū quā conficiendum eſt inſtrumentū procuratoris, & præſtādum iuramētum vel committendū, ponitur infrà, c. lix forma, vj.

Vtrū poſſint procuratores conſtituere hi, qui in ciuitate, vel clauſtro electionis tempore ſunt præſentes. CAP. XII.

Non ſolum, qui eſt extra ciuitatē, quo ad hoc, quòd poſſit electionis negotio procuratorē conſtituere, intelligitur eſſe abſens, ſed et ille, qui eſt in eadē ciuitate, vel clauſtro, vbi debet electio celebrari, q nō poteſt impeditus legitimè ad capitulū vel ad locū, vbi faciēda eſt electio, cōmodè conuenire, a. vt q a forſan infirmatur, b. vel habet inimicitias capitales, c. aut alio quouis impedimēto, d. canonico detinetur.

Non ſolum qui eſt, &c.

a Conuenire. Licet is, qui eſt in hortis intelligatur eſſe pręſens. ff. de procur. l. præſens & is etiam, qui eſt intra continentia vrbis. ff. de. verſicul. ſig. colleg. tamen in hoc caſu ille intelligitur eſſe abſens, qui non poteſt ad locum venire, vbi eſt electio facieda, ff. de ver. ſig. l. abſente, vt notatur per Inno. Hoſt. & B. Com. extra eo. quia propter, §. illud. **Præſens quis intelligatur.**

Adde

Adde ſingulariter Alex. in addi. ad Barth. in d. le. præſens. & in l. in teſt. ff. de ali. & cib. le. & Paul. de Leaza. & Cardin. de Zab. in cle. cauſam eod.

b Infirmatur. Sic grauiter, quòd ad capitulum venire non poteſt. v. quæſtione. iij. ſi ægrotans, extra de procur. querelam, ſecus, ſi tam leuem patiatur infirmitatem, quòd ea non obſtāte benè poteſt venire, ſi vult, tunc non excuſatur, ſi non veniat, ff. de re. iudic. l. quæſitum.

Infirmitas non ſemper excuſat.

Adde Bar. per illum tex. & Ioan. de Pla. & Luc. de Penna, in l. fi. C. de lega. li. x. & no. in c. vno de cleric. non reſi. li. vj. & tex. & gloſ. in c. ſi quis iuſto, in verbo detentus, & ibi Philipp. Franc. eod. li. vj. & gloſ. infrà, eo. c. xlix. verbo requirere, & c. lix. forma vj. in ver. infirmitatem.

c Capitales. Extra de ap. ex parte, ff. de iud. ſi locus xxxiij. q. ij. ſiue.

d Impedimento. Puta quia eſt obſeſſus in aliquo caſtro, ſic quòd non poteſt inde recedere. de com. di. iiij. hi, qui vel eſt vocatus ad maius tribunal, ff. de re iud. l. contra pupillum, de hoc notatur extra eodem, quia propter, §. illud.

Adde quæ dixi in lib. conſuet. Biturigum. de iuriſdic. omnium iudic. §. xviiij. in glo. ij. folio xxiij.

Si de impreſsione probabiliter dubitetur, an abſentes procuratores cōſtituere teneantur. CAP. XIII.

SI in electionis negocio pro eligenda, a. certa perſona impreſsio ſiue violentia fieri timeatur, b. abſentes venire ac procuratores conſtituere non tenentur, c. ſed vel pſentes debēt ad aliquē tutum locum, vbi abſque metu poſsit fieri libera electio, d. cū ipſis abſentibus conuenire, aut ad electionē

non

non procedere, quousque impressionis vel violentiæ metus cesset. Et non current interim tempora, e.*quæ ad eligendum sunt à canonibus definita, cùm sint impedimento legitimo præpediti: si verò processerint, electio non valebit.* f.

SI in electionis, &c.

a Eligenda. Vel postu. extra c. bonæ.

b Timeatur. Ita, quòd talis sit metus, qui posset cadere in constantes, aliàs non excusaret vanus metus, extra quod metus causa, c. j & c. cum dilect. ff. ꝙ metus causa l. metum.

Adde Bar. Bal. & Doct. in d. l. metum & Fely. amplè in c. causam matrimonij de offi. deleg. & in c. veniens in j. & ij. c. cū locū de spon. & plenè Bal. in tra. scismatis, quem ponit post tit. si quis aliquod testi. prohi. Imol. Doct in c. licet de euictanda. e. ti. & prohi. Franc. in c. vbi periculum, §. præterea, in vj. notabili, c. li. vj.

c Non tenentur. Contrà, extra eod. quia propter, §. illud, vbi dicit, ꝙ impeditus debet cōmittere alicui de collegio vicem suam. So. cùm quis habet proprias inimicitias, potest procuratorem constituere, & nisi constituat, alij ꝓcedere possunt, extra eo. ꝙ sicut. Si verò non propter inimicitias proprias, sed quia timet ꝓbabiliter, ꝙ electio nō posset fieri purè ac sine vitio & violentia, fortè quia est aliquis tyrannus paratus ad violentiam & impressionē faciendā, tunc non tenentur constituere procuratorē, vt hic dicit, & extra eod. c. bonę, j. nam sicut absenti, si veniret, sic & procuratori violentia posset inferri. Vnde quia liber debet esse in electione consensus. viij. quæst. ij. dilectissimi. non tenetur constituere procuratorē, sed in primo casu, licet ipse venire nō audeat in persona propria, potest tamen liberè procuratorē mittere, qui liberum in electione habebit consensum. *Electio debet esse libera.*

Adde Bal. in d. c. quia propter, in fin, & Ab. in d. §. illud.

illud. Sed an tunc possit dare vocem per literas, dic q non c. si quis iusto. & ibi Domin. & Phili. Franc. in §. porro, e. li. vj. & And. Barb. in c. quamuis in ij. notab. de offi. deleg. & Lud. de Ro. in suo sing. incip. absens, folio xxij. col. ij.

d Libera electio. Quia in electione liber debet esse consensus, vt dixi supra in glo. proxi. Si non potest liberè fieri electio in loco consueto, ire debent præsentes ad locum alium, vbi possunt liberè eligere cum absentibus, vt xxiij. di. in nomine Domin. extra eod. bonæ, j. vel si nolint ire, ad minus, procedere non debent ad electionem, nec interim durante hoc impedimento curret eis tempus, sicut hic dicitur, & est ar. ad hoc extra, ne pro defectu. De hac materia, & quando præsentes ire possunt ad absentes, vel nõ, notatur plenè per Inno. Hostien. & B. com. in dic. dec. bonę, j.

Electio si nõ poßit liberè in loco consueto quid iuris.

Adde, quòd vbi actus nõ potest in loco deputato, debet fieri in loco magis propinquo tex. in c. vbi periculũ, §. porro, & ibi Dominic. in prin. & Philip. Fran. in §. sanè, in vlt. not. e. tit. li. vj. & Lud. de Ro. in cõsi. ccccij. & glo in c. xix. versi. aut alio in loco infra eo.

e Tempora. De quibus agitur suprà, c. j.

f Non valebit. Nam si eligunt illũ, pro quo fiebat impressio, nulla est ele. ex. e. quisquis, & c. bonæ, j. Si alium, tunc non est nulla, sed annullanda: si ipsi absentes contemptum suum persequãtur, extra e. quòd sic, de hoc not. per Inno. & B. com. in d. c. bonæ, j.

Si nullus vult absentis vices recipere, vel eis receptis forsitan impeditur, an absens iterũ sit citandus. CAP. XIIII.

SI citatus absens committat alicui, a. *de collegio vices suas, qui recuset,* b. *eas suscipere, vel eis susceptis forsitan moriatur, aut alio impedimento canonico teneatur, capitulum non*

tene-

tenetur absentem ipsum citare, sicuti nec vocaret ipsum, nec etiam expectaret, c. *si eum personaliter venientem in via contingeret impediri: sufficit etenim capitulo, vt absentes semel conuocet,* d. *licet illi venire nequeant, siue nolint.*e. *Sanè vbi nullus absentis vices vult recipere, procurãte.*f.*capitulo, vel maiori parte capituli, fraudulenter tunc absens potest agere de contẽptu, & petere, vt electio irritetur, aliàs fraudulẽti de fraude sua cõmodum reportarent.*

SI citatus, & cætera.

a Alicui. Sed nunquid potest pluribus committere? Non videtur, extra eod. quia propter, §. illud. vbi videtur, quòd vni committat. Vincẽ. dicit, quòd potest ar. de offi. deleg. cùm te consulente, dum tamẽ vtriq; cõmittat insolidum, & tũc erit occupãtis melior cõditio, extra de procu. non iniustè, si aũt neutri committeret insolidũ, non essent simul admittendi, quia res esset sine exitu, si eos contingeret discordare, ff. de arg. item si vnus, §. principaliter, sed nec vnus sine alio quicquam facere posset, licet secus in duobus tutoribus seruetur, ff. de administr. tut. decreto. hoc notatur per B. com. extra eodem, quia propter, §. illud.

Adde ad totum hoc c. & glo. tex. in c. si quis iusto, & ibi omnes Doct. insuper Dom. & Philip. Franc. eodem libro vj. & Bald. in dicto cap. quia propter, in fi. vbi vide de pluribus procuratoribus insolidum & eligendum constitutis, & quod voluit Calder. consil. iij. eodem titu.

b Recuset. Nunquid potest cõpelli? Non, secundũ Hostien. vt notatur per eum, extra eo. quia propter, §. illud, ar. C. de ꝓcu. inuitus, & Insti. man. §. mandatũ. Quid si nullus de collegio vult recipere vices absentis, nunquid potest extra committere? Non videtur, vt in-

Canonicus absens an possit extraneũ constituere, quãdo nullus de collegio vult vices suas suscipere.

vt innuitur in d.§.cùm dicitur committat vni de collegio, quasi dicat nõ extraneo. Et in hac opinione est ibidem Hostieſ. super verbo de collegio. Sed credo, quod possit, & capitulum talem procuratorem potest recipere, si vult, quia hoc non est de substantia, vt procurator sit de collegio, ar. lxiij. distin. obeuntibus, & extra eo. causam quæ, & facit, quod notatur suprà c. xj. in glo. cùm hæc. Si verò capitulum non vult eum admittere, non tenetur, & imputet sibi is, qui procuratorem in collegio inuenire non potest.

Adde tex. glo. & Docto. in d. capitu. si quis iusto, & Bart. de firmo, in tertia parte lib. j. quæst. xiiij. versi. & sciendum, & gl. in prag. eo. §. idemque iuramentum, in verbo casibus circa medium, & quæ notant Dyn. Barthol. Bald. & Paul. de Castr. in l. vnum ex familia, in prin. ff. de lega. ij. Abb. & Doct. in c. scriptum, colũ. iiij. versi. glo. in versi. per alios, eo. titu.

c Expectaret. Secundum B. com. vt notatur per eũ extra c. quia propter, §. illud, aliàs posset ecclesia magnum damnum incurrere per moram, quod esse non debet, extra eodem, ne pro defectu, & capitu. cùm inter vniuersas.

d Semel conuocet. Contrà, lxiij. di. plebs, vbi habes, quòd absentes sunt sæpè citandi ad electiones, vt notatur extra eo. cùm nobis olim. Dic secundum Innocen. Hostien. & B. com. quòd illud fuit de gratia, vt notatur per eos, eo. titu. cùm inter vniuersas.

e Siue nolint. Extra eo. quòd sicut, §. si autem, & c. ecclesia.

Canonicus à concanonicis impeditus potest agere de contemptu.

f Procurante. Quia fortè inter se conuenerunt, vt nullus vices absentis recipiat. Idem esset, si principalem venientem fecerint in via detineri, nam in his casibus & similibus agere possent, absens de contẽptu, vt sequitur, & notatur per B. com. extra eod. quia propter, §. illud, & est arg. ad hoc bonum extra de offi. de lega. pastoral. §. fin. extra de conceſ. præb. postulasti, & ff. de eo, per quem fa. infrà eod. l. §. si reus, & l. ij. In ele-

electionibus enim omnis fraus debet cessare, extra eo. cùm dilectus, & j. quæst. j. si quis neque.

Adde glo. in prag. eo. in di. §. idemq; iuramentum. g Reportarent. Quod esse nõ debet, extra de test. offi. & cap. requisisti, ad fin. & ff. de eo, per quem fac. erit, l. ij. Sed quis probabit hanc fraudem? Dic, ꝙ ille, qui allegat eandẽ, ff. de probat. quotiens, §. qui dolo.

Vtrum procurator ad eligendum datus, valeat postulare, vel alium substituere, si fuerit impeditus.

CAP. XV.

IS, qui ad eligendum constituitur. a. *procurator potest etiam postulare.* b. *Item potest cõpromittere, ac per quãlibet iuris formam procedere.* c. *nisi de persona certa.* d. *postulanda, vel eligenda mandatum habeat speciale, quia tunc intelligitur ad solam formam scrutinij constitutus.* e. *& si per formam aliam procederet, non valeret.* f. *potest etiam, licet aliqui contrà dicant, procuratorem alium substituere.* g. *loco sui, si fuerit legitimè impeditus ad instar procuratoris ad negotia constituti.* h. *etiam si de substituendo alio mandatum non habuerit speciale.*

IS, qui ad eligendum, &c.

a Cõstituitur. Simpliciter, secùs, si sub certa forma, vt sequitur.

Adde, quid si mortuus est canonicus, qui procuratorem constituerat, an procurator cessare debeat, Docto. in c. quia propter eo. Ioan. And. Archi. Pe. de Anch. Domin. in c. si quis iusto, §. porrò, & ibi Philip. Franc. versi. in ea. glo. in fin. eod. libro, & Doct. in cle.

fin. de procuratorib. & Do. de Ro. in decisio. ccclxxvj. cum sequenti titulo de procurato. in nouis.

b Postulare. Extra eo. in causis, extra de renuncia. capitul. post translationem. Sed nunquid & contrà, qui potest postulare, potest eligere? Non secundū Innocen. arg. ff. de ritu nup. l. generali, & notatur per eū extra eo. innotuit. B. dicit, quòd potest, vt notatur in glo. communi. in decreta. prædic. post trāslationem, in principio.

Adde glo. inf. eod. ca. xlvij. & quæ dico ibi. Et vtrū vox possit præstari per procuratorem per oēs scrib. in d. c. quia propter, §. fin. & Frede. de Zenis, consilio ciiij. & Docto. in c. si quis iusto. eo. lib. & Bar. Bald. & Ludo. Bolog. in secundis interpreta. in l. si is, qui Stichum, ff. de procuratoribus.

Indefinita æquipollet vniuersali.

c Procedere. Ex quo fit constitutus simpliciter totum ius constituentis est translatum in ipsum, argumen. extra de offi. deleg. venerabili. Nam indefinita æquipollet vniuersali, xix. distinct. si Romanorum, extra de priuile. quia circa, ff. de seruitu. rusti. prædio. l. si seruitus. Et nota: quòd procurator iste duplicem vocem habebit, si est de capitulo: vnam nomine suo, & aliam nomine illius, cuius est procurator, extra de appell. constitutus, & extra eodem scriptum est, & capitul. congregato, & notatur eodem titulo, quia propter. Sed nunquid poterit consentire in vnum nomine suo, & in alium nomine alterius, cùm proceditur per viam scrutinij? dic quòd sic, si sit datus ad certam personam, potest vnum nomine suo, & alium, de quo est sibi mandatum nomine alterius nominare: quia tunc non ipse, sed is, qui mandauit illum nominare, intelligitur argu. extra de senten. excommunic. mulieres, ff. quòd cuiusque vniuersi. l. item eorum, §. si decuriones. Si verò sit datus simpliciter, potest etiam secundum Hostiens. consentire in diuersos. Innocent. & B. Comp. dicunt, quòd non potest, quod credo verius, argum. xlv. distinct. sicut non

Procurator ad eligendū, si est canonicus, an posset in diuersos consentire.

suo

ſuo,& ff.de leg.ij.l.neminem.Nam ſi in diuerſis conſentiret, votum vtrunque videretur incertum, cùm non appareret, vtrum plus declinaret in iſtum,quàm in illum, & ita non valeret argum. extra eodem,in electionibus,libr.vj. De hoc notatur per Docto. extra eod.quia propter,§.illud. Iſta opinio eſt hodie approbata per capit. ſi quis iuſto.§. porrò, eodem titulo, libro ſexto.

Adde ad prin.glo. quòd indefinita æquipollet vniuerſali,Dyn. & quæ ibi dixi in addit.in prohe.de regul.iur.libro vj.& Archid. Dominic. Pet.de Anch.& Philip.Fran.in c.vt circa, eo.lib.vj.& Alex. conſil.cx. volum.j. & Oldra.conſi. c. Et quo ad alia notata hic & in ſequen.glo.tex.glo.Archi.Domini.Pet.de Anc. & Philip.Franc.in dicto c. ſi quis iuſto,§. porrò,& gl. in pragm.eod.§.idemque iuramentum,in verbo certam, cum ſequen.

d Perſona certa. Quod de iure poteſt fieri,ſecundũ Inno.Hoſt.& B.Com. vt nota.per eos,extra eod.quia propter,§.illud.Vincen.tamen dicit cõtrà,eo.ti.congregato,ſed primũ verius, cũ enim prædic.ca.qa propter ſeruare voluerit,ius abſentis nõ benè ſeruaretur eidem, niſi poſſet nominare certam perſonam.

e Cõſtitutus. Secundum Inno. & Hoſt.& B.Com. arg.ff. de pecul.licet,§.ſi ſeruus,& not. per eos, extra eo.quia propter,§.illud.

e Non valeret. Cũ egrediatur fines mandati, qui diligenter ſunt ſeruandi,ff.manda.diligẽter,extra de reſcript. cùm dilecta,& infrà c.xlvj. Aliqui contradicunt per decre.extra de offic.deleg.quoniam apoſtolica,§.is autem. Sed ille,§. non obſtat, quia loquitur in iudice,cui negotium committitur, vt ipſum perſonaliter exequatur, & cuius induſtria ſpecialiter eligitur. Iſtud verò loquitur in procuratore, cuiꝰ induſtria non eligitur,nec ſibi cõmittitur, vt negotium perſonaliter exequatur. Adde ad iſtam glo. & ſequen.tex. glo.Archi. Pet.de Anch. Domi.& Phil.Fran. poſt Io. *Induſtria electa.*

And.in Nouel.eo.lib.& Alex.consi.xxij.vol.j.

Arbiter non substituit, sed procurator.

g Substituere. Secundũ Vincen.vt notatur per eũ, extra eo.congregato,& idẽ dicit B. Cõ. c.ti.quia propter,§.illud.Sed contrà,inf.eo.xliiij. Dic, quòd aliud est in arbitrio,siue in compromissario,qui non potest alij committere vices suas,ff. de arbit.l. diem, §.stari, & notatur extra de arbitris,cùm dilectus,cũ compromittentes ipsius fidem elegisse videantur.Sed in procuratore secùs,vt dictum est sup.in proxi.glo.

h Constituti. ff.mand. si procuratorem, §.si mandauerit.

i Speciale.Pone,quòd mandatum speciale habeat ad alium substituendum, nunquid poterit substituere,etiam si non fuerit impeditus? Credo, quòd sic,ar. extra eod.in causis, in princip.& ille intelligetur esse constitutus à domino, & non à procuratore, ff.quòd cuiusque vniuersi,l.item eorum, §.si decuriones,& ff. de serui.ru.præ.l.cùm essent.

Quãdo præsentes aliquibus absentibus possunt eligere in termino asignato.

CAP. XVI.

Cum absentes vocati legitimè non veniunt ad terminum, nec committũt aliquibus vices suas, præsentes possunt eligere illorum absentia nõ obstante. a.*dum tamen plures fuerint, quàm absentes.* b. *Verũ si absentes plures fuerint, quàm præsentes, tunc non possunt præsentes eligere, sed tenentur alios saltem vsq; ad finẽ termini, qui à iure ad eligendum statuitur, expectare,* c. *aliàs si elegerint, cũ sit minor pars capituli, facta p eos electio nulla erit,* d. *in fine aũt termini possunt eligere.*

gere, ne cùm pauci, immò etiã vnus solus. c. nõ expectatis absentibus etiam cõuocatis. f. quia tẽpus à iure præfixum pro præsentibus interpellat.

CVm absentes, &c.

a Non obstante. Extra eo. quòd sicut.

Adde pulchrè Cepol. Veronẽ. in cautela cxvj.

b Absentes. Hæc est opinio B. in gl. cõmuni, extra eo. cùm nobis olim, & c. bonæ, in hoc concordat Gof. in summa eo. ti. & B. Com. in præ. c. cùm nobis olim, & eo. ti. c. quia propter, super verbo maior. Inno. verò dicit, ꝙ oportet ad minus duas partes esse præsentes, ff. quod cuiusq; vniuer. l. nulli, & l. planè, & notatur per eum in prædicta dec. cùm nobis olim, & c. bonæ, j. Idem dicit Hosti. ibidem, & eod. titu. c. licet, & Ioan. lxiij. distinct. quanto. Sed credimus, vt sufficiat maiorem partem esse præsentem, argumentum, extra de his, quæ fiunt à maio. parte, ca. c. j. nam ex quo vocati sunt, & non veniunt, se alienos fecisse videntur, vt in dicta decretalia, cùm nobis.

Adde Ang. Perusio in consilio xlv. Inno. in d. c. cũ nobis olim, & ibi Abb. Sicu. colum. v. ver. sed dubiũ est. & Fely. in c. cùm omnes, col. antep. cum seq. versi. extra glo. de consti. & in c. j. col. j. versi. quæ sit verior de maio. & obe. & Archi. Domi. & Cardin. Alex. in c. quanto, lxiij. col. in versi. nota successiuè, & col. ij. ante fin. Et secũdum ipsos opi. Inno. videtur esse verior, quòd duæ partes vocandorum sint præsentes, & per Bar. Bal. & Ang. in l. nulli, & l. planè, hoc allega. & Ab. in cap. cùm inter canonicos eodem, & Ang. Are. in §. sed si ex testamento, col. ij. versic. & aduertas, Insti. de satisda. tu. & Abb. in c. ecclesia, in ij. colum. vij. versic. sed quæritur, extra glo. eod.

Terminus ad eligendũ præfixus, an possit mutari à parte capituli.

c Expectare. De iuris necessitate, secundũ B. Com. quia maior pars siue absens, siue præsens, potest mutare terminum à se, vel à parte minori, vel à toto capitulo statutũ, extra de his, qua fi. à ma. parte ca. c. j.

ff.ad munici. quod maior,& notatur per eum, ex.eo. cũ nobis olim,& idem dicit Inno.eo. titu. ecclesia,ij. Hosti. verò dicit ibidem, quòd maior pars mutare nõ potest terminum à capitulo statutum sine causa, sed primũ puto verius, nisi fortè propter termini mutationem ecclesiæ periculum immineret, argum. extra eod.quòd sicut,§.si autẽ,& su.c.v. Quid si maior pars vocata per minorẽ dicat se nolle eligere, vel electioni interesse. Dic,quòd tunc pars minor potest eligere, argumen.ex.eod.ecclesia,ij. ff.de succes.edic.l.j.ff.de adult.l. maritus, §.si negante, & no.per Bar.in d.decre.cùm nobis olim.

Adde ad istam glo. Ab.Sic.in d.c.cùm nobis, col.3. versi.sed dubium est,vbi idem tenet & gl.in c.j.§. pe. titu.de aucto.sacr.concil. in verbo abbreuiatio, & gl. in c.xxix.& in c.xlix.inf. eo.& quæ ibi dicam,& Abb. in c.cùm inter vniuersas, col.j. ver. no.secundo,& Io. And.in addi.Spe.eo.ti. §.j.in prin. in. & c.bonæ,in ij. in q.de facto videlicet, quòd si die cõcorditer statuta aliqui electores pari numero discordent aliquib⁹ volentibus eligere, & alijs terminum volentibus prorogare,& prorogauerunt cõtradicentib⁹ reliquis numero pari,qui ad electionem processerunt. Et alij termino per ipsos prorogato citatis primis alium elegerunt, vbi tenet primam electionem valere, & non secundam, cùm prorogatio termini assignati nõ possit fieri,nisi per maiorem partẽ capituli, cuius verba fuerunt Do. Oldr.de laude in consi.cxxij.inci.citato capitulo,& idẽ Bar.de fir. in tra.de episcopo,in iij. parte,lib.j.quæst.xxij. & Nico.Mil. in suo reperto.in litera electio quando,&c.

Electio minoris partis est nulla.

d Nulla erit. Extra eod. auditis, nec ratificari poterit à parte maiori,quia quod nullum est,ratificari nõ potest, vt ibi dicitur, & ff. de regulis iuris,l. quod ab initio decima sexta, quæstione tertia, §.potest. Hosti. dicit extra eodem ecclesia, secundo, quòd electio à minore parte facta non est nulla, sed annullanda:si contem-

contempti suum prosequantur contemptum, vnde possunt eam ratificare, si volunt argumẽ. extra eod. titul. quòd sicut, §. autem, sed primum verius, vt colligitur in dicta decre. auditis, & hoc tenent B. Innoc. & alij doctores. Non obstat decretalis, quòd sicut, quia ibi non fuit facta electio à minori parte, sed à maiori, & ideo, quia non erat nulla, ratificari potuit à contemptis.

Adde Abbatem in dicto capitu. cùm nobis, col. j. & pen. & in capitulo auditis eodem titu. & Bar. de firm. vbi suprà quæstione xxv. intellige, prout notat Bald. in l. si vxorem, columna secunda, C. de conditio. inser. & quæ dixi in capitu. quinto, in verbo voluerint, & glo. in capitu. xxxiij. in verbo consentire, & in verbo si voluerint.

e Vnus solus. Secundum Innocen. Host. & B. Cõ. vt notatur per eos, extra eo. cũ nobis olim, nam cecidit in eũ tũc ius eligendi, ar. xlv. di. c. fi. ff. ꝙ cuiusque vniuer. l. sicut, & hoc intelligo esse verum, siue vocati fuerint absentes, siue non, dũ tamẽ sciuerint ecclesiã vacare, tunc enim habet locum ratio, quæ sequitur, quia tempus, &c. aliàs si non sunt vocati, nec sciunt ecclesiam vacare, non currit eis tempus, extra de concess. præb. quia diuersitatem, vnde in hoc casu non eligeret vnus, nec etiam minor pars, cùm ius eligẽdi non sit penes ipsam, maiori parte ignorante.

Adde glo. & quæ ibi dixi, su. eo. c. j. in gl. pen. & c. ix. in verbo vnius, & Car. Alex. in c. fin. lxv. di. & Bar. in d. l. sicut, §. si vniuersitas, & Ang. de Claua, in sua summa, eodem titu. §. j.

f Conuocatis. Ex quo commodè vocari non possunt, extra eod. quòd sicut. §. si autem.

Adde, an electio à maiore tertia parte capit. de. xj. sustineatur, si concurrat cum postulatione facta per quatuor capitulantes, & à minori parte duabus capituli partibus, Ludo. de Ro. in consilio cccclxxxiij. qui tenet, quòd sic.

g Interpellatur. Per hoc satis colligitur, quod istud sit intelligẽdum de his, qui sciunt ecclesiam vacare, aliàs quomodo tempus interpellare absentes simile, extra de loc. potuit. C. de contrahend. & cõmit. sti. l. magnam.

Qua hora diei præfixę venire tenentur hi, qui pro electionis negotio sunt citandi.

CAP. XVII.

Licet is, qui citatur, vt certa die coram iudice debeat comparere, nequaquã (cùm eidem tota die cedat) cõtumax reputetur, dummodo cõpareat ea hora, qua poßit perfici, quod incumbit. a. *In electionibus tamen, in quibus sobrietas erigitur et cõsueuit missa sancti spiritus celebrari.* b. *nisi absentes manè veniant.* c. *in die, quẽ eis extitit aßignata, præsentes possunt procedere illorum absentia non obstante. Consultius tamen facient, si vsq; in mane diei sequentis duxerint expectandum,* d. *& si tunc nõ venerint, procedant eis vlterius non vocatis.*

Licet is, qui citatur nõ expressa certa hora. Aliàs teneretur comparere hora in citatiõe expressa, arg. extra de dolo & con. actor. lib. vj.

a Incumbit. Extra de offi. dele. consuluit.

b Celebrari. Inf. c. xix. vbi de hoc notatur.

c Manè veniant. Hora illa, qua consueuit capitulum celebrari, secundùm B. Com. vt no. per eũ, extra eod. cùm nobis olim.

Adde Spe. o. ti. §. j. col. ij. ibi Io. And. in addi. verbo diẽ, vbi idẽ tenet, & latiꝰ Inno. Io. An. Bal. & Ab. in d. c. cùm nobis, col. vlt. in hac materia. Nam citatus ad certum actũ debet adesse hora, qua ille actꝰ solet expediri,

diri, vt no. Abb. & Felynus, c. consuluit de officio delega. Barth. ibi Alexander in additionibus in l. aut qui aliter, in princ. & §. j. & l. fin. ff. quod vi, aut clam. & Ang. Are. in §. omnis stipulatio insti. de verbo oblig. & Cepol. Veronensis in cautel. cxvj. & Bal. in l. si vt proponis in secunda colũna. C. quomodo & quando iudex, & Bartholomęus de firmo, in tract. de Episcopo, in tertia part. lib. primo, quæstio. decimaseptima, & Bart. in consi. c. lxvj. incipiente, pluries contingit, & ibi Bernardus Landrinus in additionibus.

d Expectandum. Dum tamen non expiret tempus, à iure statutum ad eligendum, secundum Innocen. Hostię. & B. Com. vt notatur per eos ex. e. cum nobis olim: tunc enim non tenerentur expectare, suprà ca. proximo vbi de hoc, quia eo elapso, non possent eligere, extra d[illegible]pp. ne. prę. licet, & suprà, c. j. idem est, si sit periculum in mora, quia nec tunc expectare tenentur, supra ca. v. vbi de hoc.

Adde tex. in c. in causis ibi tota die, & Bal. ibi. col. j. e. tit. & Bartho. de firm. vbi, suprà q. xviij. & quæst. xliij. cum sequen.

Si præfixus terminus prorogetur, an absentes, qui citati fuerant, iterum sint citandi.

CAP. XVIII.

SI non fiat electio (sicut contingit aliquando) termino constituto, a. *sed ad eligendum, terminus alius assignetur, hi, qui vocati fuerant ad primum terminum, nec venerunt,* b. *de rigore iuris non sunt (licet quiddam dicant contrarium) vlterius euocandi, nam vna citatio sufficit in hoc casu,* c. *quippe si vocari absentes in singulis terminorum*

præfixionibus oporteret, magnum posit vacantibus ecclesijs periculum imminere. d. *Vt tamen opinionũ diuersitas.*e. *euitetur.*f.*consulimus, quòd in citatione absentium doctrina tradita superius.* g. *obseruetur, tunc enim absque citatione alia securè poterit procedi, ipsorum absentia non obstante.*

SI non fiat, & cætera.

a Constituto. Quia forsan nequeunt concordare, vel volunt absentes expectare.

Adde glo.inf. eodem capitulo xlix. & quæ ibi dico in addi. & suprà eodem c.v.

b Nec venerunt. Quid si vocati venerunt ad terminum, sed recesserunt, antequam facta esset electio, vel ad alium terminum prorogata. D. secundũ Inn. & Hostien. quòd non sunt vlterius vocandi, nec enim debuerunt recedere, quousque facta esset electio, vel prorogata ad alium terminum, vt notatur per eos, extra de offic. delega. consuluit, & fecit ad hoc xviij. dist. si quid arg. & extra de iudic.c.j.

Absentes si venerint ad terminũ, sed postea recesserũt, an sint iterũ citandi.

Adde Spe.e.§.j.col.iiij. & Bartho. de fir. in suo tra. de episcopo in iij. parte, li.j. q. vij. ver. & nota. quòd si vnus, & gl. su. eo.c.v. & ibi in addi. pe. & Ab. in c. cùm nobis, col.pen. versi. sed dubiũ, & Fely. in c. cũ omnes, col. ante. cum seq. consti. & glo. in ca. xxiiij. in verbo circa, infrà eo. & Philip. Franc. in cap. vbi periculum §. sanè, in princip. eod. lib. vj. & Abb. Sicu. in ca. ecclesia, in secundo, col. iij. versi. in glo. j.

c In hoc casu. Contrà, lxiij. distin. plebs, vbi dicitur, quòd absentes vocandi sunt sæpè ad electionem, & notatur in glosa communi, extra eo. cùm nobis olim. Dic secundum Innocen. Host. & B. Comp. quòd illud fit de gratia, vt ibidẽ notatur per eos. Itẽ cõtrà, xxiiij. q. iij. de illicita, vbi innuitur, quòd sunt tres citationes faciendæ, vel vna peremptoria pro omnibus. Sed illud & alia consimilia locum habent in iudicijs,

in ele-

in electionibus verò sufficit vna sola, vt hic dicit. Nec requiritur quòd sit peremptoria ar. extra eod. quòd sicut & c. bonæ, ij. & notatur per prædictos Doctores in c. cùm nobis olim.

Adde, quòd idem tenet Abb. Sicul. in dicto c. cum nobis, columna penultima versi. an autem duæ partes & in c. in causis, colum. iij. post principium & Bal. in cap. ecclesia in ij. colum. in versicul. secundo nota. eo. Quid si prior generalis citauit, vt certo termino conuenirent fratres, & religiosi Venetijs ad generale capitulum. Qui ante aduentum decessit, vtrum illa citatio, quæ fuit facta pro reformatione morum sufficiat ad electionem futuri generalis, vel noua requiratur. Petrus de Anchar. in consil. ccccvj.

d Imminere. Propter diuturnam vacationem, extra de elect. ne pro defectu.

e Diuersitas. Quia quidam dicunt eos iterato citandos ar. extra eod. ecclesia. ij. alij contrarium asseuerant, quod puto verius: vt dixi, suprà super verbo in hoc casu.

f Euitetur. In dubio enim, quod certius est, tenere debemus, extra de spon. c. iuuenis.

g Superius. Suprà cap. iiij. & infrà ca. lix. forma. j. in iii. iiij. & v.

Qualiter die præfixa debent omnes in simul congregari, & de tabellione, ac testibus prouidere, &c.

CAP. XIX.

Conuenientibus in præfixa die omnibus, qui debent, a. *volunt,* b. *& possunt,* c. *in electionis negocio interesse: est missa sancti spiritus ante omnia celebranda,* d. *deinde congregari,* e. *debent omnes simul in ca-*

in capitulo, f. vel in choro, g. aut in loco alio, h. vbi cõsueuit electio celebrari, de ipso electiõis negocio iuxta id, ꝙ præfixa dies desiderat, insimul tractaturi: aliter electio censebitur inualida, si à simul cõgregatis non fuerit celebrata. Et quia electionis processus per scripturam probatur melius, i. quàm per testes, expedit, vt præsens sit tabellio, k. in processu, qui plenè ac integrè redigat in formam publicam vniuersa: videlicet terminorum assignationes, protestationes, appellationes, l. scrutinia compromissa, & omnia alia, quæ in ipso electionis negocio vel processu occurrent facienda, de quibus omnibus fideliter exequẽdis, & nihilominus, quòd omnibus & singulis, quorum intererit sub publica manu, vel alias, m. prout fuerit requisitus, n. absque difficultate, de his dabit copiam pro salario competenti, o. præstet in præsentia omnium corporaliter iuramentum: plerumque quidem tabellio de appellationibus, aut protestationibus, vel processu alio copiam non vult dare in eorum, quorum interest, maximum detrimentũ: vt igitur ipsi tabellioni dandi hanc copiam necessitas imponatur, est vtile quòd ab eo iuramentum huiusmodi exigatur. Sanè licet quidam, p. asserant hic, quòd tabellio laicus potest esse, opinionem tamen contrariam, q. reputo magis tutam, cùm enim laici prohibeantur regulariter spiritualia tractare negotia, r. tutius, s. est vt electionis processus nõ per laicum, sed per clericũ conscribatur. Cæterùm quia scriptura tabellionis, si subscriptionem testium non haberet, nequaquã censeretur: t. expedit quòd testes, v. in toto electionis negocio sint præsentes

tes, & quòd instrumentis singulis subscribantur.

COnuenientibus, &c.

a Debent. De iure, vt sunt illi, qui sunt de collegio ecclesiæ vacantis, extra de causa poss. & proprie. cum ecclesia, xvj. quæst. vltim. congregatio. vel illi, quibus competit hoc, ex priuilegio extra de verbo signifi. c. Abbate, aut illi, qui sunt in quasi posses. extra eod. c. Cumana.

Adde gl. & Doct. in c. j. verbo, super ad conuentū, supra eodem alleg. & Abb. in c. cum ecclesia, in ca. ij. & in cap. quod sicut, §. j. co. ij. versicu. nota quarto. & Barth. de firm. in tract. de Episcopo, in tertia parte libr. j. quæst. iij. & pluribus alijs sequent. & Ludo. de Ro. consil. cccxxxij. colum. ij. versic. quo ad tertium, & Abbatem in ca. cum ecclesia de causa possessio. & proprie. & in c. j. & ibi Moder. eod. de elec. & pulcre. Cardina. Alex. in cap. j. columna sexta, versicul. glosa super verbo minores, xxj. distinct. & Bald. in ca. quia propter, col. ij. versi. si electio.

b Volunt. Si nolunt interesse, se alienos fecisse videntur, extra eod. cùm nobis olim.

Adde quæ dixi suprà, eod. c. ij. in glo. penul.

c Possunt. Qui non possunt commodè venire, possunt constituere procuratores, si volunt, extra eod. quia propter, & suprà, cap. x.

Adde, quòd pro isto ca. est hodiè tex. in prag. eod. §. & cùm humanè vsque ad §. ad locum: vbi vide glo. in verbo Abb. & in verbo conueniant.

d Celebranda. Licet in electionibus sit spiritus sancti gratia inuocanda, ex. eo. cum terra, non tamen inuenio iure cautum expressè, quòd missa debeat celebrari, nisi quia dicunt Doctores, quòd sic fieri consueuit, vt notatur per Inn. Host. & B. Com. extra e. cū nobis olim, quæ consuetudo, cùm sit laudabilis, est conseruanda, xj. di. in his, si tamen sine missa fieret electio, non minus canonica esse censeretur, dum tamen

Missa sancti spiritus non est de substantia electionis.

men

men aliud non obstaret, cùm non sit de substantia electionis.

Adde, quòd glo. in §. & cum humanę. eo. in prag. in verbo audituri, allegat Manda. hic. quem de verbo ad verbum inserit, & idem tenet Abb. in cap. transmissam col. iij. in prin. & Card. de Zaba. in cle. ne Romani. §. sanè co. j. in ij. q. eo. tit. Et fit inuocatio spiritus sancti cum hymno veni creator c. cum ecclesia Suturina in prin. de causa posses. & proprie. & Barth. de fir. in tract. de Episcopo in j. parte lib. iij. q. xxxiiij. Et hodiè missa spiritus sancti est de substantia electionis, vt d. §. cùm humanę. sicut est etiam eucharistiæ sacramenti susceptio, vt ibi, & in glosa super verbo suscipiant: nec non iuramentum per quemlibet ex canonicis præstandum, vt ibi in §. ad locũ & prædicta debent prius obseruari.

Electio debet fieri per congregatos.

e Congregati. De substantia electionis est, secundum Innocen. & Hostien. quòd capitulum congregetur, vt notatur per eos extra eo. quia propter, alias vota particularia in diuersis locis præstita non tribuerent ius, ar. extra eod. in gene.

Adde text. & glosam super verbo conueniant in dicto §, & cùm humanę, & Abb. post Ioann. Andr. in dicto cap. quia propter, in principio, col. iiij. vbi ponit octodecim substantialia ad electionem necessaria, & primum est istud, quòd per congregatos in vnum fiat electio, & idem Bald. ibi colu. ij. & per glo. & Doct. in ca. j. in verbo tractus de rebus ecclesi. non alie. lib. vj. & Bart. in l. si tibi §. vnius, ff. de opti. leg. & plenè Bald. in lib. ij. §. colu. ij, C. communia de leg. & in l. j. co. antepe. C. qui admitti ad bo. po. & Barth. de firm. in tractatu, de Episcopo in tertia parte lib. j. q. xxxiij. & text. in l. nominationum, & ibi Docto. c. de appel. & glos. infrà eodem, capitul. libro in verbo eo loco.

f In capitulo. Extra eod. in causis.

Adde, ad istam glos. & ij. sequen in quo loco debet

...et ..., & locus de substantia sit Ab.Sicul. in capitu. quod sicut eodem tit.& glo.in prag.eod.§.ad locum. Spec. eo.tit.§.j. colu.iiij. versicul. debent autem,& plenè Barth.de firm. in tracta.de Episcopo,in secunda parte, libro primo, quæstione prima & secunda,vbi reperies multa singula dicta, Abb.in dict. capi.quia propter in principio,col.penultima, versi. Item addunt aliqui & glo.infra eodem cap.li. in verbo eo.loco.

g Choro.Extra eo.cùm nobis olim.

h Loco alio. Honest. ar.extra de Ep.qua fronte ff. de arbi.si cùm dies,§.si arbiter.

i Melius. Extra de probatio. quoniam & notatur eo.titulo, c. tertio loco.

Adde quòd idem tenet Car. Alex.in ca.Episcopus lxj.di.imò requiritur,quòd redigatur in scriptis:quia scriptura est de substantia electionis, text. in d.capi. quia propter,ibi in scriptis redacta,& ibi Abb. in iiij. no.& Ioann.Andr.in cap.j.de censi. libr.vj. vbi inter alios casus, in quibus est de substãtia, scriptura hunc septimo loco enumerat, licet regulariter in actibus qui fiunt per vniuersitatem,non sit opus vt vota singulorum redigantur in scriptis,secundum Abb.vbi supra, & col.vj. versic. octauum substantiale,tamen possunt testes cum tabellione interuenire secundum ipsum ibi.

k Tabellio.Etsi non potest haberi tabellio, habeãtur duo viri idonei, qui vniuersa conscribant, extra de proba.quoniam infra eod.ca.xxviij. vbi de hoc.

Adde quæ ibi dico & Ioan.And.in c.quia propter & inibi Abb. col. iiij.versi.quinto,quęst.& Lanfran. de Oria.d.c.quoniam.

l Apppellationes.Si quæ interponantur.

m Alias. Sub manu priuata.

n Requisitus. Ab eis, quorum interest.

o Competenti. Vel dicitur ad exprimendum malitiam tabellionum, qui frequenter odio vnius in

Tabelliones sæpè metas rationis excedunt.

in fauore alterius magnam difficultatem ingerũt in copia facienda, & interdum grandia petunt salaria, vt hi, qui petunt copiam à petitione, desistant.

Adde, quæ dixi in addi. ad Dy. in regula, non est sine culpa, de regul. iur. lib. vj.

p Quidam. Vt B. Cõ. vt notatur per eum extra eo. quia propter. Adde, quòd istam opi. tenet Specu. titu. de instru. edit. §. restat, versicu. quod ergo sit tabellio, & Ioan. Andr. in dicto capitulo quia propter, vbi dicit, pro ista parte facit consuetudo generalis, & tanquam veriorem sequitur Abb. ibi colum. iiij. versicu. sed dubium est, nunquid, &c. & in ca. Massana, in iij. not. & ibi Bald. & Pet. de Anch. in cap. si cui eligendi, in iij. nota. eod. lib. vj.

q Contraria. Quæ est Hostiens. & Iac. secundum quod fuit cassata electio place. ob hoc solũ, quòd laicus scripserat vota, vt notatur per eundem Hostiens. in prædicto c. quia propter.

Adde, quòd istam tenet Bar. de firm. in prima parte, lib. iij. quæst. xxx. & Lanfranc. de Oria. in tracta. de arbi. in secunda parte, quæst. ix. versicu. sed singulariter dicit Host. Sed tene. proxi. de qua proximè dixi.

r Negotia. Extra eod. Massana, & extra de iudic. decreuimus.

Adde glo. infrà eodem capitulo lix. forma vij. in verbo alios.

Via tutior est tenenda.

s Tutius. Hæc opinio cùm sit tutior, est sequenda, extra de spon. iuuenis, si tamen laiter fieret, non crederem electionem propter hoc annullari debere.

t Censeretur. In auten. de instrumentorum cau. §. sed instrumenta. col. vj. & notatur extra de fide instrumen. cap. j. & ij.

u Testes. Qui poterunt interesse in scrutinio, secundum Innocen. vt notatur extra, quia propter, argum. lxiij. de obeuntibus, licet Hostien. dicat esse tutius, vt tunc non intersint. De hoc notatur infrà, capitulo xxxiiij.

De

De monitione quadam & protestatione, antequam fiat electio præmittendis.

CAP. XX.

QVia excommunicati, suspēsi, interdicti aut laici nō debent in electionibus interesse, a. cùm omnes fuerint in capitulo, vel in loco alio, vbi debet celebrari electio congregati: si sit notorium, b. quòd de his. c. aliqui sint præsentes, antequam ad alia procedatur: moneantur, d. vt exeant capitulum, & recedant alios eligere liberè permittentes: & si exire noluerint, expellantur. e. si potest fieri bono modo. Si verò expelli nequeunt propter scandalum vel potentiam eorundē, protestentur alij publicè vel secretè, f. si non audent publicè, quòd non admittunt. g. ipsos ad eligendùm, veluti ius habentes, & si possent, libenter eligerent sine ipsis, nec intendunt inniti vocibus eorundem, imò volūt, quòd voces ipsorum nulli præstent suffragiū, nec alicui afferent nocumentum, quodq; pro non receptis, siue pro non habitis habeantur. Si autem non sit notorium, quòd sint tales, sed potest alias legitimè hoc probari, vel de hoc forsitan dubitatur: tunc similiter sunt monendi, & si moniti non recedant, sunt cum protestatione simili admittendi. Nam isti non notorij, quādiu taliter tolerantur, nequaquā sunt ab alijs excludendi. h. licet secùs sit in notorijs, vt est dictū. Sūt autem vtiles monitio & protestatio supradictæ, quia eis præmissis securè potest cū talibus. i. electio celebrari,

k.quod alias fieri non deberet, vocesq́; tamē ipsorum omninò inualidè censebuntur.

QVia excommunicati,&c.

a Interesse.extra de ap.constitutis, extra de consue.cùm dilectus,& extra eo. cùm inter. R. & sup.c.vj.vbi de hoc

Excommunicatio notoria quæ sit.

b Notorium. excōmunicatus dicitur notoriè, qui excommunicatur à suo iudice publicè, puta in prędicatione publica, vel in ecclesia,præcipuè in festiuitatibus, extra de do.& cō. venerabilis. Item ille, quem iudex sententialiter pronunciat excommunicatum, vel tanq̃ excōmunicatum vitandū, vel qui est hoc in iudicio confessus, vel quem constat per rei euidentiā in canonē latę sententiæ incidisse,ex.de ap.peruenit, & c.consulu.& ex.de temp.or.quæsitum. Itē ille, qui excommunicatur in præsentia capituli,vbi de electione arguitur à iudice cōpetenti. Et qui etiam auctoritate sui ordinarij vel iudicis delegati excōmunicatus publicè nunciatur verbo vel scriptis,extra de proba. post cessionē xj.q.iij. currere,vt hæc notantur,per B. Com.ext.de consu cū dilectus, & de hoc notatur ex. de excep.exceptionem,in glo. cōmuni. Adde hodie text.& gl. in prag. tit. de excōmuni.non vitā,& gl.in §.publici,in verbo sententia de concub. & glo.in cle. eos, in verbo publice,& ibi Imol.& Cardi.de Zaba.de sepul.& Abb.Sicu.in d.c.exceptionem,& ibi pulchrè Fely.col.xv.post medium,ver.Item Dominus Abb.& Fely.in c.ij.col.iij.in prin.de spon. & Fran. de Are.in c.testimonium,col.x.de test.& Abb.Sicu.in cōsi.xcx. col.iij.versic.& ad prædicta. lib.j.& Freder.de Zenis, consilio lxxxiiij.colum.ij.

c De his.excommunicatis, interdictis,vel suspensis,aut laicis.

d Moneantur,ab alijs nominatim & expresse.

e Expellantur.nam si eos possent expellere, & nō facerent,electio non valeret,extra eo.Massana, & extra de

trà de procu.consulti.& notatur per Innoc.& Hostiē. extra eo.illa,& c.cùm Vinto.& per B.Com.ext.de cō-sue.cùm dilectus.Adde Abb. Sicu.in d. c. illa.colum. ij.versic. Sed dubium magnum,&c.Sed sufficiat probare electum excommunicatū fuisse ante electionē, licet non probetur præcisè, ꝙ tēpore electionis esset, Fel.in c.auditis,col.pe.ver.dicit tamē Ro.&c.de p̄scr.

f Secretè.extra de his, quę vi met. causa fiūt,c.j.& extra de app. si iustus metus,& notatur per Innocen. extra eod.illa.

g Non admittunt. post huiusmodi protestationē eligere possunt securè cum talibus, etiam si sint laici, ex quo eos expellere non possunt absque periculo vel scandalo,aliàs non prodesset protestatio,si eos absq; periculo vel scandalo expellere possent, vt nota. per Innocen.& B.Compost. extra eo. Cumana,& ca. illa. Sed nunquid est necesse,vt ipsi huic protestationi cō sentiant? Non, cū per hoc ius ipsorum non lædatur, secùs, si in aliquo læderetur, tunc enim non valeret protestatio,nisi illi, contra quos fit,illis consentirēt, & sic intelligitur, & notatur per Innocen. Host. & B. Compost.extra eo.c. Cumana. Nec propter hoc vitiabitur electio,licet tales admittantur, ex quo tolerantur,arg.xv.quæst.vltim.capitu.vltimo,& extra de coha.cleri.& mul. vestra, ff. de offi. præto.l. barbarius, sed hoc probato postmodum coram iudice competenti voces eorum non valebunt,vt infr. sequitur, & dixi sup.c.vj.Sed ex quo probari potest, quòd isti sunt excommunicati, suspensi vel interdicti, nunquid debet alijs imputari,qui antequam cum eis eligant, hoc non probant? Non secundum Innocentium,quia nō est præsens, coram quo possit hoc probari, cùm capitulum non sit iudex, vt notatur per eum, extra eod. illa,ad finem, & idem dicit B. Compost.extra de consuetudi.c.cùm dilectus. *Protestationis vires.*

Adde Innocen.& Abb.in capit. in Genesi,& Abb. in d.illa, columna secunda, & ca. Cumana, in vj.notabili,

tabili,& colum.iiij. versicu.nota.primo,vbi amplè vide. Quid si sint inhabiles alio modo, quàm excōmunicationis, &c. puta propter defectum ordinis, vel alium casum, vide glo.de Zaba.& Ioan.de Imol.in clemen.vt hi qui, in verbo concedatur, de æta. & quali. Ioan.And.in regula, quod alicui suo nomine,in Mercuriali.de reg.iuris, Anto.de Butrio,in c.fi.& ibi Ab. Sicu.de procuratoribus, & Abb.in c.cùm super abbatia, & ibi Felyn. de offic. deleg.vbi concludunt communiter Doctor quòd electio propter admissionem talium inhabilium siue scienter, siue ignoranter fuerint admissi, non vitiabitur, tamen vox eorum non augebit numerum, capitu. ecclesia, in ij. de electionibus. Et maximè, si cum protestatione fuerint admissi, vt dicunt Docto. supr. allega.& Mandagot. hìc, & sup.vj.& vij.& probatur hæc theorica in clementina j.de regula.

h Excludendi. Secundum B.Compost.vt nota.per eum,extra de consue.cùm dilectus.

Electio an vitietur, si in ea laici admittantur.

i Cum talibus. Excommunicatis,suspensis, vel interdictis,vel laicis. Sed contrà, extra eod.quisquis,& c.Massana, vbi dicitur, quòd electio est nulla, si laicus interfuit. Solutio, cùm laici voluntariè à canonicis admittuntur ad eligendum, vel cùm ipsi per impressionem aliquem eligi faciunt, tunc est electio nulla. Sed si ipsi laici se ingerant electioni contra voluntatem canonicorum volentes eligere cum eisdem,tunc si cum protestatione admittant, benè valet electio facta ab eisdem, ex quo eos expellere non possunt absque periculo, vel scandalo. Nam si eos possent expellere sine periculo vel scandalo, tunc nihil valeret electio, vt dicunt iura prædicta. De hoc plenè not.per Inno. & B.Comp.extra eo.Cumana.

Adde omnes docto.in d.c.Massana,& Archid.Domi.& Cardi. Alex.in c.laici, lxiij.distin.& gl.inf.eo.c. lix.forma vij.in verbo alios,& quæ ibi dico,& Bar.de fir.in tra.de episcopo,in tertia parte, lib.j.q.lx.

k Cele-

k Celebrari. Per protestationem enim ipsam non videtur capitulum consentire, vt tales intersint, argumen.xxxj.quæst.ij. Lotharius extra de his, quæ vi metusue causa fiunt, capitu.j. & ideo vt appareat de voluntate huiusmodi vtilis est protestatio.

Quot sunt eligendi formæ, & in quibus ecclesijs & dignitatibus vendicant sibi locũ.

CAP. XXI.

Quoniam tres eligendi formæ, videlicet scrutinij, compromissi, & diuinæ inspirationis traduntur in concilio generali. a. *oportet, vt qui eligunt, procedant per aliquam ex eisdem, aliàs electio non teneret.* b. *Sciendum tamen est, quòd prima forma necessitatis dicitur, & pro tanto, quoniã ad procedendum per eam etiam vno solo.* c. *instante cæteri necessariò astringũtur, duæ verò aliæ voluntatis, quia nemo inuitus cogitur per easdem procedere. Huiusmodi autem formæ non solùm in cathedralibus ecclesijs sunt seruandæ, cùm est episcopus vel alius superior eligendus, sed etiam in alijs collegiatis.* d. *ecclesijs secularibus vel regularibus, cùm in eis imminet facienda electio prælatorum, dummodo spectet electio ad collegium in eisdem: secùs, si ad superiorem aliquem propter illorum, ad quos spectat, negligentiam,* e. *vel delictum.* f. *aut ex causa alia,* g. *electio, vel prouisio pertineat: tunc enim non astringitur.* h. *ipse superior ad obseruandam formam aliquam de præmissis. Sanè in dignitatibus inferioribus,* i. *quæ sunt in cathedralibus ecclesijs constitutæ, de rigore iuris non*

sunt formæ huiusmodi obseruandæ.k.nisi secùs de cõsuetudine obtineret, sicut in multis ecclesijs id seruatur in electione præpositi, vel decani, quæ consuetudo, cùm non sit iuri contraria, l.est inuiolabiliter obseruanda. m.

QVoniam tres eligendi formæ, &c. Adde, quòd decem signa ad recognoscendum formã, duodecim ampliationes ad regulã, quæ dicit, seruandam esse formam, octo limitationes ad eandem, multa demũ de forma celebre vltra omnes, per modum tractatus inuenies, per Domi. Fely. in c.cùm dilecta, colum.vj. versic. de formæ obseruantia, de rescript. & Franc. de Areti. in l.nemo potest, ff. de legatis primo.

a Generali. extra eo. quia propter.

Adde, quòd concilium Basilien. ad istas tres solẽnitates addit alias tres solennitates, quas vide à §. & cùm humanę, ad §. deinde, vsque eodem in pragm. & ibi per glosam maximè in §. ad locum, in verbo prælato, quæ allegat hic Mandagot. Et aduerte, quòd diuersitas formarum induxit confusionem, secundum Baldum in dicto capitulo, quia propter, columna secunda, vt ne quis suo arbitrio tradat formam. Fuerunt olim inuentæ formulæ actionum proponendarum: sic concilium statuit tres formas, siue vias, vt ibi vide per eum.

b Non teneret. extra eodem, cùm post petitam, & c. in Genesi.

Scrutinij via est necessitatis.

c Vno solo. licet aliàs regulariter maiori parti capituli sit standum, extra eodem, licet, & extra de his, quæ fiunt à maio. par. ca. c. j. ff. ad muni. quod maior, in hoc tamen casu non statur, imo vnus solus cõtradicere potest omnibus volentibus, per formam compromissi, vel diuinæ inspirationis procedere, & petere, vt per viam scrutinij procedetur, vt notat. per B. Innocen. Hostien. & B. Compost. extra eod. quia propter,

pter, & ita tenet curia Roman. vnde propter hoc dicitur forma ſcrutinij neceſſitatis,& alia voluntatis.

Adde Abb.Sicu. in c.ſcriptum,columna ij.verſic. no.& in ver.& ſi partes,&c.& inf. eo.c.cxxxix.

d Collegiatis.hæc eſt opinio B.Innocen. & B.Cõpoſt.extra eodem,quia propter, Hoſtien.autem dicit ibidem,quòd locum habent in omnibus eccleſijs viduatis prælatis, & in omnibus beneficijs, quorum electio vel collatio pertinet ad collegium,primum verius eſt,& ita ſeruatur de facto. Quid ſi in eccleſia nõ ſunt niſi duo vel tres, tunc non videtur, quòd poſſet habere locum forma ſcrutinij, vt notat.per Inno. & B.Compoſt.in d.c.quia propter. *Scrutinij forma locum nõ habet, quãdo ſunt tantùm duo, vel tres canonici.*

Adde ad primum dictum gloſ. quæ dixi ſuprà in addit.in verbo conſtitutis, in capitulo primo,& pulchrè Cardin.Alexand.in capitu.j. columna vj. verſi. glo.ſuper verbo minores,& c.xxj.diſt. Et ad vltimam quæſt. vide Abb. in dicto capitul. quia propter, §. vel ſaltem,colum.ij. verſi.in glo.in verbo vice omnium, vbi idem tenet, quòd duo non tenentur ſeruare formam aliquã,vnde poſſunt procedere ſine forma ſcrutinij & compromiſſi, & idem ibi Bald. col. iij.in fin. verſi.in tex.ibi tres.

e Negligentiam.quia non elegerunt infra tempus à iure ſtatutum, extra eo.ne pro defectu, & ſu.c.j.

f Delictum.quia elegerunt ſcienter indignum,extra eo.cùm in cunctis,§.vl.& ſu.c.ix.

g Cauſa alia. puta ex priuilegio vel conſuetudine præſcripta, ſic in pleriſque prioratibus conuentualibus contingit,ſu.c.j.vbi de hoc.

h Non aſtringitur.ex.eo.ne pro defectu.

i Inferioribus.puta decanatibus, præpoſituris, & ſimilibus.

k Obſeruandæ.ſecundum B.Compoſt. Innocẽ. vt notatur extra eo.quia propter.

Adde,quanto tempore eligens non eligendo perdat ius eligendi, Bar.& Docto.in l.fin.§.j.C.communia de-

nia deleg. Bald. & Doct. Moder. in l. captatorias, C. de testam. milit.

l Contraria. Imò est iuri consona, extra eo. dudum j. & extra de ap. constitutis. ij.

m Obseruanda. Nā in electionibus multum attenditur consuetudo, de cleri. coniug. cùm olim, & extra eod. Cumana.

Adde glosam, supr. eod. cap. octauo, in verbo consuetudo, & quæ ibi dixi.

De forma scrutinij, & quæ sunt substantialia in eadem.

CAP. XXII.

Quia forma scrutinij primo loco ponitur in concilio generali, a. *congruum est, vt tractemus primitùs de eadem, de duabus alijs seriatim postmodum tractaturi. Imprimis igitur est sciendum, & diligenter memoriæ commendandum, quòd quædam sunt substantialia in hac forma, quibus omissis electio non procedit, imò est irrita.* b. *ipso iure. Primum est, quòd scrutatores aliqui.* c. *assumantur. Secundum, quòd vota.* d. *secreto.* e. *& sigillatim.* f. *à scrutatoribus inquirantur. Tertium, quòd in scriptis vota huiusmodi redigantur.* g. *Quartum, quòd vota ipsa in scriptis redacta, mox* h. *in communi, hoc est, in capitulo publicetur. Quintum, quòd collatione habita.* i. *statim.* k. *communis.* l. *electio subsequatur. Sextum, quòd is, in quem maior pars & sanior.* m. *consenserit, eligatur. Si istorum aliquid fuerit prætermissum, & electo est irrita, vt est dictū.* n. *& nihilominus eligentes eligendi potestate sunt priuandi.* o. *per sententiam.*

Quia

Quia forma, &c.

a Generali. Extra eod. quia propter.

Adde, quòd difficile est seruare formam per viam scrutinij, secundum glo. in c. cum expediat, eo. li. vj. & Bal. in di. ca. quia propter, in prin. & Ab. Sicu. ibi ideò via compromissi expedientior & tutior, & idem glo. infrà, eod. cap. xlv. in verbo teneantur.

b Irrita. Extra eod. in Genesi, & hoc secundum omnes, Hostien. excepto, qui dixit, quòd non est electio irrita ipso iure, sed irritanda per sententiam, cũ peccatur in forma, extra eod. Cumana. & eod. tit. cũ post petitam. & c. ecclesia. Sed primum verius est, vt notatur in di. dec. Cumana. ad fin. Adde glo. fin. infrà eodem capitulo.

c Aliqui. Non dicit quot, ad notandum quòd numerus scrutatorum non est de substantia, vnde possunt esse tres, vel plures, vel pauciores, vt dicam infrà cap. proxi. sed istud non est de substantia, quòd scrutatores aliqui assumantur, secundum Innocẽ. & notatur extra eod. quia propter. Vtrum autem assumi debeant de collegio tantum, dicetur infrà, ca. proximo. Adde quòd istud tenet Spec. eo. §. j. col. iij. versi. si ergo viam eligant, sed contrarium est verum, secundum Abba. in di. c. quia propter, col. v. vers. quartum, & ibi Bal. col. ij. versic. ibi tres quia, & c. quod numerus scrutatorum, & quòd de collegio tantum assumantur, sunt de substãtia electionis, vt infrà cap. proxi. dicam in glo. super verbo tutius cum sequen.

Scrutatorum numerus nõ est de substantia electionis,

d Vota. Id est, consensus, extra eod. cùm post petitam. & ca. ecclesia. j.

Adde, & expone vota, id est, desideria, vt ff. ad Trebellianum l. mulier §. cum proponeretur, secundum Baldum, in dicto capitulo, quia propter. co. v. & ibi vide quid sit votum. Et nota, quæ sint de substãtia & forma electiõis, per Baldum, ibi columna tertia, ante finẽ, vbi ponit versum. Quot sint præsentes: & sumãt tres eligentes. Singula secreta cunctorum vota scri-

bentes mox publicanda perfectè, mox conferenda. Mox eligatur, cui maior pars suffragatur. Semel & simul ritè verbo singulari. Quæ sint de forma, ex istis sumite dogma.

Electioni possunt interesse tabellio & testes.

e Secretò. quo ad illos de capitulo. Nam benè possunt interesse tabellio & testes, vt inf. cap. xxiiij. & suprà capitu. xix. & nota. per Innocent. extra eod. quia propter, solum enim capitulū excluditur, & non personæ necessariæ, vt no. ibidem in gl. communi, Host. autem dicit tutius esse, vt nullus testis adhibeatur, vel tabellio, cùm in prædicta decre. dicatur secretè, sed primum seruatur.

Adde, quòd idem tenet Abb. Sicu. in dicto capitu. quia propter, col. vj. in prin. versi. quintum substantiale, &c. & glo. inf. eo. c. xxiiij. in verbo testibus, licet Ioan. And. in d. c. quia propter, dicat se practicasse sine aliquo teste, & idem Pet. de Anch. in c. si cui eligēdi, in ij notabi. eod. lib. vj. tamen opi. glo. hic, & Abb. de consue. obseruatur.

f Sigillatim. nō enī debēt duo simul aut tres scrutari, sed singulariter singuli, inf. c. xxiiij. vbi de hoc, et notatur per Inno. & Hostien. extra eod. quia propter. Simile est in teste, qui debet solus examinari, extra de testi. venerabili, & C. de testi. nullum.

Adde, quòd idem tenet Abb. Sicu. in d. c. quia propter, col. vj. versic. sextum substantiale, & de teste per Felyn. in d. capi. venerabili, ver. in gl. fin. & tex. Arch. Pet. de Anch. Dominic. & Philip. Franc. in c. si cui eligendi, eod. lib. vj.

g Redigantur. vt appareat per scripturam, quis & in quem direxerit votum suum, & si vellet mutare, quòd obuiet sibi scriptura, xxvij. q. j. omnes. De hoc notatur in glo. cōmuni, extra eo. quia propter. Quis debet vota in scriptis redigere, dicitur inf. c. xxviij.

Adde, quæ dixi su. eo. c. xix. in ver. melius.

h Mox id est, anteq̄ ad alios actus diuertant, vt no. extra eo. quia propter, de hoc nota. plenius inf. c. xxx.

Adde,

Adde quæ ibi dico in ij. addi.

i Collatione habita. Vt per eam appareat de numero & de zelo eligẽtium, ac merito nominatorum in scrutinio, infrà, c.xxxj. vbi de hoc.

k Statim. Extra eod. cùm post petitam.

l Communis. Ab vno vice omnium vel saltem vice partis, quæ benè elegit, & canonicè secundum Innocen. vt notatur extra eo. in Genesi, de hoc dicitur infrà. c.xxxiiij.

m Et sanior. Extra eod. quia propter, & expone, & pro id est, secundum Innocen. & B. Com. eo. ti. ecclesia. ij. vt notatur per eos, ca. quia propter, & ibidẽ innuit glo. communis in prædicto capitu. ecclesia ij. nam licet vna pars sit maior altera numero, non tamen est sanior, quanquã vt quia nominauit indignũ & minor dignum, tũc enim minor est sanior, & ideò debet præualere, ex. de postul. præl. gratum. & extra eo. dudum. j. & c. scriptum est, xl. dist. multi.

Adde ad primum dictum glo. quid est de substantia scrutinij, secundum Abb. Sicul. in d. cap. quia propter, col. vj. versi quintum decimum, &c.

n Dictum. Supra eod. c. § j. in l. fin.

Adde, an forma huius ca. habeat locũ in electione Abbatissæ, Old. consi. ccxcj. & Paul. de Cast. consil. cccxxxix. secundum verum numerum vol. antiq. incip. form. c. quia propter, & c. & text. in c. indemnitatibus, & ibi omnes eo. li. vj. & ibi in §. supradicta, vide quid de monialibus & canonicis mixtim in eo. conuentu habitantibus, vbi Ioan. And. in nouel. & Dominic. ponunt vnam iocosam petitionem cuiusdam regis, & per Abb. & Felyn. in cap. dilecta de maio. & obed. & Abb. Sicul. consil. viij. li. j. vbi ponit de regula S. Brigidæ, vbi sunt viri & mulieres, & ad ꝑdicta tex. in §. si quis aũt, & ibi B. & An. in Autẽ. de S. Episcopo.

Eligentes eligendo peccantes qualiter priuentur iure eligendi

o Priuandi per sententiam. Non enim sunt priuati ipso iure eligentes, cùm peccãt in forma, extra eo. Cumana in fin. sed quando peccãt in materia, eligen-

gentes scienter indignum, tunc sunt priuati ipso iure, extra eod. cùm in cunctis, & cap. innotuit, supra c. ix. & infrà c. xxviij.

Adde glos. suprà eo. in verbo irrita. & quę dixi post glo. in di. ca. ix. in verbo vnus. & in glo. penu. & fin. & tex. & glo. in verbo priuati. in §. quod si prædicta non fecerint, eod. in prag. & Abb. in di. ca. cum in cunctis, in fin. & c. quia propter §. nisi, col. j. versic. in glo. priuentur, & Ludo. de Ro. in consilio ccccIxxxiij. col. iij. versic. secundo si quis dixerit, &c. & Bart. in l. ij. §. j. & l. si tibi §. fina. ff. de optio. leg. Quid si maior, quæ peccauit in forma, electo mortuo, vel acceptare nolēte processerit ad electionem nouam minori parte, quæ non deliquit, contradicente & appellāte, ne fiat electio per ipsos, cùm sint priuandi per sentētiam, & potestas deuoluta ad minorem partem, an valeat, Inno. Compost. & Cald. in dict. cap. quia propter tenent quòd sic, & ibi idem Abb. in dic. §. nisi, in vltima quæst.

Qualiter scrutatores: & quot sunt ad faciendum scrutiniū assumendi, vtrumue aliunde, quàm de collegio esse possunt.

CAP. XXIII.

SVnt nonnulli iuris canonici peritiam non habentes, propter quod expedire credimus, vt circa substātialia forma scrutinij, de quibus iam summariam fecimus, a. *mentionem, amplius immoremur, quo decuerit ordine membra singula prosequēdo. Ab assumptiōe igitur scrutatorum, quæ ipsius est principium*, b. *inchoantes. Notandum est, quòd antequam ad alia procedatur, debēt tres*. c. *scrutatores assumi*. d. *de collegio*. e. *fide digni*, f. *quibus*

bus detur potestas, vt secretò. g. *& sigillatim vota.* h. *sua primò, & deinde vota omnium.* i. *aliorum diligenter exquirant,* k. *& ea in scriptis redacta, mox publicent in communi, & non est.* l. *vis an per compromissum vel etiã per patens scrutinium assumãtur: potest enim committi vni vel pluribus, vt ipsos vice omnium eligant seu assumant: vel possint requiri singuli publicè seu patenter, quos volunt fieri scrutatores. Et si forsitan sint discordes, quia isti volunt istos, alij verò illos, maiori parte stabitur in hoc.* m. *casu. Verùm cùm quidã.* n. *dicant scrutatores ipsos aliunde, quàm de collegio esse posse, ac plures, quàm tres, vel etiam pauciores: alij.* o. *verò contrarium asseuerent, dicentes standum esse concilio generali, quo cauetur, vt tres de collegio assumãtur: tutius* p. *est huic opinioni vltimæ adhærere, cũ auctoritate dicti concilij fulciatur. Si tamen secus factum.* q. *fuerit, irritari.* r. *propter hoc electio non debebit. Cæterùm si scrutatores inchoato scrutinio se absentent, vel forsitan infirmentur, seu per capitulum reuocentur,* s. *potest per capitulum alios subrogare, qui perficient, quod per illos fuerat inchoatum.* t.

SVnt nonnulli, &c.

a Fecimus. Suprà, c. proximo.

a Principium. Extra eo. quia propter, nam à capite edenda est ratio, ff. de eden. l. argentarius, §. edi autem.

c Tres. Vel plures, aut pauciores, quod dic, vt infrà eod. §. verum.

d Assumi. Ab omnibus de capitulo, vel à maiori parte capituli, infrà §. proximo.

Addc, quòd idem Abb. in d. c. quia propter, col. v. versic.

versi. secundum substantiale, quòd scrutatores assumantur per collegium. Non enim debēt se ingerere: redderentur enim suspecti, l. quæ omnia. C. procura.

e De collegio. Electorum, vel etiam aliunde, quod dic, vt infrà eo. §. verum.

Scrutatorum qualitates.

f Fide digni. Quod presumitur, nisi aliquid canonicè obijciatur contra eos, & probetur, secundū Hostien. vt notatur per eum, extra eo. quia propter, hoc tamen non est de substantia electionis, secundum Innoc. vt in eo. c. notatur per eum. Illud autem cauendum est, ne isti sint excōmunicati, suspensi, vel interdicti, aut laici, quia tales non debent in electionibus interesse: vt dixi suprà, c. vj. & ca. ix.

Adde, quòd idem tenet Abb. in d. c. quia propter, col. vj. versic. addunt etiam aliqui.

g Secretò, & sigillatim suprà, c. proxi. & infrà, ca. proxi. vbi de hoc.

h Vota sua. Primò ne fraudem committere possint, infrà, c. proximo.

i Omnium aliorum. Quid si remaneant aliqui ad scrutandum? Dic, quòd si stat per eos, vt quia requisiti nolunt dicere votum suum, non obesset, extra eo. cum nobis olim, ff. de interroga. ac. l. de ætate §. qui tacuit, si verò non requirantur, non propter hoc electio est nulla, sed annullanda, si ipsi contemptum suum prosequantur, vt infrà c. prox. vbi de hoc.

Adde gl. in c. proxi. in verbo nō fit, sed contrariū est verum, quòd si vnus ex præsentibus non scrutetur, vel aliquis ex ipsis scrutatoribus obmitteretur, non valeret electio, secundum Abb. Sicu. in d. c. quia propter, col. vj. versicu, septimum substantiale, quod intellige, secūdum ipsum, quando contemnitur, seu prermittitur aliquis ex vocatis: secus, ex non vocatis: quia contemptus illius non reddit electionem nullam: quia vocatio omniū non est de forma substantiali, & idem dicit ibi eo. v. versic. primum, &c. & vide quæ dixi, infrà eo. c. xlv. in verbo maior.

k Exqui.

k Exquiram. formã, secundum q̃ hoc potest fieri, habes infrà, c. proxi. & melius infrà, c. lix. forma. vij.

l Non est vis. Secundum B. Compo. vt no. per eum extra eod. quia propter.

m In hoc casu. Secundũ B. Cõ. vt no. per eum extra eodẽ, quia propter, & est ar. ad hoc extra de his, quæ fi. à maiori parte cap. c. j. & ff. ad municip. quòd maior. Et intelligo verum esse, quòd statur maiori parti in assumptione scrutatorũ, dum tamen assumat idoneos. quid enim, si laicos assumeret vel notorios excõmunicatos, suspensos, vel interdictos, tunc enim, quia tales de iure interesse non possunt in electionibus, vt supra, c. vj. & c. xx. & extra e. cum inter R. & c. Massana, nõ staretur maiori parti, sed minori idoneos nominanti, ar. ex de his, quæ fi. à ma. par. ca. c. j. Sed videtur contrà. cõpromissum enim non ꝓcedit vno cõtradicente, vt suprà, c. xxj. & infra c. xxxix. à simili: nec datio scrutatorũ, vt videtur. Solutio cõpromissũ est voluntatis, vt in pręall. c. dicitur, & ideò oportet, ꝙ cõsensus interueniat singulorũ, sed assumere scrutatores est necessitatis, cũ alias nõ possit electio fieri per formam scrutinij, vt supra, c. proxi. extra e. quia propter. Vnde cùm non possint oẽs esse scrutatores, necessariò statur in eorum assumptiõe maiori parti, sicut & in omnibus alijs, quæ fiunt ex necessitate, nisi à minori aliquid rationabile ostẽdatur, secus autem est in his, quæ à voluntate dependent: quia tunc singulorum consensum interuenire oportet, vt not. in glo. communi. extra de consti. cum omnes.

Maiori parti an sit semper standum.

Cõpromissũ est voluntatis & scrutinium necessitatis.

Adde Fely. in d. c. cùm oẽs. co. j. ante pe. cũ seq. & gl. & q̃ ibi dixi suprà, c. c. xviij. in gl. nec venerũt, cũ seq.

n Quidam. Vt Vin. T. & B. Cõ. vt no. per eos, ex. e.

o Alij. Vt Gof. & Hostien. (quia propter.

p Tutius. Secundum B. Compost. vt notatur per eum, extra eo. quia propter: nam in dubio semper debet eligi, quod tutius est, extra de spon. iuuenis de pe. d. vij. c. si quis autẽ, in fi. Adde, quod idẽ tenet Ab. in d. c. quia ꝓpter, col. v. versi. iiij. substãtiale, ꝙ isti tres

debent assumi de collegio, & idem Pet. de Ancha. in capi. si cui, in prin. eo. lib. vj. tamen si tres de collegio congregato non electi, alijs videntibus & tacentib⁹ scrutati fuissent, vota aliorum & seruatis omnibus seruandis secuta fuerit communis electio, quæ valet secundum Abb. ibi, & facit in simili, quod no. glo. in c. sicut cùm per formam, eo. lib. vj. & gl. infr. e. c. xxxj. in verb. cōsensu relata, ad tex. & in c. xxxiiij. in verbo non contradicentibus, & in ca. lj. in verbo mandato.

q Factum fuerit. Puta, quia sunt assumpti plures, quàm tres, vel etiam pauciores, nec sunt de collegio.

Adde, Bar. de fir. in tra. de epis. in j. lib. iij. part. q. j. q idē tenet, sed istud est tertiū substantiale in scrutinio, quòd solū tres assumātur scrutatores, nō plures vel pauciores secundū Abb. Sicu. in d. c. quia propter col. v. versi. tertiū, & c. aliàs nō valet, & idē tenet Bal. ibi col. ij. per glo. ibi sing. & Ludoui. de Ro. in consilio ccxxxij. col. ij. versi. quo ad tertium, &c. & istud tene.

r Irritari. Hæc tenet curia Roma. nam electio monasterij Calen. fuit in ipsa curia confirmata, quanq̃ in ea fuissent assumpti sex scrutatores, quorum tres erant de collegio, & tres aliunde.

Adde, quando aliunde extra collegium valet, si possint de iure vel consue. electioni interesse, secundum Bartho. de fir. vbi suprà in prima par. li. tertio, quæstione prima.

Compromissarij an possint reuocari.

s Reuocentur. Quod potest fieri secundum Inno. & B. Com. vt notatur per eos, extra eo. quia propter, & c. publicato. Secùs est in compromissarijs, qui non possunt reuocari, re non integra existente, extra eod. in causis, vbi de hoc, & infrà c. xlix. dic. vt ibi.

Adde, quòd idem tenet Ant. de But. & Abb. Sic. in d. c. quia propter, §. vel saltem, in princ. quòd scrutatores etiā re non integra possunt reuocari, quia scrutatores nullū possunt prætendere interesse, quia redderent se suspectos, vt ibi vide, & de compromissarijs, infr. eo. c. xlix. in verbo dixerunt, & ibi dico.

t Inchoa.

t Incnoatum. Ar. extra de rescriptis litteris vij. quæst. j. nihil.

Per quem modum & ordinem vota scrutari debeant singulorum.

CAP. XXIIII.

CVm secretò & sigillatim sit, vt diximus, a. *votorum inquisitio facienda, scrutatores cũ tabellione ac testibus,* b. *debenti ne audiri valeant ab alijs, trahere se in partem: videlicet ad vnum angulum capituli, vel ad locum alium condecentem: & ibidem antequam procedant ad scrutinium aliorum, debent iuxta Doctorum,* c. *consilium scrutari primò ad inuicē vota sua,* d. *ne ex votis possint instrui aliorũ, in quem debeant consentire: aliàs, si vota sua vltimò scrutarētur, plerumque in ipsorum existeret potestate ius tribuere cui vellent,* e. *Scrutatis igitur votis suis, vocare debent illum, qui habet in capitulo primam,* f. *vocem. Quo scrutato, alios sigillatim, quousque vota omniũ fuerint inquisita,* g. *prouiso, quòd non duo,* h. *simul aut plures, sed singuli singulariter inquirantur: aliàs electio nõ teneret,* i. *Verum si scrutari aliqui permittunt, licet secuta electio non sit,* k. *nulla est tamen illis, contēptum suum prosequentibus irritanda,* m. *Et nota nõ sufficere: prout aliqui,* n. *asseuerãt: quòd vocentur generaliter,* o. *illi, qui remanent ad scrutandũ, immò vocari debent singuli nominatim, tam hi, qui*

sunt infra capitulum, quàm hi etiã, si videri valeant, qui sunt extra: illi autem, qui videri nequeunt. p. *nihilominus, si sint circa capitulum.* q. *sunt vocandi, dummodo hi, qui sunt in capitulo, eos sciuerint ibi esse. Sanè quamuis scrutatores ipsi, cùm vota exquirunt, consueuerint.* r. *per patrem & filium & spiritum sanctum, ac in suarum animarũ periculum singulos adiuuare,* s. *vt secundum Deum.* t. *& conscientiam suam iustam,* u. *illum nominent seu eligant, quẽ vacanti ecclesiæ vtiliorẽ & magis idoneũ esse credũt: si tamen adiurationem eandem omiserint, non propter hoc electio vitiatur. Nam licet sit iuri consona,* x. *& per eam ad eligendam certam personam magis idoneam.* y. *adiurati fortius astringantur, non tamen est necessaria,* z. *sicut puto: sed sufficit, quòd simpliciter requirantur,* a.

CVm secretò & sigillatim, &c.

a Diximus. Suprà duobus c. proxi.

Adde text. in ca. si quis iusto. §. absens, & ibi Doc. li. vj.

Scrutinium esse secretum qualiter intelligitur.

b Testibus. Licet enim secretè scrutiniũ sit faciendum, nihilominus tamen tabellio & testes interesse possunt, vt dixi suprà, c. xxij. nam hoc, quod dicit secretè, refertur tantũ ad illos de capitulo, vt vnus nõ audiat de alio, sed quantum ad alias personas necessarias, non prohibetur, quin interesse possint, vt not. per B. Compost. Inno. extra eod. quia propter.

Adde quæ dixi in dic. cap. xxij.

c Doctorũ. Puta Host. & B. Cõ. ex. e. quia propter.

Scrutatores se primò scrutabũtur.

d Vota sua. Hoc intellige verum esse, quando scrutatores sunt de collegio. Nam si non essent de collegio, non fieret istud, cum non haberent vocem in electione. Scrutabuntur autem se ad inuicem in hunc modum:

modum:duo enim ſcrutabuntur tertium, & eo ſcrutato, ille ſcrutatus cum alio ſcrutabitur ſecundum, deinde illi duo ſcrutati, ſcrutabũtur tertium,vt infrà,c.lix.forma,vij. Quid ſi ſint tantum duo ſcrutatores? Dic, quòd vnus ſcrutabitur alium, ſecundum B. Compoſt. vt notatur extra eodem, quia propter. Sed nunquid capitulum poſſet deputare alios ſcrutatores, qui ſcrutarentur vota illorũ ſcrutatorum? Sic ſecundum Innocen. & Hoſtien. vt notat. per eos in dicto capitulo,quia propter. Magis tamen placet Innocen.quòd ipſi ad inuicem ſe ſcrutẽtur.Adde quòd iſtam glo. & ſequen.in omnibus ſequitur Abb.Sicu. in d.c.quia propter,in prin. col.iiij. verſicu.iiij.quæritur,vbi dicit,quòd practica,quam ponit hic Mand. eſt communis, & melior.Et ibi moder. & glo.in eod. c.lix.forma.vij.in verbo primo.

e Cui vellent. Vt patet in tali exemplo: Pone,quòd ſunt xv.canonici, quorum tres ſunt ſcrutatores, de alijs conſentiunt ſex in vnum, & ſex in alium,modo eſt in voluntate ſcrutatorum dare ius, cui volunt, quantũ ad numerũ, ex quo vltio ſua vota ſcrutãtur. Ne igitur hoc fiat,conſulũt Doctores,vt primò ſcrutentur vota ſua:nam omnis materia fabricandi falſum eſt vitanda,& maximè in electionibus,in quibus omnis dolus & ſubreptio debent ceſſare, extra eod. cùm dilectus.

f Primam vocem. A capite enim edenda eſt ratio, ff.de eden.l.argentarius,§.edi autem.Vnde in ſeſſionibus, ſubſcriptionibus, & reſponſionibus maiores preferuntur,ſecundum Innocen.vt xvij.di.§.huic etiam vltra medium,& ff.de albo ſcriben.l.j, & notatur extra de ma.& obe.c.j. *Maiores in multis ſunt præferendi minoribus.*

Adde,quòd iſta ſunt ſigna cognoſcendi maioritatem,glo.in c.deliberatione,in verbo electionis,& ibi Archi.& Inn.An.de offi.leg.& Franc.de Zab.in cõſi. xxx.colu.iij.poſt princ.verſicu.item eſt dare talem,& gloſ.in §.ad locum, in verbo ſequen. eodem in prag.

Innoc.Abb.& Felyn.in d.c.j.de maio. & obe. & quæ dixi in libro consue.tit. de consuet. iuris stat. perso. §.vj.in j. glos.& Do. de Ro.deci.iiij.incipi. fuit dubitatum & c.in nouis,& glo.infrà eodem c.lix.forma vij.in verbo præsbyte.

g Inquisita. Quid si inquisiti nolunt respondere: vel cautelosam responsionem dent? Dicit Innocen. quòd non obest, vt notatur per eum extra eodem, quia propter,ff.de interrogat.ac l.de ætate, §. qui tacuit & §.quòd autem de hoc notatur, suprà cap. proximo.

Adde, quòd scrutatores debent diligenter exquirere,vt d.ca. quia propter,ibi interrogando, scilicet in quem volunt consentire, & quare consentiunt in illum per ipsos nominatum,& quo zelo, & etiam interrogare de meritis illius ac qualitate personæ, secundum Ioan.And.ibi.& Abb.col.iiij.versicu.& per hoc potest decidi,vij.quæst.imò secundum ipsos poterunt scrutatores singulos astringere per iuramentum,vt infra,eod.§.sanè,& idem tenet Barth. de fir. in tra.de Episcopo,in j.parte lib.iij.quæst.ij.ad quem recurre,&c.

h Duo simul. Secundum Innocen. & notatur per eum,extra eodem,quia propter.

i Non teneret. Quia cõtra formam generalis concilij, attemptata, quod vult, vt secretò & sigillatim vota inquirantur, extra eodem, quia propter.

Electio non est nulla, licet vota aliquorum non fuerint inquisita.

k Non sit nulla. Non enim est de forma,secundum Innocentium,quòd vota omnium scrutentur, vt notatur per eum,codẽ,quia propter,sed hoc est necesse, vt dicit,quòd duæ partes ad minus de præsentibus, vel de his, qui vocari debent & interesse volunt,scrutentur: aliàs non teneret,notauit,eodem titu. ecclesia ij.

Adde ad prin. glo. quæ dixi post glo. suprà,c.proximo in verbo omnium.Et ad fi. glo.quæ dixi suprà, cxvj.in verbo habentes.

l Illis. Alij cõtẽptum iſtorum proſequi non poſ. ſunt ſuprà. c. v. vbi de hoc.

m Irritanda. Extra eodẽ, q̃uod ſicut, & ſuprà, c. v. vbi de hoc.

n Aliqui. Puta Inno. & Hoſtien. & B. Compoſt. vt no. per eos extra eodem, quia propter.

o Generaliter. Puta dicendo, venite ad ſcrutinium vos, qui ſcrutandi remanſiſtis.

p Nequeunt. Puta quia loquitur vnus cum alio, iuxta columnas capituli, ſecundum B. Compoſtella.

q Circa capitulum. Quid ſi congregatis omnibus in capitulo hora præfixa pro facienda electione recedunt aliqui de capitulo: nunquid ſunt reuocandi ab his, qui ſunt in capitulo? Videtur quòd ſic, ſuprà extra eod. cùm nobis olim, & in hac opinione videtur eſſe Hoſtien. & ibidem, & in c. cùm inter vniuerſas, & Innoc. ac B. Compoſt. eo. tit. conſiderauimus. Eſt tamen, ar. contra, extra de iudi. c. j. & xj. quæſt. iij. certum, contumacia enim non venientis, & venientis, ſed recedentis negocio imperfecto, vel ſine licentia iudicis ęqui parantur, vt in dictis iuribus dicitur, & xviij. di. ſi quis autem, ergo ſicut non venientibus vocatis abſentibus procedere poſsũt pręſentes, vt in dicta dec. cũ nobis olim, & eo. ti. quod ſicut, ſic & eo. modo videretur, quòd recedentibus aliquibus de capitulo, poſſent alij procedere ipſis non reuocatis, nec expectatis. Primũ tamen eſt tutius. Adde glo. & quæ ibi dixi in ca. xviij. in glo. in verbo, nec venerunt, ſuprà eodem & Bal. & Ab. Sic. in c. eccleſia veſtra in ij. eodem, & quòd voluit Bal. in conſil. ccxiiij. in ſecundo dubio lib. iij. *Canonicis in capitulo cũgregatis ſi aliqui exeãt an ſint reuocandi.*

r Conſueuerint. De ap. conſtitutis ij. & in auten. de ſancti. Epiſcopis §. iubemus igitur Abbatem.

s Adiurare. Talis adiuratio habetur loco iuramẽti, ij, quæſt. v. ſi quis præsbyt. & no. extra de ap. conſtitutis ij. Adde quòd hodiè ſecundum prag. in §. ad locum eod. quolibet die ad electionem faciendam

præfixo iurat modo & forma ibi prænarratis, & glo. in verbo ego. N. cum pluribus seq. vsque ad fi. §. quas vide pro omnibus in hoc cap. & eius glo. contentis. Et nota, quòd sicut iudices, dum iudicant, debent habere Euangelia in medio, l. rem non nouam. C. de iu. c. j. iiij. q. iiij. c, vt nostrum, vt ecclesia. benefic. & c. vt nostrum de app. l. quod Ephesi. ff. de eo, quod certo loco. Et pariter in consilijs, c. in nomine Domini, ibi propositis sacro sanctis Euangelijs, xxxiij. di. ita canonici dum eligunt, vt no. Card. Alex. ibi. col. j. vers. nota tex.

Beneficia nō sunt sanguini conferenda.

t Secundum Deum. Non secundum carnem: quia non sanguinis, sed vitæ meritis, sunt beneficia conferenda, viij. quæst. j. Moyses. Vel secundum Deum, idem non secundum mundum, scilicet interueniente pecunia vel corruptiōe aliqua, extra eo. per inquisitionem, lix distin. miramur.

Iudicium rectū multipliciter peruertitur.

v Iustam. Benè dicit iustam. Nam multi sunt, qui fauore, odio, amore, vel præmio, vel expectatiōe premij, suam infirmant conscientiam, vt volunt, & rectum peruertunt iudicium in suarum periculum animarum vt extra de re iudi. cùm æterni. libr. vj. & xj. quest. iij. ca. quatuor.

x Consona. Extra de appel. constitutis. ij.

y Magis idoneam. Licet de iure melior eligendus sit ab initio viij. quæst. j. licet, sufficit tamen ex postfacto, ne is, qui eligitur, malus existat, xvj. quæst. vij. monasterium & extra eodem, cùm dilectus.

Adde Bartho. & Ange. in §. iubemus, in auten. de sanct. Episcopo, col. ix. vbi idem tenent. Et an electio sit nulla, cùm is, qui patitur se eligi, scit se nō habere qualitates requisitas, Ludo, de Roma. in consi. ccxvj. colu. ij. versicul. tertio principaliter, &c. tenet, quòd sic.

z Necessaria. Potius enim est ad benè esse, quàm ad esse: vnde nec de substātia est, vt notatur per Hostien. extra eo. in Genesi, ad finem.]

a Re-

a Requirantur. Argu. extra eodem, quia propter, & cap. in Genesi, in quibus de adiuratione nulla fit mentio.

Vtrum ad infirmos, qui sunt in eadē ciuitate vel claustro, scrutatores accedere teneātur.

CAP. XXV.

Qvando electionis tempore in eadem ciuitate vel claustro aliqui sunt adeò infirmi, a. *quòd non possūt ad capitulum commodè conuenire, nec volunt procuratores cōstituere, quanquam possent,* b. *scrutatores, postquā eorum, qui sunt in capitulo, vota fuerint inquisita, debent.* c. *ad infirmos ipsos accedere, & vota inquirere eorundem: deinde nullo actu extraneo interiecto:* d. *redire debent ad capitulum, vt tam istorum, quàm illorum vota publicent in communi. Cæterùm insuper publicatione votorum vel collatione, seu communi electione, aut alijs, quæ postmodum imminent facienda, non sunt ijdem infirmi necessariò requirendi.* e. *Nam sufficit, quòd in scrutinio requirantur, vbi autem procuratores constituunt, non ibitur ad eosdem, sed cum ipsorum procuratoribus procedetur.*

Qvando electionis, &c.

a Infirmi. Supple vel alio impedimento legitimo detenti, secundum Hostiē. & B. Comp. vt notatur per eos, extra eodem, quia propter.

b Possent. Extra eod. quia proprer, §. illud.

c Debent. Secundum Inno. & Host. & B. Comp. vt notatur per eos, extra e. quia propter, quia pręsens videtur, qui est in ortis ij. q. iij. biduum, ff. de procura. l.

Aqua dulcior ex fonte hauritur, quàm ex riuulo.

v.& quia vox infirmi efficacior est, quam procuratoris, ar. C. de procur. l. vltim. extra de iudi. pastoralis, & dulcius ex ipso fonte. s. à domino hauritur aqua, quã ex riuulo, id est, ex procuratore, lxxvj. dist. ieiunium. Si verò infirmi procuratorem instituere volunt, possunt, & tunc non ibitur ad eosdem, sed cum procuratoribus procedatur, vt sequitur.

Adde Bald. in d. ca. quia propter, col. v. in fin. cum seq. qui dicit, quòd dulcius est habere aures dominorum, quàm aures ministrorum, quod est elegans dictum. Si quis interrogatur: quare vult, quòd respondeat principalis, & non procurator? Respondere debet, quia copiosius & dulcius bibitur de fonte, quàm de riuulis, facit. l. fi. cùm sua glo. & ibi Doctor. C. de procura.

Votorum publicatio quãdo fieri debet.

d Interiecto. cũ enim votis exquisitis sit mox publicatio facienda, vt extra eo. titu. quia propter, non debent isti procuratores ad actus alios diuertere, sed debent statim, vt hîc dicitur, ad capitulum redire, vt vota istorum & aliorum mox publicent in communi. Adde no. in c. xxj & sequen. inf. eodem.

e Requirendi. secundum Innocen. & B. Compost. vt notatur per eos, extra eo. quia propter.

Qualiter debet quis in scrutinio exprimere votum suum.

CAP. XXVI.

*Q*via in electionibus, postulationibus, & scrutinijs alternatiua vota, conditionalia, & incerta penitùs reprobantur, a. sit cautus quilibet, vt non alternatiuè, cõditionaliter, vel incertè, sed purè votum suum exprimat isto modo, vel alio competenti. b. Ego talis in talem

talem consentio, & ipsum eligo.c.in episcopum & pastorem. Vel si persona talis fuerit, quæ debeat postulari, d.dicat, in talem consentio, & ipsum eligo postulandum in episcopum & pastorem. Sanè si quis votũ suum expresserit alternatiuè, conditionaliter, vel incertè, votum huiusmodi non valebit, & eligendi potestas ea vice.e.penes alios, qui purè consenserint, remanebit.f, Alternatiuum autem votũ dicitur, si quis dicat, consentio in præpositum vel cantorem, conditionale, consentio in præpositum, si cantor consenserit in eundem. Incertum consentio in illum, quem maior pars duxerit nominandum.

QVia in electionibus, &c.

a Reprobantur. Capitulum istud sumptum est tam ex textu, quàm ex glosa doctorum, positis extra eo.in electionibus, lib.vj.

b Competenti. Nõ enim refert, per quæ verba votum suum quis exprimat, dummodo appareat de cõsensu, sicut dicitur in matrimonio carnali, extra de spon.tue.& c.si inter virum.

c Eligo. Quidam dicunt, quòd exprimens cõsensum in scrutinio, non debet dicere, eligo, ne videantur tot electiones, quot sunt in numero eligentes, extra eo.in Genesi, sed sine dubio, vt ex eadem dec.colligitur ibi, ne vel idem repeti videtur, &c. & eod.titu. c.publicato, vbi hi, qui consenserunt in scrutinio, electores vocantur, etiã, antequã fiat electio, in communi benè potest dicere eligo, vt dicitur hic, si tamẽ vis oppositionem prædictam vitare, poteris dicere cõsentio in talem eligendum in episcopum & pastorẽ, & eodem modo in casu sequenti consentio in talem postulandum, &c. Vide c.j.de post.præ. lib.vj. vbi tales formæ eligendi & postulandi sunt nullius momẽti. Adde glo.inf.eod.c.lix.forma vij. in verbo eligo, & *Votũ in scrutinio an possit exprimi per verbũ eligo.*

quæ ibi dico,& Bar.B.Ang. Paul.Alex.Iason,& Berthol.Zosi.in l.serui electione,in princip. ff.de leg.j.& Bar.de Firm.in tracta.de episcopo, in j.parte,lib.iij.q. xxj.vbi ponit,si dicatur,volo eligere,&c.& in q.xxvj. dicit,si dicatur eligo talem, & non dicit, in episcopũ, quod intelligitur.

d Postulari. quæ personæ postulari debeant,dicitur inf.capitu.liij.

Votum non debet esse cõditionale, alternatiuum, vel incer.ũ.

e Ea vice. In prælectione, de qua agitur,ergo in sequenti proxima nõ nocebit, secundum Host.ex. c. cũ Vintonen.& notatur per eum,extr.c.in electionibus. Adde gl.in eo,c. proxi. & su.c.j.in gl.vl.& quæ ibi dixi,& in capi.ix.& Pet.de Anch. in consi.cccxcix.in fi.

f Remanebit. Nam illi,qui vota sua taliter expresserunt,perinde habebũtur in ista electione, ac si non essent de capitulo,vnde si erant xiij. canonici in capitulo,& tres conditionaliter, alternatiuè, vel incertè vota sua expresserint, electio à sex illa vice de alijs facta dicetur à maiori parte capituli facta,quia voces trium prædictorum reciderunt in x. nec computantur. Adde Dominic.in capitulo j.columna ij. versicu.sed contrarium verò,de postu. præ. li. vj. & Ludouic. de Roma. in consilio cccxxx. & in consil. cccclxxxiij. & tex.Archi. Ioan.And.Pet.de Anch. Domin.& Philip. Franc. in c.ij.de elec.li.vj. & quod voluit Cal.consil. vij.eo.ti.& Fran. de Zaba.in consi. xcix.& consi.ciiij. colum.ij.in fin.

Qualiter hi,qui scienter indignum eligũt, puniuntur,& quis indignus, vt non posit eligi,censeatur.

CAP. XXVII.

CVm hi,qui scienter indignũ in scrutinio nominare præsumunt ,si ex votis eorum communis electio subsequatur. a. *eligẽdi sint ea vice.* b. *potestate priuati.* c. *& suspensi triennio.* d. *à beneficijs*

neficijs. e ecclesiasticis ipso iure f. puidere debet quilibet, ne consentiat in indignum. Indignus aūt censetur omnis excōmunicatus. g. suspensus, h. vel interdictus. i. ac laicus. k. & qui non est in sacris ordinib. l. vel ætate legitima. m. constitutus, quiq; nō habet scientiā n. cōpetentem, aut nō est de legitimo matrimonio p-creatus, o. vel est symoniacus. p. homicida. q. bigamus r. piurus. s. sacrilegus, t. aut infamis. u. necnō & qui electionis tēpore pluralitatē beneficiorū curā animarū habentiū, seu dignitatū, aut personatuū absq; dispensatione sedis apostolicæ noscitur in casibus à iure prohibitis obtinere, x. & is etiā, qui electioni de se factæ p secularis potestatis abusum præsumpserit cōsentire, y. supradicti oēs, necnon & cæteri criminosi, z. ac irregulares. a. à iure eligi prohibentur. Et si scienter electi fuerint, puniūtur eligētes, vt superius est præmissum.

CVm hi, qui scienter. Secùs si ignoranter, extra eo. cùm in cunctis, & c. innotuit, & sup. c. ix. *Eligendi potestatem an perdat, qui scienter indignum nominat.*

a Subsequatur. hoc est contra quosdā, qui dixerūt, quòd ex solo cōsensu in scrutinio præstito priuatur quis eligendi potestate, si nominet scienter indignum, vt de hoc notatur per Inno. ex. e. dudū, j. sed nō est verū, nisi sequatur electio. vt hic dicit, & est expressum hodie, eo. ti. cap. perpetuæ. lib. vj.

b Ea vice, id est, in prima electione, quæ facienda imminet, quod dic, vt sup. c. ix.

Adde, an eligentes indignum sint priuati potestate postulandi pro illa vice, Fely. in c. cùm olim. colū. j. de maio. & obed.

c Priuati. ipso iure, extra eodem, cùm in cunctis, §. clerici.

Adde, an dignus priuatiōe beneficij faciat fructus suos, quādiu in beneficio toleratur, Felyn. c. de quarta, la-

ta,latius,quàm alibi, col.xij.versic. faciunt postremo de præscript.

d Triennio.extra eo.cùm in cunctis.

Eligentes scienter indignū non semper suspenduntur à beneficijs.

Adde, an talis infra huiusmodi triennium possit eligi,per Docto.in d.ca.cùm in cunctis, & in c. per inquisitionem,eo. & Barth. de Firm.in tract.de episcopo,in prima parte,lib.ij.q.lviij.

e Beneficijs. Habitis & habendis, extra eo. per inquisitionem, vbi de hoc, & facit extra de æta. & qua. cùm bonæ. Notandum est tamen, quòd ista pœna,s. priuationis à beneficijs locum habet solùm,cùm episcopus eligitur scienter indignus. Secùs autem est, si alius inferior eligatur indignus, tunc enim licet eligentes priuati sint eligendi potestate ipso iure, non sunt tamen suspensi à beneficijs, secundum Host. vt no.per eum extra eo.causam quæ,in fin. & c.cùm in cunctis, §.fin. & in summa, eo.titu. §.quam pœnam, circa fin.& hæc pœna restringitur ad beneficia, quæ ipsi eligentes habent in ecclesia,quam taliter eligendo offenderunt,c.si compromissarius, §.restringitur, de elect.lib.vj.

Adde, qua pœna puniantur eligentes indignum, glo.in prohe.prag.§.nam ecclesiarum, in verbo indignorum, & text.in §.& quoniam,& ibi glo. in verbo auctores, fol.xxvij.eo.titu.in prag.

f Ipso iure.xx.eo.cùm in cunctis,& c.innotuit.

g Excommunicatus.siue maiori,extra de cleri.excommu.mi.postulastis,& c. sequenti,siue minori,eo. titu.si celebrat, vbi de hoc.

Adde, quid si sit excommunicatus post appel. interiectam possit eligi & eligere,dic quòd sic, cùm per app.extinguatur,c. præterea, de appel.& c. solet,& c. licet de senten.excommu.lib.vj.& Do.de Rota.deci. cccvij.in anti. & Abb. Sicu.in consi. xxxiij.lib.j.& Fely.in c.præterea,columna iij. de spon.& in c.pastoralis,de app.Bar.Bald. Ang. & Saly. in l.fin. C.si à non comp.iud.

h Suspen-

h Suſpenſus. extra de conſuet. cùm dilectus, vbi de hoc.

i Interdictus. extra eod. cùm inter, R.

k Laicus. lxj. diſt. c. j. & ij. talis tamen benè poteſt poſtulari, vt e. di. Oſius, & §. ſequenti, infr. c. lxiij.

Adde, an poſſit fieri electio de alijs, quàm de gremio eccleſiæ, tex. Cardi. de Zab. & Imo. in cle. inf. eo. & Ioan. de Pla. & Lucas de Penna, in l. nam, C. de nauicul. lib. xj.

l Ordinibus. extra eo. dudum, j. & extra de æta. & qualita. à multis, lx. diſt. innouamus.

Adde, an electus teneatur dicere defectus ſuos, Fely. in c. ſciſcitatus, colum. iiij. verſicu. non ſe excuſat, de reſcrip.

m Legitima. xxx. annorum completorũ in epiſcopo ad minus, & xxv. inceptorum in inferioribus dignitatibus & beneficijs curam animarum habentibus, ex. eo. cùm in cunctis, & c. licet, Gre. x. lib. vj. *Aetas legitima in promouendis quæ eſt.*

Adde Bartho. de Firm. in tra. de epiſcopo, in j. parte, lib. ij. q. xxxj. & tex. in c. indemnitatibus, eo. lib. vj. vbi loquitur de ętate Abbatiſſę. Sed ad prioratum ruralem ſine cura poſſit minor xiiij. annis aſſumi, Frede. de Zenis, in conſilio xlix. & Dominic. in c. de his, xxviij. d. vbi plenè vide, & Fely. in ca. cùm, xx. colum. vlti. de offi. delega.

n Scientiam competentem. extra de æta. & qua. cùm ſit, & c. quamuis, nam licet deſideretur in pręlato eminens ſcientia, in eo tamen cõpetens toleratur, extra eod. cùm nobis olim, & extra de renuncia. niſi cùm pridem, §. ne pro defectu. Adde ad iſtam gl. ſimilem, j. eo. c. lix. forma vij. in verbo Doc. & in cap. lx. in verbo epiſcopalis.

o Matrimonio. infrà eodem, cùm in cunctis, & capitu. innotuit.

Adde, quid ſi in heremita, dic quòd ſic, ſecundũ gl. xvj. q. j. qui verè, per ca. cùm monaſterium de elec. & Bart. de Firm. in tract. de epiſcopo, in prima parte lib.

ij. q.

cùm in cunctis, ver. vita, &c. & inf. lxxxj. dist. tantis.

Adde ad hoc. c. & omnes glo. text. & ibi Arch. Domi. & Cardin. Alexand. in c. qui in aliquo, lj. distinct. & infrà eod. c. liij.

a Irregulares. vt hi, qui celebrauerunt excommunicati, suspensi, vel interdicti, nec est cum eis dispensatum, extra de re iu. cùm æterni. lib. vj. Sunt etiam & alij, qui prohibentur eligi, vt is, qui laborat morbo epileptico, siue caduco, extra eodem, cùm inter canonicos, xxxiij. distinct. maritum. Item maculam in oculo habens, vel manu altera mutilatus, extra de cor. vici. cùm de tua, & capitu. ex parte. Item regularis, qui audiuit leges, vel physicam, nisi cũ eo fuerit per sedem Apostolicam dispensatum, extra de cleri. vel mo. super Specula. Isti verò, & multi alij, quos per se inuenire poterit quilibet studiosus, eligi prohibentur. *Eligi prohibētur multi.*

Adde ad hoc notata, in cap. liij. infrà, eod. qui eligi possint vel prohibeantur, & Bartho. de Fir. in tracta. de episcopo, in j. parte, libro secundo, per totũ. Et quę dicatur irregularitas, & vnde dicatur, & quo iure fuit introducta, & quot modis sumatur, & qui irregularitatem incurrere possunt, quæ fuit causa inducendæ irregularitatis, quibus casibus contrahitur de eius effectu, & qualiter remoueatur, vide ampl̀e per Mari. Zosi. in repeti. capitu. ad audientiam, de homicid. vbi ponit decem quæstiones celebres. Et nota, quòd nemo est irregularis censendus, nisi qui de iure irregularis dicitur, vt dicit Anthonius de Butrio, in capitulo ex parte, in secundo de corpo. vicia. & Cardinalis Alexandri, in capitulo, hinc, in principio, quadragesima nona distinctione.

Per quem, & qualiter vota in scrutinio præstita sunt scribenda.

CAP.

CAP. XXVIII.

Quia vota sunt in scriptis necessariò, vt diximus, a. redigenda, per quē & qualiter hoc fieri habeat, videamus. Sciēdum est igitur, quòd si tabellio. b. præsens fuerit, ipse scribet, sin autem scribant singuli scrutatores. c. aut vnus ex ipsis de beneplacito aliorum, vel assumantur duo viri idonei ad scribendum, sicut fit in iudicijs. d. cùm tabellio non habetur. Cæterùm, quicunque scripserit de prædictis, potest vel in prima persona, vel in tertia. e. scribere vota ipsa, prout sibi videbitur expedire, licet, quod in prima persona fiat id magis propter electionis decretum. f. à doctoribus. g. approbetur. Sanè cùm amplius præsumatur pro his, qui sunt in maioribus dignitatibus & ordinibus constituti. h. consulo, quòd in scriptura huiusmodi ordinem exprimat. i. cuiuslibet, & etiam dignitatem.

Quia vota sunt in scriptis, &c.

a Diximus. suprà, capitulo xxij.

b Tabellio, qui potest in scrutinio interesse, licet sit scrutinium secretè faciendum, vt dixi suprà, c. xxij. & c. xxiiij.

c Scrutatores. licet Hostien. notauerit, extra e. quia propter, & in summa, eo. tit. §. qualiter, vbi, & in scriptis redacta, tutius esse, vt omnes scrutatores simul scribant vota, quàm si per alium scribantur. Hoc tamen est veritas, quòd siue scribantur per tabellionē, siue per omnes scrutatores, vel alterum ex eis, seu per duos viros idoneos, ius non offenditur. Et in hac opinione sunt B. & Innocen. in d. c. quia propter.

Vota in electione per quos sunt scribenda.

Adde, quæ dixi post glo. sup. eo. capi. xix. in verbo tabellio, & gl. in prag. eo. §. notarijs, in princi.

d Iudi-

d Iudicijs. extra de proba. quoniam.

e In tertia. Poteſt enim ſcribere ſic, P. requiſit⁹, in quem conſentiebat, conſenſit in B. & eum elegit in epiſcopum & paſtorem. Vel ſic, P. requiſitus, in quem conſentiebat, ſuum conſenſum in hunc modum expreſſit, ego. P. in talem conſentio, & ipſum eligo in epiſcopum & paſtorem. *Vota poſſunt ſcribi in tertia perſona, et in prima.*

Adde gl. inf. eo. c. lix. forma vij. in verbo ego.

f Decretum. in quo ſubſcribi debent nomina canonicorum in prima perſona, vt inf. c. lix. forma 24.

g Doctoribus. vt notatur per Gof. in ſuo libello, eodem titu.

h Conſtituti. extra eo. dudum, j. & c. eccleſia ij.

i Exprimat. is qui vota ſcribit.

Adde glo. in c. lix. forma vij. in verbo præsbyter.

Si ſcrutinium non poſsit perfici vna die, an continuari valeat in ſequentem.

CAP. XXIX.

SI eorum, quorum vota ſunt ſcrutanda, tanta fuerit multitudo, quòd compleri nequeat ſcrutinium vna die, cõtinuari. a. *poterit in ſequentem, & in die continuata perfici ſcrutinium inchoatum, quod intellige verum eſſe, ſi ſuperſit de tempore ad eligendum in canonibus præfinito: nam ſi nihil de hoc tempore ſupereſſet,* b. *tunc non poſſet fieri* c. *continuatio ſupradicta, cùm eligi nequeat vltra tẽpus,* d. *imò eligẽdi poteſtas ad ſuperiorem proximum deuoluetur.* e. *ſibiq; imputent, qui eligere debuerant, qui ſe adeò arctauerunt.* f.

SI eorum, quorum, &c.

a Continuari. ſecundũ Inno. & Hoſt. vt not. per

Scrutinium potest continuari de die in diem.

eos, extra eo. quia propter, & censebitur vnum scrutinium ratione cõtinuationis, ar. extra de tempori. or. literas. Nam continuatio de duobus, facit vnum, xvj. q. iij. §. potest. & vij. quęst. j. illud, & c. nihil.

Adde, & intellige, dum tamen à maiori parte fiat, vt dixi suprà, capitul. xvj. in addi. ij. post glo. & facit per hoc, c. tex. in l. hæredes palam, §. fin. ff. de testa. & l. cùm antiquitas, & l. casus, C. eod. & tenet Barth. de Fir. in tract. de episcopo, in prima parte, libr. iij. quęst. xxiiij. arguendo de vltimis voluntatibus ad beneficia, quod est validum in iure, secundum Ludouic. de Ro. in consilio ccclxxxviij. & capit. ij. de concessione præbend. & vide, quod not. Bald. in l. si cùm dies, in prin. ff. de arbi. & quæ dico infrà eod. c. lix. forma j. in verbo diem talem, & glos. in forma vij. in verbo interuallo.

b Superesset. quia fortè est vltima dies termini à iure statuti.

Iurisdictio an possit vltra terminũ continuari.

c Non potest fieri. sic & iudex delegatus, cuius iurisdictio expirat in termino ab eo præfixo, nõ potest continuare in diem sequentem, licet aliàs possit, si nõ expiraret, extra de offic. deleg. consuluit.

Adde Io. Fab. Christofo. Porc. Bar. & Ang. Aret. in §. omnis stipulatio, Insti. de verbo. obl. Bar. in l. si finita, §. Iulianus, versi. quæro, vtrũ primum decretũ, &c. ff. de dã. infec. Ang. Imol. & Moder. in l. de vnoquoque, ff. de re iudic. & Bald. Abb. Sicu. & Felynus in dicto capitulo consuluit.

d Vltra tempus. extra de supp. neg. præl. licet, & ca. dilecto, & dixi sup. c. j.

e Deuoluetur. sup. c. j. dic, vt vbi.

f Arctauerunt. extra eo. cùm in veteri, & ff. si quis cau. l. ij.

Qualiter, & quando vota in scrutinio præstita debeant publicari.

CAP. XXX.

Votis

Votis omnibus iuxta ea, quæ præmisimus, a. inquisitis, scrutatores de angulo capituli, vel de alio loco, ad quem se in partem traxerant, consurgentes, ad alios reuertantur, moxq́; b. vota publicent in communi. c. legendo, scilicet, coram ipsis intelligibiliter ac distinctè scripturam vota eadem continentem. Porrò, si aliquis de scrutatoribus facto scrutinio se absentat, vel casu aliquo impeditur, possunt. d. vota ipsa scrutatores alij publicare, vel capitulum, seu aliquis à capitulo deputatus: quia non est vis, per quem publicatio ista fiat, dummodo facta fuerit in communi. Veruntamen, quia generale concilium. e. velle videtur, quòd eam faciant scrutatores, tutius est ipsam fieri per eosdem. Cæterùm, quamuis aliqui. f. asseuerent, quòd si post inquisitionem votorum hæc publicatio differatur, propter hoc non debet electio vitiari quia tamen in prædicto concilio statuitur, vt vota in scriptis redacta mox publicari debeat, in communi melius esse puto, quòd fiat sine aliquo interuallo, g. si fieri poterit. h. bono modo.

Votis omnibus, & cætera.
a Præmisimus. suprà capitu. xxiiij.
b Moxque. sic suprà c. xxij.
Adde, postquam in scriptis redacta, secundũ Abb. in capit. quia propter, crebrò alleg. colum. v. versicul. decimum substantiale, quod publicetur in ca. vt hic.
c In communi. extra eod. quia propter, & dic in communi, id est, in capitu. secundum Innocen. vt no. per eum, in c. quia propter.
Adde, ꝙ idẽ tenet & exponit Abb. ibi, col. v. ver. nonũ substã. &c. & su. e. c. xxij. ver. quartũ, & Bart. de Fir.

 in tract.

in tract.de episcopo, in j. parte, lib. iij. q. xlj. & quæ dicam infrà eo. c. xxxv. in ver. publicari.

d Possunt. secundum Inno. & B. Com. secundum quos non est vis, per quem publicatio ista fiat, vt notatur per eos, extra eo. quia propter, Host. aūt dicit tutius esse, quòd fiat per scrutatores, vt in eo. c. notatur per eum, & sequitur hîc.

e Generale concilium. ex. eo. quia propter, & cap. cùm post petitam.

f Aliqui. vt B. Com. extra eo. quia propter.

g Interuallo. In hoc concordat B. in gl. communi, extra eo. quia propter. & c. cùm post petitam.

h Poterit. si enim fieri non posset, aliqua iusta causa interueniente, tunc non obesset dilatio, argum. C. de testam. l. casus, & l. cùm antiquitas.

Per quem, & qualiter, ac in quibus casibus sit collatio facienda.

CAP. XXXI.

Publicato scrutinio, mox. a. *est collatio necessariò.* b. *faciēda,* c. *vt ea facta eligatur is, in quem maior & sanior.* d. *pars consensit. Fiat autem collatio numeri ad numerum,* e. *vt per eam appareat, in quem maior pars capituli direxerit votum suum. Secūdò, zeli ad zelum.* f. *vt videatur, quæ pars zelum habuerit meliorem. Tertiò, meriti ad meritū,* g. *vt sciatur, cui de nominatis maiora merita suffragantur, nec puto sufficere collationem fieri de aliquo prædictorum, licet id aliqui asseuerent,* h. *imò est de omnibus.* i. *faciēda. Porrò, vbi vnus est tantum in scrutinio nominatus, quamuis non poßit.* k. *fieri, tunc collatio numeri ad numerum, meriti ad meritum, seu zeli ad*

ad zelum, fiet tamen l. *numeri.* m. *meriti,* n. *atque zeli.* o. *licet quidam dicant, contrarium asserẽtes, quòd tunc tantùm est collatio facienda, cùm sunt plures in scrutinio nominati, sed eorum opinio non est vera.* p. *Collationem verò istam faciant scrutatores, si super hoc à capitulo mandatũ habuerint speciale, aliàs suo videntur functi officio,* q. *postquam est scrutiniũ publicatum,* r. *vnde tunc per illum habet in capitulo primam vocem,* s. *seu per alium, seu alios, quos capitulũ duxerit deputãdos.* t. *erit hæc collatio facienda, quinimo & si per aliquem vel aliquos alijs præsentibus & non contradicentibus collatio ipsa fiat, benè valet, licet eis non fuerit commissum, quia in hoc casu haberetur (vt doctores asserunt) taciturnitas pro consensu.* u. *Cæterùm, licet quidam dicant, quòd non solũ, cùm per formam scrutinij, sed etiam, cùm per formã compromissi proceditur, est collatio facienda, quando videlicet compromissarij consentiunt in diuersos, alia tamen opinio tanquam verior est tenenda, vt in sola forma scrutinij vendicet sibi locum,* x. *sicq́ loquuntur iura omnia, quæ de collatione faciunt mentionem.* y. *Sanè, si collatione facta quicquam forsan appareat, quod electionem redderet vitiosam,* z. *nullatenus fiat electio, sed scrutinium denuò inchoetur, aut per formam aliam procedatur.*

PVblicato, &c. a Mox. ex quo enim sunt publicata vota, non est differenda collatio, nisi fieret ex causa. Quid enim si canonici publicato scrutinio, videntes discordiam præparatam, cantãt missam sancti spiritus, vt pax & cõcordia inspiretur. Vel quid si aliqui trahant se ad angulũ capituli cõferentes & *Collatio an poßit differri, postquam vota sint publicata.*

tes & tractantes, quomodo possit fieri electio in concordia. Vel pars maior & sanior regat aliam, vt desistat, nunquid per protractionem huiusmodi vitiabitur electio? Non secundum Gof. vt no. per eũ. ex. eo. in summa. Absit enim, vt virtutes in vitia cõuertamus, xj. q. iij. si quis dixerit: & facit ad hoc, quod notatur per Hostiẽ. extra eo. cùm post petitam. Quid si non ex causis huiusmodi, sed malitiosè protrahunt electos facere collationẽ, fortè intendentes ab electo pecuniam extorquere, vel aliàs electionem vitiare, nunquid per hoc vitiabitur electio? Non, sed compellẽtur per superiorem electores ipsi ad faciendam collationem & electionem celebrandã, extra eodem, publicato. Nam fraus & dolus ipsorum nominato nocere non debet, extra de rescriptis, sedes, & c. sequenti, & ff. de rei vendi. l. in fundo.

Adde, quòd ista collatio mox post publicationem nullo actu extraneo intermisso fieri debet, secundum Abb. in d. c. quia propter, col. vj. versi. duodecimum, & Ioan. And. & Abb. in d. c. publicato, & quòd latè voluit Ludoui. de Ro. in consi. xlv. quòd illud, quod fit in continenti, non est diuersum ab actu facto. Et ad vltimam quæstionem hìc, & in glosa, in verbo facienda, in principio, vide Archidiaco. Dominicum, & Cardinal. Alexand. in capitulo finali, lxv. distinct. & Dominicum, & Docto. in capitulo sicut, eodem libro sexto.

Electio sine collatione est nulla.

b Necessariò. Nam aliàs, si omissa collatione, quę est de substantia electionis, vt dixi suprà capitu. xxij. fieret electio, nulla esset. extra eodem, Cumana, in fi. vbi de hoc notatur plenè.

Adde, quòd istud est vndecimum substantiale, secundum Abb. in dicto capitulo, quia propter, colum. v. versicu. vndecimum, & tenet Bar. de Fir. in tracta. de episcopo, in prima parte, libro tertio, quæstione quadragesima quarta.

Electores si collationem nolunt face-

c Facienda. Quid si nolunt eam facere electores? Dic,

Dic, quòd sunt compellendi per superiorem, vt dixi supra eo. in prima glo. Quid si compulsi, nec collationem facere, nec eligere volunt? Dic secundũ B. Com. quòd elapso trimestri tempore eliget Metropolitan9, extra eod. ne pro defectu, & habebit nominatum in scrutinio eligere, dum tamen sit idoneus, cùm succedat in locum illorum, arg. ff. de iure fisci, non intelligitur, §. si posteriori. & C. de tempo. in integ. resti. ea, quæ, cùm enim electores publicato scrutinio variare non possint, sitque iam ius nominato quæsitum, si Metropolitan9 posset alium eligere, daretur materia electoribus variandi, & concederetur vna via, quod altera denegatur, quod esse non debet, extra de procura. tue. & ff. de tu. & cura. scire. De hoc notatur per B. Compostellanum, extra eodem publicato. *re, quis compet eos.*

Adde ad vltimam quæstionem, quòd idem tenet ibi Ioan. Andr. licet Abb. ibi in fin. hæsitet, prout ibi vide, & quæ dixi post glosam penul. in capitulo j. suprà eod. sed Henri. Boich. in capi. dilectus, de conces. præben. distinguit. & idem Cardin. Alexan. in c. nullus, lxj. distinct. versicu. in glo. primum. Et not. quòd vbi superior posset prouidere de extraneo, secundum aliquos, in c. ne pro defectu, hoc tamē fallit, secundũ Henri. & Cardi. Alex. vbi de consue. vel statuto ecclesiæ nō posset prouideri de extraneo, vt est in omnib. ecclesijs Franciæ, ꝙ de cōsue. præscripta dignitas, vel personatus non conferatur extraneis, de qua consue. no. Host. & Inno. in c. tua, de his, quæ fiunt à præla. & glo. in §. quod quisque, in verbo similiter, eodem in pragmat.

d Sanior. Qualiter hoc, quod dicit maior, & sanior, habeat intelligi, not. su. c. xxij.

Adde Barth. in tract. de episcopo, in j. parte, lib. iij. q. iij. aliàs, si post scrutinium ex collatione non sequatur electio, nihil valet, c. ecclesia vestra, & ibi Doct. c. & Barth. de Fir. vbi su. q. xlij. & seq.

e Ad numerũ. hoc respicit eligentes, & dic numeri

vnius partis ad numerum alterius.

Collatio zeli respicit tam eligentes, quã electos.

f Ad zelum. Hoc etiam respicit eligẽtes, & dic zeli vnius partis ad zelum alterius. Consistit autem zelus in intentione animi, j. q. e. si quis neque, cùm solus Deus interiora hominis noscat, extra de simo. capitul. tua, xxvij. distinct. erubescant, de zelo siue de intentione hominis iudicari non potest, nisi per coniecturas, argumen. C. de dolo. l. dolum, vnde ex persona electa præsumitur bonus zelus vel malus. Nam si electus scientiam habeat competentem, & sit vita & moribus ornatus, ac de legitimo matrimonio procreatus, nec aliud obsit ei, præsumitur eligentes bonum zelum habuisse, argu. extra eod. dudum. j. & capitu. ecclesia, ij. Et è conuerso, si electus sit indignus, vel si affectu carnali, vel alia priuata affectione quis sit electus, præsumitur malus zelus, viij. quæstio. secunda, dilectissimi, extra de præbend. graue, extra vt ecclesia, bene. vt nostrum. Item præsumitur zelus melior, vbi est maior numerus, & vbi eligentes sunt antiquiores tempore, & in maioribus dignitatibus & ordinibus constituti, vt in dicta decretali, dudum, & capitulo, ecclesia, & ff. de albo scriben. l. j. & propter hoc ille, qui vota in scriptis redigit, benè facit, si exprimat dignitatem & ordinem cuiuslibet, vt dixi suprà, capitulo xxviij. De hac materia notatur plenè per Innocentium, Hostiens. & B. Compostel. in dec. prædicta dudum.

Collatio meriti respicit electos.

Adde ad istam glo. Specul. eod. §. j. col. iiij. versicu. publicatione, vbi ponit exempla de Apostolis, qui elegerunt Matthiam, & non Ioseph iustum, licet cõsanguineum eorum, & Barth. de Firmo, vbi suprà in iij. parte lib. ij. q. ij.

g Ad meritũ. Hoc respicit nominatos in scrutinio siue electos, extra eo. ecclesia ij. & dic meritum vnius nominati ab vna parte ad meritum nominati ab altera, quis scilicet sit melior & vtilior, vt is præferatur viij. quæst. i. licet, C. de offi. rec. prouic. l. potioris, lxj. distinct.

distinct. miramur. Adde, quibus virtutibus debet naturaliter esse prædictus episcopus, & etiam quibus accidentaliter, text. Archid. Dominic. & Cardin. Alex. in capitul. qui episcopus, xxiij. distinct. & glo. in §. ad locum, eod. in prag.

h Asseuerēt. Istorum opinio ponitur per B. Com. extra eodem, in Genesi, & ibidem etiam tāgitur per Innocen. & Hostien.

Adde tex. glo. Arch. Pet. de Anch. Dominic. Ioan. And. & Phil. Franc. in c. si quando, eo. lib. vj.

i De omnibus. Hæc opinio est tutior secūdum omnes, ar. ff. de transact. cùm hi, §. si præter, & ideo tenenda, extra de sponsa. iuuenis, imò & verior, vt videtur, extra eo. quia propter, ibi maior & sanior, &c. Si enim sufficeret fieri collationem de altero, videlicet de numero, quare iunxisset, & sanior, cùm de sanitate constare non possit, nisi per zelum eligentium & merita electorum. Qualiter autem sit hæc collatio facienda, habes infrà ca. lix. forma viij.

Collationem fieri de zelo tantùm, vel merito tantū &c. non sufficit.

k Non possit. ex quo omnes in vnum conueniūt.

l Fiat tamen. secundum Hostiens. vt notatur per eum, extra eodem, quia propter. Innocentius autem dicit, quòd in hoc casu debet tantùmmodo fieri collatio de duobus, scilicet de merito & de zelo, & non de numero, quia patet de ipso, & notatur per eum, extra eodem, in Genesi, B. verò Compostella. dicit de nullo istorum collationem esse faciendam, ex quo non est, nisi vnus solus nominatus, nisi contradictorem haberet, tunc enim esset necessariò facienda, vt notatur per eum, extra eodem, cùm post petitam. Opinionem Hostiens. reputo tutiorem, & videtur expressè probari in dict. decr. quia propter, ibidem, in quem omnes. &c. & c. cùm post petitam.

Adde, quòd Specula. titul. eodem, §. j. colum. v. versicu. vbi autem vnus solus, &c. tenet, quòd non fiat collatio, sed solùm per præsidentem, seu maiorem fiat collatio talis, scilicet, an nominatus sit de legi-

timo matrimonio natus, sufficien. ætatis & scientiæ, ac in sacris ordinibus, & videtur sequi Innoc. vt fiat meriti ad meritum, &c. & nõ de numero ad numerũ, sed Io. An. ibi in addit. tenet opi. Hosti. quã sequitur hic auctor, & idem in d. cap. quia propter, & ibi etiam Abb. colum. iij. versicul. sexto hic quæritur, &c. quia consideratur vtrum habuerit numerũ sufficien. quia præsentes non faciunt duas partes, prout requiritur, & sentit glo. sequen. & idem tenet Dominic. in dicto capitulo, si quando, versicu. quid si non sit nisi vnica, &c. & Barth. de Firm. in tracta. de episcopo, in tertia parte, lib. ij. quæst. iij. & Abb. in c. Cumana, colum. ij. versi. no. decimo. eo.

m Numeri. supple tantum conferent enim inter se, vtrum omnes præsentes fuerint, & vtrum omnes citati, vel aliqui cõtempti, vel quare nõ est vox alicuiꝰ computanda, vel quare non fuit citatus, & ita de singulis, quæ ad numerum spectant.

Meritum circa electũ, circa quæ debet attendi.

n Meriti. tantum, scilicet, vtrum nominatus sit legitimè natus, vel in sacris ordinibus constitutus, aut excommunicatus, vel periurus, seu aliàs criminosus, alióue impedimento detentus, extra eo. cùm in cunctis, & capitul. dudum, j. et. ij. poterit enim esse, quòd in hac collatione occurret, quod in secreta nominatione non occurrit. Per collationem enim plerunque veritas inuenitur, argument. extra eodem, in Genesi.

o Atque zeli. tantum, scilicet, vtrum electores bonum zelum habuerint, vel malum. Posset enim esse, quod non bono zelo moti fuissent ad eũ eligendum.

Adde, quid si est facta à duplo maiori numero, an fiat collatio zeli ad zelum, text. in dicto capitulo, si quando, eod. libr. vj. & ibi Archid. Ioan. And. Pet. de Anch. Domi. imò & Philip. Fran.

p Non est vera. vt extra eo. quia propter, & c. cùm post petitam.

q Officio. extra de officio delegat. in literis, & ff. de

de re iudicata, l.iudex.

Adde tex. in c.Cumana.ibi, vel ipsi aliquos elegissent,&c.& ibi Abb.Sicu.col.ij.versi. nota octauo,eo. & Doct.suprà alleg.

Collatio an sit facienda per scrutatores vel per capitulum.

r Publicatum. Hoc videtur probari,extra eodem, quia propter. Nam ibi non datur potestas scrutatoribus, nisi quòd scrutentur vota,& ea in scriptis redacta mox publicent in communi, quod autem ibi sequitur,vt is collatione habita,&c.impersonaliter loquitur,nec dicit,per quem fieri debeat,& ideò videtur,hoc spectare ad capitulum, licet aliqui dixerint, quòd ad scrutatores id pertineat, quod non credo. De hoc notatur per Hostiens. in dicto capitulo, quia propter.

Adde ad istam glo. & sequen. notata per glo.infrà eodem,c.xxxiiij.

s Primam vocem. Hoc est conuenientius. argu. extra de maiorit. & obedient.ca.j.ff.de albo scriben. l.j & notatur per B. Compostellanum,extra eodem, in Genesi.

Collatio potest fieri per plures, licet non electio.

t Deputandos. Quid si cùm sint duæ partes, pars vtraque vult collationem facere? Puto, quòd possit, ar.extra eodem, quia propter,& cap.in Genesi,in quibus non cauetur, an per vnum debeat fieri, vel per plures : licet secus sit in electione, quæ debet fieri per vnum, vt in dicta decret.in Genesi.

v Pro consensu.Secundum Innocent. Hostien.& B.Compostellanum,vt notatur per eos,extra eodem, in Genesi,& est ar.ad hoc liiij.distinct.si seruus,extra de præsump.nónne.

Adde, quæ dixi,suprà in capitulo,xxiij. in verbo Lucius.

x Locum.Hæc est opinio Ber. Compostella. extra eodem,in Genesi.Idem innuit Innocen. extra eodẽ, quia propter,in glo. de forma.

Adde,quòd idem tenet Bal.in dicto ca.in Genesi, col.iij.versic.quæro vtrum.

a Men.

SI, cùm ſit collatio, dubiũ in aliquo oriatur, puta, quia negatur aliquis eſſe canonicus, a. vel dicitur, quòd eſt maioris excommunicationis vinculo notoriè. b. innodatus, aut ꝙ electus defectũ patitur in ordinibus ſcientia vel ætate. c. aut aliquid aliud ſimile. d. allegatur: dicunt quidam. e. ꝙ plena, vt inueniatur veritas, eſt in collatione ipſa diſcußio faciẽda, nullas tamen ꝓbationes debent canonici recipere, ſeu quicꝗ̃ ſuper huiuſmodi dubijs diffinire, cùm nullam iuriſdictionem. f. habeant in hac parte. Si autem nullum dubium oriatur, tunc (vt dicũt) ſufficit, quòd omiſſa diſcußione, alia fiat in genere collatio per hunc modum: Nos ſumus xv. & vos x. nos zelum habuimus meliorem: quia non conſenſimus in noſtrum cõſanguineum vel affinem: vos autem in veſtrum conſanguineum conſenſiſtis, prætere a nominatus à nobis eſt perſona multipliciter litterata, nominatus à vobis non habet ſciẽtiam competentem. Alij verò. g. dicunt, quòd quantumcũque dubiũ oriatur, ſufficit collationẽ fieri generalẽ, & tenet electio, licet omnis diſcußio ſit omiſſa, vt in caſu alio. h. eſt præmißũ, quorũ opinio eſt iuri conſona, prout credo: nã licet iuxta generale concilij collationẽ fieri ſit neceſſe, de diſcußiõe tamẽ huiuſmodi nihil ſtatuitur in eo dẽ, ideoq́ue propter eã omiſſam vitiari. i. electio non debebit. Fateor tamẽ eſſe vtile ipsã fieri, vt remotis dubijs veritas valeat inueniri, plerumque enim in diſcußione tali aliqua pateſiunt, k. propter quæ non eſt electio facienda, ſed vel eſt ſcrutinium inchoandum à capite, vel per formam aliam procedendum.

quarto, & Luca. de Penna. C. de decuri. libro x. ibi & Abb. in c. auditis eodem.

k Patefiunt. Suprà, ca. proximo in fine, vbi de hoc.

Si, qui ſuperueniant canonici datis ſcrutatoribus vel ſcrutinio publicato, vtrũ id, quod factum erat, debeat retractari.

CAP. XXXIII.

*SI aſſumptis ſcrutatoribus, aut facto ſcrutinio vel etiam publicato aliqui veniant canonici, qui vocati non fuerant, licet in loco eſſent, vnde debuerant & potuerant ſine periculo.*a. *euocari, petentes quod factum eſt in ipſorũ abſentia retractari, & rurſus à capite inchoari: audiri.*b.*debent, niſi pro bono pacis voluerint conſentire.*c. *Nam manifeſti iuris.*d. *exiſtit, quòd eis abſentibus non fuerat procedendum: hoc autem intelligas verum eſſe, niſi ante ipſorum aduentum ſit electio celebrata, tunc enim non poteſt per capitulum: cùm ſit ſuo functum officio.*e.*ipſa electio retractari.*f.*ſed ſuperiorem adeant, & coram eo contemptum ſuum, ſi voluerint,*g.*proſequantur. Si verò prædicti erant in loco, vnde non debuerant ſeu non potuerant abſque periculo euocari, tunc ſi veniant poſtquam dati fuerint ſtrutatores, vel etiam antequã ſcrutinium ſit perfectum, admitti.*h.*debẽt, ſi ſcrutari petierint vota ſua: ſi autem iam erat ſcrutinium publicatũ, tũc ad collationem et alia, quæ ſequũtur, ſunt ſolummodò admittendi. Et in his caſibus nõ debẽt ea, quæ ante prædictorum aduentum ſunt facta, dum tamen aliàs ritè proceſſerint, retractari.*i.*Sanè licet contempti ratificare*

poßint

possint, k. *quod in eorum absentia fuerit factũ, ipsorum tamen ratificatio vel consensus eligentium numerum non augmẽtat,* l. *sed id solũmodo operatur,* m. *quod ratione contemptus alicuius electionem non poterunt vlterius impugnare.* n.

SI assumptis,&c. Capitulum istud sumptum est ex glo. Innocen.& Hostien.extra eodem,ecclesia ij.

a Sine periculo. quamuis quis sit in loco, vnde est vocandus, non tamen vocabitur, si periculum sit in mora,suprà c.v.vbi de hoc.

b Audiri debent. In hoc concordat glos. communis,extra eodem, ecclesia ij.

Electio facta absentibus contemptis, an poßit per eos ratificari.

c Consentire. Absentes autem ratificare possunt, quod in eorum absentia fuit factum, vt hic dicitur, & extra eodem,quòd sicut.quod verum est,cùm pars minor fuit absens:secus, si maior, tunc enim electio facta à præsentibus paucioribus,esset nulla, vnde ratificari non posset,extra eodem,auditis,ff.de regulis iuris,quod ab initio.xvj.quæst.iij.§.potest. Licet Hostien. dicat, quòd potest, sed non est verum, vt dixi suprà,c.xvj.

Adde quæ dixi in dicto capitulo xvj.& infra,capitulo proximo in verbo non augmentat. cum sequẽ.

d Manifesti iuris.extra eodem,quòd sicut,& cap. bonæ ij.

e Officio.ar.extra de offi.deleg.in litteris, & ff.de re iudi.iudex.

f Retractari.ar.extra de cleri.coniuga.diuers. viij. quæst.ij. dilectissimi.

Absentis contemptum nullus præter eum prosequi potest.

g Si voluerint. In eorum enim voluntate persistit prosequi suum contemptum,vel ratificare, quod factum est, alius enim volens prosequi contemptum istorum,non audiretur,cùm non intersit sua,arg.extra de test. veniens olim, & extra de accusat. illa, & not.per Innocent. extra eodem, ecclesia ij. & per B. Comp.extra eod.quòd sicut, ad fi. & dixi suprà, c.v.

Adde,

Adde, quæ ibi dixi in glo. huic simili, Frede. de Zenis in consilio ccxxvij. & in consilio ciiij. vbi etiam ponit de contemptu patroni. & Oldra. consilio lxx. de quo per Felyn. in tracta. de indulgentijs, incip. hodie mecum eris in paradiso, in x. ampliati. & in capi. cùm Bertholdus, col. iiij. versi. limita quinto, de re iu. Et sic non transit ad successores canonicorum, aliàs contemptorum, de quo per gl. & Doc. in d. c. ꝙ sicut, & Imol. Dominic. in ca. cupientes, §. si verò, col. vl. & ibi Phil. Fran.: imo secundum Abb. in d. ca. sicut: si tẽpore, quo fuit emissum edictum de confirmatione fienda, taceant, non possunt amplius contradicere, ca. fin. eo. lib. vj. quod nota.

g Admitti debent. Hoc non inuenio expresse per iura, vel per Doct. determinatum, sed satis consonat rationi. Si enim debet admitti ad collationem is, qui venit facto scrutinio & publicato, vt sequitur, & not. per Inno. extra eod. ecclesia, ij. quare non eodẽ modo admittetur ad scrutinium, si nondum sit perfectũ, & multò fortius, si non sit inchoatũ, sine dubio admittetur, argumẽt. extra de conuer. coniuga. placet, & ff. de cessi. bo. is, qui. *Scrutinio nõdum perfecto, si aliqui superueniãt, qui etiam aliàs nõ erant vocandi, debent admitti.*

Adde, ꝙ istud est determinatũ per Gof. & Vincen. in d. c. ecclesia, in ij. & Archid. Domi. & Card. Alexã. in c. quanto, col. iij. ver. sed nunquid, in fi. lxiij. dist.

i Retractari. ar. op. ex. de cõsti. capitu. ij. ex. de ꝓcu. mãdato, ex. de exce. pia. li. vj. & ex. de rest. spo. audita.

k Possint. Vt dictum est, sup. glo. absentes.

l Non augmentat. secundum B. Com. vt no. per eũ in gl. communi, extra eo. ecclesia, ij. nam is est eligendus, in quem maior pars consensit in scrutinio, vt extra eo. quia propter, & c. in Genesi. *Absentiũ ratificatio numerum non auget.*

Adde ad istam glo. & seq. quæ dixi post gl. sup. eo. in verbo, si voluerint, & in capit. v. in verbo, voluerit, & glo. in capitu. xxxix. in verbo quidam, & in capitu. l. in verbo retractari.

m Solummodo operatur. Imo potest secundum

Innocen.roborare maiorem partem,licet numerum non augmentet,vt nota.extra eo.ecclesia,ij.

Electioni semel consentiens, an possit illam postea impugnare.

n Impugnare.vt colligitur tam in textu, q̃ in glo. extra eo.ecclesia,ij. Et nota, quòd dicit ratione contemptus, q. d. alia de causa potest benè impugnare electionem illius, in quem non consensit, vt ratione excommunicationis,vel periurij, aut alterius criminis,vel defectus, sed electionem illius,in quem consensit,non.viij. quæstione secunda,dilectissimi, extra eodem,cùm inter canonicos. Quia, quod semel placuit, amplius displicere non potest, xxxij, quæstione quinta,horrendus, & hoc intellige verum esse, nisi ex causis postea emergentibus, vel nisi ei morum illius antea cælata pandatur improbitas, vel sibi reueletur veritas alicuius alterius vitij,cap.nulli,eo.li.vj.

Adde,quæ dixi post glo. su.proxi. & Dy. & quę ibi dixi in vltim.regula, quod semel, de reg.iur.lib.vj.& Abb.& Moder. in d.c.ecclesia,in ij. Ioan.And.Pet.de Anch.Domin.& Philip. Fran.in d.ca.nulli,eod.libro sexto.Quid si duobus in discordia electis,vno ex canonicis contempto, & ipse electioni vnius consentiat, possit alium impugnare, vide in d.c.ecclesia,col. iiij. versi.sed circa hoc cadit,&c.& Oldra. consi.lxiiij.

Qualiter collatione facta per vnum vice omnium,vel vice suæ partis,faciēda est electio in communi.

CAP. XXXIIII.

*Q Via collatione facta,statim.*a.*facienda est per vnum.*b.*electio in communi: notandum est, quòd si est aliquis in capitulo, cui ex officio id competat,*c.*debebit fieri per eundem,alioquin fiet per illum, qui habet in capitulo primam vocē, vel aliū, cui capitulū.*d.*hoc specia-*

specialiter duxerit committendum. Et hoc intelligas verum esse, vbi est vnus tantummodo in scrutinio nominatus, vel etiam vbi plures, placet tamen omnibus, e. *vt is solummodo eligatur, in quem maior.* f. *et sanior pars cōsensit. Cæterū, vbi plurib. nominatis pars quælibet suo vult insistere nominato, tūc vnus de parte qua libet nominatū suæ partis habebit eligere, mādato.* g. *sibi facto ab his, qui cōsenserunt in eundē, & si fortè in præmissis casibus,* h. *siue partes, siue capitulū concordare nequeunt, cui potestatē tribuant eligēdi, ille tūc eliget, q̄ à maiori parte capituli, vel à plurib. suæ partis ad hoc fuerit deputatus, cū enim per vnā electionē fieri sit necesse,* i. *maioris partis beneplacitū est sequēdum,* k. *nisi forsan.* l. *maiori excōmunicatione ligatū publicè, aut suspensum, vel interdictū, seu laicum deputaret. Nam cùm facta per tales electio non valeret,* m. *tunc minoris partis iudicio standum.* n. *esset. Sanè, si quis, cui ex officio id non competit, præsentibus alijs, & non contradicentibus.* o. *nominatum eligat in communi vice omnium,* p. *vel illorum, qui consentiunt in eundem, nihilominus & tunc valet electio, quanquam nullum mandatum super hoc fuerit ab alijs illi factum, dum tamen ipsi, vel eorum maior.* q. *pars, quorū nomine ipsa electio facta fuerit, eam ratā habeant ex postfacto. Si autem ipsam ratā habere noluerint,* r. *tunc non valet, ex quo ille mandatum non habebat, nec id sibi ex officio competebat. Postremò notandum est, quòd siue is eligat, qui hoc habet ex officio, siue is, cui hoc ab alijs est cōmissum, benè valet electio, & communis intelligitur, licet eligens non*

exprimat, quòd id facit nomine capituli, vel eorum, qui in illum dirigunt vota sua, tutius.s. tamen est id exprimere, quàm tacere. In alio verò casu, videlicet cùm eligit is, cui ex officio id competit, nec mandatum habet ab alijs eligendi, est necesse, quòd eligens dicat: eligo talem nomine capituli, seu eorum, qui in eum dirigunt vota sua. Alioquin censebitur sua electio singularis.t.& sic per cōsequens nulla.u. erit, nec ratificari poterit ab alijs, cùm capituli, vel eorum nomine non sit.x.facta, ideoq; vtilius est & tutius, quòd quis non eligat,y.nisi sibi specialiter cōmittatur. Quis autem modus in eligendo debeat obseruari, declarabitur infrà plenius inter formas.

QVia collatione,& cætera.

a Statim. Nō enim post collationem est differenda electio, vt extra eo. quia propter,& c. cùm post petitam, vbi de hoc.

Adde, quòd idem tenet Abb. Sicu.in d.c.quia propter, col.vj.versi.quartū decimū,& in d.c. cū post petitam,& Bald.in c.publicato,col.j. ante fi.vbi dicit, ꝙ electio habet tres partes integrales sibi inuicem cohærentes, s.scrutinium, & ista est prima pars, de qua suprà, cap.xxiiij.publicationem scrutinij,& ista est ij. pars,& in se perfecta, & ideo inuariabilis, de qua suprà c.xxx.& electionem, quæ totum perficit,& ista est tertia pars: electio enim terminus communis, quia cōmuniter profertur, per vnum vice oīm, secundum eum, vt hic,& in sequenti dicam postilla.

b Per vnum. extra eodem in Genesi, vbi de hoc notatur plenè.

Adde Ludo.de Ro.in consi.ccix. & Abb. in d.c.qa propter, col.vj.ver.tertium decimum,& text.& gl.& omnes Doc. in ca.sicut cū eo, & in c.cùm ab vno, de re iu.

re iu.lib.vj. & Doc. inf.eod.in verbo vice omnium al leg.& Calder.in consi.vj.eo.titu.

c Competat. ex priuilegio fortè vel consuetudine. Tunc enim debebit eligere talẽ, vt notatur per Inno. extra eodem, in Genesi, & extra de ma. & obe. cap.j. Idem dicit B.Com.extra eo.quia propter, hoc tamen nusquam audiui esse in aliqua ecclesia.

Adde ad istam glo.& seq. Abb.in ca. cùm nobis olim.col.iij.versi.in glo.conuocare,& in d.c.quia propter,col.iiij.ver.vj:quæritur, & gl. & Doc.in c.sicut, cum eodem lib vj.& Bar.de Fir.in tra.de episcopo,in j.parte li.ij.q.vj.versic.& subdo hic.

d Primã vocem.licet quidam innuant, ꝙ eo ipso, quod quis primam vocem, in c.habet,habet solenniter eligere in communi persona, in scrutinio nominatam,arg. ff. de albo scri.l.j.& extra de ma.& ob c. j.tutius est tamen secundum Inn. & Host. vt ibi not. per eos,ꝙ semper habeat mandatum. Non enim inuenitur iure cautum, ꝙ hoc cõpetat ei,qui habet primã vocem,& ideo cùm electio cõmunis debeat fieri vice omnium,vel saltẽ vice illorum,qui cõsenserunt in aliquem eligẽdum,nullus inuitis illis hoc sibi poterit vendicare,argum. extra de præbẽ.ratio. & xij.q.ij.§. qui manumittitur. *Electio cõmunis cùm debeat fieri per vnum, quis erit ille.*

e Omnibus. Nam licet quis consenserit in vnum in scrutinio,benè potest publicato scrutinio à sua nominatione recedere,& in illum cõsentire, qui nominatus est à maiori & saniori parte, vt dixi sup.c.xxxj. in prin.& est ar.ad hoc,extra eo. quia propter, & notatur per Inno.& B.Com.eo.ti.c.publicato. *Scrutinio publicato potest quis à sua nominatiõe recedere.*

Adde,quòd idem tenet Abb. in d.c. publicato,col. vltim.in prin. versi.& ex hoc infertur,&c.& in c.auditis, eo.ti.& Doc.in c.indemnitatibus,§.si qua verò, eo.li.vj,& Calde.consi.v.eo.titu.

f Maior & sanior pars totius capituli, ex.eod.quia propter, & c.in Genesi. Non enim sufficit, ꝙ habeat maiorem partem habito respectu ad alios, imò est

 necesse

necesse,quòd habeat maiorem partem totius capituli,extra eodem,ecclesia.i. persona electa non computata,eod.titu.c.Cumana.

Adde Inno.Ioan.And. & Abb.Sicu.in c.scriptũ eo. vbi tenent,quòd ista duo copulatiuè requiruntur, & idem in c.ecclesia,in j.& ij.& in ca.quia propter,& in dicto capitulo in Genesi,& ibi Bald. columna prima, & tex.in cap.si cui,& ibi Dominicus & Philip. Franc. post Pet.de Anch.eod.lib.vj. & Felyn.in capitu.cùm omnes,colum.xij.de consti.& Bartho.de Fir.in tract. de episcopo,in prima parte,libr.iij.q.xj. & q.[illegible]iij.& Abb.in d.ca.Cumana,col.v.versi.in glo.in verbo, ad maiorem partẽ:vnde si eodem scrutinio fierent duæ electiones,vna à maiori parte respectu numeri,alia à saniori, neutra electionũ confirmabitur, de quo amplè per Cardin.Alexand.in c.in canonicis,columna j. versicul.quo ad vltimam,xix. distinct.& Doct.sup.c. xvj.in prima addi.alleg.& glo.& Cardin. Alexand.in c.pe.§.j.lxiij.distinct.

g Mandato.imò & sine mandato valet electio, dũ tamen alij habeant ipsam ratam, vt dicitur infrà eodem capitul.§.sanè: licet sit tutius,vt non eligat quis sine mandato, vt dixi suprà in glos. licet quidam, & infrà eod.§.in alio.

Adde,quòd idem tenet Spe. eodem,§.j.versic.publicatione autem facta, & ibi Ioan.Andr. dicit Papam Ioan.diffinisse in causa monasterij Sancti Dionisij,prope Parisios, valere collationem,& communem electionem factam per extraneum, tacente capitulo,& idem Bart. de Fir.in tract. de episcopo, in tertia parte,libro primo, quæst. xxxix.& quæ dixi suprà cap.xxiij.in verbo tutius.

h Casibus.quando. s. vnus est eligendus vice omnium: vel, quando pars quælibet suum vult eligere nominatum.

Parti maiori statur in his, i Necesse.vt ex.c.in Genesi.cũ enim nõ potest fieri per plures,necesse est, ꝙ stetur in hoc casu maiori parti.Nam

ti. Nã in his, quæ facienda sunt ex necessitate, statur iudicio maioris partis, vt no. per B. Inno. & alios Do- cto. extra de consti. cùm accessissent. Et dixi su. c. xxiij. *quæ ex necessitate fiunt.*

k Sequendum. secundum Innocen. & Hostien. vt notatur extra eo. in Genesi.

l Nisi forsan. tunc enim staretur maiori parti, secundum Hostien. vt not. per eum, extra eo. in Genesi.

m Non valeret. su. c. vj. & c. xx. in quib. no. de hoc. Adde, nisi sit excommunicatus occultè, quia tunc valet communis electio secundum Spe. eo. §. j. col. vij. versi. porro. Et idem si committatur alicui, non existen. de ca. vt no. Specu. vbi suprà col. vj. ver. Itẽ, non est vis, & Ioan. And. in ca. sicut cum, & ibi Domin. in j. quæst. eo. libro vj.

n Standum esset. Cùm sit sanior in hac parte, & ideo debet præualere, extra de his, quæ fi. à ma. par. ca. c. j. & xl. distin. c. multi.

o Non contradicentibus. Taciturnitas enim habetur pro consensu in hoc casu, secundum Innoc. vt nota. per eum, extra eo. in Genesi, & idem dicit Bern. Compost. extra eod. quia propter, super verbo eligatur, vnde sumptus est, §. iste. Adde Abb. Sicu. in d. ca. in Genesi, colum. iiij. versicu. sed quia, & Specu. eod. §. j. col. vj. versi. si aũt eligẽtes, & quæ dixi su. c. xxiij. in verbo tutius, & Doctor. in seq. posti. alleg. Et not. ꝙ hæc publicatio debet fieri in scriptis, secũdum Spe. vbi su. col. v. de quo inf. eo. c. lix. forma vij. in verbo in nomine, & quæ ibi dico.

p Vice omnium. ita, ꝙ hoc exprimat dicendo, s. e. ligo talem vice mea, & vice omnium, infrà c. lix. forma vij. aliàs si hoc non exprimeret, quòd vice omniũ eligeret, censeretur electio singularis, & ita nõ valeret, extra eodem, in Genesi, & infrà eod. c. j. versicul. in alio verò casu. Et intellige, quòd debet dicere vice omnium, cùm omnes consenserunt in vnũ, vel etiam in plures, sed placet omnib. ꝙ vnus eligatur, quod fieri potest, vt dixi su. c. c. in prin. Vbi aũt consenserunt *Electionem communem faciens, quib. verbis vtetur.*

 in di-

in diuersos, & quælibet pars vult suum eligere, tunc non dicet eligens: eligo vice omnium, sed vice illorũ, qui consenserunt in eundem, vt sequitur.

Adde Ludouic. de Roma. in consilio ccxvj. colum. ij. versicu. iiij. & Specul. titul. eod. §. primo, columna vj. versicu. & nota. vbi dicit, quòd securius est, si dicat nomine capituli, vel illorum, qui in eum consense-runt, & idem Abb. in dicto c. in Genesi, colum. ij. versicu. nota. quartò, & latius colum. iij. versicu. in glo. in verb. nec. Et hoc per verba singularis numeri, siue processum fuerit per viam scrutinij, siue per viam compromissi, vt capitu. sicut cum eo, libro vj. & capi. cùm ab vno, de re iud. eo. lib. & vtrobiq; per gl. Arch. Pet. de Anch. Dominic. & Philip. Franc. & Io. And. in addi. Spe. vbi suprà in verbo eligimus, & glo. inf. eod. cap. xlj. in verbo sanum, & in capitulo lix. forma viij. in verbo ita tamen, in princip. & Franc. de Ar. in cõsi. xvj. col. iij. versi. circa secundum, & Nico. Milis in suo reper. in litera electio quando, & Bar. de Fir. in tract. de episcopo, in prima parte, lib. iij. q. x. & idem in postulatione, vt inf. c. lv. in verbo postuletur. Quid si eligens eligat per verba pluralis numeri, & in continẽti se corrigat, an valeat? Oldra. tenet, quòd sic, in cõsilio clxxxiij. sed ipsemet tenet contrarium in consil. sequen. incip. pater sancte, & vide hic glo. infrà eod. capitulo lix. forma ix. in verbo eligo, & ista pronunciatio communis electionis debet fieri in scriptis secundum Speculatorem eodem, §. primo, versicul. ex his igitur peractis, &c.

Ratihabitio comparatur mandato.

q Maior pars. Sufficit enim ratificatio maioris partis, secundum B. Compost. vt notatur per eum, extra eodem, quia propter. Nam quod maior pars facit, omnes facere vidẽtur, ff. ad municip. quòd maior, ex. de his, quæ fiunt à maiori parte c. c. j. Et Ratihabitio retrotrahitur, & mandato comparatur, ff. de vi, & vi arma. l. prima, extra de restitutione spoliato. cùm ad sedem, ix. quæst. ij. Lugdunensis. Adde Specula. eod. §. j. col.

j.col.vj.ver. si aūt eligens, Dyn. & quæ ibi dixi in addi. in regula Ratihabitionem, de regul. iuris, libro vj. & Franc. de Aret. in dicto consi. xvj.col.iij. versiculo, circa secundum.

r Noluerint. Nec ad hoc cogi possunt, vt innuit B. Comp. extra eo. quia propter.

s Tutius. secundum B. Com. vt notatur per eum, extra eodem, quia propter.

t Singularis. secundum B. Com. extra eod. in Genesi, & not. per eum extra eo. quia propter.

u Nulla erit. extra eodem, in Genesi.

Adde, an electio semel vacuata, possit renouari, vno de collegio contradicen. Lud. de Roma. in consil.ccliij.col.iij. versi. quo ad tertium, & tenet, quòd non, per tex. in auten. de defen. ciui. ad finem.

x Non sit facta. Quod noīe meo non est factū, ratum habere non possum, ff. de nego. gest. si pupilli.

y Non eligat. secundum Innocen. etiam si hoc habeat ex officio, vel sibi de consuetudine competat, vt notatur per eum, extra de maiorita. & obedien. capi. j. infrà capitulo lix. forma vij.

Qualiter electione facta debet Te Deū laudamus cantari, & electus intronizari, ac ipsa electio clero & populo solenniter publicari.

CAP. XXXV.

CVm minimè sint mutanda, quæ interpretationem diuturnā per consuetudinem habuerunt, quamuis nō sit iure cautum, quia tunc sic extitit hactenus obseruatū, debet electione facta, Te Deum laudamus solēniter decantari, & installari, seu intronizari. a. *electus, si p̄sens fuerit, in cathedra pastorali. Veruntamen si hæc*

fuerint prætermissa, non ideo electio est cassanda. b. *Debet insuper per aliquem.* c. *ipsa electio, quàm citò facta fuerit, solenniter publicari.* d. *Et licet dicant aliqui,* e. *quòd si hæc publicatio omittatur, non propter hoc debet electio irritari, cùm sit ipsi electio per electionem factam in capitulo ius quæsitum, tamen quia generale concilium.* f. *electiones reprobat clandestinas, & eas præcipit, quàm citò factæ fuerint, publicari: consulo, quòd viam eligas tutiorem, publicationem ipsam nullatenus omittendo.* g.

CVm minimè. ff. de legi. minimè. argu. extra de consue. cùm consuetudinis.

Intronizare. a Intronizari. De intronizatione electi habetur xxxiij. dist. c. in nomine Domini, & extra e. ecclesia, ij. Adde ad istam glo. & seq. Bar. de Fir. in tract. de episcopo, in j. parte, li. iij. q. xiiij. & q. lv. & Spec. & ibi Io. And. in addi. eo. §. j. col. vij. in verbo intronizetur, & quæ dico inf. eo. cap. lvj. in addi.

Electus an sit intronizandus.

b Cassanda. cùm nõ sint de substantia electionis, imò secundũ Host. nõ debet electus sustinere, ꝙ intronizetur, ne tanq̃ ambitiosus videatur se ingerere, C. de episcopis & cle. l. quanq̃, & si inuit⁹ deportaretur, fugere debet, quàm primũ relictus fuerit, vt nota. per eum, ex. e. ecclesia, ij. sed quicquid dicat, hodie de cõsuetudine vbiq; intronizãtur electi, quæ cõsuetudo minimè est vitanda, secundum Inn. & B. Compostel. vt notatur per eos, eod. qualiter, & facit, ff. de legi. minimè.

c Per aliquẽ. nõ est vis, per quem fiat hæc publicatio, cũ non sit de substantia, secundum Inno. & B. Cõ. vt no. per eos, extra eo. quia propter, in fin.

d Publicari. Populo, viij. q. j. licet hoc autem ita de consuetudine seruatur. Nã facta electione, cãtatur Te Deũ laudamus, & intronizatur electus, pulsantur cãpanæ

panæ in signum lætitiæ, vt populus conueniat. Deinde finito Te Deum laudamus, & dicta oratione consueta, vnus dicit populo qualiter. Talis est electus, & insistit circa commendationem electi, prout sibi videtur expedire.

Electione facta de consuetudine multa sunt seruanda.

Adde Car. de Zab. in cle. ne Romani, §. sanè col. i. e. tit. & Abb. Sicu. in d. c. quia propter, §. fin. & Bal. ibi co. ij. & iij vers. Itē no. ꝙ est duplex publicatio: prima, de qua suprà in c. xxx. Et secunda est ista, vt est facere quandā prædicationē ad refrigeriū & consolationē cler. & populi, ar. C. publicę lætitię, vel consu. l. vnica, li. xij. & Bart. de fir. vbi suprà q. iij. vbi dicit, ꝙ iste debet habere mandatū, de quo debet per instrumētum cōstare, & latius, in q. ix. vbi in ver. pro prædictis, dicit, ꝙ talis publicatio debet fieri populo ad finē habēdi cōsensum expressum vel tacitū, scilicet per taciturnitatē, sine contradictiōe, lxij. dist. c. nulla, cū glo.

e Aliqui. Vt Innocen. & B. Compost. extra eodem, quia propter, in fin.

f Concilium. extra eodem, quia propter.

Electio an vitietur si ipsius publicatio omittatur.

g Omittendo. Hoc enim est tutius, quia sic statuitur in concilio generali, & quia Doctores aliqui dicunt, quòd electio est cassanda, si non publicetur: in qua opinione est glos. communis in d. dec. quia propter, & Hostien. idem dicit, quando ex negligentia, vel contemptu omittunt Canonici hanc publicationem: secus, si malitiosè hoc facerent. Quia tunc non præiudicaretur electo, ar. extra eodem, publicato. Sed quicquid dicant, hoc puto verius, quòd propter publicationem omissam electio cassari non debeat de iuris rigore: & hoc propter rationē superius assignatam, scilicet, quia per electionem factam in capitulo est ius quæsitum electo, quod perdere non debet per aliorum culpam, lvj. di. satis, extra de eo, qui. co. cōsanguineam vxo. sue. c. discretionem.

Adde Abb. Sicu. in d. c. quia propter, §. fi. in prin. qui sequitur. Innocen. quem sequitur Mandag. hic, &

& Spec. eodem. §. primo, col. vij. versi. consequenter autem, & Bar. de fir. vbi suprà, quæstione ix. versicu. sed quæro.

Infra quod tempus electo electio præsentãda: & de pœna illorũ, qui iam debito tempore non præsentant.

CAP. XXXVI.

VT *in processu nostro debitum ordinem obseruemus: postquam vidimus.* a. *qualiter sit electio facienda in communi: consequenter videndum est, quando, & à quibus debet facta electio.* b. *præsentari, & eiusdem consensus requiri, quamuis pœnam hi, qui negligentes fuerint, patiantur. Sciendum est igitur, quòd siue vna, siue plures electiones fuerint celebratæ, tenentur electores ipsi suis electis electiones ipsas infra octo dies,* c. *postquam commodè.* d. *potuerunt, præsentare.* e. *ac consensum petere eorundem, alioquin si eas infra tempus huiusmodi differant præsentare hi, qui sunt in hoc culpabiles.* f. *à prosecutione processus, quo ad se, totaliter excluduntur,* g. *& per continuum ex tunc.* h. *triennium.* i. *incohoandum à beneficijs omnibus, quæ in ecclesia.* k. *ipsa, de cuius electione agitur, obtinente.* l. *sunt suspensi, ad quæ si infra illud tempus propria temeritate vel alio colore quæsito se ingesserint,* m. *illis, ipso iure, perpetuo sunt priuati. Cæterùm propter negligentiam vel malitiam electorum electiones non præsentantium tempore* com-

competenti, nullum electis in prosecutione iuris sui praiudcium generatur.

VT in processu nostro, &c.

a Vidimus. Suprà, capit. xxiiij.

b Facta electio. non facienda. Nam si petatur consensus electi ante electionem, & ipse consentiat, non valet electio postmodum consecuta, extra eod. cùm post petitam: imò est tanquam ambitiosus repellendus j. quæst. vj sicut is, C. de Episcopis, & cler. si quenquam.

Electio non valebit si ante electionē electus consensum præstiterit.

Adde, quòd episcopus ordinandus non debet se offerre, quia notaretur, de ambitu, vt dic. l. sed quenquam, & ibi Bal. in ij. nota. & Paulus de Cast. in fin. & per Innocen. & Docto. in ca. per inquisitionem eodem titu. & Ioann. de Platea & Luca de Penna, in l. ordinis C. de decre. decuri. lib. x. & tex. in auten. quo modo. Oppor. Episcopos, §. j. & Bart. de fir. in tract. de Episcopo, in prima parte, lib. ij. quæst. x. & quæst. lxix, cùm sequen. Et ambitiosus dicitur, qui desiderat præesse, & non prodesse: & ideò bonum opus desiderat, qui Episcopatum desiderat, vt prosit, non vt præsit. oct. quæst. pri. qui Episcopatum. Hinc Hieronymum Diuum dixisse fertur, tunc laudabile fuisse Episcopatum appetere, quādo dubium non erat per hunc ad martyrij gloriam peruenire.

Ambitiosus.

c Octo dies. Olim non erat tempus certum in iure statutum, infra quod electores tenerentur electis prȩsentare electiones ac petere consensum ipsorum. Vnde quia electoribus negligentibus electiones ipsas præsentare, multotiens differebantur, non sine periculo ecclesiarum ordinationes, statuit. Greg. x. in concilio Lugdonen. extra eodem, quam sit, lib. vj. vt de cætero electores electiones deberent electis prȩsentare, quā citò commodè possunt, ac petere consensum ipsorum, vnde quia nondum plenè prouisum fuerat contra eorum malitias, ex quo certum tem-

Electio infra quod tempus est electo præsentāda.

tempus præfixum non erat in ipso concilio ad præsentationem huiusmodi faciendam, nec aliqua pœna negligentibus inflicta. Nicolaus in dec.eod. tit.& l.Cupientes,§.cæterùm, statuit, vt hanc præsentationem teneantur facere ipsi electores infrà viij. dies, quàm cito commodè poterũt: quod nisi fecerint hi, qui erunt in hoc culpabiles, puniuntur pœna, quæ hic infrà sequitur, versic.alioquin. Et licet aliqui dicant, quòd illa constitutio Cupientes, non habet locum, nisi in electionibus ecclesiarum cathedralium, vel regularium, quarum electionum confirmationes à sede ap. sunt petendæ ratione subiectionis immediatæ, vel appellationis ad eam interiectæ. Ego tamẽ credo, quòd quantum ad præsentationem & pœnas non præsentantibus in ea inflictas sit intelligenda, etiam de alijs electionibus aliarum ecclesiarũ. Quod satis apertè colligitur in principio ipsius constitutionis, vbi dicit in suo robore, cùm infrà scripti moderatione temporis,&c.

Adde ad istam glo.& sequen.Spec.eo.§.tit..j.& omnes Doct.in dicto c. quàm sit,& Bar. de fir.in tract. de Episcopo in j.parte li.iij. quæst.xxv.

Electionis præsentatio multis ex causis differri potest.

d Commodè. Impeditis tempus non currit, extra eodem,c.ne pro defectu,& suprà,cap.j. Quid enim si non auderent ad electum accedere, propter graues, vel capitales inimicitias. Vel quod si electus grauissimè infirmetur: ita quòd non potest ei præsentari electio. Puto ꝙ in his & similibus casibus excusentur electores, nec aliquam pœnam incurrant, vt colligitur in dicta constitut. Cupientes,§. cæterùm, & nota, quod dicit, postquam commodè poterunt, q.d. isti. viij. dies tunc currere incipiunt, postquam possunt præsentare commodè & non ante, ar. extra de concess.præbend.quia diuersitatem,& extra eod.eis, quibus & C. de an.ex.l.j. in fine.

e Præsentare. Qualiter debeat electio præsentari, habes infrà, c.lix. form.xij.

Adde

Adde.Bar.Ioan.de Pla.& Luca.de Pen.in l. obser-uare.C.de decu.li.x.

f Culpabiles. Alij enim de iure puniri non debent, cùm peccata debeant suos tenere actores, extra de his, quæ fiunt à maiori parte capitu.c. quęsiui.xvj.q. vj.cognouimus.C. de pœnis sancimus,& est sumptũ, quod dicitur in isto.cap.ex constit. Nicol. extra eod. Cupien.§.cæterùm,li.vj. *Puniri non debet aliquis propter alienũ delictum.*

Adde Dyn.& quæ ibi dixi in addi.in reg. Non debet quis, de regulis iuris,lib. vj. Quid si non apparet, qui sint culpabiles, an omnes teneantur, vel omnes absoluantur? Vide glo.in di.§.cęterùm,in verbo culpabiles,quę tenet,quòd omnes absoluuntur,de quo ibi per Petr.de Anch. Dominic. & Philipp. Franc.& Barth.in l.fi.in rixa.ff.de sicca.& quæ dixi,post Dyn. in reg. Ratihabitionem, & in regul.in obscuris, ver. ad tertium, de regulis iuris.lib.vj.

Adde, Si plures vnum occiderint,nesciatur autem quis eorum fecerit, propter incertitudinē potius absoluendi sunt,nisi constet de quibusdam,qui ex proposito percusserint, & deliberato consilio ad percutiendum ierint,illi enim omnes tenebuntur. De quo vide multa apud Hipp. de Mars. in rubr. de probatio.Damhaude. in praxi cri.tit.de homici. & Bartol. Romu.in l.Vt vim de iust.& iure plenissimè.Et Ioan. Mile.in praxi cri. Marsil.sing. 217. nu. 4. M. Boiss.

g Excluduntur.Ita,quòd non admittuntur ad petendam cõfirmationem electionis à se factæ, nec ad impugnandam electionem alterius electi,vel electoris eiusdem.

h Ex tunc.In lapsis prædictis octo diebus.

i Triennium. Sic extra eodem, cum in cunctis,§. cleri.& c.statuimus,lib.vj.

k Ecclesia ipsa. Hic enim sola ecclesia est offensa: & ideò in ea sola punitur, ar. extra de his, quæ fiunt à maiori parte capituli, c.quęsiuit,& extra de iure patro.pastoralis.

l Obti-

Suspẽsus potest esse quis in vna ecclesia & non in alia.

l Obtinẽte. Ergo quo ad alia beneficia, quæ in alijs ecclesijs obtinent, non puniuntur, quod verum est, cùm illa sola ecclesia, in qua facta est electio, sit offensa, & non aliæ, vt dictum est suprà in glo. proxi. Nec est hoc inconueniens, quòd quis sit suspensus à beneficijs in vna ecclesia, & nõ in alia. Nam & hoc alibi habetur, vt xviij. distin. c. placuit, & lviij. dic. ij. & notatur, extra de ap. pastoralis.

m Ingesserint. Aliquid recipiẽdo per se aut alium de ipsis fructibus, extra eodem. per inquisitionem, & in dec. Cupientes, eodem tit. §. cæterùm, lib. vj. aliàs est ipso iure priuatus, vt ibi dicitur, & eodem titu. c. statuimus.

Electo nocere nõ debet eligentium culpa.

n Generatur. extra eodem, Cupiẽtes, versic. nihilominus. Nam iniquum esset electum propter culpam electorum grauari. C. de in officio testamento. si quis, & extra de eo. qui cogno. consan. vxo. sue. ca. discretionem.

Adde glo. suprà, c. proxi. in verbo obmittendo, & infra, cap. lvij. in verbo generatur: quia electo est ius quæsitum, quod quando procedat, vide Cardina. de Zab. in consil. xxx. col. iiij. & Felyn. in c. cùm Bertoldus, col. j. versic. quale ius de re [illegible]di. & Barth. de fir. in tract. de Episcopo, in tertia parte, lib. j. quæst. xxvj. & Card. Alexand. in c. quanto, col. ij. lxiij. di. & Abb. Sicul. in consil. xlvij. incip. videtur primò, & Bar. in l. absenti, ff. de dona. & in l. fin. C. de consu. li. xij. & Felyn. in c. super his, col. j. vers. in quantum de accus.

Infra quod tẽpus electus debeat consentire, & de pœna, quã patitur, si debito tempore nõ consentit. *CAP. XXXVII.*

LIcet electus, cuius consensus ex alieno arbitrio. a. *non dependet, poßit statim.* b. *præsentata sibi electione licitè consentire: con-*

consultius tamen agit, si ante consensum vires proprias discutiat, c. *& electionis processum.* d. *ac eligentium studia.* e. *examinet diligenter, vt per hoc, an cõsentire, vel dissentire sibi expediat, plenius informetur. Nam melius est honorem oblatum ab initio refutare, quã ex postfacto, quod vix sine nota.* f. *potest fieri, deijci ab eodem.* g. *Caterũ,* h. *ne hoc prætextu, vel alia ratione quacunq; electi vacãtes ecclesias teneant diutius in suspenso, prouida deliberatione statuit concilium Lugdunen. vt electus infra mensem.* i. *à tempore præsentationis electionis sibi factæ, debeat consentire. Alioquin, si consensum suum præstare distulit.* k. *vltra mensem, omni iure, si quod ei ex sua electione fuerat acquisitum, eo ipso nouerit se priuatum.* l. *Nisi forsan talis electus fuerit, qui absq; superioris sui licẽtia electioni de se factæ nequeat.* m. *consentire, in quo casu idẽ electus,* n. *vel electores ipsius debent cũ ea celeritate, quã illius superioris præsentia, vel absentia ꝑmiserit, petere ab eo consentiẽdi licentiã, & habere,* o. *alioquin, si lapso tempore pro eiusdem superioris præsentia, vel absentia moderando hanc licentiã non obtinuerit,* p. *ab eodẽ electores ex tunc.* q. *procedẽdi ad electionem aliam habent liberam facultatem.*

LIcet electus, & cætera.

a Arbitrio. quia non est religiosus, qui cũ non habeat velle nolle, nõ potest consentire sine licentia superioris sui, inf. e. §. nisi forsan, vbi de hoc.

b Statim. extra eo. cùm post petitam, & c. quãuis, Grego. x. lib. vj. & viij. q. j. in scripturis, melius tamen facit, si non statim consentiat, nam precibus & instãtia victus; & pluries inuitatus, debet electus consen- *Electus de honestate non debet statim consentire.*

L tire,

tire, aliàs si statim consentiat, potest quodammodo de ambitione notari, j. q. vj. sicut is, & C. de episcop. & clericis, si quenquam. De hoc notatur per Innoc. extra eodem, cùm in iureperitus.

Inuitus.

Adde, an inuitus eligatur episcopus? Dic quòd nõ, vt no. lxxiij. dist. c. gesta, & c. vbi cum sequen. & vtrobique per Cardi. Alex. & Bal. & Doct. in l. nec emere, C. de iure deli. & in l. ad scribatum, C. de appel. Ioan. And. But. & Abb. in capitulo fin. de postula. præla. & Bartho. de Firmo, in tract. de episcopo, in j. parte, lib. ij. quæstione nona.

Electus non debet consentire, nisi præmissa matura discußiõe.

c Discutiat. vt si se insufficientem senserit, dignitatem, ad quam eligitur, non accipiet. Si sufficientem etiam cum metu ad eã accedat, iuxta concilium Grego. j. quæst. j. non est putanda, in fin. nam vt dicit Augustin. Nil in hac vita difficilius, nil laboriosius, nilque periculosius episcopi officio, sed apud Deum nil beatius, si eo modo militetur, quo noster Imperator iubet xl. distin. ante omnia. Meritò ergo debet quilibet discutere vires suas, antequam electioni de se factæ consentiat. In his enim, in quibus periculum vertitur, cautius est agendum, xlij. distinct. quiescamus, ff. de carbo. edict. l. j. §. si quis verò.

Adde Barto. & Alex. in addi. in l. absenti. ff. de donatio. & Angelum Aretinum. Instit. quibus modis ius patria potesta. soluitur. §. filiusfamil. in glosa vltima, & Doctores in capit. si tibi absenti. de præbend. libro sexto.

d Processum. Vtrum sit seruata forma concilij generalis, quoniam aliter electio non valeret, extra eo. quia propter, & sup. c. xxij.

Confirmator de multis inquirere debet.

e Studia. Vtrum bono zelo, vel malo moti fuerunt eligentes: cùm enim de his tribus, scilicet de meritis, siue sufficientia electæ personæ, ac de studijs eligentium, & electionis processu debeat inquirere confirmator, & vbi omnia ritè concurrerint, confirmare hanc electionem, vel si ritè processum non fuerit, in-

firma-

firmare debet, extra eo. titu. cùm nobis olim, & c. scriptum est, & c. nihil est: vtilius est & honorabilius ipsi electo, vt ipse hæc omnia discutiat diligenter, anteq̃ consentiat, sicut hìc dicitur.

Adde tex. & gl. in c. prouida, & ibi Archi. Io. And. Pet. de Anch. Dominic. & Philip. Franc. eod. lib. vj. & textum & glo. in ca. j. §. facta autem electione eod. in pragmat.

f Sine nota. i. infamia. saltem quo ad communem hominum opinionē credentium, ꝙ propter culpā electi, electio nō habuit effectū. Sed quantū ad veritatē iuris, si electio cassetur propter malum electionis processum, non propter vitium electi, nō incurrit aliquā infamiam electus, extra eo. super eo. vbi de hoc.

g Ab eodem. Nam turpius eijcitur, quā nō admittitur hospes, ex. de iureiu. quemadmodum. *Versus.*

h Cæterùm. Quod dicitur in isto, §. & in sequentibus vsque ad finem c. est sumptum ex constitutione Greg. x. extra eo. quàm sit, lib. vj.

Adde ad no. in hoc toto, cap. Io. An. Archi. Pet. de Anch. Do. & Phil. Franc. in d. c. quàm sit, & Speculati. de dila. §. j. versi. sunt & aliç. &c.

i Mensem. Mensis iste cōputabitur secundum kalendarium, arg. extra de suppl. negl. prælat. licet. & si forsan non præsentetur electo prima die mensis, tūc vt mensis compleatur, in quo præsentata fuerit, accipiet tot dies de mense sequenti, quot de illo fuerant elapsi, vt in simili casu dixi sup. c. iij. non consulo tamen electo, quòd nimium se arctet. *Mensis datus electo ad cōsentiendum post præsentationē, qualiter computabitur.*

Adde, quæ dixi in d. c. iij. in addi.

k Distulit. iusto impedimēto cessante. Quid enim si electione præsentata electus infra mensem incipit infirmari, ita quòd nullatenus propter vim infirmitatis pōt eiusq; consensus haberi: nūquid excusabitur? Puto, ꝙ sic, ar. ex. e. q̃ sit. Greg. x. §. cęterū. lib. vj. & ex. de concess. præb. quia diuersitatē, cum similib. cū lex debeat esse possibilis, iiij. distinct. erit autem, non est

verisimile, quòd dictum concilium electos voluerit ad impossibile obligare, argu. ff. de reg. iu. impossibilium, & extra de sol. Odoardus.

Adde glo. infrà eo. c. lix. forma xviij. in verbo periculo, & quæ ibi dico.

l Priuatum. auctoritate dicti concilij Lugdunē. ex. eo. quàm sit, lib. vj. nec requiritur alia sententia, imò statim elapso mense, à tempore præsentationis, & petiti consensus, possunt electores alium eligere, nisi electus fuisset legitimè impeditus, vt dicitur suprà in glo. proxim. simile, extra eodem, capitulo auaritiæ, in fin. Greg. x. lib. vj.

Adde, quòd vbi imponitur pœna ex non facto infra tempus certum, pœna non cōmittitur, nisi ex toto labatur tempus. Et sic patet, quòd vbi statutum præcipit certā pœnam soluendā infra annum, illa pœna peti non potest, donec annus totaliter fuerit lapsus, tex. & ibi de Sanct. Gemi. in ca. cōmissa. in prin. & ibi Philip. Franc. eod. lib. vj. vnde dicit Bald. in c. j. qualiter dominus proprieta. priuetur, quòd pœna non cōmittitur, nisi cōcurrant oīa requisita ad eius cōmissionē, & idē Car. Alex. ibi, & Alex. consi. xxxiij. vol. ij.

Electioni nō omnis cōsentire potest.

m Nequeat cōsentire. vt sunt canonici regulares, & monachi, ac prædicatores, & fratres minores, & cæteri religiosi. Cùm enim similes nō habeant velle & nolle, xij. quæst. j. non dicatis, non debent consentire suis electionibus sine consensu suorum superiorum, extra eod. quàm sit, lib. vj. & extra de statu monach. cùm ad monasterium, §. j. in fin. De hac materia nota. per Inno. extra de renunci. c. post translationem, & Host. & B. Com. extra de postula. c. j.

Adde tex. in ca. quorundam, & in c. si religiosus, & ibi per Docto. eod. lib. vj. & Abb. Sicu. in cap. cùm dilectus, in j. nota. de consue. & Dominic. & Phil. Fran. in c. quàm sit, §. nisi forsan.

Religiosus electus potest sine nota am

n Idem electus. licet enim sit honestius, quòd electores petant hanc licentiam, ne electus saltem de

facto

facto, de ambitione notetur, j. quæstione vj. sicut is, & C. de episcopis & clericis, si quicquam, tamen & ipse eam petere potest, si voluerit, vt dicitur hîc, extra eodem, quàm sit, lib. vj. Nec propter hoc, quo ad rei veritatem, censebitur ambitiosus, argument. xxiij. quæstione quarta, qui peccat, argumen. ff. de acquir. posses. iustæ.

bitionis petere licentiam consentiẽdi.

Adde, an sufficiat concessio licentiæ generalis religioso, de consentiendo electioni factæ, vel fiendæ, dic quòd non, vt clementi. vltim. & ibi Cardin. de Zaba. post Pet. de Anch. & Imolam, eo. titu.

o Et habere. licet quandoque sufficiat petere licẽtiam, quamuis non obtineatur, vt extra de regula, licet, vbi de hoc notatur, in hoc tamen casu non sufficit, extra eodem, quàm sit, libro vj. & est simile, extra de pœni. & remissio. omnis.

Licentiã quãdoque sufficit petere, licet non obtineatur.

Adde, an liceat electo & postulato petere confirmationem sine ambitionis nota, in glos. in capitulo primo, §. facta autem electione, in verbo præsentata, in pragmatica, eodem titulo, qui alleg. hic Mandago. & infrà eodem, capitulo lix. forma xvij. in verbo confirmationem, & quæ ibi dico.

p Non obtinuerit. Quid si obtineat licentia debito tempore, nunquid habebit electus vnum mensem in hoc casu ad consentiendum à tempore obtentæ licentiæ, sicut habent alij electi à tempore præsentationis electionis? Credo, quòd sic. Nam ante obtentam licentiam consentire non potest, vnde cùm non sit in mora, tempus sibi currere non debet, sed postquam habebit licentiam, incipiet currere, argumen. opp. extra eodem, eis, quibus, & extra de concessione præbendarum, quia diuersitatem, C. de anna. excep. l. prim. in fine.

Religiosus electus post licentiam superioris obtentam habet mensem integrum ad consentiendum.

Adde extraua. benedicti. xj. si religiosus, eo. titu.

q Ex tunc. Sic extra eodem, quamuis, libro sexto, Grego. x.

De decreto electionis,& an sine decreto valeat electio confirmari.

CAP. XXXVIII.

Voniam post electionem decretum. a. est ab eligentibus faciendū,& superiori, ad quem spectat confirmatio, iuxta statuta. b. canonica, præsentandum, vt per ipsum idem superior de persona electa,& de forma electionis, ac de studijs eligentium instruatur, de ipso aliqua sunt dicēda. Notandum est igitur, quòd decretum dicitur quadā litera, c. seu scriptura, quæ superiori dirigitur, à quo confirmatio est petenda,& potest statim fieri, cùm est electio celebrata, vel posteà ex temporis interuallo, etiā si aliqui de canonicis, qui pro electione venerant, recessissent. d. Porrò decretum huiusmodi cōtinere debet electionis seriem, siue formam, e. nomina. f. eligētium,& consensus, ac subscriptiones. g. etiam eorundem, nomē electi, ac consensum. h. eiusdem,& ad quā eligitur dignitatem, necnon & in quo est ordine. i. cōstitutus, debet insuper per publicā manum scribi seu sigillis. k. eligentium, aut sigillo capituli, vel alio autentico roborari. Et sicut cùm per formā cōpromißi electio celebratur, poßit per cōpromissarios hoc decretū fieri capitulo approbante, est tamen melius, l. quod per capitulum tantum fiat, siue per formam cōpromißi, siue per quamcunque aliam sit processum. Cæterùm, quia de hoc decreto, vtrum sit de substantia electionis, vel postulationis, diuersæ sunt sententiæ peritorum, illa tamen, quæ de solennitate ipsum esse asserit, est tanquā verior amplectenda, m. vnde sine decreto, dum tamē de for-

de forma electionis constet, aliàs ritè potest electio cõfirmari. Nam decretum est testimonialis litera duntaxat plenam probationem faciens, potißimè vbi super electione inter aliquos litigatur, nisi forsan per tabellionem publicum, qui in omnibus interfuit, auctenticè scriptum esset, n. quinimo, quantumcunq; decretum plenum & sufficiens habeatur, nihilominus tamen personæ aliquæ de his, quæ electioni interfuerũt, sunt hodie ad superiorem mittendæ, o. vt per eas superior de persona electa, & de forma electionis, ac de studijs eligentium plenius instituatur. Sanè licet decretum non sit de substantia, vt præmisi, & licet sine ipso poßit electio confirmari, tamen quantum ad hoc, non tenetur superior, nisi velit: consulo, p. q̃ is, qui cõfirmationẽ petierit, decretũ semper deferat roboratũ, prout dixi subscriptionibus eligentium & sigillis. Et si fortè sigilla propria non habeant eligentes, sigillent ipsum sigillo sui capituli, aut alio autentico, vel saltem ipsum scribi faciãt manu publica, vt est dictum.

QVoniam, &c.

a Decretũm. in hoc loco dicitur secundum Inno. a decerno. i. ordino, vel dispono, quia in eo continetur ordinatio ecclesiæ, vt not. per eum extra eod. innotuit. *Decretũ electionis, quare sic vocatur.*

b Statuta. lxj. distinct. §. sed aliud, et. capitu. episcopus, extra eo. innotuit.

c Litera. qualiter autem ista litera siue scriptura formanda sit, & quæ in ea contineri debeant, habes plenè inf. c. lix. forma xiiij. & duabus sequentibus.

d Recessissent. secundum Inno. Hosti. & B. Comp. vt notatur per eos. extra eodem, innotuit.

e Formam. vt superior instruatur, per quam formam est in electione processum.

f Nomina eligētium, vt sciatur, vtrum omnes, vel quot consenserunt in electum.

g Subscriptiones. ne possint posteà variare, argu. j.q.vij.saluberrimum.

Confirmatio ante consensum electi nō potest peti.

h Consensum eiusdem. nam ante consensum electi confirmatio peti non potest, vt notat.in glo.communi, extra eo.innotuit, idem dicit Hostien.ibidem, & capi.dudum, ij. ideo debet fieri mentio de consensu in decreto.

Adde Calde.consi.vij.colum.ij.versicu.posset addi, eodem titulo.

i Ordine. vt sciatur, quando potuerint eligi, vel debuerint postulari, extra eodem dudum, j. & extra de ætat.& quali.à multis.

Decretum an debeat continere subscriptiones eligētium.

k Sigillis eligentium. Decretum secundum Inno. & B. Compostellanum benè potest fieri sine subscriptionibus & sigillis eligentium: sufficit enim, quòd sigillo capituli sigilletur, vel per manum tabelliōis autenticetur. Est tamē ordinarium & consuetum, quòd electores in eo se subscribant, vt notatur per eos, extra eodem, innotuit.

Adde Abb.Sic.& Bal.ibi, & Card. Alex.in c.episcopus, lxj.distinct.& Nico. Milis in suo reperto, in litera electio, & quæ dico infrà eod.capitu.lix. forma vij.in verbo in nomine, & Bartho.de Fir.in tract.de episcopo, in prima parte, lib.iiij.quæst.xvj. vide amplè de ista, & alia multipli. subscriptione, ac etiam de sigillo Papæ, & plurium aliorum dominorum, ad quem recurre.

l Melius. secundum Innocen. Ostien.& B.Com. vt notatur per eos extra eodem, innotuit. nam quando omnes faciunt decretum, euidentius constat de intentione, ac desiderio cuiusque, quàm si per solos cōpromissarios fieret.

m Amplectenda. in hac concordant Inno. Hostiē. & B.

& B.Compost.extra eodem,innotuit,sed glosa com *Decretum est*
munis innuit ibidem contrarium:scriptura tamen, *de substantia*
in qua scribuntur, non est de substantia, secundum *electionis.*
omnes,vt supra, c.xxij.

Adde,quòd glo.in dicto c.innotuit, & in ca. Episcopus,lxj.di.in c.quanto,lxiij.di.& vtrobiq; per Archi.& Card.Alexan,tenent decretum & subscriptiones eligentium esse de solennitate,& non de substantia,& Barth.de fir. vbi suprà quæst.xvj.

n Scriptum esset. Tunc enim faceret fidem,secundum Hostien. & B.Compost.& vt notatur extra eodem Innotuit,ar.extra de fide instru.c. ij. & C.de ꝓbat. cum precibus.

Adde Innocen.Bal & Abb.Sicul. in d.c.innotuit, & Ludo.de Ro.in suo singu.incipi.num quid decretum,fol.xx.colum.iiij.

o Mittendæ. Extra eodem, nihil, & in constitutione Nicolai eodem tit. Cupientes,li.vj.

p Consulo.Hoc consilium iuri concordat, & ideò sequendum est, extra de offic. ordina. pastoralis in fine.

De forma compromissi,& an aliquo contradicente procedi valeat per eandem.

CAP. XXXIX.

CVM per Dei gratiam iam ad finem perduxerimus primam formam, a. *ad secundã, quæ dicitur cõpromissi:* b. *loco secundo ponitur in concilio generali,* c. *stylum deinceps conuertamus. In primis etenim est sciendum, quòd ad hoc, vt ritè procedi valeat per hanc formã, est necesse, quòd consensus interueniat singulorum: nam si contradicente etiam vno solo,* d. *fieret compromissum, secu-*

ta ex tali compromisso electio non valeret. e. *quia facta, contra formam præmissi concilij generalis, quod vult, vt hi, quibus potestas committitur eligendi, vice omnium debeant prouidere: nec, vt quidam.* f. *asserũt, iustificari posset talis electio: cùm sit nulla per ratificationem contradicẽtis postmodũ subsecutã, licet secus esset, si non contradicẽte, sed contẽpto aliquo fieret cõpromissum: tunc enim, quia nõ est nulla, ratificari posset legitimè per absentẽ. Vt igitur.* g. *de consensu cõstet omnium, ita fiat. Cùm enim oẽs fuerint in capitulo congregati, is, qui habet in capitulo primam vocẽm, vel alius de mãdato à capitulo sibi facto, seu qui sibi sine mandato non contradicẽte.* h. *tamen capitulo id assumit, requirat primò singulos sigillatim,* i. *si placet eis procedere per hanc formam, quibus consentiẽtibus requirat eos iterum, quibus personis.* k. *& per quem modum.* l. *velint eis committere vices suas, eis autem de personis concordantibus & de modo, tunc vel omnes simul,* m. *vel vnus.* n. *vice omnium in personas huiusmodi eligendi transferat potestatem. Si verò, sicut frequenter.* o. *euenit, de compromissarijs nequeant canonici conuenire, tunc vt citius ad concordiam veniatur, possunt vni vel pluribus, qui eos vice omnium eligant, committere vices.* p. *suas.*

CVm per Dei gratiam, &c.

a Formam. Scilicet scrutinij.

b Compromissi. Extra eodem, cum iure.

c Generali. extra eodem, quia propter.

Adde, quòd ista forma est tutior, etiam quòd compromissarij teneantur procedere per viam scrutinij, & eligere illum, in quem maior & sanior pars consenserit,

ſenſerit, cap. cùm expedita, & ibi Archi. Petr. de Anchar. Dominic. & Philipp. Franc. eodem libr. vj. & licet fiat partim ex ſcrutinio, & partim ex compromiſſo, tamē nominabitur, & dicetur forma compromiſſi determinati ſeu limitati, vt ibi, & capitul. cùm dilecti, eodem. & Cardin. de Zaba. Bar. in conſil. xxx. col. j. ante fi. & infrà, capitu. xlv.

d Vno ſolo. Suprà cap. xxj. vbi de hoc, & not. communiter per Doctores extra eodem, quia propter.

Adde quomodo & quā forma debent iſti compromiſſarij procedere, Barth. de firm. in tract. de Epiſcopo, in j. parte, libro iij. q. xlix.

e Non valeret. Imò eſſet irrita ipſo iure propter rationem, quę ſequitur. Nam quandocunque peccatur in forma, eſt electio nulla, vt extra eod. in Geneſi, & notatur ſupra, ca. xxij. *Electio eſt nulla quando peccatur in forma.*

Adde tex. in prag. codē, §. Quod ſi prædicta, & ibi glo. celebrē. in verbo ipſo iure, & Abb. in cap. in cauſis col. j. verſic. non ibi à ſingulis, eodem & Bal. in di. cap. quia propter, col. v. verſi. ſequitur, in litera, cùm ſequen. verſic. & ibi Abb. in §. vel ſaltem in ij. nota. & in verſic. in gloſa, in verbo vice omnium, & gloſa, infra eodem, cap. lix. form. viij. in verbo ſpecialiter.

f Quidam aſſerunt. Iſtorum opinionem, quam B. Compoſtell. recitat, extra eodem, quia propter, puto eſſe veram. Conſtat enim quòd ibi proceditur aliquo contradicente per hanc formam: fit contra tenorem prædictæ decret. quę vult, vt hi, quibus committitur prouidendi poteſtas, vice omnium debeant prouidere: & ita forma debita non ſeruatur, ſicque per conſequens electio eſt nulla, vt in eadem dec. dicitur ver. aliter electio. Si igitur eſt nulla, ratificari nō poteſt, extra eod. auditis, ff. de regulis iuris, l. quod ab initio xvj. q. iij. §. poteſt. Sed contra hoc eſſe videtur, quod notatur per Innocen. extra eodem, quod ſicut gloſ. & ſi contempti, verſicul. item videtur per compromiſſum, &c. ibi enim innuitur, quòd poſſit ratificari. *Electio per viā compromiſsi aliquo contēpto eſt nulla, ratificari nō poteſt.*

Reſpon-

Responsio. Illud intelligitur, quãdo proceditur aliquo contempto, tunc enim benè cõualescit electio per subsequentem consensum, quia non est nulla, vt hic sequitur, & probatur in dicta decre. quod sicut, §. si autem, & eodem ti. ecclesia. ij. Sed secus, vbi proceditur aliquo contradicẽte: quia tũc est nulla, vt dixi, & ideò ratificari non potest.

Adde quæ dixi post glosam. suprà eodem, capi. v. & c. xxxiij. in verbo si voluerint, & glo. in prag. eo. §. & cum humanè in verbo dic.

g Vt igitur. Quod dicitur in isto. §. est sumptum ex glo. B. Compost. extra eodem, quia propter.

h Non contradicente. Taciturnitas in hoc casu ꝓ contemptu habetur, ar. liiij. di. si seruus, extra de his quæ fi. à præla. c. ij. ff. de re iudic. sæpè.

Electio si debeat per compromißũ fieri, oẽs sigillatim sunt requirendi.

i Sigillatim. Nunquid est necessarium, vt requirantur singuli sigillatim, & quòd requisiti habeant expresse consentire vel dissentire? Dicit B. Compo. quòd Papa Innocen. ita visus fuit sentire de facto, vt notatur per eum extra eodem, quia propter, & hoc propter magnitudinem negotij, vellet enim quilibet sic rumpere ad nominationem & nominare etiam malum, & sibi fauorem nominati acquirere, & sic locus deliberationi auferretur: tales enim nominationes, quæ fiunt sine debito tractatu, non valent, C. de ap. nominationes, ij. quæst. vj. §. nominationes.

Adde glosam, in prag. eodem in §. Et cùm humanè, in verbo conueniunt.

k Personis. Seu persona. Nam in vnum solum potest compromitti, infra ca. xlj. & extra eodem, causam quæ, & extra de renuncia. post translationem.

Compromissum potest à principio restringi.

l Modum. Nam possunt, si volunt, cõpromittere simpliciter, vel cõpromissum restringere ad certam diem vel horam, aut ad certam ecclesiam, vel ad certas personas, infra c. xliij. & capitulo, xlv. & capitulo sequenti, extra eod. cum dilecti.

Adde ibi Bald. & Abb. Sicul. & ipsum Abb. in capitulo,

pitulo,quia propter,§.vel ſaltem verſi.ſecundo quęritur & glo infrà,eodem capitulo.l.

m Simul.Extra de renunciatio. poſt tranſlationē, iuxta formam traditam,infrà capitulo,lix.form.viij.

n Vnus.Recepto mādato ab alijs, & poterit dicere ſic. Ego tali vicē meā & totius capituli committo, ſeu do tali poteſtatem noſtrę eccleſię prouidendi.

o Frequenter euenit. Nam variæ ſunt hominum voluntates,extra de conceſſi.præ. quia diuerſitatem. Adde tex.in l.quia poterat.ff.ad Trebellianum,& in l.ſcire oportet, ff. de verbo obligat. & gloſ.infra, eodem,ca.lix.forma.vij.in ver.ita facta. *Senſus tot ſunt,quot capita.*

p Vices ſuas.Extra eodem, in cauſis.

Si infirmi,qui ſunt in ciuitate eadem vel clauſtro, ſunt, cùm per formam compromiſsi, proceditur,requirendi.

CAP. XL.

*SI in clauſtro vel ciuitate,vbi eſt electio celebranda , canonici aliqui ſunt infirmi.*a.*qui non poſſunt ad capitulum commodè conuenire,neque velint.*b.*alicui committere vices ſuas: ne illi reputare valeant ſe contemptos:nec poſſunt petere vt facta eis irrequiſitis electio irritetur.*c.*debent hi,qui ſunt in capitulo,ad ipſos mittere, ac ſuper hoc requirere.*d.*beneplacitum eorundem,& ſi eis placuerit,quod per formam procedatur huiuſmodi,benè quidē. Sin autem non,puto quòd eis inuitis poſſit id fieri,vt ſuperius.*c.*eſt expreſſum.*

SI in clauſtro, & cætera.

a Infirmi qui Supple vel alio impedimento legitimo detenti,vt dixi ſuprà,c. xxv.

b Neque

b Neque velint. Ex voluntate enim ipſorum dependetur conſtituere vel non conſtituere procuratores, ſecundum Innocē. & Hoſtien. & Ber. Compo. extra eodem, quia propter.

c Irritetur. Ratione contemptus: nō enim eſt nulla, ſed annullanda, extra eodem. quòd ſicut.

Electio nō fit per compromiſſū, niſi de conſenſu etiā infirmorū canonicorum.

d Requirere. Qua enim ratione itur ad infirmos, & requirūtur eorum vota, cùm proceditur per viam ſcrutinij, ſi volunt conſtituere procuratores, vt dixi ſuprà, c.xxv. eadem ratione ſunt requirendi, ſi placet eis procedere per viam compromiſſi, cùm non poſſit in ea procedi, niſi conſenſus interuenit ſingulorum. ſuprà, cap. prox.

Adde not. ſuprà eod. capi.xij. & quæ ibi dixi, in ij. addi. & Abb. Sic. in d, c. quia propter, §. illud.

e Superius. ſuprà capitu. proximo.

Vtrum in vnum ſolum vel in plures debeat compromitti. CAP. XLI.

*Qvamuis quidam ſentire aliter videantur, hoc tamē indubitabiliter eſt tenendū, quòd in vnū ſolū.*a.*vel in duos,*b. *aut in plures etiā prout placet poteſt licitè compromitti, et ipſi compromiſſarij poſſunt eſſe vel de gremio.*c.*vacātis eccleſiæ, vel etiam aliundè:* d.*dū tamen non ſint laici,*e.*aut maioris excommunicationis vinculo innodati publicè,* f.*ſeu ſuſpēſi, vel etiā interdicti. Nā ſi in tales aut in eis ſimiles fieret compromiſſū, facta per eos electio non valeret. Cæterum cū in plures cōpromittitur, ſanū.*g.*eſt ſecundū quoſdā conciliū, vt in cōpromiſſo clauſula huiuſmodi apponatur: videlicet ꝙ poſtquā cōpromiſſarij de perſona concordes*

des

des fuerint eligenda, vnus eorum vice sua et aliorum eam eligat. h. in communi, & prouideat de eadem.

QVamuis quidam. Horum opinio recitatur per Hostien. extra eodem, quia propter.

a Vnum solum. ex. eo. causam quę, & extra de renun. post translationem, nec obstat extra c. quia propter, §. vel saltē, vbi innuitur, quòd non in vnum solum, sed in plures sit compromittendum. Nam ibi refert se ad id, quod frequenter accidit: frequentius enim compromittitur in plures, quàm in vnum, vt patet extra eodem in causis, & cap. cum dilectus & c. cum in iure, & c. cum in veteri, & extra de sortile. c. ecclesia, iura enim ad ea, quæ frequentius accidunt, aptantur, ff. de legi. nam ad ea. *Compromitti potest in vnū solum.*

Add istam istam glo. & sequen. Bal. in d. c. quia ꝓpter col. v. vers. & not. quòd si compromittitur, & ibi Abb. Sic. in. §. vel saltem.

b Duos. Secundum Host. vt no. per eum. ex. c. quia propter, hoc enim non est contra ius, vt compromittatur in numero pari, extra eod. cùm in veteri: sed tamen melius est, vt compromittatur in numero impari, vt discordia vitetur: Nam vbi compromittitur in numero pari, res est fere sine exitu, propter facilitatem hominum ad dissentiendum, extra de arb. c. j. & ff. de arb. l. item si vnus, §. principaliter.

c De gremio. Extra eodem, in causis & capit. cum dilecti.

d Aliundè. Secundum Innocē. Hostien. & B. Compostel. extra eodem, causam quæ, & notatur per eos extra eod. quia propter.

e Laici. extra eodem Massana.

f Publicè. Extra de procurat. consulti. & extra de re iudicata, ad probandum: secus, si essent occulti omnino, vj. q. ij. capit. j. & iij. Quando autem isti excō municati, suspensi, vel interdicti sint admittendi vel repellendi, dixi suprà, c. vj. & c. xx.

g Sanum.

Compromissarij si fuerint, plures per vnũ eorũ facienda est electio communis.

g Sanum. Iuxta opinionem Hostien. qui dixit, quòd omnes compromissarij debent simul eligere, nec vnus potest de mandato illorum electionem pronunciare, nisi hoc habeat forma compromissi, vt no. per eum, extra eodem, quia propter, §. vel saltem, & facit ad hoc lex, quę dicit in pluribus arbitris, quòd vel omnes dicunt sententiam, vel nullus, ff. de arb. l. item si vnus, §. item si plures. Sed quicquid dicat, tenendum est, quòd nedum in forma scrutinij faciẽda est per vnũ electio in communi, extra e. in Genesi, & dixi suprà, c. xxxiiij. sed etiam in forma in compromisso, etiãsi non exprimatur, & nisi fiat, est irrita ipso iure, prout diffiniuit Papa Nicolaus in electione ecclesiæ Karleolen: quam fecerant omnes compromissarij simul: & Honorius in electione Arelaten. vt not. infrà, c. lix. forma. viij. in glo. hęc clausa: si tamẽ, vt satisfiat opinioni prædictæ, hoc exprimatur in compromisso, prout hic dicitur, non reputo malum. De hac materia not. per B. Compost. in dicta decre. quia propter.

Adde quæ dixi ca. xxiiij. in verbo vice omnium, & glo. infrà eodem, c. lix. forma. viij.

h Eligat. Secundum formam, quam habes infrà, c. lix. forma nona.

An religiosus in electionis negocio compromissarius esse posit.

CAP. XLII.

L*Icet in religiosum, vt in arbitriũ.* a. *(nisi pro vtilitate sui etiam monasterij & de licentia Abbatis) de iure nequeat fieri compromissum, in electionis tamen negocio, vbi propriè non censetur quis arbiter, sed potius arbitrator.* b. *com-*

promit-

promitti poterit in eundem. Nam viri religiosi, vt in canone, c. statuitur, ad electionum negotia sunt vocandi, & de ipsorum conscientia & consensu est vacantibus ecclesijs prouidendum, ille tamen canon de honestate. d. *non de necessitate iuxta sanum loquitur intellectum.*

LIcet in religiosum, &c.

a Arbitrum. Religiosus enim arbiter esse non potest, vt notat. xvj. quæstione prima, de præsent. & idem dicit Hostien. in summa, extra de arbit. §. si quis possit esse arbiter, in fine, nisi de licentia sui abbatis, & pro vtilitate sui monasterij, vt in dicto §. notatur, nam generaliter prohibetur, ne religiosi sint forensis, vel ecclesiastici negotij susceptores, xvj. q. j. monachi, & extra de postulan. c. ij. *Religiosus n[on] potest esse arbiter.*

Adde Paul. de Leaza. in quæst. incipien. laicus, & religiosus, & Archid. viij. quæst. j. si ergo, & Dominic. in c. cõmissa. §. fin. & ibi Philip. Franc. post Doct. eo. lib. vj. vbi ponunt, quid de laico, an possit esse compromissarius.

b Arbitrator. vt nota. per B. Compostella. & Hosti. extra eod. causam quæ.

c Canone. lxiij. d. c. obeuntibus, ex quo satis colligitur, quòd religiosus potest esse compromissarius in electione. *Compromitti potest in religiosum.*

Adde, quòd idem tenet Abb. Sicu. in d. c. quia propter, §. vel saltem, colum. ij. versi. in glo. eo.

d De honestate. vt notat. in glo. communi, extra eod. quia propter. nam de iure communi spectat electio ad solum collegium, extra eod. c. j. extra de causa pos. & proprie. cùm ecclesia, q. xvj. vl. congregatio.

Adde, quæ dixi sup. eo. c. j. & in c. xxx. quia soli canonici faciunt capitulum, vt tenet curia Romana, secundũ Io. An. & Domi. in c. ex. e. §. fi. eo. li. vj. & Lud. de Ro. in consi. cccxxv. & in suis singula. fol. xx.

An cōpromissarij ad eligendum habeant totum tempus, quod compromittentibus competebat. CAP. XLIII.

SI sine præfinitione temporis fuerit in aliquos compromissum, ipsis compromissarijs ad eligendum conceditur tantum tempus, quantum compromissi tempore compromittentibus competebat. a. *& si fortè infra tempus huiusmodi per eos non fuerit electio celebrata, ex tunc ad superiorē proximum eligendi seu prouidendi potestas deuoluitur ipso iure, sibiq; hi imputent, qui tales compromissarios sine præfinitione temporis elegerunt.* b. *Vt igitur compromittentes periculum hoc euitent, consulo, quòd semper in compromisso diem certam apponere debeant siue horam,* c. *vt si illi infra tēpus non prouiderint præfinitum, ex tunc eligendi potestas ad eos liberè reuertatur.* d.

SI sine præfinitione, &c.

a Competebat. cùm compromissarij fungantur vice capituli, extra eod. in causis, ex quo aliud nō est dictum, in compromisso idem tempus habere debēt, quod habeat capitulum tempore compromissi, ar. C. de tempori. in integ. rest. ea, quę, & ff. de iudi. si iudex, extra de rescript. super literis, in fine.

Adde tex. glo. Pet. de Anch. Archid. Domi. & Phi. Fran. in c. compromissarius, eo. lib. vj. & glo. in clem. quamdiu, in verbo cōpromissum, & ibi Imo. & Frā. de Zaba. de app. & B. de Fir. in tra. de episc. in j. parte, lib. j. q. xiij. & gl. inf. e. c. lix. forma viij. in ver. per tot.

Capitulo nocet negligentia compromissariorum.

b Elegerunt. Sicut enim negligentia procuratoris nocet domino, sic & istorū cōpromissariorum negligentia nocebit capitulo, secundum Host. vt nota. per

cum

eũm, extra eo. ne pro defectu, & imputet sibi capitulum, quia tales elegit. ff. de mino. cũ mandato ad fi.

Adde, quia mala electio est in culpa, l. Qui nõ tam idoneum hominem, ff. commo. & l. item videndum, in prin. ibi, q̃a suo periculo, &c. ff. de pet. hæredi. & j. §. j. ver. proinde si imperitè, ff. si messor fal. mo. dixe.

c Siue horam. Hoc enim possunt facere de iure, vt patet extra eod. cùm in veteri, vbi fuit factum cõpromissum vsque ad consumptionem cuiusdam candelæ, ff. de arbi. si cùm dies, in prin.

Adde Abb. Sicu. in d. c. cùm in veteri, in iiij. nota, & Bald. col. ij. versic. ibi vsque ad consumptionem, & versi. pone, quod præceptum est.

d Reuertatur. Extra eod. cùm in veteri. Nam lapso tempore, cõpromissum expirat, vt ff. de arbit. si cùm dies, & ar. extra de offi. deleg. de causis.

Vtrum his, quibus potestas committitur eligendi, possint alijs cõmittere vices suas.

CAP. XLIIII.

His, quibus potestas committitur eligendi, non possunt, nisi forma commissionis id habeat. a. *alijs committere vices suas, cùm compromittentes,* b. *videantur eorum industriam elegisse,* c. *non possunt etiam à forma recedere.* d. *sibi data, & si recesserint ab eadẽ, irritum.* e. *prorsus habebitur, quicquid factum fuerit per eosdem.*

His, quibus, &c. a Habeat. Puta, quia dicitur in cõpromisso, vt possint alios deputare, si voluerint, vel quòd possint per se, aut alios eligere, tunc enim benè possunt compromittere, argu. ex. eo. in causis, & ex. de arbi. cũ à nobis, & no. per Hosti. *Cõpromissarij ad eligendum, an possint alijs vices committere.*

 extra

quæ totaliter adimitur in priori. Potest etiam compromissum fieri sub hac forma, vt secretò et sigillatim inquisitis voluntatibus singulorum, illum, in quem maior. d .pars consenserit, teneantur. e. compromissarij eligere, per quam formam contentiones multiplices remouentur, & absque calumnia satis de facili vacantibus ecclesijs prouidetur.

SIcut non est sub ea forma, &c.

a Certam. vt ff. de arbi. l. qualem. & l. item si vnus, §. item Pomponius.

b Teneatur. secundum B. Compost. vt notat. per eum, extra eo. quia propter.

Adde, quòd idem tenet Calde. in consi. iij. eo. titu. qui alleg. hic Mandagot. & Abb. Sicu. in dicto capitulo, quia propter, §. vel saltem, in iij. quæst. & gl. in cap. si quis iusto, §. porrò, in verbo, de certa, & ibi Archid. Pet. de Anch. Domin. qui allegat etiam auctorem, & ibi Philip. Franc. & per Bart. Bald. Angel. & Imol. in l. institutio talis, ff. de condi. Insti.

c Benè valet. argum. extra de ap. constitutis, ij. nã secundum Innoc. & Hostien. licitè potest cõpromissum restringi ad duos, vt ibidem notatur per eos. & idem dicit B. Compostella. extra eodẽ, quia propter, sed ad vnum non potest, vt hic di. arg. ff. de arbi. qualem, & l. item si vnus, §. item Pomponius.

Compromissũ ad duos restringi potest.

Adde, quòd ratio est secundum Calde. vbi suprà, quia electio debet fieri de vno ex pluribus.

d Maior. supple & sanior, extra eo. cùm dilectus, & capitu. quia propter, & c. ecclesia ij.

Adde, an valeat electio retẽtis terminis formę huiusmodi facta per compromissarios, nõ scrutato voto electi? Domi. de Rota, decisio. cccxliiij. eodem titul. in antiq. qui tenent, quòd sic.

e Teneantur. hæc forma, quæ colligitur, extra eodem, cum dilectus, manifestam in se videtur æquita-

Compromitti potest in ali-

quas vt eligant illum, in quem maior pars capituli consenserit.

tem & vtilitatem continere. Nam per hanc citius ꝓuidetur vacantibus ecclesijs, quàm per formam scrutinij, in qua multa solennitas requiritur, & de facili erratur. Item, per hanc seruatur cuilibet ius suũ, quo ad consensum, quod nõ fit, vbi simpliciter in cõpromissarios eligendi potestas transfertur. Item, per hãc tolluntur cõtentiones, quæ habentur in electione cõpromissariorum: nam quando datur ipsis potestas eligendi, quem volunt, quilibet nititur amicum suum compromissarium facere, & ita raró de compromissarijs cõcordatur: vel si concordetur, vix conueniũt inter se ipsi cõpromissarij, quia quilibet suum amicũ promouere conatur, sed in casu isto, cùm non possint eligere, nisi nominatum à parte maiori, non est vis, q̃ sint cõpromissarij. Itẽ, cùm proceditur secundũ hãc formam, non est timendum, ꝙ duo, vel plures in discordia eligantur, ex quo eligi debet nominatus à parte maiori, sed in forma scrutinij vis est, quòd plures in discordia eligantur. Itẽ, in hac forma non possunt cõpromissarij sic corrumpi prece, vel precio, aut timore, vel amore ad aliquem eligẽdum, ex quo nominatũ à parte maiori necesse habent eligere, sicuti possunt, cùm eis libera datur eligendi potestas. Quid si sub hac forma cõpromissarijs potestas data fuerit, vt inquisitis voluntatibus singulorum, & in scriptis redactis, eligant illum, qui plures habebit numero partium cõparatione minorum, etiam si maiorem partem capitu. non haberet, nunquid valet huiusmodi compromissum? Dic. quòd non, imò Papa Honorius iiij. cassauit propter hoc electionem Ebredinen. in qua sic fuerat compromissum, & ferè duæ partes totius capituli cõsenserant in electum, dicens, quòd talis electio facta erat contra formam capituli concilij generalis, plures etiam videbantur tũc sentire, quòd forma, de qua hic in textu agitur, & in dec. prędic. cũ dilectus, est hodie correcta per dec. quia propter, versicu. vel saltem, ibi enim innuitur, quòd libera eligendi po-

Cõpromissarij etiam de permissione capituli nõ possunt eligere nominatum à maiori parte partium comparatiõe minorum.

di poteſtas eſt in compromiſſarios transferenda, ſed hoc non fit in forma hìc poſita, nec in propoſita quæſtione, cùm in vtroque caſu compromiſſarij neceſſe habeant eligere nominatum à compromittentibus, iuxta formam in compromiſſo expreſſam, vnde non valet, argumen. ff. de ar. l. item ſi vnus, §. Item Pomponius. Secùs autem eſt, cùm permittitur, vt eligatur alter de duobus, tunc enim habent arbitrium in eligendo, quem volunt compromiſſarij ex eis, & ideo valet, vt ſuprà capit. proxim. Vide formam compromittendi in præſenti textu expreſſam, hodiè approbatam per capitulum, cùm expediat, de electio. libro ſexto.

Adde ad prin. glo. & ſecundam quæſt. Abb. Sic. in d. c. quia propter, §. vel ſaltem, col. j. ver. ſecundo quęritur, & tex. & glo. in pragma. eo. in §. quod etiam iuramentum in verbo compromiſſum, vbi iſti cõpromiſſarij tenentur confiteri, & ſacramentum Euchariſtiæ recipere, & iuramentum præſtare.

Si ſint plures compromiſſarij, & diſcordent, an valeat electio, quæ à maiori parte ipſorum fuerit celebrata.

CAP. XLVI.

SI pars maior cõpromiſſariorũ perſonã idoneã. a. duxerit eligendam, talis electio canonica eſt cenſenda, quanquam pars altera cõtradicat, b. *niſi in cõpromiſſo actum fuerit, quòd aut oẽs, vel duæ partes, ſiue plures ex eis debeãt concordare, tũc enim propter cõpromiſſi formam, quam non licet egredi,* c. *maioris*

 partis

*partis electio non tenebit.*d. *Et intelligas hæc esse vera, vbi omnes compromissarij sunt præsentes.* e.*Nam vno mortuo, vel absente, reliqui (nisi in compromisso dictum esset expresse) procedere non valerent.*f.

SI pars maior, &cæt. Capitulum istud sumptum est ex glo. Bernar. Compostel. extra codem, cùm in iure peritus.

a Idoneam. aliàs nō teneret electio, extra eodem, cùm in cunctis, & capitulo causam quæ, ff. de ritu nuptia. quanquam.

b Contradicat. ex quo enim præsens est, eius contradictio non obstat, sicuti dicitur in alijs arbitris, ff. de arbitr. l. si in tres, & l. seq. & notatur in glo. communi, extra de arbi. c. j.

c Egredi. extra de rescrip. cùm dilecta, & ff. man. l. diligenter, & suprà capitul. xliiij.

Compromissa incedunt via stricta.

d Non tenebit. Compromissa enim stricta via incedunt, nec compromissarij quicquam possunt facere extra formam compromissi, vt ff. de arbi. l. non distinguemus, §. vlt. & extra de Archi. cùm dilectus. Adde, quæ dixi suprà c. xliiij. in verbo compromittentes, & in verbo recedere.

e Præsentes. ff. de ar. l. per in tres, & l. seq. vt notat. per B. Compost. extra eod. cùm in iure.

f. Non valerent. extra de offi. deleg. vno delegatorum, & extra de testa. Raynaldus, & ff. de arbi. l. non distinguemus, §. cùm in plures.

Vtrum compromissarij postulare possint & eligere vndecunque.

CAP. XLVII.

CVm compromissarij totum capitulum repræsentēt, a. *sicut posset capitulum, sic et ipsi postulare.* b. *possūt, & eligere vndecunq;* c. *nisi*

nisi expreßè in compromisso sit actum, quòd de gremio. d. *ecclesiæ vacãtis duntaxat, vel de certo loco.* e. *eligere teneantur, tunc enim habent sequi necessariò traditam sibi formam: aliàs, si ab ea recesserint, electio nulla erit.* f. *Cæterùm, si in aliqua ecclesia de consuetudine, vel ex speciali priuilegio habeatur, vt de certa ecclesia prælatus per electionem canonicam assumatur,* g. *tunc assumpti compromissarij eligere non poterunt de aliqua ecclesia, quàm de illa, quia compromittentes plus iuris, quàm haberent, in eos transferre nullatenus potuerunt.* h.

CVm compromissarij, &c.

a Repræsentent. extra eo. in causis.

b Postulare. Qamuis super hoc specialiter nõ habeant potestatem, nam ex quo datur eis eligendi potestas, per consequens & postulandi data intelligitur, extra eodem, in causis, & dixi suprà c.xv. *Eligendi potestatem habens, potest postulare.*

Adde glo. in capitulo innocens, xxij. quæstio. iiij. & glo. Archid. Dominic. & Cardin. Alexand. in capitulo nullis inuitis, lxj. distinct. & Bartho. de Firm. in tracta. de episcopo, in prima parte, lib. ij. quæstio. xvij. & Franc. Cur. in suo consi. xix. col. vlt. post tra. de feu. Nam potest mandatum impleri non solũ in forma specifica, sed etiam per æquipollẽs, l. fin. §. fin. ff. mãdati. ideo dicit glo. j. in c. licet, viij. quæst. j. quòd sufficit fieri id, quod est vicinum mandato, licet ipsum nõ sit mandatum, & inter cætera iura alleg. bonum tex. in l. Iam tamen, §. in hac, in secundo, ibi iuxta mandatum, & si mandatum, non fuerit, &c. quem ibi dicunt Barth. Pau. de Cast. & Ang. peregrinum, ff. iudica. solui. & Francis. Curt. in dict. consilio xx. & per Abb. in dicto capitulo in causis, col. iiij. versic. in glo. in verbo, quia verò postulatio. *Mandatũ non requirit specificam formam.*

c Vndecunque. hoc probatur expreßè, extra eod.

 in cau.

CAP. XLVIII.

Vamuis quidam asserant, quòd compromissarij, nisi actum fuerit id expressè, nequeunt eligere de se ipsis, opinionem tamē aliam reputo meliorem, videlicet quòd de se possint .a. eligere, nisi eis expresso à compromittentibus fuerit interdictum. b. *vel nisi forma compromissi contineat, quòd omnes compromissarij de persona eligenda debeant concordare,* c. *tunc enim propter compromissi formam de se facta electio non teneret. Ad omne tamen dubium remouendum, & vt opinionum perplexitas.* d. *euitetur, compromittētes cautè faciunt,* e. *si suam in compromisso aperiant voluntatem, inhibendo ipsis compromissarijs, ne eligant de ipsis: vel id expressè concedendo eisdem, si de beneplacito processerit eorundem.*

QVàmuis quidam. Vt.T.& B. prout notatur in glo.cōmuni extra eodem, cùm in iure, & extra de sortilegi.capit.vltim.in quibus decre. videtur ipsorum opinio comprobari.

a Possint eligere. In hac opinione est Innocen. & Ostien.ac Ber.Compostell. extra eodem, cùm in iure, & facit, pro ea. e. tit. in veteri. versicul. tandem, & viij.quæst.j.in scripturis, ibi ecce ego, mitte me, & ff. de tut.& cur. datis ab his, l. vbi absunt. Nec obstat, secundum eos, prædi. decre. cùm in iure, nec alia de sortile.c.vlti.quia & si nō esset eis dictum, ꝙ illi possent eligere de se ipsis, nihilominus hoc facere poterāt per iura premissa. Itē nō obstat, ex. de iure pat.per vestras, quia illa loquitur, quando vni soli competit *Cōpromissarij possunt aliquem de ipsis eliger*

hæc

hæc poteſtas: tunc enim ille non poteſt ſe ipſum eligere, cùm differentia eſſe debeat inter dantem & accipientem, extra de inſtitu. cùm ad noſtram, ff. de tuto. & cur. da. ab his l. prætor, xxiiij. q. j. dicimus. Secus autem eſt, cùm ſunt plures: quia tunc poteſt vnus à ſocijs eligi, vt eſt dictum. Sed quid ſi duo ſint compromiſſarij tantum, nunquid poteſt vnus alium eligere? Dicit Hoſti. in prædicta decr. cum in iure, quòd ſic, quod credo verum, ſi ſit dictum in compomiſſo, quod poſſint eligere de ſe ipſis. Nam hæc veſtra tunc fuiſſet intentio compromittentium, vt colligitur ex ea. dec. verba enim huiuſmodi infra, vt poſſint eligere de ſeipſis: debent aliquid operari, extra de mai. & obed. ſolitè. xix. di. ſi Romanorum, & ff. delega. j. l. ſi quando quis. Si verò non fuit dictum, quòd poſſent eligere de ſe, tunc non poterit vnus alium eligere: quia cùm duobus fuerit ſimpliciter datum, ſi vnus ſolus eligat, non ſeruatur forma mandati, & ita non valet, quod agitur, ar. de arb. ff. de arb. l. item ſi vnus, §. item ſi plures.

Adde ad omnes iſtas glo. vſque ad fin. Bal. Abb. & Moder. in d. c. cùm in iure & Arc. in c. qui Epiſcopatū viij. q. j. & Ab. in c. conſuluit, de iu. patro. & Ang. in l. iā tamen, in hac. in ij. ff. iud. ſol. tamen eligēdi facultatem habens non poteſt ſeipſum eligere, vt no. glo. Barth. & Bal. in l. planè, ff. quod cuiuſque vniuer. & & in l. ſi mandauero tibi, §. ſi tibi, ff. manda. & Doctor. in c. j. eodem, & glo. & Docto. in di. c. cùm in iure, & Nicol. Milis in ſuo reper. in litera electio, & Cepol. Veronen. in cautel. cxxxiij. & Paul. de Caſtr. in conſil. ccxxxj. in nouis, & Bart. & ibi Alexand. in addi. in l. ab omnibus, §. ſi titio. ff. deleg. j. & in l. fi. conſul. in fi. ff. de adopt. & vide glo. infra eod. c. lix. form. viij. in verbo de ſe.

b Interdictum. Tunc eligere nō poterunt de ſe ipſis, ar. ff. de iudi. l. ſolemus, & extra de cauſa poſſ. & proprie. cùm eccle. verſi. cum iure.

c Con-

c Concordare. In hoc enim non possunt aliquem eligere de seipsis, secundum Innocen. & B. Compo. vt no. per eos ex. eo. cùm in iure. Osti. verò dicit ibidem, quòd possunt. Sed primum puto verius per formam mandati, quæ est exacta diligētia obseruanda, suprà c. proxi. & ff. de arbi. l. non distinguemus, §. de officio. & §. vlt. extra de rescrip. cum dilecta.

d Perplexitas. Id est, dubietas ex opinionū diuersitate consurgens. Perplexus enim dicitur, qui inter duo positus nescit benè eligere, quid sit potius faciēnum, xiij. dis. nerui. *Perplexus quis dicitur.*

Adde tex. & Doct. in l. fi. C. de condi. inde. & Bald. in c. publicato, & illud Terent. in Andria, in secunda Scena, secundi actus. Dum in dubio est animus, paulò momento huc vel illuc impellitur.

e Cautè faciunt. hoc cōsilium est vtile. Cùm enim T. & B. Compo. dicant compromissarium non posse eligere de se ipsis, nisi hoc sit in compromisso expressum, vt dictum est suprà. Innocen. Hostiē. & B. Compost. dicāt, quòd possunt, etiamsi non sit expressum: tutius est, vt compromittētes in compromisso suam exprimant voluntatem ad hoc, vt nulla opinio contradicat, argumen. extra de regula, c. consulti.

Vtrum cōpromissum re integra vel non integra valeat à cōpromittentibus reuocari.

CAP. XLIX.

LIcet super eo, an compromissum reuocari valeat, diuersimodè sentiant a. sapientes: Illi tamen sentire videntur probabilius, qui dixerunt, b. quòd si capitulum intendens facere c. gratiā alicui, potestatem eligendi siue prouidendi transferat in eundem, concessio seu translatio huiusmodi,

modi quædam donatio est censenda, siue res existat integra, siue non: nequaquam inuito. d. *illo poterit postmodum reuocari. Si verò facere gratiam non intendit, sed ideò in aliquem vel in aliquos transfert huiusmodi potestatem, vt prouisionis negotium citius* e. *valeat expediri, tunc re integra existente reuocare poterit compromissum totum capitulũ vel pars maior. Minor autem pars hoc non poterit,* f. *prout puto: quanquam aliqui.* g. *contrarium scribere videantur. Vbi autem res integra non existit, non potest etiam ab omnibus reuocari.* h. *Sanè recensetur* .i. *integra in hoc casu, quousque compromissarij tractare incipiũt de personis: puta, quia vnus istum nominat, alius verò illum: discutientes inter se, de quo poterunt vtilius prouidere: si verò alius de his: quæ ad solennitatem pertinent, quicquam agant, puta in trahendo se in partem, vel missam sancti spiritus celebrando, non ob hoc minus res integra est censenda.*

LIcet super, &c.

a Sentiant. Nam quidam dicunt, quòd potest reuocari re integra existente: quidam quòd non potest, vt de hac diuersitate notatur per Doctores, extra eodem, in causis.

b Dixerunt. Hanc opinionem videtur probare Innocen. extra de concessio. præbenda. constitutus, & eam recitat Ber. Compostellanus, extra eodem, in causis.

Adde ibi Ioann. Andr. & Abb. Sicul. columna. iiij. ver. in glo. cùm res non esset, vbi dicit hãc esse communem opinionem, & idem in dicto capitulo constitutus.

c Facere

e Facere gratiã. Qualiter ſcietur ſi capitulum intendit facere gratiam. Reſponſio. ex his, quę præceſſerunt: verbi gratia, venit Epiſcopus ad monaſterium vacans, & petet à conuentu de gratia, quòd det ei poteſtatem prouidendi: conuentus dat ſibi. hanc enim gratiam etiam re integra non poterit reuocare conuentus, cùm quædam donatio cenſeatur, argu. C. de donat. ſiue, & ſic poteſt intelligi, extra eod. tit. cauſam quę, vbi videtur expreſsè probari, quòd compromiſſum etiam re integra reuocari nequeat. Sed quid ſi non apparet per præcedentia, vel etiam per ſubſequentia, vtrum conuentus voluerit facere gratiam, vel non? Reſponſio, Intelligo quòd ſolum voluerit ſuo monaſterio prouidere, & non gratiam facere: & ſi is, cui data eſt poteſtas, dicat contrarium, habebit hoc probare, arg. extra de inſtit. cùm veniſſent, extra de poſtul. præben. bonæ, ij. in princi. De hac materia not. per B. Compoſt. in decre. prædicta. in cauſis. *Compromiſſum ob gratiã factũ etiã re integra retractari non poteſt.*

Adde ad hanc vltim. quæſt. Antho de Butri. in d. c. in cauſis, & ibi Abb. col. iiij. verſ. quid autem dicendum in dubio, &c.

d Innuito. Sed eo volente benè poteſt, arg. extra de ſpon. præterea. j. & extra de regul. iuris, omnis, C. de acti. & obliga. ſicut in iudicio.

e Citius. Nam per formam compromiſſi prouideretur leuius eccleſijs, quàm per formam ſcrutinij.

f Poterit. Secundum Innocen. & B. Compoſtel. vt notatur per eos, extra eodem, in cauſis, quæ decreta eorum opinionem probare vidẽtur à contrario ſenſu. Sic & iudex delegatus, licet in totum commiſerit vices ſuas, poteſt ipſas reuocare re integra exiſtente, ſed poſtmodum non poteſt, extra de offic. delega. venerabili. vbi de hoc.

Adde ad prin. glo. Abb. in d. c. in cauſis, & ad vlti. dictum glo. Barto. Bald. Paul. de Caſtr. Ang. Alexa. & Iaſo. in l. more. ff. de iuris omn. iudi. & Felyn. in d. c. venerabili.

Compromissum an reuocari poßit à maiori parte re integra.

g Aliqui. Vt Inno. & B. Comp. prout nota. per eos, extra eod. in causis. Dicunt enim, quòd compròmissum non possit ab initio procedere vno contradicēte, vt dixi suprà, c. xxj. & c. xxxix. eadē ratiōe nec vno ipsum reuocante re integra existente. Nam id, quod consensu contrahitur, contraria voluntate dissoluitur, C. de actio. & obli. sicut: & ext. de re. iuris, omnis, sed credo verius, quod hic dicitur, scilicet ꝙ minor pars reuocare non possit etiam in re integra, ar. ff. de serui. rusti. præ. per fundum, ff. de reg. iuris, nemo potest, viij. q. ij. dilectissimi. Licet enim in compromisso interuenire oporteat singulorum cōsensum, & aliter non valeat, vt suprà, c. xxxix. non tamen propter hoc dicuntur canonici compromittere, vt singuli, sed vt capitulum: nec dicitur cōpromissum esse singulorū, sed capituli, vt patet ex. eo. in causis, & c. cùm in iure: vnde ꝙ vnus solus vel minor pars reuocare possit, quod à toto capitulo factum est, altera parte contradicente, nō videtur fieri posse de iure, nisi causa subesset iusta, extra de his, quæ fiunt à maio. parte capi. c. cùm in cunctis, & extra eod. licet, ff. ad munic. quòd maior, & pro hac opiniōne facit, quod no. per Inno. extra de post. præla. bonæ. ij. in glos. quia non erat licitum: vbi dicit expresè, quòd ea, quæ faciūt singuli, non vt singuli, sed vt capitulū, non possunt singuli reuocare, & idem dicunt ibidem, B. Compo. & Host. sed & ipse Innocen. in decr. prædic. in causis, non videtur persistere in sua opinione, sed remittit ad ea, quæ notauit in decre. prædic. bonæ.

Adde Abb. Sicu. in d. c. in causis, col. vlti. versi. vlterius quæritur nunquid, & Lud. de Ro. in cōsi. cclij. colu. iij. versic. quo ad tertium, & Old. consil. cxx. & quæ dixi suprà. c. v. in penul. gl. & in ij. c. xvj. in ij. glo. & in c. xxix. in glo. j.

h Reuocari. In hoc nullus Doctorum discrepat.

i Censetur. Secundum Innoc. Hostien. & B. Compost. vt notatur per eos, extra eod. in causis.

k Cele-

k Celebrando. Hoc non est de substantia electionis, vt dixi suprà capitulo decimonono.

Si propter superuenientes canonicos factum ab alijs compromissum debeat retractari.

CAP. L.

SI qui superueniant canonici, postquã factum fuerit compromissum. a. *petentes, vt eo reuocato, vel fiat aliud, vel per formam aliam procedatur, vtrum audiri debeant, ab aliquib. dubitatur. Et quidem si eis in loco tali existentibus, vnde debuerant.* b. *euocari, vocati legitimè.* c. *non fuerũt, debet prorsus, quod in eorum absentia factum extitit, retractari.* d. *Si verò vocati venire ad terminum cõtempserint, non sunt vllatenus audiendi.* e. *Porrò, si in loco tali erant, vnde non fuerant euocandi, tunc non retractabitur, quod ante ipsorum aduentum ritè per alios factum fuit.* f.

SI qui, &c. Canonici, qui fortè erant in scholis.

a Compromissum. Et antequam sit facta electio per compromissarios.

b Debuerant. A quo loco absentes vocari debeãt, dixi suprà capitulo quinto.

c Legitimè. Legitima est citatio, quæ fit per literas, vel certum nuncium, & post mortem prælati, nõ ante, vt dixi suprà capitulo quarto. *Citatio legitima per quid fit.*

d Retractari. Per compromittentes, vt quod improuidè fecerant, studeant per seipsos prouidè emendare, extra de accu. qualiter, j. & xxij. quæstione iiij. magnæ. Sicut enim scrutinium factum superueniente contẽpto & hoc petẽte debet retractari, vt dixi sup. c. xxiiij. & no. per B. Inn. & Host. extra e. ecclesia, ij. sic & cõpromissum cùm sit notoriũ iuris, ꝙ eo *Compromissũ an poßit per superuenientes canonicos retractari.*

 absen-

absente procedi nō debuit, ex.c.q sicut, & c. bonæ, ij. Quòd si iam facta erat electio per compromissarios, antequā superuenirent contempti, nunquid ad eorū instantiam debet capitulū electionē reuocare? Nō, cū nō sit iudex in hoc casu, sed superior, vt patet in decre. prædi. bonæ, ibi. nostrū debuit expectare iudiciū, &c. nam hæc cassatio est quædam pœna, & ideo non potest, nec debet inferri, nisi per iudicē, arg. ex. de diuor. c. porrò, & xxiiij. q. ij. seculares, et. c. in hoc. Adeāt ergo contēpti superiorem, si voluerint, aliàs non retractabitur, quod est factum, su. c. xxxij.

Adde, quæ dixi in c. v. in verbo voluerint, & in ca. xxxiij. in verbo, si voluerint, su. eo. & Doct. Moder. in dicto c. ecclesia, in ij.

e Audiendi. extra eo. quòd sicut. Nā ex quo vocati fuerunt, & non venerunt, se alienos fecisse videntur, extra eod. cùm nobis olim.

Adde, quotiescunque certum est, q citatus venire nolit, amplius citari non debet: nec etiā expectandus est terminus, vide c. fin. extra locati. Sichard in l. fin. de iu. emphy. C. Costalinū. in l. ad peremptori. Specu. de citationibus Matthesilan. sing. cxxx. M. Bois.

f Factum fuit. In hoc casu videntur doctores sentire diuersa. Nam Innoc. & Host. innuunt, extra c. ecclesia, ij. quòd si qui canonici veniant re integra petētes reuocari compromissum, audiri debent. Et dicitur integra res, quousque tractare incipiant de personis, vt dicitur suprà c. proxi. B. Cō. dicit e. ti. quia propter, & vt credo verius, q ea, quæ benè facit capitulū, nullo contēpto rata debent haberi, nec propter superuenientes canonicos sunt mutanda, arg. ex. de resti. spo. audita, & extra de consti. cognoscentes. *Res integra.*

Adde, quādo dicatur res integra, Abb. in c. causis, colu. ij. post princ. & ibi vide de materia huius, & in d. c. quia propter, §. vel saltem, colum. ij. versicu. in gl. in verbo, vice omnium.

Vtrum

CAP. L.

Vtrum, cùm per formam compromissi procedit, sit per vnum facienda electio in communi, & an in cantando Te Deum laudamus, &c. seruari debeant, quæ in forma scrutinij obseruantur.

CAP. LI.

Quia compromissum ampliari potest iuxta voluntatem compromittentium & restringi, a. *oportet vt compromissarij diligenter primò videant traditam sibi formam ,* b. *deinde iuxta eam conferant.* c. *de personis, vna vel pluribus , prout eis videbitur expedire , habentes in collatione huiusmodi, seu tractatu solum Deum.* d. *præ oculis, cuius negotium agere dignoscuntur : tandem cùm in personam talem conuenerint, quæ sciat,* e. *& possit dignitatem, ad quam, eligitur, vtiliter gubernare , vnus.* f. *ex eisdem compromissarijs, mandato.* g. *ab alijs sibi facto , personam ipsam iuxta formam inferius.* h. *exprimendam vice sua, & sociorum eligat in communi, in eo loco,* i. *videlicet , vbi hi , qui vices suas commiserunt eisdem eligere tenebantur. Posteà verò electione ipsa sic communiter celebrata , Te Deum laudamus solenniter decantetur , & electus , si præsens fuerit , intronizetur , ac ipsa electio publicetur,* k. *ipsique electo debito tempore.* l. *præsentetur , & ipsius consensus etiam requiratur, ac habito.* m. *decretum.* n. *electionis*

formetur, sicut suprà in forma scrutinij plenius de his omnibus fuit dictum.

Compromissum multipliciter restringitur.

QVia compromissum ampliari potest, &c.

a Restringi. nam potest restringi, vt compromissarij eligere de certa ecclesia teneantur, ar. extra de causa pos. & pro. cùm ecclesia, & sup. capitu. xlvij. Item, quòd tantùm de gremio ecclesiæ, extra e. cùm dilectus, & sup. c. xlvij. Itē, quòd alterum de duobus nominatis eligant, extra de app. constitutis, ij. & sup. c. xlv. Item, ꝙ compromissum duret vsque ad certam diem vel horam, extra eo. cùm in veteri, & suprà c. xliij. Item, quòd omnes cōpromissarij, vel duæ partes, aut plures debeant concordare, sup. capitu. xlvj. arg. ex. de testa. Raynald. Item, quòd cum consilio aliquorum eligere debeant, arg. extra eo. cùm in veteri. In his enim & similibus casibus restringi potest cōpromissum, aliàs nisi restringatur, eandem potestatē habent, quòad eligendum cōpromissarij, q̈ compromittentes, sup. 47. sed nō quò ad transferendū eligēdi potestatē in alios, nisi hoc haberet forma cōpromissi, sup. c. 44. Adde, quæ dixi su. in c. 39. in verb. modum.

b Formam. vt secundum eam in negotio sibi cōmisso procedant. Nam si ab ea recederent, non valeret electio ipsorum, extra eodem, cùm dilectus, & ff. mand. diligenter, & sup. c. xliiij.

Adde Ludo. de Ro. in consi. ccvj. in prin.

c Conferant. Vt per collationē huiusmodi personam vtiliorem valeant inuenire.

Eligētes quid debent præ oculis habere.

d Solum Deum. In electione prælati nil sibi vendicare debet fauor vel odiū, amor vel preciū, viij. q. ij. illud, sed solus Deus & ecclesia, ac vtilitas subditorū debēt haberi præ oculis, vt is, qui sanctior, qui doctior, qui melior est, eligatur. viij. q. j. licet, vel saltē talis, qui malus non existat, extra eo. cùm dilectus, xvj. quæst. vij. monasterium. Adde, quæ dico inf. eod. cap. lix. forma vij. in verbo honestus.

e Sciat & possit. Sic extra eo. cùm in cunctis, & ex

de

de cleri.non resi.quia nõnulli,& c.relatum. Quę aũt scientia requiratur in Episcopo, & in alijs inferioribus, no.per Inn.Hosti.& B.Com.in d.c.cũ in cunctis.

f Vnus. sicut in forma scrutinij requiritur, ꝙ per vnum fiat electio in cõmuni, vt dixi sup.c.34.& ex.e.c.in Genesi,sic & in forma compromissi,vt no.per B. Com.ex.eo. quia propter, & sup.c.xlj. vbi de hoc plenè notatur.Adde ad istam glo.& seq.Bart.de Firm.in tract.de episcopo,in j.parte, lib.iij.q.xlix.cum seq.& quæ di. sup. cap. xxxiiij.in verbo nõ contradicentib.

g Mandato.is,qui eligit, debet habere mandatum ab alijs compromissarijs,secundum B. Com. vt not. per eum,extra eo.quia propter. Sed quid si eligat sine mandato, eis tamen præsentibus, & non contradicentibus:nunquid valet electio?Sic, prout diffiniuit curia secundum Host.vt no.per eum in d.c.quia propter,§. vel saltem, tutius est tamen,ꝙ non eligat sine mandato,vt dixi in casu consimili,sup.c.xxiiij. *Electionẽ cõmunẽ facientes,debent ab alijs habere mandatum.*

h Inferius.infrà capitu.lix.forma x.

i Eo loco.Nunquid est de iuris necessitate,vt compromissarij eligant, vbi cõpromittentes eligere tenebantur? Dicunt quidã ꝙ sic, cùm ipsi totum capitulũ repræsentent,ex.eo.in ca. nec cõpromittentes in eos maiorem potestatem transferre potuerint, q̃ ipsi haberent,ar.extra de dona.inter virum & vxorẽ,nuper, ff.de reg.iu.nemo,vnde sic ipsi compromittentes habebant eligere,in cap.vt in dec.in causis,.vel in eccle. ex.eo. cùm nobis olim,& ca.quòd sicut,sic & ipsi debebunt. Alij dicunt, quòd possunt eligere,vbicunq; volunt,ar.extra eo.cùm Vintonen.dum tamen sit locus honestus, ar. extra de ap.qua fronte,ff.de arbi.l.si cùm dies,§.si arbi. prima opinio tutior est secundum Inno.& Host.vt nota. per eos,extra eo. quia propter, si tamen alibi eligerent, non crederem propter hoc cassari debere electionem,cùm locus non sit de subã. arg.xxiij.distin.in nomine Domini, nisi consuetudo præscripta,vel priuilegium aliud induceret arg. extra *Cõpromittentes vbi debẽt eligere.* *Electio vbi debeat fieri.*

de conſue. cùm dilectus, & ex. de ver. ſignifi. Abb.

Adde tex. & ibi glo. in ver. in c. cũ. ij. ſeq. & quæ ibi in addi. dixi ſu. eo. c. xix. & Card. Alexan. in q. j. colum. ſexta, in prin. verſi. glo. ſuper verbo in vrbe, xxiij. diſt. & in c. qua fronte, de appellationibus, & Abb. Sicu. in d. c. in cauſis, columna ſecunda, verſi. nota ibi, qui remanſerant, & in d. c. quia propter, §. vel ſaltem, in iiij. q. & Domi. & Philip. Franc. in capitu. vbi periculum, in principio, in vij. nota. & in §. j. in fin. eodem libro ſexto, & glo. infrà eodem capi. lix. forma ix. in verbo, ad capitulum, & quæ dixi in §. x. de conſue. feudo. in glo. j. li. conſue. Biturig. fol. xxxvj.

k Publicetur. De publicatione electionis, & de intronizatione electi habes ſup. c. xxxv.

l Debito tempore. De hoc tempore habes ſuprà capitu. xxxvij.

m Habito. infra quod tempus conſentire debet electus, habes ſup. c. xxxvij.

n Decretum. Quid ſit decretũ, & quid in eo debeat contineri, habes ſup. c. xxxviij. Qualiter autem ſit formandum, habes infrà capit. lviij. forma xiiij. & duabus ſequentibus.

De forma inſpirationis, qualiter eſt, cùm per eam eligitur, procedendum.

CAP. LII.

Poſtquam duas formas ſumus plenius proſecuti, congruum eſt, vt tractemus de vltima, quæ diuinæ inſpirationis dicitur, & vltimo loco ponitur in concilio. a. generali. Verùm, quia peccatis exigentibus rariſſimè. b. fit electio per eandem, valdeq́; modica in iure de ipſa mentio inuenitur, circa ipſius tractatum

non

non est plurimum insistendum. c. *Nota ergo breuiter, quòd per inspirationem ritè dicitur electio celebrari, cùm omnes insimul cōgregati.* d. *subitò & repentè.* e. *aliquem eligunt concorditer, vna voce, nullo prorsus tractatu,* f. *nullaq́ue instigatione.* g. *hominis praecedente. Idem est etiam, si aliquis, vel aliqui, puta duo vel tres, nominauerint aliquem eligendo.* h. *Nam & tūc si repentè, ac sine instigatione.* i. *alia illum omnes eligant, praesumitur per inspirationem diuinam, vel quasi,* k. *talis electio celebrata. Secùs etenim esset, si illum omnes, vel maior pars.* l. *capituli nominassent, tunc enim praesumerentur in ipsum non inspiratione diuina, sed instigatione humana potius cōsensisse. Requirit autem forma huiusmodi, quòd in ipsa consensus.* m. *omnium intercedat. Nam si aliquo contradicente fieret electio, eadem esset irrita.* n. *ipso iure, nec ratificari.* o. *posset per consensum postmodum subsecutum, in eligendo verò non est solennitas alia obseruanda. Nam ex quo simul omnes vna voce, ac vno spiritu eligunt, vt est dictum, siue dicant eligo, vel eligimus, benè valet,* p. *nec est necesse, quòd per vnum.* q. *communis electio celebretur. Nam propter identitatem voluntatum & votorum censebitur vnica electio, & non plures. Caeterùm, circa Te Deum laudamus facta electione, solenniter decantandū, & intronizandum electū ad publicandam electionē, & eam electo tempore debito praesentandam, necnon & circa petendū consensum electi, & eo habito, decretum electionis formandū est idem in hac forma, quod in duabus praecedentibus obseruandum.* r.

POstquā duas formas. scilicet scrutinij & cōpromissi. a Concilio generali. ex. eo. quia propter.

Rarus est inspirationis modus.

b Rarissimè. Quia hodie in electionibus quærunt omnes pro maiori parte, quod suum est, & non quod Christi, licet non deberent, lxiij. dist. 'nosse, viij. quæst. j. capit. sunt in eccle. ideo raro proceditur per hanc formam.

Nota casus declinatiōis.

Adde, quòd idem tenet Richar. malum, in dicto ca. quia propter, in quęst. quare Episcopi hodie non fulgent miraculis, quia non intrāt in ouile per ostiū, ca. qualiter eo. & diuum fratrem Oliue. mali, arg. in sermo. beati Nicolai xv. vbi dixit, quòd quidam ad dignitates ecclesiasticas aspirant per nominatiuum, alij per genitiuum, alij per datiuum, alij per accusatiuum, alij per vocatiuum, & isti rari sunt, alij per ablatiuum, &c. vt ibi vide, quod nota in practica.

c Insistendum. ff. de leg. nam ad ea.

Electio non valet, nisi fiat per cōgregatos in vnum.

d Congregati. Spiritus sanctus non venit, nisi super congregatos in vnum, xxiiij. q. j. §. si autem neca. liter valeret electio, per quamcunque formam procederetur, nisi congregarentur simul eligentes. Quod dic, vt suprà capitul. xix.

Adde, quæ ibi di. & tex. in l. quotiens. & ibi Ioan. de Pla. & Lucas de Penna. versicul. præcipimus omnes prouinciales, quæ in vrbe consistunt, in locū curiæ conuenire, &c. C. de legat. lib. xj. & Calde. consil. ix. de iure patro. & Domi. & Doct. in c. sicut, eo. li. vj.

e Repentè. Quod dicitur in isto §. & in sequentibus, vsque ad §. cæterùm, sumitur ex glo. B. Compost. extra eodem, quia propter.

Electio per inspirationem an impediatur per tractatum præcedentem.

f Tractatu. Speciali habito, extra capitulum, vel etiam in cap. de eligenda certa persona, generalis tamen tractatus præcedere potest. Nam possunt canonici Deum rogare, vt det eis bonam personam, vel possunt se adinuicem exhortari, vt in electione facienda quilibet habeat Deum præ oculis, & vtilitate ecclesiæ suæ præferat cōmodis proprijs; iste quippe tra.

pe tractatus laudabilis est, extra de ap. constitut. ij. & viij. q. ij. c. j. & ij. Et si post huiusmodi tractatum aliquis eligatur subitò & repentè, non præcedente alio tractatu speciali, vel instigatiõe aliqua humana, præsumitur electio ipsius verè à Deo inspirata: vbi verò præcedit aliquis tractatus seu aliqua nominatio specialis, nõ sic præsumitur. Quod dic, vt notatur, infra, §. proxi. & §. sequen.

Adde ad istam glos. & sequen. Abb. Sicul. post antiq. in di. cap. quia propter, §. nisi, in princ. & ver. & quòd dici, quòd non debet, qui idem tenet, & Barth. de firm. in tracta. de Episcopo in j. parte libr. iij. q. lj.

g Instigatione hominis. Puta, quia nõ sunt rogati ab aliquo, nec inducti ad illum eligendum. Nam si preces præcessissent, vel alias inducti fuissent, non præsumeretur, quod talis electio esset facta per inspirationem, sed potius per humanam instigationem, infra eod. §. secus. *Electio non censetur inspirata si canonici fuerint rogati.*

h Eligendo. dicendo talis esset bonus, vel talis.

i Instigatione alia. Quia videlicet non rogantur, nec alias inducuntur, vt in illum consentiant.

k Vel quasi. Benè dicit, vel quasi. nam ex quo præcedit nominatio, per quem moueri videntur quodã modo eligentes ad eligendũ nominatum non præsumitur sic verè inspirata, sicut in casu, §. præcedentis, vbi solo instinctu diuino procedi videtur. Sic & dicitur vera possessio in corporalibus, ff. de acquir. pos. l. j. & quasi possessio in incorporalibus, ff. de vsu ca. l. sequitur, §. si viam, & extra de foro compe. conquestus, vbi de hoc. Adde ad istam glo. & sequ. Abb. Sicu. in c. quia propter, §. nisi col. j. versic. sed quæro, quare text. & c. eod. & Oldra. consil. clv. quod est sing. & Bart. de firm. vbi suprà, q. liiij. *Electio verè spirata & quasi inspirata.* *Possessio & quasi possessio.*

l Maior pars. Hæc est opinio Innocen. & B. Compostel. extra eod. quia propter. Hostien. verò ibidem, & in summa. eod. tit. qualiter sub. §. tertia dicit, quòd si canonici congregati in cap. pro facienda electione

concordent in communi tractatu omnes simul vel etiam sigillatim in aliquem eligendum, dentque potestatem vni, qui cum vice omnium eligat in communi, talis electio benè valebit. arg. extra de tempore ordi. dilectus, & extra eod. cùm ad nostram & extra eo. cum terra, dum tamen non præcesserit vitium Symoniæ, ambitionis, conspirationis, vel coniurationis, extra eo. cùm ad nostrā & ca. officij, hoc enim ipso iure redderetur vitiosa ipsa electio, si electores concordassent ante electionē extra capitulum, sed in capitulo benè possunt, & talem electionem dicit ipse Hostien. quasi inspiratam, innuens differentiam inter electionem verè inspiratam, de qua agitur suprà e. §. j. & electionē quasi inspiratā, de qua hic præmittitur, & ex. c. quia propter, ibi quasi per inspirationē.

m Consensus omnium. Extra eod. quia propter, ibi nisi fortè communiter esset ab omnibus.

n Irrita. Quia facta contra formam concilij generalis, extra eod. quia propter, quod vult, vt communiter ab omnibus celebretur.

Adde Bar. de firm. vbi suprà, quæst. iiij.

o Ratificari. Secundum B. Compostell. vt not. per eum, extra eod. quia propter. Nam quod est nullum, ab initio per subsequentem consensum non potest conualescere, extra eod. auditis, xvj. quæst. iij. §. potest ff. de reg. iuris, quod ab initio.

Ratificari nō potest quod nullum est.

Adde quæ dixi in addi. ad Dyn. in reg. ratum in j. addi. ante fin. & in re. non firmatur, de re. iuris lib. vj. & Alb. de Roza in d. l. quod ab initio.

p Benè valet. Secundum B. Compost. vt no. est per eum extra eodem, quia propter.

q Per vnum. Hoc verum est secundum Hostien. in electione verè inspirata: de qua dixi, suprà eodem, §. j. Nam quæ spiritu Dei ducuntur, nō sunt super lege, xix. q. ij. duæ & extra de reg. licet, sed quasi inspirata, de qua dixi, supra eo. in gl. hęc est opinio, necesse est, quòd per vnum fiat electio cōmunis, & hoc propter

Electionē verè inspiratā non est opus facere per vnum.

dubium

dubium, quia nescim⁹ benè, vtrum sit à Deo, nec ne concordia talis. Vnde subueniendum est ei per viam compromissi, vt notatur per ipsum Hostien. extra c. quia propter, & in sum. e. tit. §. qualiter, & §. iij.

Adde glo. infrà eo. c. lix. for. x. in verbo, vno spiritu. Et electio inspirata non indiget alia confirmatione, vt fuit electio beatorum Nicolai, Ambrosij, & Seueri, secundũ Abb. Sicu. in d. §. nisi, ver. scilicet quęro, de quorum electiõe habetur, in §. his omnibus lxj. di. & ibi Do. & Cardi. Alexand. idem de electione Beati Grego. xj. secũdum Bal. in d. c. quia propter, col. ij. in fi. ver. ibi quasi, & Bar. de fir. in tract. de Episcopo in j. parte lib. ij. q. xv. & in ij. parte ij. partis prin. q. viij. & Specul. eod. §. fi. in prin. secus, secundum eum in electione per quasi spirationem facta, & idem Barr. vbi suprà, q. ix. & per Ol. consi. clv. & glo. in prag. eo. §. & cum humanè, in verbo inspirare.

r Obseruandum. Quid in præcedẽtibus seruetur, habes suprà, c. xxxv. & tribus c. sequ. Adde an in electione facta per inspirationẽ diuinã, & spiritus sancti infusionem, requiratur solennitas posita in decreto sacri Basilien. concilij, Ludo. de Ro. in consil. cccxlv. co. v. versi. quo ad secundum, tenet quòd non, vt ibi vide, quod no. quia ita cõsuluimus, egregius Doctor, d. Ioan de Bussone, & ego in electiõe Archiepiscopatus Vien. de persona Domini Antho. de Claromõte, facta cõtra Dominũ Car. sancti Seuerini, qui de Claromonte post paucos Lugduni migrauit in domino.

De postulatione, quæue personæ debeãt postulari.

CAP. LIIII.

QVoniam non solum per electionem, sed & per postulationem interdum vacantibus ecclesiis prouidetur, a. de postulatione, quæ instar electionis in multis obtinet,

tinet, putauimus hic tractādum, b.*qui postulari debeant primitus ostendentes. Sciendum.*c.*est igitur, quòd postulari debet Episcopus, qui est alteri ecclesiæ matrimonialiter alligatus,* d.*nec habet absque Domini Papæ licentia liberum volatū, vel consensum.*e. *Item laicus* .f.*&, qui defectum patitur in ordinibus, scientia, vel ætate.* g.*necnon & qui in membro, quod debilitatem vel deformitatem generat, est corpore viciatus.* h.*& hoc siue casu acciderit, vel ex facto alterius euenerit, seu fuerit ita natus. Item irregulares sunt similiter postulandi, sicut sunt illegitimè nati.*i.*ac homicidæ,*k.*& hi, qui aduocati vel iudices, aut scriptores seu denunciatores in causa sanguinis extiterunt:*l.*si homicidium aut mutilatio mēbri deformitatem generans exinde fuerint subsecuta. Bigami.*m.*etiam & viduarum.*n.*ac corruptarū mariti, publicè pœnitentes.*o.*Symoniaci:*p.*& hi, qui sunt cōuicti, de criminibus, vel confessi, aut per sententiam condemnati:* q.*nec non & qui excōmunicati, suspensi, vel interdicti, scienter diuina officia celebrarunt.*r. *Huiusmodi autem irregulares postulari posse intelligas siue sine peccato irregularitatem contraxerint, siue etiam cum peccato,*s.*dum tamen pœnitentiam egerint de eodem. Nam si pœnitentiam non egissent propter indignitatem aut vtilitatem eorum, facta de ipsis postulatio non valeret.*t. *Cæterùm supradicti oēs, et alij quilibet,*u.*qui officium, ad quod assumuntur, sine dispensatione nequeunt exercere, sunt postulandi, & nullatenus eligendi.*x. *Nam si scienter* y.*præsumpta fuerit electio de eisdem, eligentes sunt eligen-*

eligēdi ea vice potestate priuati, z. *& electio ipsa est irrita.* a. *ipso iure.Religiosi.* b. *autē & clerici diocesis* c. *alienæ possunt eligi, prout credo, licet quidam eos asserant postulandos.*

QVoniam,& cætera.

a Prouidetur. Extra de elect. in causis,& extra de post.per totum.lxj.dist.§.sed aliud, & c. sequent.

b Tractandum. Licet titulus de postulatione de sui natura præcedat titulum de electione, cum per postulationem perueniatur ad electionem, vt nota. extra,de postul.ca.j. in fine.tamen, quia frequentius prouidetur ecclesijs per electionem,quàm per postulationem: ideò primo tractaui de electione, quàm de postulatione. *Electionis titulus quare in hoc libro præcessit titulum de postulatione.*

Adde,ꝙ verbum electio latè sumptum cōprehendit postulationē,& ꝓuisionē c.j.§.sed si.& ibi Domi. in prin.& Phil. Franc.eodem lib.vj. licet sit differentia inter electionem & prouisionem,secundum Arc. Petr.de Anchar.& Philipp.Franc.in d.c.in.princi.& ibi Dominic. col.iij.versic.nota primo, & per Oldra. consil.cxciiij.& glos.infra eodem, c.lv.in verbo ferè, & de verbo prouisionis vide Dominic.in c.vt circa. col.j.eod.lib.vj.& glo.& Card.de Zaba.in clementi. fin.eodem.

c Sciendum. Capitulum istud sumitur ferè totum ex glo.Innocen.& B. Compostell. extra de postulat. cap.vltimo.

d Alligatus. Extra de translat.ca.ij. & extra de renuncia.nisi in fine.

e Vel consensum. Secundum B. & Hostien.vt notatur per eos, extra de postulatio. capi. vlti.idem est de electo in Episcopum firmato, cùm & ipse sit suæ ecclesiæ matrimonialiter alligatus, sicut Episcopus, & idem sit iudicium de vtroque, extra de transla. c. ij.Quid de Abbate? Dic, quòd si non est exemptus, debet *Episcopus postulatus nō eligitur.* *Sic Abbas.*

vel grandi, vel torto naso, prout semel allegare vidi cõtra electum in ecclesia collegiata & seculari Beatę Mariæ de salis butiris, de quo habetur Leuitici. xxj. quid si fracto pede, si mancus, si lippus, si gilbosus, vide tex. celebrẽ. & ibi plenè Card. Alexand. in c. hinc etenim xlix. & in ca. j. ij. c. per totum corpus vitia. & Specu. eod. §. j. & Bart. de firm. in tracta. de Episcopo in j. parte lib. ij. quæst. xxiiij. Quid de laborante epileptico, dic quod non, in cap. cùm inter, & ibi glo. & Abb. Sicu. eodem titulo, & Barth. de firm. vbi suprà, quæstione lvj.

i Nati. Extra de electione, innotuit lvj. distinctio. Apostolica.

Adde Bald. in l. rescripta. C. de precibus impera. offer. & in l. imperialis C. de nuptijs, & Abb. in dic. c. innotuit, & B. de firm. vbi supra quæst. lvj. cum pluribus sequent.

Adde, Bald. in l. rescript. C. de precibus impera. offer. in l. imperialis, C. de nuptijs, & Abb. in dic. ca. innotuit, & Barth. de firm. vbi supra quæst. xlvj. cum pluribus sequen.

k Homicidæ. qui de iure ad superiores ordines promoueri non possunt, nec in susceptis ministrare, arg. de tempore ordin. quæsitum, & l. d. miror. Papa tamen benè posset dispensare cum ipsis de plenitudine potestatis. *Homicidium an impediat promotionẽ.*

Adde Bar. Bal. & Iasonem in l. Barbarius Philipp. ff. de offic. præto. & Abb. in c. cum nostris, de conces. præben. & Bartho. de firm. in j. parte lib. ij quæstio. xxxvj. vbi etiam ponit de medico.

l Extiterunt. Vt lj. di. c. j. & extra ne clerici vel mo. sententiam.

m Bigami. Qui duas vxores habuerunt, & vtramque cognouerunt: alias non obesset, extra de bigam. ca. nuper. & ca. debitum, xxxiiij. di. valentino. *Maritus viduæ an repellatur promotione.*

n Viduarũ. Is, qui fuit maritus viduæ, impeditur, tunc de iure promoueri, cùm illa vidua, cũ qua contraxit,

ſtul.c.vltim. A quo autem poſtulari debeat, habes infra ca.proximo.

t Non valeret. Extra de poſtula.c.j.extra de elect. ſcriptum eſt.lxxxj.di.tantis. Nam perſonis vilibus & indignis portæ dignitatis patere non debent, extra de exceſſio. præ.inter dilectos.C.de dign.l.neque famoſis lib.xij. *Dignitates vilibus conferri non debent.*

Adde Dyn. & quæ dixi in addi. in regula infamibus, de reg.iuris lib.vj.

u Quilibet. Plures alios, qui ſunt poſtulandi, enumeratos inuenies per Innocent. Hoſtien.& B. Compoſtel.extra de poſtula.c. vltim.quos hic enumerare cauſa breuitatis omiſi.

x Eligendi.Extra de electio.innotuit & capit.dudum,j. & extra de poſtulatio. capitulo vltim. cum ſimilibus.

y Scienter.Extra de electio. cùm in cunctis, ſuprà cap. ix.& c.xxvij.

z Priuati.Secundum Innocen.Hoſtien.& B.Compoſtel.vt no.per eos extra de poſtu. gratum.

a Irrita. extra de electio.innotuit. Et facit ad hoc, quod not.per Innocen.Hoſtien.& B. Compoſt. eod. tit.conſiderauimus, vbi dicunt,quòd talis electio eſt nulla. Sed contra,extra de poſtul.c.vltim. vbi innuitur,quòd electio facta de eo,qui debuit poſtulari,non ſit irrita,ſed irritanda.Sol.verbum ibi poſitum, irritanda, eſt exponendum,id eſt, irritam nunciandam. Nam quod fit cõtra legem,pro infecto debet haberi. x. di. vide extra de teſti. in nomine Domini, in fin. C. de legi. non dubium. Sed quid ſi in caſu conuerſo poſtulatur ille,qui eſt eligẽdus, nunquid valet poſtulatio?Sic,ſi minus,ſolenniter poſtuletur,vt ſi petatur ab Epiſcopo,quòd det ſuum ſubditum, poſtmodum tamen neceſſe eſt electionem interuenire ſolennem, vt dicetur infra ca. lv. Si verò ſolenniter poſtuletur, dicunt quidã, quòd nihil agitur,nec poſtulantes per poſtulationem talem conſentiunt in eum,vt in ſpon *Eligendus ſi poſtuletur an valeat poſtulatio.*

ſum:quia vox illud non ſignificat,ar.ff. de rebus du. l.in ambiguo.Et in hac opinione videtur eſſe glo.cõmunis,extra de poſtulat. prælat.cap.vlti. Alij, vt Innocen.Hoſtien.& B.Compoſt.dicunt ibidem, quòd ſi perſona eligibilis poſtuletur,etiam ſolẽniter valet poſtulatio, & in omnibus habet eandem vim, quam haberet ſi perſona intelligibilis poſtulata eſſet. Sæpè enim aliqui dubitantes de aliquo, an ſit eligibilis, magis volunt poſtulare,quàm eligere. Vnde faciunt quod ſecurius eſt: quia poſtulant ipſum, per quam poſtulationem intelliguntur cõſentire in eum,dummodo ſuperior eum concedat: niſi aliàs de intentione ipſorum contraria appareret,cùm cautus & ſecurius faciant, ſi dicant:eligĩmus & poſtulamus talem, ſecundum quod de iure melius valere poteſt. Vel ſic: eligimus talem in poſtulãdum, extra de renun. poſt tranſlationem.

Adde tex.& glo.Arch.Pet.de Ancha. Dominic.& Phili.Franc.in c.j.de poſtula.prælat.li. vj. & Bart. de firm.in tract.de Epiſcopo in j.parte lib.ij.q.l.

Religioſus an debeat eligi vel poſtulari.

b Religioſi. Quod religioſus ad regimen ſui monaſterij poſſit eligi, dubium non exiſtit, extra de reſcriptis,cùm dilecta. extra de conſue.cùm dilectus.xviij. q.ij.quam ſit:ſed an ad aliud monaſterium, vel ad aliam eccleſiam:ſunt opiniones.Quidam enim dicũt, quòd non poteſt,cùm non habeat velle vel nolle.xij. q.j.non dicàtis,& extra de ſtat.mo.cùm ad monaſterium. Alij dicunt, quòd poteſt,ar.extra de vo.& vo. re.per tuas, & extra de contu.cùm olim, & extra de ſimo. ſicut tuis, & hoc credo verius, quod ſatis clarè probatur hodiè,extra de elect.quam ſit. Gre.x.§. niſi forſan.li.vj.non tamen conſentire poterit ſine licentia ſui ſuperioris, vt ibi dicitur,& ſuprà,c.xxxvij.

Adde Docto. allega.infrà, cap.proximo in verbo alligatus.

c Dioceſis alienæ.Extra de elect.ſcriptum eſt,& c. cùm inter canonicos, vbi de hoc no. in glo.commu.

ſi tamen

si tamen sint intitulati in alijs ecclesijs, non possunt dimittere ipsas, sine licentia sui superioris, extra de renun.admouet,& vij.q.j.eos.quid si Episcopi maliciosè recusent dare licentiam, compellentur per superiorē ar.vij.qu.j.omnis qui gemebat,extra de iure pa.nullus.de hoc not.in dec.prædic.admouet.

Adde Bar.de fir.vbi suprà, proxi.q.xlviij.cum sequen.glo. Abb. Sicu. & consi.vulgò Barba. & Felyn. in c.si proponente de rescrip.& Card.de Zaba.in cle. j. de electione.

Per quem debet facta postulatio approbari.

CAP. LIIII.

*SI ad Episcopalem vel superiorem dignitatem postuletur aliquis, qui sit alteri ecclesiæ alligatus,*a.*vel corpore vitiatus, seu qui defectum scientiæ, ordinum, vel ætatis, aut natalium patiatur, vel quiuis alius, qui sine dispensatione nequeat ꝑmoueri,*b. *debet tantū à summo Pontifice*.c.*postulari: si verò ad alias dignitates*. d. *vel personatus, seu inferiora beneficia aliqui postulentur, tūc est adeundus Episcopus, si persona talis fuerit postulata, cum qua poßit per Episcopum dispensari*.e. *Cæterùm vbi persona talis existeret, cum qua non poßit per alium, quàm per summum Pontificem dispensari, veluti si cut de non legitimo matrimonio procreatus, ad dignitates, vel personatus, seu beneficia curam animarum habentia postuletur, tunc ad Papam solū est ꝓ postulatione huiusmodi recurrendum*.f.*& idem intelligas in alijs casibus quibuscunque, in quibus dispensatio soli sedi Apostolicæ reseruatur*. g.

ab Episcopo, qui potest secum dispēsare, extra de tē- por. ordinar. quæsitum, & extra de iudi. at si clerici. Regulariter enim teneas, quòd semper postulandus est quis ab eo, qui potestatem habet dispēsandi cum postulato, vt not. extra de postu. c. vlt. Quid si ad has dignitates postuletur patiens in ætate defectū, à quo postulabitur? Dicunt quidam, vt Inno. & B. Compo. quòd ab Episcopo, vt not. per eos, extra de postul. ca. vlt. Nam Episcopus potest secundum ipsos dispensare in ætate post. xiiij. annum, extra de ætate, & qua. indecorum, & idem dicunt Hostien. Gof. & Ioan. Alij verò, vt T. & B. glos. communis dicunt, & verius, vt puto, ꝙ Episcopi dispēsare nequeunt in ætate, vt no. extra de elect. cùm dilectus, & est ar. ad hoc, C. de his, qui ve æta. in pe. l. ij. & extra de elect. cùm in cunctis. §. inferiora. & melius in c. licet. Greg. x. versic. decernentes: vbi videtur expressè ista opinio comprobari.

Postulandus à quo postulabitur.

Episcopi vtrū possint in ætate dispēsare.

Adde ad primam quæst. Abb. & Docto. in d. c. fin. de postul. præla. & glosa infra, eod. c. lvj. in verbo postulante, & ad secundam quæst. glo. Arch. Imol. Petr. de Ancha. Dominic. & Philip. Franc. in c. licet canon. eod. lib. vj. & in cle. fi. & ibi Paul. de Lya. & Cardi. de Zaba. de æta. & quali. Specu. titu. de dispen. §. nunc de Episcoporum.

f Recurrendum. Quia hic non potest per alium, quàm per Papam dispensari extra de fi. præsb. capit. penult. & vltimo.

g Reseruatur. Multos casus inuenies reseruatos in iure summo Pontifici, extra de regulis iuris, cùm æterni, lib. vj. extra de sen. excom, cùm medicinalis, extra ne cle. vel mo. super Specula. extra de simo. ca. pen. & plures alios per te poteris inuenire.

Casus multi sunt Papæ reseruati.

Adde gl. in c. sicut vnire, & ibi Abb. Sicu. de exces. prælat. inter corporalia, de translat. Episcopi. Et casus Papæ, & Episcopo reseruatos, vide per Specul. in suo aureo reperto. tit. pro quibus culp. pœnitens ad Episcopum remittatur.

Quæ in facienda postulatione forma debeat obseruari.

CAP. LV.

IAm vidimus, qui postulari debeat, et à quo sit postulatio facienda, nūc videndum est, quæ in postulatione forma debeat obseruari. Sciēdum a. *est igitur, quòd duplex est modus (vt iura innuunt) postulandi: vnus solennis.* b. *& alius non solennis,* c. *estq́ in arbitrio postulantium, vtrum velint solenniter, an minus solenniter postulare. Primo quidem modo, scilicet cū solenniter postulatur, est seruanda forma concilij.* d. *generalis. Debet enim vel per formam scrutinij, aut compromißi, seu inspirationis ipsa postulatio celebrari, & ea, quæ in formis ipsis, cùm per eas eligitur, sunt seruanda, eadem ferè.* e. *debent in postulatione, cùm fit solenniter, obseruari, talisq́ postulatio sic solenniter celebrata, vim seu effectum electionis obtinet in quibusdam. Nam cùm nullus debeat esse Episcopus, nisi canonicè sit electus,* f. *ex quo tamen sic fuerit solenniter postulatus, & per eum, qui potest,* g. *ipsius postulatio approbata: eligi vlterius non debebit, sed pro tanto habebitur, ac si primò fuisset electus, & postmodum canonicè confirmatus.* h. *Secundo autem modo non requiritur, vt postulantes formam obseruent aliquam de prædictis, sed sufficit, q̄ insimul congregati.* i. *de persona conueniant postulāda, ipsamq́ ab eo postulēt, qui potestatē habet postu*

lationem

lationē huiuſmodi admittendi.k.Veruntamē poſt poſtulationem talem factam & admiſſam, eligi.l.debet ſolēniter is, qui fuerat poſtulatus, eritq́; ſuperiori eadem electio præſentanda, vt ab eo, ſi fuerit canonica, confirmetur. Eſt ergo vtilius, ſicut colligitur ex præmiſsis, quòd poſtulatio ſolenniter celebretur, vbi is, ad quem ſpectat confirmatio, ſeu ipſius poſtulationis approbatio, poteſt impedimentum, quod eſt in poſtulato, totaliter. m. remouere. Cæterùm, ſi non ipſe confirmator, ſed alius impedimentum poſſet huiuſmodi remouere, vt quia poſtulatur libertus, qui eſt à patrono primitùs poſtulandus, ſi aliquod obſequium retinuit. n. in eodem, tunc eſt vtilius, vt ab illo ſine ſolennitate primitùs poſtuletur, & poſtulatione per ipſum admiſſa, poſtmodum eligatur: vel adhuc impedimentū aliud forſan ordinum, o. vel ætatis. p. aut aliquod cōſimile q. propter quod eligi nō valeat, fuerit, in eodē ſolenniter poſtulatur. r. Sanè licet ſolennis poſtulatio, quàm citò facta fuerit, debeat publicari, ſ. & decretum ipſius fieri. t. ſicut in electionibus eſt promiſſum, u. poſtulatus tamen nō debet poſtulationi ſuæ, ſi ſit alteri eccleſiæ. x. alligatus vllatenus conſentire, cùm talis abſque domini Papæ licentia volatum non habeat liberum, vel conſenſum. Si verò. y. non ſit alteri eccleſiæ alligatus, tunc quamuis non teneatur z. neceſſariò conſentire, ſi tamen ſub ea conditione conſentiat, ſi ei, ad quem ſpectat, poſtulationem admittere placuerit poteſt dummodo ſibi caueat, ne in matrimonium conſentiat, tolerari, a. prout aliqui b. aſſeuerant. Verùm tamen per conſenſum hu-

Iusmodi inter postulantes & postulatum, seu ecclesiam postulantem, nequaquam matrimonium est contractum, nisi tunc demum, cùm per eum, qui potest, postulatio fuerit approbata. c.

IAm vidimus. suprà duobus, c.proximis.

a Sciendum. Quod dicitur in isto §.& in sequentibus, vsque ad §.sanè, sumptum est ferè totum ex glo. Inno.extra de elect.in causis.

b Solennis. De hoc loquuntur iura, extra .de postu.per totum,& extra de elec.in causis.

c Non solennis.De hoc habetur lxj.dist.Osius.

Postulantes an debeant aliquam formam obseruare.

d Concilij generalis. extra de elec. quia propter, & hoc secundum Inno. vt notatur per eum, extra de elec.in causis, & idem dicit B. Com. extra de postu.c. j.& Hostien.extra de elec.scriptum est,in glo.nota,quod postulari,in summa tamen eo.ti.§.vtrum,dicit, quòd in postulatione non requiritur alia forma, nisi concordia,sed verius est,quod prius dicitur,vt colligitur eodem titu. cap.statuimus,in princ. & c.vt circa, Grego.x.libro sexto.

Adde Abb.Sicu.in c.& si vna de postu.præla.& in d.c.quia propter.

Postulatio et electio in multis differunt.

e Ferè. Ideo dicit ferè, quoniam aliter habet exprimere consensum suum quis, cùm nominat postulandum,& aliter,cùm nominat eligendum, vt sup.c. xxvj.Item in electione obtinet,qui à maiori parte capituli & saniori eligitur,alijs impedimentis cessantibus,extra de electionibus, dudum prim.& capi.quia propter, sed in postulatione, si postulatus concurrat cum electo, non obtinet postulatus, nisi habeat duas partes capituli,extra de elect.scriptum est, secundum B.Compost.vt notatur per eum,extra de postu.capit. vltimo, licet glo. communis dicat ibidem contrà, & scriptum est, sed primum tenet curia. Si verò postulatus cum postulato concurrat, tunc obtinet is,qui à

maiori

maiori parte fuerit postulatus, vt notatur per ipsum B.Comp.in præalleg.c. de postu. præla.c.vlt. Itē electus intronizatur, vt dixi sup.ca.xxxv. sed postulatus non, vt puto. Nam si permitteret postulatus se intronizari, satis posset de ambitione notari, cùm per postulationem nullum ius acquiratur eidem, sed totum dependeat ex gratia, extra de postu. bonæ i. Item, electus habet certum tempus, infra quod consentire tenetur, aliàs cadit à iure suo, extra de elec. quā sit. Gre. x.lib.vj. & sup.c.xxxvij. sed postulatus non, vt in consti. Nicolai, eo. titu. cupientes, §.denique, lib. vj. & dicitur inf.eo.§.sanè. Item electus tenetur in certis casibus expensas ministrare, sed postulatus non tenetur, vt in prædicta consti. cupientes, & inf.c.lviij.

Adde, quæ dixi suprà, capitu. liij. in glo. ij. & Abb. Sicu.in capitu.causis, colum.v.versicu. in glo.fin.eo. & in capitu. scriptum, colum.iij.versicu. not.& tene ment. cum sequen. versicu. & in rub.de postu.præla.

f Sit electus. extra de elect. capit.j. & cap.nihil est.

g Qui potest. De hoc dic, vt sup. c.proximo.

h Confirmatus. Secundum Inno. extra de elect. in causis, vbi notatur per eum, & c. scriptum est. Sed videtur contrà. Nam per postulationem peruenitur ad electionem, vt notatur extra de postu. capitu.j.in fin. Sol. Illud locum habet in postulatione non solemni, per illam enim peruenitur ad electionem, vt hîc, & infrà sequitur, sed in solemni secùs, vt hîc dicitur. Vel dic secundum Gof. quòd licet admissa postulatione qualitercunq; facta, sequi deberet electio de iuris rigore. argumen. extra de elect. innotuit, curia tamen Romana id hodie non admittit in postulatione solenni, sed ad postulationis probationem pro confirmatione habet, vt prospiciatur vacātibus ecclesijs, & vt vitentur circuitus, qui sunt de iure vitandi, ff.de condi. indeb. dominus horreorum. *Postulatione admissa, an sequi debeat electio.*

Adde Abb. Sicu. in dicto capitulo scriptum est, colum.iij. versicu.nota, ibi postulationem admittas, &

in c.j.& in c.gratum,de postu.præla.

i Congregati. Aliter postulatio non teneret, sicuti nec electio, vt dixi suprà, cap. xix.& argumen.extra de elect.cùm terra.

Postulatio minus solẽnis fit de certis personis.

k Admittendi. vt si seruus sit, postuletur à domino suo: si libertus, a patrono, si aliquod retinuit obsequium in eo liiij. dist. quicunq;:si filiusfa. à patre, extra de elec.officij,& idem in similibus.

l Eligi debet. Si non sit alius in eo defectus, si enim esset, adhuc deberet iterum postulari solenniter, non eligi, inf.eo.§.cæterùm.

Adde, an in postulatione debeant exprimi omnes defect⁹ postulati, per Ab. in c.ecclesia vestra, de elect.

Postulatiõnẽ solennẽ vtilius est interdum facere ab initio ad circuitum euitandum.

m Totaliter remouere. Verbi gratia, postulatur aliquis in episcopum, qui defectũ patitur in ætate, vel in ordinibus, certè vtilius est, quòd postuletur solenniter, quia si Papa postulationem talem admittat, nõ erit deinceps eligendus, sed pro tanto habebitur, ac si aliàs fuisset electus canonicè,& postmodũ cõfirmatus, vt dictum est suprà. Si verò minus solenniter postularetur à Papa, petendo ab eo, vt daret licentiam illum eligendi, tunc postulatione huiusmodi admissa esset iterum solenniter eligendus, supra §. proximo. Ideo melius est, vt fiat ab initio postulatio solennis, & ea facta, præsentetur Papæ, vel Episcopo, si est talis casus, vt per episcopum possit postulatio admitti.

Adde Abb. Sicul. & Moder. in dicto capitulo j.

n Retinuit. liiij. dis. quicunque.

o Ordinum. extra de æta.& quali. præterea, & ca. à multis, lx. dist. nullus.

p Aetatis. extra de elect. dudum, j. & capit. cùm in cunctis.

q Consimile. puta defectus scientiæ, extra de renunc. nisi, §. pro defectu, vel natalium, extra eodem, innotuit,& lvj. dis. Apostolica, & suprà capi. liij. vbi habes multa alia impedimenta enumerata.

r Postuletur. Nunquid in postulatione solenni requiritur

quiritur, quòd per vnum fiat postulatio in communi, sicut fit in electione, vt dixi suprà capitu. xxxiiij. & cap. lj? Credo, quòd sic, cùm in ea sit forma generalis concilij seruanda, vt præmisi, suprà in princi. aliàs enim viderentur esse tot postulationes, quot essent numero postulantes, argumen. extra de electionibus, in Genesi.

Postulatio solennis debet fieri per vnũ in communi.

Adde Docto. in d. capitu. xxxiiij. in addi. in verb: vitæ omni. alleg. & Abb. in d. c. j.

s Publicari. capitu. tantum, vt dicunt quidam, extra de ele. in causis. Vel dic, quòd tolerari potest, vt etiam populo publicetur, sicut & de cõsuetudine seruatur, secundum Inno. vt nota. per eum in dec. prædicta in causis.

Postulatio est publicanda.

Adde, quòd idem tenet ibi Abb. Sicul. col. ij. versi. nota. ibi capitu. publicarunt, &c.

t Fieri. extra de postu. prǽl. bonæ, ij. §. nec nocebat, lxj. di. episcopus, & vij. q. j. episcopus.

u Præmissum. sup. capitu. xxxviij.

x Ecclesiæ. Vt est episcopus, extra de postul. c. vlt. & electus in episcopum confirmatus, ex. de transla. inter. Isti enim cùm sint suis ecclesijs matrimonialiter alligati, consentire non possunt, secundum Hosti. vt nota, per eum, extra de postulatione, capi. ij. in glo. circa postulationem, ad finem, & si consentiant eo ipso, cassantur tanquam ambitiosi, vt ibidem Hostiẽ. notauit eo. titu. c. vlt. in prin. Quid ergo respondebit episcopus, vel electus in episcopum confirmatus, si ad aliam ecclesiam postulatur, cùm sibi præsentabitur postulatio? Dic, quòd poterit respondere: postulationi de me factæ nec cõsentio, nec dissentio, sed voluntati Domini Papæ me suppono, vt ipse super hoc facit, quod suæ placuerit sanctitati.

Postulatus alteri ecclesiæ alligatus, debet cõsentire postulationi sibi præsentatæ.

Adde Bar. de Fir. in suo tract. de episcopo, in j. parte, lib. ij. quæst. xx. quia secundũ glo. quã ibi sequũtur Barth. & Ioan. de Pla. in l. j. de Metropol. Berit. libro sexto, nõ est monstrum, si vnus episcop9 habeat duos

episco-

episcopatus, vel plures, & vide glo. in ca. seq. in verbo alligati, & in capitu. quinquagesimo sexto, in verbo alligatos, & quæ ibi dico. Et quibus casibus quis episcopatum suum relinquere, & transire ad alium dicatur, vide glo. in §. ambitionis, vij. quæst. j. & Bartho. de Firm. vbi sup. q. lxx. Et quomodo hoc fieri debeat, tex. & ibi Abb. in c. scriptum, colum. iij. versicu. ibi ipsum archiepiscopum, &c. eod. titu. & Abb. Sicu. in c. bonæ, de postula.

y Si verò. §. iste locum habet, cùm postulatur quis defectum patiens in natalibus, vel in ordinibus, scientia, vel ætate, aut aliquid de his, qui sunt enumerati suprà capit. liij. seu quiuis alius, qui de iure debeat postulari.

z Non teneatur. Vt colligitur in cõstitutione Nicolai, extra de elec. cupientes, §. denique, lib. vj.

a Tolerari. Cautius faceret, si non consentiat, nec dissentiat, sed superioris arbitrio se committat, vt dixi suprà de episcopo, in glo. vt est episcopus.

Adde Abb. Sicu. in c. fin. eo. de postu. præl.

b Aliqui. Vt Inno. sicut notatur per eum, extra de elec. cum iure. ad fin.

Adde, an postulantes possint variare, quousq; presentata fuerit, Abb. Sicu. in c. j. & c. bonæ, in ij. de postu. præl. & gl. Ioan. And. in nouel. Pet. de Anch. Domi. & Philip. Franc. in c. si compromissarius, §. si verò, eod. lib. vj. & Calde. consi. v. e & Pe. de An. cõsi. ccxv.

Matrimoniũ sub conditiõe contractum, non est matrimonium ante conditionis euentum.

c Approbata. Sic si quis consentiat in aliquam, si patri suo placuerit, antequam pater consentiat, non est matrimonium, extra de condi. ap. super eo. & arg. C. de contrah. emp. super rebus.

A quo, & infra quod tempus electionis cõfirmatio, aut postulationis approbatio sit petenda. Et quando electi, vel postulati adire sedem apostolicam teneantur.

CAP.

CAP. LVI.

QVia electione vel postulatione facta, oportet, vt pro electionis confirmatione, a. vel postulationis approbatione superior adeatur, b. infra quæ tẽpora, & per quem id fieri debeat, quaúe pœna puniri debeant negligentes, & in quibus casibus electi vel postulati adire teneantur sedem apostolicã, videamus. Sanè regulariter. c. est tenendum, quòd electus quilibet, à quocunque. d. confirmatio sit petẽda, tenetur eam petere iuxta statutum concilij. e. Lugdu. infra tres menses à tempore, quo electioni suæ cõsensum præbuit. f. numerandos, aliàs si iusto impedimento. g. cessante ipsam infra tempus non petierit. h. supradictũ, electio eadem eo ipso virib. vacuatur. i. Porrò, in duobus casibus iure. k. nouissimo aliter est seruãdum, in electionibus, videlicet ecclesiarum cathedralium, l. vel regularium. m. quarum confirmationes à sede apostolica sunt petendæ, quia eædem ecclesiæ, de quarum electionibus agere, ipsi sedi apostolicæ nullo medio sunt subiectæ, vel quia in ipsarum electionum negotijs ad sedem apostolicam extitit appellatum. n. in casibus enim istis. o. electi. p. quilibet siue ipsorum electiones concorditer, siue in discordia fuerint celebratæ, tenentur post consensum electioni præstitũ, vel post obtentam de sua electione notitiam. q. si eam non contigerit tempore debito. r. præsentari, ad sedem apostolicam iter arripere infra mensem, & quàm citò commodè poterunt. s. comparare cum omnibus actis iuribus & munimentis. t. suis, & processus suos contingentibus, personaliter coram Papa, electionum suarum

rum confirmationes petituri, vel prosecuturi electiones ipsas modis, quibus potuerunt licitis, seu honestis. Alioquin si infra xx. dies. y. *post lapsum temporis, quo venisse ad sedem ipsam considerata locorum distantia commodè potuissent, contempserunt personaliter cōparere, ac electionum suarū cōfirmationem nulla iusta.* z. *causa interueniēte petere, vt dictū est: electiones factæ de ipsis eo ipso viribus vacuantur, & omni iure, si quod eis per electiones ipsas quæsitum fuerat, sunt priuati.* a. *Cæterùm, si iusta causa interueniente infra prædictos viginti dies non potuerint personaliter cōparere, ac electionum suarum confirmationem petere, vt præmisi, tunc ad tria specialiter sunt astricti. Primò, vt infra eosdem, xx. dies causam proponāt.* b. *huiusmodi apud sedem Apostolicam, coram Papa, vel coram alio, vel alijs, quem vel quos ad hoc ipse duxerit deputandos. Secundò, vt de causa ipsa, si admissa* c. *fuerit, infra xv. dies xx. prædictos immediatè sequentes faciant.* d. *plenam fidem,* e. *nisi forsan.* f. *infra ipsos xx. dies, aut xv.* g. *talia & tam verisimilia.* h. *proposita.* i. *extiterint, propter quæ ipsi.* k. *possint à pœna meritò excusari, eisq; sit ad comparitionem huiusmodi tempus prolixius indulgendum.* l. *Tertiò, vt infra præmissum xx. dierum spatium iusto impedimento cessante transmittant.* m. *procuratorem sufficienter instructum.* n. *ad omnia singula.* o. *& supradicta, & nihilominus.* p. *cessante causa ipsa, propter quam non potuerant comparere se, vt præmittitur, personaliter repræsentent. Aliter, si negligentes fuerint in præmissis.* q. *electiones ipsorum sicut in casibus*

alijs

alijs est præmissum, r. eo ipso virib. vacuantur, & ipso omni iure, si quod eis quæsitum fuerat, sunt priuati. s. Denique, vbi electi personaliter, vel per procuratorem in casu iã dicto. t. nõ tamen cũ actis, munimentis, & iuribus infra tẽpus debitũ se præsentãt, tunc in hoc solũ modo puniuntur, u. quod ad exhibenda illa. x. alibi, quã apud sedem Ap. nisi iusta causa. y. dilationem aliã non habebunt. Circa postulatos aũt cõcorditer, vel in discordia breuiter est tenendum, quod si sint alijs ecclesijs alligati. z. venire, aut mittere ad sedem Apostolicam non tenentur. Alij verò, qui propter defectum ordinũ, vel ætatis, seu causam aliam consimilẽ. a. postulant. b. venire tenentur, si non dissenserint, c. quemadmodum suprà præmittitur in electis. d. & si negligentes fuerint, pœna consimili percelluntur.

Quia electione, &c.

a Confirmatione. Nota, quod ante cõfirmationem non debet electus in spiritualib. vel temporalibus per se, vel per alium in totum, vel pro parte administrare tanquam electus, vel tanquam procurator, aut œconomus, vel aliàs qualitercunque. Nam si fecerit, cadit ipso facto à iure sibi quæsito per electionem, extra eodem auaritiæ. Grego. x. libro vj. nisi sit vltra Ital... m constitutus, ac immediate ecclesiæ Romanæ subiectus, & in concordia electus, si enim hæc tria in eo concurrant, benè potest administrare in spiritualibus & temporalibus, sic tamen, quod de rebus ecclesiasticis nihil penitùs alienet, vt in dict. capitulo nihil est. Quod est verum, nisi sit legatus in prouincia, à quo confirmatio possit peti, tunc enim non debet administrare secundum Innocentium, & Bernard. Compostellanum, vt extra de consue. cùm venerabilis, vbi notat. per eos. Quid de postulatis?

Electus ante administrationem an administrare possit.

Dic,

Postulatus nullo modo potest administrare postulationem admissam.

Dic, quòd illi nullo modo administrare debent, extra de elect. bonæ, j. & no. per prædictos docto. in d. c. nihil est, cùm nec transire possit sine dispensatione, vt dicit dec. prædicta, cùm venerabilis.

Adde ad istam glo. Bald. & Abb. Sicu. in d. c. nihil, & in c. transmissam, & Oldra. consi. cxcj. & Ludo. de Ro. in consi. cccxxx. colum. v. versic. quo ad vltim. & Specu. titu. de rescrip. præsenta. §. fin. versi cu. Item, ꝙ obtentum, vbi etiam vide, quæ in Papa & Imperatore, & ibi Ioan. And. in addi. & Franc. Curtium in cõsilio j. colum. xiij. versicu. ne dicat, &c. quod positum est post tract. feud. & Dominic. in c. auaritiæ, col. v. e. lib. vj & Oldrad. consi. clxxx. & Bald. vbi sup. & Bar. de Firm. in tract. de episcopo, in iiij. parte, princi. lib. iij. quæst. iij. cum pluribus sequen. Quid de domino meo, domino Bituricen. archiepiscopo Moderno nõ consecrato, nec pallio suscepto, possit deferre crucẽ ante se? Et videtur, quòd sic, cùm sit iurisdictionis voluntariæ, vt no. Abb. in c. j. vt lit. pen. & in c. accedentibus, de priuile. & Cardin. de Zab. in cle. archiepiscopo, de priuil. saltem est insigne quoddam, secundum ipsum denotans superioritatem, sed iurisdictionalia potest exercere, d. c. transmissam, & iuribus sup. alleg. & c. is cui, & ibi Archi. Pet. de Anch. Dominic. & Philip. Franc. eod. lib. vj. & Bart. Bald. & Angel. in l. ex eo tempore, ff. de test. mili. & Domin. de Rota, deci. vlti. eod. titu. in nouis. Nam potest electus non confirmatus benedicere populum, non solenniter, etiam antequam consentiat electioni, nec incidit in pœnam, d. c. auaritiæ, secundum Oldrad. consi. ccxlvj. qui dicit ita fuisse iudicatum per Papam, Io. xxij. & idẽ Io. And. in addi. Spe. e. ti. §. j. in addi. incip. & intronizetur, & Domi. in d. c. auaritiæ, col. iij. ver. de electo qui ante, & ꝙ posset deferre crucẽ dominus de Bussone, doctor dicti Domini Bituric. tenebat. Et ego in cõtrariũ, ꝙ ante receptionem pallij possit deferre crucem, nec dignitates & honores archiepiscopales exercere,

per

per no.in c.quod ſicut,§.ſuper eo. etiam vbi eſſet cõſecratus,cùm ante receptum pallium non dicatur archiepiſcopus,nec primas,ſed electus, c.ſuffraganeis, & ibi Abb.Sic.& in c.ſignificaſti, e.ti. & Bar.de Fir.in tra.de epiſcopo,in j.par. iij.partis prin. q.iij. & Milis in ſuo reper.in litera electus, & pulchrè Felyn.in cap. cem te.col.j. de reſcri. vbi ponit regulam cũ iiij. ampliationibus,& quinque reſtrictionibus. Quia deferre crucem concernit exercitiũ & decorem ordinis archiepiſcopalis,& nõ ſimpliciter iuriſdictionem, vt c. antiq. de priuile. & de cle.archiepiſcopo, vnde ante receptũ pallium nihil poſsũt,quæ ſunt honoris & dignitatis. Nam in pallio ineſt plenitudo poteſtatis,d. c.quod ſicut,& c.j.cẽ.diſt.& c.niſi, de vſu pallij.& ita tenet Cardin. Alex.in d.c.j.c. diſt.col.ij.verſi.ſecunda concluſio. ante pallium receptum nullus Metropolitanus valet ante ſe crucem deferre, ſed tantũ poſteà, &c. Et etiam reperi in quodam pontificalis ordinis lib. ti.de pallio,colum.penul. Et ſic obſeruatum extitit,& idem Bar. Brixi.in ſua ſumma,in litera crux.

b Adeatur.extra de electio.nihil eſt, & cap. quàm ſit.Grego.decimus,& in conſtitutione Nicolai, iij.c. titu.cupientes,lib.ſexto.

c Regulariter.Fallit in duobus caſibus poſitis, infrà §.proximo.

d A quocunque:ſiue à Papa, ſiue à quocunq; alio,

e Concilij Lugdunenſis. extra de elect. quàm ſit, Gregorius x.§.vlti.libro ſexto.

Adde tex.& glo.in pragma.eod.§. facta autem electione:in verbo præſentata, vbi allegat hîc Mandago. & ibi vide, quid fiendum coram ipſo confirmatore inferiore Papa,quia hîc per Mandagot.non aperitur, Et an electus validè in ſuæ electionis confirmatione habeat neceſſe facere citari coelectum nulliter, ibi, & per Doctores in capitulo fin. eodem libro ſexto, & Ludoui.de Ro.in conſilio ccccolxxxiij. colum.iiij. verſicul.iij.quæritur,& Cardin.de Zaba.in conſi.cxxviij,

col.iij.ver.Et pro hoc videtur, & in consi. cxii.in primo dubio,tex. & Doct.in l.adoptio non iure facta,ff. de adop.& Barth.de Firm.in tract. de episcopo, in iij parte ij.prin.lib.iij.q.iij.cum pluribus sequen.

f Præbuit.infra quod tempus consentire tenetur electus,habes suprà c.xxxvij.

g Impedimento. Illud trimestre tempus non currit impedito,extra de elect. quàm sit. Gregorius decimus in fin.lib. vj. sicut nec tempus, quod datur ad eligendum,seu prouidendum,eo. titu. ne pro defectu, & extra de conces.præb.quia diuersitatē,& c.j. & ij.

Adde Bar.de Firm.in tracta.de episcopo, in ij.parte,lib.iij.q.iij.cum pluribus seq.

h Non petierit. Sufficit electo, vt petat confirmationem infra tempus à iure statutum, & si non obtineat ipsam, nō imputabitur ei, ex quo congruo tempore petijt, nec per ipsum stetit, quò minus obtinuerit arg.extra de ap. ex ratione,& ij.quæst.vj.anteriorum,§.ad hoc.

Adde,quòd electus,qui iuit pro confirmatione,omisso mediato, ad Papā & sacrū conciliū non excusatur,si interim tēpora cōfirmationis labūtur,secundū Lud.de Ro.in cōs.332.col. ij.ver.quo ad secundū,&c.

i Vacuatur.Absque alia sententia per constitutionem.Gre.x.ex.eo.quàm sit,§. cæterùm,lib.vj.

Adde ibi Archi.Pet.de Anch.Domi. & Phil.Fran. & Ludo.de Ro.in d.consi. cccxxxij. in prin. vbi idem tenet, quòd electio vacuatur, si non petitur confirmatio infra tres menses, etiam si electus dicat, quòd dubitat,ne superior det repulsam,quod nota.

k Iure nouissimo. extra eo. de elec.in constitutione Nicolai, cupientes,lib.vj. vnde sumitur, quod dicitur in §.isto,& in sequentibus.

Capitulū ne pro defectu & c.cupientes habent lo

l Cathedralium.i. episcopalium, siue sint in ipsis seculares,siue regulares.

m Regularium. Collegiatarum, in quibus.s.sunt religiosi communiter viuentes, habētes abbates,aut

priores

priores, vel prælatos alios quouis nomine nuncupatos, qui ab eis eliguntur, & per superiorem confirmantur. De talibus enim ecclesijs regularibus loquitur, extra de elect. ne pro defectu, in alijs autem regularibus ecclesijs non collegiatis non habet locum, quod dicitur in §. isto, nec etiam in dignitatibus, vel personatibus in cathedrali ecclesia constitutis, cũ per mortem eorum, qui eas tenent, non censeatur ecclesia viduata, sed per mortem episcopi, duntaxat, vt notatur extra de elect. quia propter. Item, nec in ecclesijs secularibus collegiatis non cathedralibus, etiam si sint exemptæ, imò sufficit, vt electi earum petant confirmationes infra tres menses, suprà §. proxim. & extra de elect. quàm sit, cùm enim constitutio, cupientes, e. titu. lib. vj. pœnal. sit, & mentionem tantùm faciat de cathedralibus & regularibus ecclesijs, ad alias extendi non debet, argumen. de pœ. dist. j. pœnæ, ff. de pœnis, interpretatione. Nam & si Papa idem in alijs voluisset, hoc dixisset, extra de transla. inter. & extra de decimis ad audientiam. *cũ in ecclesia, quæ per mortem prælatorum dicitur viduatæ, & non in alijs.*

Adde Arch. Pet. de Anch. in d. ca. cupientes, & ibi Domi. in §. hac generali satis amplè, & Phil. Franc. Et an in magistris templariorum habeant locum, d. con. cupientes, vide ibi & Oldra. consi. cxxviij.

n Appellatum. Ante electionem, vel post, extra de elect. statuimus, & c. vt circa. Greg. x. lib. vj. dummodo fuerit appellatum in scriptis, & ex causa probabili tali, quæ si esset probata, deberet legitima reputari, vt extra de elect. quamuis. Grego. x. lib. vj. & extra a cordi. lib. vj. Quid si sit appellatum à prouisione, facta per Metropolitanum, ad quem deuoluta erat eligendi potestas per negligentiã inferiorum, nunquid habet locum, quod hic dicitur, & in constitutione cupientes? Dic, quòd sic, cùm talis prouisio electio censeatur, extra de suppl. neg. prælat. dilecto, & extra de conces. præb. dilectus. Nam eadem ratio est hinc inde, ergo & idem ius debet esse, C. ad l. Falcid. l. vlti. *Ratio eadem idem ius requirit.*

extra de transf.inter corporalia. Quid si appelletur à confirmatione? Dic, quod & tunc locum habet, quod hic dicitur, ar. prædictæ cõstitutionis cupiẽtes circa prin. ibi, vbi dicit. quorum cõfirmationes, vel infirmationes, &c, & ita tenet curia.

Adde ad princ. istius glo. quæ dixi inf. eo. c. vlti. de appel. in j. addi. & quo ad secundam, q. vide gl. in d. c. vl. & quæ dixi sup. eo. c. liij. in addi.

o Istis. s. quando est ad sedem apostolicam in electionibus ecclesiarum cathedralium & regularium appellatum. Vel quando eædem ecclesiæ sunt sedi apostolicæ immediatè subiectæ.

p Electi qui licet. Seculares, vel regulares.

Electionis notitia qualiter potest haberi.

q Notitiam. Certam & indubitatã, vel quia pręsens erat electus, quod fuit electio facta, vel quia vidit instrumentũ publicũ factũ super processu electiõis, ex. de conuer. cõiug. ex publico. Vel quia hoc audiuit à talibus, quibus meritò est credendum, extra de senten. excommu. inquisitioni. xxij. q. v. hoc ver. aliàs si hæc audiuisset à personis leuis, opinionis, eis credere non tenetur, extra de spons. cùm in tua.

r Debito tempore. Tẽpus debitum ad præsentandum electionem, est xiij. dierum, postquam electores eam possunt commodè repræsentare, vt sup. c. xxxvj. & in constitutione cupientes. §. cæterùm, lib. vj.

s Poterunt. Postquam iter arripuerint, siue ipsum arripuerint infra mensem prædictum, siue non, vt dicitur in constitutione cupientes.

Munimenta quid comprehendunt.

t Munimentis. Nomine actorum, iurium & munimentorum intelligas hìc contineri decretum electionis, & omnia instrumenta super electione, seu super processu electionis facta, necnon & appellatiões, & alia, per quę causa ipsa instrui possit. Testes aũt licet nomine munimentorum quandoque intelligantur, vt nota. extra de in integ. resti. coram, hic tamen non intelliguntur, quia electi eos ad curiam adducere nõ tenentur, sicut not. per Innocen. extra de electio. statuimus,

tuimus, lib. vj. sed aliqui de electoribus & de opponentibus venire tenentur, vt inf. c. proximo.

Adde, quòd Io. And. ponit istam glo. quasi de verbo ad verbũ in ca. cupientes, in verbo munimentis, & in §. si verbo, in discordia.

u Contingentibus. vt si oppositum fuerit electo, ꝙ habeat pluralitatem beneficiorum, vel quòd patitur defectum natalium, vel quòd est excommunicatus, seu aliquid simile, portet literas, vel instrumenta, si qua habet super dispensatione secum facta, vel super absolutione sua, & idem in alijs, quæ electo, vel eligentibus opponuntur.

Adde, an dato termino peremptorio in casu, cap. quantum, eod. lib. vj. sit præclusa via oppositionum. Et quod contineat peremptorium, & multa alia vide per Oldra. consi. tertio.

x Coram Papa. Quid si non compareant isti corã Papa, sed coram legato apostolicæ sedis à latere misso, qui est in prouincia, nunquid sufficit? Credo, quòd sic. Nam talis legatus benè potest confirmare electiones etiam exemptorum, vt extra de consue. cùm venerabilis, extra de elect. quia diligenti, & extra de offi. lega. licet, vt notatur suprà eodem capitu. in princip. quod est verum, nisi sit ad sedem apostolicam appellatum, tunc enim non posset legatus se intromittere, nisi renunciatũ esset appellationi absque aliqua prauitate, antequam esset eadem appellatio sedis apostolicæ præsentata, extra de elect. quamuis, Gregorius x. §. ceterùm, & §. sequen. libro sexto. Quod ergo dicitur hic, & in constitutione cupientes, de exemptis electis, quòd comparere tenentur personaliter coram Papa, & nisi faciant, cadunt à iure suo, verum est, nisi compareant coram legato, vt dicunt iura præmissa, quæ nõ puto esse correcta. Nam correctiones iurium sunt vitandæ. C. de inof. do. l. vna, sed hoc necessarium est, vt ipsi electi seruent tempora hic, & in prædicta constitutione cupientes contenta. Nam si non seruarẽt,

Legatus de latere potest electiones exemptorũ confirmare.

frustra cōparerent corā legato, vel etiam corā Papa, ex quo à iure suo cecidissent, vt hic sequitur.

Adde glo. in d. const. Cupientes, in verbo, appellatio, & ibi Ioan. And. Archid. Pet. de Ancha. Dominic. & Philippus Francus, & glo. & Doctores in capitulo si abbatem, eod. libro vj. Et sedes Papæ sit sedes legati, ibi per Doctores, & Ioan. de An. in consilio xciiij. colum. ij. versiculo, quòd etiam sic ostēdo, & ibi Ludo. Bologni. in addi.

y Infra xx. dies. Habet electus istos, xx. dies post prædictum mensem, infra quem debuit iter arripere, & etiam post lapsum ipsius temporis, quo ad curiam potuit venire, vnde si infra istos xx. dies lapsis prædictis temporibus non comparuerit in curia iusto impedimento cessante, cadit à iure suo, prout sequitur.

Impeditus iusta de causa excusatur.

z Nulla iusta causa. Nam si infirmitate, aut incursu latronum, seu alia consimili causa detenti venire non possent, non imputaretur eis, extra de procura. querelam, ff. si quis cautio. lege. ij. & xviij. distinctio. peruenit.

Adde glosam suprà eod. c. ij. in verbo, impeditis, & quæ ibi dixi, & in verbo legitimo in ca. xiij. in verbo, impedimento. Quid si opponentes, vel appellantes præsentiam Papæ non possint habere, quid tenentur facere, vide glosam Archid. Pet. de Ancha. Dominicū, & Philippum Franc. d. c. in c. Cupientes, §. quòd si per xx. in verbo proposita, & in §. insuper, in verbo, impedimento: quòd debent protestari in scriptis, vt eis non currat tempus, & cæt. capitu. si iustus, de appellationibus, & C. de his, qui per metum iudi. non appel. l. cùm quidam, & ibi Bart. Ang. Paul. & Angel. Aretin. ff. eodem titu. & Anthonius de Butrio, in consilio xxvij. in princip. & Lapp. latè allega. xxix. & Bal. consilio cccxvj. libro primo, & consilio lxxxv. & consilio cxix. volum. ij. & Paul. de Castro, consilio cxxxvj. columna prima, versiculo tertio, in nouis, & Alexan.

consi.

consilio decimo nono, columna secunda, versicu. circa secundum volum. primo, & consilio clxv. columna secunda circa fin. libr. ij. & in consilio lxxij. colum. §. in fin. volum. iij. & Ang. consilio cxxx. & signo. de. home. consilio ccliiij. colum. secunda, versi. insuper, & Io. de An. in consilio j. & ibi Ludo. Bolog. in addi. & Paul. de Castr. in consilio cccxxvj. colum. pe. versi. circa vlt. volu. antiq. & per omnes in c. ex ratione, de appel. & in auct. si appellatione, C. tempo. appel. & Oldra. consilio lx. & consilio ccviij. ante fin. & Domi. de Rota. dec. v. & ccxcv. in antiq. & in dec. clv. in nouis, eodem titu. Felyn in c. ex transmissa, columna ij. versicul. dum subdit de præscript. & Rotam in decis. xxij. incipi. quando aliqua causa, in antiq. titu. de iudic. & Philip. Cor. in consilio xliij. in litera b. vol. iij.

a Priuati. Per constitutionem cupientes, nec requiritur alia sententia, quia priuat constitutio eos ipso iure, simile, extra de elect. quàm sit. Gregorius decimus, libro sexto.

Adde, an mora possit purgari, vide in d. c. Cupientes, §. quod si per, xx. in glo. in verbo ex peccati. & ibi Io. And. Arch. Domi. Pet. de Anch. & Philip. Franc. & Ludo. de Ro. consi. ccccxxvij. & gl. inf. eo. in verb. trãsmittant, & in verbo, ex iusta causa.

b Proponant. Per procuratorem ad hoc constitutum specialiter, inf. eo. §. tertio.

c Admissa fuerit. Per Papam, vel per auditorẽ datum ab eo.

d Faciant. Apud sedem Apostolicam, vt dic. constitutio. Cupientes.

e Plenam fidem. Per testes, vel per instrumẽta, seu aliàs sufficienter.

f Nisi forsitan. versi. iste non excipit à proximo dicto, sed ab eo, quod dixit sup. scilicet, quòd electi debeant personaliter comparere, aliàs cadẽt à iure suo, nisi forsan, & cæt.

Adde, an mortuo electo litigãte sentẽtia ferre possit

c.j.§.j.eo.lib.vj. & Ludo.de Ro.in consil.cclxxxix.& consil.ccclxxxiiij.& Pe.de Anch.in consil.xl.

o Singula. Hoc est ad petēdam confirmationem & ad proponendam & probandam infra terminos supradictos iustam causam absentiæ electi. Formam autem, secundum quam potest constitui talis procurator, habes infrà, ca.lix.forma.xviij.

p Nihilominus. Id est, non obstante, quòd procuratorem ad prædicta, & sufficienter instructum miserint, vt præmittitur, suprà.

q In præmissis contētis. Suprà, in tribus.§. proxi.

r Præmissum. Suprà, eo.§.alioquin.

s Priuati. Ipso iure per constitutionem Cupientes. libro vj.

Adde, an vbi quis est priuatus ipso iure beneficio, possit eligi alius absq; alia pronunciatione super priuatione, Dominic.in capit.fundamenta.§.quòd si secus, eod.lib.vj. & latius in cap. licet de præbend.& in ca.ordinarij.de offic.ordinar.libr.vj.& vtrobique per Arch.Petr.de Anchar.& Philip.Franc.& Petr.de Ancha.in consil.lix.& Lud.de Ro.in consi. ccccxcix. & Calde.consil.iiij.tit.de dilat.& quæ dixi.in li.consue. Biturigū in §.ix.in j. glo. de iurisdi. omniū iudi.

t Iam dicto. Scilicet quādo sunt legitimè impediti.

u Puniuntur. Per constitutionem Cupientes.

Adde, an vna parte comparente, & alia absente possit ad confirmationem procedi, tex.in prag.sanc. eod.§.facta autem electione,& ibi glo.& tex.glo. Dominic.& Pet.de Ancha.in c.j.& glo.in d.ca. Cupientes,§.quid si per xx.in verbo oppo.& ibi Dominicus. Pet.de Ancha.Arch.& Philip.Franc.& Specu .tit. de appel.§.breuiter, versic.hoc autē certum, & Domin. de Rota.decis.iiij.tit. de dolo. & contuma. in nouis. & in decis.di.xxiij. incip. in causa beneficiali, de appel.in antiq. Et si cōparens recedat illicenciatus puniatur, vide per glosam in di.§.quòd si per,xx.& Doctores in c.si postquam §.j.eod.lib.sexto, & Alexan.

consi.clxiij.vol.ij.& Bart.& Doctores.& quę ibi dixi in repert.l. consentaneum. C. quomodo & quando. iud. Quid si reddit, incidat etiam in pœnā, vide glossam finalem, & ibi Doctores in dict. c.si postquam §. fi.quæ tenet, quòd nō, quod nota pro præceptis, quę fiunt per potestates terrarum, ne quis sub pœna recedat de ciuitate, donec responderit. vbi per Domin. & Phil. Franc.& Paul.de Cast.in consil.ccxiiij. in antiqu.vbi ponit de eo, qui promisit non exire curiam sub pœna, qui recessit & redijt, quòd fide iussor non teneatur, &c.

x Illa. Silicet acta, & iura, & munimenta.

y Ex iusta causa. Iusta causa esse potest, vt quia tabellio, qui confecerat instrumenta super electionis processu, aut super appellationibus, vel alijs processum electionis contingentibus, se absentauerat eo tempore, cùm electi venirent ad curiam, & ita nequiuerunt habere, vel fortè instrumenta ipsa in via casu sunt perdita, & idem in similibus casibus, ar.extra de testi.vltra tertiam, ff.de ferijs, oratione.

Postulati alijs ecclesijs alligati non tenentur ire vel mittere ad curiam.

z Alligati. Vt sunt Episcopi, & superiores, qui nō habent absq; permissione Domini Papæ liberum volatum, extra de postu.c. vlt.extra de renunci. nisi.ad fi. Itē electi in episcopos confirmati, extra de transla. inter. Quid de Abbatibus exemptis? Dicunt quidam idem: cùm & ipsi sint suis ecclesijs alligati, extra de consue.cùm venerabilis, & extra de renuncia.dilect. Alij dicunt, ꝙ licet sint ecclesijs alligati, non tamen sunt adeò ligati, sicut Episcopi, vt patet ex eo. quia ipsi nullo modo transire possunt sine licentia Papæ vt dicunt iura pręmissa: sed Abbates cum licentia legati, vt in præmissa dec.cùm venerabilis, & nota.suprà, c.liiij.in prin. Cū igitur constitutio Cupientes.§. denique, eximat illos solos postulatos, qui non habent liberum absq; domini Papæ permissione volatum, quòd venire vel mittere ad curiam non teneantur, & de alijs dicat indistinctè, quòd veniant aut

mittant,

mittant, si venire non possunt, legitimè impediti, sequitur quòd Abbates, qui non sunt, vt præmittitur, sic ligati, tenentur venire vel mittere, vt alij postulati: & hoc puto verius & tutius, licet super hoc viderim in curia Sapientes sentire diuersa.

Adde glo. infra eodem, cap. proxim. in verbo alligatos, & quæ ibi dico & glos. suprà, capit. lv. in verbo ecclesiæ.

a Consimilem. Puta quia sunt illegitimè nati, ext. de electi. innotuit, & lvj. d. Cenomanen. vel corpore vitiati, extra de corpore vici. cum tua, & idem in similibus.

b Postulantur. Quod hic dicitur & in constitutione Cupientes. §. denique, vnde hoc sumitur, vendicat sibi locum, cùm aliqui postulãtur ad cathedrales ecclesias, siue eædem ecclesiæ sint immediatè subiectæ sedi Apostolicę, siue non: & siue fuerit appellatũ, siue nõ. Et hoc ideo, quia cum postulato ad episcopalem dignitatem non potest alius dispensare, quàm Papa, vt dixi suprà, c. liiij. vnde in hoc casu dicuntur ecclesiæ tales sedi Apostolicę immediatè subiectę, ex quo per inferiorem dispẽsare non potest. Item habet hoc locum etiam, cùm quis postulatur ad ecclesiam regularem sedi Apostolicę immediatè subiectã, vel etiam non subiectam: est tamen ad sedem eandẽ appellatũ, vel est tale impedimentum, in quo dispẽsari non potest per alium, quàm per Papam, vt quia forsan postulatus est illegitimus, extra de filijs præsby. capit. j. & penul. & vlt. cap. Nam & tunc talis ecclesia regularis, licet alias non sit sedi Apostolicę immediatè subiecta, tamen quoad hoc, dicitur esse subiecta.

Papa solus dispẽsat cum postulato in episcopum.

Adde quæ dixi suprà, eodem capit. liiij. in verbo dispensari.

c Non dissenserint. An postulatus consentire possit suæ postulationi: habes suprà, c. lv. §. fin.

d In electis. Sicut enim electus tenetur infra mensem iter arripere post consensum electioni præstitum,

Postulatus & electus quando tenẽtur ire ad curiam.

ſtitum, vel poſt obtentam de ſua electione notitiam, ſi non fuerit debito tempore præſentata, & ſe poſtmodum coram Papa perſonaliter præſentare, vt dictum eſt ſuprà, c. §. porrò, ſic & poſtulatus, ſi non diſſenſerit perſonaliter, venire tenetur infra menſem, poſtquam deliberauerit non diſſentire, ad quam deliberationem habet vnum menſem, vt puto, poſtquā fuerit ſibi poſtulatio præſentata, ſicuti electus, à tēpore præſentationis electionis habet vnum menſem ad deliberandum, extra de elect. quam ſit, Greg. x. li. vj. Si verò poſtulatio ſibi non fuerit debito tempore præſentata, tunc à tēpore notitiæ ipſius poſtulationis curret menſis prædictus: & ſi non venerit, cadit à iure ſibi per poſtulationē quæſito, niſi iuſta de cauſa impeditus venire non poſſet, in quo caſu tenetur mittere procuratorem ad proponendam & probandam abſentiæ cauſam, ſicuti dictum eſt in electo, ſuprà c. §. cæterùm, & ſequētibus: vt hæc colliguntur ex mēte conſtitutionis Cupientes. §. denique ibi, vt in concordi vel diſcordi electione per omnia ſupra præmittitur, &c. Sed nunquid poſtulantes tenentur pręſentare poſtulationem poſtulato, ſicuti electores electionem electo, ſuprà, ca. xxxvj. ex. de elec. quam ſit, & in conſtitutione Cupientes. §. cęterùm? Dicunt quidam quòd ſic: aliàs enim poſtulatus deliberare nō poſſet, an diſſentire debeat, vel non diſſentire, ſicq; venire ad ſedem ap. non poſſet commodè. Dicūt etiam, ꝙ ſi poſtulātes negligētes fuerint in ꝑſentatione facienda, punientur ea pœna, qua electores, qui electiones ſuas tempore debito non præſentant: quam pœnam habes ſuprà, capitulo trigeſimo ſexto, & in prædicta conſtitutione Cupientes. §. cæterùm. Nam eadem ratio eſt hincinde. Et ſicut in electione eſt neceſſaria celeris eccleſiarum expeditio: ſic & in poſtulatione, quantum enim ad hoc videtur electio & poſtulatio pari paſſu ambulare, ſicut innuitur in dicta conſtitutione Cupientes. §. denique, ibi & negligentes ſtatutam

Poſtulatio eſt præſentanda poſtulato.

Poſtulatio et electio requirunt celeritatem.

tam ibidem ſimili pœna percellat, & cætera.

Adde Archi. Dominic. & Cardi. Alexa. in §. ſed aliud. lxj. di. ad quos recurre in materia poſtulationis.

Quando, & in quibus caſibus eligentes vel poſtulantes ire vel mittere ad ſedem Apoſtolicam teneantur.

CAP. LVII.

Non ſolum, cùm ratione ſubiectionis immediatæ vel appellationis interiectæ à ſede Apoſtolica confirmatio eſt petenda, venire tenentur electi. a. *ad ſedem Apoſtolicam vel mittere, vt eſt dictum,* b. *imò etiam et electores, ac hi, qui electis vel electoribus ſe opponũt ad veniendum ſeu mittendum, vt infra ſubijcitur, neceſſariò in eiſdem caſibus aſtringuntur,* c. *ſi & ipſi pœnas à iure ſtatutas voluerunt euitare. Notandum eſt igitur, quòd ſi ſit vnica electio in concordia celebrata, duo ad minus de ipſis electoribus.* d. *ſufficienter* e. *inſtructi ſunt infra tempus, quod ſuprà proximo.* f. *capitulo exprimitur in electis.* g. *ad ſedẽ Apoſtolicam per capitulũ.* h. *tranſmittendi. Si verò ſint plures electiones.* i. *in diſcordia celebratæ, tunc duo.* k. *de parte* l. *qualibet plenè inſtructi debent infra idem tempus* m. *cum actis & munimẽtis omnibus comparere.* n. *Si autem electio ſit vna tantum.* o. *cui aliquis vel aliqui ſe opponũt,* p. *tunc etiam duo de parte ipſius electi, & duo ad minus ex ipſis opponentibus, ſiue duo tantum ſiue plures fuerint opponentes, tenentur modo.* q. *ſimili*

mili comparere. Vbi verò vnus tantummodo se opponit, necesse habet & ipse sufficienter instructus. r. *sicut de alijs.* ſ. *præmittitur.* t. *comparere.* u. *Cæterùm si eligentes ipsi concorditer, vel in discordia personas instructas non miserint, vt est dictum,* x. *etiam si opponentes vel electi mittere.* y. *vel venire, seu expensas, de quibus dicam inferius,* z. *contemnerent administrare, à prosecutione.* a. *processus et à perceptione prouentuū beneficiorum, quæ in ecclesia.* b. *ipsa, de cuius electione agitur, obtinent, per continuum triennium priuabuntur:* c. *nisi propter capituli vel contradicentium paucitatem.* d. *seu aliam iustam causam.* e. *& probabilem euidenter valeant excusari: in quo casu tenentur procuratorem sufficienter instructum.* f. *transmittere, & nihilominus causa.* g. *cessante personas dirigere supradictas.* h. *si præmissas.* i. *voluerint euitare.* *Similiter punientur* k. *opponens vel opponentes, cùm vnicus est electus, si non venerint* l, *aut non miserint,* m. *vt est dictum.* n. *Porrò licet eligentes & opponentes in præmissis casibus puniantur, electis tamen per hoc in prosecutione iuris sui nullum præiudicium generatur.* o. *Postulantes autem concorditer vel in discordia qui non postulent.* p. *alijs ecclesiis alligatos.* q. *sed patientes defectum in ordinibus, vel ætate, aut eis consimiles.* r. *tenentur ad sedem.* ſ. *Apostolicam personas instructas transmittere, vt in concordi vel discordi electione superius,* t. *est præmissum:* u. *& si non fecerint, pœna ibidem.* x. *posita puniuntur.*

Non

NOn solum cum ratione subiectionis, &c.

a Electi. Supple & postulati, qui non sunt alijs ecclesijs alligati.

Adde, si electio est facta in discordia, & postea superuenit concordia, an valeat? Ioan. mo. Arch. Pe. de Ancha. Domin. & Phil. Franc. in c. quorundam, ver. volentes. eodem, li. vj, & quod voluit Calde. consil. ij. e. vbi ponit, an valeat confirmatio electi inhabilis, sed tēpore confirmationis habilis, & plenè per Bart. de fir. in tract. de Episcopo, in ij. parte. ij. partis princip. li. iij. per plures q. ad quem recurre, qui possunt confirmari. Et quid si ex superuenienti dispensatione, per Franc. de Are. in consil. vij. & consil. cxliij. & Bar. de firm. vbi suprà, q. xj.

b Dictum. Suprà, capi. proximo.

c Astringuntur. Per constitutionem Cupientes, extra de elect. §. ad hoc. & §. sequenti. libr. vj. vnde sumitur totum capitulum istud.

d Electoribus. Qui electionis negotio interfuerunt, siue ipsimet elegerint, siue potestatem eligendi alij dederint. Nam qui per alium eligit, per se eligere videtur, extra de electionibus in causis, argumento. ff. de administratione tutorum ita autem. §. gessisse. Non enim est hoc ita strictè intelligēdum, sicuti aliqui intelligere voluerunt: scilicet, quòd duo ex scrutatoribus, vbi per viam scrutinij: vel duo ex compromissarijs, vbi per viam compromissi processum extitit, venire teneantur: immò sufficit, quòd veniant duo de alijs, qui electioni interfuerunt, & quorum nomine est electio celebrata. Secus autem esset, si aliqui canonici superuenirent facta electione, tunc enim sufficeret, quòd duo de illis mitterentur: quia non possent plenè instruere Papam super electionis negotio, in quo non interfuerunt, sicque non esset satisfactum constitutioni Cupientes. §. ad hoc, quæ vult, vt duo de electoribus transmittantur.

Scrutatores soli, aut solè cōpromissarij an sint ad sedem Apostolicā mittēdi.

Adde

Adde ad istam glo. & sequētem ac totum capitulum Oldra. in suo consil. cj.

e Sufficienter instructi. Hoc est cum actis, iuribus, & munimentis electionem seu electionis processum continentibus, vt dictum fuit de electis suprà, capit. proxi. §. porrò. Sed quare fuit hoc statutum: nunquid sufficiebat, quòd vel electores tantum, vel electus acta, iura, & munimenta huiusmodi apportarent? Dic quod hoc ideò fuit statutum, vt in omnem causam plena instructio haberetur sup electionis processu: nam contingere posset, quòd electus confidēs, quòd electores ea portarent, ipsa negligeret apportare & econuerso: sicque eam non posset instrui vt deberet.

Electione cōcorditer celebrata nō sufficit solū electum ire ad curiam.

f Proximo capit. in §. porrò.

g In electis. Sicut enim electi tenentur infra mensem iter arripere ad sedem Apostolicam, post consensum electioni præstitum, vel post obtentam de sua electione notitiam, si eam non contigerit debito tempore præsentari, vt dictum est suprà. ca. proxi. §. porrò. eodem modo & electores duos de electoribus tenentur transmittere infra idem tempus, vt hic dicitur, & in constitutione Cupientes. §. ad hoc lib. vj.

h Per capitulum. Isti, qui mittuntur, debent habere mandatum à capitulo, aliàs nō possent dici transmissi, extra de procur. cap. j. nec capitulum repræsentarent, extra de electio. innotuit. §. & quamuis post cassationem.

Canonici ad curiam missi debent à capitulo mandatū habere.

i Plures electiones. Puta duæ, vel tres, aut plures.

k Duo. Si sunt tot electores, alias si vnus solus aliquem elegisset, credo quòd ille deberet venire personaliter, sicut & vnus solus opponens venire teneretur infra e. §. vbi verò vnus.

l De parte qualibet. Id est, de parte cuiuslibet electi.

m Idem tempus. Quod sit hoc tempus, habes suprà, capitu. proximo: & dixi de eodem supra. §. proxi. in glosa sicut enim.

n Com.

n Comparere. Personaliter.

o Vna tantum. Supple in discordia celebrata.

p Se opponunt. Obijciendo aliquid contra formã electionis, vel contra personam electam, extra de electionibus, statuimus, & capi. vt circa. Greg. x. libr. vj.

q Modo simili. Id est, plenè instructi cùm actis & munimentis, & infra tempus, infra quod electores & electi comparere tenentur.

r Instructus. cùm actis, iuribus, & munimentis.

s. De alia. Electoribus & opponentibus.

r Præmittitur. Suprà, tribus. §. proxim.

u Comparere. Pone quòd duo aut plures in discordia sunt electi, quibus aliqui se opponunt, vt dicitur, suprà in §. si verò sint plures, quòd de parte qualibet debent duo instructi venire personaliter: nunquid in hoc casu opponentes tenentur similiter venire personaliter de parte, qualiter opponentium, si sunt tot opponentes? Videtur quòd sic, suprà §. proxi. & hic. Dic, quòd non est verum, vt probatur expressè in cõstitutione Cupientes. §. v. si personas instructas, ibi opponentis vel opponentium, cùm vnicus est electus &c. & infra eod. titu. §. similiter, si enim venire oporteat personaliter duos electores de parte cuiuslibet electi, & duos de parte qualibet opponente, iam cederet in grande personarum, & ecclesiarum grauamẽ, & quod in fauorem & vtilitatem fuit prouisum, quodammodo tenderet ad noxam, quod esse non debet, extra de translat. inter. C. de legi. quod fauore. xlv. di. licet. Sufficit ergo, quòd in hoc casu opponens vel opponẽtes, procuratores transmittant sufficienter instructos ad opponentes suas apud sedem Apostolicam prosequendas. *Fauor nõ est retorquẽdus ad noxam.*

x Vt est dictum, suprà e. c. § j. & sequen.

y Mittere vel venire. Mirum videtur quod hic dicitur, nunquid, si electi venire contemnant aut mittere, cadunt ipso facto à iure suo? Certè sic, vt, suprà, capitu. proximo. §. alioquin, & §. aliàs si negligentes.

Ad quid ergo eligentes mittent huiusmodi personas instructas? Dic, ad hoc, vt Dominus Papa plenè possit instrui, qua de causa electi nō venerunt vel nō miserunt, vtrum scilicet, propter impotentiam, vel aliam iustam causam. Nam si legitimè impediti venire non potuissent nec mittere, non cecidissent à iure suo suprà, c. proxim. si verò negligenter & sine causa legitima id omisissent, tunc cecidissēt, vt dictum est, suprà, & ideò, vt Dominus Papa super his & alijs electionis negotium contingentibus certificetur, oportet, quòd huiusmodi personæ instructæ mittantur, etiam electis contemnētibus mittere, vel venire, aut expensas ministrare.

Electi nō venientes ad curiam, semper cadunt à iure suo.

Adde an electus impeditus compellatur procuratorem constituere inuitus, cùm hæc sit causa ardua. Innocen. Anth. de But. & Abb. Sicul. in c. querelam, de procur. & glo. in di. c. Cupientes. §. insuper in verbo Impedimento, & ibi Imol. Petr. de Anc. Domini. & Philipp. Franc. & Fran. de Are. in consi. xvj. col. iij. versic. ij. respondeo, & c. glos. infra eod. ca. lix. forma. & viij. quæ ibi dico.

z Inferius. Infra cap. proximo.

a A prosecutione processus. Ita, quòd non admittentur ad petendam confirmationem electionis à se factæ, nec etiam ad impugnandam electionem alterius, vel electores eiusdem, simile suprà, cap. xxxvj. ibi tamen pœna hoc ipso iure imponitur, hic per sententiam, prout sequitur.

Adde, an cassata confirmatione, vel quæ cassanda venit, dicatur electio nulla? dic quòd non, tex. & ibi glo. Arch. Petr. de Ancha. Dominic. Imo. & Philipp. Franc. in c. si. confirmationem, & c. prouida. eo. libr. vj. & Felyn. in c. constitutus, col. x. vers. leges insertę. de rescrip. & ibi optimè vide de confirmatiōe ex certa scientia, & quomodo in dubio non noceat, & per Bar. Ang. Paul. de Cast. & Ang. Are. in l. si constat. ff. de appel. & in l. adoptio non iure facta, ff. de adopt.

b In

b In ecclesia ipsa. Non ergo hæc pœna extenditur ad beneficia, quæ in alia ecclesia obtinent. vt in constitutione Cupientes. §. vel si personas.

Adde an debeant condemnari in expen. vltra suspensionem beneficiorum, Dominic. in c. j. §. fin. col. ij. v. quæro an isto casu, & ibi Philipp. Franc. & pulchrè Felyn. vltra alios in ca. at si clerici. §. de adulteris de iudi.

c Priuabuntur. Per sentētiam: nō enim sunt ipso iure priuati, vt patet in constitutione Cupientes. §. vel si personas, vbi ponitur hoc verbum priuēt, quod est futuri temporis: & est simile, extra de elect. quia propter. §. qui verò.

Adde archi. Pet. de Anch. in c. j. §. fin. & ibi Dom. col. j. versi. quęro an deficiens. & ibi Phil. Fran. co. li. vj. & Alexand. consi. cj. volu. j. & Ludo. de Ro. consil. cccxxxiij. & quæ dixi suprà eodem c. xxvij. in ij. addi. *Ecclesia non est seruitio defraudāda.*

d Paucitatem. Cùm dixerim suprà, quòd si non sit nisi vnus solus opponēs, etiam ille venire tenetur, vt supra e. §. vbi verò vnus, & eodem modo vnus solus eligens: vt dixi supra eo. ca. super verbo, duo. Quando potest habere locum, quod hic dicitur de paucitate capituli vel contrādicentium? Respondeo. Quando in ecclesia sunt ita pauci canonici, qui si venirent, remaneret ipsa ecclesia omninò destituta ministris, cùm non ibi sint alij canonici vel clerici, qui possint seruire, tunc ne ecclesia debito seruitio defraudetur, personas huiusmodi mittere non tenentur, ar. extra de cleri. non resi. ca. penul.

e Iustam causam. Puta quia sunt omnes eligentes infirmi. extra de procur. querelam. v. quæst. iij. si ægrotans: vel habēt inimicitias capitales, propter quas mittere aliquem de seipsis non audent extra, de do. & contu. cùm dilecti: vel sunt ita pauperes, quòd non habent vnde faciant expensa, sextra de sen. excom. quòd de his. & c. quamuis & idem in similibus. *Eligētes multis ex causis excusantur, ne ad curiam mittere teneantur.*

f Instructum. Cùm actis, iuribus & munimentis

electionem & electionis processum cōtingentibus.

Adde an iste procurator possit obijcere contra electum crimina sine speciali mandato Archi. Petr. de Ancha.& Docto.in cap.j. & c.procurator,e.lib.vj.& Ludo de Ro.consil.lxj.& glo.infra eod. c.lix.forma. xvj.in verbo crimina.

Causa cessante cessat effectus.

g Caussa cessante. Scilicet infirmitatis & inimicitiarum:aut paupertatis.seu alia, propter quam impediri non potuerant mittere. Causa enim cessante cessare debet effectus. extra de iureiuran. & si Christus, vbi de hoc.

Adde, an ad hoc probandum impedimentum huiusmodi requiratur plena probatio, vel sufficiat iuramentū,aut saltem sufficiat semi plena probatio, Spe. titu.de apellationi.§.nunc breuiter. versicu.sed quid ergo,& Archidiaco. Pet.de Ancha.Dominic. & Philip.Francus in dict con.Cupientes.§. insuper, & Oldradus consil.clxxiij.& Alexand.cōsil.xlix. volumine secundo.

h Supradictas. Supra eodem,§.notandum,& duobus,§.sequentibus.

i Præmissas pœnas. Exclusionis à prosecutione processus & priuationis prouētuum beneficiorum.

k Punientur. Quia excludentur per sententiam à prosecutiōe processus,& à perceptione beneficiorū, quæ in ecclesia ipsa obtinent, per continuum triennium, nisi excusentur iusta de causa, vt dictum est de eligentibus suprà, §.proxim.

l Si non venerint. Sufficiēter instructi,& hoc cùm sunt duo, vel vnus tantum,suprà eod.§.si autem,& §. vbi verò.

m Aut nō miserint. Cùm sunt plures, quàm duo.

n Dictum. Suprà eo.§.si autem.

Eligentiū negligentia non nocet electis.

o Generatur. Nam poterunt petere confirmationem suarum electionum,& aliàs ius prosequi suum, ac si eligentes vel opponentes venissent, aut misissent, negligentia enim vel malitia ipsorum electis

obesse

obesse non debet, extra de electionibus, cùm in veteri, & C. de in offici. test. si quis suo.

Adde, an sententia lata contra electores, & econtra, Felyn. in capitu. penultim. columna. v. in fine, cum sequen. de re iudicata.

p Qui non postulant. Hic est duplex littera, & vtraque vera secundum diuersitatem opinionum, quas habes infra, glosa proxima. Vna dicit, qui non postulant alijs ecclesijs alligatos, sed patientes, &c. Alia dicit, siue postulent alijs ecclesijs alligatos, siue patientes, &c.

Postulantes alijs ecclesijs alligatos an teneãtur personas instructas ad curiã mittere.

q Alligatos. De quibus alligatis intelligatur istud, dixi supra, capitu. proxim. §. vltimo. Et cùm circa postulatos sic alligatos, nihil de veteris iuris obseruantia immutetur, vt dicitur in constitutione Cupientes. §. denique. Dicunt quidam, quòd hi, qui postulant eos, non tenentur mittere personas, de quibus sequitur, sed stabitur iuribus antiquis, per quæ sufficere videtur, vt mittant procuratorem seu procuratores sufficienter instructos, extra de po. bonæ. ij. & capitulo sequent. & extra de elect. statuimus. libr vj. Alij dicunt, quòd qua ratione alij, qui alios postulãt, tenentur personas instructas mittere, prout sequitur, ad hoc scilicet, vt plenè instrui possit, & ecclesiæ vacantes celeriter expediri: eadem ratione tenentur & isti, cùm sicut in illo casu, sic & in isto sit necessarium, vt causæ plenè instruantur, & ecclesiæ citò expediantur. Similis enim æquitatis ratio similia iura suadere videtur. C. ad l. fal. l. vltim. extra de confirm. vti. cum dilecta. extra de translatio. inter, & hoc est tutius.

Postulatione cõcorditer facta duo sunt mittendi ad curiam, sed si fuerit discors duo de qualibet parte.

Adde glo. huic similem, supra, ca. proxim. in verbo alligati. & in cap. lv. in verbo ecclesiæ, & glo. in d. c. Cupientes, in verbo opponens, & in §. denique, & vtrobique per Archi. Petr. de Anchar. Dominic. & Philip. Franc. & Oldra. consil. cj.

r Consimiles. Puta sicut illegitimè natos, vel cor-

pore vitiatos. Quod dic, vt suprà, c. proxim. §. vlti. & suprà, capit. liiij.

f Ad sedem Apostolicam. Tunc mittendum est ad sedem Apostolicam, cùm agitur de postulatiõe facta ad ecclesiam cathedralem, vel ad ecclesiam regularem exemptam, vel etiam non exẽptam, si tamen sit appellatum: vel si est casus talis, in quo non possit per alium, quàm per Papam dispensari. Quod dic, vt notatur suprà, c. proxi. §. vlti. in glo. quod hic dicitur.

Adde, an Papa rescribens super inutili electione vel postulatione, videatur eam confirmare, Ioan. de Imo. in consil. cxxxij.

t Superius. suprà, capitu. proximo.

u Præmissum. Hoc vult dicere litera ista, sicut in concordi electione sunt duo instructi per capitulum mittendi, suprà, c. proximo. §. j. & in discordi, duo de parte cuiuslibet electi eod. ca. §. si verò plures, & §. sequenti. sic & in postulatione concordi duo per capitulum, & in discordi duo de parte cuiuslibet postulati sunt mittendi, vt hæc probantur, extra de electio. Cupientes. §. denique. Adde, quando dicatur fieri electio vel postulatio in concordia, Abba. Sicu. in c. in causis. col. iiij. versic. potest etiam notari. & Bal. in c. licet in princ. & in c. cùm inter canonicos. e. & Abb. & Bal. in cap. non potest, & ibi Felyn. col. vj. versicu. verbum concorditer, de re iudica. & glo. in c. vbi periculum. §. idem quoque, in verbo plena, & ibi Petr. de Ancha. Dominic. & Philip. Franc. & glo. in c. Cupientes. §. ad hæc, in verbo concorditer, eod. lib. vj. & Ludo. de Ro. in consil. ccccxij. colũ. ij. versicu. quo ad quartum, & glo. in cap. quorundam, e. lib. vj. & Bart. de firm. in tracta. de Episcopo in j. parte lib. iij. q. liij.

x Ibidem posita. Suprà, c. proximo. §. cæterum.

Quis prouidere habeat in expensis, quæ electionis vel postulationis negotium prosequuntur.

CAP. LVIII.

DE administrandis expensis personis, quæ pro electionis negotio ad sedem Apostolicam diriguntur, hoc iure nouissimo.a. est tenendum, quòd vbi vna electio in concordia celebratur, de bonis ad prælatum ipsius ecclesiæ, de cuius electione agitur, pertinentibus, b. si bona inter prælatum & capitulum sint discreta.c. Alioquin.d. de bonis cõmunibus e. vel per ipsum capitulum. f. aliunde prouisis, si de ipsis discretis, vel communibus nequeant. g. tunc haberi, sunt duobus, h. qui per ipsum capitulum transmittuntur, expensæ.i. huiusmodi ministrandæ. Vbi verò plures electiones in discordia celebrantur, vel etiam vna tantum, cui aliquis, vel aliqui se opponunt, tunc electus quilibet duabus de parte sua personis prouideat in expensis, quòd si contempserit. k. priuabitur l. omni iure, quod sibi per electionem fuerat acquisitũ, nisi propter facultatum impotentiam excusetur. m. Opponens autem, vel opponentes, si duo tantùm fuerint, sibiipsis, vel si plures, duobus, quos ipsi decreuerint destinandos, expensas huiusmodi administrent. n. Cæterùm, cùm electi propter facultatum inopiam, vel aliàs prouidere nolunt in præmissis. o. casibus de expensis, puto, quòd eligentes, nisi & ipsi propter impotentiam excusentur, eas debeant ministrare. p. cũ ipsi teneantur personas. (vt præmissum est). q. mittere supradictas, etiã si opponẽtes, vel electi mittere, vel venire, aut expensas contempserint ministrare. Sanè de postulatis breuiter est tenendum,

quòd ipsi non tenentur expensas aliquibus exhibere.r. sed postulantes.s.concorditer, vel discorditer eas debent personis huiusmodi ministrare.t.

DE administrandis,&c.

Electionis expensæ de quibus bonis fiant.

a Nouissimo.extra de elect. Cupientes.vnde sumitur hoc capitulum.

b Pertinentibus. hoc est consonum rationi,vt de bonis pertinentibus ad alium, pro cuius honore certatur,fiant huiusmodi expensę,extra de elect.vt præteritæ,& c.Cupientes,eo.ti.§.ad hoc.

Adde Bald.& Abb.Sicul.in d.cap. præteritę,col.j. ver.in glo.ibi,vel aliàs,& Archid.Domi.Pe. de Anch. Philip.Franc.in d.con.Cupientes,§.fin. & Doct. inf. in verbo administrent,alle. & plene Bar.de Firmo,in tract.de episcopo,in j.parte,lib.iij.quæst.xxxix. Et de expen. postulati. vide Abb. in capitul. bonæ, in ij.de postu.prælat.

c Discreta.i.distincta,ex.de rescrip.edoceri.

d Alioquin.i.si non sint bona distincta.

e Communibus.i.ad capitulum & prælatū simul spectantibus.

f Capitulum. Cùm enim capitulū habeatur prosequi electionis suæ negotium, extra de elect.vt præteritę,necesse habet prouidere de expēsis: ex quo nō extant bona discreta, vel communia,vt hîc dicitur,& eo.ti. Cupientes,§.ad hæc.

Adde, an capitulum sede vacante possit pro cōfirmatione electionis eorum prę sulis exigere caritatiuū subsidium,glo.fin.Archid. Dominic. Pęt.de Anch.& Philip. Franc.in §.ad hoc, hîc alleg. Et quando possit imponi, Calde.cōs.iij.de censi.quod no.pro domino Bituricen.& episcopo Claramon. ac cęteris episcopis eiusdē domini Bituricen.suffraganeis, & alijs in eorū iucundo aduentu caritatiuū subsidium imponentib.

g Nequeant. Cōmodè, ff. de verbor. signific.l.nepos,Proculo.

Adde,

Adde, an mendicans possit eligi, vel postulari, vide glo. Archi. Pet. de Anch. Domin. & Philipp. Franc. in c. quorundam, eo. lib. vj. & Barth. de Firm. in tract. de episcopo, in j. parte, lib. ij. q. xxxvij.

h Duobus ad minus, sup. c. proximo. §.

i Expensæ moderatæ, ac necessariæ, non delicatæ, aut superfluæ. Quod dic, vt notatur extra de electione, vt præteritæ.

k Contempserit. Contemnere intelligitur in hoc casu electus, si requisitus nō vult expensas exhibere, cùm possit, argu. op. extra de iureiuran. breui & extra de sentent. excommunic. cùm medicinalis, §. exemplum, libro sexto: nec tenentur, vt puto, de iuris rigore ipsas offerre, sed sufficit, quòd paratus sit soluere, ff. quorum lega. l. ij. §. secundo, l. iij. §. primo, si tamen eas offerret etiam non petentibus, & de oblatione fieri faciat publicum instrumentum, vt de ea possit constare, cautè agit. Nam per hoc constat de voluntate ipsius, nec de negligentia, vel contemptu potest quicquam vlterius opponi contra ipsum.

Electus in discordia duas personas suis expensis mittat ad curiam.

l Priuabitur. Per sententiam, non enim est ipso iure priuatus, imò est necessaria sententia, vt colligitur ex cōstitutione Cupientes, §. si verò, vbi ponitur hoc verbum priuentur, quod est futuri temporis, simile sup. c. proxi. §. cæterùm.

m Excusetur. Ex quo enim non habet, vnde soluat, tutus est, extra de solutione, Odoardus. Nam inanis est actio creditoris, quam excludit inopia debitoris, extra de restitutio. spoliatorum, olim ij. et. ff. de dolo. nam is.

Adde, quòd paupertas prodest, text. glo. Bar. Bald. & Docto. in l. si procuratorem, §. si ignorans, ff. mandat. & l. paupertas, ff. de excusa. tu. & Ioan. Fab. Ang. Are. in §. sed & propter paupertatem, Insti. eo. & Ange. Areti. in tract. malefi. in glo. in verbo, che me hay adulterato la mia dona. ver. an patri, vbi dicit, quòd à tali prodesse paupertatis libera nos Domine, allega.

Paupertas prodest.

glo.in l. cùm non facilè, ff. si cui plusquã, per l. fal. quę mihi hoc non dicit.

n Administrent. De suo proprio, extra de elec. Cupientes, §. si.

Adde, quando sunt plures electi, vel opponentes, quorum expensis debeat confirmatio prosequi. Archi. Domini. & Cardin. Alex. in c. fin. lxiij. distinct. & pulchrè Ang. consilio ccxliiij. & sequen. & Cardin. Alexan. in c. fin. lxv. dist. & in dicta c. Cupientes, §. ad hæc, & §. seq. & vtrobique per Pet. de Anch. Domi. & Phil. Fran. Et an dicantur conuersæ in vtilitatem ecclesiæ, & quomodo probetur, vide per Fre. de Ze. cõs. cxix. Et quid in secularibus officijs per glo. Io. de Pla. & Luc. de Penna, in l. ad subeunda, C. de decu. libr. x. & quæ dico inf. post glo. vlt.

o In præmissis. sup. eo. §. vbi verò.

p Ministrare. hoc apertè probatur, extra de elect. Cupientes, §. vel si personas, in princ. quid si non habent, vnde? Credo, quòd tunc debeant ministrari de bonis prælati, vel de communibus, prout not. de postulantibus, inf. eo. in glo. quæro.

Adde ad hanc q. glo. vl. in d. §. fin. & ibi Archi. Domi. Imol. & Phil. Fran. & Oldra. consi. xxvij. qui tenẽt cum Mandago. hîc, quòd eligentes teneantur, & Ioã. An. in addi. Spe. ti. de expen. in verb. inter canonicos, & ita seruatur in prac. secundũ Imol. vbi sup. Et quis dicatur mendicãs per Arch. Ioan. And. Pet. de Anch. Domin. Imo. & Philip. Franc. in c. quorundam, ver. volentes, eod. lib. vj. & Fred. de Zenis consi. cxlv.

q Præmissum est. sup. ca. proxi. §. cæterùm.

r Exhibere. ex. de elec. Cupientes, §. denique.

ſ Postulantes. Qui postulant patientes defectum in ordinibus, vel ætate, aut eis similes, sup. c. proxim. §. postulantes, de his enim loquitur constitutio Cupientes, §. denique. Quid de alijs, qui postulant alijs ecclesijs alligatos, circa quod nihil de veteris iuris obseruantia immutatur, prout innuitur in præ. §. denique,

nique. Credo, quòd ex tunc, si postulatio sit in concordia facta, debeant fieri expensæ de bonis ecclesiæ vacantis, arg. extra de elect. vt præteritæ. Si in discordia, quòd quælibet pars sibi prouidere habeat, vt dictum est suprà, §. proximo, de eligentibus, quando electi non possunt, vel nolunt administrare expensas. Ista enim videtur fuisse mens constitutionis prædictæ Cupientes, quòd in prosequendis electionibꝰ, vel postulationibus in discordia celebratis ecclesiæ non grauantur expensis.

Postulatione facta quis expensas ministrabit pro illius expeditione.

t Ministrare. Quæro de quibus bonis sint ministrandæ istæ expensæ? Dic, quòd si postulatio est concors, de bonis ad prælatum pertinentibus, vel de cõmunibus, iuxta distinctionem positam, sup. eo. ca. in prin. & in constitutione Cupientes, §. ad hoc argum. extra de elect. vt præteritæ. Si verò sit discors, de suo proprio tenẽtur administrare ipsas, sicut dixi de postulantibus alijs ecclesijs alligatos, sup. in proxim. gl. & est argu. ad hoc in constitutione prædicta, Cupientes, §. vel si personas, & §. denique. Et si non habet, vnde: credo, quòd tunc sint ministrandæ de bonis prælati, vel de communibus, iuxta distinctionem præfatã, extra de accusatio. ex parte, & c. olim. Cùm enim isti vtilitatem suarum ecclesiarum prosequãtur, procurãdo, quòd habeant bonum prælatum, iustum est, quòd habeant expẽsas ab ea, xij. q. ij. caritatẽ, ff. quòd cuiusque vni, sicut municipij.

Expensæ postulationis expediendæ, vnde sumentur.

Adde Bart. Ioan. de Pla. & Luc. de Penna, in l. ij. C. de decuri. lib. x. & in l. vna, C. de sumpti. recuperam.

Explicit prima pars.

INCIPIT SECVNDA PARS, IN QVA PONVNTVR XVIII. FORMAE INSTRVMENTORVM,

& literarum super his, quæ occurrunt in electionibus faciendis. Et hæc pars continet duntaxat vnum capitulum, in quo ponuntur xviij. formæ instrumentorum.

CAP. LIX.

LIcet in superioribus. a. posset ad plenum quisq; intelligens super ordinandis electionibus, seu postulationibus informari, tamen propter simplices, qui nescirent ea forsan in actum deducere, b. sicuti expediret, in hac parte secunda subijciendas decreui formas instrumentorum & literarum de his, quæ occurrunt in ipsis electionibus, vel postulationibus facienda, per quas nonnulla superius dicta declarantur, & supplentur aliqua, quæ inibi fuerant præmissa.

LIcet. Hic signatur, ca. lix. & est secunda pars, sub qua ponuntur, xviij. formæ, quæ licet rubricas habeant speciales, non tamen per capitula, sed paragraphos distinguuntur.

a In superioribus. A principio huiusmodi libelli vsque huc.

b Deducere. Nam licet quis iuris habeat peritiam, non tamen habet interdum iuris exercitium, & ob hoc aduocati in causis exercitati alijs preferuntur, C. de postul. prouidendum, & argument. extra de sta. mo. in singulis.

Qua-

Qualiter per præſentes ad eligendum debeat terminus aſsignari, & ad citandum abſentes nuncius deputari.

FORMA I.

IN nomine Domini, Amen. Nouerint vniuerſi, quòd defuncto anno tali & die .a. *tali bonæ memoriæ Domino P.* b. *quondam epiſcopo Nemauſen. ipſiusq́; corpore tradito eccleſiaſticæ ſepulturæ.* c. *Præpoſitus. et tales.* d. *ipſius eccleſiæ canonici tunc præſentes.* e. *ſe in capitulo eiuſdem eccleſiæ receperunt, & deliberatione inter ſe habita diligenti diem.* f. *talem manè hora.* g. *capituli cum continuatione.* h. *omnium dierum ſequentium præfixerunt ad electionem futuri pontificis in ipſo capitulo celebrandam, & ad omnia alia.* i. *facienda, quæ ipſius electionis negotium contingere dignoſcuntur, & quia tales* k. *canonici eiuſdem eccleſiæ tunc temporis erant abſentes, qui debebant ad electionem huiuſmodi conuocari.* l. *ad vocandum ipſos ad terminum ſupradictum B. præſentem.* m. *ibidem & mandatum ſpontè.* n. *ſuſcipientem ſuum certum & ſpecialem nuncium deputârunt, iniungentes eidem, vt ex parte ipſorum citet.* o. *eoſdem, ipſisq́; denunciet, quòd niſi venerint.* p. *in termino ſupradicto, procedetur in ipſo electionis negotio eorum abſentia non obſtante, nec vlterius.* q. *vocabuntur, etiam ſi eundem terminum contigerit prorogari. Actum, &c.*

IN nomine Domini, &c. Et hîc & in ſequentibus formis debent fieri formæ, §. & non literæ groſſę, quia

Instrumentũ an debeat cõtinere inuocationem diuini nominis.

quia omnes formæ distinguuntur per paragraphos, & non per capitula, vt dixi sup. in princ. huius c. Sed nunquid est necessariũ, ꝙ inchoetur instrumentũ taliter, vt dicatur, in noĩe Domini? Non, sed ita faciunt cõmuniter tabelliones, maximè in curia, & bene. nã oẽs actus nostros debemus in nomine Domini inchoare, xxiij. di. in noĩe Domini, & sup. cap. j. vbi de hoc. Adde, quæ dixi in d. c. j.

a Die tali. Annus & dies mortis prælati debẽt poni in instrumento, vt sciatur, quando ecclesia vacare incepit, vt dicetur inf. forma vij.

Adde Spec. eod. §. j. vbi similem formam ponit, & Ioan. And. in capitu. quia propter, in fin. & Barth. de Firm. in tracta. de episcopo, in prima parte, libro tertio, quæstione prima.

b Domino. P. Nomen prælati debet exprimi, vt sciatur, per cuius mortem vacauit ecclesia, extra de postula. præl. c. bonæ, j. & ij.

c Sepulturæ. An possit fieri electio, antequam corpus defuncti sit traditum sepulturæ, habes suprà capitulo primo.

Absentiũ nomina instrumento scribẽs falsarius.

d Tales. exprime nomina præsentium, & caue, ꝙ non scribas in instrumento absentium nomina, quia falsum esset instrumentum, extra de his, quæ fiunt à præla. sine communica. c. quanto.

Adde, an ex eo, quod notarius dicit interuenisse, a. b. c. quæ faciunt duas partes totius capituli, cũ re vera non repræsentarent, dicatur falsarius? Frederi. de Zenis, consilio ccliiij. & consil. cclxxxvj. qui tenet, ꝙ non, & quæ dico inf. eo. in verbo tales.

e Tunc præsentes. Assignatio termini ad eligendum, & vocatio absentium pertinet ad præsentes, vt dixi sup. capi. iiij.

f Diem talem. Exprime diem. Adde, an post ipsum diẽ, vel ante diem ad electionem celebrandã assignatũ electio facta valeat? Bar. de Fir. in tra. de episcopo, in j. parte, lib. j. quæst. x. & xj. & Angel. Bald. & Doct.

Mo. in

Mo. in l. post mortem, C. de fideicom. & B. in l. cū pater, §. à filia, ff. de leg. ij. concluditur, quòd non, quod intellige, vt no. sup. c. xxix. Quid si illa die sit feriata, an possit fieri electio? Spe. titu. de ferijs, §. ij. versi. de causis, tenet, quòd sic, & glo. in clemen. sæpè, in verbo, ob necessitates, de verbor. significa. & B. de Firm. vbi suprà quæst. xij.

g Hora capituli. licet hoc nō exprimatur, nihilominus illa hora venire tenētur absentes citati, sup. capitulo decimo septimo. *Absentes cōpareant hora capituli.*

Adde, quòd in citatione locus, vbi celebrari debet electio, est inserendus, secundum Specu. eod. §. j. col. iiij. & Bar. de Firm. in ij. par. libro primo, quæst. iij. & quæ dixi suprà, eo. capitu. xix. in verb. in capitulo.

h Cum continuatione. Hoc ponitur ad cautelam, vt suprà capitulo xviij. possunt enim assignare vnam solam diem, vel plures, prout expedire videtur.

Adde Spe. e. §. j. qui idem tenet, & quæ dixi suprà, eo. c. iiij. in verbo continuatione.

i Alia facienda. Puta ad decretum faciendum, & procuratores constituendum, pro electionis negotio prosequendo, & alia, quæ necessaria fuerint, sic extra de do. & cont. venerabilis.

k Tales. Exprime nomina illorum.

Adde, an si notarius aliquos, qui in principio electionis erant præsentes, & electione nondum perfecta recesserant, nominauerit, censeatur falsarius, Bal. in consi. ccxiiij in secundo dubio, vol. iij. & glo. infr. eo. forma vndecima, in verb. capitulum.

l Conuocari. qui absentes, à quo loco sint vocandi, dixi plenè sup. c. v.

m Præsentem. Absens etiam posset constitui, ff. de procurato. lib. j.

Adde inf. e. c. vlti. forma v. & quæ ibi dico post gl.

n Sponte. mandatum suscipere nemo cogitur, sed susceptum necesse habet adimplere, ff. mand. si quis alicui, §. si mandato. extra de testa. Ioannes. *Mandatū susceptum tenetur quis adimplere.*

o Cites

o Citet eosdem. Citatio benè potest fieri per nun-cium, extra de ap. cùm parati, vbi de hoc. Vtrum autem credatur isti nuncio dicenti se citasse, dixi suprà, capitulo iiij.

p Nisi venerint. Simile, extra de in integ. resti. cum literis.

Citatio absentium an debeat comminationem continere.

q Nec vlterius. Hæc comminatio ponitur ad cautelam, nam licet dicant aliqui, quòd sufficit simpliciter semel vocari absentes, tutius tamen est, vt sic fiat citatio, vt dixi suprà capitulo xviij.

Qualiter, si absentes inuenti fuerint, per nuncium sunt citandi.

FORMA II.

IN nomine Domini, Amen. Anno tali & die a. tali. B. nuncius præpositi, & capituli ecclesiæ Nemausen. deputatus ad citandum tales ipsius ecclesiæ canonicos, pro electione futuri Pontificis in eadem ecclesia celebranda, citauit. P. canonicum Nemausen. personaliter. b. *inuentum ex parte præpositi & capituli prædictorum, vt die. c. tali manè hora capituli, quam diem & horam sibi vnà cũ omnibus diebus sequentibus præfigebat.* d. *ad capitulum Nemausen. debeat conuenire, simul cum ipsis in electione huiusmodi processurus, et aliàs facturus, quæ ipsius electionis negotium contingere dignoscuntur, eidem denuncians, quòd nisi venerit in termino supradicto, procedetur in ipso electionis negotio eius absentia non obstante, nec vocabitur vlterius, etiam si eundem terminum contigerit prorogari. Ad faciendam autem fidem.* e. *sui mandati, exhibuit idem nuncius*

cius dicto Petro quoddam instrumentum. f. publicũ, cuius tenor noscitur esse talis. In nomine Domini, Amen, &c. vsque in finem. g. actum, h. &c. Sanè si citãdus nequeat personaliter inueniri, tunc nuncius supradictus præfatũ. i. instrumentũ legat, seu legi faciat publicè in ecclesia, vel in loco, vbi cõsueuerat cõmorari, k. & ipsum licet absentẽ citet ad præfixum terminum, faciens inde fieri sub forma, quæ sequitur, publicum. l. instrumentum.

IN nomine Domini, &c.

a Die tali. Exprime diem, & annum, & alia, quæ in instrumentis consueuerunt apponi.

b Personaliter. hoc est exprimendum ad hoc, vt sciatur, an sit inuentus, vel non.

c De tali. exprimat diem nuncius & annum, & caueat sibi, ꝙ non recedat à forma mandati sibi facti, qa si faceret, citatio non valeret, ff. mand. diligenter, ex. tra de rescrip. cùm dilecta.

Nuncius citans formam citationis obseruet.

d Præfigebat. procuratorio nomine prædictorum hoc iunge in instrumento.

e Fidem sui mandati. aliàs non tenetur ei credere citatus, arg. extra de offi. deleg. prudentiã, j. respon. & ex. de hæred. cũ ex iniuncto, versi. ꝙ si fortè, & no. per In. ex. de elec. cũ inter vniuersas, super verb. cũ literis. Adde tex. & ibi B. Bald. Ang. & Saly. in l. fin. & Alex. in addi. ad. B. C. de exhi. reis, & in l. vna de manda. princi. & Fely. in c. cùm in iure peritus, ff. de offic. de leg. & Bar. in. extra ad reprimen. in ver. per literas, & B. Bald. & Saly. in l. consentaneum, C. quomodo & quando iudex, Ang. Aret. in §. quadrupli. de acti.

Citans fidem de mandato facere tenetur.

f Instrumentum. Cõtinens mandatum sibi factũ, sub forma, sup. prox. posita, vel alia competenti.

g Vsque ad finem. expedit, quòd tenor procuratorij inseratur in instrumento citationis ad hoc, ne ci-

tatus possit allegare mandatum sibi per citantem nō fuisse ostensum.

h Actum,&c.Debent poni nomina testium & subscriptio tabellionis, ac signum eiusdē, secundū quod est consuetum in instrumentis fieri.

i Præfatum instrumentum. Continens mandatū sibi factum.

k Commorari.Sic debet fieri citatio,vbi citandus inueniri non potest,ex.de do.& contu.caussam quæ, & c.venerabilis,& sup.c.v.§.sanè.

Adde,quòd in huiusmodi citatione,seu potiꝰ monitione & requisitione, cùm capitulum non habeat iurisdictionem, & sic non potest citare, sed monere, & requirere,secundū Inno.in c. cùm nobis,& ibi Ab. Sicu. col.pe.ver.an aūt duæ partes,eo.debet apponi, quòd eosdem citet personaliter, si appręhendi commodè possint,sin autem ad ecclesiam, vel ad domum solitæ habitationis. Et si habitationem eosdem non habere reperierit, citet ad locum, vbi conuersari & hospitari consueuerunt, vt notat.suprà,capitu.v.& Bar.in l.iiij.§.prætor, col.ij.post prin.quem ibi sequūtur Moder.ff.de dam. infecto,tamen si prædicta non ponantur,sed simpliciter,quòd citet, intelligitur ciuiliter,secundum iuris formam, l. si ita stipulatus,ff. de vsur. Et isto casu relatio nuncij debet inscribi magis ampla,ita, quòd omnia prædicta includantur,secundum Bar. vbi sup. & formas hic & seq.per ipsum Mandago.insertas,quòd no.

Citatio per quid probabitur.

l Publicū instrumentū.Vel habeat testes,q̄ audiāt citationē,leuiꝰ tamē ꝓbabitur citatio ꝑ īstrumentū, q̄ per testes, aliàs nisi ꝓbaret citationē ꝑ instrumēta, vel testes,nō crederetur sibi, altera parte negante, se citatum fuisse,vt dixi suprà capitulo quarto.

Adde,quæ ibi dixi in additione vltima.

Qualiter, si absentes non inueniantur personaliter, sit in loco publico citatio faciēda.

FOR-

FORMA III.

IN nomine Domini, &c. B. nuncius præpositi et capituli ecclesiæ Nemau. deputatus ad citandum tales ipsius ecclesiæ canonicos pro electione futuri episcopi in eadem ecclesia celebranda, vt constabat. a *.per quoddam publicũ instrumentum, cuius tenor inferius cõtinetur, volens, vt dicebat, citare per canonicum Nemausen. consuetũ morari in studio Tholosano, si ipsum posset personaliter inuenire. ideo, quia eundem non inueniebat, legi fecit publicè instrumentum ipsum in maiori.* b *.ecclesia Tholosana, præsente cleri & populi multitudine copiosa, & eo lecto citauit ibidem alta voce dictum P. ex parte præpositi & capituli prædictorum, &c. sicut suprà.* c *.vsque ibi. prorogari. Tenor autem instrumenti præfati noscitur esse talis.*

IN nomine Domini, & cætera.

a Vt constabat. Hoc non debet scire tabellio, nisi viderit instrumentum, sed debet tunc dicere, vt constare dicitur, per quoddam assertum publicũ instrumentum.

b Maiori ecclesia. Hoc ideo fit, vt prætendere non possit ignorantiam, extra de postu. præ. capitu. primo, xvj. distin. quòd dictis ar. C. de anna. ex l. vt perfectius: consulo autem, quòd in ecclesia, vel beneficio, si quod habet, & etiam in domo, vbi cõsueuit morari, talis citatio fiat. vt sup. §. proxim. & suprà capitu. v. vbi de hoc, & extra de do. & contum. causam quæ, cum similibus. *Canonicus absens si non inueniatur, qualiter citabitur.*

Adde tex. in clem. causam, & ibi Cardina. de Zaba. & Imo. eodem, & Maria. Zosi. in repeti. dict. capitul.

causam,& extra vaga.Bonifa. octaui. rem nõ nouam aggrediamur,de dolo & contu.& quæ dixi suprà, ca. proxim.in addi.pen.

c Sicut suprà,in forma proxi.ibi,vt die tali,&c.

Si capitulum absentes citare voluerit per literas, qualiter huiusmodi literæ sint formandæ.

FORMA IIII.

IN nomine Domini, &c. vsq; in finem. a. *Actum, &c.B.præpositus & capitulum.* b. *ecclesiæ Nemausen.dilectus in Christo talibus.* c. *eiusdem ecclesiæ canonicis salutem in Christo salutis auctore. Cùm recolendæ memoriæ Dominus.B.quondam episcopus Nemansen. tali die, quod non sine grandi mentis amaritudine referimus,naturæ soluens debitum.* d. *spiritum suo reddiderit creatori, nos ipsius corpore tradito reuerẽter ecclesiasticæ sepulturæ, nolentes, quòd nostra ecclesia pastoris existeret solatio diutius destituta.* e. *talẽ diem cùm continuatione.* f. *omnium dierum sequentium* g. *concorditer præfiximus ad electionem futuri Pontificis in nostro capitulo celebrandã,& ad alia.* h. *omnia peragenda, quæ ipsius electionis negotium contingere dignoscuntur.Vt igitur ignorantiam prætendere nequeatis, vobis præfixionem huiusmodi duximus intimandam, mandantes,quatenus dicta die manè hora capituli, quam diem & horam cum omnibus diebus sequentibus, quousq; ipsius electionis negotiũ fuerit*

rit expeditum, vobis tenore præsentium assignamus.i. ad Nemausen.capitulũ veniatis, vna nobiscũ de futuri electione Pontificis tractaturi, & in ipso electionis negotio modo debito processuri. Alioquin.k. vobis non expeccatis, nec vlterius etiam, si prædictus terminus prorogatus fuerit: conuocatis, in huiusmodi electionis negotio procedemus, vestri absentia non obstante. Ad istas.l. autem literas præsentandas. B. latorem ipsarũ specialiter duximus deputandum. Datum, &c.

IN nomine Domini, &c.

a Vsque in finem. Ponatur tenor, vt dixi sup. forma proxima.

b Capitulũ. Cautè ages, si exprimas nomina præsentium, vt sciatur, cuius mandato fiat citatio, & dices sic. B. præpositus, & tales canonici Nemausen. facientes in hac parte capitulum Nemausen. dilectis, & cætera.

c Talibus. Exprime nomina illorum.

d Debitum. Hoc debitum nemo potest vitare, extra de postulatio. bonæ, in prin. extra de testam. capi. Raynaldus, §. demum.

e Destituta. Ne lupus rapax gregẽ dominicũ inuaderet, & eadem ecclesia detrimentum in suis facultatibus pateretur, extra eodem, ne pro defectu. *Ecclesiarum diuturna vacatio est periculosa.*

Adde glo. suprà in probe. in verbo viduatę, & quę ibi dixi.

f Cum continuatione. Super hoc dic, vt suprà cap. iiij. & xviij. & sup. forma j. & c. xvij.

g Sequentium. Quousq; fuerit electio celebrata, vt infrà sequen.

h Alia. quæ sunt ista alia, dixi suprà forma j.

i Assignamus. Citatio absentium spectat ad præsentes, etiam si non fuerit, nisi vnus solus præsens, vt dixi suprà cap. iiij.

k Alioquin. De ista comminatione, dic, vt sup. c. j. & forma j. vbi de hoc.

l Ad istas. Hæc clausula nõ est de necessitate, non enim est vis, per quem literæ præsententur, dum tamen de præsentatione ipsarũ constet, ar. extra de postula. præ. c. j. & extra de offic. dele. prudentiam.

Qualiter literæ citatoriæ capituli debeãt absentibus præsentari.

FORMA V.

IN nomine Domini, &c. Nuncius, vt dicebat, præpositi & capituli Nemausen. præsentauit talibus canonicis Nemausen. personaliter inuentis quasdam patentes literas ex parte præpositi & capituli prædictorum quodam pendenti sigillo cæreo sigillatas, in cuius circumferentia. a *hæ literæ legebantur, scilicet, capituli Nemausen. & in eius medio imago Beatæ Mariæ virginis Filium tenentis in brachijs sculpta erat, præcipiens mihi notario infrascripto, quòd de præsentatione huiusmodi facerem publicum instrumẽtum, literarum autem ipsarum tenor noscitur esse talis. S. præpositus, &c. vsque in finem.* b. *Actum, &c. Cæterũ, si citandi nequeant personaliter inueniri, tunc in conspectu omnium legantur literæ publicè supradictæ in ecclesia, vel in loco, vbi consueuerant commorari, & fiat inde publicum instrumentum, sicut in alio casu superius est præmissum.* c.

IN nomine Domini, &c.

Literæ citatoriæ absentiũ a Circumferentia. Nota, quòd ad hoc, vt de præsentatione harum literarum certitudo plenaria habeatur,

beatur, sunt inserenda in instrumento, hæcque hic sequuntur: nonnulli etiam ad maiorem expressionem cæræ, qualiter exprimunt, scilicet, an sit viridis, vel rubea, aut alterius coloris, & testificantur ipsas literas non esse cancellatas, nec abolitas, nec abrasas, nec in aliqua parte sui vituperatas. *canonicorum multa continere debent.*

b Vsque in finem. Ponatur totus tenor literæ citatoriæ.

c Præmissum. suprà forma tertia.

Qualiter ab absente debet in electionis negotio constitui procurator.

FORMA VI.

IN nomine Domini, &c. B. canonicus Nemausen. Tholosæ. a. commorans, habens talem & tantam infirmitatem, b. *vel inimicitias capitales.* c. *propter quam, seu quas non poterat absque periculo sui corporis personaliter accedere ad ecclesiam Nemausen. nec interesse in tali termino sibi à præposito & capitulo ipsius ecclesiæ aßignato, ad electionem futuri episcopi celebrandam, fecit suum certum & specialem procuratorem.* C. *eiusdem ecclesiæ canonicum.* d. *sibiqúe commisit ad instantis electionis negotium totaliter vices suas. Dans eidem plenam, generalem, & liberam potestatem nominandi, eligendi,* e. *ac etiam postulandi vice & nomine ipsius personam idoneam,* f. *in episcopum, & pastorem ecclesiæ Nemausen. ac iurandi.* g. *in suam animam, si opus.* h. *fuerit, iuxta formam concilij* i. *generalis, quòd ipse.* k. *impedimento huiusmodi te-*

netur, & vt credit, tenebitur in termino supradicto, necnon, quòd erit tunc in loco prædicto, vel in alio. l. de quo deberent absentes canonici pro electionibus iuxta consuetudinem. m. *ipsius ecclesiæ Nemausen, conuocari, & nihilominus alia omnia.* n. *& singula faciendi, quæ per ipsum. B. si præsens esset, possent in ipso electionis negotio fieri, vel quomodo libet expediri promittens idē. B.* C. *ratum & firmum perpetuò habiturū, quicquid per dictū procuratorem suum actū fuerit in præmissis, & quolibet præmissorū, actū, &c. Porrò vbi is, qui procuratorē constituit, vult per se præstare.* o. *iuramentum huiusmodi, tunc verba.* p. *illa ac iurandi, &c. vsq; ibi Nemausen. ecclesiæ conuocari, non sunt in ipso procuratorio inserenda, sed est in fine post illa verba, quolibet præmissorum, hæc clausula tūc ponenda, insuper ipse. B. iurauit.* q. *ad sancta Dei Euāgelia corporaliter à se tacta, q̄ ipse impedimento huiusmodi detinetur, & vt credit, detinebitur in termino supradicto, eritq; in loco prædicto, vel in alio, vnde debēt absentes canonici iuxta consuetudinē Nemau. ecclesiæ pro electionibus conuocari. Actum, &c.*

Absens procuratorē ad eligendū constituens locū exprimat impedimētum.

IN nomine Domini, &c.

a Tholosæ cōmorans. Nota, q̄ locus est in procuratorio exprimendus, vt sciatur, an constituēs procuratorē sit in loco tali, vnde sit ad electionē vocand⁹. Itē debet etiā exprimi infirmitas, vel aliud impedimentum, vt per hoc appareat, an sit legitimè impeditus, necne, quod dic, vt notatur suprà c. xj.

Infirmitates quædam non excusant.

b Infirmitatē. puta continuā, vel tertianā, aut aliā, per quā legitimè impediatur, v. q. iij si ægrotans, ex. de procu. querelā. Nā non oīs infirmitas legitimū

præsta-

præstaret impedimentum.ff.de re iudica.quæsitum. De hoc notatur suprà,c. xij.

Adde, quæ ibi dixi,in verbo infirmatur.

c Capitales. Hæc est benè sufficiens causa, propter quam absentes possunt constituere procuratores, vt dixi,c.xij.

d Canonicum. Hoc ideò dicitur,quòd non debet extra collegium committere vicem suam, extra eo. quia propter, suprà c.x.vbi de hoc, quod si nullus de collegio vult recipere, nunquid poterit extra committere?dic vt suprà c.xiiij. *Procurator ad eligēdum sit de collegio.*

Adde,quæ vtrobique dixi in vtraque quæstione.

e Eligēdi. Hoc solum sufficeret:nam cui datur potestas eligendi, & postulandi data intelligitur, extra eod.in causis,& suprà,cap.xv.vbi de hoc, non tamen est malum,si talia in procuratorio inserantur: quia superflua non vitiant contractum.C. de testi.l.testiū & ff. de supel.leg.l.legata in princ.

f Idoneam. Dato quòd non diceretur, nihilominus intelligeretur, extra eod. causam quæ, arg.ff. de ritu nupti.l.quanquam.

g Ac iurandi. Vbi constituens non iurat per se,necessarium etiam est, quod hæc clausula ponatur in procuratorio,alias nō posset procurator iurare, nisi speciale mandatum haberet, sicque per consequens non tenerētur eum admittere alij de capitulo. Quod dic,vt notatur suprà,c.xvj. *Procurator sine speciali mandato iurare non potest.*

Adde quæ ibi dixi in addi.ij.

h Si opus fuerit. Id est,si fuerit requisitus:alias nō tenetur iurare vt dixi supra, c.xj.in princ.

i Concilij generalis. extra eodem, quia propter.

k Quod ipse. Ecce quid debet continere iuramentum, siue iuret procurator, habens ad hoc speciale mandatum, siue ipsemet Dominus principalis, vt dixi suprà, cap.xj.

l In alio. Exprimat locum. Nam ad hoc tenetur, vt dixi,supra eo.forma in prin.& suprà,c. xj.in prin.

m Consuetudinem. A quam remoto loco sint vocandi absentes, dixi suprà.ca.v.

Procuratores absentiũ requiri debent ad decretum faciendũ,etc.

n Omnia & singula. Sicut est subscribere in decreto, & vna cùm alijs procuratores ad petendum confirmationem constituere,& similia.Sed nunquid est necessarium,quòd ad decretum faciẽdum & procuratores constituendum requirantur procuratores absentium? Non videtur, ar.huius, quod dicitur de infirmis suprà,c.xxv.sed puto tutius, quòd requirantur,ar.extra eo. scriptum est.

Procuratorẽ absentis non tenetur capitulũ admitte re nisi constet de iuramẽto præstito super impedimẽto.

o Per se præstare. Quod potest, si vult,vt dixi suprà,cap.xj.

p Verba illa posita. suprà forma proxima.

q Iurauit. Nisi tabellio testificetur de hoc iuramẽto præstito à constituente, vel alias fiat fides de eo, non tenetur capitulum admittere procuratorem absentis,suprà,ca.xj.§.vlt.

Qualiter electionis processus est à principio vsque ad finem,cùm per formam scrutinij proceditur,ordinandus.

FORMA VII.

IN nomine Domini, Amen. Bonæ memoriæ Domino. a. P. *quondam Episcopo Nemausens.anno.* b.*tali & die tali viã vniuersæ carnis ingresso, ipsiusq́; corpore tradito ecclesiasticæ sepulturæ.*c.G. *Præpositus,& alij Nemausen.canonici tunc.*d.*præsentes diẽ* e.*istam cum.*f.*continuatione sequentium præfixerũt ad electionem futuri Episcopi celebrandam, facientes absentes.* g.*omnes ad terminum huiusmodi euocari,sicut de his cõstare.*h.*dicitur per quædam publica instrumẽta. Conuenientibus igitur in termino huiusmodi*

iusmodi ad capitulũ Nemausen. omnibus, qui debuerunt. i. voluerũt et potuerunt commodè interesse: quorũ omnia nomina inferius. k. cõtinentur: Præpositus. l. prædictus vice sua et omniũ ac singulorũ de ipso capitulo, mãdato ab eis specialiter sibi. m. facto, monuit. n. oẽs excõmunicatos, o. suspẽsos, vel etiam interdictos, necnon et quoscunq; alios. p. si qui essent forsitã inter eos, qui de iure aut de cõsuetudine. q. interesse in Episcopo electiõis negotio nõ deberent, ꝙ recederẽt de capitulo, alios eligere liberè permittẽtes, ꝓtestans, ꝙ nõ erat sua vel aliorũ intẽtio tales admittere tanq̃ ius in electione habẽtes, aut ꝓcedere seu eligere cũ eisdem: imò volebat, ꝙ voces talium, si qui reperirẽtur interfuisse, postmodũ nulli præstarẽt suffragiũ, nec afferrẽt alicui nocumentũ, et prorsus non pro receptis, siue pro nõ habitis haberẽtur. His peractis, & deliberatiõe habita, per q̃ formã esset in electionis negotio ꝓcedendũ tamen placuit omnibus & singulis. r. per viã scrutinij eidẽ ecclesiæ prouidere, vnde assumpti fuerunt tres. s. cõcorditer, videlicet. A. B. C. de ipso collegio fide digni, quibus ab omnibus & singulis. t. potestas data extitit, vt secreto. u. & sigillatim vota omnium, primò. x. tamen sua, et postmodum aliorum inquirent diligenter, & ipsis in scriptis redactis, mox in communi eadem publicarent. y. Scrutatores autem ipsi potestatẽ sibi traditam acceptantes, ad vnum angulum. z. capituli se traxerunt, & associatis sibi me notario & testibus infrascriptis. a. ad scrutinium processerũt, scrutãdo primò ad inuicẽ vota sua iuxta formã sibi traditã in hunc modũ, duo etenim ex eisdem. f. B. & C. tertiũ,

vide-

videlicet, A. per patrem & filium & spiritum sanctũ, & in animæ suæ periculum adiuratum, b. vt secundũ c. Deum, ac secundum conscientiam suam in illum diriget votum suum, quem Nemausen. ecclesiæ magis. d. vtilem et magis idoneum reputaret: ipse autem taliter adiuratus consensit in. R. Nemausens. ecclesiæ archipræsbyterum, in hunc modum: ego. e. A. præsbyter & canonicus Nemausens. consentio in archipræsbyterum, ipsumque nomino, eligo. f. in Episcopum & pastorem ecclesiæ Nemausens. deinde. B. & A. socijs suis. s. A. & C. modo simili adiuratus consensit in D. eiusdem ecclesiæ canonicum. g. in hunc modum: ego B. dyaconus & canonicus Nemausen. consentio in. P. ipsumq; nomino & eligo in episcopũ & pastorem ecclesiæ Nemausen. consequenter tertius scilicet. C. à duobus alijs, vt præmittitur, adiuratus consensit in. B. Archipresbyterum, in hunc modum: ego C. subdiaconus & canonicus ecclesiæ Nemausen. & c. Postea verò absque aliquo interuallo. h. ijdem scrutatores processerunt ad scrutinium aliorum, secretè & sigillatim votum cuiuslibet exquirentes, & in primis præpositus habens in capitulo primam. i. vocem, vocatus ab eisdem scrutatoribus, iuxta formam præmissam, etiã adiuratus consensit in B. archipresbyterum in hunc modum: ego C. præpositus & c. Item B. archidiaconus modo simili adiuratus consensit in B. eiusdem ecclesiæ canonicum, in hunc modum: ego B. archidiaconus. k. & c. Inquisitis. l. itaque sigillatim & secreto voluntatibus singulorum, & per me infrascriptum tabellionẽ in scriptis redactis, sicut superius continetur, ipsi scrutatores

tatores de loco, vbi scrutinium fecerant, recedentes, ad alios redierunt: & mox. m. *in communi.* n. *vota eadem publicauerunt,* o. *quibus taliter ita publicatis,* G. *de mandato.* p. *dicti præpositi, & omniũ prædictorũ collationem.* q. *fecit numeri.* r. *ad numerum, zeli ad zelum, meriti ad meritum, sub hac forma:* Constat. s. *deinde, quòd nos sumus.* L. *canonici.* t. Nemaus. *de quibus: xxx. Archipræsbyterum, & xviij. in* B. *ac dictus Archipræsbyter.* u. *in.* C. *& dictus.* B. *in.* S. *sua desideria direxerũt: sicut patet per scripturam vota seu consensus nostrum omnium continentem: sic ergo cõstat, quòd maior pars totius capituli consensit in Archipræsbyterum supradictum, & ita est ratione numeri alijs præferendus. Item & ratione zeli est similiter præferendus: nam illi, qui nominauerunt eundem, sunt antiquiores.* x. *tempore, meritis præstantiores, & in maioribus dignitatibus & ordinibus constituti, quàm alij. Nec in suum consanguineũ.* y. *consenserunt: illi autem, qui in dictũ* P. *consenserũt, non solum sunt tempore iuniores, ac in minoribus ordinibus constituti, sed etiam videntur in ipsum carnalitatis animo consensisse pro eo: quia ipse.* B. *est consanguineus eorundem. Dicti verò Archipræsbyter &.* P. *qui alios nominarunt, sunt in suis nominationibus singulares, ergo consideratis his, electores dicti Archipræsbyteri præsumuntur meliorem zelum, quàm alij, habuisse. Item & ratione meriti est similiter ipse Archipræsbyter præferendus: nam ipse est doctor.* z. *decretorum, & longo tempore in plerisque famosis studijs plurimos in canonibus laudabiliter erudiuit: est etiã*

conuer-

conuersatione honestus, a. *moribus ornatus, & in spiritualibus, ac temporalibus plurimum circumspectus,* b. *ætatis.* c. *legitimæ, ac de legitimo matrimonio.* d. *procreatus & in sacris ordinib.* e. *constitutus. Prædictus verò. B. licet literaturam habeat competentem, non tamen tantam, quantam Archipræsbyter sæpefatus. Præterea defectum patitur in ætate:* f. *nec habet illam circumspectionem in spiritualibus & temporalibus, quam deceret.* g. *est etiam talibus.* h. *criminibus irretitus, propter quæ nec aliquatenus est eligendus.* i. *Alij autem, videlicet. T. & G. nec in literatura, nec in alijs sunt adeò sufficientes, sicut Archipræsbyter sæpefatus: patet ergo, quòd ratione numeri, zeli, ac meriti.* k. *est ipse Archipræsbyter præferendus, & communiter.* l. *eligendus. Collatione.* m. *igitur ita facta, fuerunt singuli requisiti,* n. *si placebat eis, quòd eligeretur dictus Archipræsbyter in cõmuni,* o. *cùm in eum maior & sanior pars totius capituli consensisset, quibus consentientibus et volentibus, talis de mãdato* p. *ipsorum eũ solenniter elegit in hũc modum: In nomine.* q. *patris et filij & spiritus sancti, amen. cùm vacante Nemausens. ecclesia vocatis, qui fuerant euocandi, et præsentibus die præfixa omnibus, qui debuerunt, voluerunt, & potuerunt cõmodè interesse, placuit omnibus per formam scrutinij vacanti ecclesiæ prouidere: factoq; scrutinio, iuxta formam concilij generalis, ac eo publicato, & collatione habita diligenti, repertum sit maiorem.* r. *& saniorem partem totius capituli direxisse in Archipræsbyterũ vota sua, virum vtiq; prouidũ.* s. *et discretum, literarũ scientia &*

tia et moribus & virtuosis actibus meritò cõmendandũ, in sacris ordinibus et ætate legitima constitutũ, ac de legitimo matrimonio procreatũ, et in spiritualibus ac temporalibus plurimũ circumspectum, idcirco ego talis vice mea, & totius.t. capituli, ac omnium ius in ipsa electione habentium ex potestate mihi à toto capitulo tradita & concessa, dictũ Archipræsbyterum, inuocata spiritus sancti gratia, eligo.u. in Episcopum & pastorem ecclesiæ Nemausen. Electione autem huiusmodi celebrata, eam omnes & singuli approbarũt x. & cantando alta voce Te Deum. y. laudamus, dictum suum electum ad ecclesiam deportarunt: intronizãtes. z. ipsum in Episcopali cathedra, vt est moris: & deinde talis electionem ipsam clero & populo solenniter publicauit, a. Acta. b. fuerunt ista, &c. Sanè si illi, qui in. P. sua vota direxerunt, non consentiant, quòd Archipræsbyter eligatur, dicentes suam partem esse altã saniorem, & ob hoc ipsum. P. & non dictum Archipræbyterum eligendum, c. tunc etiam seruabitur dicta forma in omnibus, vsque. d. ibi, & communiter eligendus. Deinde, quod sequitur, adiungetur: pars. e. autem, quæ in dictum. P. consenserat, dixit ipsum. P. potius præferendum, & communiter eligendum, asserens, quòd tales. f. electores dicti Archipræsbyteri sunt maioris excõmunicationis vinculo innodati, seu ex tali causa. g. vocem in electionis negotio non habentes, vnde ipsis exclusis non habet maiorem partem ipse Archipræsbyter, sed minorẽ. Item ꝙ dictus Archipræsbyter est excõmunicatus, h. aut periurus, i. & talibus alijs. k. criminibus irretitus, propter

propter quæ facta de ipso electio esset irrita ipso .l.iure. Dictus verò .B. est competentis .m. scientiæ, ac ætatis legitimæ, quamuis pars altera contrarium asseueret: est insuper honestæ conuersationis, & vitæ, ac in spiritualibus et temporalibus prouidentiæ circumspectæ. Item est de legitimo matrimonio procreatus, & in sacris ordinibus constitutus, quibus omnibus, & alijs eius meritis commendandus diligenti consideratione pensatis pars consentientium ineundum maior & sanior, alia est censenda. Bonumq́ zelum habuit: nec carnalitatis affectum secuta extitit, quicquid asserat pars aduersa, sed potius iudicium rationis. Collatione igitur ita .n. facta, & his, qui dictum Archipræsbyterum nominauerunt, nolentibus alijs acquiescere, vel contra, vtrisque etiam dicẽtibus suam partem esse altera saniorem, ac suis insistentibuss nominatis, tandem talis de mandato .o. eorum, .p. qui in dictum Archipræsbyterum direxerant vota sua, elegit eum vice sua & aliorum solenniter in hunc modum: In nomine patris, &c. sicut suprà .q. Eodem .r. modo etiam & in continenti talis de mandato eorum, qui in .P. consenserant supradictum, ipsum vice sua & ipsorum sub hac forma elegit: In nomine patris & filij, & cæ. quibus .s. electionibus taliter celebratis, pars vtraque Te Deum laudamus, alta voce cantauit, & electionem à se factam clero & populo solenniter publicauit .t. Acta fuerunt ista, & cæt.

IN nomine Domini, &c. Hæc forma est diligenter notanda. Nam per eam potest quis plenè instrui, qualiter sit in forma scrutinij procedendum.

a Domino.

a Domino. P. Nomen defuncti Episcopi est exprimendum, vt sciatur, per cuius mortem est Ecclesia pastorali solatio destituta. Item modus est exprimēdus, per quem vacat ecclesia, vtrum per mortem, renunciationem, translationem, remotionem prçlati: nam istis modis vacare potest, vt patet extra de trāslatio. inter, & extra de renun. nisi cum pridem.

Vacatio ecclesiæ potest multipliciter contingere.

Adde ad fi. glo. quæ dixi post glo. in probe. in verbo celebrandæ, & in c. j. in verbo mortis & Ioan. An. Domini. Archi. Pet. de Anch. Imol. & Philip. Fran. in c. generali, & Dominic. in c. nemo. col. iiij. in fi. eod. libro. vj. & glo. in cle. j. vt lite pend. & Felyn. in repe. c. in nostra in correlario. xxxvij. de rescript. & Franc. de Pauinis in suo trac. de potestate c. in prælu. vlt. q.

b Anno tali & die tali. Hoc non est aliquotiens omittendum, vt sciatur, quo tempore incepit ecclesia vacare.

c Sepulturæ. Sic suprà forma. j. Vtrum hoc sit necessarium, dixi suprà c. ij

d Tunc præsentes. Ad illos spectat vocatio absentium, vt dixi suprà, c. iiij.

e Diem istám. Exprimat eam tabellio, vt sic appareat vtrum infra tempus debitum sit electio facta.

f Cum continuatione. De hac continuatione, an sit necessaria, dic vt suprà forma. j. & suprà, c. iiij.

g Absentes. Supple qui de iure vel de consuetudine vocari debuerunt. extra de elect. quòd sicut, & ca. in Genesi, & suprà, c. iiij. & c. v.

Absētes quandoq; de iure quandoq; de consuetudine sunt vocādi.

Adde quæ dixi in d. cap. v. in glo. ij.

h Constare dicitur. nō enim debet hoc asserere tabellio, nisi certus esset, cum de his, quæ vidit & audiuit tantum debeat conficere instrumentum. argum. extra de consue ex litteris. ex. de rescriptis, ad audientiam. Adde quod notarius in instrumento, quando testatur de actu, qui fit vel occurrit in eius præsentia, non debet vti verbis iuris, sed facti tantum, secundū glo. in c. si quis iusto. in verbo detentus, in fi. e. li. vj.

Et idem dicit in no. in teste deponente, vt ipse not. in ca. cùm causam, de testi. sed Oldra. tenet contrarium in consil. c. dicens, quòd licet istud dictum sit verum in teste, secus in notario, & ipsos concordat Domini. de sancto Ge. in d. c. si quis, & Ioan. An. in addi. Spec. ti. de Syndi. §. j. ver. vber. Porrò, & vide, quæ no. Bar. Ioan. de Pla. & Luc. de Pen. in l. j. C. de fide instru. & iure Hastæ Fisca. li. x. & Pau. de Cast. cõsil. ccccxx. vol. anti. secundum verum numerum.

i Debuerunt. Hæc verba exponuntur suprà, c. xix.

k Inferius. Non est vis, an in principio instrumenti, vel in fine ponantur nomnia canonicorum.

l Præpositus. Non est vis, per quem fiat hæc monitio, dummodo fiat de consensu aliorum vel eis ratum habentibus.

m Sibi facto. Antequã istos moneat, vel protestationem faciat, habeat mandatum ab alijs: aliàs enim nõ valeret protestatio, nisi illi eam ratam haberent, arg. ij. quæstione. vj. non solent, & ff. de iudic. licet.

n Monuit. Quid operetur hæc monitio, & quid protestatio, quæ sequitur, habes suprà, c. xx.

o Excommunicatos. Excommunicati, suspensi, vel interdicti in electionibus interesse non debẽt. Quod dic, vt suprà, c. vj. & xx.

Laici electiõi interesse non possunt.

p Alios. Puta laicos, extra de elect. Massana, vel ab eligendi potestate suspensos, extra eod. cùm Vintonen. & suprà, c. ix. Adde quòd laicis ius eligendi prælatos de consuetudine & priuilegio competat, Abb. & Doct in d. c. Massana, & in c. sacrosancta eodem, & Arch. Dominic. Card. Alexan in c. j. & in c. Adrianus in ij. lxiij. di. & Ioan. Andr. in c. ij. de præbend. l. vj. & Abb. in c. quanto de consue. & Felyn. in ca. dilecto, in princ. de testi. per illum text. & Bar. Bál. in repet. cap. Raynardus Card. col. de testa. vbi ponit, quid de canonicis & laicis mixtim, & Bartho. de firm. in tracta. de Episcopo, in prima parte, libro quarto, quæstio. xxxj. & Felyn. in ca. Apostolicæ colum. iiij. versi. cæterùm

limitabis

limitabis de except. & Doctor. proxi.alleg.

q Consuetudine. Interdum aliqui de consuetudine intersunt in electionibus, qui alias de iure interesse non debent, ex. de elect. Cumana. & extra de causa posses. cùm ecclesia suprà, c. viij.

Consuetudo facit, vt quis aliàs incapax intersit electioni.

Adde, quæ ibi dixi, & Doct. in præceden. postil. allega. & tex. in cap. Abbate, de verb. sign. & in capitu. cùm dilectus, & vtrobiq; per Abb. de consue. & Fran. de Zaba. in consil. iiij. columna tertia, versicu. si contingat, & signo, de homede. in consi. lj. columna prima, & Parid. de Puteo. in tractatu Syndica, in littera electio.

r Singulis. Vtrum ab omnibus simul, vel à singulis possint esse plures procuratores, & ipsi scrutatores assumi, dixi suprà, c. xxiiij.

s Tres. Vtrum possint esse plures, vel pauciores: & an possint assumi aliunde, quàm de collegio, dictum est suprà, c. xxiij. tabellio autem semper debet exprimere, qui sint, & quot, & an de collegio, vel aliunde.

Adde quæ dixi in di. c. xxiij. in verbo factum.

t Singulis. Vtrum ab omnibus simul, vel à singulis possint isti scrutatores assumi, dixi suprà, c. xxxiij.

Adde quæ ibi dixi in j. addi. Et nota, quòd de hac electione scrutatorum debet fieri instrumẽtum publicum, secundum Specu. eod. § j. & Bal. in l. j. in ante penul. co. C. qui admitti ad bon. pos. & Barth. de fir. in tracta. de Episcopo in i. parte lib. iij. q. j.

Vota inquiri secreto & sigillatim ipsa in scriptis redigi, & cæt. sunt de substantia electionis.

u Secreto. de substantia electionis est, quòd secreto & sigillatim fiat votorum inquisitio, suprà, capit. xxiiij. vbi de hoc, quòd vota in scriptis redigantur suprà, c. xxiiij. quòd fiat collatio suprà, c. xxxj. quòd fiat electio in communi suprà, ca. xxxiiij. si enim aliquod istorũ omissum fuerit, electio est nulla, suprà c. xxij. vbi de his plenè notatur.

Vota sua scrutatores primò inquirant.

x Primò tamẽ sua. Hoc exprimitur ad cautelã: Nã dato, q nõ exprimeretur, nihilominus tamen deberent primò scrutari vota sua, postmodum aliorũ, vt dixi

dixi suprà, c.xxiiij. sed propter aliquorum opiniones melius est, quòd hoc exprimatur.

y Publicarent. Modus iste sumitur ex concilio generali. extra c. quia propter. Quidam tamen istis scrutatoribus maiorem dant potestatẽ, s. quòd collationem faciant, & ꝙ vnus ex eis ex voluntate sociorum suorum, vel alterius ipsorũ illum eligat in cõmuni, qui ab omnibus, vel à maiori & saniori parte totius capituli fuerit nominatus, & hoc est vtile ecclesijs, quia per hæc via excluditur eis, qui diuersas electiones facere vellent.

Scrutatores magnam potestatẽ habẽt secundum aliquos.

z Angulum capit. Ne ab alijs possent audiri, supr. c.xxiiij. Adde quid si erãt in aliquo loco congregati, quàm in angulo capituli: sed tamen intra clausuram ecclesiæ, an per hoc dicatur instrumentum nullum? Bal. in consil. ccxxiiij. vo. iij. in prin. tenet, quòd non.

Testes & tabellio possunt interesse scrutinio.

a Infrascriptis. Licet scrutinium sit secreto faciendum, nihilominus possũt interesse tabellio & testes. vt dixi suprà, c.xxij. & c.xxiiij.

b Adiurarunt. An adiutorio sit necessaria, dictum est, suprà, c.xxiiij.

c Secundum Deum. Hęc verba exponũtur suprà, capit.xiiij.

d Magis vtilem. Licet de iure melior sit eligendus, vt viij. q. j. licet: sufficit tamen, nẽ malus existat, extra de elect. cùm dilectus & dixi suprà, c.xxiiij. §. vltimo.

e Ego. a. Nota, ꝙ tabellio, seu is, qui vota scribit, potest ipsa scribere in prima persona, sicut hic dicitur vel in tertia, si voluerit, vt dicat, talis cõsensit in talẽ, & ipsum nominauit, & elegit in Episcopũ, &c. melius est tamen, ꝙ scribat in prima persona, & hoc magis à Doctoribus approbatur, vt dixi suprà, c.xxviij.

Dignitas & ordo faciunt præsumi de aliquo.

f Presbyter. Nota ꝙ is, qui scribit vota, debet exprimere ordinem & dignitatem cuiuslibet, sicut hîc fit, & in sequentibus: quia magis prę sumitur pro his, qui sunt in maioribus dignitatibus & ordinibus cõstituti, quàm pro alijs inferioribus, ext. c. dudum j. & dixi

dixi ſuprà.c.xxviij.ſi tamē non exprimeret, non propter hoc vitiaretur electio. Adde quæ dixi poſt gloſ. ſuprà eo.cxxiiij. in verbo primam vocem.

g Eligo. Nunquid eſt neceſſarium, quòd exprimat conſentiens hæc tria.ſ.conſentio, nomino, & eligo? Non puto: imò ſufficit alterum ſolum, arg. extra de ſponſ.tuen.& c.ſi inter. Sed hæc verborum inculcatio fit ex abundanti cautela, vnde nocet, arg. C. de teſta. teſtamentum. Iſtud etiam notatur, quòd ſecundū quoſdam is, qui conſenſum exprimit in ſcrutinio, nō debet dicere eligo, ne ſint tot electiones, quot ſunt in numero eligentes: ſed debet dicere conſentio in talem eligendum in Epiſcopum & paſtorem. Sed non credo, quòd in hoc ſit vis facienda, vt de iſta materia dixi ſuprà, c.xxvj. vbi habes, qualiter debet quis conſenſum ſuum exprimere, ſiue quis ſit eligendus, ſiue poſtulandus.& dic vt ibi. *Votū exprimēs in ſcrutinio an poſſit dicere eligo.*

Adde quòd idem tenet Ioan. And. in c. quia ꝓpter & Abb. Sicul. col. quarta poſt principium, verſic. fiet autem ſcriptura, quòd quilibet dicat conſentio, vel nomino talem, &c. non autem eligo: tamē non vitiatur electio, ſecūdum Abb. ſi dicat, eligo talem, ex quo poſtea ſequitur communis & vnica electio.

h Canonicum. In ſacris ordinibus conſtitutum: alias non poſſet eligi, ſed deberet tātum poſtulari, extra de electio. dudum .j. & extra de ætate & quali. à multis, & eſſet aliter exprimēdus conſenſus, vt dixi ſuprà, ca.xxvj, *Eligi in Epiſcopum non poteſt, qui in ſacris non eſt ordinatus.*

h Interuallo. Non enim debent diuertere ad extraneos actus, niſi fortè tanta eſſet multitudo, quòd nō poſſet ſcrutinium perfici vno die: tunc enim continuari poſſet in ſequentem. ſuprà, c.xxix. *Scrutiniū nō eſt de neceſſitate in vna die faciendū.*

Adde quæ ibi dixi in j. additione.

i Primam. Ille enim, qui primam vocem habet, primò debet ſcrutari, vt ſuprà, c.xxiiij.

k B. Archidiaconus, &c. ſub iſto, &c. debent ſcribi per ordinem nomina omnium & conſenſus, ſicut fa-

ctum est, supra, deinde continuabit tabellio, quod sequitur.

l In quisitis. Verba tabellionis.

m Mox. Omnia enim sunt vno contextu facēda, extra eo: quia propter, &c. cum post petitam.

n In communi. Hoc est in capitulo, suprà, c.xxij.

o Publicarunt. Supple legendo vota ipsa omnibus audientibus intelligibiliter ac distinctè, suprà, capitulo xxx.

Collatio numeri, &c. an possit sine mādato fieri.

p De mādato. Licet sit tutius, vt qui collationem facit, mandatum habeat ab alijs: tamen & sine mandato fieri potest alijs præsentibus & non contradicentibus, vt dixi suprà, c.xxxj.

q Collationē. Qualiter fiat hæc collatio, & super quibus, habes suprà, c.xxxj.

Collatio an debeat fieri vno solo electo.

r Numeri. Collatio numeri ad numerum, zeli ad zelum, & meriti ad meritū, locum habet, cùm sunt plures in scrutinio nominati: aliàs vbi solus vnus est nominatus, habet locū collatio numeri tantum, zeli tantum, & meriti tantum. Quod dic, vt suprà, c.xxxj. Adde ad istam glos. & sequentes, quæ dixi in d. ca. xxxj. in verbo fiet & per totum.

s Constat. Verba sunt facientis collationē, & durant vsque ad §. collatione.

Collatio expressa de omnibus debet fieri cū sunt plures in scrutinio nominati.

t Canonici. Si sint aliqui absentes, hic est, secundum quosdam, in collatione mentio faciēda, vtrum sint vocati vel non, & si non sint vocati, quare fuerit id prætermissum, extra eod. in Genesi.

u Dictus Archipresbyter. Nota, quòd cum sint plures in scrutinio nominati, debet de omnibus expressa collatio fieri numeri, meriti, atque zeli, sicut fit hoc in duobus sequent. §. aliàs si de aliquibus fieret, & de aliquibus omitteretur in prædictis tribus, vel in aliquo eorum, collatio esset defectiua, ar. extra de elect. in Genesi.

Zeli melioris præsūptio ex multis inducitur.

x Antiquiores. Antiquitas & alia, quæ hic sequūtur, præsumptionem zeli melioris inducunt, vbi nume-

merus ex altera parte non multum excedit, extra eo. dudum, j. & extra de testi. in nostra, & sup. c. xxviij.

y Consanguineum. Qui suum consanguineũ eligit, præsumitur eum eligere affectione carnali, nisi alias constaret eum esse idoneum, extra vt eccle. benefic. vt nostrum. Nam consanguinitas suspicionem inducit, x. quæst. ij. episcopus, lxxxix. dist. decenter. *Consanguinitas suspicionem inducit.*

Adde, quòd caro & sanguis nonnunquam reuelãt electiones, collationes, permutationes beneficiorũ, arg. c. graue. de præben. & in gl. in capitu. j. §. item, ꝙ omnia, in versicu. permutationis, de coll. in pragm. & & Domi. de Rota. deci. ij. titu. de præsump. in antiq.

z Doctor. Hoc enim non est necessarium, sufficit enim, quòd habeat scientiam competentem, extra c. cùm nobis olim. Nam etsi eminens scientia in prælato desideretur, in eo tamen est competens toleranda, extra de renun. nisi, §. pro defectu. *Scientia competens in electo toleratur.*

Adde Bald. & Abba. Sicul. in capitul. cùm in cunctis, & in capitu. cum nobis olim, eod. & glo. sup. cap. xxvij. in verb. scientiam, & Bart. de Firmo, in tractat. de episcopo, in prima parte, libr. ij. quæstio. xlvij. & xxxvij. distinct. capitul. turbat. & ibi Archid. Domin. & Cardin. Alexand.

a Honestus. Is, qui eligitur, debet esse honestus vita & moribus, extra eod. cùm in cunctis, xxviij. distin. priusquam.

Adde, quòd eligendus debet esse vir bonæ vitę, literatus, constitutus in sacris, ex legitimo matrimonio natus, in temporalibus circumspectus, & etiam in spiritualibus, qui possit iura ecclesiæ tueri, prudẽs, docilis, temperatus, castus, sobrius, cautus, humilis, affabilis, misericors, in lege Dei instructus, & in scripturarum sensibus acutus, in dogmatibus ecclesiasticis exercitatus, doctus, prouid⁹, maturus, & qui repręhendi nõ possit, Deo & hominib. placens, hospitalis, moribus ornatus, & mansuetus, & hæc oĩa ꝓbantur, lxj. d. ep̃m, & d. c. cũ in cũctis, &c. nisi cùm pridem, &

Bart. de Firm. in iij. parte, lib. ij. quæst. j. Et de vita episcopi vide per episcopum, in prima parte, libr. iiij. quæstione prima.

b Circumspectus. Ad hoc facit, extra de renun. nisi in prædicto §. pro defectu, & xxxix. dist. Petrus.

Electio facta de constituto, in minori ætate est nulla.

c Aetatis legitimæ. hoc est necessarium, aliter, si eligeretur in minori ætate cõstitutus, esset electio nulla, extra eod. cùm in cunctis, & c. dudum, j. quæ ætas sit necessaria in episcopo, & quæ in inferioribus dignitatibus, dixi sup. c. xxvij.

Adde, quis teneatur probare defectum ætatis, Cal. consilio v. titu. de proba. & dicam infrà, c. proxi. forma, iij. in verbo defectum.

d Matrimonio. aliàs non posset eligi, extra eod. cũ in cunctis, postulari tamen posset, extra eo. innotuit, & sup. c. liij.

e Ordinibus. In minoribus ordinibus constitutus eligi non potest, extra eo. dudum, j. & extra de æta. & qualita. à multis, sed postulari, sic suprà capitu. liij.

f In ætate. & ita eligi non potest, vt dixi suprà.

g Deceret. vnde repellendus est, xxxix. dist. Petrus, & xxxvj. dist. §. eccles.

h Talibus. Exemplifica crimina ad hoc, vt appareat, quare potius sit alius eligendus.

i Eligendus. criminosi enim eligi non debent, extra eo. cùm in cunctis, extra de exces. præl. inter dilectos, suprà capitu. xxvij.

k Ac meriti. Quid si ab vna parte sit numerus, & ex alia zelus, & merita? Dic, vt no. per B. in gl. cõmuni, extra eodem, ecclesia, ij. & per Innocen. Hostien. & B. Compost. extra eod. dudum, j.

l Communiter eligendus. Is enim debet eligi, qui ab omnib9, vel à maiori & saniori parte capituli fuerit nominatus, extra eod. quia propter, suprà c. xxij. & c. xxxj. Quid si aliquod dubium oriatur in collatione, nunquid est plena discussio facienda? Dic, vt suprà capitulo tricesimo secundo.

m Col-

m Collatione igitur. Verba tabellionis.

n Requisiti. Hæc requisitio est vtilis, vt clarius appareat de omnium voluntate.

o In communi. Id est, ab vno vice omnium, extra eod. in Genesi, & sup. c. xxxiiij.

p Mandato ipsorum. Vtrum quis possit eligere sine mandato, habes suprà c. xxxiiij. hoc tamen est tutius, quòd nullus eligat sine mandato, vt prædicto capitulo dicitur.

Electionem communem scribere prius quam pronuncietur, bonum est.

q In nomine. Verba pronunciantis electionem, & est bonum, quòd antequam pronunciet electionem, scribat ea ad hoc, vt non erret in pronunciando, non tamen est de substantia, vt electio fiat in scriptis, vt no. lxj. dist. episcopus, licet aliqui notēt, quòd in scriptis sit facienda per capitulum. ij. q. j. legum.

Adde Spe. eo. §. j. colum. v. versi. his igitur, vbi ponit formam huiusmodi pronunciationis, &c. & videtur text. cum gl. in c. quia propter, & in c. cùm inter canonicos, eod. & idem Barth. de Firmo, in tracta. de episcopo, in prima parte, lib. iij. q. iij. in fin.

r Maiorem & saniorem. Hoc habet locum, quando sunt plures nominati in scrutinio: secùs, si vnus solus: tunc enim dicet, repertum sit omnes vnanimiter direxisse.

Electi cõmendatio nõ fiat contra conscientiam.

s Prouidum. Secundum ea, quæ hic dicuntur, potest commendari is, qui est eligendus, vel aliàs, secundum quod requirit persona eiusdem, caueat tamen sibi commendans, quòd contra conscientiam non commendet, ne sic ędificet ad gehennam, extra de resti. spol. literas.

Adde glo. infr. forma xiiij. in verbo, simili.

t Totius capituli. Hoc habet locum, nisi placet omnibus, quòd ille sol9 eligatur. Secùs, si quęlibet pars vult eligere nominatum à se, tunc enim dicet eligēs, vice mea & illorum, qui consenserunt in dictum archipresbyterum ipsum inuocata spiritus sancti gratia, &c. De hoc dixi sup. c. xxxiiij.

c Eligendum. non enim semper est numero standum, vt patet extra de postul.bonæ.j.& ext. e.scriptũ. Illa enim pars maior & sanior dicitur, quæ meliori zelo & maiori pietate mouetur, xl.dist. multi.

d Vsque ibi.sup. §. item & ratione meriti ad finẽ.

e Pars autem. Verba tabellionis.

f Tales electores. Exprimantur ipsorum nomina, causa excommunicationis, nõ enim debet quis cum alterius discrimine in incerto vagari, ff. de iu.iu. l. prætor edixit, extra de excep. pia.li.vj. & extra de te. sti.præsentium. Poterit enim esse, quòd illi, qui dicũtur excõmunicati, statim ostendent, qualiter sunt absoluti, & ita fortè pars opponens excommunicationẽ acquiescet, & stabit absolutioni: sicque non grauabitur ecclesia per diuersas electiones. *Vagari incerto cum alterius discrimine non promittitur à iure.*

g Tali causa. Puta, quia sunt suspensi, vel interdicti, ex.de consue.cùm dilectus, & ex.eod. in Genesi.

h Excommunicatus. Et ita eligi non potest, ex.de cleri.ex mi.proposuit, &c. si celebrat, & exprimatur excommunicationis causa, vt alio casu dixi, super tales electores.

i Periurus. qui est ineligibilis, extra de iu.iu. querelam. *Periurus eligi non potest.*

Adde ibi Fely. & quæ dixi post glo.sup. eodem, capitulo xxvij. in verbo periurus.

k Alijs criminibus. Exemplificentur crimina, sicut dixi de excommunicatione, super verbo tales.

l Ipso iure. extra eo. cùm in cunctis, & sup.c.xxvij.

m Competentis. Hoc sufficit, extra de renunci.nisi, §. pro defectu, & dixi suprà eadem forma, §.item, & ratione meriti.

n Ita facta. Hinc inde, vt cõtrà, prona est enim natura humana ad dissentiendum, vt ff. de arbi.item, si vnus, §. vltimo, & diuersitatem corporum diuersitas sequitur animorum, extra de conces. præbend.quia diuersitatem, & maximè in electionibus, lxiij. distin. capitul. vltimo, & viij.quæstio.j.nec nouum. *Discordia est hominib. naturalis.*

Adde,

Adde,quòd communio,seu societas est mater discordię,l.est pater,§.dulcissimis, & ibi Bald.& Paúl.de Cast.ff.de leg.ij.

o De mandato. Dic de hoc, vt dixi suprà, eod.forma,§.collatione in glo.vtrum.

p Eorum.Benè dixit,non enim potest eligi vice omnium, ex quo non consentiunt omnes in eum, suprà,capitu.tricesimo septimo.

q Sicut.suprà, eo. forma,§. in nomine patris,hoc tamen immutabitur.Nam vbi dicit,vice mea,& totꝰ capituli,&c. dicet vice mea & eorum,qui consentiũt in dictum archipresbyterum,ex potestate mihi ab eis tradita & concessa,ipsum presbyterum,&c.

r Eodem modo.Verba sunt tabellionis.

ſ Quibus electionibus. Verba tabellionis.

t Publicauit. De his dic, vt dictum est suprà eadem forma,§.electione.

Qualiter in via compromissi est eligendi potestas in compromissarios transferenda.

FORMA VIII.

*IN nomine Domini,&c. bonæ memoriæ, &c. sicut sup.a.vsque ibi, tandẽ placuit omnib. & singulis à prædicto præposito,seu à talibus super hoc specialiter.*b.*requisitis per formã compromißi eidem Nemausen.ecclesiæ prouidere,vnde vnanimiter nullo penitùs discordante.*c.*dederunt.A. B.C.suis concanonicis.*d.*plenam,*e.*generalem,& liberam potestatem per tot.*f.*dies tantummodo duraturam eligendi.*g.*episcopum de se,*h.*vel de alijs,prout eis expediens videretur,ac ipsi ecclesiæ prouidendi, ita.*i.*tamen,quòd postquam de persona cõcordes fuerint*

rint

rint eligenda, vnus ipſorum de mandato aliorum vice ſua, & ipſorum, ac totius capituli perſonam illam eligat in communi. k. & prouideat de eodem, compromittentes. l. vniuerſi & ſinguli, quòd ipſum reciperēt in ſuum epiſcopum & paſtorem, quem ipſi, vt præmittitur, duxerint eligendum, ſeu de quo duxerint prouidendum. Actum. & cæt.

IN nomine Domini, &c.

a Sicut ſuprà, forma proxima.

b Specialiter requiſitis. Requirendi ſunt ſinguli, ſi placet eis, quòd procedatur per formam cōpromiſſi. Nam vno contradicente non procederet hæc forma, vt ſuprà capitu. xxxix. & notat. per Docto. extra eodem, quia propter, & ideo de requiſitione huiuſmodi & conſenſu ſingulorum non omittat tabellio facere mentionem. *Compromiſſū impeditur per vnum.*

Adde, quæ dixi in d. c. xxxix. in verb. non valeret.

c Diſcordante. Hæc forma in diſcordia non procedit, vt dixi ſuprà, glo. prima.

d Concanonicis. Alijs etiam, quàm canonicis dare poſſet capitulum hanc poteſtatem, extra eodem, cauſam quæ.

e Plenam. Non eſt neceſſarium, quòd dicatur plenam, generalem, liberam, ſed ſufficit dicere, commiſerunt, vel dederunt eis, vel tranſtulerunt in eos poteſtatem eligendi, vt colligitur extra eodem, in cauſis, & c. cùm dilectus, & capitu. cùm in iure, & ca. quia propter: nam eo ipſo, quòd ſimpliciter eligendi poteſtas datur, vel transfertur, in totum dari, ſeu trāsferri videtur, extra de offi. deleg. venerabili, xix. diſtinct. ſi Romanorum, iſta tamen verba, licet ſuperflua videantur, non vitiant compromiſſum, argumen. C. de teſta. teſtamentum. *Eligendis ſimpliciter data, in totum data videtur.*

Adde, quid ſi cuilibet ipſorum fuerit poteſtas eligendi data, dicatur quilibet habere poteſtatem in ſolidum,

lidum, ita, quòd vnus sine alio eligere possit, Calde. in consilio sexto, eodem, tenet, quòd sic.

Cōpromissarij intra quod tēpus tenentur eligere.

f Per tot dies. Si certum tempus non apponeretur in compromisso, totum tempus, quod habebant cōpromittentes, cederet compromissarijs, & ideo cautè faciunt compromittentes, si certum tempus in compromisso apponant, vt suprà capitul. xliij. vbi de hoc. Quod autem possint compromittere vsq; ad certam diem, vel horam, habes extra eodem, cùm in veteri.

Adde, quæ dixi in dicto capitulo xliij. in verb. com petebat, & in verbo siue hora.

g Eligendi. Per hæc verba possunt isti postulare, licet eis specialiter super hoc potestas non detur, ext. e. in causis, suprà, capitu. xv. & capi. xlvij. vbi de hoc.

Compromittentes cōpromissū restringere possunt.

h De se, vel de alijs. An compromissarij possint eligere de seipsis, si hoc nō exprimatur in compromisso, sunt opiniones, & ideo tutius est, vt voluntas cōpromittentium exprimatur, vt dixi sup. ca. xlviij. vbi de hoc. Nam cōpromittentes possunt restringere cōpromissum, prout placet eis, possunt enim compromittere, vt tantū de gremio ecclesiæ, vel de certa ecclesia compromissarij eligere teneantur, vt sup. capi. xlvij. item, quòd omnes compromissarij, vel duę partes ex eis, vel tot debeant cōcordare: vel, quòd de duabus personis, vel pluribus nominatis, vnam debeant eligere, vt dixi suprà, capitu. xlvij. & c. xiv.

Adde, quæ dixi in capitul. hic allegatis.

Cōpromissarij simul eligere non possunt, etiam de permißione compromittentium.

i Ita tamen. Hęc clausula ponitur ad cautelā. Nam et si hoc dictum non esset, nihilominus per vnū esset pronunciāda electio, sicut fit in forma scrutinij, prout diffiniuit Papa Nicolaus in ele. ecclesiæ Karleolē. vt dixi sup. cap. xlj. Sed, quid si potestas data fuerit sub hac forma, vt compromissarij simul omnes, si voluerint, & postmodum vnus ex ipsis vice sua & aliorum ad cautelam debeant eligere personam, de qua cōcor dauerunt: nunquid si compromissi simul eligant, & postmodum vnus solus, valeat electio? Dic, quòd nō, prout

prout diffiniuit Papa Honorius in electione Arelatẽ. in qua sic fuerat processum, dixit enim in sua diffinitione, quòd licet consensus compromissariorum omnium, vel maioris partis ipsorum exigatur interdũ, prout lex cõpromissionis inducit, in eligendo, tamen vna sit communis electio, non plures, est consensus ipse non per omnes, sed vnius tantũ mysterio exprimendus, & per vnum tantummodo electio celebranda, nec licuit alicui prædictorũ cõpromissariorum ex vigore huiusmodi potestatis, quæ consumpta extitit, taliter insimul eligendo ad electionem procedere iterato. Nam ex quo sic elegerunt, functi fuerunt officio suo, siue benè, siue malè, argu. extra de offic. deleg. in literis, & ff. de re iudic. l. iudex.

Adde, quòd ista q. fuit Domi. Archid. in capi. sicut, eod. libro sexto, quem ibi, licet hic Mandagot. sequatur, non tenent Ioan. An. Domi. & Philip. Franc. vbi Domi. alleg. hic Mandag. sed pone, &c. prout ibi vide.

k In cõmuni. id est, in capitulo, vel in loco cõsueto. Vtrum autem compromissarij possint, vbicunq; voluerint, eligere, dixi sup. capitu. lj. in glo. nunquid.

l Compromittentes. Hæc clausula est supr. ex decre. extra eodem, causam quæ, & c. cùm dilectus, &c.

Qualiter compromissarij processum suum ordinare debent, ac vnus ipsorum vice omnium eligere in communi.

FORMA IX.

IN nomine Domini, &c. A.B.C. compromissarij à præposito & capitulo Nemau. ecclesiæ deputati, habentes generalem, plenã, & liberã potestatẽ eligẽdi episcopum, & eidem ecclesiæ prouidendi, prout in instrumento per me. a. infrascriptum notariũ inde cõfecto plenius continetur, se in tali loco insimul congregarunt,

gârunt, & ibidem habita collatione, seu tractatu plurium personarum finaliter omnes. b. *insimul conuenerunt, in archipresbyterū eligendum. Deinde venientes ad capitulum.* c *.propter hoc specialiter congregatum, prædictus, à vice sua & aliorum compromissariorum, ac de ipsorum mandato.* d. *sibi facto specialiter ab eisdem vice etiam totius capituli eundem archipresbyterum infra terminum.* e. *in compromisso præfixum elegit solenniter in hunc modum. In nomine patris & filij & spiritus sancti, Amen. Cùm vacante Nemausen. ecclesiæ placuerit omnibus & singulis per formam compromissi eidem ecclesiæ prouidere, mihiq; ac talibus meis socijs potestatem plenam & liberam dederint eligendi, & ipsi ecclesiæ prouidendi, nos post diuersos tractatus multiplicium personarum finaliter diuina fauente gratia in archipresbyterum direximus concorditer.* f. *vota nostra, virum.* g. *vtiq; prouidum & discretum, literarum scientia, vita, & moribus meritò commendandum, in sacris ordinibus, & ætate legitima constitutum, ac de legitimo matrimonio procreatum, & in spiritualibus & temporalibus plurimum circumspectum, vnde ego vice mea, & dictorum collegarum, seu sociorum meorum, ac de mandato ipsorum, vice etiam totius capituli prædictū archipresbyterum eligo.* h. *in episcopum & pastorem ecclesiæ Nemausen. & eidem ecclesiæ prouidēs.* i. *de eodem. Electione autem huiusmodi celebrata, eam omnes & singuli approbârunt.* k. *& cætera, sicut suprà.* l. *Actum, & cætera.*

In

IN nomine Domini,&c.A.B.C.cõpromissarij,&c.

a Per me. Hoc locum habet, cùm ipsemet scripsit instrumentum, si verò alius scripsit, dicet sicut in instrumento per talem notarium inde cõfecto dicitur contineri.

b Omnes insimul. Non est de necessitate, quòd omnes consentiant in personam eligendam, sed sufficit, quòd maior pars concordet, nisi forma compromissi aliud habeat, sup.c.xlvij. vbi de hoc.

c Ad capitulum. Debent enim compromissarij ibi eligere, vbi compromittentes eligere tenebantur, vt dixi suprà, capi.ij. ergo si est consueto ecclesiæ, quòd eligatur in capitulo, ibi eligent: si verò in ecclesia, tũc eligent in ecclesia.

Electio fiat per compromissarios ibi, vbi fieret per cõpromittentes.

Adde, quæ dixi sup. eod. cap. xix. in ver. in capitulo, & in d.c. lj. in verbo eo loco.

d Mandato. Aliàs non valeret, propter formam compromissi, argu. capit. cùm dilectus, extra de confir. vti. vel inuti. examinata, aliàs si nõ esset hoc dictũ in compromisso, benè valeret facta electio ab vno compromissario, alijs non contradicentibus, licet sit tutius, quòd semper habeat mandatum, vt dixi suprà, capitu. lj.

Electio communis, an possit fieri per vnum de compromissarijs sine aliorum mandato.

Adde, quæ ibi dixi in verbo vnus.

e Infra terminum. aliàs si infra terminum compromissi non fieret electio, non valeret, argu. ext. de supplen. neg. præl. c. vltimo, sup. c. xliiij. & ff. de arb. si cùm dies, & l. arbiter ex compromisso.

f Concorditer. Vbi omnes concordant, aliàs sufficit concordia maioris partis, nisi aliud diceretur in cõpromisso, vt sup. dixi, super verbo omnes simul.

g Virum vtique. circa commendationem eligendæ personæ est insistendum, vt ipsius personæ qualitas requirit, vt dixi suprà, forma vij. §. in nomine patris, vbi ponuntur & glosantur verba, quæ hic sequuntur.

h Eligo. Hæc pronũciatio electionis sumpta est in

parte, ex glo. B. Comp. extra eod. quia propter, super verbo prouideant. Et nota, quòd ille, qui vice sua & sociorũ eligit, seu prouidet, debet formare verba sua in singulari, prout hîc dicitur, & non in plurali, vt dicat vice nostra & capituli prouidebimus de tali, vel elegimus talem, quia vt dicit eodem B. Com. dominus Alexan. propter hoc cassauit vnam electionem, non tamẽ videt caussam, quare propter hoc debuerat cassare, sed puto esse tutius, vt formentur verba in singulari, sicut hic formantur, vt oppositio, quæ ex cassatione prædicta posset fieri, euitetur.

Electio cõmunis etiã per vnam cõpromißi est formanda per verba singularis numeri.

Adde tex. & ibi Doct. post glo. in c. sicut, eo. lib. vj. & in c. cùm ab vno de re iud. eod. lib. & quæ dixi sup. eod. c. xxxiiij. in ver. vice omnium, & Abb. Sicu. in d. capitul. quia propter, §. vel saltem, columna prima, versicu. circa istam formam, & Bald. in capitu. in Genesi, columna secunda.

Compromissarius potest dicere prouideo, vel eligo.

i Prouideo. Cùm quædam iura iuuãt, quòd compromissarius habeat prouidere, vt extra eodem causam quæ, & capitu. quia propter, alia quòd habeat eligere extra eodem, cùm dilectus, & capit. cùm in veteri, extra de sortil. ecclesiã vestra, non est vis, siue dixerit eligo, siue prouideo tantum, secundum B. Com. vt notatur per eum in dict. capi. quia propter, & idem innuit Inno. eodem titu. c. in causis, in glo. videtur, ꝙ poterunt vltra medium. Non puto etiam malum esse, si dicat vtrunque, scilicet, eligo talem & prouideo de eodem, sicut hic dicitur, vt diuersitati iuriũ satis fiat, sicut notatur in simili materia, extra de postulationibus capitu. vltimo.

*Adde, an valeat forma electionis, eligo in præsentãdum talem, &c. Archidiaco. & Petrum de Ancha. in capitulo primo, de postula. præ. & Ludoui. de Roma. in consilio ccccxxiij. & Bartho. de Firmo, in tractat. de episcopo, in prima parte, libri tertij, quæstione xvij. cum sequenti. vel etiam si dicat, eligo illum, quem tutius notabit Bartholus, Bald. Ange. & Paul. de

de Castro, in l. institutio talis, ff. de conditione institutionum.

k Approbarunt. Hæc probatio non est de necessitate, argum. extra co. in causis, fit tamen ad cautelã, vt dixi sup. forma vij. §. electione.

l Sicut. supr. forma vij. §. electione ibi, & cantando alta voce, Te Deum laudamus.

Qualiter debet electionis processus, cùm per formam inspiratiõis proceditur ordinari.

FORMA X.

IN nomine Domini, Amẽ. Bonæ memoriæ, &c. sicut suprà. a. vsq; ibi, pro non habitis haberentur, deinde iunge his peractis, nulloq; tractatu b. alio interueniente statim subitò & repentè. c. omnes vnanimiter. d. in archipresbyterum consenserunt, & eum incontinenti vna voce, & vno. e. spiritu elegerunt in suum, & ecclesiæ Nemausen. episcopum & pastorem, ipsumq; electum cantando, Te Deum laudamus ad ecclesiam deportârunt. f. &c. Actum, &c.

IN nomine Domini, Amen, &c.

a Sicut suprà, forma vij.

b Tractatu alio. Vtrùm tractatus possit præcedere hanc formam, habes sup. c. lij.

c Repentè. Sine instigatione hominis. Quod dic, vt suprà capitulo lij.

d Vnanimiter. aliàs non valeret electio in forma hac, nisi omnes essent concordes, su. c. lij. vbi de hoc. *Electio per inspirationẽ potest fieri per verba pluralis numeri.*

e Vno spiritu. nõ enim requiritur, cũ per formã istã ꝓceditur, q; vnus eligat vice oĩm. Nã siue dicant eligo, siue dicant eligimus, intelligitur esse cois electiò, vt

 dixi

dixi supr. capitu.lij.quia ea, quę fiunt diuina inspiratione, non sunt sub lege,extra de regula. licet, xix. q. ij.duo sunt. Hoc tamen habet locum in verè inspirata.Tunc enim, vt dicit,est necesse,quòd vnus eligat vice omnium. Quod dic, vt notatur in præalleg. capit. lij. vbi habes,quæ sit differentia inter electionem inspiratam,& quasi inspiratam.

Adde Bar. de Fir.in tra. de episcopo,in j.par.li.iij. q.xlix.& q.lij.& quę dixi sup.eo.c.lij.in glo.pe.

f Deportarunt, &c.Sub isto, & cęt. iunge quod est sup.forma vij. §. electione ibi intronizantes,&c.vsq; ad §.sanè.

Qualiter ad præsentandam electionem electo,& petendum ipsius assensum potest ab electoribus constitui procurator,&c.

FORMA XI.

*IN nomine Domini, Amen. Anno,&c. B.præpositus & capitulum.*a.*ecclesiæ Nemausen. fecerunt & constituerũ. C.præsentem,*b.*& mãdatum huiusmodi suscipientem procuratorẽ suũ & nuncium.* c.*specialem ad præsentandum domino archipresbytero Nemausen. electionem de ipso canonicè celebratam in episcopum Nemausen. & ad petendum ab eo suppliciter & instanter, vt ipsi electioni suum assensum debeat impartiri, promittentes se ratum & firmum perpetuò habituros, quicquid per procuratorẽ ipsum actum fuerit in præmißis, & quolibet præmissorum. Actum,&c.*

IN nomine Domini,&c.

Forma ista locũ habere potest, cùm electus est absens,

ſens, cui electio eſt præſentata, aliàs ſi ſit præſentata totum capitulũ poteſt eam præſentare ſibi, & petere conſenſum eiuſdẽ, ar. extra c. quàm ſit. Greg. x. lib. vj.

Adde, quòd abſens poteſt in epiſcopum eligi, vt no. lxiij. diſt. & ibi Cardi. poſt Domi. & idem Bald. in l. fin. in iij. q. C. de contrah. emp. & in l. vt perfectius, C. de anna. excep. per c. quia propter, eod. Item & prębenda, vel aliud beneficium poteſt abſenti conferri, ſecundum Bald. in l. ſcimus, §. ſed & ſi quis, C. de lat. lib. tol. c. ſi tibi abſenti, & de præben. lib. vj. & l. abſenti. ff. de dona. & Bart. de Fir. in tract. de epiſcopo, in j. parte, lib. ij. quæſt. xxvj.

Electiõis præſentatio per quem fiet.

a Capitulum. tutius eſt, quòd exprimantur nomina omnium canonicorũ præſentium, vt conſtet euidentius de concordia eorundem, argu. extra de procu. conſulti. non tamen ſcribantur nomina abſentiũ, quia tale inſtrumentũ falſum eſſet, extra de his, quæ fiunt à præla. quanto, C. ad l. Cor. de fal. qui veluti.

Falſum committit, qui abſentiũ nomina ſcribit.

Adde, quæ dixi ſuprà forma. j. in verbo tales, in prima & ſecunda.

b Præſentem. Abſentem etiam ad hoc conſtituere poſſent, ff. de procu. li. j.

c Nuncium. Secundum canones non eſt vis, ſiue dicatur nuncius, ſiue procurator, ex quo conſtat de intentione conſtituentis, extra de procu. petitio. & j. q. iij. ſaluator. Et quamuis conſtitutio Greg. x. extra eod. quàm ſit, lib. vj. dicat, quòd electores tenentur electionẽ præſentare electo, & petere conſenſum ipſi⁹, ſufficit tamen, quòd id faciant per procuratorẽ. Nam qui per alium facit, per ſe ipſum facere videtur, extra de ſen. excommu. mulieres, ff. de admi. tu. ita autem, §. geſſiſſe.

Electiõis præſentatio poteſt fieri per procuratorẽ.

Adde glo. inf. eo. forma xiiij. in verbo per talem.

Qualiter debet electo electio præſentari, & eius aſſenſus cum reuerentia poſtulari.

FORMA XII.

IN nomine Domini,&c. constitutus in præsentia domini archipresbyteri Nemausen. in episcopum Nemausen. electi. C. procurator præpositi & capituli eiusdem ecclesiæ ad infrascripta specialiter deputatus, vt in quodam instrumento. a. *manu talis notarij confecto plenius continetur, præsentauit eidem domino archipresbytero procuratorio nomine prædictorum vnum instrumentum manu eiusdem notarij factum, quod continebat processum electionis de ipso domino archipresbytero celebratæ, petijtq; idem. C. ab eodem suppliciter & instanter,* b. *vt ibi electioni suum deberet præstare assensum: dictus verò dominus archipresbyter respondit eidem, quòd deliberare.* c. *volebat, & deliberatione habita respondere,* d. *prout sibi dominus ministraret. Actum, &c.*

Electionis præsentatio probabitur per publicum instrumentū.

IN nomine Domini, &c. Super præsentatione electionis facienda electo, propterea debet fieri publicum instrumentum, vt per illud certificetur superior, vtrum debito tempore fuerit electio eadē præsentata. Quod autem sit tempus illud, habes sup. ca. xxxvj. Quid de postulatione: nunquid & ipsam tenētur præsentare postulantes ipsi postulato? Dic, vt sup. c. lvj. in fin. glo. sicut enim.

Electionem præsentans, quid debet ostendere electionem.

a Instrumento. Instrumentum illud debet procurator ostendere electo, vt per ipsum certioretur, an ex parte eligentium sibi electio præsentetur. Item, debet etiam exhibere totum processum electionis eidē electo, vt plenè deliberare valeat, suprà capit. xxxvij. aliàs nisi exhiberetur eidem, deliberare non posset, extra de dilat. capitu. ij.

b Instanter. Precibus & instantia victus & pluries inuitatus consentire debet electus, ne si statim consentiat, putetur ambitiosus, j. q. vj. capitu. sicut is, C. de episcopis & cler. si quenquam.

c Deliberare volebat. Hęc deliberatio vtilis est, vt dixi suprà cap. xxxvij. Nam qui citò facit (vt Seneca dicit, ad pœnitentiam properat. Et Salomon: Qui in consideratione loquitur, sentiet mala. v. quæstio. v. §. aliud.

Adde, quæ dixi suprà eodem, in prohe. in verbo contraria.

d Responderet. Tempore etenim indigemus, vt aliquid maturius peragamus, l. dist. ponderet. & dicit lex, quòd ea, quæ consilio fiunt, iure meritòque firmitate nituntur, C. de repudijs, l. dubium non est, si tamen vult, statim consentire potest, licet cautius faciat, si primò deliberet, vt dixi suprà capitulo tricesimo septimo.

Adde, quòd parua sunt arma foris, nisi sit consiliũ domi, vt inquit Cicero, de offic.

Nam priusquam incipias, consulto, & vbi consulueris, maturè facto opus est, prout dicit Crispus Salustius de bello Catilinæ, in prologo suo.

Qualiter electus electioni suæ petitum assensum debet humiliter impartiri.

FORMA XIII.

IN nomine Domini, &c. Constituto in præsentia domini archipresbyteri Nemausen. in episcopum Nemausen. electi. C. procuratore præpositi, & capituli eiusdem ecclesiæ ad petendum suppliciter & instanter vice & nomine prædictorum, vt idem dominus electus electioni de se factæ consentire deberet, ipse nolens diuinæ re-

ſiſtere voluntati. a. electioni prædictæ conſenſit. b. ad honorem. c. ſummæ & indiuiduæ Trinitatis, ac Beatæ Mariæ virginis glorioſæ, in cuius nomine eſt eccleſia Nemauſen. conſecrata. Actum, &c.

IN nomine Domini, &c.

Oues paſcere renuens Deo contradicit.

a Voluntati. Diuinæ voluntati contradicit, & paſtorem ſummum ſe non amare contendit, qui cùm poſſit, oues Dei omnipotentis paſcere renuit, viij. q. j. in ſcripturis, & ſecundum Auguſtinum, qui electus ab eccleſia miniſterium euangelizandi ſuſcipere renuit, meritò ab eccleſia ipſa contemnitur, vt ea. c. & quæſt. c. olim.

b Conſenſit. Vt de iſto conſenſu, qui præſtari debet infra tempus ſtatutum in conſtitutione Greg. x. ex. eo. quàm ſit, li. vj. & ſup. c. xxxvij. poſſit cõſtare, ꝙ præſtitus ſit infra tempus debitum, debet ſub hac forma, vel alia competenti fieri inſtrumẽtum, alioquin oportebit hoc per teſtes, vel aliàs legitimè probari, quod difficilius erit.

c Ad honorem. Hæc verba ſunt de benè eſſe, non de ſubſtãtia, & eſt ſimile, extra de vſupal. ad honorẽ.

Qualiter electionis decretũ debet fieri, quando per formam ſcrutinij electio eſt celebrata.

FORMA XIIII.

IN nomine Domini, Amen. Sanctiſſimo. a. beatiſſimo in Chriſto patri, domino M. diuina prouidente clementia ſacroſanctæ Romanæ, ac vniuerſalis eccleſiæ ſummo Pontifici G. præpoſitus & capitulum. b. eccleſiæ Nemauſen. ſui humiles filij & deuoti cum omni reuerẽtia deuotiſſima pedum. c. oſcula beatorum. Cùm propter vacationẽ diutinam

tinā ecclesiæ pastorum solatijs destitutæ grauia in spiritualibus et tēporalibus dispēdia patiātur, cōditores canonū deliberatione prouida censuerint, d. q vltra tres menses vacare nō debeant ecclesiæ cathedrales. Defuncto igitur anno tali et die. e. tali, bonæ memoriæ Domino. P. quondam Episcopo Nemausens. & ipsius corpore cum reuerentia tradito ecclesiasticæ sepulturæ. f. ne ipsa ecclesia viduitatis suæ incommoda diutius deploraret, fuit à præsentibus talis. g. dies cum continuatione. h. sequentium concorditer assignatus ad electionem futuri Pontificis celebrandam. Citatis autem iterum absentibus et conuenientibus in termino supradicto ad capitulum Nemausen. omnibus, qui debuerunt. i. voluerunt, & potuerunt commodè interesse, tandem deliberatione habita, per quam formam esset in electionis negotio procedendum, placuit nobis omnibus & singulis per formam scrutinij eidem ecclesiæ prouidere. Vnde tres. k. de nostro collegio fide dignos, videlicet. A. B. C. concorditer duximus assumendos, l. quibus dedimus potestatem, vt secreto ac sigillatim vota cunctorum, primò tamen sua, & postmodum nostra exquirerent diligenter, & eis in scriptis redactis, mox in communi publicarent eadem. Scrutatores autem ipsi potestatem sibi traditā acceptantes, & ad vnum angulum nostri capituli se trahentes, m. secreto & sigillatim. n. inquisiuerunt diligenter. sicut nobis postmodum retulerunt, o. primo ad inuicem vota. p. sua, et nostra postmodum, prout à nobis habuerāt in mandatis, ipsisq; in scriptis redactis, q. mox in communi eadem publicarūt: r. qui-

bus publicatis, et collatione numeri ad numerum, zeli ad zelum, meriti ad meritum, subsecuta, s. repertum extitit maiorem. t. & saniorem partem capituli direxisse in scrutinio in Dominū Archipresbyterum vota sua, virum vtique prouidum. u. & discretum, litterarum scientia, vita & moribus merito commendandum, in sacris ordinibus & ætate legitima constitutum, ac de legitimo matrimonio procreatum, in spiritualibus & temporalibus plurimum circūspectum, quē talis de mandato nostro nobisq; præsentibus elegit solenniter in hunc modum. In nomine patris & filij & spiritus sancti, amen. Cùm vacante Nemausen. ecclesia, &c. sicut supra x. Dictā verò electionem sic solenniter celebratam omnes approbauimus, y. gratamque habuimus & acceptam, ac deinde, Te Deum laudamus. z. solenniter decantātes dictū electum nostrum in Episcopali cathedra intronizauimus, iuxta morem, & confestim electionem ipsam clero & populo per talem. a. fecimus publicari. Postmodum verò electione huiusmodi dicto electo per talem de mādato nostro infra tempus. b. debitum præsentata, & petito ab eo, vt suum idem præberet assensum, ipse tādem nolens diuinæ resistere voluntati, infra tempus à iure statutum. c. annuit votis nostris, electioni consentiens de se factæ, ea propter sanctitati. d. vestræ tam deuotè, quàm humiliter voto vnanimi supplicamus, quatenus electionem eandem sic solenniter, sic canonicè celebratam dignemini confirmare, e. ac eidem electo nostro munus consecrationis fauorabiliter impartiri, vt Deo auctore nobis et diocesi toti velut pastor

*ſtor idoneus præeſſe valeat vtiliter & prodeſſe.*f.*noſque & alij eius ſubditi ſub regimine ipſius poſſimus corã Deo ſalubriter militare. Cæterũ vt beatitudo.*g. *veſtra cognoſcat euidentius.*h. *vota noſtrorũ omnium in prædictis omnibus & ſingulis cõcordaſſe, ac in petitione huiuſmodi exiſtere vnanimes & cõcordes, præſens electionis noſtræ decretum ſanctitati.*i. *veſtræ transmittimus, noſtris quidem iuxta ſtatuta.*k. *canonica roboratũ proprijs manibus.*l. *& ſubſcriptum, quod etiam ad maiorem.*m. *cautelam per infraſcriptum tabellionem in formam publicam redigi fecimus, & ſigillis noſtri capituli ac noſtris proprijs.*n. *ſigillari. Ego.*o. *G. præpoſitus Nemauſenſ. & pluribus prædictis interfui, & in dictum dominum Archipreſbyterum conſenſi ac manu propria huic decreto ſubſcripſi. Ego. P. presbyter & canonicus Nemauſenſ. vnus de ſcrutatoribus ſupradictis interfui.*p. *prædictis* q. *omnibus, & in dictum Dominum Archipresbyterum conſenſi, ac ipſum vice mea & vice capituli, vt eſt dictum, elegi.*ſ. *& per talem huic decreto ſubſcribi feci, quia ſcribere neſciebam.*ſ. *Ego. C. Diaconus et canonicus prædictis interfui, & P. in ſcrutinio nominaui.*t. *ſed quia publicato ipſo ſcrutinio & collatione habita diligenti repertũ fuit, quòd maior & ſanior pars totius capituli direxerat in Dominũ Archipreſbyterum vota ſua, à nominatione dicti. P. receſſi, & in dictum Dominum Archipresbyterum conſenſi, & huic decreto manu ꝓpria ſubſcripſi,*u. *&c. Actũ, &c.*

IN nomine Domini, &c.
a Sanctiſſimo. Cùm ſcribitur Domino Papæ, erit ſic

omittenda, vt per hoc appareat, an infra tempus iure ſtatutum ſit electio celebrata. Nam ex quo ſupra eſt poſita dies mortis prælati, ſiue dies, qua incepit eccleſia vacare, & hæc dies, qua fuit electio celebrata, ſtatim appareat, vtrum ſit celebrata infra tempus à iure ſtatutum, necne. Quod autem ſit tempus illud, habes ſuprà, c.j. Sed nũquid probat plenè decretum ea, quæ continentur in eo? dic, vt ſuprà, c.xxxviij.

h Continuatione. Quare hoc ponatur, dixi ſuprà, c. iiij. & ſupra eod. forma j.

i Debuerunt. Hoc verbum & duo ſequentia voluerunt & potuerunt, exponuntur ſuprà, c.xix.

k Tres. ſi ſint plures, quàm tres, vel pauciores, & ſi non ſint de collegio, ſed aliunde, exprimatur in decreto. Vtrum autem debeant eſſe tantum tres de collegio, dixi ſuprà, c.xxiij.

l Aſſumendos. Qualiter aſſumantur ſcrutatores, dixi ſuprà, c.xxiij.

m Se trahentes. Ne ab alijs poſſent audiri.

n Sigillatim. Qualiter ſit hoc faciendũ, dixi ſuprà, c.xxiiij. & ſupra eo. forma vij.

o Retulerunt. Benè dicit: non enim poſſunt hoc dicere aſſertiuè illi, qui nõ fuerunt ſcrutatores, cùm ſcrutiniũ factum fuerit in ſecreto, licet quilibet poſſit hoc aſſerere de ſeipſo.

p Vota ſua. Quare primò ſcrutari debeãt vota ſua ſcrutatores, dicitur ſuprà, c.xxiiij.

q Redactis. Per quem & qualiter ſit etiam hoc faciendum, dicitur ſuprà, c.xxviij.

r Publicarunt. Per quem ſunt publicanda & qualiter, dicitur ſuprà, c.xxx.

ſ Subſecuta. Qualiter ſit collatio facienda, habes plenè ſupra eo. forma vij.

t Maiorem & ſaniorem. Hoc habet locum, quando ſunt plures in ſcrutinio nominati. Secus, ſi vnus ſolus: tunc enim dicetur, repertum extitit omnes direxiſſe, &c. nec fiet tunc collatio, niſi numeri tãtum,

zeli

In capit. secundum, & ibi Cardina. Alexand. xix.di. & glo. Abba. Sicu. & Ioan. de Ana. in ca. quam graui. de fal.

e Confirmare. Quando confirmatio sit petenda à Papa, & quando ab alio inferiore, dixi supra, c. lvj.

f Et prodesse. Bonus prælatus non tantum debet velle præesse, quantum prodesse. viij. quomodo qui in Episcopatum.

g Beatitudo. Si scribatur Metropolitano, dicatur paternitas, vel dominatio vestra.

h Euidentius. Cùm propria scriptura faciat fidem contra scribentem. j. q. vij. saluberrimum. xxvij. q. j. omnes fœminæ: post huiusmodi decretum non admittentur isti ad contradicendum, ar. viij. q. ij. dilectissimi, nisi secundum tenorem decre. extra eodem, nulli. Greg. x. lib. vj. *Scriptura propria facit fidem cõtra scribentem.*

i Sanctitati. Vel paternitati, aut dominationi, si scribatur Archiepiscopo.

k Statuta canonica. lxj. disti. c. Episcopus, & xlvij. di. de Petro, extra eodem, innotuit, & extra de postu. bonæ. ij.

l Proprijs. Vbi non subscribunt per se, sed per alium, aut alios, dicere non debent, nostris proprijs manibus, sed dicent sic, præsens electionis nostræ decretum sanctitati vestrum transmittimus roboratũ, iuxta statuta canonica, & subscriptum, quod etiam, &c. sed nunquid subscriptio hæc est de substantia? Non, vt dixi suprà, c. xxxviij. & no. lxj. dis. Episcopus, tutius est tamen, vt non omittaur. *Decretũ electionis nõ requirit de necessitate subscriptionem eligentium.*

Adde glo. infra eodem, in verbo ego. G.

m Maiorem. Vt ei maior fides adhibeatur. Nam decretum est quoddã testimonium vel testimonialis litera probationẽ plenam nõ faciens, nisi sit sigillatũ sigillo autentico, vel manu publica conscriptum, vt dixi suprà, ca. xxxviij. immò & quantumcunque plenum habeatur, nihilominus sunt duo mittendi de his, qui electioni interfuerũt, vt per eos superior instruatur,

ſtruatur, vt ſupra eo. nihil eſt, & in conſtitutione Nicolai. e. ti. Cupientes lib. vj. & ſuprà, c. lvij.

n Proprijs. Cùm habent propria ſigilla, aliàs ſufficit ſigillum ipſius capituli, vel alterius autenticæ perſonæ: vel quòd autentica manu ſcribatur decretum, ſuprà, ca. xxxviij. Vtrum ſit neceſſarium, quòd canonici ſigillent decretum ſuis ſigillis, & ſubſcribāt manibus proprijs, dixi in prædicto c. xxxviij.

Adde, quòd ſigillari poteſt alieno ſigillo. §. poſſunt, & ibi Ioann. Fab. Chriſtofo. Por. & Ang. Are. inſti. de teſta. & Bar. Ang. & Franc. de Are. in l. ad teſtium. §. ſi ab ipſo. ff. de teſta. & hoc intellige, dummodo in ſubſcriptione proteſtetur, quòd ſigillauit alieno annulo. Secundum Specul. titu. de proba. §. videndum. & glo. Abb. & Felyn. in c. inter dilectos, in verbo dilecte de fide inſtrumen. & Ange. Are. ac Doctor. ſupra, allega.

Canonici ſubſcriptiões facere debent.

o Ego. G. Præpoſitus. Incipiunt ſubſcriptiones eligentiū, quas debent facere ſinguli canonici per ordinē, ſecundū quod ſunt maiores in capitulo manibus proprijs, ſcribere ſciāt, ita, ꝙ quilibet ſuā faciat. Si verò ſit aliquis, qui ſcribere neſciat, ſubſcribat per alium, vt dicam infra. Et not. ſecundum quoſdam, ꝙ quilibet ante ſubſcriptionem propriam debeat facere aliquod ſignum, puta crucem, vel aliquod aliud, & in fine ſimiliter, hoc tamen de iſtis ſignis in ſuperſcriptione decreti faciendis, non inuenio aliquo iure cautum, ſi tamen fiant, non eſt malum. Nota inſuper, quòd in ſubſcriptione debet dignitas ſubſcribentis & ordo exprimi: Nam magis præſumitur pro his, qui ſunt in maioribus dignitatibus & ordinibus, vt dixi ſupra, capitulo. xxviij. in fine, & ſupra eodem, forma vij.

Dignitatē & ordinē ſuum exprimat qui ſe ſubſcribit in decreto.

Adde Specu. idem tenentem in §. j. eo. col. v. ante fin. verſicu. & eſt vtile, & col. ix. verſic. poſtea, per cap. inter canonicos, eodem, & Bartho. de firm. in tracta. de Epiſcopo in j. parte lib. iij. q. iij.

p Inter.

p Interfui. Excepto ſcrutinio, in quo non interfui, niſi quando conſenſum meum expreſſi: hoc iunge, quando formabis decretum, vel poteris breuius dicere: ego talis prædictis omnibus conſenſi, & huic decreto manu propria ſubſcripſi. Nec ſubſcriptio veritatem continet, quanquam non interfuerit in ſcrutinio, & eſt breuior, quàm altera.

q Prędictis omnibus. Alij, qui non fuerunt ſcrutatores, non ſic poſſunt dicere, quòd omnibus interfuerunt, vt dixi ſuprà in gloſa proxima.

r Elegi. Bonum eſt, quòd iſti de electione à ſe facta teſtificentur.

ſ Neſciebam. Vel non poteram ratione infirmitatis. Talis enim, qui neſcit, vel non poteſt ſcribere, poteſt id facere per alium, vt notatur extra de re iudica. cùm i. & a. Nam qui per alium facit, per ſe facere videtur, extra de ſeu. excommunic. mulieres. ff. de admi. tu. ità autem §. geſſiſſe.

t Nominaui. Hæc ſubſcriptio diſſimilis eſt alijs, non enim poteſt dicere, quòd ab initio conſenſerit in dictum Archipresbyterum in ſcrutinio, licet poſtmodum conſenſerit in eundem, quod benè potuit, ex quo erat à maiori & ſaniori parte capituli nominatus, vt ſuprà, c. xxxiiij. Vel ſi vis breuius expedire, dicas ſicut dicitur ſuprà, ſuper verbo interfui. Ego talis omnibus prædictis conſenſi, & manu propria huic decreto ſubſcripſi. Nam hæc ſubſcriptio veritatem continet, ex quo ſibi placuit, quòd eligeretur, quanquam non conſenſerit in ſcrutinio in eundem.

u Subſcripſi, &c. Hic debent ſequi ſubſcriptiones omnium aliorum, qui electioni conſenſerunt, iuxta modum ſuprà dictum, deinde factis ipſis ſubſcriptionibus, ponat tabellio locum, annum & diem, quibus fuit factum decretum: ponat etiam teſtes, & ſubſcribat ſeipſum: ſignumque ſuum apponat, ſicut eſt conſuetum fieri in publicis inſtrumentis: ſi verò non fiat per manum tabellionis, tunc dicetur in fine, *Decretū electionis contineat locum, annum, & diem, &c.*

datum in loco, die tali, anno tali, &c. sicut supra.

Qualiter electionis decretum fieri debeat, cùm per formam compromissi celebratur.

FORMA XV.

*IN nomine Domini, Amen. Sanctissimo.*a.*ac beatissimo,&c.sicut suprà* b. *vsque ibi, negotio procedendum* c.*tandem placuit nobis omnibus & singulis.*d.*per viam compromissi eidem ecclesiæ prouidere, vnde dedimus vnanimiter nullo penitus discordãte. A.B.C.nostris cõcanonicis.*e. *plenam.*f.*generalem, & liberam potestatem per tot dies tantum modo duraturam eligendi Episcopum de se.*g.*vel de alijs, prout eis expediens videretur, ac ipsi ecclesiæ prouidendi, ita.*h.*tamen, quòd postquam de persona concordes existerent eligenda, vnus ipsorum de aliorum sociorum suorum consensu vice sua & ipsorum ac totius capituli personam illam solenniter eligeret in communi,& prouideret ipsi ecclesiæ de eadem. Compromissarij autem ipsi potestatem per nos sibi traditam acceptantes, & in partem postmodum secedentes, tandem post tractatus inter se habitos plurimum personarum, prout ipsi nobis postmodum retulerunt,* i. *vnanimiter.*k.*in Dominum Archipresbyterum concordarunt, virum vtique prouidum & discretum,* l.*&c. Deinde infra terminum in compromisso præfixum,*m.*veniẽtes ad capitulum.*n. *propter hoc specialiter congregatum, prædictus. A. vice sua & collegarum suorũ ac totius capituli eum elegit solenniter*

niter in hunc modum. In nomine patris & filij & spiritus sancti, Amen. Cùm vacante, o. &c. dictam verò electionem sic solenniter celebratam, &c. sicut suprà p. vsque in finem.

IN nomine Domini, &c.

a Sanctissimo. Vel reuerendo, si scribatur Archiepiscopo. Quod dic, vt supra, forma prox. vbi habes, quæ verba debent mutari, cùm scribitur inferiori Papa.

b Sicut supra, forma proxima.

c Procedendum. deinde continua, quod sequitur tandem, &c.

d Simul. aliàs nisi omnes concordarēt, non procederet hæc forma, vt dixi suprà, c. xxj & c. xxxix.

e Concanonicis. Extraneis etiam possent dare hāc potestatem, extra e. causam quæ, & dixi suprà, ca. xlj. quod si factum fuerit, exprimatur in decreto.

f Plenā. Vtrum sit necessario ponendum hoc verbum, & alia duo. s. generalem & liberam, dixi supra c. forma viij.

g De se vel de alijs. Vtrum possint compromissarij eligere de seipsis, etiamsi non sit dictum in compromisso, habes suprà, ca. xlviij.

h Ita tamen. An hæc clausula sit necessario ponēda in cōpromisso, dixi supra, c. forma viij. In decreto verò sunt omnia exprimenda, quæ acta fuerunt, vt superior plenius instrui possit.

i Retulerunt. Non possunt hoc simpliciter asserere, quia non interfuerunt in tractatu, sicut dixi in simili casu supra, forma proxim. notarius tamen, qui his interfuit, benè potest hoc asserere.

k Vnanimiter. Exprimendū est in decreto, vtrum omnes consenserint, vel maior pars. Nam sufficit, ꝙ maior pars consentiat, nisi aliud sit dictum in compromisso suprà, c. xlvj. & dixi supra c. forma ix. *Cōpromissariorū maiorē partē sufficit consentire.*

l Discretum, &c. Sub isto, &c. contineri debet commendatio, quæ est supra, forma proxi. §. quibus pu-

 blicatis

blicatis, vel alia, secundum quod exigit qualitas electæ personæ.

m Præfixum. Hoc est necessarium: aliàs non valeret electio, suprà, c.j. & c.xliij. & dixi supra e.for. ix.

n Capitulum. In quo loco eligere debent compromissarii, dixi suprà, c.lj. & supra eod. forma.

o Cùm vacante. Hic ex integro est ponenda forma pronunciationis electionis, quę est supra, eodem, forma ix. §. in nomine, vsque ad §. electione, vel alia, secundum quam fuerit electio facta, proxim. §. in nomine patris.

p Sicut supra, forma proxi. §. dictam verò. Nam fient subscriptiones, verbis tamen earundem subscriptionum mutatis congruè, prout huic formæ viderint congruere subscribentes, & subscribet etiam tabellio, vt ibi dictum est.

Qualiter electionis decretum debeat fieri, cùm per formam inspirationis est electio celebrata.

FORMA XVI.

IN nomine domini, amē. Sanctißimo ac beatißimo, a. *& c. vsque ibi cōmodè interesse, deinde ita iunge statim nullo alio tractatu interueniente, subito.* b. *& repētè spiritus sancti gratia (vt firmiter credimus) inspirati omnes nullo penitùs discrepante.* c. *direximus in dominum Archipresbyterum vota nostra, virum vtique prouidum & discretū,* d. *& c. & eum vna voce ac vno spiritu in nostrū & ecclesiæ Nemausen. elegimus.* c. *Episcopum & pastorem, et Te Deum laudamus solenniter decātando, dictum electum nostrum in Episcopali cathedra intronizauimus, iuxta formam & morem, & cæt. sicut supra.* f. *vsque in finem.*

IN nomine Domini,&c.

a Beatissimo,&c. Supple quod hìc deest, suprà forma xiiij.

b Subito & repente. Hæc verba ponuntur, & exponuntur suprà, c.lij.

c Discrepante. Benè dicit. Nam hæc forma non procedit aliquo discordante, vt dixi suprà, c.lij.

d Et discretum, &c. Pone commendationem, quæ est supra eodē, forma xiij.§.quibus publicatis & supra eodem, forma vij.§.in nomine patris, vel aliam electæ personæ congruentem.

e Elegimus. Ex quo simul vno ore & vno spiritu sic inspirati eligunt aliquem, non requiritur alia forma, nec quòd per vnum fiat electio in communi, vt dixi suprà, c.lij. & supra eo. forma x.

f Sicut suprà. Forma.xiiij. §. dictam verò electionem, ibi & confestim.

Qualiter ad petendam confirmationem potest ab electoribus constitui procurator.

FORMA XVII.

IN nomine Domini, Amen, &c. G. præpositus & tales. a. *canonici Nemausen. fecerunt & constituerunt tales.* b. *& quemlibet eorum in solidum, ita quòd non sit melior conditio occupantis, sed quod vnus inceperit, alter perficere possit, suos certos procuratores & nuncios speciales ad comparendum & se repræsentandum coram sanctissimo.* c. *Patre Domino. M. diuina prouidente clementia Papa. iiij. iuxta constitutionē bonæ memoriæ Domini Nicolai.* d. *ac ad petēdum ipsorū nomine ab ipso Domino Papa, vel à qui-*

buſcunque alijs iudicibus ſeu auditoribus deputādis ab eo confirmationem.e.electionis celebratæ, ab eis de Domino Archipresbytero Nemauſen. necnon & ad impugnandum.f.electionem de.P.temerè attemptatam, ad appellationem.g.ab eis contra ipſum.P.& electores eius interpoſitam proſequendum, dantes eiſdem procuratoribus, & eorum cuilibet ſuper prædictis omnibus & quolibet prædictorum plenam, generalem, & liberam poteſtatem agendi & defendendi libellum vel libellos offerendi & recipiendi de calumnia.h.& veritate dicenda, in animas.i.eorum cuiuſlibet, alterius generis iuramentum præſtandi, excipiēdi, replicandi crimina.k. & defectus opponendi ac probandi.l.teſtes, et inſtrumenta producendi, ſententiam & ſentētias audiendi, appellandi, quotiens neceſſe fuerit, & appellationem ipſam vel appellationes ipſas proſequendi, vnum vel plures procuratores ſubſtituendi.m. & eos reuocandi.n. quotiens eis vel eorum alteri videbitur expedire, ac procuratoris officium quandocunque placuerit reſumendi, & alia omnia & ſingula faciendi, quæ in prædictis aut circa prædicta neceſſaria fuerint, vel etiam opportuna, ꝓmittētes mihi notario infraſcripto nomine omnium, quorum intereſt aut intererit in futurum ſolenniter ſtipulanti ſe ratum & firmum perpetuò habituros, quicquid per eoſdem procuratores vel eorum alterū, ſeu per ſubſtitutum vel ſubſtitutos ab eis, vel eorum altero actum ſiue geſtum fuerit in præmiſsis & quolibet præmiſſorum, Actum, o.&c.

IN

IN nomine Domini,&c.

a Tales canonici. hoc locum habet,quãdo sunt duę electiones in discordia çelebratæ,vel vna,cui aliquis vel aliqui se opponũt, remotis aliquibus verbis, inf. contentis, si enim vna sit in concordia celebrata,tunc dicetur B.præpositus & capitulũ Nemausen.fecerunt,&c.

b Tales. Non est vis, vtrum procuratores isti sint de electoribus, vel de alijs, sed hoc est vtile, vt plures constituantur, & in solidum ad hoc, vt si vnus impediatur,alter procurationis officium exerceat. Veruntamen cùm duo de electoribus,cùm electio est cõcorditer facta, vel cùm vna seu plures sint in discordia celebratæ, duo de parte qualibet debent mitti ad sedem Ap.ad instruendum Dominum Papam iuxta tenorem constitutionis Nicolai,e.tit. Cupientes,lib.vj. vt dixi sup.c.lvij.dicunt aliqui, ꝙ illi non debẽt procuratores cõstituere ad petendum confirmationẽ electionis suæ,vel ad impugnandã electionem alteriꝰ, sed ad instructionem huiusmodi faciendã duntaxat, quasi non possint procuratorum & instructorum gerere simul officiũ,ar. ex. de testi.c.insuper, ca.Romana. Alij dicunt, quòd possunt,vt innuitur in prædicta constitutione Cupientes,vnde quia super hoc frequenter sunt altercationes in curia,consulo,quòd illi duo,qui mittuntur ad instruendum Dominum Papam,non constituantur procuratores ad prosequendum electionis negotium, sed ad instruendum tantum, & hoc poterit fieri sub hac forma:G. præpositus,& tales canonici Nemausen. fecerunt tales suos procuratores canonicos & nuncios speciales ad cõparendum corã sanctissimo patre Domino M. diuina prouidentia Papa iiij. ad instruendũ eũdem,iuxtà cõstitutionẽ bonæ memoriæ Domini Nicolai super electione,seu electionib. in dicta Nemau. ecclesia celebrata, & ad alia oĩa & singula facienda, quæ prædicta con-

Canonici, qui mittuntur ad curiam pro instruenda electione an debeãt procuratores constitui.

cta constitutio exigit seu requirit, ratum & firmum perpetuò habituri, quicquid per eos factum fuerit, seu dictum in præmissis, & quolibet præmissorum.

c Sanctissimo. Si ab Archiepiscopo sit petenda cõfirmatio, dicatur coram reuerendo Patre Domino tali Archiepiscopo ad petendum ab eodem domino Archiepiscopo, vel à quibuscunque alijs iudicibus, seu auditoribus, &c. vsque in fin. non enim est facienda tunc mentio de cõstitutione Nicolai, cùm illa tantùm locum habeat, quando est petenda confirmatio à Papa, vt dixi sup. capi. lvj.

Adde, quo iure petatur confirmatio, & an requiratur libellus, Bartho. de Firmo, in tractat. de episcopo, in iij. parte, ij. princip. lib. iij. per totum.

d Nicolai. ex. eo. ti. Cupientes, lib. vj.

Confirmatio electionis potest peti, aut per electum, aut per eligentes.

e Confirmationem electionis. Nõ solũ electus potest confirmationẽ electionis petere, vt extra de consue. cùm dilectus. & extra eod. quàm sit. Greg. x. libr. vj. sed etiam ipsi eligentes possunt, vt colligitur eod. tit. dudum, ij. & in dicta constitutione Cupientes.

Adde Bart. in l. Barbarius, Philippum, colum. ij. & Bald. colum. tertia, & Iaso. colum. ff. de offic. prætor, in no. in c. cùm in iure, & ibi Moder. eod. titu. & glo. in c. j. §. facta electione, in verbo præsentata, in prag. & Bartho. de Firm. in tract. de episcopo, in iiij. parte, libro tertio, quæstio. xv. & quæ dixi suprà eod. capit. xxxvij. in verbo & habere.

f Ad impugnandam. Hæc clausula non est necessaria, quando non est aliqua electio à parte altera celebrata.

g Appellationẽ. Vbi non est appellatum, non est hæc clausula in procuratorio ponenda. Illud autem consulo, quòd eligentes, vel electi non sint prompti ad appellandum, vel adhærendum appellationibus interpositis ab alijs ad prosequendum easdem, quantum longè melior est conditio non appellantium, vel appellationi aliorum adhærentium. Illi enim, qui appellant

pellant, vel appellationi eorum adhærent, si appellatio non sit rectè formata, nō admittuntur ad ea prosequenda, quæ sunt in appellatione expressa, nec etiam ad aliqua alia, exceptis tribus casibus contentis, extra eod. vt circa. Greg. x. libro vj. & inf. c. lx. §. nisi aliquid. Illi verò, qui non appellant, nec appellationi aliorum adhærent, possunt opponere, dum tamē eorum intersit, tam ea, quæ appellantes in appellatione ipsa expresserunt, quàm alia, argum. extra eod. statuimus, lib. vj. & ex. de testi. veniens, ij.

h De calumnia. Licet in spiritualibus causis sit tātum iurandum de veritate dicenda, de iuris rigore, vt extra de iuramen. calum. literas, si tamen iuretur de calumnia, non est malum, vt notatur de iureiurando ex literis, & in curia Romana, simul de vtroque iuratur in talibus causis.

i Animas eorum, sic ex. de iuramen. calum. imperatorum. & extra de testi. præsentium, lib. vj.

k Crimina. Nisi hæc clausula in procuratorio poneretur, nō posset procurator opponere crimina, vel defectus contingentes personam eius, qui pro sua electione litigat, vt notatur per Innocen. extra de accusationibus, super his, in fine, & extra de electionibus, ca. statuimus, lib. vj. vbi etiam idem notatur per B. Compostell. non tamen est necessarium, vt crimina, vel defectus specificentur in procuratorio, vt notatur per prædictos doctores in d. decr. statuimus. *Appellare citiò non est sapientis.*

Adde Petrum de Anch. Dominic. & Philip. Franc. in c. j. & c. procurator, eo. lib. vj. & quæ dixi suprà eo. c. lvij. in verbo instructum.

l Probandi. Dato, quòd hoc non poneretur in procuratorio, nihilominus procurator habens mandatū ad opponendum crimina & defectus posset ea probare, vt notatur per Ber. Compostella. extra eod. statuimus, lib. vj. & est argu. ad hoc, ff. de procura. l. ad legatum, & l. ad rem nobilem.

m Substituendi. Nisi hæc exprimerentur, nō posset

rator ante lit. contest. alium substituere, C. de de procu. nulla, & l. neque, sed cùm exprimitur, potest, sicut seruat curia Romana, & est argu. ff. de serui. ru. prædio. cùm essent, et. ff. quod cuiusq; vniuer. l. item eorum, §. si decuriones.

Procurator substitutus, an possit reuocari.

n Reuocandi. nisi hoc sit expressum in procuratorio, non poterit procurator habens mandatum ad substituẽdum alium reuocare illum, quem substituit, cum substituendo sit officio suo functus, argu. extra de offi. deleg. in literis, & c. venerabili. ff. de re iu. l. iudex, & hoc est verum, si ante lit. contest. substituat, si verò post lit. contest. alium constituat, benè potest ipsum reuocare, cùm sit dominus litis, C. de procurato. nulla.

o Actum, & cęt. Hîc ponantur nomina testium, & subscriptio tabellionis, vt est moris. Et quia frequenter in curia negantur tabelliones hi, qui dicuntur cõfecisse instrumenta, nec interdũ potest haberi probatio ibidem, consulo, quòd in instrumento procurationis, & in omnibus alijs instrumẽtis apponatur sigillum capituli, aut aliud autenticum, vt plenior fides adhibeatur eisdem. Duplex enim funiculus difficilius rumpitur, quàm simplex argum. extra de treuga & pace, capitu. j.

Funiculus duplex difficile rumpitur.

Adde, quando vniuersitas, vel collegium instituit procuratorem, aut syndicum ad aliquid faciendũ, tenetur notarius nomina singulorum exprimere secũdum Bart. in l. j. ff. de albo scrib. & Bal. in l. j. ff. de magi. conuenien. & Abb. Sic. in c. quanto, de his, quæ fi. a maio. Et nota ad id, quod dicit hîc Mand. ꝙ frequẽter in curia negantur, &c. quòd scriptura tabellionis facit fidem extra locum confecti instrumenti, & etiã in curia Romana, secundum Bar. & Doct. in l. j. C. de sum. tri. dummodo talia instrumenta sint intra territorium constituentium confecta, aliàs non probarent, secundum Docto. cùm P. tabellio, de fide instru. & Dom. de Ro. dec. vlt. de fide instrum. in nouis, nisi

tales

tales tabelliones fuissent creati per Papam vel Imperatorem, vt dic. cum P. & ibi per Felynum, & in dict. dec. Rotæ.

Qualiter ab electo, qui non potest personaliter comparere ad confirmationem petendam potest constitui procurator.

FORMA VII.

IN nomine Domini, &c. nouerint vniuersi, quòd venerabilis vir dominus archipresbyter Nemausen. electus in episcopum Nemausen. tali et tanta infirmitate. a. *grauatus, quòd absq; personæ suæ periculo.* b. *nō poterat, vt dicebat, in re ad præsens ad sedem Ap. infra terminum in constitutione.* c. *domini Nicolai Papæ iij. comprehensum, nec se domini M. diuina prouidentia Papæ iiij. conspectui personaliter præsentare pro electionis suæ negotio modo debito prosequendo, fecit & constituit talem.* d. *suum certum procuratorem & nuncium specialem ad comparēdum & se repræsentandum coram ipso domino Papa, vel coram quibuscunque iudicibus seu auditoribus deputandis ab eo, necnon & ad proponendum, ac probandum infra terminum seu terminos.* e. *in dicta constitutione præfixos, causam seu impedimentum huiusmodi apud sedem Apo. corā eodem domino Papa, vel corā alio, seu aliis, quem vel quos ipse Dominus Papa duxerit deputandos, & etiam ad petendū.* f. *confirmationē electionis celebratæ de ipso in ecclesia Nemausen. ac impugnan-*

pugnandam. g. electionem. D. P. temerè attemptatam, dans prædicto suo procuratori super prædictis omnibus & singulis, & quolibet prædictorum plenam, generalem, & liberam potestatē, &c. sicut sup. h. verbis tamen pluralis numeri in verba singularis, prout conuenit, commutatis.

IN nomine Domini, &c. Forma istius procuratorij sumitur ex constitutione Nicolai, extra de elect. Cupientes, lib. vj. & sup. lvj. §. cæterùm.

a Infirmitate. Bonum est, quòd exprimant infirmitatem.

Electus per Papam confirmãdus tenetur ipsum adire, vel procuratorem mittere.

b Periculo. Vbi electus iusto impedimento detentus venire non potest ad sedem Apostolicam in his casibus, in quibus à sede ipsa confirmatio est petenda, tenetur mittere procuratorem, si potest, sufficienter instructum ad proponendam & probandam absentiæ causam, & confirmationem electionis petendam, prout hîc dicitur, & nisi fecerit, cadit à iure suo, vt dixi sup. c. lvj. §. cæterùm, & §. sequentibus, vsque ad §. denique, & probatur in constitutione Nicolai, extra de elect. Cupientes, §. quòd si quis, lib. vj. Si ab inferiore confirmatio sit petenda, & electus sit legitimo impedimēto detentus, ita, quòd per se eam petere non potest, nunquid tenetur eam petere per procuratorem, & nisi faciat, cadit à iure suo? Dic, quòd cùm ista sit grauis causa, non tenetur cōstituere procuratorem, extra de procur. querelam, nec cadit à iure suo, ex quo est impeditus, suprà capitul. lvj. §. j. & extra de elect. quàm sit. Greg. x. §. fin. lib. vj. Prædicta verò constitutio Cupientes non obstat, quia loquitur de his tantùm, qui habent petere confirmationem ab Ap. se. vt dictum est suprà in princip. glo.

Procuratorē in causa graui quis cōstituere non tenetur.

Adde Domi. in d. c. q̃ sit, §. cæterum, col. ij. versicu. sed pone, quòd iste electus, &c. qui sequitur hîc auctorem, & ibi per Philip. Franc. & dixi suprà eo. capi. quinqua-

quinquagesimo septimo, in verbo mittere.

c Constitutione. extra de elect. Cupientes, lib. vj.

d Talem. Melius est, quòd faciat plures, & quemlibet insolidum, vt si vnus nollet, aut non posset procurationem assumere, alius id faceret, vt dixi suprà forma proxima, in prin. super verbo tales.

e Seu terminos. Qui sunt isti termini, habes sup. capitu. quinquagesimo sexto, §. cæterum, & duobus §. sequentibus.

f Petendum. Quia non sufficit procuratorem constituere ad proponendam & ad probandam absentiæ causam, nisi & constituatur ad petendam confirmationem, prout dixi sup. c. forma, in gl. vbi electus, ideo ista clausula non est omittenda.

g Impugnandam. Hæc clausula non est necessaria, quando est solum vna electio celebrata.

Et nota, quòd hîc non fit mentio de appellatione prosequenda, sicut fit suprà, forma proxim. quia longè vtilius est electo non appellare, vel appellationi aliorum adhærere, meliusque potest se opponere aduersarijs, quàm si appellaret, vel appellationi alicui adhæreret, vt dixi suprà forma proxima.

h Sicut suprà. Scilicet suprà forma proxima, ibi agendi, defendendi, &c. vsque in fin. verbis tamen cõpetenter mutatis, vt hîc sequitur.

Explicit secunda pars.

INCIPIT TERTIA PARS, DE APPELLATIONIBVS, PER QVAS ELECTIONVM NEGOTIA IN-

terdum ad sedem Apostolicam deferuntur, &c. Et continet hæc pars vnum capitulum, in quo ponuntur septem formæ instrumentorum.

Qvia cōtingit interdum appellationes in electionibus, postulationibus, vel prouisionibus interponi, propter quas, quia nō rectè formantur, repelluntur. a. *multotiens appellantes & eis etiam adhærentes, ideo in hac parte tertia de huiusmodi appellationib. aliquid inseramus. Sciendum.* b. *est igitur, quòd quicunq; se opponunt electionibus, postulationibus, aut prouisionibus factis, vel etiam faciendis, & propter hoc contigerit appellari.* c. *appellantes ad hoc necessariò astringuntur. Primò, vt in instrumento,* d. *seu literis.* e. *super appellatione confectis omnia.* f. *& singula exprimant, quæ in formam.* g. *intendunt obijcere, seu personas.* h. *Secundò, vt id fiat coram personis autenticis,* i. *vel persona,* k. *quæ super hoc perhibeat.* l. *testimoniū veritati. Tertiò, vt ipsi appellantes præstent.* m. *corporaliter.* n. *iuramentum, quòd credunt ea, quæ sic exprimūt, posse probare.* o. *Alioquin.* p. *tam appellantes, quàm tempore appellationis, vel postmodum adhærētes.* q. *eiusdem obijciendi aliqua, quæ in instrumento, vel literis huiusmodi non fuerunt sic.* r. *expressa, potestatem*

statem sibi nouerint interdictam. s. nisi aliquid posteà de nouo emergat, t. vel super antiquis probandi facultas superueniat, u. vel aliqua antiqua. x. in opponentium noticiam. y. perueniant, quæ appellantes appellationis emissæ tēpore verisimiliter. z. ignorare potuerint, & etiam ignorauerint, super qua ignorantia & superueniente facultate probandi habebūt fidē facere per propriū præstādum corporaliter iuramentū. a. *Nec illud prætereundū existimo, nec obliuioni tradēdum, quòd ex quo semel prætermissa solennitate.* b. *prædicta fuerit appellatum, licet ea seruata iterū etiā infra tempus debitum appelletur, nō tamen per appellationem secundo loco interpositam poterit appellans in aliquo adiuuari.* c. *Nā appellatio primò perperam interiecta facultatem aliud vlterius opponendi eidem penitus interdicit.* d. *exceptis tribus casibus supradictis.* e. *Caueat ergo sibi ab initio quilibet, qualiter appellabit.* f. *Illud insuper est notandum, quòd licet elector electoribus ac alijs, quorum interest, absentib. & ignorantibus posit in huiusmodi electionum negotijs licitè appellari,* g. *est tamen eis postmodum facta appellatio intimanda,* h. *aliàs.* i. *appellati venire ad sedē Apostolicam, ad quam appellatum extitit, non tenentur.* k. *Porrò, vt super præmißis instructio plenior habeatur, formas decreuimus infrascriptas annectere.*

QVia contingit, &c. Hic assignatur capit. lx. & est tertia pars, sub qua continentur vij. formę, quæ non per capitula, sed per paragraphos distinguuntur, sicut & de alijs formis dixi suprà c. lix.

a Repelluntur. extra de electio. vt circa, & capitu. quamuis. Greg. x. lib. vj.

b Scien-

b Sciendum. Quod dicitur in isto §.& in sequentibus vsque ad §.nec,illud sumitur extra de dec.Greg. x.ex.de electionibus,vt circa,libro sexto.

c Appellari. Siue extra iudicium,siue in iudicio.In vtroq; enim casu vendicat sibi locũ,quod hic dicitur, & extra de elect.vt circa,argu.eo.ti.c.quamuis,Greg. x.§.sed cùm in electionum. cùm enim dec. prædicta, vt circa facta fuerit, vt via malicijs præcludatur,& electionibus & ecclesijs ac beneficijs vacantibus citò prouideatur, sicut posset fieri malitia, & impediri ecclesiarum ac beneficiorum prouisio per appellationes factas extra iudicium, sic per appellationes factas in iudicio: igitur cùm eadem ratio sit hinc inde, idẽ ius esse debet,extra de transla.inter corporalia,& extra de confirm. vti. vel inuti. cùm dilecta, C. ad l.fal. l.vltim.

Ecclesiarum prouisio potest retardari tam appellationes extraiudiciales, quàm iudiciales.

Adde,quòd in appellatione,extra iudiciali, oportet caussam in ea expressam esse verã, nec sufficit appellatum obtulisse eius probationem, & non fuisse auditũ,quòd aliàs in iudiciali solũ sufficit,ca.interposita,in prin.de ap.& vt no.Abb.Sicu.in c.j.& ibi Fely. colum.j.versi.dum dicit signanter,eo.titu.quæ in istis beneficialibus etiam obseruantur,vt d.ca. vt circa,& & ibi hoc tenet Domi. in §.alioquin, versic.tertia cõclusio,& in c.quamuis,eod.lib.vj. & c.j. de ap.libr.vj. & Ang.consilio ccxvij.& Fely.in c.cùm sit Romana, colum. iiij. versicu. exprimenda est causa, de ap.post Abb.Sicul.

d In instrumento. publico, vt extra de elect. vt circa.Greg.x.lib.vj. Qualiter autem hoc fieri debeat,dicitur inf.eo.forma j.& forma iij.

Adde in d.capitu. cordi. omnes Doct.insuper Do. colum.iij.& Do.de Rota.in dec.ccclxxxv.incip.si appelletur,titu.de ap.in nouis.

e Seu literis. autentico sigillo sigillatis,secundum quosdam,argum.extra de sen. excommu,cùm medicinalis,§. exemplum, lib.vj.& extra de fi.instru.c.ij.

Alij

Alij dicunt, quòd sufficiunt literæ priuatæ, cũ decretalis, vt circa indistinctè loquitur, sicut & aliàs dicitur de illo, qui habet appellare in scriptis, quòd sufficit, ꝙ appellet in scriptura priuata, vt notatur per Inno. ex. eo. c. cordi. lib. vj. primũ puto verius, nam priuatæ literæ non facerent fidem de appel. vel iuramẽto præstito, quod est necesse, vt colligitur in decr. vt circa, & sequitur inf. Qualiter autem istæ literæ sint formandæ, habes infrà. eo. for. vij.

Appellare debens in scriptis, an possit appellare in scriptura priuata.

Adde glo. in d. ca. cordi. in verbo in scriptis, & ibi omnes Doctores.

f Omnia. videtur alterum istorum verborum positorum hic, & extra de elc. vt circa superfluere. Nam qui omne dicit, nihil excipit, xix. dist. si Romanorum, extra de ma. & ob. solitæ: & contrà, qui singula exprimit, omnia exprimere videtur, argum. ex. de elect. in Genesi, & capitu. in causis. Sed omissa altercatione, quæ super hoc haberi consueuit, dicas, quòd hæc est mens & intentio istorum verborum, & ita tenet curia Romana, vt ille, qui appellat omnia & singula, quę intendit in formam obijcere, vel personas clarè, & à parte exprimat, tot & tales specificando circũstantias in singulis, quæ opponit, quòd expresse appareat de intentione opponentis, nec postmodum variationi, aut negationi sit locus, vt si opponat excõmunicationem, exprimat speciem illius, & nomen excõmunicatoris, extra de excep. pia. lib. vj. si periurium causam, ex qua periurium incurrit, si homicidium, quẽ interfecit & qualiter. idem in alijs. In talibus non enim debet quis cum alterius detrimento in incerto vagari, vt ff. de iniur. l. prætor edixit, in prin. & §. ꝙ autem, de testi. præsentium ij. & ex. de rescript. cùm in multis, lib. vj. Qualiter autem hæc expressio sit facienda, videbis melius, inf. eod. forma prima, & forma tertia.

Appellare debens ab electione, qualiter debet exprimere omnia & singula.

Adde glo. in d. c. vt circa, in verbo omnia, & ibi Pe. de Anch. & Domi. in §. edicto. colum. penul. & Philip.

Fran.& tex.& Car.de Zaba. in cle. constitutionem, e. tit.& Domi.in c.is qui. col.j.e.lib.vj. & Lud.de Ro.in consilio cccxxiiij.in fin.

Electionis forma qualiter potest impugnari.

g In formam. contra formam potest opponi, si sit processum per formam scrutinij, quòd non sunt vota secreto & sigillatim inquisita, vel quòd non sunt in scriptis redacta, seu publicata: vel, quòd non fuit collatio habita, seu electio in communi facta, & similia, extra de elect. quia propter, & cap. cùm post petitam, & c. Cumana, & c. in Genesi, & sup. c. xxij. Si per compromissum, quod fuit processum aliquo contradicente, suprà c. xxxix. quod omnes compromissarij insimul elegerunt, quod facere non debuerunt, sed vnus tantùm vice sua, & aliorum, sup.ca. lj.& c.xlj. ꝙ non fuit seruata forma compromissi, sup.ca. xliiij. & tribus, c. sequentibus. Si per viam inspirationis, quòd præcesserit tractatus illicitus: vel, quòd electio fuit facta aliquo contradicente, sup.c. lij. hæc & similia possunt obijci contra formam.

Adde Oldra. consi. clxx. & consi. cc. & glo. Archid. Pet. de Anch. Domi. & Phil. Fran. in d. cap. vt circa, & c. quamuis, eod. lib. vj. & Fely. in c. super his, de accusa. vbi tracta. amplissimè materiam huius cap. & d.c. vt circa. singulari quodam ordine præ cæteris doctoribus, & hoc tibi sufficiat pro hoc & sequen. cap. & Vonicontium, filium domini Io. And. in tract. de ap. & Spe. eo. titu. §. restat.

h Personas. Supple eligentium vel electi, extra de ele. vt circa: cōtra eligentes potest opponi, quòd sunt excommunicati publicè, aut suspensi, vel interdicti, extra de consue. cùm dilectus, extra de elect. cū inter R. & ex. de ap. cōstitutis, & sup. c.xx. & similia. Contra electum, quòd est excommunicatus, ex. de cle. ex. mi. si celebrat, vel periurus, ex. de iu. iu. querelam, vel homicida, ex. de tem. or. c. quæsitum, & multa alia exempla habes suprà c.xxvij.

Adde, an possit opponi electo, ꝙ est suspectus principi,

cipi, maximè quando est dioces. Limitropha. vt hodiernis diebus fit per D. nostrum Regem Franciæ, vt in episcopatu Sestoren. & Tarbern. quæ pendent in dicti principis consistorio, per Inn. Abb. Sicu. & Fely. ibi col. iiij. in ca. super his, de accu. & Domi. & Philip. Fran. in c. vt circa, §. j. de elect. lib. vj. vbi Domin. dicit col. v. quòd quotidie princeps hoc practicat per glo. in cap. j. lxij distin. & Oldra. consilio cj. & text. in ca. ij. §. veruntamen, & ibi glo. in verbo pontifex, eod. in pragm. & Guil. de Monsarrat in vltim. parte complementi prag. & Bar. de Firm. in tract. de episcopo, in j. par. lib. ij. q. xix. & Lud. de Ro. in suo singul. ver. episcopus, & ver. potest, L. & Bar. Ioan. de Pla. & Lud. de Pa. in l. j. C. de Metropo. Berito. lib. xj. & gl. in regul. cancel. Apostolicæ, xl.

i Autenticis. puta coram Episcopo, vel Officiali suo, vel coram tabellione, aut coram alia persona ecclesiastica, vel seculari habente iurisdictionem, vel sigillum autenticum de iu. vel de consue. extra de fi. instrum. capit. ij. *Personæ autenticæ quæ sunt.*

Adde ad istam glo. & seq. sing. Bert. Zosi. in consi. xlv. in ci. visa appellatione, li. j.

k Persona. Non est necesse, quòd coram pluribus personis autenticis appelletur, sed sufficit coram vna tantum appellari, extra de elect. vt circa.

l Perhibeat. In instrumento publico, vel in literis patentibus super appellatione confectis: qualiter autem hoc sit faciendum, habes infrà, eod. forma prima, secunda, & tertia.

Adde, quòd ca. vt circa, habet locum in extraiudicialibus appellationibus tantùm, vt c. constitutio. & ibi omnes Doct. eo. libro sexto. Et an habeat locum, quando appellans prosequitur directè ius suum, vel ecclesiæ, dic, quòd non, sed cùm opponitur in formã, vel personas, vt cle. constitutionem, & ibi Car. de Zaba. eo. & Domi. de Ro. dec. cclxvij. incipi. si possessor, in nouis.

m Præstent. Cùm appellant, antequam ad actus alios diuertant. Quid enim si hodie appellarẽt, & cras iurarent? Certè appellatio non valeret, prout diffiniuit Papa Nicolaus, argu. ff. de dam. infect. qui bona, §. si quis stipulatus, & ar. extra de elect. vt circa, lib. vj. quæ satis expresse innuit, quòd incontinenti sit iurãdum. Et nota, quòd dicit, præstant, q. d, non sufficit, ꝙ se offerant præstituros iuramentum, vel voluntatem habeant præstandi, imo est necesse, quòd ipsum corporaliter pręstent, vt dicitur in dec. prædicta, vt circa, & ita etiã fuit diffinitum per eundem Nico. vbi enim opus est facto, non sufficit sola voluntas, lxxxvj. di. nõ satis & ex. de eo, qui mit. in pos. c. j. nec sufficit etiam oblatio, nisi factum sequatur ex. de offi. or. pastoralis, in fi. & ar. C. de vsu. l. acceptam.

Voluntas non semper reputatur pro facto.

Adde glo. in d. capit. vt circa, in ver. præstito, & ibi Arch. Pet. de Anch. Domi. & Phil. Franc. vbi idem tenent, ꝙ ista appellatio & iuramenti præstatio vno tẽpore fiant, & ita seruat curia Ro. secundum ipsos, qa solennitas, quæ requiritur in celebratione alicuius actus, in dubio videtur requisita eodem tempore, quo fit actus, & vide, ꝙ voluit Ludo. de Ro. in consi. l.

n Corporaliter. Tactis manu Euangelijs. Nõ enim sufficeret dicere, iuro per hæc sancta Dei Euangelia hic præsentia, nisi tangeret librum, prout Nico. Papa pronũciauit, quia tactus requiritur corporalis, vt ꝓbatur extra de elect. vt circa, & est simile, C. de põstu. properandum.

Adde glo. inf. eo. for. proxi. in verbo tactis, & in for. ij. in ver. tactis, & text. & ibi Do. in ij. no. in c. is qui, e. lib. vj. tex. cum glo. & Doct. in auc. licet iudex, C. de epis. & cle. & in auc. vnde sumitur.

o Posse probare. Si non credit se posse probare, taceat, vij. quæst. ij. plerunque. Sed quid pluribus specificatis iurat se credere prædicta omnia & singula esse vera, & se posse probare hoc vel illud, aut aliquid de prædictis, quod sufficiat ad intentionem suã fundandam,

dã, nunquid valet? Ar. quòd ſic, extra de iũ. exhibita, & ex. de ap. ſignificauerunt. Dic contrà, nã cõſtitutio vt circa, ex. de elec. vult, vt appellans iuret expreſsè, ꝙ omnia & ſingula credit eſſe vera, & ſe poſſe probare. Cùm igitur hic non fiat appellatio, non valebit, arg. ff. de tranſact. cùm hi, §. ſi prætor, ver. ſed ſi, & extra de teſti. in nomine Domini, in fin.

Adde glo. infrà, forma ij. in verbo ſimili, & quæ ibi dico.

p Alioquin. Si appellans nõ ſeruauit prædicta exprimẽdo, ſcilicet coram perſonis auctenticis, vel perſona in inſtrumento publico, ſeu literis, omnia & ſingula, & iurando ſub forma prædicta.

Adde, quòd vbi ius dat certam formam, & ille nõ ſeruat, priuatur, vt no. Do. in c. is qui, iiij. nota. co. lib. vj. & Ludo. de Ro. conſi. ccclxij. & quæ not Bar. Bald. Saly. & Pau. de Caſt. in l. contractus, C. de fide inſtru. & Ang. Are. Inſti. de contrah. emp. in prin. col. ij. ver. ex quo, vbi dicunt, quòd notarij rogati de appellatione, quæ debet in ſcriptis interponi, debet primò tota ſcribi, & non poſtea redigi, nec dictari, vel corrigi, quod nota.

q Adhærentes. Adhærere poſſunt illi, quorum intereſt, & non alij, extra de elec. cùm inter R. & ij. q. vj. non ſolent, & hoc poſſunt tam tempore appellationis, quàm poſtmodum, vt hic dicit, dum tamen id faciant infra tempus, infra quod appellare potuiſſent, hoc eſt, infra decennium, poſtquam ſciuerunt appellatum eſſe, poſtmodum enim non poſſent, vt ff. rem rat. hab. l. bonorum, & no. per Inno. ex. de elec. auditis, & per B. Com. eod. ti. ſtatuimus, in glo. qualiter, §. quarto fuit quæſitum. *Appellationi adhærere non cuilibet permittitur.*

Adde glo. Arch. Pet. de An. Domi. & Phil. Fran. in d. c. circa, §. alioquin, in verbo adhærentes, & Oldrad. conſi. ccxc. incip. contra articulos, & Bert. Zoſi. de Zenis, in conſi. xlv. verſi. quinta dubitatio. verſi. cõcludo, & in conſilio cxxxij. in fi. j. col. vol. j.

r Sic expressa. Specificatis, scilicet clarè & apertè omnibus, & singulis coram personis autenticis, vel persona & præstito iuramento corporaliter, vt dictum est suprà.

Adde, an qui excipit de crimine contra electum & maximè cōfirmatum, debeat se obligare ad pœnam extraordinariam, per Spe. ti. de libe. concep. §. xv. col. j. & Doct. in cap. super his, de accus. & Bar. de Firmo, in iiij. parte, ij. prin. lib. iij. q. vlt.

s Interdictam. Ipso iure per dec. de elect. vt circa, sic extra de app. cordi. §. quòd si appellator lib. vj.

Adde Barth. Zosi. in dicto consilio xlv. ver. quarto & vltimo, lib. j.

t Emergat. Vt si electus posteà homicidium, vel symoniam, aut adulterium, vel incestum, seu aliud crimen committat, extra de tempo. ordina. capit. vlti. & extra de ætate. & quali. capitu. primo, extra de symonia, Mattheus.

u Superueniat. Forsan testes, qui tempore appellationis erant in remotis partibus constituti, & mortui credebantur, postmodum redierunt, vel instrumenta, quæ erant perdita, sunt inuenta, argument. extra de testi. vltra, & extra de excep. pla. libro sexto. Nam licet appellans ab initio de his, quæ intendebat opponere, certus esset, tamen ex quo tunc probationes non habebat, tacere debuit, quousque ipsas haberet, secunda quęst. vij. plerunque.

x Antiqua. Puta, quia electus erat appellationis tempore excòmmunicatus, vel periurus, aut aliàs criminosus, & hæc ignorabat appellans.

y Notitiam. Sic extra de excep. pastoralis, extra de elect. nulli. Greg. x. lib. vj.

z Verisimiliter. Hæc ideo dicit, quia si hæc essent publica, vel notoria, non esset verisimile, quòd appellans ignoraret, extra, qui ma. ac poss. cùm in tua, xvj. dist. quod dicitis.

Adde, quòd licet appellatio malè formata non ex-

cludat

cludat ius partis, ſecundum Do. de Rota. dec. clvj. In antiquis fallit in hoc caſu, vt vides.

a Iuramentum. Nota, ignorantiam probari per iuramentum, ſic extra de elect. nulli. Greg. x. lib. vj. & extra de ſen. ex. ſi verò aliquis.

Adde text. in dicto capitulo vt circa, §. ſuper huiuſmodi, & ibi glo. Archid. Pet. de Anch. Domi. & Phil. Franc. & text. in capitu. paſtoralis, & ibi latè per Fely. de hoc ſcribentem, de excep. & glo. in l. ac qui natura, §. cùm me abſente, ff. de neg. geſt. & glo. fin. Ang. & Iaſon in §. ſi iſtæ quidem actiones. Inſti. de acti. & Abb. & de Bellenzi. in addit. in capi. accedens, de cri. fal. Et vbi eſt ſtandum iuramento alicuius, an intelligatur, vltra, quàm lis, per Felynum, vbi ſuprà columna nona.

b Solennitate. De qua agitur ſuprà, eod. §. j. & §. ij. & §. iij.

c Adiuuari. Nam ex quo ſemel cecidit per malè formatam appellationem, vlterius admitti non debet ad appellandum ſuper contentis, in capitul. j. vt hîc ſequitur, & probatur in dec. vt circa, extra de electio. ver. alioquin ſimile, extra de offic. delegat. in literis, & ff. de re iudic. l. iudex, quid ſi ſufficienter expreſſit quis aliqua in appellatione ſua, & aliqua minus ſufficienter: nunquid valet appellatio, quò ad ſufficienter expreſſa, ſi aliàs in iurando, & in alijs ſeruauerit ſolennitatem præmiſſam? Non videtur, iij. quæſtione nona, pura. & extra de officio delegati. cùm ſuper. Dic contrà, vt colligitur in deciſione prædicta, vt circa, verſicul. alioquin, & argument. extra de præbend. dilectus, prim. et. xij. quæſtione ſecunda, ſi quos: pœna enim non eſt vlterius protrahenda, quàm fuerit in excedente repertum, exra de his, quæ fiunt à maiori parte capituli, capitulo quæſiuit. *Pœna debet commenſurari delicto.*

Adde, quod appellās, qui in electione fuit contēptus,

non tenetur ad obseruantiam, c. vt circa, secundum Old.consi. clxxxix.

d Interdicit.suprà eo.§.alioquin, & extra de elec. vt circa.

e Supradictis.sup.eod.§.nisi.

f Appellabit. Nam tutius est non appellare,quàm appellare, vel appellationi alterius adhęrere, vt dictum est suprà capitul. lix.forma xvij. in glo.vbi non est appellatum.

Appellatio in electionis negotio potest interponi absente appellato.

g Appellari. Hæc appellatio, quæ vim citationis habet, vt extra de elect. statuimus,libr. vj.benè potest fieri absente illo,contra quem appellatur, vt hîc dicitur & colligitur ex his, quæ notantur per B. Com.in dec.prędic.statuimus,super verbo personam,§.v.fuit quæsitum, sed ille non tenetur venire ad curiam, nec antea citatus intelligitur, nisi postquam fuit intimata eidem,vt sequitur.

h Intimanda.Qualiter hoc habet fieri,dicitur inf. eo.forma iiij.& forma vj.& forma sequen.

Adde tex. glo.ibi in verbo ignoranti.Io.de Imo.& Car. de Zaba. in clem.j. de appel.& in cle.caussam,& ibi ipsum de Zaba. in §. quid si forsitan,§. sequen.vsq; ad fi.cle.de elect.& Lud. de Ro.consi. cccccxxj.col.ij. versicu. quo ad secundum,& Do. de Ro. dec.j.de appel.in nouis,& gl.in c.bonæ, el.j.verbo singulares,& ibi Doct.de elect.& glo.in c. si capitulo,de concess.prę. lib.vj.& quæ dico inf.eod.forma iiij.

i Alias.Id est,nisi fuerit eis intimata.

Adde. Quid si appellans non fuerit prosequutus appellationem infra terminum statutum, an appellatio sit deserta? vide Felynum post Abbatem capitu. cùm sit Romana, & latius in capit. personas, in prin. de appel. vbi ponit quasdam pulchras limitationes, & Docto.in clem.pe. eod. & Pet.de Ancha. Dominic. & Philip.Franc. in capitu.primo, §.primo, eod. libro vj.Bart.Bald.Angel.Salycet.& Paul.de Cast.in l.præses,C.de appel.

k Non

k Non tenentur. Sicut enim constitutio non ligat ignorantem, vt lxxxij.di.proposuisti.& xxxij.quæst. iiij.dixit Sarra.& ff.de decre.ab ordin.fal.l.vltim.vel sentẽtia, vt ij.quęst.vj.biduum, in verbo si aduersus: sic nec citatio seu appellatio talis, quæ vim citationis habet, vt extra de elect.statuimus, arctat appellatum ad veniẽdum ad curiam, quousq; in ipsius notitiam peruenerit:& de hoc cõstet, arg.ff. quæ sentẽ.sine appella. re.l.j.§.cum edicto. & iiij.q.v. quisquis, ibi ex ea die, qua eum litteras,&c.extra de restit.spol. audi. ta. Quid si nõ possit haberi copia appellati, nunquid sufficit in publico appellationem legi? dic, vt infra c. forma vj §.cæterùm.

Adde, ad princ.glo.Felyn. post Abb.in c.cùm omnes, col.ij. de constit. & quæ dixi in addit.ad Dyn.in reg.ignorantia. in ver.adde vtrum lex, &c. de regul. iuris, lib.vj.

Qualiter ab electione facta potest coram tabellione legitimè appellari.

FORMA I.

*IN nomne Domini, Amen. Nouerint vniuersi, quòd P.canonicus Nemausen. in præsentia mei tabellionis & testium infrascriptorum ab electione facta de B.Archipresbytero in ecclesia Nemausen. sub infrascripto tenore ab sedem Apostolicam appellauit.*a. *& nihilominus tactis.*b. *à se sacrosanctis Dei Euangelijs corporale præstitit iuramentum, quòd credit omnia & singula in appellatiõe ipsa expressa esse vera & se posse probare: ipsius autem appellationis tenor dignoscitur esse talis. Cùm in subsidium oppressorum appellationis remedium sit inuentum, c.ideò ego.P.cano-*

*nicus Nemausen.consideräs,quòd B.Archipresbyter electus à talibus in Episcopum Nemausen.tantum & talem.*d.*patitur in litteratura defectum,*c *.propter quem non debet aliquatenus ad episcopalis.*f.*dignitatis fastigium promoueri.Item,*ꝙ *erat electionis suæ tẽpore.*g.*maioris.*h.*excommunicationis vinculo innodatus pro eo, quòd in talem clericum.*i.*ante ipsam electionem manus iniecerat temerè violentas.*k.*Itẽ* ꝙ *erat tunc temporis crimine periurij.*l.*irretitus,pro eo,* ꝙ *talem quantitatem pecuniæ, quã tali certo termino sub debito præstiti iuramenti soluere tenebatur,in termino non persoluit ,imò ad soluendũ fuit post ipsũ terminũ per talẽ iudicẽ sententialiter condẽnatus. Item* ꝙ *tales electores sui erãt similiter electionis præmissæ tempore maioris excõmunicationis vinculo ex tali.*n.*causa publicè.*o.*per talẽ iudicem innodati.Itẽ* ꝙ *in electione ipsa collatio,quæ debuit fieri secundum conciliũ generale.*p.*extitit prætermissa.*q.*Itẽ* ꝙ *me .*r.*contẽpto,qui erã in tali loco,vnde debebã et poterã cõmodè.*ſ,*cõuocari, eadẽ electio facta fuit ab ipsa, in qua electione temerè et cõtra statuta canonica, & in grande meũ.*t.*& Nemausen. ecclesiæ præiudiciũ attentata.Pro me et mihi adhærẽtibus seu adhærere volentibus in futurũ.*u.*in his.*x.*scriptis ad sedem Apost. appello,*y.*& iuro.*z.*super hæc sancta Dei Euangelia corporaliter à me tacta,* ꝙ *omnia & singula,quæ per me superius sunt expressa,credo esse vera,& me posse* ꝓ*bare.Interposita.*a.*fuit appellatio hæc per Dominũ P.& iuramentum corporaliter ab eodem præstitũ, vt est dictum.Anno.*b.*tali, & cætera.*

IN nomine. In principio huius formæ, ac in omnibus sequentibus debent fieri.§. & non litteræ grossæ, sicut dixi supra eo. ca.lx.in princ.

a Appellauit. Qui appellat in electionum negotijs, debet appellari in scriptis, & ex tali causa, quę si esset probata, deberet legitima reputari, vt extra de elect. quamuis, & ar. extra de appel. cordi. nobis. libr. vj. Vt igitur constet, quòd appellatio sit facta in scriptis, debet hoc exprimere tabellio in instrumento, super ipsa appellatione confecto, suprà, ca.lx.§.ij. & extra de elect. vt circa libr. vj.

Adde Domin. de Rota. decisione. xxviij. in antiquis.

b Tactis. Cùm is, qui appellat in electionum, postulationum, & prouisionum negotijs, necesse habeat corporaliter iurare, & aliàs non valeat appellatio, vt dixi suprà, ca.lx.§. tertio, & probatur extra de elect. vt circa. Greg.x.lib. vj. ideò tabellio debet exprimere, ac testificari in instrumẽto appellationis, qualiter appellans tactis sanctis Euãgelijs corporale pręstitit iuramẽtum, aliàs nisi testificetur super hoc ipse tabellio, vel alia persona autentica, coram qua appellatur, non valebit appellatio: quia non seruatur forma prædictæ. decre. vt circa: sicut ex textu eiusdem decre. colligitur. Item debet etiam testificari, prout hic sequitur, de forma iuramenti, quæ est, vt iuret appellans corporaliter, quòd credit omnia & singula, quæ in appellatione sua expressit, esse vera: & se posse probare: vt hic dicitur. Nec sufficit, quòd sub alternatione dicat se posse probare hoc vel illud, vel aliquid de prædictis, quod sufficiat ad intentionem suam fundandam, prout notatur, supra eo. cap.lx.§. tertia in glo. si non redit. *Appellans in electionis negotio iurare tenetur.*

c Inuentum. extra de ap. cum speciali. ij. quæst. vj. ad Romanam.

Adde tex. in l. præfecti prætorio: ff. de minori. & in l.j. in prin. ff. de appel.

d Talem.

d Talem. Nota, quòd appellationes dicunt interdum in suis appellationibus electũ, vel postulatum, aut aliàs promouendum pati vel manifestum vel euidentem scientiæ, aut alium personæ defectum, puta in visu, vel auditu, aut in manibus, vel pedibus, vel similibus, sed minus discretè agunt, nisi plenè sint certi. Nam ex quo sic opponũt, primò super huiusmodi defectu manifesto vel euidenti opposito, fiet per superiorem examinatio: & si oppositio falsa reperiatur, opponentes ipsi à prosecutione causæ, in qua talia obiecerunt, excluduntur, & perinde puniũtur, ac si in probatione omnium defecissent, extra de electi. si fortè. Greg. x. & in decre. Nicolai, extra de ver. sig. coniurationum, aliàs constitutionem, li. vj.

Adde, cui incumbat onus probandi, quando opponitur electo, quòd est illegitimus, Archi. Petrus de Anchar. Imo. Dominic. & Philip. Franc. in c. si fortè. de electi. lib. vj. & Frede. de Ze. consil. ciiij. & Domin. de Rota. deci. xxvij. de ap. in ant.

e Defectum. Propter defectum scientiæ repellitur quis non solum ab obtinendo, vt suprà, ca. xxvij. extra de elect. cùm in cunctis, & cap. qualiter, sed etiam deijcitur ab obtento, extra de ætate & qua. quamuis.

Adde ad istam glo. & sequen. tex. glos. Archi. Petr. Dominic. & Philip. Franc. in cap. si forte. de electio. libro vj.

f Episcopalis. Idem est in alijs dignitatibus. Nam nec ad alias promoueri debet quis, nisi habeat scientiam competentem, extra de elec. dudum. j. in Episcopo tamen maior requiritur scientia, quàm in his, qui promouẽtur ad alias dignitates inferiores. xxiij. dis. §. ecce. Quæ autem scientia requiratur in Episcopo, & quæ in alijs, notatur per Innocen. Hostien. & Ber. Compost. extra de elect. cùm in cunctis.

Sciẽtiæ defectus à promotione repellit.

Adde Abba. in d. ca. cùm in cunctis. post antiq.

g Tempore. Benè dicit electionis tempore. Nam illud tempus spectandum est. extra de ele. excommu-

mi.

mi. postulastis,& ca.proposuit,extra de elect. dudum j.& ij.vnde debet exprimere appellans.

Adde, an excipiens contra electū dicatur propriè excipere,Felyn.in rubri.de excepti.col.vlti.

h Maioris. Idem esset,si minoris,extra de electio. ex. mi.si celebrat.

Adde glos.in cap. prudentiam.§.sexta, in ver.excommunicationis:& ibi Abb.& Felyn.de offi.deleg.

i Talem clericum. exprime nomen ipsius, ne variationi sit locus. Quod dic, vt dixi supra eodem, ca. super verbo omnia & singula.

Adde, an percutiens laicum, quem credebat clericum,efficiatur irregularis? Freder. consil.xiij. tenet,quòd non, multum singula, pro quò facit quod nota.Dominic.in c.perpetue.col.ij.de electio.libr. vj. versic.induxit etiam, &c. quòd eligens dignum, quē credebat indignum, non incurrit pœnam,c. cùm in cunctis eodem,ad quæ vide tex.glo.Bar.& Ang.& in l.apud Labeonem.§.si quis virginem.ff.de iureiur.& in l.si ignorans.ff.loca.

k Violentas. Tales ipso iure sunt excomunicati. xvij.q.iiij.si quis suadente,& extra de senten.excom. non dubium.

l Periurij. Periuri non merentur ecclesias regere, extra de iureiuran.querelam,& ca.breui.

m Non persoluit. Et ita periurus fuit,nisi necessitate coactus soluere in termino nequiuisset, tunc enim excusetur,extra de iureiuran.querelam,& capit. breui. *Necessit[as] præseruat [a] periurio.*

Adde in dicto capitu. querelam,Abb.& Felyn.

n Ex tali causa. Exprime causam, aliàs appellatio non valebit, extra de elect. vt circa libro vj. & supra eodem,c.lx.

Adde, an opponens euidentem defectum contra electum possit pœnitere,text.glo.Arch.Ioann.And. Petr.de Anchar.Dominic.& Philipp.Franc. in ca.ab eodem,de elect. libro vj. & in cle. constitutionem.§.

penul.

penul.eodem, & ibi Cardin.de Zaba.& concluditur, quòd non:quod nota in alijs, quæ in iudicio opponuntur, non possint reuocari, cùm iam sit quæsitum ius aduersario, & per Alexa.consil.lxxj.volu.iij.

o Publicè. & ita eligere non poterant, extra de ap. constitutis, & dixi suprà, c.vj.& c.xx.

p Generale. extra de elect.quia propter.

q Prætermissa. Et ita nulla fuit electio, extra de elect. Cumana.& c. in Genesi, & supra, c.xxxj.

r Me contempto. Contemptum prosequi non potest, nisi contemptus, extra de elect.quòd sic & suprà, capitu. v. vbi de hoc.

s Commodè. A quo loco sint vocandi absentes, dixi suprà, ca.vj

t Meum. ad apppellandum contra electum, vel ad opponendum quicquam eidem non admittuntur, nisi hi, quorum interest.ij.q.vj.non solent, extra de elect. cùm inter. R.& c.statuimus.libro vj.& extra de testi. veniens.ij.

Adde, an procurator appellans nomine habentis interesse teneatur seruare omnia, quę Dominus, pro quo interposuit appellationem, tenebatur facere? vide tex.& ibi omnes Docto. in ca.procurator, de ele. lib.vj. quòd sic, & Dominos de Rota. in decis. de dolo & contum.

u Infirmum. Quis, & infra quod tempus possit adhærere appellationi interpositæ in electionis negotio, dixi supra eo.ca.lx.super verbo adhærentes.

x In his scriptis. Nisi appellaretur in scriptis, appellatio non valeret, vt extra de elect. vt circa & ca. quamuis. Greg.x.libr.vj

Apostoli petātur per appellantem.

y Appello. Supple & Apostolos, quanta possum & debeo instantia peto, alias nisi petantur Apostoli, nō videtur appellatio valere, extra de ap. cordi, libro.vj. quod verum est, siue appelletur in iudicio, siue extra iudicium, dum tamen appelletur à iudice, puta à confirmatore, vel ab executore, vel à prouisore, seu à iudice

iudice quocunque, tunc sunt petendi Apostoli, & appellatio etiam facienda est coram eis, si eorum copia possit haberi, ij. quæst. vj. biduum, extra de ap. vt debitus, & c. cordi. Si vero appelletur ab electione facta vel facienda extra iudicium, non à confirmatore, aut prouisore, vel executore, aut alio iudice, sicut frequenter fit in electionum negotijs, tunc non est necesse, quòd petantur Apostoli, sicut colligitur ex eo, quod notatur per Innocen. in decre. prædi. cordi. in princip. si tamen petantur ad cautelam, non reputo malum esse.

Adde, an quando appellatur à prouisione & processu executoris vel alterius prouisoris, seruari debeat forma, ca. vt circa ac. huiusmodi Domi. in d. c. vt circa. §. fin. in vlt. q. & Specu. tit. de cita. §. finali. versic. quod si altera, & de Apostolis petēdis vide dominos de Rota. decisio. ccclj. titulo de appel. in nouis. Lud. de Ro. consil. ij. Ioan. de Ana. consilio. x. l. viij. & ibi Ludo. Bolog. in addi. & Freder. consil. lxxv. & Bal. in consil. cccclxv. in princip. incip. punctus quæritur, vo. ij. Ioann. Andr. in dict. cordi. &c. vt supra, & cap. ab eo. & ibi Archi. Dominicum, Petr. de Anchara. & Philip. Franc. de appel. libro vj. & Ioann. de Imol. & Cardi. de Zaba. in cle. quamuis Rigor. eod. & Petr. de Anchara. in consi. ccxxv. & Doct. in c. iudicibus & in l. eos. §. Apostoli. C. de appel. in quibus locis, vide à quo tempore currat tempus. xxx. dierum ad dandum Apostolos: & Dominos de Rota. decisio. xxix. incip. fuit dubitatum, eod. in nouis. Quid si pendente termino ad dandum Apostolos super appellatione, à diffinitiua, vel interlocutoria interposita possit iudex impetrari, vide Dominos de Rota, in decisione, ccxiiij. incip. secundū aliquos in antiq. e. qui tenent, quòd sic, si petantur Apostoli, infra tempus triginta dierum: & idem Dominic. in dicto capitulo ab eodem. §. illud de appel. sed decisio. Rotæ in decisione, ccclvij. incipiente, fuit dubitatum eod. in nouis, tenet

tenet contrarium, pro qua videtur tex.in di.c.cordi. &c.quòd no.quia mihi contigit.

z Et iuro. Hæc forma iuramenti nullatenus est omittēda, vt dixi suprà, c.lx.& de ipsa debet testificari tabellio, vt est dictum supra ea.forma super verbo tactis,& sequitur. infra.

a Interposita. Verba tabellionis testificantis de appellatione & de iuramento corporaliter præstito ab appellante.

b Anno, &c. Hic ponat tabellio annum, & diem, ac testes, & alia, quæ in publicis instrumentis consueuerunt apponi.

Qualiter potest ab electione coram persona autentica appellari.

FORMA II.

Vniuersis præsentes litteras inspecturis talis Episcopus, vel talis officialis, salutem in Domino sempiternam. Insinuatione præsentium fieri volumus omnibus manifestū, quòd P. canonicus Nemausen. in nostra præsentia constitutus, ab electione facta de B. Archipresbytero in ecclesia Nemausen. sub infrascripto tenore ad sedem appellauit, a. *& nihilominus tactis.* b. *à se sacrosanctis Dei Euangelijs corporaliter, præstitit iuramentum, quòd credit.* c. *omnia & singula.* d. *in appellatione ipsa expressa esse vera, & se posse.* e. *probare. Ipsius autem tenor appellationis dicitur esse talis: Cùm in subsidium oppressorum, &c. sicut suprà.* f. *vsque ibi & me posse probare. deinde ita iunge. In testimonium etenim prædictorum præsentes litteras.* g. *fieri*

fieri fecimus & nostri sigilli munimine roborari. Datum, & cætera.

VNiuersis. Quia in plerisque locis non habetur vsus tabellionum, ideò is, qui appellare vult, debet ire ad Episcopum, vel officialem, aut aliquam aliam personam autenticam, vt dixi supra eo. c. lx. super verbo autenticis, & coram ipsa omnia & singula exprimere in litteris super appellatione confectis, quę intendit in formam obijcere, vel personas ac corporaliter iurare: & Episcopus vel persona illa, corā qua appellatur, debet super his testificari, prout hic infra sequitur. *Appellans in electionis negotio adeat tabellionem vel personā autenticam.*

a Appellauit. Repete quæ sunt dicta supra, forma proxima, super verbo appellauit.

b Tactis. aliàs non valeret appellatio, nisi tangeret corporaliter Euangelica cùm iurat: de quo iuramento & corporali tactu Euangeliorum debet is, coram quo appellatur, testificari, vt dixi supra. forma proxima, super verbo tactis. *Iurans debet sacra tāgere.*

Adde glos. in capit. vt circa, in verbo corporali. & ibi Arch. Pet. de Anch. Dominic. & Philip. Franc. & quæ dixi suprà, c. lx. in verbo corporaliter.

c Quod credit. Hæc est forma iuramenti, quæ ad vnguem debet seruari, super qua etiam debet is, coram quo apppellatur, testificari, extra de elect. vt circa, & dixi supra, forma proxima, in glos. cùm is, qui appellat.

d Singula. Qualiter hæc verba sunt intelligenda, dixi suprà, capitu. lx. §. j. in glos. videtur alterum istorum.

Adde, quid debet probare petens electionem declarari nullam Ludo. de Ro. in consil. ccccxcix. Et quomodo debeat concludere libellus super cassatione electionis, per Bart. de firmo. in tract. de Episcopo in j. parte lib. iij. q. xxxij.

e Posse probare. Sub hac forma iurare tenetur ap-

 pellans.

pellans, aliàs enim si iuraret se posse probare hoc vel illud, vel aliquid de oppositis seu expressis in ipsa appellatione, quod sufficiat ad intentionem suam, non sufficit: nec valet appellatio sic iurata, vt dixi suprà, cap. lx. §. iij. in glo. si non credit.

Adde Domini. in cap. ab eo. in princip. de elect. l. vj. etiam si ponatur ecclesia non se astringens, quæ hic non habet locum, de qua per Abb. & Felyn. in c. licet causam, de proba. & Alexan. consil. xliiij. volu. iij. & quæ dixi in addi. ad Dyn. in reg. nullus de reg. iur. libro vj.

f Sicut supra, forma proxima.

g Litteras. Talibus litteris sigillo Episcopi vel alio autentico sigillatis fides adhibetur, extra de probatio. post cessionem, & extra de fide instru. cap. ij. & cap. cum dilectus.

Qualiter ab electione facienda potest legitimè appellari.

FORMA III.

IN nomine Domini, Amen. Nouerint vniuersi, quòd . P. canonicus Nemausen. in præsentia mei tabellionis & testium infrascriptorum sub infra scripto tenore ad sedem Apostolicam appellauit. a. *& nihilominus tactis.* b. *à se sacrosanctis Dei Euangelijs corporale præstitit iuramentum, quòd credit omnia & singula in appellatione ipsa expressa esse vera, & se posse probare. Ipsius autem appellationis tenor dignoscitur esse talis. Quia melius est occurrere.* c. *ante tēpus, quàm quærere remedium, postquam causa fuerit vulnerata.* d. *ideò ego. P. Nemausen. canonicus cōsiderans & attendens, quòd tales canonici Nemau.*

volunt

volunt & intendunt. e. eligere. B. eiusdem ecclesiæ Archipresbyterum in Episcopū Nemausen. qui quidem Archipresbyter defectum. f. patitur in scientia, & ætate. g. & ordinibus, & est maioris. h. excommunicationis vinculo innodatus. i. pro eo, quia in talē k. clericum manus iniecit temerè violentas, qui etiam est irregularis. l. ex eo, quia sic excommunicatus existens scienter. m. se diuinis immiscuit, sicut. n. prius considerans: insuper, quòd tales. o. qui eundem volunt eligere, sunt similiter maioris. p. excōmunicationis vinculo innodati, q. pro eo, quod de talibus suis ecclesiasticis reditibus integram non soluerunt decimam terræ sanctæ subsidio deputatam, in proximè præterito concilio Lugdun. quia talis electio si fieret, in graue meum & Nemausen. ecclesiæ præiudicium redundaret, pro me & mihi adhærētibus. r. seu adhærere volentibus, in futurum, in his scriptis ad se. ap. appello. s. ne per prædictos vel quoscunque alios dictus Archipresbyter eligatur, & iuro. t. super hæc sancta Dei Euangelia corporaliter à me tacta, quòd omnia et singula, quæ per me superius sunt expressa, credo esse vera, & me posse probare. Interposita fuit hæc appellatio per dictum P. & iuramentum corporaliter ab eodem præstitum, vt est dictum anno, &c. Supradictæ. u. appellādi formæ possunt ad postulationes & prouisiones quaslibet factas & faciendas, in quibus est etiam huiusmodi appellandi solennitas, vt dictū est superius. x. obseruanda congruè adaptari, verbis tamē competenter mutatis, prout videre potest per se quilibet studiosus.

circa, & ibi Domini. in §.edicto & Philipp. Franc. Et nota, quòd huiusmodi appellatio ab electione fienda, non impedit, quin fiat, c. cùm inter vniuersas, & capi. quia propter, & vtrobique per Doctor. post glo. tamen benè potest appellari, si non fiat canonicè, c. cùm nobis eo. quo per Bart. de firm. in tractat. de Episcopo in j. parte lib. iij. q. xxxviij.

b Tactis. De hoc iuramento & qualiter super eo testificari debet tabellio, dixi supra eod. forma j. super verbo tactis.

c Occurrere. Verba sumpta sunt ex l. j. C. quando li. se fine iud. vj. d. & j C. in quibus causis in integ. resti. non est necessaria l. vlt.

d Vulnerata. Nam principijs obstandum est, viij. distin. mala. & xxiij. di. sacratus. Iuxta illud. Principijs obsta, sero medicina paratur, &c.

Adde Teren. in Andria. Facilè omnes, cùm valemus, recta consilia ægrotis damus.

e Et intendunt. Licet nullus apparet adhuc, qui vellet eligere talem, nihilominus tamen posset appellari contra ipsum, ne eligeretur, seruata in expressione omnium & singulorum ac in iuramento præstando & in alijs, solennitate hic expressa.

Adde, quando superior inhibet inferiori, quòd non eligat, si vult, quòd electio sit nulla, quod debet facere, Paul. de Cast. in l. filius fami. §. diu. Seuerus. colum. iij. ver. pro primo membo ff. de leg. j. vbi recitat de vno Petro de Luna, qui appellabatur, Papa à suis Cardinalibus, eratque in liurno pro consilium congregando.

f Defectum patitur. Non dicas euidentem vel manifestum, nisi de hoc plenè certus esses. Quod dic, vt supra e. forma j. in glo. nota. quòd appellantes.

Adde, quòd electus debet docere de Idoneitate, Franc. de Zaba. in consil. cxlv. colum. ij. circa princi. & Abb. Sicul. in capi. cùm nobis, columna. ij. in vij. nota. de elect.

g Aetate, qui defectum patitur in scientia, ordinibus vel ætate, est ineligibilis, suprà, capit. xxvij. & extra de elect. cùm in cunctis, & cap. dudum j.

h Maioris. Idem si minoris, extra de cle. ext. mi. si celebrat.

i Innodatus, per canonem. xvij. quæst. iiij. si quis suadente.

k Talem clericum. Exprime nomen ipsius, ne variationi sit locus, vt dixi supra c. forma j.

l Irregularis. De irregularitate multiplici, quæ quandoque contrahitur cum peccato, & quandoq; sine peccato. dixi suprà, ca. liiij.

Excõmunicatus ignorãs miscens se diuinnis nõ est irregularis.

m Scienter. Benè dicit. Nam si ignorans se excommunicatum immisceret se diuinis, non esset irregularis, dum tamen non esset ignorantia crassa & supina, extra de cle. excom. mi. Apostolicæ, vbi de hoc.

n Sicut prius. extra de sen. excommuni. cùm medicinalis, lib. vj. xj quæst. iij. si Episcopus in consilio.

o Tales. Exprime nomina ipsorum.

p Maioris. Secus, si essent excommunicati minori, nam tunc non prohiberentur eligere, sed eligi: sicut patet extra, de cleric. excom. si celebrat.

q Innodati. Et ita eligere non possunt, quod dic, vt suprà, c. vj. c. ix.

r Adhærentibus. Qui possint adhærere huic appellationi, & infra quod tempus sit adhærendum, dixi suprà, c. lx. super verbo adhærentes.

s Appello. Vtrum in tali appellatione Apostoli sint petendi, dixi supra eodem, forma j. super verbo appello.

Adde, an electio facta appellatione pendente & termino ad dandum Apostolos, dicatur facta lite penden. Paulus de Castr. in consilio. cccxxxix. volum. antiq incip. formæ. c. quia propter, & Abb. Sicul. in capitu. cum nobis de elect. & Domin. de Rota. decisi. cxxviij. inci. si iudex in nouis.

t Et iuro. Hæc forma iuramenti nullatenus debet omit-

omitti, vt dixi suprà eod. forma prima & secunda, super verbo, & iuro, & quæ ibi vsque ad fin. sunt dicta, hîc repetas.

u Supradictæ. suprà e. forma j. ij. & iij.

x Superius. suprà cap. lx. §. sciendum, & probatur, extra de electionibus, vt circa. Gregorius decimus libro sexto, aliàs, nisi seruetur huiusmodi solennitas, non valeret appellatio, nec admitteretur appellãs ad aliquid vlterius opponendum, nisi in tribus casibus in eadem dec. continent. §. nisi aliqua, & suprà capit. lx. §. nisi, vbi de hoc notatur.

Adde, an dict. cap. vt circa, habeat locum in monasterijs monialium, textus in capitulo indemnitatibus, §. porrò, & ibi glo. Archid. Pet. de Anch. Dominic. & Philip. Franc. de electio. libro sexto, & Oldrad. consilio ccxcj.

Qualiter appellans denunciare habet appellationem suam eis, contra quos extitit appellatum, quãdo eis ignorantibus appellatio fuit facta.

FORMA IIII.

IN nomine Domini, Amen. Anno, &c. P. canonicus Nemausen. veniẽs ad præsentiam P. archipresbyteri Nemausen. & talium canonicorum eiusdem ecclesiæ denunciauit. a. *eisdem, quòd ipse quandam appellationem ad sedem Apostolicam interposuerat cõtra ipsos, & contra quoscunque alios, qui sua crederent interesse, tenorem huiusmodi cõtinentem.* b. *In nomine.* c. *Domini, amen. Nouerint vniuersi, &c. vel vniuersis præsentes literas inspecturis, &c. sicut suprà.* d. *vsque in finem. Actum, &c.*

Appellatio quandoque vim citationis habet.

IN nomine Domini,&c.

a Denunciauit. Nisi appellatio hæc,quæ vim habet citationis, denuncietur absentibus, contra quos facta est,non tenētur venire ad curiam, nec intelliguntur citati ante huiusmodi denunciationem factam eisdem,vt dixi suprà ca.lx.§. illud, in glo.hæc appellatio,& in glo.sicut enim.

b Continentem. Nota, quòd is,qui appellationē suam denunciat illi, cōtra quem appellauit, debet instrumentum vel literas super appellatione cōfectas ipsi legere seu legi facere, vt plenè certificari valeat, tam de causis, propter quas appellatum est, quàm de appellationis forma:cùm enim hæc appellatio habeat vim citationis, vt dictum est sup. glo. proxi.expedit appellato, vt certificetur de contentis in ea ar. v.questio,iij. si primates,aliàs enim ipse teneatur venire ad sedem Apostolicam, vel mittere procuratorē sufficienter instructum, cum actis, iuribus, & munimentis, vt extra de electionibus statuimus, et.capit. Cupientes, libro sexto:& suprà capit. sexagesimo primo,hæc tacere non posset,nisi appellationem & causas in ea contentas audiret, argument. extra de dila, præterea,& tertia,quæstione tertia offeratur.

Appellationē denunciās appellato quid facere debet.

Adde textum,glosam in verbo ignoranti,& Ioan. de Imo.& Cardinalem de Zaba.in clem.prima,de appel.in clem.causam,de elect.& Ludo.de Rom. in consilio quingentesimo vigesimo primo,column.secunda,versiculo quo ad secundum, & glo.vltim.inf.eod, & textum in capitul.si quis iusto,§. absens de electionibus libro sexto, & quæ dixi suprà eodem, capitu. lx.in verbo intimanda.

c In nomine. Formæ appellationum, de quibus hic fit mentio, sunt suprà forma proxima, & duabus præcedentibus.

d Sicut suprà. Nota, quòd is, qui appellationem denunciat,debet super denunciatione facere fieri publicum instrumentum, vel literas testimoniales au-

tentico

tentico sigillo sigillatas, inserto in eis integro tenore instrumenti, seu literarum super appellatione confe-ctarum ad hoc, vt appellatus negare non possit sibi non fuisse denunciatam appellationem contra se fa-ctam, vel se nesciuisse causas in ea contentas, extra de test, significauit, & extra de sententia excommunica-tionis, cùm medicinalis, libro sexto, §. exemplum, & suprà capitu. iiij. §. vltimo, aliàs autem, nisi per hunc modum, vel alium, puta per testes, quod esset diffici-lius, probaret ipse appellans se denunciasse appella-tionem appellato, non cogeretur appellatus in curia respondere, ipso negante ad suam notitiam peruenis-se appellationem eandem, suprà capitulo nono, §. il-lud insuper, vbi de hoc.

Adde, quòd istam glo. tenent Domi. de Rota, de-cis. lxviij. incipi. si in causa beneficiali, in nouis, titu. de appel.

Qualiter ad denunciandum appellationem ignorantibus constituitur procurator.

FORMA V.

IN nomine Domini, &c. P. *canonicus Nemausensis fecit & constituit suum certum procuratorem & nũcium specialem.* C. *præsentem.* a. *& mandatum huiusmodi sponte suscipientem.* b. *ad denunciãdum.* B. *archipresbytero Nemausen. & talibus eiusdem ecclesiæ canonicis, necnon & omnibus alijs, quorum noscitur interesse, quandam appellationem per ipsum* P. *contra ipsos, & eorum quemlibet ad se. Apost. interiectam, promittens idem* P. *se ratum & firmum perpetuò habiturum, quicquid per dictum* C. *factum, seu gestum fuerit in præmissis. Actum; &c.*

Procurator in absentia constitui potest.
Procurator non est nisi volens.

IN nomine Domini,&c.

a Præsentem. Absens etiam posset constitui procurator,ff.de procur.l.in fin.

b Suscipientem. Inuitus enim non datur procurator,C.de procur.l.inuitus , & nisi expresse consentiat, videtur inuitus,ff.eod.si fil.famil.§.inuitus,postquam autem consenserit, necesse habet mandatum adimplere,ff.commo.l.in commodato,§.sicut, & extra de testa.Ioannes.

Adde Doctores, insuper Philip.Franc. & Domin. de sanct.Gemi.in dict.capit. si quis iusto, §.absens, & Doct.in clemen.j.de procura.

c In præmissis. Si vis in instrumento huiusmodi procurationis inserere tenorem instrumenti , vel literarum appellationem continentium, quod consulo faciendum,iungas hîc, tenor autem dictæ appellationis noscitur esse talis,in nomine,&c.

Adde ad istud ca. & eius glo.text.glo. Archid.Dominic.Pet.de Anch. & Philip.Franc.in capi. procurator,de elect.lib.vj.vbi per illum tex. requiritur,quòd inseratur instrumentum appellatorium.

Qualiter per procuratorem appellatio ignorantibus denunciatur.

FORMA VI.

IN nomine Domini, Amen. C.procurator P. canonici Nemausensis ad infrascripta specialiter deputatus,prout constitit per quoddam publicum instrumentum manu talis notarij cōfectum,lectum, & ostensum. a.*per dictum C.in præsentia mei notarij & testium infrascriptorum domino archipresbytero , & talibus canonicis ecclesiæ Nemausensis, cuius instrumenti tenor inferius continetur,de-*

tur, denunciauit procuratorio nomine dicti P. domino archipresbytero, & alijs canonicis suprà dictis, quòd dictus P. quandam appellationem interposuerat ad se. Apost. contra ipsos, & quemlibet eorundem, formã huiusmodi continentem. b. In nomine. c. Domini, Amen. Nouerint vniuersi, &c. vel vniuersis præsentes literas inspecturis, &c. vsque in finem. Tenor autem instrumenti præfati. d. noscitur esse talis. In nomine Domini, &c. sicut suprà. e. Actum, &c. Cæterùm, si eorum nequit haberi copia, f. quibus est appellatio intimanda, tunc in ecclesia, vbi est electio celebrata, & in locis. g. alijs, vbi consueuerunt communiter commorari, eadem appellatio publicè. h. cùm maior cleri & populi copia habebitur, recitetur, vt sic illi nequeant ignõrantiam allegare, de qua recitatione fiat publicum instrumentum, in quo tenor appellationis. i. ex integro inseratur.

IN nomine Domini, &c.

a Ostensum. Nisi iste procurator fidem faceret de suo mandato eis, quibus appellationẽ denunciat, non tenentur illi sibi credere secundum quosdã, ar. ex. de offic. deleg. prudentiam, extra de hære. cùm ex iniuncto, §. quòd si fortè, et. l. di. si quis præpostera, nam posset esse, quòd appellans non vult appellationem suam prosequi, sed vult acquiescere electioni, quod potest argu. extra de elect. quòd sicut, & cap. quamuis. Greg. x lib. vj. & ideo, ne illi fatigentur maliciosè, debet is, qui procuratorem se dicit constitutũ ad denunciandum, fidem facere de suo mandato, vt in iuribus præallegatis, & ex. de procura. capitul. ij. Alij dicũt, & melius, quòd sufficit, quòd per quemcunq; denunciatio ista fiat, nec requiritur de necessitate mandatum

Procurator fidem faciat de mandato suo.

datum

ver. in secundo verò casu, & Innoc. ac Hostien. in eadem dec. super verbo infra mensem. Tu dicas, quòd non sufficit, vt colligitur expresse in dec. prædicta, quantum, §. porrò, ibi enim dicitur, quòd in tribus casibus proceditur contra absentem, vbi agitur de electione alicuius, vel copula maritali, scilicet, quādo absens peremptoria citatione recepta venire contēnit: vel quando maliciosè seipsum occultat, aut quando impedit, ne possit ad eum citatio peruenire, sed hoc non est de illis casibus, ergo non poterit contra absentem per appellationem, vel denunciationem appellationis sic publicè factā procedi, nisi ad eius notitiam peruenerit, vel per eum steterit, quò minus sibi denunciata fuerit, vt quia maliciosè se occultat, vel impedit, ne denunciatio ad eum perueniat, vt dictum est sup. in prin. huius glo. pro hac enim opinione facit optimè, quod notatur per Innoc. & Hostien. extra de eo, qui mit. in pos. si aduersarius, vbi plenè determinatur, in quibus casibus procedi possit cōtra absentem citationem publicè factam. *Processus contra absentem valet in trib. casibus.*

Adde, an appellatus veniens ad curiam, possit prosequi appellationem sibi nullatenus intimatam, Io. And. Francis. de Zaba. & Imo. in cle. causam, eod. de elect. & Domi. de Rot. deci. j. titu. de elect. & in decis. vj. de appel. in nouis.

g In locis alijs. puta in ecclesijs, in quibus habent beneficia, & in locis alijs quibuscunq;, vbi habitare consueuerunt. Sed & illud expedit, vt hæc denunciatio, seu recitatio appellationis nō solū fiat in vno loco, sed in pluribus, & hæc denuncietur & procuratoribus eorundem absentium, si quem dimiserunt, & amicis eorum, vt extra de do. & contu. causam quæ, ex. qui fil. sint legi. perlatum, & ff. ex quibus cau. maio. in integ. resti. l. ergo. nam quantò in pluribus locis fuerit appellatio publicata, tantò maior erit pręsumptio contra absentes, arg. ex. de postu. c. j. & extra qui ma. acc. pos. cùm in tua. *Appellatio vbi intimabitur, si intimandi non reperiantur.*

Adde

Adde ad istam glo.& seq. Do. de Ro.deci.x.incip. in causa beneficiali,&c.de appel. in nouis, & in deci. inf.eo. in antiq.& Doct.in seq.postil.alleg.

h Publicè. Non occultè, sicut faciunt aliqui fraudulenti, qui aduersariorum captata absentia huiusmodi denunciationes faciunt latenter.

Adde, qui malè agit, odit lucem, l.donatio. C.de donatio.& l. cùm impre. C. de contrahend. empt.& vend.de quo vide Cæpolam, in consilio xxxix. col.v. & quæ no.Dyn. & ibi dixi in addi. in regula ignorantia,in ij.additio.de regu.iu.lib.vj.& text.& glo.sing. in c.j.§.j.in verbo publicata, de excommuni. non vitan.in pragm.& gl. in clem.j.de sepul.in verbo publicè,& ibi Imol. & de Zaba. & in cle. causam,in verbo solenniter,cùm ibi no. per Doct. suprà alleg.de elect. & glo.in c.j.§.j.in verbo publici.de concubi. in prag. sanct. & Domin. de Rot. in præceden. postill. alleg. & Abb.Sicu.in consilio c.volu.j.

i Appellationis. Et etiam procuratorij ad cautelam, si per procuratorem fiat hoc, quod dic, vt suprà eod.forma iiij.in glo.continentem.

Adde,quæ ibi dixi in addi.

Qualiter appellatio publicè in ecclesia est legenda, cùm non potest eorum haberi copia,quibus erat ipsa appellatio nuncianda.

FORMA VII.

IN nomine Domini, &c. P. canonicus Nemausen. non volens habere copiã a. B. archipresbyteri & taliũ canonicorum eiusdem ecclesiæ, vt dicebat, vt denunciaret eisdem quandam appellationem, quam ad sedem Apostolicam interposuerat contra ipsos & quemlibet eorũdem, appellationem

nem ipsam legit publicè in maiori ecclesia Nemausen. præsente ibidem cleri & populi multitudine numerosa, dicens & asserens, quòd libenter denunciaret eam eisdem archipresbytero & canonicis, si habere posset copiam eorundem. Tenor autem ipsius appellationis noscitur esse talis. In nomine Domini, Amen. Nouerint vniuersi, &c. Vel sic. Vniuersis præsentes literas inspecturis, &c. vsq; in fi. Actum, &c.

IN nomine Domini, &c.

a Copiam. repete quæ sunt dicta per totum, sup. §. proxim, vbi plenè notatur, quando hæc forma vendicat sibi locum.

Adde, quæ ibi dixi.

Finis ipsius operis cum gratiarum actione ad Deum ipsius operis directorem.

QVoniam ad electionum, vel postulationum negotia ordinanda credo ea sufficere, quæ per me (diuina fauente gratia) ex diuersis iuribus et magnorũ virorũ opinionib. in libello isto diligenti studio sunt collecta, nolo vltrà procedere, ne sim lectoribus onerosus. a. *consulo tamen eis, qui libellũ istum habere voluerint, quod & glosas habeant.* b. *à me editas super ipso, in quib. diuersorum iurium & glosarum ad probanda in eo contenta concordantiæ inducuntur, & nonnulla supplentur etiam, quæ breuitatis causa fuerant prætermissa. Cæterũ, cùm scriptum.* c. *sit: danti mihi sapientiam, dabo.* d. *gloriam omnipotenti Deo, à quo omnis*

sapientia

sapientia noscitur emanare, e. qui huius operis actor esse voluit propitius & director, quiq; mihi laudabile principium, melius medium, & finem optatum in eodem opere contulit, sua ineffabili pietate, sit benedictio & claritas, sapientia, & gratiarum actio, honor, virtus, & fortitudo in secula seculorum, Amen.

QVoniam, &c.

a Onerosus. Nam prolixitas confusionē inducit, vt ext. in procemio decretalium, & onerosa multitudo nihil habet honesti in autenti. de referendarijs ad fin. col. ij. vnde dicit iurisconsultus, ꝙ breuiter cōmemorare necesse est, ff. de offi. præ. l. breuiter, sed & vtilius est pauca idonea fundere, quàm multis inutilibus audientium corda grauare, C. de veteri iu. enu. l. tanta, §. contrarium, ego tamen propter diffusam electionum materiam, circa quam cōtradictores iurium & glosatores plurimum laborarunt, & multa scripserunt, non potui commodè magis abbreuiare, nec sciui excogitare, quòd tanta & tā necessaria materia breuiori stylo posset vtiliter compræhendi.

Adde, quòd gaudent breuitate Moderni, l. præcipimus, C. de appellatio.

b Habeant. Nam per eas plura suppleui ac declaraui, quæ videbantur truncata esse nimiū & obscurā.

c Scriptum. Ecclesiastici, capitulo vltimo.

Vir literatus nō debet esse ingratus.

d Dabo gloriam. Ad hoc enim tenetur quilibet eruditus, vt de scientia sibi data primùm gratias agat Deo, qui cuncta largitur: deinde ministris eius, à quibus edoctus est, nec ascribat prudentiæ suæ, aut ingenio etiam, quod possidet. Nam si gratias non egerit, & scientiam sibi ascripserit, maledicetur, vt xvj. q. j. reuertimini.

Adde ad istam glo. & se. glo. sup. eod. in proœ. in verbo gratiarum, & quæ ibi dixi, & pulchrè Bal. in c. dudum,

dudum, in .ij. colum. nona, ver. de ſapientia Dei procedit intellectus, de elect. & Pet. de Ancha. in conſilio cliij. incipi. mulier volens. Ideo ego inter cæteros magis atq; magis cenſeo, & me reputo omnipotēti Deo, & intemeratæ eius matri virgini Mariæ, Dominæ meæ, & diuis Nicolao, & Hiero. obligatum, quib. primò indiuiduæ Trinitati, & deinde pijſſimæ virgini Chriſti benedictæ Matri, ac toti curiæ triumphanti offero ac reddo gratias immortales, eiſdemque peccatorum meorum humili corde poſtulo & imploro veniam, Amen.

Deus eſt ſcientiarum Dominus.

c Emanare. Nam ipſe eſt ſcientiarum Dominus, j. Reg. capit. ſecundo. Et ſecundum Ambroſium: Omnis ratio ſupernæ ſcientię, vel terrenæ creaturæ in eo eſt, qui eſt caput earum, & actor, vt qui eum nouerit, nil vltrà quærat, quia ipſe eſt perfecta virtus & ſapiētia, & quicquid alibi quæritur, in eo perfectè inuenitur, vt xxxvij. diſtinctio. §. ſed contrà. Vt igitur nihil vltrà quærere habeamus ad cognoſcendum ipſum, ſedulò laboremus, eoque cognito ſic ſibi per deuota virtutum opera placere iugiter ſtudeamus, quòd in extrema retributione iuſtorum cum eis æternæ ſalutis præmia conſequi mereamur, præſtante eo, qui eſt benedictus in ſecula ſeculorum, Amen.

Explicit practica electionum & postulationum magistri Guilielmi Mandagoti, Archydiaconi Nemausensis, & postmodùm Ebredunensis Archiepiscopi, ac sacrosanctæ Ecclesiæ Romanæ demùm Cardinalis: per quam fide docetur oculata modus eligendi & postulandi prælatos. Quinq; & viginti formas ponēs instrumentorum, in huiusmodi expeditionibus necessariorum, vnà cum addi. Magistri Nicolai Boerÿ, Iuris vtriusque Licentiati, de Monte Pesulano.

SEXA-

SEXAGINTA QVINQVE REQVISITA, QVIBVS CONSERVARI, VEL IMPVGNARI POSSIT

sit qualibet electio, tam ex parte electorum, quàm eligentium, ex Petri Biaxij Directorio electionum collecta & excerpta per Matthaeum Boyß. I. L.

Requisita in eligendis 37.

PRIMVM requiritur, vt eligatur is, qui morum habet grauitatem, & sufficientem scientiam. Ac promde clerici ioculatores, si eam artem ignominiosam per annum exercuerint, nudati omni clericali priuilegio, fiunt ineligibiles, text. in capi. j. de vita & honesta. cleri. & ibidem Dominicus libr. vj. Idem de his dicitur, qui dimisso habitu seuis enormitatibus inuerecundè sese immiscent, argum. capit. cùm non ab homine, ca. perpendimus, de senten. excommu. & ibid. Panorm.

De moribus episcopi textus est notabilis in capit. qui episcopus est ordinandus, xxiij. distin. De moribus clericorum agitur in capitu. in his, ead. distinct.

Quæ sciētia requiratur in abbate, episcopo, & alijs ecclesiasticis personis, tractant Panormitanus, Innocentius, Ioannes Andreas, & Hostiensis in c. cùm in cunctis, de electionibus.

Secundò requiritur ætas legitima, de qua agit Antonius de Butrio in ca. præterea, de ætate & qualitate ordinandorum. Vbi amplissimè de simplicibus vel curatis beneficijs, vel alijs dignitatibus, Panorm. in ca. super inordinata, de præbendis.

Tertiò requiritur origo non infecta, debent enim

esse nati ex legitimo matrimonio hi, qui eliguntur, dicto capitulo, cùm in cunctis, cap. innotuit, ca. cùm nobis, de electionibus.

Illegitimi autem licet eligi non possint ad dignitates ecclesiasticas, capitu. j. de filijs presbyterorum, postulari tamen possunt, dict. c. innotuit. Item, si per subsequens matrimonium legitimentur, tunc in fauorem matrimonij eligibiles fiunt, & per omnia legitimis filijs comparantur, glo. in capitul. tanta, qui filij sint legitimi.

De qua legitimatione pulcherrimè congessit Philippus Portius in commu. opinio. lib. quarto, conclusio. xxxv. & Petrus Duennas in regu. fallenti. cccxlvj. cum multis limitationibus, ad quas tanquam ad amplissimum campum confugias. Schurffius consilio prim. cētu. j. latè effectum huius legitimatiōis tradit, quem vide.

Quarto requiritur, vt is, qui eligi debet, sit in sacris. Et si in episcopum eligendus sit, ad minus in ordine subdiaconatus esse debet, sicut etiam eligendus in Abbatem, capitulo à multis, de ætate & qualitate, Ioannes Andreas, & Butrio ibidem, & in capitulo tuam, eodem.

In reliquis dignitatibus varia est opinio, Panormitanus in capitulo dudum, prim. de electio. Conclusiuè tamen dici potest, quòd hodiè eligendus ad prælaturam ecclesiæ collegiatæ & conuentualis debeat esse in sacris actu, aliàs electio est nulla. In alijs inferioribus beneficijs non requiritur ordo ipso actu tempore promotionis, capitulo cùm in cunctis, §. inferiora, de electionibus, capitu. de multa, de præbendis. Satis enim est, quòd promouendi ad talia beneficia sint in minoribus tempore promotionis, & quòd tempore congruo possint consequi ordinē requisitum, textus in capitulo secundo, de institutio. in sext. & in capitulo, si pro clericis, de præbendis.

dis. Et requiritur, quòd sint in minoribus. Nam laicus infans, & penitùs indoctus, seu illiteratus sunt incapaces ecclesiasticorum beneficiorum, Innocen. in cap. cùm nostris, de conces. præbend.

Quinto requiritur, vt quis sit professus regulam, qui eligitur in ecclesia regulari ad ecclesiam talem, capitul. cùm monasterium, de electionibus: & non professus eligi non potest, imò electio est nulla, capi. nullus, de elect. in vj. & capitu. cùm in magistrum, extra eodem.

Sexto requiritur, vt eligendus tantum vnum habeat beneficium, nam qui plures habet dignitates, aut plura beneficia, est ineligibilis, textus in capitul. dudum, secunda de electio. capitu. cùm iamdudum, de præbend. & vtrobique Panormitanus, hodie est extrauagans, Ioan. vicesimo secundo incipiens, execrabilis, vbi in §. qui verò, disponitur, quòd si quis habens dignitatem, personatum, vel officium, & recipit secundum simile, primo non dimisso facto, vel verbo, is vtroque priuabitur, & est inhabilis ad sacros ordines, vel ad quæcunque alia beneficia ecclesiastica, glo. in clemen. si plures de præbend. De dispēsatione autem super pluribus beneficijs tractat Panormitanus in dicto capitulo dudum.

Septimo, nō debet eligendus esse episcopus. Nam is est ineligibilis, ex quo suæ ecclesiæ tanquam coniugi est alligatus, cùm sit inter ipsum & suam ecclesiam vinculum coniugale, capitulo licet, capit. inter corporalia, de translatio. episc. Hinc est, quòd annulum portet, glo. textus & Panormitanus in capitulo clerici, de vita & honesta. clericorum.

Octauo requiritur, ne sit Bigamus. Nam talis ad sacros ordines promoueri non potest, capitulo primo & secundo de Bigamis.

Quare autem bigamus promoueri nō possit, quatuor assignantur rationes, xxvj. distinctio. prima, capitu. in summa.

Nono requiritur, quòd eligendus non ſit Cardinalis, nam talis ad epiſcopatum eligi non poteſt, text. Panormitanus & Ioannes Andreas in capitulo bonæ, prim. de poſtulat. prælatorum, Panormitanus plenè in cap. Eccleſia, de electionib. ij.

Decimo requiritur, quòd eligendus non falſificauerit Papæ literas, nam is excommunicatus eſt, & priuatus omnibus beneficijs eccleſiaſticis, idque perpetuò, text. in capit. ad falſariorum, de crimine falſi. Panormita. ibidem pleniſſimè.

Vndecimo requiritur, quòd non ſit Simoniacus, nam talis eligi non poteſt, cap. ſi alicuius, de electionibus, & ibidem Panor.

Duodecimò requiritur, quòd eligēdus nō ſit ſciſmaticus, talis enim eſt ineligibilis, etiamſi rediret ad eccleſiam, adeò, vt ſi eligatur, electio ſit nulla, capitulo nos conſuetudinem, xij. diſtinctio. & ibi Dominicus j. quæſtio. vij. ca. quia diligentia, de electionib. & ibidem Panormitanus.

Decimo tertio requiritur, ne ſit prodigus, talis enim eligi non poteſt, Bald. in ca. cùm in cunctis, ij. de electionibus, & hoc, ſi notabiliter ſit prodigus, facit textus in l. finali, C. de ſententiam paſſis, Prælati enim Eccleſiarum tales inſtitui debēt, qui nòn ſolùm de ſalute animarum, ſed etiam de extrinſeca vtilitate ſint ſolliciti, Gratianus in capitu. Petrus diaconus xxxix. diſt. & ibi Archid.

Decimo quartò requiritur, ne ſit infamis, nec de facto, nec de iure, c. qui in aliquo, diſt. lj. vbi ponuntur xxvj. impedimenta, quæ impediunt promouendum in epiſcopum. Idem tradit in ca. finali, de poſtulatione prælatorum.

Decimo quinto requiritur, ne ſit vſurarius manifeſtus & publicus, talis enim eligi non poteſt, capitulo de Petro, quadrageſima ſeptima diſtinctione. Eſt enim infamis, l. improbum, C. ex quibus cauſis infamia, & cætera; & per conſequens ad dignitates aſpirare

ſpirare non poteſt, l. neque famoſis, C. de dignitatibus, libro duodecimo, Iaſon in l. Barbarius, de officio prætoris.

Decimo ſexto requiritur, ne ſit excommunicatus excommunicatione maiore, vel minore, nam eligi non poteſt, capitul. ſi celebret de clerico excommunicato miniſtrante. & ibidem Panormitanus. Eſtque conſilium, vt eligendus obtineat abſolutionem ad cautelam, Felynus in cap. dilectæ, de excep.

Decimo ſeptimò requiritur, quòd non ſit ſuſpenſus, capitulo per inquiſitionem, de electionibus, capitulo cùm dilectus, de conſuetudinibus. Sunt autem variæ ſpecies ſuſpenſionum gl. ſingulari, in clement. Cupientes, in verbo ſuſpenſi, de pœnis, Panor. in c. Apoſtolicæ, de excep.

Decimo octauo requiritur, ne ſit repulſus aliàs perſonæ vitio, quia ſemel repulſus taliter amplius eligi non poteſt, c. ſuper eo. de electionibus, & ibi Panor. Fely. in c. ſuper his, de accuſ.

Decimo nonò requiritur, ne ſit corpore vitiatus, veluti ſi habeat magnam maculam in oculo, vel aliud membrum perdidit, Leuitici capi. xxj. & xxxxix. diſtinctio. capitu. hinc enim, capitu. final. de corpore vitiatis.

Viceſimò requiritur, ne ſe ipſum abſciderit, eligi enim non poteſt, ca. ſi quis abſciderit, lv. diſt. c. ex parte, de corpore vitiatis, Ioan. And. in capitulo fina. de poſtulat. prælat.

Viceſimo primò requiritur, ne ſit talis, propter cuius electionem generetur in eccleſ. ſcandalum, talis enim eligi non debet, Panor. in ca. conſiderauimus, & Fely. in c. nihil, de præſcript.

Viceſimo ſecundo requiritur, ne eligendus ſit accuſatus de crimine: vel contra eum fiat inquiſitio, aut ſit denunciatus, c. omnipotens Deus, de accu.

Viceſimo tertiò requiritur, ne eligendus ſit in iudicio confeſſus, conuictus, aut condemnatus, cap. ve-

ſtra, de cohabitatione clericorum, vbi Panormit. Ioannes Andreas in capitu. finali de poſtulat. prælat.

Viceſimo quartò requiritur, ne fuerit homicida, qui eligi non poteſt, nec promoueri, cap. ſi quis hominem, j. q. vij. vide Felyn. in capitu. inquiſitionis, de accuſ.

Viceſimo quintò requiritur, ne exercuerit aliquã. do chyrurgiam, ex qua mors ſecuta fuerit, capitu. tua de homicid. & ibi Felynus.

Viceſimo ſextò requiritur, ne iudicauerit in cauſa criminali, capi. aliquantos, lj. diſtinct. & ibidem glo. bona, in verbo ad ſacerdotium.

Viceſimo ſeptimò requiritur, ne eligendus publicam pœnitentiam egerit, c. pœnitentes, lv. diſtin ca. ex pœnitentibus, l. diſtinct. Ioannes Andreas in dict. cap. fin. de poſtulat. prælat.

Viceſimo octauò requiritur, quòd eligendus non deſcenderit pœnitentiæ cauſa in monaſterium, cap. omnis de pœniten. & remiſſ. talis enim fit ineligibilis, vt notatur in capit. poſt tranſlationem, de renun. Ioan. And. dicto capitulo fina.

Viceſimo nonò requiritur, ne ſit eligendus alterius profeſſionis, vel habitus, quàm ſint eligẽtes, cle. j. de electio. & ibi Cardinalis. Nam malè veniunt inæquales ad aratra iuuenci, Baldus in capitulo, cùm cauſam, de elect. vbi glo. ponit hoc diſtichon:

Nemo boues aſinis curuo coniungat aratro.
Nec geſtet veſtem lino lana quoq; textam.

Triceſimò requiritur, vt ſit liber, non ſeruus, toto titulo de ſeruis non ordinandis.

Triceſimo primò requiritur, ne ſit Neophitus, id eſt, recenter ad Baptiſma adductus, capitu. quoniam multa, capi. ſicut Neophitus, xxxxviij. diſtinct.

Triceſimo ſecundò requiritur, ne ſit eligendus ad ratiocinia obligatus, cap. vnico, de obligatis ad ratioci-

tiocinia, & ibidem Ioan. Andreas.

Tricesimo tertio requiritur, vt eligendus non fuerit aliàs per abusum secularis potestatis electus: nam ea ratione redderetur ineligibilis ad quamcunque dignitatem, cap. quisquis, de electionib. cap. si quis deinceps, xvj. quæst. vij.

Tricesimo quarto requiritur, ne sit electus in discordia, cap. considerauimus de elect. & ibi Panormit. Felyn. in cap. Nihil cum scandulo de præscrip.

Tricesimo quinto requiritur, quòd eligendus nō administrauerit ante electionis confirmationem, ca. auaritiæ de electionib. in vj. & ibi Archi. ca. super eo, & Panor. in ca. Qualiter de electionibus.

Tricesimo sexto requiritur, quòd eligendus non celebrauerit scienter in casibus non permissis à iure, aut ex priuilegio in ecclesia Ecclesiastico interdicto supposita, cap. is qui, §. is verò, de sententia excommunicationis, & ibi Dominic. in vj.

Tricesimo septimo requiritur, vt eligendus non detinuerit aliquam ecclesiam sua negligentia, vltra sex menses viduatam, cap. inter corporalia, de translatione Episcopi.

Requisita in eligentibus 28.

PRrimo requiritur, vt eligant secundum priuilegia ecclesiæ concessa, alias electio esset in causa cassationis, non tamen esset nulla, cap. considerauimus de electionibus.

Secundò requiritur, vt electio fiat de gremio ipso, si priuilegium vel statutum habeat, vt fiat de certo gremio, alias electio erit nulla, & inualida text. in prag. tit. de elect. versi. non derogando.

Tertio si eligentes velint ad secundam electionē progredi, necessum est, vt prima cassetur. Nam secunda non tenet, si non fuerit cassata prima, cap. considerauimus de electionibus, Ioannes Andreas in

cap.cum nostris, de concessio.præbenda.

Quarto requiritur, vt eligentes sint in libertate, nullo modo per alium impediti, aut compulsi, aliàs non esset electio, si electoribus adimeretur libertas eligendi, cap. vbi periculum §. cæterùm de elec. in vj.

Quinto requiritur, ne sint eligentes suspensi cap. cùm inter R. seniorem, & cap. cum Vintoniensis de electionibus.

Sexto requiritur, ne eligentes vel postulantes admittant postulatum ad administrationem ante admissionem à superiore factam, quod si fecerint, priuantur potestate eligendi vel postulandi, capi. bonę de electionibus.

Septimo requiritur, vt eligentes non sint excommunicati, puta maiori excommunicatione. Nam hi eligere nequeunt. Si autem minori excommunicatione pulsati sint, eligunt, cap. illa quotidiana de electionibus, & cap. si celebret, de clerico excommunicato ministrante, & ibi per Panormitanum gl. in cap. perpetuo, de elect. in vj.

Octauo requiritur, quòd eligentes nō eligant per abusum secularis potestatis, quo casu electio est nulla, & eligentes sunt priuati potestate eligendi. Item quę à beneficio suspensi cap. quisquis de elect.

Nono requiritur, quòd eligentes non eligant scienter indignum, quo casu priuarentur potestate eligendi, cap. cùm in cunctis §. clerici de electionibus & ibidem Panormitanus & Ioannes Andreas. Idem dicitur si scienter indignum postulent, cap. gratum de postulat. pælat. & ibidem Panor.

Decimo requiritur, vt eligentes non admittant laicos ad coeligendum, aliàs electio esset nulla, capit. Messana de electio. nec valeret pactum cum prælati consensu, vt laici admittantur, capi. sacrosancta de electi.

Vndecimo requiritur, quòd si mandetur per Papam, vt eligentes procedant ad electi. forinsecorum,

rum, alioqui consiliarij prouideant, tunc eligẽtes in tractatu electionis eorum consilium requirere debent, & expectare responsum, aliàs electio non valeret, cap. cùm in veteri, de elec.

Duodecimo requiritur, ne eligentes sint Symoniaci, quòd si factum fuerit, electio est nulla, capitu. de alicuius de elect. & vnius quidem eligentis Symonia totus electionis actus inficitur, capit. Nobis de Symonia. De dispensatione cum Symoniaco vide Felynum & Panormita. in cap. de Symoniacæ de Symonia.

Decimo tertio requiritur, ne eligentes sint furiosi, neque mente capti, qui eligere non possunt, Mandagotus j. parte cap. vij.

Decimo quarto requiritur, vt eligentes sint in ætate legitima, capit. de eod. de elect. libro vj. Requiritur enim in electione consilij maturitas, vt melior & vtilior eligatur, cap. constitutis, ij. de appellationibus, de ætate verò plurima Anthonius de Butrio in capitul. præterea de ætate & qualitate ordinandorum.

Decimo quinto requiritur, vt eligentes sint in sacris constituti, aliàs non haberent vocem in electione, siue ecclesia sit cathedralis, siue collegiata, regularis vel secularis, etiamsi ab alijs coelectoribus voluntariè permitterentur text. in cler. vt hi, qui de ætate & qualitate.

Decimo sexto requiritur, vt si electio sit facienda in ecclesia regulari, quòd tunc eligentes sint ipsam regulam professi. capit. ex eo, de elect. in vj. & eodem titu. in cap. indemnitatibus.

Decimo septimo requiritur, ne sint eligentes interdicti, qui eligere non possunt, cap. cùm inter R. seniorem de electionibus, electio autem facta in loco interdicto valet, Ioan. Andreas, & Panor. in ca. j. de postula. prælatorum mox in fine.

Decimo

Decimo octauo requiritur, quòd eligentes non celebrauerint scienter in casibus non permissis à iure vel ex priuilegio in loco interdicto Ecclesiastico supposito, nam ij, si in tali loco in casibus non permissis celebrassent, eligere non possent, text. in ca. is qui, in ecclesia §. is qui scienter, de sententia excommunicat. in. vj.

Decimo nono requiritur, ne eligentes sint hæretici, nam sunt excommunicati, cap. excommunicauimus, & hæreticis, & per consequens ineligibiles actiuè & passiuè,

Vicesimo requiritur, quod eligentes non sint priuati per sententiã, vt quia fortè non elegerunt secundũ formam in cap. quia propter, de electione. Nam tali casu non teneret electio.

Vicesimo primo requiritur, quòd eligentes procedant ad electionem infra tres menses, dum tamen nõ sint legitimè impediti: quo casu tempus non currit, cap. ne pro defectu de elect. Currit autem tempus à die notitiæ, non à die vacationis, cap. quia diuersitatem de concessione præbendarum, & ibidem Panormitanus.

Vicesimo secundo requiritur, vt eligentes Episcopum vel Abbatem sint contriti, confessi, & sacrosancta Eucharistia cibati, idque ex dispositione concilij Basilei, de quo in pragma. titul. de electionibus. §. & cum humanæ.

Vigesimo tertio requiritur, vt quicunque eligentes, antequam ad electionis actum procedant, vinculo iurisiurandi se astringant, iuxta formam propositam in d. §. & cum humanæ.

Vicesimo quarto, vt eligentes nõ sint ingressi religionem probandæ regulę caussa, qui eo tempore licet retineant beneficia, cap. beneficium de regularibus & transeuntibus, lib. vj. tamen ne detur eis vagandi materia, & ab eorum proposito distrahendi eos, ad electionem vocari non debent, quæ tamen

quæstio

quæstio controuersa est tradita per glo. in d.cap.Beneficium,de regularibus.

Vicesimo quinto requiritur,vt canonici eligentes non sint supernumerarij, nisi fortè tales per consuetudinem admittantur.ad electionem,glo. in ca.cùm Martinus de constitutionibus & ibidem Bald.

Vicesimo sexto requiritur, vt canonici eligentes sint in possessione iurium canonicaliũ, Anchoranus in cap.hi,qui de præbendis,in vj.

Vicesimo septimo requiritur, vt eligentes non sint vagabundi,quales ad electionem non vocantur, Specul. tit.de elect.§.ad elect.

Vicesimo octauo requiritur, vt ille,qui est de collegio,quod eligere debet, non fuerit alias religiosus de ordine mendicantium.Nam tales non habent vocem in cap. text. in cle.vt professores de regularibus & transeuntibus, &c.

Versus ex Hostiensis summa titut.de electionibus,§.Et qualiter col.ij.quibus impugnari posit electio.

Mixti,natales,vitium,laicalis abusus,
Temporis elapsus,interdictumque,ligata
Alæ, viuentis locus, appellatio, Papæ
Iussus,forma viri,reprobatio,neophitusq;
Defectus verbi,populi voces, anathema,
Simon, discordans sit sit,suspensio,scisma,
Ius electorum nullum dat quodlibet horum.

Explicatio.

Mixta, electio per laicos & clericus nulla est, cap. Messana. 1

Natales,quando defectus est in natalibus,puta illegitimus est. ca.innotuit. 2

Vitium, puta defectus corporis, vel vitium & pecca- 3

peccatum mortale,vt homicida vel ſimile.

4 Laicus abuſus, veluti per impreſſionem vel per laicalem poteſtatem,cap.quiſquis.

5 Temporis elapſus,puta trimeſtre vel ſemeſtre,ca. Ne pro defectu, hoc ti.c.ij.de conceſſione præbendę.

6 Interdictum, ſi ab interdicto vel de interdicto ſit facta electio, cap.cum inter R.ſeniorem.

7 Ligatæ alæ, vt puta quia Epiſcopus eſt, qui eligi non poteſt,quia iam coniugatus eſt, cap.fin.de poſt. præla.

8 Viuentis locus,quia eccleſia non vacat cap.j.& c. cum noſtris de conceſſi.præbendæ.

9 Appellatio iuſta.cap. conſultauimus cap.auditis.

10 Papæ iuſſus cap.cum in veteri.

11 Forma viri,quia data erat forma per Pontificem capit. cum dilecti, vel per conſuetudinem,vel priuilegium.

12 Reprobatio,quia aliàs fuit reprobatus propter delictum,cap.gratum de poſtulat. prælatorum ca. ſup. de electio.

13 Neophitus, cap. ad noſtram, capit. cum in magiſtratu.

14 Defectio verbi, quia verbalis eſſe debet,c.eccleſia.

15 Populi voces, ad vocem populi nemo eligendus cap.ij.

16 Anathema, ſi excommunicatus ſit eligens vel electus.

17 Simon,ſi Simoniaca ſit,cap.ſi alicuius.

18 Diſcordans, ſi ſit diſcordia cap.j. & ij.de poſtula. prælat.

19 Suſpenſio, quia ſuſpenſus ſit electus vel eligens.

20 Schiſma,cap.quia diligentia.Hæc Biaxius, & Hoſtienſis in ſumma ſua.

MISCEL-

MISCELLANEA QVAEDAM CAPITA IN MATERIA ELECTIONIS PER MATthæum Boyss, Iuris Licentiatum collecta.

Electio quid.

ELectio est alicuius personæ ad prælaturam vel societatem fraternam canonicè facta vocatio. Glossa in cap. vnico, in verbo vera de postulat. prælator. libro vj. Debet autem eligens loqui in præsenti tempore, non in infinitiuo modo, Puta. Ego. N. eligo talẽ, non aũt sic. Ego volo eligere talẽ. Boerius deci. j. in j. Sic Pet. Rebuffus in sua praxi beneficio. electio est ad prælaturas vel beneficia vacantia ab his, ad quos

ad quas ea res pertinet, ritè facta optio. Aliter definitur in hunc modum. Electio est alicuius personæ idoneæ ad dignitatem vel fraternam societatē seruata forma canonicè facta vocatio. Colligitur hæc definitio ex cap. cùm in cunctis ca. cum ecclesia Vulterana, cap. quia propter, de elect. Clauasius in summa angelica in verbo electio.

Forma eligendi triplex.

TRes sunt formæ procedendi in electionibus, Per viam spiritus sancti, per inspirationem nimirum, & per quasi inspirationem. Mandagotus cap. lxij. sup. libro. j. Quando videlicet eligitur quis auctore Deo, vt fuit electus Diuus Nicolaus, Ambrosius. & Seuerus, ca. Statuimus, §. in his omnibus, lxj. dist. talis electio dicitur facta per inspirationem diuinam. De hac parum tractatur: quia peccatis nostris exigentibus raro occurrit hodie, vt inquit, Petrus Biaxius in suo directorio parte iij. capit. xvj. Electio quasi per inspirationē est, quando omnes de collegio vno ore consentiunt in aliquem, & nō constat, quòd auctore Deo fuerit facta, sed præsumitur, quòd per inspirationem fuerit facta propter cōcordiam. De hac vide Hostien. titu. de elect §. Qualiter versic. tertia forma.

Altera est forma per viam compromissi, de qua Mandagotus ca. xxxix vsque ad l. j. Raro etiam proceditur per hanc formam. Ea ratione, quòd pauci velint sua voce priuari, & alijs committere, nisi aliquādo: puta quando eligentes verentur, ne in horum vel illorum indignationem incurrant eligendo vel non eligendo talem: vel quando eligentes timent impressionem in electione, & tunc committunt electionem Romano Pontifici. De hac forma agitur in cap. causam quæ, cap. in causis, cap. cum dilecti. cap. quia propter.

Potest autem hanc formam etiam vnus ex eligen

tibus

tibus impedire text. in dic. cap. in causis, Panormita. ibidem.

Tertia forma est per viam scrutinij. Mandagotus in capit. xxij. ad cap. xxxv. Et hæc forma est difficilis propter iuris & praxios imperitiam, glo. in cap. cùm expediat de elect. in vj. Et propter eius difficultatem est inuenta forma compromissi. Panormitanus in ca. quia propter. Et hæc forma est vsitatior, tum quòd rarius contingat illa diuina inspiratio: tum quòd via compromissi non ita sit prompta, propter promptum hominum animum ad dissentiendum. Nam velle suum cuique pulchrum est, nec voto viuitur vno, teste Persio.

Cauendum est itaque, ne peccetur in forma vel in materia huius electionis per scrutinium.

Substantialia formæ per scrutinium decem & octo.

PRimum est, vt procedatur per eligentes in vnũ congregatos. Sic spiritus sanctus descendit in Apostolos congregatos. Actuum ij.

Nec sufficerent consensus eligentium singulariter in cameris præstiti, consentire enim eos oportet collegialiter, textus in ca. in Genesi. in glos. in verbo communiter. Glossa in verbo formam, in capi. sicut cùm de elect. libro vj. Ioannes Andreas in cap. quia propter, & Panor. ibidem.

Huc pertinet illa quæstio, quòd nimirum ciuitas vel vniuersitas non possit dici peccasse, nisi communicato cõsilio & habita deliberatione, de qua quæsti. vide Bartolum in lege autem facta de pœnis, Panor. & Felyn. in cap. dilectus de Symonia. Oldendorp. de æquitate in fine. Boerium j. decisi. de seditiosis glo. vij. Schurpffium consi. x j. cen. iij. num. vj. Alciatum in l. ciuitas, si certum petatur.

Ciuitas quã do dicatur delinquere.

Secundum ſubſtantiale eſt, vt per collegium aſſumantur ſcrutatores d. c. quia, in verbo aſſumantur. Neque enim ingerere ſeſe debent, alias ſunt ſuſpecti quia omnia §. j. de procuratoribus. Ioan. Andreas in d. cap. quia propter.

Licet autem dicat Innocentius in cap. In Geneſi valere & ſubſiſtere electionem, ſi tacitè progrediantur ſcrutatores nō electi per capitulum vel collegiū: tutius tamen eſt, vt aſſumantur, Panorm. teſte. in d. cap. quia propter.

Tertium ſubſtantiale eſt, formæ per ſcrutinium, vt aſſumantur ſcrutatores in ternario numero, & non plures nec pauciores, & hæc communis eſt opinio, licet alij exiſtiment non eſſe de ſubſtantia. Ioannes Andreas, & Panormita. in dic. cap. quia propter. Vide Hoſtienſis duplicem rationem in hoc tit. d. §. qualiter.

Quartum ſubſtantiale eſt, vt hi ſcrutatores ſint de collegio eligentium, Panor. Innoc. & Ioan. Andr. in d. cap. quia propter.

Quintum eſt, vt ſingulorum vota in ſecreto exquirantur, ad hoc, vt quiſque liberius ſuum votum dicere poſſit. Boerius deciſi. j. numer. lxij. textus in d. cap. quia propter. Exemplo Danielis (in cap. xiij. Danielis) qui ſenes ſceleratos ſigillatim & ſecreto interrogauit, textus eſt pulcherrimus in cap. in cauſis de elect in verbo ſeceſſiſſent in partem. Sic quoque teſtes audiuntur ſeparatim & ſecreto, aliàs non valet eorum depoſitio, capitul. venerabili de teſtibus.

Septimum eſt, vt omnium vota exquirantur, textus in ca. quia propter. Adeò vt etiam ipſa ſcrutatorum vota ſecreto & ſeparatim fieri debeant. Innocentius in cap. quia propter. Sic Hoſtienſis in dic. §. qualiter. Et ſi vnius omitteretur votum, electio eſſet nulla.

Octauum eſt, vt exquiſita vota redigantur in ſcriptis

ſcriptis,text. in d.c.quia. Num verò debeat fieri ſcriptura publica an priuata, magna eſt contentio inter Panor. Innocentium & Ioãnem Andream,qui diſſentiunt inter ſe,quos vide.

Nonũ eſt ſubſtantiale,vt vota electorum per ſcrutatores vel notarios publicentur in capitulo. Panor. & Ioannes Andreas. Forma autem talis eſt, vt legãt ſcrutatores nomina, & quærant num quiſquam cõtradicere poſſit, num aliter ſcriptum ſit, quàm volatum per ſingulos.

Decimum eſt ſubſtantiale,vt hæc publicatio mox fiat & in continenti nullo intermedio actu. Hoſtienſis d.§.qualiter.Simile eſt in l.j.§.qui præſens de verbo obl.& in l.hac conſultiſ. C.de teſtam. quibus locis continuo actu quid fieri debet.

Vndecimum eſt, vt poſt hanc publicationem votorum, fiat collatio numeri, meriti,& zeli, gloſſa in verbo collatione, in capit. quia propter, & in cap.in Geneſi.

Duodecimum eſt ſubſtantiale, vt dicta collatio numeri,zeli, & meriti, fiat mox poſt publicationem, nullo etiam extraneo actu intercadente. Panor.in d. cap.quia. Medium tamen interuallum veluti mora naturalis non noceret.

Decimum tertium eſt,vt poſt huiuſmodi collationem factam, ſequatur communis electio cap. in Geneſi, ca.eccleſia, hoc tit. debet etiam fieri hæc communis electio per vnum, nomine ac vice totius collegij per verba ſingularis numeri,in hac forma. Ego N.meo & capituli nomine eligo talem,gloſſa & Dominicus in capitul. ſicut, in vj. de electio. Aliam formam ad longum tradit Biaxius in capitulo xxxiij. parte iij.

Decimum quartum ſubſtantiale eſt, vt electio fiat etiam ſtatim poſt habitam collationem numeri,zeli, meriti, nullo actu extraneo intermedio, ca. cùm poſt petitam de electionibus. Panormi.ibidem,qui tenet

contra Innocentium contrariantem. Hostien. tenet idem cum Panor. in d. §. qualiter.

Decimum quintũ substãtiale est, vt is eligatur, in quẽ maior & sanior pars capituli consenserit, tex. in c. quia, & ibi Andreas & Panor. textus in cap. ecclesia in ij. eodem titu. & quòd hæc duo coniunctim & simul requirantur, tenet Hostiensis in d. tit. de elect. §. qualiter, vbi multa allegat iura. vide Abba. in di. cap. ecclesia.

Decimum sextum est, vt talis electio fiat verbaliter, & viua voce, textus in cap. ecclesia in primo & ibi Panor tex. in cap. sicut in vj. requiritur itaque verbalis pronunciatio.

Sic in baptismo requiruntur verba, ca. detrahe j. q. j. cap. j. de Bapti. sic verba requiruntur in Eucharistia, cap. panis de consecr. disti. ij. sic in Apostolorum petitione, cap. ab eo,, de appellat. in vj. Panor. in di. cap. ecclesia j. de elect.

Differentiam inter matrimonium carnale, quod nõ requirit verba, & matrimonium spirituale, quod verba requirit, vide Ioan. Andr. in ca, tuæ de sponsal. in multis etiam casibus solum factum consideratur non verba, nota glossam singul. in cap. dilecti. ij. de appellat.

Decimum septimum substantiale est, vt facta electio publicetur statim solẽniter, non debet enim esse Petr. clãdestina, textus in d. cap. quia, §. electiones de electionibus Innocen. & Panor. Clandestina enim est ipso iure nulla.

Decimum octauum est, vt præmissorũ omnium seruetur ordo, nec præposteratio aliqua fiat, Panor. & Ioan. Andr. in cap. quia propter.

De his omnibus vide Panormita. & Innocen. in d. cap. quia propter, & Petrum Biaxium qui hæc omnia longissimè præter cæteros persequitur in suo directorio electionum, quæ omnia sunt de forma

&

& substantia electionis, ita vt si vnum absit, totus a-ctus electionis sit inualidus, argumento l. si vnus. C. de testamentis. Petrus Anchoranus in cap. si confirmationem de electio. lib. vj. His adde, quod ait glos. in cap. Nullus, lxiij distinc. electio debet esse communis, consonans & canonica, quorum trium si vnum absit, non valet electio, sed est vitiosa. Et consensus quidem non separatim, sed coniunctim in congregatione præstandus est.

His octodecim substantialibus, hodiè per pragmaticam sanctionem addita sunt tria nouo iure videlicet, auditio missæ sancti spiritus: sacrosancta corporis Christi susceptio, & iurisiurandi præstatio, vt habetur in titulo de pragmatica §. & cum humanæ. Et per consequens sunt hodiè viginti & vnum substantiale electionis per scrutinium.

De electione fratris mendicantis ad prælaturam extra suum ordinem agitur in cap. quorundam oculos libro vj. & ibi Philip. Franc.

De electione Abbatissarum & Priorissarum agitur in cap. indemnitatibus libro vj. vbi Philip. Franc. & Ioannes Andreas recẽsent vndecim specialia circa horum electionem, & ponuntur eadem ibi in glossa finali.

Nota vndecim specialia circa moniales.

Forma & solennitas cap. quia propter.

NOta diligenter, superior illa solennitas formæ per scrutinium, quæ potissimum traditur in hoc capitu. quia propter, non seruatur in electione omnium dignitatum ecclesiasticarum, sed tantum præcisè in dignitatibus cathedralibus, quales sunt Episcopales, Archiepiscopales & superiores vsque ad summum Pontificem exclusiuè. Item in dignitatibus collegiatarum ecclesiarum, quarum prælati habent generalem iurisdictionem tam in ciuilibus, quàm in criminalibus, veluti in dignitati-

bus Abbatialibus, pro hoc est glossa in cap. quia propter, in verbo viduatis. Et ita videtur sentire Ioann. Andreas & Panormita. in hoc capitu. quia, quos super hoc videre licet, item vide Mandagotum parte j. cap. xxj.

Ex his sequitur, quòd solennis illa forma non est necessaria in electionibus aliorum beneficiorum seu prælatorum à supradictis, & sic in dignitatibus post pontificalem, & in præbendis, quæ solent conferri per electionem, non seruatur prædicta solennitas, satis enim est, vt in talibus quis eligatur à maiori & saniori parte, pro quo est glossa in cap. sicut de elect. in sexto in verbo formam. Et ibi Francus, Dominicus, & Ioannes Andreas. Consuetudo tamen, si qua sit, in ea re sequenda est & obseruanda. Mandagotus dic. cap. xxj. Biaxius in directorio cap. xxxix. parte .iij.

Tempora electionum & collationum expediendarum.

ELectio in ecclesijs cathedralibus vel regularibus fieri debet intra tres menses, quod si facta non sit, deuoluitur eligendi potestas ad superiorem, cap. xxxxj. Ne pro defectu, de electio. & hoc saluo modo intellige, puta verum esse respectu principalis prælati, puta Episcopi vel Abbatis. Nam non habet locũ in canonicalibus vel dignitatibus minoribus, & in beneficijs alijs, sitis in ecclesijs cathedralibus, in quibus datur semestre tempus ad eligendũ vel prouidendum, cap. ij. de concessione præbenda. glossa expressa in cap. xij. dilectus, eodem titul. quæ dicit, quod dictũ cap. Ne pro defectu, locum habeat in Episcopatibus Archiepiscopatibus & Abbatijs, capitulum verò ij. Nulla, locum habet in minoribus dignitatibus & beneficijs.

Atque ita Panormitanus intelligit capitulũ, ne

pro

pro defectu, in quibuscunque prælatis regularibus principalibus ecclesiarum regularium, quocunque nomine nuncupentur, siue abbates, siue priores, siue Præpositi, aut archipresbyteri. De his latius agit Biaxius in directorio, c.lxij. parte iij.

In eadem sententia est Rebuffus sub titulo de deuolutionibus, vbi inquit: Maiores dignitates, vt episcopales & aliæ tribus debent infra tres menses, capitul. ne pro defectu, capitu. postquam, l. distinctio. Alię verò dignitates inferiores, & quęlibet beneficia regulariter debent cõcedi intra sex menses, siue per electionem, capitul. cùm nostris, capitulo dilectus, capitul. postulastis, & Panormitanus ibidem de concessione præbendarum, siue per collationem capitu. ij. illo, eod. titu.

Præsentatio verò beneficiorum duplici quoq; fit tempore. Nã ecclesiasticus patronus habet semestre tempus ad præsentandum, Ro. deci. x. de iure patro. in antiq. & deci. vj. in nouis, de iure patro. c. vnico de iure patro. in vj. Rebuffus de Instit. vel præsentatione, in praxi beneficiali, fol. (mihi) xxix.

Laicus verò patronus tantùm habet 4. menses ad præsentandum, d. c. vnico. Laicus aũt patronus dicitur, qui ius patronat⁹ habet ratione sui patrimonij, sicut ecclesiasticus ratione suæ ecclesiæ, glo. & Doct. in cle. vlti. de iure patro. Rochus Curtius de iure patronatus.

Et si hęc tempora in conferendo, vel in eligendo fuerint obseruata, non tunc cadunt patroni, vel electores pro prima vice ab electione, & deuoluitur ius ad superiorem, dicto capitulo, ne pro defectu. Ratio deuolutionis est multiplex, tum ne beneficia, vel ecclesiæ diu essent in suspenso cum damno animarum, si fortè interim lupus accedat, & dominicum gregem inuadat, dicto capitulo, ne pro defectu, tum etiam propter publicam vtilitatem, ne iura & ecclesiæ sint in incerto, argument. l. j. de vsucap. & vt

actus executioni mandetur, quod aliàs non fieret, quia primus collator nunquã faceret, vt semper fructus perciperet. Quod tamen publicè interest argu. auth. Hoc amplius de fideicommissis, vbi si hæres sit negligens in soluendo legatum, deuoluitur hæreditas ad cohæredes vel substitutos, §. si quis autem nō implens, de hæredib. & falcid. Sic mater in petendo tutorem negligẽs, deuoluitur ad proximiores, l. ij. §. si mater, ad Tertull.

Quando tempus currat, & an ante sepultum prælatum electio fieri posit.

NOta, quòd tempus ad eligendum currat electoribus scientibus mortem prælati statim à mortis hora, cap. obeuntibus, lxiij. distinctio. & cap. postquam, l. distinct. Ergo poterunt statim ad electionem progredi etiam non humato prælato defuncto, & insepulto, Ioannes Andreas in capitul. bonæ, de elect. & hoc tenet glosa ibidem, singula. quam ibi notat Panor. quamque sequitur Ioan. An. Innocen. & Compostel. pro his textus esse videtur in cap. si electio, in vj. vbi idem tenet Dominicus & Philip. Francus. Et hæc opinio verior est de iure.

Nam textus in cap. bonæ, quanquã id prohibeat intelligi, tamen debet, ita, quòd honestius sit differre electionem, quàm statim progredi. Honestum est enim, vt prius prælatus sepeliatur, quàm futurus pastor eligatur. Si tamen fiat electio, illa non cassabitur, nec erit ob id nulla.

Est etiam quandoque conducibile ecclesijs, vt statim mortuo prælato procedatur, si timor est impressionis, aut aliud impedimentum. Sæpè enim principes dant literas commendaticias ad electores, atque ita de gratia agitur & fauore, non de eo, quod vtile est ecclesiæ. Hæc Biaxius latius in directorio, & Panor. in d. cap. bonæ.

Nota

Nota diuersa tempora circa electionem.

Primò dantur electoribus tres menses ad eligendum, vel sex, secūdum distinctionem paulò ante traditam, capit. ne pro defectu, capitu. secundo, de concess. prębendarum.

Secundò, datur ad præsentandum tempus, quàm potest citius fieri, & adhuc octo dies, c. quā sit, eo. ti. & c. Cupientes, in princip. §. cæterùm.

Tertiò datur ad consentiendum vnus mensis, si libertatē habet consentiēdi, aliàs arbitrabitur iudex.

Quartò ad petendam confirmationē dantur tres menses, c. quàm sit., sup. hoc titu.

Quinto dantur tres menses ad consecrationem, c. quoniam, c. distinct. & distin. lxxij. capitu. ij. hæc tradit glo. in cap. xxvj. si electio, in verbo aliam, in vj.

Eligentes adiurari debent in modum sequentem.

SIc dicent scrutatores. Nos N. scrutatores ex potestate nobis per capitulum concessa adiuramus te per patrem, filium, & spiritum sanctum, vt semotis quibuscunque fauoribus, odijs, & rancoribus secundum Deum, & conscientiam tuam in illum votū tuum dirigas, & illum in prælatum ecclesiæ nunc vacantis nomines, quem in spiritualibus & temporalibus reputaueris vtiliorem. Hæc forma habetur in c, ij. constitutis de appellationibus, & Speculator eam tradidit de electionibus.

Alia forma iuramenti.

FRater dilectissime. Quemadmodum boni operis fructum sibi comparat is, qui rectum & incorruptum tenet iudicium in eligendo aliquo prælato, vel pontifice, ita quoque graui semetipsum afficit damno, qui ad dignitatis summæ collegium promouet indignum. capitul. miramur, lxj. dist. Et ideo Deum præ oculis habe, cuius hic causa agitur, & ne

te abducat odium, fauor, timor, amor, qui humanos ſenſus peruertere ſolent, atque ideo adiuramus te, vt per conſcientiam tuam, & ſub animæ tuæ periculo eum nomines & eligas, quem dignum atque vtilē huic eccleſiæ noſtræ futurum eſſe exiſtimes, &c. Talem formulam tradit Nicolaus Boerius in deci. j. nu. xxxij. Petrus Biaxus capi. xxvj. par. iij. per totum. Et Ferdinandus Vatquius in illuſtribus controuerſijs iuris, c. xxxxv. nu. xv. lib. j.

Debent etiam ſcrutatores poſt vota ſingulorum interrogare, quo deſiderio, quo affectu, qua conſcientia moueantur ad petendum talem, & non ſolùm exquirere, ſed etiam ſcribere zelum & meritum nominantium & nominatorum, c. dudum, hoc ti. Boerius nu. xxxiij. d. dec. j.

Num ius eligendi per ſcriptionem acquiri poſsit.

HVius quæſtionis ſedes eſt in c. de quarta, extra de præſcript. vbi Ioan. And. & Innoc. concludunt, quòd ius eligendi pręſcribatur 40. anni, propter cauſam, quaſi continuam, facit tex. in c. cùm de beneficio, de præb. lib. vj. gl. & Doct. in c. cùm vbi, de electionibus, vbi habetur, quòd conſuetudo tribuat ius eligēdi, Baldus in l. ij. C. de ſeruitute, vbi inquit, ius eligendi, & omnia iura ſpiritualia, vel annexa ſpiritualibus præſcribuntur ſpacio 40. annorū, non attenta cauſa continua, vel diſcontinua. De his plenè vide Balbum de præſcrip. in P. par. quintæ principal. viij. quæſt. per totum.

Quale ius habeat electus.

ELectus omnino venit per ſuperiorem confirmandus, glo. in rub. de poſtulando, in vj. & ante confirmationem non habet ius in re, ſed competit ei ius ad rem reuocabile, vel cōfirmabile per ſuperiorem confirmatorem, glo. in c. noſtri, in c. tranſmiſſam,

missam,de electio. Rota decis.vj.in nouis,de electio. sed aduerte,glo.in ca.quanto,distin.lviij. & Archid. in c.is cui,de elect.in vj.dicunt, quòd electo acquiratur ius in re, puta beneficio post canonicam electionem, etiam ante confirmationem. Verũ id ita intelligi debet, quòd ius acquiratur in re, puta ius persequendi electionem, & non tale ius, quale post cõfirmationem acquiritur,ita declarat Rota di.decis.

Huc pertinet, quòd sola electio non faciat Imperatorem, glos.in capitu. legimus, distinct.xciij.in verbo Imperatorem, vnde qui est electus in Imperatorem,ante coronationem non valet eius rescriptum, de quo Iason in l.quamuis,C. de inoffic.testa. Sicuti qui electus est ad episcopum,sed nondum consecratus,non potest exercere episcopalia, nec indulgẽtias concedere,Iason ibidem, num.iiij.Dicitur enim tantũ habere ius ad rẽ,non in re. Natta consi.ccxxxxiiij.

Quòd autem electus non habeat ius, nisi per confirmationem, textus est in cap. super his, de accusationibus,mox in fine.De hoc vide glo.in cle.j.vt lite pendente,in verbo collatio, vide c. fin. de concessio. præbend.lib.vj.

Per electionem & præsentationem acquiritur ius ad rem, per institutionem & confirmationem ius in re,Cassadores decis.xviij.num.iiij.de præbendis, per glo.in c.dilectus,de offic.delega.per glo.in cap. cùm Bart.de re iudicata,& ibi Abb.col.iij.per tex.in dicto cap.final.de præbendis.

Quòd dicimus electionem solam nõ tribuere ius, limitatur multis modis. Primùm in electione facta per principem. Secundò, quando superior habet necesse confirmare. Tertiò,in minoribus dignitatib.nõ procedit,sed in maioribus.Quartò, in electione Pontificis. Quintò in electione abbatissæ. Sextò, fallit,si consuetudo ius in re tribuit, quas limitationes latius,vide apud Petrum à Duennas in fallentijs, in verbo electio.

Ele-

Electus non confirmatus, si administrat, non solùm priuatur iure sibi competenti ad rem, sed etiam efficitur ineligibilis ad omnia beneficia, Ioan. Andr. in capitu. auaritiæ, lib. vj. de elect. Ratio est, quia priuatur propter suum delictum & vitium, capit. super eo, extra eod. notauit Milis in repertorio, Ro. decisio. vj. num. iiij. de renun. vbi tenet, quòd cùm electus exercere non possit suum ius sine priuatione, ergo nullum habet.

Quia verò canonicè electo non est quæsitum ius in re, sed ad rem, itaque quidam putant Pontificem posse huiusmodi vacans beneficium alteri conferre præueniendo superiorem confirmatorem, vel collatorem, si enim ius in re esset quæsitum, tunc Papa nō præsumeretur velle hoc facere, de qua quęstione plenè vide apud Rotam in decis. xvij. per totum, de præbendis in nouis. Vide Geminianum in alleg. c. quanto, lxiij. distin. an id facere Dominus Papa possit.

Electus an renunciare possit.

ELectus ante cōfirmationem superioris potest iuri suo renunciare in manus eligentium, etiā si electioni de se factæ consenserit, quemadmodum quoque pręsentatus per patronum renunciare potest suo iuri ante Institutionem, idq; ea ratione, ꝙ habeat ius ad rem, cui iuri facilius renunciatur, quā iuri in re, quod latius vide apud Rotam deci. viij. de iure patronatus, in nouis.

Nota, quomodo quis pœnitere posit.

Qui vocatus ad eligendum dixit se nolle venire ad electionem, potest rursus pœnitere, & ad eam venire, re integra, puta ante electionem, & scrutinium factum, glo. in capitu. lvij. ecclesia, in verbo adijcere ibi. Si verò ante electionem additio est marginalis ad l. quòd si minor, §. Scęuola de minoribus, vbi pulcher textus est, quòd minor, qui repudiauit, vel omisit hęreditatem, vel bonorum possessionem, rursus audiri debeat, si velit.

Simile

Simile est, quòd qui appellauit semel, atq; ita sententiam impugnauit, rursus ab appellatione interposita desistere potest pœnitentia ductus, l. si quis libellos, C. de appellatio. capit. ei, qui appellat, ij. q. vj.

Per quæ ego existimo procuratorē posse suo mandato renunciare, & sese illo exonerare, & rursus eundem posse illud ipsum repetere & reassumere, vt in eadem causa parti inseruiat, licet dixerit, quòd nollet procurator esse, quod multò magis verum existimo, si pars renouet & redintegret mandatum, quanquā nuper id procuratorem facere posse quidam negauerit, & malè. Nam certum est, quòd procurator etiam à principio mandatum recusare possit sibi oblatum, & posteà tamen per pœnitentiam in se suscipere potest, licet prius recusauerit, si modò pars constituens perseueraret in eadem sua voluntate, textus est in c. licet de procurato. in vj. *Procurator repudiat, & rursus suscipit mandatū.*

Sic quòque dominis licet reuocare procuratorem, & rursus eundem constituere, idque vel expressè, vel tacitè, glosa est, l. qui mutuam, §. non ideo mandati, Boerius decis. cccxxxxvij. in fine.

Pulchrè facit, quod in iure dicitur, actus medius interueniens, qui impedit negotium geri, non impedit ratihabitionem retrotrahi, quę subsequitur, vnde sequitur licet quis desistat à mandato, reuerti tamen per voluntatem principalis potest, Barthol. in l. qui decem, §. si quis ignorans, de solutionibus.

Fortassis contra hanc decisionem facere possit, quod dicitur, quod quis reprobauit, amplius approbare non potest, l. xxvj. dispensatorem, de solutionibus. Sed id ego locum habere existimo, quoties per talem reprobationem & renunciationem alteri alicui ius interim acquisitum est, tunc enim in eius præiudicium, & in eius iniuriam mutare suum consiliū & voluntatem nemo potest. Nam si quis repudiet possessionem bonorum, statim alteri ius successiuè acquiritur, quo casu repudians & reprobās pœnitere

non

nō poteſt in præiudiciū eius, cui ius quæſitum eſt, l. j. de ſucceſſorio edicto, bona glo. in ca. eccleſia de ele. Sed reuertor vnde digreſſus.

Electus an reprobari poſsit.

ELectus ſemel approbatus nō poteſt amplius per eligentes reprobari, niſi ex cauſa noua ſuperueniente, vel emergente, & ad notitiā peruenientē, tūc enim reprobari poteſt, c. inſinuāte, de of. del. c. paſtoralis, de except. l. vt gradatim, §. reprobari, de muneribus & honorib. vbi cōſtituit Caliſtratus remoueri & reprobari poſſe eū, quē ordo ſemel elegerit, & cui honores decreuerit, vide gl. egregiā in c. dilectiſſimi, viij. q. ij. & l. quod ordo, de decretis ab ordi. facien.

Electus epiſcopus, ſi eſt ſuſpectus domino temporali, in cuius diſtrictu habet epiſcopatū, poterit & debet inſtante illo principe remoueri & caſſari electio, Inn. in c. ſuper his, de accuſatio. But. in c. ꝙ ſicut, e. vbi addit, ſi quis nō ſit gratus Imperatori, vel Regibus, non cōſequitur dignitatē in eorū dominijs, notauit Cotta in memoralijs, in verb. epiſcopus. Sic quoque electus accuſari poteſt à laicis, gl. magna in c. illud, diſt. xxiij.

Vitioſæ electiones.

Prematura electio.

ELectio præmatura, puta altero aliquo adhuc viuente, fieri nequit, & ſi fiat, nulla eſt. Electio enim facienda eſt, cū vacat, & non antè, vide ſup. in prologo Mandagoti, idē eſt in collatione, & in præſentatione, de quibus vide elegantem tractatū D. Rebuffi, de reprobata viuentis beneficij imperatione, vbi titulū explicat de conceſ. pręb. & eccle. nō vacātis.

Ante ſepulturam.

Electio fieri non debet ante ſepulturam defuncti prædeceſſoris, tex. in capitu. ij. bonæ memoriæ, de electionibus, vbi tamen tenet glo. quòd ob id non ſit nulla electio, ſi fiat contrà, ſed valeret nihilominus electio, de qua dixi ſuprà.

Per impreſſionem.

Electio per impreſſionem facta, nulla eſt. Sicut enim in matrimonio carnali libertas plena & non co-

acta

acta esse debet, ita quoq; eadem libertas requiritur in matrimonio spirituali, vel cōiungendo, vel dissoluendo, puta tam in electione, quàm in resignatione, Ro.dec. v. in nouis, nu.j.de renunc. Tollitur itaq; libertas, si eligentes compelluntur vnū eligere, & ipso iure nulla est electio. Potest tamen restrictio fieri, vt de genere certo personarum fiat electio, quo casu valebit, Abb.in c.licet de vitanda, de electio. Abb.in ca. cùm terra, e. Latius tractat Hieronymus de Ferrarijs in compendio Panormitani, in verbo electio.

Electio facta per symoniacā prauitatē, ipso iure nulla est, sicuti etiam collatio, vel resignatio, vel renunciatio, vt latè traditur per Aufreriū in dec.ccccxxxix. Capellæ Tolosanæ. Consistit autem symonia nō modò in pecuniæ datione, sed etiam, si quis per amicorum patrocinia & suffragia: item, si per preces eligatur, de quibus vide glo. in c.quod autem, viij.quæst.ij. & in capitul.sequen. Item glo.in c.tuam, de ætate & qualita.ordinandorum, &c. Si tamen per preces persona digna promoueatur & eligatur; symonia non est, cap. veniam.xxxv.q. ix.in verbo deprecamini. *Symoniaca per pecuniam vel preces.*

Electio indigni nulla est, & puniuntur electores saltē pro ea vice, ne eligere possint, & deuoluitur ius eligendi ad superiorem. Natta consil. ccxxxxiiij. latè in fine, quod verum est, si scienter indignum eligant, tunc etiā priuātur suo iure, non si per negligentiam, vel ignorantiā homicidam, vel illegitimum eligant, quo casu non deuoluitur ad superiorem: negligentia etiam talis non punitur, sed culpa, Rota decisi. v.de iure patronatus, num. ij.c.xxv.cùm Vintoniensis per c. innotuit, eo.tit. Guido Papa deci.ccclxxiiij.nu. vij. Ioan. Andreas de concessione præbendarum, in capitulo cum nostris, vt notat Milis in repertorio suo. *Indignus scienter electus.*

An verò ipso iure priuentur, tradit Dynus in reg. non præstat impedi.

Indignū eligētes nō sunt ad electionē indigni, neq; eā ita priuati, quin valeat eorū electio, si tantū ad eā *Indignum eligens.*

admit.

admittantur per alios, vt notat glosa in d. capi. cùm Vintoniensis, in verbo admiserunt, eo. ti.

Ille, qui doctior est & sanctior, eligendus est, viij. quęstio. j. Conueniens tamen literatura toleratur gl. in d. capitu. constitutis, de appell. per c. cùm nobis olim, de electionibus. Defectus autem scientiæ reddit electionem nullam, probato defectu, veluti si peritus & literatus creditus sit, qui pòst illiteratus & imperitus sit, gl. in c. veniam, xxxv. quæst. ix. cap. fin. de æta. & qualitate, c. si fortè, de elect. in vj.

Defectus scientiæ.

An autem vitium illiteraturæ sit dispensabile per Papam, vide Felynum in c. si quando, de rescriptis.

Electio conditiònalis non valet, glo. in capi. cùm terra, xiiij. hoc titu. notatur in capi. ij. de elect. lib. vj. Dyn. in reg. cano, actus legitimi.

Electionis locus est ecclesia, vel capitulum, vel alibi, dummodo locus sit honestus, Abb. in dicto capit. cùm terra, Ro. decis. iij. de elect. nu. ij. & non sit clandestinus. Nam electiones, quæ fiunt in cameris in occultis conuenticulis, reprobantur lxxix. distin. ca. ij. atque ita episcòporum electiones fiunt palam in ecclesijs, ca. quod sicut, eo. titu.

Electio per sortes fieri non potest. Sors enim potest cadere in indignum, Abb. in capitulo ecclesi. de sortilegijs.

Electio in dubio præsumitur legitimè facta, quando constat de confirmatione secuta, decis. iij. de concess. præb. in nouis Rota.

Electio nulliter & perperam facta, iterum repeti potest, vt canonicè fiat, cap. bonæ, in fin. c. congregatio. c. auditis, de electionibus, Felynus in c. in literis, de offi. delegati, Vantius de nullitatibus, ca. quoties, & intra quot tempora num. xxxiiij. vbi multa tradit similia in iure, quæ cùm nulla sint, de nouo reiterantur, vt in testibus dicitur glo. in capitu. cùm causam, de testibus. Adde Abb. in c. cùm terra, hoc titu.

Adde Dynum in regu. iuris. Non præstat impedimentum,

mentum, vbi tradit, quòd eligendi facultas non consumatur per inutilem electionem, vbi Boerius quoq; nonnulla de electionibus addit ex Mandagoto.

His adde quàm plurima notatu dignissima apud Tiraquellum in l. bonæ, §. hoc sermone, vbi de iterandis artibus agit.

Electio inualida an possit per ratihabitionem cōualidari, traditur in glo. capit. quod sicut, de appellatio. & tradidit suprà c. lij. & c. xxxiiij. Mandagotus.

Electio à principio nulla, an post cōualescere possit, veluti si sit facta de bannito, qui post sit rebannitus. Decius in reg. iu. quod initio.

In electione præcedere debet tractatus aliquis, qui si non præcedat, electio est nulla. Sicut etiam in carnali matrimonio, vt in alienatione rerum ecclesiasticarum requiritur aliquis tractatus, glo in cap. In nomine Domini, in verbo tractātes, xxiij. distinct. text. in c lij. cùm in ver. de electionibus, in verbo tractatu electionis, intellige tractatum generalem, non specialem, Mandago. cap. lij. j. parte. Itaque tractatus nō diffinitorius, vel deliberatorius, sed consultorius permissus est, c. si transitus, lxxvij. dist. vbi habetur, quòd viuente Papa tractatus haberi possit de Ro. Pontific. substituendo, tex. in c. In nomine Domini, xxiij. dist. Biaxius c. iij. parte iij.

In electione multa considerari oportet, auctoritas, zelus & numerus. Auctoritas consistit & consideratur in dignitatibus & meritis vitæ. Zelus consistit in animo, vt sine carnali amore eligant, & secundum meritum vitę personæ sunt eligendæ, viij. quęst. j. si ergo. De numero clarum est, & secundum ista fieri debet collatio zeli ad zelum, meriti ad meritum, numeri ad numerum, habito respectu ad dignitatem capi. in Genesi hoc titul. De hac collatione vide glossam in capitulo lvij. ecclesia, in verbo non consenserit hoc titul Et eandem glosam repetitam in capi. obeuntibus, lxiij. dist.

Eligi autem debet is, qui magis est vtilis & idoneus ecclesiæ, item, qui doctior est & sanctior, cap. xxxxvj. constitutis, de appel. & ibidem glo.

Eligi etiam debet is, qui magis exercitatus est, & aliquamdiu militauit in ecclesia : vel etiam is, qui in maiore ordine est constitutus, glo. in capi. miramur, lxj. distinct.

Eligi nō debet is, qui nō est de gremio ecclesiæ, vbi electio fit, textus & glosa in capitu. nullus, lxj. distinc. Si tamen maior pars aliquem eligat extra gremium, valere potest electio, de quo vide glosam in verbo aliam, in capi. xxj. cùm inter hoc tit. Et alia est contraria glo. in capitu. Florentinum, distinct. lxxxv. in verbo singulorum.

Quatuor spectanda. Quatuor autem potissimùm spectari debent in electo ad ecclesiastica ministeria. Literarum scientia, ætatis maturitas, grauitas morum, & quod sit ex legitimo matrimonio natus. De scientia non dubitatur, quin repellatur, qui indoctus & imperitus reperitur, capitu. final. de ætate & qualitate ordi. vbi legitur de eo, qui nunquàm audiuit Grammaticam. Grauitas etiam morum requiritur, ob id, quòd incōpositio corporis inæqualitatē iudicet mentis, de his textus est & glo. in cap. vij. cùm in cunctis, de electio.

Quatenus auem legitimentur non legitimè nati, eleganter Rebuffus in sua praxi, titu. de dispensatione, super defectu natalium. Eadem hæc requiri in electo episcopo tradit gl. in d. c. final. de æta. & qualita.

In electione si contingat concurrere, & æqualia esse, zelum, numerum, auctoritatem & meritum personæ, in duobus electis, tunc Metropolitanus gratificari potest cui velit, vel præfertur is, qui prius ordinatus est, vel præfertur senior, vel prior nominatus, vel qui diutius militauit, vel iudex ad concordiam compellit, vel vtriusque cassatur electio, & de nouo eligitur, vel sorte res dirimitur, de quibus vide glo. in c. obeuntibus, de æta. & quali. ordinandorum.

Quid

Quid si duo eligantur, quorum alter semper fuerit bonus, alter verò aliquando malus vixerit, nunc verò sit emendatus, quis horum præferri debeat: alij existimant præferendum esse eum, qui semper fuerit bonus archidiaconus, in cap. nos consuetudinem xij. distinctio. Alij putant præferendum esse, qui nūc ex malo sit effectus bonus & emendatus, glo. in capitulo. fidelior, l. distinctio. per illum textum. Est adhuc alia glosa, quæ idem tenet, nimirum in dicto capitu. obeuntibus, mox in fine lxiij. distinct. Idem probare videtur Iason in rubric. de iustitia & iure numer. vij. vbi contendit emēdatum præferri debere semper bono, vide tamen de hac quæstione latius Romanum singu. dccxxxij. & Felynum in c. eam te, §. infidelitas, de rescriptis, vbi plures allegat. *Concursus boni & emendati hominis.*

Pluribus electionibus concurrentibus, quæ prior sit & potior, traditur in glo. capitu. audit. hoc. titu.

FORMA ET MODVS ELIGENDI NOVVM PRAELATVM EX processu D. Henningi Goeden.

1 *In negotio electionis noui Prælati, quando electores iurare debeant.*

2 *Processus in electione, quæ fit per viam scrutinij.*

3 *Electionis publicatio quomodo & quādo per Scrutatores fieri debeat.*

4 *Forma iuramenti ante electionem præstandi.*

5 *De modis eligendi per viam scrutinij, compromissi, seu per inspirationem remissiuè.*

6 *Electo, quando electio intimari debeat.*

7 *Electus intra mensem cōsentiat, aliàs priuatus est iure quæsito.*

facto Præſidens in Capitulo, & de communi cõſenſu aliorum, moneat & requirat excommunicatos, ſuſpenſos, & inhabiles, vt exeant Capitulum, cum proteſtatione, quòd cum illis & talibus inhabilibus in electionis negotio procedere, ſeu voces eorum computare non velint, neq; intendant. Quo facto, hi qui 1.
electioni intereſſe debent, iurent in manus Præſidentis, & ſimiliter Præſidens in manus aliorum, præſertim tribus eorum poſt ſe, & ſi qui ſunt infirmi, pro illis iurent procuratores eorum, ſecundum formam iuramenti, quæ infrà ſequetur.

Poſteà debent Electores & Capitulares concordare, an velint eligere per viam ſcrutinij, vel compromiſſi, & de his omnibus, ac modo eligendi, Electores requirant Notarium & teſtes. Deinde eligantur tres Scrutatores, ſi ſaltem elegerunt per ſcrutinium ele- 2.
ctionem fieri, quibus detur poteſtas, vt in præſentia Notarij, ſeu Notariorum & teſtium, omnium & ſingulorum vota audiant & ſcrutentur, & requirant, quem velint eligere, necnon vota huiuſmodi in ſcriptis redigant, ſeu per Notarium redigi faciant, & demùm in communi publicent. Poſteà ſcrutatoribus ſic electis, maneant ijdem Scrutatores cum Notario, ſeu Notarijs & teſtibus in Capitulo, & primus Scrutator det votum ſuum alijs duobus Scrutatoribus, deinde ſecundus, & demùm tertius alijs duobus ſemper præmiſſo iuramento, de quo ſequitur. Poſt hæc audiant omnium & ſingulorum vota, qui electioni debent intereſſe, ſecundum ordinem eorum, ſcilicet vnum poſt alium. Et tãdem vocibus omnium ſic col- 3.
lectis, dicat primus Scrutator nomine ſuo & aliorũ Scrutatorum, ad Capitulares an placeat electionem publicare, & vt electum pronuncient. Dicent tunc, placet.

Quo facto publicetur Electus in hunc effectum, Ego N. nominibus meo & omnium mihi in his conſentientium, inuocata gratia Spiritus ſancti, & glo-

 rioſiſſimæ

riosissimæ virginis Mariæ, sanctorum, & B. C. huius ecclesiæ Patronorum, venerabilem virum & dominum N. N. ætatis legitimæ, in moribus grauem, sacrisque ordinibus constitutum, literis competenter imbutum, de legitimo matrimonio procreatum, in spiritualibus & temporalibus prouidum, aliasq; idoneum, secundum Canonicas sanctiones, in quem collatione facta, maior & sanctior pars totius Capituli nostri consensit, in nostrum ac dictæ nostræ Ecclesiæ Episcopum, seu Abbatem, vel Prępositum eligo, electumque pronuncio, & in communi coram vobis publico, in nomine Patris, Filij, & Spiritus sancti, Amen.

Posteà Capitulum & omnes Electores huiusmodi Electionem publicatam ratam & gratam habeant, Electumque, intimata sibi prius electione de se facta, rogent & requirant Capitulariter, vt huiusmodi suæ electioni consentiat, ac requiescat. Quo facto Electus Electoribus referat gratias de inclinatione eorum in suam personam, & super electione de se facta, inducias deliberatorias petat. Tandem deliberatus dicat, quòd non dubitet de idoneitate eligentium, qui eum elegerunt ex inspiratione & inductione Spiritus sancti. Nolens ergo resistere Spiritui sancto, sed electioni de se factæ acquiescere & consentire. Quo facto pulsatis campanis ducitur ad altare cantando in laudem Dei & Patronorum, Te Deum laudamus, & cætera.

Et super præmissis omnibus Electus requirat Notarium & testes, vt sibi desuper, & toto processu factæ electionis Instrumentum conficiat, & in illo, seu illis totam seriem rei gestę in huiusmodi electione describat, quod quidem Instrumentum appellatur Decretum electionis. Posteà electus se præsentet, vel Procuratores suos præsentari faciat superiori, qui electionem suam confirmet, de quo infrà di.

Forma autem iuramenti ante electionem præstan

di hæc

di hæc est, Iuro Deo omnipotenti, beatæ Mariç virgini, sanctis N.N. Patronis nostræ ecclesiæ, quòd illum eligam in ecclesiæ nostræ Prælatum, seu Abbatem, quem credo in temporalibus & spiritualibus vtiliorem, nec illi vocem dabo, quem sciuero verisimiliter pro sua electione muneribus pulsare & instare, seu pulsasse & instasse, sic me Deus adiuuet. Aliæ autem Ecclesiæ, alia diuersa capitula iuramenti habent, quæ si sint licita, similiter sunt obseruanda, p ex text.
& glosas in capitu. illa, & cap. illud, distinct. xij. Supra- 5.
dictas formas eligendi & publicandi electionem per viam scrutinij, vide ple. Specula. in titulo de electio. §. j. vbi est forma eligendi, publicationis & decreti per tot. De forma autem eligendi per viam compromissi, vide Specula. eodem titul. §. superius per tot. Et de forma per inspirationem vide eundem Specula. eod.
titu. §. finali. Aduertendum tamen est circa electio- 6.
nes Prçlatorum, quòd electione facta & publicata debeat prçsentari & intimari electo, quàm citò commodè hoc fieri possit, est enim hoc tempus præsentandi positum in arbitrio boni viri, iuxta perso-
narum qualitatem, & locorum distantiam. Et ele- 7.
ctione sibi præsentata, debet electus infra mensem
consentire, aliàs priuatus est iure electionis. Et post- 8.
quam consensit in electionem de se factam, tunc debet infra tres menses post consensum, confirmationem petere, alioquin electio sua erit inana. Hæc omnia, & quomodo computatio horum trium mensium debeat fieri, probatur per textum & glosam in capitulo quàm sit, de electio. libr. vj. in capitulo Cupientes, in glo. j. eodem libro & titul. & vide glosam summantem omnia tempora circa electionem noui Prælati requisita, in glosa finali, in capitu. si electio, de elect. in vj. & Ioan. And. in Nouel. in capitul. quia propter, de elect.

ELENCHI, SIVE ARGVMENTA SVMMARIA OMNIVM CAPITVLORVM, in tit. de electione, & electi potestate, extra quorum sunt lx. commoditatis & breuitatis causa huc adiecta.

CAP. I.

Nullus in collegiata ecclesia, nisi per canonicam electionem in prælatum assumitur.

Cap. 2. Osius.

Electus per & ad clamorem populi non debet per superiorem confirmari: vel populi clamor non habetur pro electione.

Cap. 3. Postquam.

Cessante impedimento, electio est confirmanda, & superior inquirit de moribus electi ante confirmationem.

Cap. 4. Significasti.

Sine iuramento fidelitatis nemini concedendum est pallium: vel, Nisi prius præstet obedientiæ iuramentum, Pontifex non dat pallium.

Cap. 5. Quia diligentia.

Scismaticus sine dispensatione non confirmatur, nec consecratur, licet redierit ad vnionem ecclesię.

Cap. 6. Licet de vitanda.

Electio Domini Papæ non valet, nisi à duabus partibus Cardinalium fuerit celebrata.

Cap. 7. Cùm in cunctis.

Qui eligitur, iustam debet habere ætatem, bonos mores, scientiam, & ex legitimo thoro natus erit. Et eligentes scienter indignum priuantur eligendi munere & facultate.

Cap.

Cap.8.Causam quæ.

Qui per alium aliquem eligit electum, si idoneus sit, non potest recusare. Vel qui compromittit in aliquem, vt aliquis eligatur, is tenetur eum recipere, qui per compromissarium electus est.

Cap.9. Nosti quomodo.

Electus ante confirmationem administrare vel beneficia conferre nequit.

Cap.10.Considerauimus.

Vbi fiũt duę electiones ex interuallo, quarũ prima est nulla propter aliquod impedimentum, tunc secunda quoque non valet, si prima non fuit præsens cassata.

Cap.11. Suffraganeis.

Ad mandatum Archiepiscopi, qui nondum recepit pallium, potest electus in Episcopum consecrari. Vel ita. Metropolitanus cõfirmatus licet nondum receperit pallium, potest suum Suffraganeum consecrari facere.

Cap.12.Super eo.

Peccatum in persona & non in forma promotionem impedit. Vel iterum eligi potest, qui vitio electionis reiectus est, secus si vitio personæ factũ sit.

Cap.13.Cum monasterium.

Regularis vnius ordinis potest in Abbatem alterius ordinis promoueri vel assumi. Vel ita. Qui non est professus, postulari potest in Abbatem ex bona aliqua & releuanti caussa.

Cap.14.Cum terra, quæ.

Electio debet esse liberrima in voluntate eligentium, & non dependere ex aliorum consensu. Veluti patroni, super quo ne consuetudo quidem valeret.

Cap.15.Transmissa.

Per confirmationem electionis non transfertur potestas exercendi ea, quæ sunt ordinis. Illa enim

transferuntur per consecrationem. Vel ita. Electus confirmatus potest ea, quæ sunt iurisdictionis, non ea, quæ sunt ordinis.

Cap. 16. Cùm inter R. seniorem.

Qui renunciat electioni de se factę, non potest per appellationem alterius impedire electionem. Et electio, quæ à suspensis facta est, non tenet.

Cap. 17. Qualiter post obitum.

Electus si non habet sufficientem scientiã, vel tantum ante confirmationem administrat, eius electio cassanda est.

Cap. 18. Cùm inter vniuersas.

Si vocantur ad electionem, qui aliàs vocari non debuerunt, valet electio ijs non expectatis.

Cap. 19. Cùm nobis.

Penes vocantes, quibus competit ius vocandi, remanet ius eligendi, si vocati venire recusant, & negligunt. Spectat quoque ad confirmatorem examinare mores & scientiam, itemque ætatem, quam si non habuerit iustam & decentem, electio irritari debet.

Cap. 20. Innotuit.

Electio illegitimi nulla est ipso iure. Et licet eligi non possit, postulari tamen talis potest.

Cap. 21. Cùm inter canonicos.

Electus à maiori parte licet sit extra gremium, non potest talis refutari, si aliàs sit idoneus.

Cap. 22. Dudum ad audientiam.

Vbi in electione pro vno facit numerus, pro alio auctoritas, ibi statur numero, si nullum sit impedimentum canonicum, quod si fuerit, tunc minori parti statur. Vel ita. Electus à maiori & saniori parte capituli, si est & erat idoneus tempore electionis, confirmabitur. Sin verò fuerit indignus ætate vel

scien-

ſcientia, tunc alter à minori parte electus confirmatur.

Cap.23. Bonæ memoriæ.

Qui per impreſſionem laicorum aliquem poſtulant, ipſo iure amittunt poſtulandi vel ordinandi poteſtatem in eccleſia. Vel ita, Recipientes poſtulatū ad adminiſtrationem ante ſuperioris admiſſionem vel confirmationem, priuantur eligendi poteſtate.

Cap 2.4. Querelam.

Licet electus non probet eligentem fuiſſe in proprietate iuris eligendi, ſi tamen fuerit in quaſi poſſeſſione, ſufficit electo ad obtinendum. Sufficit præſentato probare, quod pręſentās fuerit in quaſi præſentandi poſſeſſione.

Cap.25. Cum Vintonienſis.

Eligentes ſcienter indignum priuantur poteſtate eligendi, quo ad ſe alios coeligentes, à quibus ſi admittantur, rurſus eligere poſſunt & ita ſemel admiſſi, repelli nequeunt.

Cap.26. Per inquiſitionem.

Qui eligit Epiſcopum ſcienter indignum, ad trienniū ſuſpenſus eſt à beneficijs, nec rurſus admitti poteſt interim. Et qui eligit ſimoniacè, indignus eſt omnibus beneficijs.

Cap.27.

Clericus ſecularis prætextu alicuius conſuetudinis nō poteſt præfici eccleſię regulari. Vel ſi eligatur quis ad eccleſiam regularē, & non ſit profeſſus eam regulam, electio caſſatur & irritatur.

Cap.28. Quod ſicut.

Nominatio ſimplex non tribuit alicui ius, & appellatio eius, cuius nō intereſt, non impedit electionem. Et ſi vocandus ad electionem contemnitur, eo proſequēte contemptum caſſatur electio, ex poſt facto tamen conſentire poteſt electioni factæ.

Cap.

Cap. 29. Auditis & intellectis.

Cùm duę fuerint electiones, quarum prima nulla est propter impedimentum occultum, ambæ cassantur. Concordat, cap. considerauimus sup. vel etiam sic: Electio per minorē partem facta non tenet, nec ratificari potest per subsequentem consensum, Panor.

Cap. 30. In causis.

Potestas data aliquibus compromissarijs ad eligendum prælatum, reuocari non potest re non integra, & res integra esse desinit, postquā compromissarij cœperint tractare.

Cap. 31. Cum ecclesia Vulterana.

Canonicorum creatio potest de consuetudine ad solos canonicos pertinere. Puta ad solū capitulum.

Cap. 32. Cùm dilectus filius.

Electus ab illis, quibus potestas est data, non potest sine rationabili causa reprobari. Electus à compromissario, si dignus sit, & obseruata fuerit compromissi forma, repudiari non potest.

Cap. 33. Cùm in iure.

Si conferatur eligendi potestas in septem canonicos & tres ex ijs elegerint quartum, ex se, tres verò alij elegerint aliū aliquē de gremio capituli, tunc is quartus ex septem electus recipi debet, quatenus cōsentire velit, vt nihil obstet canonicum. Vnde rectè dici potest. Cùm aliquibus datur eligendi potestas tenet, quòd fit à maiore parte.

Cap. 34. Venerabilem.

Electus in imperatorem à maiori parte eorum, ad quos pertinet electio, si fuerit idoneus, per Papā cōfirmabitur, vel vt vult Calde. approbabitur. Aliàs sic & pinguius. Electio Imperatoris spectat ad Principes Germanos tres prælatos & quatuor laicos, & electio facta per maiorem cæteris non contemptis non tenet: ad Papam verò spectat electum examinare, ap-

probare

probare, & iniungere, consecrare, coronare, si dignus est: vel reijcere, si indignus.

Cap. 35. Coram dilecto.

Valet electio, quę fit à maiori parte, illis tamen vocatis, qui sunt in prouincia. Absentes ad electionem vocātur si sint in prouincia, & maioris partis electio confirmatur.

Cap. 36. Bonæ memoriæ.

Si maior pars in eligendo contemnit minorem, debet talis electio irritari: vel sic & melius, Si maior pars contemnit in eligendo vnum, electio irritabitur, non tamen ius eligendi ad vnum deuoluitur, et si vnus non cassata prima electione eligatur, electio cassatur.

Cap. 37. Ad nostram.

Clericus secularis in prælatum non eligitur regularem. Qui non est monachus, in regularem prælatum non eligitur.

Cap. 38. Officij tui & infra.

Nuncius non potest eligi in prælatum. vel, In Abbatem eligi non potest, qui non est instructus in regula monachali.

Cap. 39. Illa quotidiana instantia.

Valet electio, licet aliqui minori excommunicatione excommunicati intersint. Electio aliàs canonica infirmatur, licet quidam ex eligētibus sint minori excommunicatione notati.

Cap. 40. Scriptum est.

A duabus partibus facta postulatio, est electioni tertiæ partis pręferēda: Vel, si postulatio cum electione concurrit, & numerus postulantium est duplo maior, itemq; is, qui postulatus est, idoneus est, iam admittitur postulatio electiōe reiecta, si verò indignus sit, idque latuerit maiorem postulātium partem, iam tam electio, quā postulatio reprobatur. Si verò sciebat &

bat & est idoneus, confirmatur electio.

Cap.41.Ne pro defectu

Si canonici infra tres menses impedimẽto cessante non eligant, ad proximum superiorẽ, ius deuoluitur eligendi, vide glos. huius capituli, quæ in hoc est notabilis, quod quis potest eligi, qui nõ potest eligere. Et quanquam quis non potest eligi, tamen benè potest eligere. Electio infra tres menses non facta deuoluitur ad superiorẽ, qui deinde ꝓuidebit ecclesiæ.

Cap.42.Quia propter diuersas.

Statuit concilium formã electionum, secundum quas prouideri debet ecclesijs viduatis, casset electiones aliter factas & iubet contra facientes tunc eligendi potestate priuari. Secundò prohibet in electionis negotio procuratorẽ constitui, nisi certa concurrãt. Tertiò præcipit electionem statim publicari, & reprobat electiones clandestinas. Forma eligẽdi triplex est, nimirũ per viam scrutinij, cõpromissi, & inspiratiõis.

Cap.43.Quisquis electioni.

Electio de consensu laici celebrata est irrita, & electus consentiens, ineligibilis efficitur, & eligẽtes post electionẽ irritam, triennio à beneficijs & officijs suspendantur, & illa vice, potestate eligendi priuentur. Et benè nota hãc decretalem, quia plures hodiernis temporibus in eam committũt.

Cap.44.Nihil est quod.

Punitur in potestate confirmandi & perceptione beneficij, qui confirmat indignum, & tunc commendandus est, quando promouet dignum.

Cap.45.Vt prætéritæ & infra.

Electus Episcopus tenetur ad expẽsas necessarias, quas capitulum pro negotio electionis facit. Expensę nessariæ per capitulum factæ in electione redduntur ex bonis prælaturæ.

Cap.46.Cùm post petitam.

Cassatur

Cassatur electio, si post collationem aliquandiu sit dilata. Electio post collationem ex interuallo celebrata, nō valet. Nota ex glossa, quod differtur, non aufertur.

Cap. 47. Constitutis.

Monachus in Abbatem alterius monasterij assumptus, ad electionem primi monasterij non vocatur. Monachus electus in Abbatem alterius monasterij, non habet vocem in primo monasterio, etiamsi ea vox vel ius ei sit reseruatum primi monasterij. Vnde nota, quòd qui non habet vocem in capitulo, non habet etiam in electione.

Cap. 48. Ecclesia vestra.

Oportet electionem à maiori parte totius capituli celebrari. Electio debet fieri de illo, in quem maior pars consenserit.

Cap. 49. Cùm in magistrum.

Qui non est professus, in Abbatem eligi nō debet. Nota textum, qui dicit, quòd in magistrum assumi non debet, qui formam discipuli non assumpsit, con cor. supra eodem, cap. officij tui, & qui sub tutela esse debet, sub se alium habere non debet.

Cap. 50. Cumana ecclesia.

Non valet electio, nisi à maiori parte capituli facta & præmissa collatione fuerit celebrata. Vel sic. Eligenda persona non debet in eligentium numero computari, imò ea dempta, maior pars debet in eligendo primitus conueniri.

Cap. 51. Sacrosancta ecclèsia.

Etiam per compositionem patronis in collegiata ecclesia non competit ius eligendi. Per compositionem factam cum prælato & capitulo, non potest laico competere ius eligendi, etiamsi sit patronus. Nota glos. quod laicus de spiritualibus nihil disponere debet, & non potest esse arbiter in spiritualibus.

Cap.

re, cùm ſit facienda collatio & electio celebranda, ad quod per ſuperiorem, ſi neceſſe fuerit, compellantur.

Cap.59. Si alicuius.

Epiſcopus non diſpenſat cum ſimoniacè electo, quamuis per intermedias perſonas factum ſit peccatum, etiamſi electus hoc neſciuerit, illa tamen vice duntaxat, ſecus de ſimplici beneficio poſt reſignationem liberam ab eo factam, in quo diſpenſat. Nota ex iſto c. contra iſtam regulam: Res inter alias acta, &c. Item qui vitiũ vnius purgatur hic per alium contra illud. Pœna ſuos debet tenere auctores.

Cap.60. His quibus.

Tempus ſtatutum à canone ad eligendum currit his, quibus interdicitur, vt ſine licentia ſuperioris non eligant. Ratio eſt in textu, quia in mora fuerunt huiuſmodi licentiam poſtulandi. Ergo tempus currit ei, qui impedimentum tollere poteſt.

ELENCHI SIVE ARGVMENTA OMNIVM CAPITVLORVM EX titulo de electione in vj. quorum ſunt. 47.

Cap.1. Statuimus.

Si aliquid opponatur contra prouiſionem, electionem, ſeu poſtulationem factam ad perſonatum, dignitatem, vel canonicã in perſonam vel formam, & ab hoc fuerit appellatum ad Papam, appellans & defendens, & quorum intereſt, à die obiectionis infra mẽſem arripiat iter eundi ad Papam. Et ſi pars altera expectata per xx. dies poſt aduentum alterius non venit, in negotio procedetur. Et qui non probat, quod in formam opponit, condemnatur alteri

 parti

parti in expenſis. Et non probans, quod obijcit in perſonam, eſt à beneficijs triennio ſuſpenſus, & perpetuò priuatus, ſi ſe interim ad iſta immiſcuerit. Et hæ pœnæ locum non habent, niſi legitimè pateat eum calumnioſum fuiſſe.

Cap.2.In electionibus.

Vota conditionalia, alternatiua, & incerta in electionib. reprobantur, & habentur pro non factis. Itemque concidunt in purè eligentes.

Cap.3.Vbi periculum.

Hic ponitur, quomodo fieri debeat Romani Pontificis electio, quando moritur in ciuitate, in qua cum ſua curia reſidebat. Item quid iuris, quando moritur extra ciuitatē, in qua erat curia, & dat executores huius iuris cum pœnis. Item obteſtatur Cardinales, vt in electione Roman. Ponti. deponant omnes priuatum affectum, & caſſent omnia pacta & obligationes, & iuramenta, quæ data vel facta eſſent de aliquo eligendo. Item monet omnes fideles, vt ſtatim, audita ſummi Pontificis morte, eius celebrent exequias, & continuè orent pro vigili, concordi, & vtili prouiſione Romanæ eccleſiæ. Prælati autem in prædicationibus ſuis ipſorum ſubditos ad hoc hortentur, & eis frequentiam orationum & obſeruantiam ieiuniorum indicent. H. d. Nota in principio text. quod vbi eſt maius periculum, ibi cautius eſt agendum, ſimile l.j.§.j.ff.de car. edic.

Cap.4.Vt circa.

Appellantes contra electiones, poſtulationes, vel prouiſiones, omnia, quę obijcere intendunt contra perſonam, tenentur exprimere, & iurare, quòd credant illa vera eſſe, & poſſint probare illa. Super non expreſſis illi vel adhærentes non audirentur, niſi de nouo emergat, vel perueniat, vel ſuperueniat probandi facultas, ſuper quo iurare debent, ſtatu-

tum

tum Innocentij, editum contra non probantes, quę obijciunt in personam vel formam, in suo robore conseruatur.

Cap. 5. Auaritiæ.

Electus ante confirmationem administrare non debet per se, vel per alium, in toto, vel in parte, sub quocunque colore: qui contrà fecerint, ipso iure priuati sunt iure ex electione quæsito.

Cap. 6. Quam sit

Eligentes, quàm citò commodè possunt, electionem præsentent electo. Electus infra mensem consentiet, aliàs priuatus est iure quæsito, nisi conditio personæ ipsum excuset. Post consensum confirmationem petat infra tres menses, aliàs electio viribus vacatur.

Cap. 7. Perpetuo sanctiones.

Si non sequitur electio, non est quis ex consensu ex scrutinio scienter habito indignum nominando eligendi potestate priuatus.

Cap. 8. Nulli licere.

Eligens vel electioni consentiens, contra electum, nisi ex noua causa, vel nouiter ei pandita, se nequit opponere.

Cap. 9. Si quando.

Contra electum à duplo maiori parte, vel contra electores ipsius nihil à reliqua parte potest opponi, quod votum extenuet, sed id benè opponitur, quod votum annulet.

Cap. 10. Quamuis.

Appellatio iudicialis vel extraiudicialis deuoluit causam electionis Episcoporum & superiorum ad Papam, si in scriptis & ex certa causa, probabili fuerit interiecta, aliàs non, & ab ea possunt partes sine prauitate recedere, priusquā Papæ fuerit repræsentata. Et an in recessu interuenerit prauitas, inferiores

iudices ante omnia habent inquirere, quàm si reppererint, de caussa non cognoscent, sed statuent partibus terminum, in quo cũ actis & munimentis apo. conspectui se repræsent.

Cap. 11. Si fortè.

Si inter reliqua, quæ obijciuntur promouendo ad dignitatem, obijcitur euidens defectus scientiæ vel personæ, id ante omnia examinari debet, & si reperietur falsum, opponens à prosecutione negotij repellitur, & punietur perinde, ac si defecisset in probatione abiectorum.

Cap. 12. Sciant cuncti.

Qui grauauerit aliquam personam ecclesiasticam, vel eius consanguineos, seu ecclesias pro eo, quòd eum, pro quo rogabatur, eligere noluit, ipso facto excommunicatus est.

Cap. 13. Generali.

Punit vsurpantes sibi de nouo custodiam vacantium ecclesiarum. Item punit clericos & monachos hoc fieri procurantes. Item punit, qualiter debeant se habere habentes tales custodias ab antiquo.

Cap. 14. Licet canon.

Parrochialis ecclesia nemini conferatur, qui nõ sit idoneus scientia, moribus, & ætate. Et si conferatur non attingenti xxv. annum, non valet collatio. Ille autem, cui talis collata fuerit ecclesia, tenetur personaliter residere, & infra annum sacerdos fieri. Si autem promotus nõ fuerit elapso anno, priuatus est ipso iure, super residentia autem prælatus eius ad tempus poterit dispensare.

Cap. 15 Nemo deinceps.

Parrochialis ecclesia commendetur, nisi constituto in ætate legitima & sacerdotio, & tali non nisi vna, & illa tunc demum, cùm necessitas & vtilitas exigit: talis autem commendatio vltra sex menses

non

non duret. Quod contra prædicta factum fuerit, est irritum ipso iure.

Cap.16.Cupientes.

Tria tempora statuerat Gregorius Decimus circa expeditionem ecclesiarum vtilia, vt supra eodem, Quam sit. Primum de electionibus præsentandis electis. Secundum de exhibendo consensu. Tertium de confirmatione petenda. Primum conseruat hic Papa Nicolaus, cum certi temporis adiunctione, statuens, quòd si infra octo dies, ex quo commodè potuerint, eligentes electiones electis distulerint præsentare, qui culpabiles in hac fuerint à prosecutione electionis, in totum exclusi sunt à beneficijs, quæ obtinent in ipsa ecclesia, per triennium suspensi, atque si infra illud tempus se temerè miscuerit, perpetuò sint priuati. Secundum præcisè confirmat, vt iacet. Tertium mutat circa confirmationes ecclesiarum cathedralium, vel regulariũ, quę ex immediata subiectione, vel appellationis reuelatione debent peti à Papa, & statuit quod prædicti electi post consensum, vel post habitam de electione notitiam, si ipsam debito tempore non contingeret præsentari, infra mensem iter arripiant eundi ad sedem apostolicam pro confirmatione petenda & causa prosequenda cum omnibus actis & munimentis.

Cap.17.Fundamenta.

Dicit Nicolaus, & probat authoritate Psalmistæ nostram militantem ecclesiam fundatam esse super Apostolos & prædicatores, quorum fundamentum & solidatio est in Christo Iesu. Horum autem præcipuus fuit Beatus Petrus, cui superna prouisio Beatum Paulum adiunxit, qui duo sub vno prosecutore eodem die & loco ciuitatem Romanam sui gloriosi cruoris martyrio Domino cõsecrarunt. Itẽ secundò dicit ipsam ecclesiã diuino miraculo temporalibus adiutam auxilijs, dum scilicet Constantinus Impe-

rator ipsi ecclesiæ in persona sancti Siluestri secunda die sui baptismatis donauit ciuitatem Romanam, vbi collocata Petri sedes gauderet plenaria libertate.

Cap.18. Quanquam in casu.

Canonicis cathedralis ecclesiæ, ipso iure vel per sententiam, præterquam in casu negligentiæ eligenda potestate priuatis, ad Papam ius deuoluitur eligendi. In inferioribus ecclesijs semper ad proximum superiorem deuoluitur. De hac deuolutione ad longum tractat gloss. in verbo deuoluetur hic.

Cap.19.

Constitutioni. Vt circa, sup. non satisfecit is, qui appellans disiunctiuè iurauit se credere opposita esse vera, vel quæ sufficere deberent ex eis.

Cap.20. Qui contra.

Qui contra certam personam, ne eligatur, appellat, constitutionem, Vt circa, seruare tenetur.

Cap.21. Sicut cùm per.

Si compromissum est in plures, vt eligant, per vnum est facienda electionis pronunciatio, aliter electio facta non tenet. Ortum autem habuit hæc decretalis, per illa, quæ notant Innocentius, Hostien. & Compostellanus, supra eodem, in cap. quia propter, & in Genesi.

Cap.22. Statutum.

Decretalis supra eod. Licet canon, in collegiatis parrochialibus ecclesijs & assumptis ad earum regimen locum non habet. Et nota quòd decre. cum in cunctis, ponebat de dignitatibus & beneficijs curatis & parrochialibus ecclesijs, sed decre. Licet canon solum de parrochialibus, non debuit ergo, nec debet ad dignitates extendi, per rationem textus, quam nota. quia pœnalia restringi potiùs, quàm ampliari conuenit.

Cap.

Cap. 23. Si eum.

Si compromissarius secundum traditam sibi metam scrutatis & in scriptis redactis voluntatibus singulorum, illum eligat, in quem non maior pars capituli, sed plures aliorum comparatione consenserũt, non tenet electio, cùm præter formas concilij sit celebrata, concor. suprà eod. capitulo, ecclesia vestra.

Cap. 24. Quorundam.

Ex vocatione quocunque modo in discordia facta de religioso mendicante ad prælaturam, ex administratione sui ordinis non acquiritur illius, nec consentire potest etiam de prælati licentia. Idem de vocatione facta à minori parte vel numero ad quãlibet prælationem de religioso non mendicante. Et secùs factum irritum decernit.

Cap. 25. Vt quis duas.

Non potest electus duas electiones prosequi petendo confirmationem ex illis, etiam si protestetur se contentum altera, per quam consequi posset suæ intentionis effectum. Nota glosam de electionib. actionum.

Cap. 26. Si electio.

Si electus non consentit, vel post consensum renunciet, vel moriatur, vel propter occultum sui vitium electio cassatur, eligentes ad eligendum extunc integrum tempus habebũt, nisi circa id egerint fraudulenter.

Cap. 27. Si religiosus.

Si non obtenta licentia religiosus consentit electioni de se factæ extra suum monasterium, non valet consensus, & irrita est electio. Secundò dicitur, ꝙ solus superior sine capitulo dare potest consentiendi licentiam & transeundi.

Cap. 28. Nullus.

Monachus in abbatem eligi non potest, nisi sit ex-

pressè professus, ad dignitatem, aut episcopalem in seculari & regulari ecclesia talis eligi poterit.

Cap. 29. Cùm expediat.

Forma electionis superiùs tradita per decret. cùm dilectus, non est sublata per sequens concilium, quia propter.

Cap. 30. Cùm non deceat.

Accedens ad sedem Apo. pro instruendo negotio electionis, per decret. Cupientes, eundo hac de causa, stando & redeundo integrè præter quotidianas distributiones, percipit fructus beneficiorũ, quos percipere posset in ipsa ecclesia residẽdo. Rationem reddit textus: quia officium suum nulli debet esse damnosum.

Cap. 31. Ab eo.

Qui opponit euidentem effectum sciẽtiæ vel personæ contra promouẽdum ad aliquam dignitatem, pœnitere non potest.

Cap. 32. Ex eo quod.

Canonicus impubes ad electionem non vocatus, non agit de contemptu. Non professi cum professis, vel conuersi laici cum clericis electioni interesse non debent.

Cap. 33. Si postquam.

Si ab electione cathedralis, vel regularis ecclesiæ in scriptis ex causa probabili appelletur ad Papam, illa pendente, confirmatio per ordinarium facta non valet. Item secundò dicit & requirit decret. Cupientes, non solùm, quòd electus veniat, sed quòd vsque ad finem negotium prosequatur: quia paria sunt, nõ venire, & re infecta recedere, ff. de excu. tu. l. scire, §. obseruabunt. Mens enim constitutionis alias offenderetur, vt hîc. Et habet etiam locum, quando appellatur à confirmatione, vel prouisione.

Cap.34.Cùm ex eo.

Dispensare possunt episcopi & superiores cùm habentibus ecclesias parrochiales, quòd vsq; ad septēnium studendo non teneantur ad sacerdotium promoueri. Ad subdiaconatū tamen debent promoueri infra annum, aliàs sunt priuati. Et illo durante septennio, debet in illis ecclesijs idoneus poni vicarius, de fructibus ecclesiæ sustentandus, elapso septennio debet Rector infra annum in presbyterū promoueri.

Cap.35.Commissa.

Ad pœnam priuationis rectoris parrochialis ecclesiæ non promoti, requiritur, quòd annus integer sit completus. Secundò, annus ille non currit legitimè impedito. Tertiò, post priuationem ecclesia eidē conferri non potest. Quartò, non promotus, si eo animo receperit ecclesiam, vt fructus anni perciperet, tenetur ad restitutionem ipsorum.

Cap.36.Si abbatem.

Abbas exemptus eligitur in episcopum, sed trāsire non potest sine licentia Papæ, vel legati de latere. Secundò dicit, quòd legatus de latere confirmare potest electiones episcoporum exemptorum, reliqui verò non sine speciali mandato.

Cap.37. Si compromissarius.

Si compromissarius non eligit infra tempus, iuris potestas prouidendi ad superiorem deuoluitur. Si eligit, sed indignum, indistinctè redit ad compromittētes, nisi id scienter ratum habuerint. Idem est, si electus idoneus non consentit. Si compromissarius scienter eligit indignum, tunc ipse solus ab ecclesiasticis officijs est suspensus triennio, nisi id compromittentes scienter ratum habuerint: & pœna suspensionis prædicta non habet locum in episcopo compromissario, nec in electionibus inferiorum. Et restringitur illa pœna ad beneficia, quæ obtinet in ecclesia offensa. Et idem in beneficijs illius, qui deficit

in probatione illius, quod obijcit in personam.

Cap. 38. Procurator.

Procurator in causa electionis siue appellationis debet causas clarè in suo constitutionis instrumento habere, & speciale mandatum ad iurandum in animas opponentium siue constituentium.

Cap. 39. Si confirmationem.

Cassata confirmatione, vel cassa nũciata propter defectum iurisdictionis, vel solennitatem omissam, non propter hoc electio cassa dicetur.

Cap. 40. Quia sæpè.

Si vacante cathedrali, regulari, vel collegiata ecclesia singulares personę capituli, vel conuentus occupent, bona à prælato dimissa, vel vacationis tempore obuenientia; donec plenè restituant ab officio & quibuscunque beneficijs sunt suspensi, non obstãtibus priuilegijs, consuetudinibus, vel statutis quacunque firmitate vallatis.

Cap. 41. Constitutio.

Declarat decretalẽ, vt circa, & dicit, quòd solùm in extraiudicialibus appellationibus locũ habet. In iudicialibus enim antiqua iura tenenda sunt.

Cap. 42. Is cui.

Procurator seu administrator cathedralis ecclesię, cui ab Ap. se. huiusmodi administratio siue ꝓcuratio est cõmissa, potest illa, quæ sunt iurisdictionis, secꝰ de illis, quæ sunt ordinis siue consecrationis, nisi fuerit ẽps. Interdicitur tamẽ ei rerũ immobiliũ alienatio.

Cap. 43. Indemnitatibus.

Diuiditur in septem partes. In prima ponitur cõstitutionis causa, & constitutio circa personas eligẽtes, & eligendas in monasterijs monialium.

In secunda ponit quid iuris, cùm in ipsis monasterijs plures sunt electæ in discordia per formam scrutinij. Tertiò ponit, quid iuris est, cùm electioni per

formam

formam compromiſſi aliqua pars ſe opponit.

Quartò declarat, an decre. Cupientes, habeat locũ in cauſis ipſarum electionum.

In quinta excommunicat aduocatos & alios, qui in huiuſmodi electionibus diſcordiã ſeminauerint, vel exortam nutriunt.

In ſexta fit ampliatio conſtitutionis ad canonicos, non profeſſos, & qui habent proprium.

Septimò ponitur quædam proteſtatio, aut antiquorum iurium ſaluatio.

Cap. 44. Prouida conſideratione.

Appellantes in cauſa electionis poſſunt ante præſentationem appellationis ab ea recedere, dummodo aliqua prauitas non interuenerit, quod debẽt iudices inferiores cognoſcere: quod ſi iudices inferiores non fecerint, & ad confirmandum tales electiones proceſſerint, per annum à confirmatione & cõſecratione talium ſunt ſuſpenſi.

Cap. 45. Si eo tempore.

Si Papa ſibi prouiſionem cathedralis eccleſiæ reſeruauit, inhibuit, decreuit, non eſt vitiata electio, quæ præceſſerat, omnia tamen, quæ reſeruationem ſequuntur, carent effectu.

Cap. 46. Si qui iuſto.

Si iuſto impedimento detentus in electionis negotio commiſerit pluribus vices ſuas, quæritur, an valeat commiſſio? Reſpondetur, quod ſic, dummodo in ſolidum creati fuerint, & erit tunc melior conditio occupantis. Si autem nullus occupat, ſed ambo ſimul concurrunt, admittitur ille, de quo capitulum concordat. Si capitulum non concordat, ille admittetur, qui in inſtrumento eſt primò nominatus.

Cap. 47. Quoniam electione.

Si apparet coelectus, vel ſe opponens ei, qui confirmatio-

firmationem petit, ille vocabitur nominatim, aliàs fiat edictum in ecclesia generale, quam se volentes electioni opponere, veniant peremptorio assignato, aliàs confirmatio facta non tenet. Nota glo. in verb. celeritate, quę ponit multa, in quibus celeritas reprobetur, plura etiam, in quibus requiratur.

Celeritas.

ARGVMENTA CAPITVLORVM TITVL. DE ELECT. IN CLEMEN.

Quæ sunt octo.

CAPVT I.

Religiosus eligi non potest ad prælaturam non episcopalem alterius religionis, vel habitus, si contrà fiat, est irritum.

Cap. 2. Ne Romani.

Cœtus Cardinalium se vac. iurisdictionem Papalem non exercet, nisi in quantum admittit conciliũ Lugdunen. Secundò dicit, quòd officium camerarij, vel pœnitentiariorum Papæ durat eo mortuo, qui si deficiãt, poterit cœtus pro tempore vacationis alios subrogare.

Cap. 3. Causam electionis.

Primò ponit formam, secundum quam appellãs appellationẽ intimabit appellato, vt per ipsam causa appellationis ad curiam deuoluatur. Secundò prouidet, cùm appellatus, vel ipsius specialis procurator nequit haberi. Tertiò prouidet, cùm per metum appellati, vel suorum, intimatio fieri non potest.

Cap. 4. Constitutionem.

Bonifacius aliqua declarauit, de quibus suo tempore dubitatur circa decreta, vt circa, vt sup. eo. is qui circa, c. procurator, & c. constitutio, libr. vj. Post eum tamen

tamen noua dubia emerſerunt, quę Clemens hac ſua conſtitutione declarat.

Cap.5. In pleriſque.

Sine ſpeciali licentia Papæ nullus prouidere poteſt cathedrali eccleſiæ clero carenti & populo Chriſtiano. Religioſus per prælatum ſuum licentiari non debet, vt tali prouiſioni conſentiat, conſentiens etiamſi fuerit cõſecratus, priori prælato ſubiaceat, nec in epiſcopum recipitur, nec ad honorem aliquem promouetur, & quæ contra fiunt, irrita decreuit.

Cap.6. Quod circa.

Breue eſt & vtile. Cõſtitutio Bonifacij (in c. quorundam, 24. in 6.) quæ loquitur de minori numero, non debet intelligi fictione iuris.

Cap.7. Statutum.

Emolumentum ex iuriſdictione & ſigillo curiæ, vel aliàs pertinens ad prælatum cathedralis eccleſiæ, vel collegiatæ, ea vacante, non obſtante conſuetudine, deductis expenſis, reſeruandum eſt ſucceſſori, niſi tunc certæ dignitati competat iuriſdictio cum ipſius emolumento.

Cap.8. Cum conceſſo.

Religioſo conceſſa à ſuo prælato licentia, vt in electione de ſe facienda poſſet conſentire, propter ambitionis vitium, nullius debet eſſe firmitatis.

AD

AD LECTOREM.

PLura si cupias de electionibus, vide Speculatorem circa hanc materiam, plura etiam circa eandem congessit optimo ordine, & copiosè satis Hostiensis in sua summa. Singularem scripsit tractatum de electionibus Petrus Biaxius, quem Directorium inscripsit electionum. Quicquid est apud Panormitanum, copiosissimè congessit Hieronymus Fantonius in aureo suo compendio Panormitani. Plurima quoque collegit de Electionibus Nicolaus Milis in repertorio, & Bertachinus in eodem suo repertorio. Scripsit quoque tractatum de electionibus Stephanus Maller, et quem subinde D. Rebuffus in sua praxi citat. Vale, ac his fruere.

TRA-

TRACTATVS DOMINI FREDERICI DE SENIS, SVPER PERMVTATIONE BENEFICIOrum, directus Domino Lapo de Podioboniti, qui suas additiones adiecit.

Quia circa materiam permutationis beneficiorum plurima dubia quotidiè occurrunt, super quibus opto declarare. Ideo ipsa dubia per modum quæstionis formabo. Et licet super illis scribam, quid mihi videbitur, tamen non id, quod scripsero, sed quod vobis videbitur, assero fore tenendum.

Primò quæritur: An permutatio facta per ordinarium de beneficijs reseruatis, valeat cum effectu? Et videtur quòd sic. Nam propter specialem reseruationem, quæ fit per executores apostolicos ad instantiã illorum, quibus est prouidendum de beneficijs vacaturis, vel qui iã sunt effecti canonici auctoritate apostolica, in quibus casibus est affecta præbenda, vel beneficium proximo vacaturum, vt de præben. si postquam, & de conces. præben. capitu. fina. libro vj. cum similibus, non impeditur permutatio aliàs canonicè facta, vt de rerum permutatio. cap. vnico eli. ergo nec generalis reseruatio debet impedire, cùm fortior videatur specialis, quàm generalis reseruatio, argum. de hoc in capitulo dudum, eodem libro, & capitulo quamuis secundo.

Sed contrarium videtur esse verum per declarationem Benedicti, xij. quæ incipit dudum, & per cõstitutionem execrabilis. Io. xxij. in fin. Ex quibus probatur, quòd permutatio facta de beneficio reserua-

to sine

to ſine ſpeciali mandato ſedis Apoſtolicæ, non valet, quando verò ſola reſeruatio ſiue decretum liget manus ordinarij, not. Ioan. And. in cap. ſi eo tempore, de elec. lib. vj. Non ob. c. vnicum, de rerum permut. quia ſicut, literæ beneficiales ſunt odioſæ & reſtringendæ, vt in cap. quamuis, et. cap. ſi motu, & c. ſe. de præben. lib. vj. ſic & reſeruationes, quæ fiunt per executores gratiarum, reſtringi debent, & ſemper interpretari, vt non impediant æquitatem illius, de rerũ permuta. c. vnico, li. vl. ad hoc de offi. deleg. ſi ſuper gratia, eod. lib. ſed reſeruationes, quæ fiunt per Papam generaliter, vel ſpecialiter ꝓprio motu, nõ ſunt odioſæ, ſed fauorabiles, & pleniſſimam recipiunt interpretationem, de præben. ſi pluribus, & c. ſi motu proprio, libr. vj. & in clem. ſi Romanus, eo. titu. Hinc eſt, quòd ſi duo ſunt expectantes in ſimili gratia ſub eadem data, quorum vnus expectet proprio motu, & alter non: & quamuis ille, qui non habet motum proprium, præueniat in præſentãdo eum, qui habet motum proprium, non tamen ſibi prodeſt illa præuentio, cùm in altero mera gratia, in altero verò ambitio denotetur, vt plenè no. Ioan. And. de reſcript. duob⁹ ſuper verbo eligere, in iij. colum. ver. ſed quæro, ſi cæteris paribus, &c. in Nouella. lib. vj. Cùm ergo illa decre. vnica de rerum permutat. ponat caſum ſuum ſpecialem propter æquitatem ſeruandam, cùm ibi ex parte expectantium ſit ambitio, non extendit ſuum caſum, & remanet firma regula, qua cauetur, quòd inferior non poteſt ſe intromittere de his, quę Princeps ſibi ſeruauit, de app. vt noſtrum, cum ſua glo. Hinc eſt, quòd etiam re non integra manus ordinarij ligantur per reſeruationem, quam facit Papa, de elect. ſi eo tempore, lib. vj. Et ſecundum Archi. paria ſunt beneficia vacantia in curia, & beneficia eſſe reſeruata, & per Papam collata, vt ipſe no. de conſue. c. vltim. lib. vj. nec poteſt negari, quin in permutatione non veniat vacatio, & hinc inde collatio, vt not.

Ioan.

Ioan. And. de rescrip. si propter, in glo. morte, li. vj. & probatur de re. permuta. in dicto capit. vno, in clem. Nam beneficium non vacans, non potest conferri, & etiam in clem. dicitur beneficia resignata. Et istud est magis verum, quàm dictum Io. Mo. dicētis, quòd non est ibi vacatio, sed quasi continuatio præcedentium, & cum ministerio superiori. Et quoniam dictū Inno. dicentis, quòd statim, prout interuenit auctoritas, habent statim permutantes ius in beneficijs permutatis, & consuetudo seruat, quòd permutare volentes renunciant, & posteà fit sibi collatio. Etiam dicit Pau. in clemen. vnica. de re. permu.

Si igitur beneficium vacauit, nō potest per alium conferri, obstante reseruatione. Nec ob. c. dudum, & c. quamuis, ij. sup. alleg. quia ibi nulla fuit reseruatio, sed generalis potestas datur alicui circa beneficiorū collationem.

ADDITIO.

Si ergo beneficium vacauit, non potuit per alium conferri, obstante reseruatione, quàm per Papam: ex quibus probatur, quòd permutatio facta de beneficijs reseruatis sine speciali mandato sedis Apostolicæ, non valet. An verò sola reseruatio liget manus ordinarij, no. Ioan. And. in glo. antiqua, in Nouella. de elect. si eo tempore, li. vj.

Secundò quæritur: Pone, Papa concéssit legato, ꝙ auctoritate Apostolica posset recipere resignationē beneficiorum à volentibus ea resignare ex causa permutationis, & illam posteà eadem auctoritate conferre: quæritur, an legatus possit beneficia reseruata permutare? Et videtur, quòd sic, quia in extrauaganti Benedicti, xij. suprà allegat. dicitur sine speciali mandato Papæ, sed hic fuit speciale mandatum, quare, &c. Sed contrarium, credo, quòd generalis concessio non extendat se ad ea, quæ sibi specialiter sedes Apostolica reseruauit, de offi. le. quòd translationem, ad idem, ff. de mino. l. illud, de reg. iur. in gene-

 rali,

rali,libro vj.cum suis glo.& quod not.Archid.de beneficio reseruato,de consue. c.vlti.lib. vj. facit,quod notat. ij.quæst. v. quæ de causa melius facit, de præbend.capitu.ij.libro sexto. Et quod ibi not.per Ioan. And.in Nouella.

ADDITIO.

Habet ergo concessio locum in beneficijs non reseruatis: secùs,si omnia beneficia essent reseruata in illa prouincia. Nam in isto casu, vt concessio sit aliquid allatura, poterit etiam reseruata permutare, ad hoc,de verbo.signifi.Abbatem,de priuile.si Papa,lib. vj.cum similibus.

Tertiò quæro: In dictis duobus casibus præcedentibus,licet ibi permutatio cum effectu non valeat,an saltem renunciatio facta ex causa permutationis valeat, vt licet collatio non possit fieri ipsis permutare volentibus, per ordinarium saltem remaneat firma renunciatio ex causa prædicta. Et videtur,quòd non. Nam ipsi permutare volentes intendebant, quòd per ordinarium totum possit expediri,non autem intendebant, quòd receptio renunciationis fieret per ordinarium,& collatio fieret per Papam, ne continentia istius actus diuidatur, vt de sequest.capitulo prim. Cùm ergo ista permutatio perfici non possit per ordinarium sine culpa illorum, vnusquisque redeat ad suum beneficium iuxta æquitatem illius, c.de præb. si beneficia,lib. vj.& no.Ioan.And.de re.permu.cap. vnico ad fin.lib.vj.in Nouella.

Sed cōtrarium videtur. Nam licet reseruatio impediat prouisionem per ordinarium faciendam, nō tamen impedit vacationem. Vnde beneficiatus, cui⁹ beneficium est reseruatum, potest renunciari, priuari,& amoueri, ac si reseruatio non esset facta. Simile quod no.de confir. vti. vel inuti.ca.j.in ij.glo. Tenet ergo renunciatio,& fiet hinc inde prouisio per Papam,ar.ad hoc de renun. quædam.

Solutio,aut ista reseruatio erat talis,quæ verisimiliter

liter sciri potuit, puta, quòd erat generalis in vna prouincia, & pluribus non: aut secreta, aut particularis, quæ diuinari non potuit. In primo casu dicendum, quòd remaneat firma renunciatio, & veniat permutatio expedienda & perficienda per Papam, quia hic non potest ignorantia prætendi, sed in secundo casu potest iustè allegari ignorantia. Et in isto casu relinquitur optioni ipsorum, an velint redire ad sua beneficia: ad hoc facit, quod legitur, & notat. de postu. prælat. c. j. & de consti. c. ij. & de regul. iur. præsumitur, libro vj. de præbend. si beneficia, eo. libr. an velint suis sumptibus & laboribus ad Papam venire pro expeditione permutationis. Sed certè in isto secundo casu potest distingui, an de facili, & sine quærendi præiudicio possit per Papam expediri permutatio, aut cum difficultate. In secundo casu detur optio, vt dictum est suprà, non autem primo, quia semper vrget ratio decre. quædam de renunc. ar. ad hoc de temp. or. c. iij. §. episcopo, & de offic. ordi. c. j. in fi. & de testam. ca. ij. lib. vj. & quod not. de elect. nihil in glo. licet partes Italiæ, & de temp. or. c. j. in glo. nunquid ergo, lib. vj.

Quartò quæritur: An permutatio facta per Papam, vel eius speciali commissione, de duobus beneficijs expressis & nominatis, licet reseruatis, non facta mentione de reseruatione, valeat? Ad cuius dubij solutionem videndum est, primò: An collatio facta per Papam de beneficio reseruato valeat, non facta mentione de reseruatione. Et videtur, quòd sic. Nam Papa sine aliqua reseruatione potest præuenire omnes illos, ad quos spectat beneficiorum dispositio, vt de præbend. capitulo secundo, libro sexto, multò fortius potest conferre, ex quo præcessit reseruatio. Nam per reseruationem hoc solùm Papa intendit, quòd ipse solus conferat, & quod ordinarius non conferat, vt dicit Archidia. in capitul. ij. de præbend. alleg. Si ergo Papa contulit, in quo potest subreptio,

 vel

vel circumuentio notari. Et certè in nullo, præcipuè si non fecit mentionem de speciali reseruatione, quā ignorabat, ad hoc de rescript. capit. gratia, lib. vj. Sed contrà, de re iudi. cùm olim, vt collatio est surreptitia, quia contra ordinationem Papæ fuit. Item, quando Papa reseruat collationi suæ, credendum est, quòd ex certa causa mouetur. Nam sine causa non turbaret iurisdictionem aliorum, nec vsurparet, ad hoc xj. quæstio. prim. peruenit, & de religio. do. capitulo secundo, & si de causa mouente ad reseruationem Papa fuisset recordatus, fortè non contulisset, vel non sic de facili. Item ad hoc facit stylus cancellariæ, secundum quem in literis Apostolicis fit mentio de reseruatione generali vel speciali. So. Si reseruatio erat plenè generalis, & notoria in curia, ita, quod est verisimile Papam eam sciuisse, esset sicut ius scriptū valebat tunc collatio non facta mentione de reseruatione, sicut in simili notat. de consti. capitulo primo, in glo. notat. quòd per hoc, libro sexto, & facit, ꝙ dixi suprà §. proximo. Si verò erat particularis, & secreta de certis, & nominatis beneficijs, tunc non valet collatio. Nam videtur Papam non fuisse recordatus de reseruatione in causa eius. Et si dicatur, quòd non est verisimile, quòd Papa ignoraret proprium factum, de rescript. ab excommunicato, vt in l. quisquis, c. de rei vend. Respondetur, quòd veritas in contrarium tollit illam similitudinem, vt de præsumpt. quia non est, de rescript. cæterùm, & de præscript. capitul. veniens cum similibus, & facit, quod not. de rescript. si quando. Ergo si potest constare, ꝙ Papa reseruauit sibi prouisionem contemplatione Ticij, & posteà eidem Ticio contulit, valet collatio, & non facta mentione de reseruatione. Item, si Papa reseruauit sibi prouisionem beneficij, vel beneficiorum solùm in odium conferentis, fortè quia conferebat beneficia indignis, valet collatio facta per Papam non facta mentione de reseruatione, quia in vtro-

vtroque casu non violatur causa reseruationis. In dubio præsumitur, quòd si ad instantiam alicuius, vel ex motu ꝓprio, vel ex causa reseruauit certũ beneficiũ, quia vt plurimum reseruare consueuit cõtēplatiõe alicuius, vel ex causa ad hoc, ff. de vsuris, l. quę semissis, & de pig. accu. l. vel vniuersorũ, & de pig. c. illo vos. Ad propositũ respondeo: In casu, vbi dixi valere collationem, non obstante reseruatione, in eo casu valeat cum effectu permutatio. Et vbi dixi collationem non valere, non valeat permutatio, licet firma remaneat renunciatio, vt dixi, §. proximo. Et intellige præmissa de collatione facta ad instantiam alicuius: secùs fortè, si fieret motu proprio. Nã cùm tunc fieri debeat plenissima interpretatio, vt de prębend. si pluribus, nec tunc locus sit optioni de surreptione, vt in cap. si motu, dicam collationem valere, & vide, quod no. Io. An. in c. si postquam, in fi. in Nouella. extraordi.

Quintò quęro: Quid facient in casu proximo permutare volentes, ex quo renunciatio tenuit, sed collatio non? Respondeo, dicent Papæ, sic Pater sancte, ex quo renunciatio nostra facta ex causa permutationis valuit, & non collatio, quia de reseruatione non fecit mentionem, placeat sanctitati vestræ, ex quo certificata est de reseruatione, quæ tunc occulta erat, dare nobis licentiam redeundi ad beneficia nostra, vel perficiatis permutationem, hinc inde collationem faciendo: quia scitis, Pater sancte, quòd ista beneficia sunt reseruata, & non alijs personis conferri, vt de rerum permutatio. capitul. vnico, in clement. Ex tunc Papa alterum illorum faciet, & quia permutatio non fiebat coram Papa, nisi ex iusta causa, vt de re. permuta. c. quæsitum, Papa benè faciet, si permutationem perficiat, vt si causa, quæ eum induxit ad faciendum reseruationem, suadeat contrariũ, puta, quia Papa intẽdit de illis beneficijs, vel alter illorũ alijs prouidere, & vacãte speretur in proximo.

Sextò quæritur sic. Pone, In casibus supradictis, ꝙ vbi renunciatio tenuit, collatio verò non tenuit, vnde permutantes credentes permutationem tenere, administrant in beneficijs sic permutatis, deinde moriuntur dicti permutantes, & non aperuit, quòd collatio non tenuit, nec valuit. Quæritur, an dicta beneficia vacent per mortem, an per renunciationem? Et videtur, quòd vacent per renunciationem. Quia beneficia vacabant per renunciationem, & collatio, & institutio sequens non fecit eos rectores, & sic remanserunt beneficia in eo statu, in quo erant per renunciationem. Sed contrarium videtur verum, scilicet, quòd vacent per mortem, j. eod. Et sic habebit locum reseruatio, quia illa renunciatio fuit facta sub conditione tacita, vel expressa, vel saltem ob causam, quæ non fuit secuta, vel impleta, & sic, quia permutatio non fuit perfecta ante mortem, perinde est, ac, si vnquam factum fuerit. Hoc verum, quomodo non fuerunt in dolò. Nam si fuissent in dolo ambo, vel alter eorum, vt quia sciebant reseruationem, vel aliud impedimentum, permutatio, tunc secùs, quia vacarent beneficia dolosè per renunciationem, & non per mortem. Ratio c. f. Et hæc ibi sentit Ioannes Andreas in Nouella. in capitulo vnico, de rerum permuta. super glo. quæ incipit, quid si super verbo sui episcopi, lib. vj.

Septimò. Sed pone, quòd isti permutantes fuerũt in culpa: quia sciebant, vel scire debebant beneficia esse reseruata, vel permutationem non posse compleri saltem per illum, qui eã fecit ex aliqua alia causa. Et hoc non obstante se intruserunt ad illa beneficia, & mortui sunt: quæritur, quando vacent beneficia? Dicendum est, quòd non vacant per mortem, nec per renunciationem, sed vacent per iuris priuationem, vt patet de præbend. eum qui, libro sexto, hoc habet locum in beneficijs, in quibus loquitur decre. de multa, de præbend. Aliqui dicunt, quòd per renun-

renunciationem vacant, quia ex quo sciebãt permutationem fieri non posse, sunt in culpa renunciando ex causa permutationis, quæ sequitur, non potest accipere, ergo illud, quod eis nocet, scilicet renunciatio, & credo, quod hoc sentit Ioan. And. in Nouella. de re. permu. c. vnico, lib. vj.

Octauò quæro: Dictum est suprà, quòd si permutatio non potest sequi, quando culpa non potest alicui ascribi. Et quòd licitũ est ei, qui non fuit in culpa, redire ad suum beneficium. modò quæro: an possit redire propria auctoritate, an indigeat noua collatione vel instructione? Ioan. And. eod. titu. ca. vnico, lib. vj. in Nouella. dicit, quòd de æquitate illius, ca. si beneficio, de præbend. lib. vj. potest redire ad suũ beneficium propria auctoritate, allegat. C. de rerũ permu. l. cum precibus, & l. sequen. Alij dicunt contrà, dicentes, quòd c. si beneficia, non loquitur in renunciatione expressa, sed in iuris priuatiõe, quę effectum non habet, ex quo non tenuit adoptio secundi beneficij, vel fuit dimissio facta sine expressa renunciatione, quæ facta dimissio non habuit vim tacitæ renunciationis, ex quo non fuit cum effectu secuta adeptio secundi, & istud facit, quod videtur in dicta l. cum precibus, in glo. secunda, vbi dicit, quòd quamuis ex altera parte non fuit secuta traditio, ille tamen, qui tradidit, dominum amisit: & facit, quod not. ibi glo. vltim. vbi dicitur, quòd fiet renunciatio, aliàs restitutio per conditionem ob causam, sed conditio non competit domino, vt ff. quemadmodum vsufructu. l. vltim. igitur simile in casu nostro, si per renunciationem amisit dominum, ergo est sibi restituenda.

Sed ista restitutio non potest fieri sine canonica institutione, de re. iur. ca. j. lib. vj. Nam seipsum instituere non potest, vt de Insti. c. vlt.

Opinio Io. An. est ęquior, quia per eam vitatur intricatio circuit⁹, & incõmodum beneficiorũ, ad hoc de rescriptis, auditor in clemen. Et non debet grauari

in casu isto? Respondeo, ad hoc fuerit patefactum, ille, qui habebat ius, redibit ad suum beneficium. Et ille, qui non habebat ius, non poterit habere beneficium, quod consecutus fuerat, vt suprà dictum est, nec poterit recuperare antiquum, quia præsupponitur, quòd non habebat ius in antiquo: nam si consecutus fuit beneficium per simoniam, in eo habuit ius in glosa. Ioann. Andr. ex cuius dicto præsumitur, quòd collatio facta simoniacè sit nulla, ex quo sequitur, quòd remaneat antiqua vacatio, & quòd possit impetrari, saluo, quod habetur in ca. cum nostris de conces. præben. vel conferri, vt vacans. In contrariũ facit de ele. ca. penult. & de simo. nobis pro. extra de renun. nisi cum pridem & de ele. per inquisitionem, in verbo cassatam, & in verbo amouen. de materia generalitatis, no. de elect. consumauimus per Compost.

Vndecimò quæro. Nunquid permutatio possit fieri cum interuallo temporis, verbi gratia: Ego & tu habemus in diuersis diocesibus beneficia, volumus ex iustis causis ea ad inuicem permutare via expedita, esset, quòd vnus Episcopus committeret alteri, vel ambo vni alteri, & omnia fierent in eodem instanti. Sed pone, quòd fuit hoc omissum, vadamus ad Episcopum meum, & corã eo sic proponimus: Domine Episcope, ego & iste intendimus permutare beneficia nostra, ego sum paratus renunciare beneficium ex causa permutationis faciendæ cum isto, & conferre beneficium meum isti: & postea ibimus ad Episcopũ istius, & ipse faciet simile mihi de beneficio suo. Episcopus respondens se contentum, recipit renunciationem meã ex causa permutationis, & beneficiũ sic renunciatum cõtulit tibi, & te in possessionem induxit. Et tu dicis, quòd tu es paratus facere simile coram Episcopo tuo. Modò quæritur: An tale vel simile interuallum temporis possit interuenire? Ioann. Mo. & Ioã. An. suadent, quòd omnia fiãt in instanti,

vel ambo Episcopi sint præsentes, qui ambo tunc pro vno reputabuntur, vt de sen. excõ. cùm pro illorum ad fin. ff. de condi. & demonst. l. cùm fundus in fi. aliàs possunt multæ difficultates & altricationes insurgere. Et ante omnia examinemus exemplum suprà positum. Ego & tu habemus beneficia curata: ego renunciaui modò, & fuit tibi collatum, & possessionem habens, vt suprà dixi, tu dicis, quòd es simile paratus facere de tuo. Quæritur: nunquid possis facere? Hoc videtur, quod non. Nam eo ipso, quòd habuisti possessionem beneficij per me renunciati, vacauit tuum beneficium per c. de multa. de prebẽ. & c. licet ij. libr. vj. cum similibus. Et sic non poteris renunciare beneficium, quod iam perdidisti, & sic non poterit sequi permutatio. Sæpè enim extra id, quod agitur, aliud nascitur, vt ff. como. l. is, qui in fi. de despon. impu. c. j. lib. vj. In contrarium videtur, ꝙ licet tu receperis possessionẽ beneficij per me renunciati, non tamẽ recepisti, simpliciter, sed ob causam, vt simile faceres de tuo. Ex quo ergo statim paratus es de tuo, non debemus introducere aliam speciem vacationis, de qua non fuit verisimile cogitatum. Et præterea possessio secundi beneficij non inducit vacationem primi, nisi Episcopus primi beneficij tacitè, vel expresè consentiat, iuxta not. per Ioann. vij. quæst. j. si quis verò xxj. quæst. ij. si quis iam translatus. Alia exempla, ex quibus insurgit intricatio, vide per Ioan. Andr. in nouella c. vno libr. vj. de rerum permuta. propter quod bonum & vtile est omnia in instanti fieri.

Duodecimò quæro. An habens duo beneficia curata, possit permutare cum habente vnum. Vel habens duo possit permutare cum habenti duo? Ioan. Andr. de excep. cum venerabilis, super verbo ecclesijs, dicit, quòd sic. In primo, quia sicut iure proprietatis duæ ecclesiæ cum vna possunt permutare: sic alia ratione, & in titulum alleg. & in ar. qud no. de

mutu.

mūtu.peti.cap.ij.& dicit, quòd vidit hoc fieri de facto. Sed certè plenius est hoc examinandum. Pone, quòd quis habet duo beneficia curata ex dispensatione, si vult permutare cum vno curato vel simplici, certè non poterit fieri: quia dispensatio istius est personalis, & non transit ad illum, cum quo vult permutare, de priuilg. sanè cum similibus. Nec Episcopus in hoc potest dispensare: sed dico, quòd si ille, qui habet duo beneficia curata, ex dispensatione vult vnum ex illis permutare cum habente vnum curatum, potest, hoc non procedit per cap. ordinarij de offic. ordina. libro vj. §. in conferendo. Oportet enim, quòd habeat duo beneficia curata & cum dispensatione, quòd aliud recipere possit, quod ambobus & prius renunciet. Lapus. Sed caueat sibi: quia recipiendo vnum curatum vacabit aliud curatum, quod sibi remanebat per cap. non potest, ij. respons. de præbend. libro vj. & eod. titul. capit. j. in clemen. Sed si permutatur vnum de beneficijs curatis cum simplici, certè poterit. Et potest retinere istud secundum cum alio curato, saltem ex dispensatione Episcopi, qui circa talia potest dispensare, vt nota. de electi. dudum ij. in fin. & de concessio.. præbend. literas.

Dicēdum est ergo in vtroq; quæsito, q̄ siue ex vna parte siue ex vtraq; beneficia teneantur ex dispensatione Papali, ibi nō potest interuenire ꝑmutatio, nisi per Papam fiat, & etiam renouando dispensationem de persona ad personam. Si verò talia beneficia potuerunt tenere ex dispensatione Episcopi, fiat per Episcopum, si dispensare voluerit. Si verò hinc inde possunt tenere beneficia, iure communi res expedita est.

Decimo tertiò quæro. An habens ad ius beneficium possit permutare cum habente beneficium. Et nunquid duo habentes ius ad rem, possint dicta iura sua permutare ad inuicem? Ioannes Andreas in no-

uella

uella eod tit.c.vnico lib.vj. quòd non. Idem Guil.de Monte Lau. in extrauag. Io. ſedes Apoſtolica dicere videtur. Exiſtens canonicus auctoritate Apoſtolica, licet vltra numerum,& expectantes prębendas vacaturas, tamen permutare poſſunt canonicatus inter ſe vel cum alijs ad alia beneficia,& hoc poterunt auctoritate diœceſani:nec etiam erunt poſtea canonici auctoritate Apoſtolica, nec habebunt ius ad vacaturas prębendas,nec habebit in eis locum reuocatoria, de præben.quoddam, & de conceſ. præbend.ca.fin. lib.vj. Secus, ſi non eſſent canonici, ſed expectarent canonicatus & præbendas, vel aliàs exiſterent expectantes:tales enim permutare non poſſunt, quod nō habent, vt hic dicit Lapus Quia beneficiorum ad inuicem fit permutatio,quod non eſt hic alleg. ff.de re.permut.libr.j. in fin.& de condi.cau. dat.l. vltim. Dicit etiam, quòd iſtis caſibus ratio decre.cap. quæſitum,de re.permut. quæ permutationes beneficiorum in in certo caſu permitti ceſſat.Declaro per literas Apoſtolicas.Ego expecto beneficium,tu verò habes beneficium, quomodo literæ meæ Apoſtolicæ potuerunt ad te tranſire, cùm ſint perſonales, niſi Papa mediante,de offic.dele.cap.penult.& glo.cùm ſi.Item executor Apoſtolicus datus mihi,quomodo prouidebit tibi, quia non habuit ea in mandatis, & ſic excederet formam mandati contra id,de reſcrip. c.cum dilecta.de præben. cùm clericus.ij. reſpon.li. vj.Sed contrà facit,quod no.per Hoſtien. de reſcrip. ad audientia.ij.vbi dicit, quòd ille habens literas ad beneficium ex pacto, poteſt ille renũciare,vt habeat illud, beneficiorum rationem reddens:quia ſpiritualium ad inuicem poteſt fieri permutatio,quaſi in illo caſu fiat permutatio. Reſpondeo: Licet Hoſtiẽ.hanc rationem reddendo ſic loquatur,non tamen dicit,ꝙ fiat ꝑmutatio ibi,ſed ideò hoc dicit, vt excuſet illud pactum, ne ſit ſimoniacum. Nam ibi non fit permutio,quia illud ius, quod competebat illi ex beneficio

litera.

literarum, in nullū refertur, sed extinguitur per renunciationem, & renuntiādo per hoc aliud speciale consequitur, licet pactione non præcedente.

Decimo quartò quæro. An beneficium cum hospitali vel præstimonio possit permutari? Ioan. And. in lib. vj. de rerum permut. & in clem. de rer. permu. dicit, quòd sic, dum tamen hospitale & præstimoniū concedantur in beneficium clerico, aliàs secus, si cōcedantur laico. Sed pone, quòd hospitale sit concessum clerico non in beneficium, sed vt bono viro cōmissum, quam commissionem non prohibet concilium Vienen. nunquid talis clericus habens istud hospitale, potest permutare cum beneficiato? Certè nō video, quid prohibeatur. Satis apparet, quòd prohibeatur, cùm non permutatur: nec temporalium & & spiritualium, & beneficiorum ecclesiasticorum permutatio interesse tantum, de rer. permu. ca. quæsitum, & cap. ad quæstiones, & cap. vnico, libr. vj. & cle. j. eod. titul. vt sic fiat permutatio de spirituali ad spirituale, & de ecclesiastico beneficio ad ecclesiasticum beneficium, & de temporali ad temporale tantum, & non de temporali ad spirituale, nec de beneficio ad non beneficium: dico autem, quòd beneficio curato ad non curatum, & econuerso potest fieri permutatio.

Lapus. Quia licet hospitale non sit beneficium, non tamen est titulus totaliter profanus, sed ecclesiasticus est, nec possit vendi sine vitio simoniæ, per id, quod legitur, & no. de simo. cōsuluit, & accedunt sibi per spiritualia, vt de præbend. per literas in clement. Ex hoc tantum videtur, quòd duo tales clerici vel laici, vt hospitalarij possunt ad inuicem huiusmodi hospitalia permutare.

Decimo quintò quæro. An ille, cui cōmendatum est beneficium secundum formā dec. nemo de ele. li. vj. possit pmutare cū beneficiato? Fortè potest dici, quòd sic, cùm sit titulus commendę, sicut canonica-

tus

tus, nec iterum vacet ecclesia, vt nota. communiter in dicto cap. nemo. & fortè eodem modo duo commendatarij poterunt ad inuicem permutare duas parrochiales ecclesias sibi commendatas. Et idem fortius potest intelligi de commendis, quæ fiunt hodiè ad vitam, potiùs in fauorem personarum, quàm ecclesiarum: quia tales commendatarij faciunt fructus suos, & quasi idem sunt, quòd administratores dati à sede Apostolica, vt de elect. is, cui, lib. vj. Et his temporibus fuit dubitatum, an expirata commenda vacet de nouo beneficium, an duret antiqua vacatio? Et deliberatè respondi, quòd durabit antiqua vacatio, quia iste non fuit prælatus, quare ecclesia vacans durare intelligitur, donec sit ecclesiæ de prælato prouisum, vt not. in lib. penul. cap. j. in clement. Vnde si tempore commendationis beneficium vacabat in curia sublata commenda, remanet ecclesia vacans in curia. Si verò tempore commendæ factæ per Papam collatio ad ordinarium, Compo. innuit, quòd non, in cap. cum nobis olim, & Archi. in cap. is cui, vide tamen, quod no. Ioan. Andr. post Inno. & Host. de exces. præla. ca. inter. Si autem habens commendam decedat in curia, vacabit beneficium in curia, vt mihi respondit Ioan. Andr. allegat, no. in ca. nemo de elect. libro vj. & clemen. quia regularis, de sup. neg. prælat. vbi per mortem humilis ministri beneficium vacare censetur.

Decimo sextò quæro. An habentes manualia beneficia, possint ad inuicem permutare, cùm ipsi possunt pro libito voluntatis ab illis beneficijs reuocari vel remoueri? Et dicendum est, quòd sic: quia licet sint reuocabiles, tamen per eorum reuocationem vacant beneficia, vt no. in clemē. vnica, de sup. negl. prel. in glo. magna ad hoc supra §. proxi. Vnde hodiè ex stylo cancellariæ, isti prælati mendicātes, qui sunt reuocabiles à sede Apostolica, delegantur. Et si velles tenere, quòd solùm perpetui beneficiati possunt permu-

permutare:adhuc isti poterunt permutare,quia possunt perpetuò non reuocari. Et hoc sufficit, vt ff. de condi.in de.l.sufficit. Et facit,quod no. de rescrip.ca. vltimo, libr. vj.

Decimo septimò quæritur. Si isti habentes manualia beneficia, & permutent auctoritate Apostolica,an possint ab illis beneficijs amoueri,sicut primò poterant?Et videtur, quòd non: quia quando Papa confert vel confirmat alicui aliquem prioratum, vel ecclesiam manualem ex certa scientia, iste efficitur obedientianus Papę, & ad voluntatem eius detinet, & non ad voluntatem prælati sui,sicut sententia cōfirmata per Papam per inferiorē reuocari nō potest, vt de confirm. vti. vel inutil. ca. ij. Et ad præmissa facit,quod no. Inno.& Hostien. & Ioan. And. post eos, de elect. cùm inter,& de præben. nisi, & de confirm. vtil. porrecta.

In contrarium videtur, quòd Papa permutando videtur, & intēdit alterū in loco alterius substituere. Et ideò solet in literis Apostolicis clausula poni, ꝙ non plus iuris ipsis permutantibus acquiratur, quàm prius competeret. Ad hoc facit de regulis iuris is, qui in ius, libro vj. Et res subrogata in loco alterius, eiusdem iuris censetur cum illa, vt lite pend. ecclesia ij. nec Papa intendit consuetudines religionum & ecclesiarum tollere,& iuri prælatorum derogare, nisi hoc exprimatur, ad hoc de consuetud. ca. j. de præbend. cum ecclesia,& de consue. cap. vltim. libr. vj. de offic. ordin. licet,& de relig. do. cap. ij. cum si. ad hoc etiam optimè facit constitutio Benedicti. xij. quæ est in ordine. xxxj, de monachis nigris, & iiij. all. xiiij. de canonicis regularibus facit, quod no. in præalleg. clemē. quia regularis in prædicta glo. Lapus. Et istud placet mihi. Et contraria non obstant, quia intelliguntur, quando Papa intendit illud facere ex certa sua scientia obedientiarium suum, & auferre potestatem remouendo cum proprio prælato.

Decimo

Decimo octauò quæritur. An in permutationibus debeat fieri mentio de alijs beneficijs, quæ obtinent permutantes? Ad hoc est dicendum, quòd si permutatio fiat auctoritate ordinaria, nō est necesse, quòd fiat mentio: nam non debet fieri mentio de beneficijs habitis, quando quis impetrat ab ordinario, vt de offic. ordin. cap. ij. in clemen. Sed quando procedit in legato. & in Papa. Et videtur, quòd non sit necessaria mentio, quia in permutatione non additur beneficium beneficio, sed vnus in loco alterius substituitur, & sic cessat ambitio.

Item permutatio fit ob necessitatem vel vtilitatē ecclesiarum, vt de rer. permu. cap. vnico, lib. vj. ergo fauorabilis est, & non odiosa, & non fit in ea stricta interpretatio, vt patet de rer. permu. cap. vnico. li. vj. in ij. iij. iiij. & vj. glo. in nouella. Sed contra videtur, certum est, quòd maior idoneitas personæ requiritur in beneficio curato, quàm in simplici, vt de præbend. cum illis, libr. vj. Et maior assiduitas personæ requiritur.

Pone ergo, quòd quis habet duo beneficia simplicia, & permutat vnum d his cum beneficio curato, & certum est, quòd facilius permittitur, quòd quis habeat duo beneficia simplicia, quàm curatum & simplex. Item iste fortè erat idoneus ad simplex, & non ad curatum. Sed certè ista contraria non obstāt, quia licet iste loco simplicis recipiat curatū, nō tamē cum illo intelligitur dispēsatum, quòd teneat vtrumque, vt de præben. non potest. lib. vj.

Item ad id, quod dicit, quòd fortè iste non est idoneus. Respōdeo, quòd superior non consentiat præsentationi. Super hoc aliqui distinguunt, inter permutationē, quę fit fauore personarum, & illa, quæ fit ob necessitatem vel vtilitatem ecclesiarum, vt in prima fieri debeat mentio, in secunda non, vt etiam distinguitur per quæst. ij. Alij dixerunt, quòd recipiens pingue loco tenuis, debet facere mentionem quasi de ambi-

ambitione notoria. Indistinctè credo permutationē valere non facta mentione de alijs beneficijs, cùm non fiat impetratio, vt in collatione facta, saluo stylo curiæ.

Decimo nonò quæro. Si duo prælati ecclesiarum collegiatarum volunt permutare, an possint hoc facere inuitis collegis? Et est dicendum, quòd sic, si fiat permutatio per Papā. Nam ex quo Papa potest prælaturam vel ecclesiam conferre eis inuitis & transferre, ergo permutare. Et hoc non est dubium. Idem de Episcopo; qui habet de consuetudine vel priuilegio liberam ordinationem ecclesiarum: quia in illo casu non interest collegiorum ad permutationem vocari, ex quo ad collationem non vocantur. Remanet ergo dubium, quo modo ad capitulū pertinet electio, & ad superiorem confirmatio. Et tunc omnes Doct. de hoc tractantes, dicunt, quòd illi, quorum est electio; præsentatio vel collatio, habent consentire: & est ratio, quia nec Episcopus, nec legatus etiam de latere; vt de offi. l. ca. ij. li. vj. possunt auferre electionē collegio, & de hoc vltimo vide, quod dixi in fine harum quæstionum. Lapus. Sed si permutatio fieret eis inuitis, iam directè haberet prælatum sine sua electione, & priuarentur potestate eligendi. Nec Episcopus potest auferre subditis suis ius conferendi vel præsentandi, de exces. præla. c. ij. & xvj. quæst. vj. decernimus. Hoc enim est priuilegium Principis & Papæ, vt not. de relig. domi. cap. constitutus, vt possint quoniam suo iure priuare, ecclesiasticus tamen ordo confunditur; si sua iura vnicuique non seruantur, xj. quæst. j. peruenit.

Vicesimò quęro. An sufficiat maior pars illorum, quorum est consentire? Et est dicendum, ꝙ sic, quādo propter vtilitatē vel necessitatē ecclesiarum fit permutatio: secus, si permutatio sit voluntaria per illud, ꝙ nō. de consti. cùm oēs. In hoc concor. Ioan. An. in nouella c. vnico, eo. ti. li. vj. & per Pau. e. tit. c. vnico, in clem.

Vicesimo primò quærò. An distinctio proxima vēdicet sibi locum, si pertineat pręsentatio ad patronos laicos, vt ad singulos. Ad singulos ideò dixi, quia si vniuersitas laicorum esset patrona, seruaretur in ea distinctio supra proxima. Et videtur, quòd illa, distinctio non habeat locum: quia in re communi, vt singulis, potior est conditio prohibentis, vt not. in cap. cùm omnes de constitu. & de re in c. in re communi. li. vj. & sic videtur requiri cōsensus omnium. Sed contra. Nam in patronis laicis, quo ad præsentationem nedum maior pars omniū, sed etiam maior pars respectu aliarum partium sufficit, vt de iur. patr. cap. iij. credo per istud cap. ex fauore ecclesiæ, & per canones exceptos, al. notatos in re cōmuni, ꝙ eadē distinctio sit seruanda in casu isto, & in supiori.

Vicesimo secundò quęro. Si Episcopus nō habeat confirmationem vel collationem in ecclesia, sed capitulum, vel alius prælatus: an Episcopus possit expedire permutationem sine illo? Dic, quòd non, vt no. supra quæst. xix. sed an ille inferior possit hoc facere sine Episcopo. Host. Ioan. And. Archi. in ca. vnico, li. vj. dicunt, quòd non: quia cùm permutatio sit singulariter prohibita, vt de præben. maioribus. Et in casibus, in quibus inuenitur Episcopus concessa, inferiores autem Episcopo sua temeritate attemptare non debent.

Vicesimo tertiò quæro. An inferior ab Episcopo possit hoc ius præscribere: puta capitulū, Arc. vel Abbas in ecclesijs sibi subditis? Et est dicēdum, quòd sic: quia ille non est actus, qui pertineat ad ordinem Episcopalem, sed potius ad dignitatem, vel iurisdictionem. Et talia benè præscribuntur per inferiores ab Episcopo, vt de præscrip. auditis, & c. cùm olim. Et de excess. præla. accedentibus. Eodem modo præscribitur ius vniendi, vt no. Ioan. Andr. de sta. mo. c. j. §. ad hoc in clem. Idem dicendum est de illis, qui habent Episcopalem, vel quasi iurisdictionē in loco, & maxi-

mè

mè de quibusdam Abbatibus, qui non dicuntur esse in aliquo episcopatu, vt de Farsensi & Sublacensi, vt dicit Benedictus, xij. in c. illo de monachis nigris. Ad hoc de priuil. c. Abbates, libro vj. & de re. eccle. non de alie. ca. j. in glo. innuit, in clemen.

Vicesimo quartò quęritur. Si summè vtilis permutatio est ecclesijs, & illi, quorum interest, nolũt consentire: an Episcopus cũ capitulo suo possint permutationem facere illis inuitis? Et videtur, ꝙ nõ, per id, quod no. sup. in q. xix. facit ad hoc clem. ne in agro §. ad hoc de sta. regu. qui tamen §. non in permutatione personali, sed in vnione loquitur. Lapus.

Sed cõtra: nam Episcopus cum capitulo suo possunt maiõra facere. s. vnire & diuidere ecclesias, & perpetuam subiectionem vni ecclesiæ facere, & alteri dare, de exces. præla. sicut vnire, de re. ecc. non alie. c. ij. in clem. & eo. tit. c. j. lib. vj. de relig. do. constitutus de eccle. edi. c. iij. Credo primum. Et ista iura vendicant sibi locum in suis casibus. Item non est propriè alienatio, si res vnius ecclesiæ ad aliam transferantur de his, quę fi. à prel. cum Apostolica, quod nõ est in casu nostro. Item potest aliter consuli vtilitati ecclesiarum, quàm cum iniuria eligentiũ: puta quòd inutiles remoueantur, & sufficit, quòd eligãtur boni, licet inueniãtur meliores, de elect. cũ nobis olim. Sed nunquid potest fieri ꝑmutatio ecclesiarũ inuitis eorum dominis rectorib. Dicit Host. ꝙ sic, & Ioan. An. post eum, in c. vlt. de postu. præla. allegãt, de rer. permu. c. quæsitũ, non fient ergo inuitis, quorũ interest, vt supra prox. dicitur. Sed benè fiet inuitis permutãtibus in secundo casu: de hoc quęre in. §. proxi. Lap.

Vicẽsimo quintò quæro. An aliqui possint inuiti cogi ad permutãdum? Et videtur, quòd nõ: quia nemo cogitur recipere beneficium vel dignitatẽ ecclesiasticam, licet aliud sit in honoribus secularibus, vt no. Inno. de his, quæ fi. à ma. parte capi. c. j. Et potest probare iure, vt de elec. quam sit, & de præben. si tibi

 absen-

absenti libr. vj. Sed in permutatione recipitur beneficium de nouo,& antiquũ dimittitur: ergo nõ cogitur inuitus recipere, ad idem lxxxiiij. di. gesta cum si. Sed contra: nam inuitus compellitur quis recipere ordines, de æta. & qua. quæris, ad idem vij. quæst. j. scias, & melius de rer. permu. quæsitum, vbi dicitur dari potestas Episcopo transferendi personas de loco ad locum, si expedire viderit, vbi dicit Hostien. ꝙ illa permutatio est laudabilis vel commendabilis, cũ ad eam inuiti compelluntur, & facit. xl. di. ante omnia, & xxiij. q. iiij. displicet viij. quæst. j. in scripturis, & quod ibi no. hoc etiam videntur Inno. & Hostiẽ. tenere, de renun. nisi §. propter malitiam, in glo. magna. vbi si persecutio est exterior, vbi dicunt, quòd si periculum destructionis ecclesiæ imminet, vel magnum scandalum, si prælatus non cedat, cogitur inuitus cedere, dum tantum bonum cambium alterius prælaturæ vel dignitatis sibi assignetur, alie. de regu. iur. licet vij. q. j. mutationes, & ca. scias. Et sic dicunt posse intelligi, de rer. permu. quæsitum. Super hoc dicit Ioann. Andr. vij. q. j. Episcopus de loco, quòd non potest quis cogi per Episcopum transire ad maiorem locum: quia nemo cogitur transire inuitus, alle. cap. gesta supra alle. Bartholomeus ibi contra, quòd potest: quia Episcopus maiora potest, alle. de exces. prælat. sicut de æta. & qua. quæris. Pau. placet opi. Ioan. ipse no. de rer. permu. cap. vnico in clemen. dicens, ꝙ ad æquale beneficium transire cogi potest inuitus. Et in hoc placet sibi opi. Io. non tamen ad maius. Dominus Guido Concordien. Episcopus, nepos olim Domini Guidonis, Archidiaconi Bononien. in sua disputatione quęsiuit: an optio habeat locum in beneficijs permutatis. Et dicit, ꝙ credit, ꝙ Episcopus non potest cogere clericum ad renunciandũ suo beneficio, vt recipiat vilius. Arch. in c. Episcopus de loco approbat op. Host. vbi necessitas vel vtilitas ecclesiæ exposcit, per c. quęris, non distinguẽs in qualitate

bene-

beneficij. Idem ipse Arc. de rescrip. si propter in verbo vagabunt li. vj. in fi. glo. Innuit, q quædã est permutatio volũtaria, quædã necessaria, quę fit superioris officio: quasi dicat, fit ista secũda inuitis beneficiatis, secundũ Io. An. in ca. quęsitũ, sup verbo personas hoc dicit nolẽtes quasi inuitus. in c. vbi §. ppter malitiã, ibi recitat verba Inn. & Ho. nil addẽs, vel nil minuens, Idem ipse Ioan. An, in ca. si propter, in glo. notate, post verba Archi. dicit quòd quædã est necessaria permutatio, quæ intelligitur facta partibus inuitis superiorum officio satis potest sustineri: quòd si nec per dationem coadiutoris, nec alio modo potest cõsuli necessitatẽ ecclesiæ, quòd inuitus possit transferre, ita, quòd fiat bona recompensatio sibi in alio beneficio, vt sic publica vtilitas preferatur Simile de mai. & obe. cùm inferior in fi. nec mirum, cùm ipse beneficiatus nõ sit dominus, sed quidam procurator vel dispensator, de do. c. ij. Episcopus verò est præordinator in cunctis, xxv. dist. c. j. Et cura totius diocesis ad eum pertinet, x. q. j. per totum. Et sic non ob. ff. de regul. iur. id quod nostrum est, sine facto nostro ad alios transferre non potest. Hinc est, quòd vnio & diminutio eo inuito, de re. ecc. non alie. si in vna, in clemen. Et siue sit permutatio, siue translatio, fiat cum consilio capituli sui, quemadmodum hoc seruari debet in collationibus & institutionibus, de his, quæ fi. à præla. nouit, & c. quãto, quẽadmodum, nisi hoc, vt solus faciat, præscripserit, eod. tit. ea noscitur, & de consue. cap. ij. j. vj. cum si. Et quod dixi, inuito potest transferri, intelligo non præcisè, sed de nolente, fiat volens per subtractionem, & finalem priuationem, vt in capit. quæris. Fredericus. Ad prædicta benè faciunt, quæ not. Ioan. Andr. post Hostiẽ. de postu. præla. ca. fi. super verbo relatum, & in quæstione posita in regula, quod ob gratiam de reg. iur. libro vj. per quæ posset dici, quòd prædicta non habẽt locum in Episcopis, qui velint, aut nolint trans-

locum institutionis, quam potest facere vicarius. Vnde videtur, ꝙ consentientibus his, quorum intereſt, ſ. patronis, vel electoribus, vicarius possit facere hinc inde permutationem. Sed cōtrà: permutatio nō fit ſine diſpenſatione, vt no. per Doct. in decre. vnica, lib. vj. & in clemen. de rerum permuta. ſed diſpenſatio non videtur tranſire in generali mandato, de hoc ij. quæſtio. v. qua de cauſa, licet tranſeat in Epiſcopū, vt no. de elect. cū ex eo. lib. vj. in Nouel. Nunquā vidi, quòd in permutatione introſeratur verbum diſpenſationis. Et quòd ſit vicarius, & quòd ſit officialis de ipſo ordinario, lib. vj.

Viceſimo ſeptimò quęro: Dictum eſt ſuprà, in permutatione debet interuenire renūciatio & collatio, quæ ſic ſufficiat: an ſi Epiſcopus præſentibus permutare volentibus, & petentibus renunciationē admitti, & collationem hinc inde fieri dicat, placeat nobis, ipſi dicant, & permutamus nos? Et videtur, quòd ſic, vt hoc breuiloquio verborum videantur iſti renunciaſſe, & Epiſcopus acceptaſſe & contuliſſe, ff. de vul. & pu. ſubſti. l. iam hoc iuris, ad idem, quod no. Inno. de præbend. inter. vbi dicit, quòd permutationes habent ius in beneficijs permutatis, ſtatim quòd ſuperior auctoritatem interpoſuit, optimè facit, quod notat Hoſtien. & Ioan. And. poſt eum de his, quæ fiunt à ma. parte ca. c. ex ore. vbi dicunt, quòd ſi Epiſcopus confert beneficium de voluntate beneficiati, valet collatio, quia ille videtur renūciaſſe, & Epiſcopus acceptaſſe. Solutio. De ſubtilitate iuris poſſit ſuſtinere hæc opinio, tamen tutius & ſecurius eſt, vt etiam cōſuluit Hoſtienſis in capitulo ex ore, quòd fiat expreſſa renunciatio & collatio, & ſic ſeruat conſuetudo, & practicatur in capitulo vnico, de rer. permu. in cle.

Viceſimo octauò quæritur: An in beneficijs, ſeu præbend. permutatis habeat locum optio, de qua loquitur, c. vlti. de conſue. libro vj. & videtur, quòd ſic, quia in permutatione interuenit tacita, vel expreſſa

renunciatio, vt sæpè dictum est, ergo habet locum optio, secundum quam præbendæ vacantes possunt optari. Item Papa per collationem, quā facit, vel fieri mandat, non vult illam, vel aliam consuetudinē tollere, vt probatur in dicto c. vlti. & de præben. cùm in ecclesia, libro vj. de consue. cùm olim, & de concess. præben. c. ex parte. Imo, nec per constitutionem suā vult tollere, vel præiudicare rationabilib9 statutis & consuetudinibus ecclesiarum, de consti. capit. primo, libro sexto. Ergo nec per collationē, quæ interuenit in ipsa permutatione, debet præiudicare dictæ consuetudini. Item permutantes sciuerunt, vel scire debuerunt consuetudinem ecclesiæ, & sic non possunt ignorantiam allegare, nec deberet impugnare, quod defendere debent, de na. ex li. ven. cap. vnico, & de resti. spo. capit. conquerente. In contrarium videtur, ꝙ non habeat locum optio, per cap. vnicum, de re. permuta. lib. vj. & c. j. in clemen. vbi dicitur collationem alij factam non valere. Dominus Guido, nepos domini Archid. & nunc Episcopus Concordien. hanc quæstionem disputans, tenuit, quòd de rigore iuris habeat locum optio, fundans se specialiter super eo, quod dictum est, quòd interuenit in permutatione vacatio, & decre. ista alleg. non obstat secundū eum, quia ibi permutantes ex toto priuabuntur iure suo, si locus fuisset expectantibus. In casu verò nostro saltē præbenda, quæ remanebit non optata, debetur permutanti. Paulus verò contrarium tenet, per illa iura nouissima, respondens ad c. vlt. de consue. lib. vj. ꝙ ibi mādabatur prouideri de beneficio nulli alij de iure debito, & sic ibi non fit iniuria expectanti. Sed in permutatione mandabantur certa beneficia conferri, & cū decreto. Item in expectatione notatur ambitio, non sic in permutantibus. Et dominus Azo. doctor Bononien. idem tenuit cum Domino Concordien. Do. Io. An. in c. vlt. de consue. lib. vj. in Nouell. nō eligit, sed dicit, si quis vult tenere, locū esse optioni po-

ni, potest respõdere, ad c. vnicum in cle. hoc modo, videlicet, quòd ibi prohibetur collatio, sed in optione nõ interuenit collatio, sed antiquior canonicus suæ antiquæ institutioni & consuetudini ecclesiæ inhærens, præbẽdam vacantem sine collatione optat, sed salua reuerentia debita tanti patris. Intentio concilij Vienen. est, quòd beneficia ex causa permutationis vacantia nedum non conferantur alijs, sed solũ conferantur illis, qui ex dicta causa resignauerunt. Omnis ergo via & modus, per quẽ permutantes suo iure frustrantur, in perpetuum, vel ad tempus, in totum, vel in parte, prohibetur, aliàs illuderetur eis contra intẽtionem & verba dicti concilij. Et facit, quod ipse Io. An. ibi no. in gl. pe. in fi. & in hac opiniõe semper fui, & in ipsa perseuero. Et ad illud, quod dicebatur, ꝙ præbenda nõ optata poterat cõferri permutãti. Respondeo, quòd nõ renunciauit ob hanc causam permutare volens, sed vt haberet illam, quam ille, cum quo permutare volebat, obtineat: aliàs fieret sibi illusio. Sed videntur hæc verba non vigere, quia voluntariè permutabat, & id debuit prouidere, & cogitare id euenire posse, ad hoc de homicid. is qui, li. vj. ff. loca. l. si quis domũ, §. j. & ex qui. ca. ma. l. sed & si, §. fin. siue habuit iste remedium abstinendi, vel faciẽdi permutationem in curia. Item cõsensum canonicorum de non optando. Item protestari. si admitteretur, quòd non procederet permutatio, si fieret optio, sed reintegraretur in statum vtrunque, & hoc præcipuè procederet, vbi capitulum haberet conferre, & sic permutationem consentire, vt notat. Innocen. in capitu. vnico, eod. ti. lib. vj. Item, quid dicetur, si prębenda, quam permutans probabiliter putabat pinguem, reperiatur tenuis? Itẽ, quid dicetur in casu, de quo scripsi in prædicta decre. in fi. super glo. non vacãtes, si permutatio nõ fieret in fine Maij, & Calẽd. Aprilis autem possessionem apprehensam, vel pòst finiretur illud decretũ, quo præbẽ. in commune consueuerũt

 reduci,

reduci, si fateamur illam consuetudinem non impedire, quare impedietis istam? Pro hoc videtur tenendum, quòd disputantes, vel saltem non patiantur tenere tenendum contrarium. Et scio, quod in Romana curia, aliàs ecclesia, vbi talis consuetudo & pluribus alijs permutationibus omissis propter beneficiū oppositionis. Respondeo ad primum: dicit permutans præbendę & canonicatui renunciaui, non ecclesiæ, nec hoc intendebat per hoc, quod dixit. Item inducit regulam pro se factem legitimè. Item aliud est conferri, aliud teneri, ritè collatum videtur scienter hoc extendere.

Item pone, quòd præbenda, quæ remanet non optata, habeat onus sacerdotij, vel ad onus, cuius permutans non sit capax, vt de præbend. ei cui, libro vj. Quomodo ergo remanebit sine præbenda, si dicatur, quōd expectet sequentem? Respondeatur, quòd non renunciauit suæ, vt expectaret vacantem, sed vt haberet illam, quam signauit ille, cum quo resignauit, & permutare tractauit.

ADDITIO.

Circa istam materiam potes sic dicere. Aut cōstat talem consuetudinem extendi ad vacationem & permutationem, aut constat non extendi, aut dubitatur. Primo casu subdistingue: quia aut illi, quorum interest, consenserunt, permutationi, aut non: & si consenserunt, aut simpliciter, aut non simpliciter, sed reseruando sibi ius optandi. Et si seruando, aut tali seruatione consenserunt permutare volentes, aut non: si simpliciter consenserunt, non est locus optioni. Si non simpliciter, reseruando sibi ius permutare nolentibus & consentientibus erit locus, sed nō cōsentientibus: secùs, quasi primo casu sit reseruatio vestita cohærentia consensus. Sed vltimo casu nuda facit, quod not. Ioan. And. de elect. cùm magna, de regul. iuris in generali, libro sexto. Si verò non consenserunt permutationi habentes ius optandi, tunc iterū distin-

distingue, quia aut superior, qui possit, puta legatus, qui tali consuetudini derogat per clausulam non obstante, aut non derogat.

Primo casu non est locus optioni. Secundo casu subdistingue, quia aut permutantes sciebant, vel scire debebant talem consuetudinem, aut non. Primo casu est locus optioni, velint nolint, nec possunt ad beneficia priora redire.

Secundo casu est locus optioni, vel si volunt, possunt ad sua beneficia redire, si constat non extendi, non est locus optioni aliquo casu. Si verò est dubium, quo casu proceditur, tunc videtur dicendum, q non sit locus optioni, vt potius sciamus iure permittente permutationem fieri & volenti, quòd permutata beneficia consequantur permutantes, vt in iuribus all. Supra quam consuetudinem, quæ in dubio nõ reuocat ius, potest tamen isto casu sic distingui, quòd aut permutatio fit per superiorem ad instantiam permutare volentium, aut iuris publici, s. ecclesiarum. Primo casu locus est optioni. Ratio: quia hæc est permutatio odiosa, & cõsuetudo fauorabilis, & ideo debet interpretatio pro consuetudine fieri & extẽdi ad instar legis, ad hoc, de offi. or. dilecto, & quod ibi no. Si verò in fauorem iuris publici, tunc non sit loc9 optioni, & idem, quando fit proprio motu, ad hoc de præbend. si pluribus, libro sexto, de rescript. cum aliquibus, & c. si propter, eod. li. & de præben. si beneficia, & c. si à sede, eod. li. & clemen. si duobus, §. neutro, vt li. pen. & quod no. Ioan. And. de re. permu. cap. vnico, libro sexto, in Nouella. hoc non obmitto, quia in omnem casum præbendam dimissam per optantem obtinere poterit is, qui obtinere poterat optatam, ideò, quia illa dimissa haberetur pro illa optata, de reg. iuris is, qui in ius, libro vj. vt li. pen. cap. ecclesia, cum similibus, La.

Vicesimo nonò quæro: Infra quod tempus superior, in cuius manib. sunt resignata beneficia, ex causa

permu-

permutationis teneatur illa conferre? Supra hoc dicit Pau. de rerum permuta. in cle. ꝙ non est tempus præfixum à iure, sed compellitur ꝑ superiorem conferre, si negligens esset, ad hoc de iure patronatus, c. nullus, simile not. ipse Pau. de reli. do. cap. ij. vbi dicit, quòd non est tempus præfixum antè, infra quod hospitalia committantur, vel conferantur, & idem no. de dato à Papa executore debet intelligi, quia in alia secùs, de elect. si cōpromissarius, j. respon. lib. vj. c. pen. de præbend. eo. lib. & idem in electione Imperatoris no. de iureiuran. capit. ij. libro vj. & idem in receptionibus canonicorum, vbi non est certus numerus, vt no. Ioan. And. post Hostien. de elect. cū ecclesia, & de conces. præbend. ex parte, sed in isto casu non est iuris, quia ibi non dicitur vacare canonicatus, vel præbenda, de præben. cap. dilecto. sed contrà, de concess. præben. c. ij. Solutio, ibi vacant beneficia simpliciter, hîc, s. in casu permutationis, vacant secundum quid, vel ex causa. Item ibi collator habeat libertatē in cui dando, hic verò necessariò astringi ad cōferendū hjs, qui resignarunt ex causa prædicta. Ista ratio potest impugnari per idem, quod no. Io. An. in no. de elect. publicato, in fi. post Vincentium, & Compost. Petrū, & Abbatem, ibi dicens, quòd si publico ex scrutinio canonici nō eligant, quem nominarunt, deuoluitur potestas eligendi ad superiorem, qui debet eligere illum nominatum in scrutinio. Et ibi Comp. clarius, q̃ Ioan. exprimit de spacio trium mensiū, sed ibi est tēpus expressum in iure, infra quod tenentur canonici eligere, sed in hoc casu non est tempus expressum in iure: cōpellantur ergo per superiorem, & si monitus non expediat infra terminum competentem sibi assignatum, hoc faciat superior, ad hoc de offic. ordi. irrefragabili, §. excessus, & ca. quanto cū si. ad hoc facit, quod no. de sup. neg. præla. c. j. lib. vj. & quod no. Io. And. in Nouel. post Host. & Cōp. in c. cùm ecclesia Vulte. de elect. Fredericus.

Posset

Posset probabiliter dici, ꝙ si superior, qui renunciationem recepit ex causa permutationis fiendę, tertiò requisitus, ac renunciantibus nō contulit, vel in prædicta requisitiōe dixit se facere nolle, est in optione renunciatum, an velint superiorem alium adire, vt eis conferat beneficia resignata, vel à permutatione fienda desistere, & ad sua beneficia reuerti, quòd liberè licet eis, ad hoc facit de præbend. si beneficia, libro vj. facit etiam de supplen. neg. prælat. ca. vnico, in cle. & de offi. ordi. irrefragabili, & quod vtrobique no. per Io. An. de locato, potuit, de ap. ab eo. lib. vj. & in clemen. quamuis, eo. titu. & idem fortè erit elapsis sex mensibus à tempore renunciationis & ipsius renunciationis. Lapus.

Tricesimò quæritur: An permutatio facta per Episcopum, cōtemptis his, quorum interest, puta collatoribus, electoribus, vel patronis, sit nulla ipso iure, vel annullanda per sententiam? Pau. eo. ti. ca. vnico, dicit, quòd cōsensus istorum potest interuenire antè & pòst. Et per hoc dat intelligi, quòd non sit nulla, sed annullanda. Nam si fuisset nulla, nō potest ratificari per subsequentem consensum, de elec. auditis, cū speciale est in elec. vbi certa forma requiritur & sententia, in alijs secùs. Sed si Io. An. vt ipse no. de re. ecc. c. j. li. vj. in gl. fi. per Lap. Et ꝙ sit annullanda per sententiā, videtur per factum, c. ꝙ sic, de elect. & de præben. cùm in ecclesijs, lib. vj. Optimè facit de his, quæ fiunt à præla. c. ea noscitur, vbi cōtemptus consensus totius capituli, vel maioris partis reddit actū annullandum. Sed opinio Inno. & Hosti. & Io. And. in verbo conuenit, dicit ratione contemptus, alle. de elect. quòd sicut, §. sin autem: ergo innuit annullandū esse. Ad idem & videtur casus de iure pat. c. illud, in fin. & quod not. per Io. And. Hosti. Vincen. de elec. dudū, ij. super ver. cōmendatam, & de iure pa. per literas, de elect. nemo, lib. vj. & quod ibi no. Lapus. Sed contrà, de his, quæ fiunt à præla. irrita, c. j. ibi et. xij. q. ij. sine

exceptio-

exceptione, xvj. q. vij. decernimus, quod enim in aliquorum præsentia necesse est fieri. Si primo nõ fiat, non valet, quod agitur, vt legitur, & no. de offi. dele. causa matrimonij. Item non debet concedi vna via, quòd alia denegatur, de procu. c. tue. Sed si Episcopus conferret præben. vbi ad capitulum pertinet electio, collatio nulla est, etiam si legatus de latere cõferret, de offi. le. c. iiij. lib. vj. Et sufficere debet istud vulgare: Pro non dato habetur, quòd ab illo datur, qui de iure dare non potest, vt de iure pa. quod autem cùm si, ergo collatio, quam faciet per viam permutationis, nõ valeret. Vnde placet mihi, quòd sit annullanda, non nulla per prima iura. Et ratio est, quam dixi suprà, q. xxij. Et iste actus permutandi, seu auctorizandi, principaliter dependet ab Episcopo: debet tamen ea facere cum consensu capituli, non tamen sine illo est nulla: debet etiam interuenire consensus, quorum interest, vt qui habent eligere, præsentare, vel conferre, & tunc est nulla, si contradicant, vel non consentiant, ad hoc clement. de statu mo. capitu. ne in agro, §. ad hoc Lapus. Et quamuis collatio ad eum non pertineat, non est tamen defectus ex parte facientis, licet malè faciat contemnere, quorum interest, nec obstãt iura, quæ innuunt collationem nullam, quia loquũtur in illo casu in quo Episcopus nõ debet requiri, in quo Episcopus non habet collationem. Sed in permutatione secùs, vt sæpius dictum est, & sic loquitur, c. decernimus, non obstat, cap. fine exceptione. Quia ad hoc potest dici, quòd sit casus specialis, vt bona ecclesiæ melius conseruentur, secundum Hostien. qui hoc no. de his, quæ fiunt à præla. c. j. non nulla, sed annullanda. Nec ob. c. causam, quia ibi actus iudicãdi pertinebat ad plures æqualiter & simpliciter. Et sic vnus sine altero nihil potest facere. Sed in casu nostro principaliter pertinet ad vnum, vnde illi, quorum interest: puta, qui habent eligere, conferre, vel præsentare, non faciunt permutationem, quam non potest facere Epi-

re Epi-

re Episcopus, ne impediat electionē, vel præsentationem fieri per eū, ad quem spectat, iuxta id. de re. iu. nō potest, li. vj. La. Sed permutare volentes, superiores assentire, quæ sunt diuersa, ff. de ver. sig. aliud est vendere, aliud est venditioni consentire. simile, quod no. de præb. cùm in illis, in fi. ij. colum. pen. ver. idem mutatis terminis. per Ioan. An. in Nouella. Et secundum hoc poterunt illi, qui dicunt permutationi cōsentire, priusquā cassetur collatio, ex permutatiōe facta cōferre, eligere, vel præsentare. Et si fiat, nō valeret, de cōces. præb. c. j. & ij. Secùs videtur, quando ex causa permutationis id fieret: tunc enim videtur, ꝙ propterea non impedietur. qui electionem, collationem, seu præsentationem facere possunt illi, ad quos spectat, imò liberè per eos fieri poterit electio, prouisio, & præsentatio, absque alia cassatione prouisionis per superiorem facta, secundum ea, quæ not. per Ioan. And. post Inno. & Hostien. de exces. præl. inter. Posset etiam dici fortè, quòd si legatus etiam de latere conferat ex causa permutationis ecclesiam collegiatam, non consentientibus, quorum interest, nō valet collatio legati, nec impediet collationem, vel electionem illorum, ad quos spectat. facit ad hoc, ca. deliberatione, primo responso, de offic. leg. libro vj. Ratio: quia legatus non potest absque consensu illorum, imo est prohibitus: vt ibi. Et fortè non esset cōtrarius, dicere, quòd talis legatus etiam de consensu capitulorum ecclesiam collegiatam permutare, seu ex causa permutationis conferre non potest, & hoc per dictum cap. deliberatione. Episcopus verò cum illorum consensu permutationem facere poterit, aliàs non: & si eam faciat eis contradicentibus, non valebit, nec impediet præsentationem, collationem, vel electionem fieri. Ratio: quia Episcopus non potest eam facere sine illorum consensu, & si aliter faciat, non faciet secundum ius. Sed contrà, habebat locum regula iuris. Non præstat impedimentum, & de

& de reg.iu.libro sexto. Pendet tamen nullitas ab eis, vt, si consentiat, valeat: & si cõtradicunt, non valeat, & vide, quod habetur, & scripsi. sup. xxj. Lapus.

Tricesimo primò quęritur. Infra quod tempus hi, qui contempti sunt in permutatiõe, possint agere de contemptu, & idem potest quæri de eo, qui fuit contemptus in collatione. Videtur dubium, quòd si pòst tacitè, vel expressè consenserunt; non audiantur, de his, quæ fiunt à ma. parte ca. ex ore, & de app. cõcertationi, libro sexto, aliàs audiantur infra sex menses à tempore scientię computando, secundum Hostien. alleg. de conces. præbendarum, quia diuersitatem, c. vt lite non contesta. capit. quoniam, §. si verò, de his, quæ fiunt à præl. c. li. secùs in electione, vt ibi no. Io. And. ex quo non comparuit, inf. tempus edicti, saluo eo, quod habetur, qui ma. accu. non pos. capitu. vlti. Et de illis, quæ verisimiliter permutationem ignorare potuerunt. Fredericus.

Tricesimo secundò quæritur. Dictum est supr. ꝙ requiritur auctoritas Episcopi, licet ad inferiorẽ pertineat collatio, vel institutio. Modò quæritur: An renunciatio & collatio debeant fieri in manibus Episcopi, & per ipsum consentientibus, quorum interest: An verò renunciatio in manibus eorum; ad quos aliàs pertinebat institutio auctorizante Episcopo? Et videtur, quòd in manibus illorum, ad quos aliàs pertinebat, à simili eius, quod habetur xij. q. ij. placuit et. c. abbati. & xvij. q. iiij. in venditionibus. Ex quibus probatur, quòd quando alienatio facienda est per aliquem prælatum, ille prælatus alienat consentiente & auctorizante Episcopo. Item à contrario sequitur hoc absurdum, quòd si à manibus Episcopi fieret renunciatio, & per eum collatio, in proxima vacatione, Episcopus posset dicere se esse, quasi in possessione iuris conferendi, quod nefas est consentire, sed Ioan. An. & Pau. eo. tit. c. vnico, in clemen. dicunt, ꝙ Episcopus hìc aliàs totum factum expediat, consentien-

tibus

tib⁹ tamē his, quorū intereſt, hoc etiam videtur probari per c. quæſitū, e.ti. in fi. & etiam ex hoc ſequitur hoc nouum & mirabile, quòd eccleſia conſueta refirmare per viam electionis & confirmationis, vel per viam præſentationis & inſtitutionis reformetur nūc per viam collationis, per epiſcopū videlicet, qui aliàs non habebat cōfirmare, vel inſtituere, ſed certè hinc nullum inconueniens, ex quo conſentit ille, cuius intereſt. Et eſt ſimile, quod no. Hoſt. in ſumma, de iure pa. in fi. vbi dicit, quòd patronus poteſt recipere eccleſiā vacantem ab Epiſcopo, licet ad Epiſcopum nō pertineat collatio, ſed inſtitutio, idē no. Io. And. poſt eū, de iu. pa. per noſtras. Nō ob. q̄a aliàs fieret prǫiudiciū inſtituenti. Nā illud haberet locū, vbi Eps ſimiliter conferret, vt de cauſa poſ. & proprie. c. vltimo, cùm ſi quod non eſt in caſu noſtro, Fredericus.

Triceſimo tertiò quæritur. Pone, quòd duæ eccleſiæ ſunt vnitæ canonicæ menſæ cuiuſdam monaſterij, volūt rectores ipſarum permutare, nunquid poſſunt, maximè non cōſentiente monaſterio? Et eſt dicendum, quod non: quia cùm eccleſiæ iſtæ ſint factæ de menſa monaſterij, & ammodò vacare nō poſſint, vt de exceſ. præla. c. vnico, ver. quidam, in cle. nō poteſt interuenire permutatio, cùm in ea fiat beneficiorum vacantium collatio, vt ſępius dictū eſt. Sed nunquid erit locus permutationi canonicatuū & pręben darum, vbi non eſt certus numerus canonicorū, nec diſtinctio præbendarum? Secundū hoc videtur, ꝙ ſic, per id, quod habetur in c. dilecto, de præben. contrariū mihi reſpondit Io. An. Et poſſet eſſe ratio: quia licet non vacet per mortem, vel ſimplicem renunciationem illorum, &c, ſed contra dict. Ioan. eſt talis ratio, licet enim in tali eccleſia non vacent præbendæ, vel canonicat⁹ per mortē, vel ſimplicē renunciationē illorum, qui canonici & præbendati ſunt, vt in d. cap. dilecto, ſatis tamen eſt, quantū ad permutationem, ꝙ renunciatur eis ex cauſa permutationis. Sed hoc

iuri consonum nō videtur : cùm, vt tunc est dictum, vacare non possunt. Et in permutatione debet vtrūque vacare, propter quod prius dictū Ioan. And. veri videtur. Lapus. Ad hoc facit, viij. declaratio, super cōstitutione execrabilis Io. xxij. vbi dicit, quòd si ecclesia erat canonicè vnita, & postmodū vigore dictæ cōsuetudinis dimitti contingat, non cadit sub illa reseruatione, quia non vacat. Et econtrario sequitur absurdum, quia si isti possent permutare, ergo & alij, & sic deinceps vnio non haberet desideratum effectum, et non submitteretur mensæ monasterij, cuius tenuitas fuit causa vnionis, & id de beneficio extincto, vt de hoc no. Io. An. in Nouel. c. vnico, li. vj. Ad præmissa facit declaratio facta super constitutionem execrabilis Io. xxij. vbi dicitur quòd si ecclesia erat canonicè vnita, & postea eam vigore dictæ constitutionis dimitti contingat, non cadet in illa reseruatione, quia non vacat, Frederi.

Tricesimo quartò quæritur. Pone, q̄ numerus vigenarius canonicorū est restrictus ad numerū duodecimū, & hæc restrictio facta est legitimè & iurata, & sic ordinatum est in ea, q̄ decedentibus canonicis nullus substituatur, donec sit deuentum ad numerum duodecimum, modo duo de numero excessiuo volunt permutare auctoritate legati, nunquid possunt? Dic quòd non, per id, quod no. gra. §. proxi. & quæst. xxj. quia legatus non potest tollere statuta de ecclesia, vt no. Archid. de præben. si à sede, lib. vj. Fredericus. Si statutum non sit auctorizatum per Papam, si sit per statuentes iuratum, licet obstet impetranti de iurato statuto, mentione non facta de rescrip. constitutus, etiam statuentibus, vt in cap. dilecto, de præbend. & de iureiu. debitores, non tamen videtur obstare legato de latere, quin saltem ad mandatum ipsius, facta mentione de numero, posset & debeat venire cōtrà, sine metu periurij. Est tamen in iuramēto auctoritas superioris excepta, & de iureiu. venientes, in fi.

prout

prout ibi etiam no. Vnde si quis iurauit non exire domum infra xv. dies, & interim citetur à iudice, tenetur exire, nec est transgressor iuramenti, vt no. Archi. decima quint. quæstione sexta, auctoritatem, & Guil. in spe. de accusa. §. primo, ver. quid si quis de hoc per Ioan. An. de elect. si eum, libro sexto, & de appel. cùm causam. Lapus.

Tricesimo quintò quęritur: Pone, retento eod. themate, ꝙ permutatio fiat per illos, qui fecerũt statutũ: an valeat permutatio, quasi per cõtrarium actum videantur refutare numerum, vt de consti. cùm accessissent, in fi. Solutio huius quæstionis dependet ab illa quæstione, qua quæritur: an teneat receptio canonici contra statutũ iuratum. Arch. dicit, ꝙ nõ, vt not. de præb. si à sede, li. vj. Io. An. dicit, ꝙ receptio tenet, sed recipientes sunt periuri. de præb. dilecto, sed Pau. dicit, de re iudi. c. j. in clem. quòd non sunt periuri, & receptio tenet, quia recipiendo capitulariter tacitè reuocant statutum, & statuto sublato iuramentum non ligat. Sed cùm istud statutum non potuit habere vires, nisi Episcopo auctorizante, vt de consue. capit. antepenult. quomodo soli canonici possunt per contrarium actum tacitè reuocare statutum, cùm non possunt hoc expressè? Vnde æquior videtur opi. Archid. vt quicquid fit contra licitum iuramentum, sit nullum. Ad hoc de præscrip. si diligenti, & secundum hoc non videtur permutationem valere, de hoc not. Ioan. And. de re. permu. c. vnico, libro vj. in Nouella. Si volumus receptionem canonici tenere, & valere contra iuramentum, vt dicatur ordinatio talis tacitè fuisse sublata, ex eo, quia permutationi consenserũt, & contra ordinationem fecerunt, tunc dicemus permutationem valere, quasi tacitè numerus vigenarius sit per contrarium actum restrictus, per capitu. cùm accessissent, Fredericus. Vel dic, quòd aut tollunt statutum ipsum directè, scilicet, ipsum reuocando expressè. Non est dubium, quòd valet reuocatio, & per-

quam remittit Ioan. And. in Nouella. de maio. & obe. ca. vnico, libro sexto. Nam & capitulum potest commendare beneficia expectantia ad collationem solius Episcopi, vt no. Archid. de Insti. ca. j. libro sexto. Et Episcopus potest commendare beneficia expectātia ad collationem Papæ, vt nò. de elect. nemo, in fin. magnæ, glo. libro vj. Et facit, quod not. sup. §. iij. vbi dicitur, quòd Episcopus potest recipere renunciationem beneficiorum, quæ conferre non potest, puta reseruatorum, nec interuallum temporis nocet, vt dixi suprà, quæstio. xj. Caueant tamen sibi, ne ante collationem sibi factam administrēt, ne pœnam incurrāt, argum. de elect. nosti, & ca. qualiter, & eod. titu. auaritiæ, li. vj. & eo. li. de præben. eum qui, & facit, quod dixi suprà, §. vij. Fred.

Quia suprà dicitur, quod Episcopus potest recipere resignationem beneficiorum reseruatorum, quæ conferre non potest, dico, quòd licet Episcopus beneficia reseruata cōferre non possit præseruatione obstante, tamen dicitur posse reseruationem recipere beneficiorum expectantium ad collationem ipsius, cùm non sit prohibitus resignationem recipere, sed conferre, secùs in capitulo, quod est prohibitum ab vtroque. Dicendum videtur, quòd si gratiosè fiat resignationis receptio, non poterit eam facere capitulum sede vacante, ad quod facit de renuncia. cap. admonet. Si verò fiat in resignantis pœnam, tunc posset facere, e. tit. quædam in extrauag. Io. xxij. execrabilis, §. qui verò, & §. cæterùm Lapus.

Tricesimo septimò quæro: An duo permutare volentes possint vnum solum procuratorem cōstituere ad sua beneficia permutanda. dubium mouet, ff. de procurat. l. licet, §. si. si plures, & id, quod legitur & no. ff. de aucto. tu. l. faciente, & de adop. l. si consul, & de proba. c. ex literis. Credo, quòd possint, & sic practicatur in curia Romana: dicet ergo procurator Episcopo, Ego talis vt procurator, P. renuncio in manib.

vestris talem suam ecclesiam ex causa permutationis faciendæ, cum Ioanne de tali sua ecclesia. Et ego, vt procurator, Ioannis resigno talem suam ecclesiam ex causa permutationis faciendæ cum P. de tali sua ecclesia, quibus resignationibus sic factis, & receptis, Episcopus conferet eidem procuratori vnam ecclesiã pro tali, & aliam pro tali recipiente, & sine procuratore recipiente, videlicet collatio, vt de præben. si tibi absente, libro sexto.

Tricesimo octauò quæro: Pone, quòd quidam tractantes de permutatione beneficiorum suorum, quã dictis beneficijs & sibi vtilem credebant fore, conuenerunt & promiserunt sibi inuicem, fide data, procurare dictorum beneficiorum permutationem per illos, quorum interest, quia facere & auctorizare possent. Nunc verò alter illorum huiusmodi promissionis pœnitet, & non vult resignare ex causa prædicta, quæro, an altero instante, possit ad permutandũ cõpelli? Videtur, ꝙ non, quia in talibus debet cessare omnis pactio, omnisq; cõuentio, de pactis, c. vlt. & j. q. ij. quàm pio, de re. permu. quæsitum, cum similibus.

Sed contrà. Isti non simpliciter conuenerunt, sed promiserunt dare operam, vt permutatio fieret per illos, qui facere poterant, quod non videtur prohibitum, vt de resti. spo. olim el. primo, & quod no. de rap. ad audientiam, ij. in glo. sed nunquid, & de præbend. significatum.

Item, fidei datio, & iuramentum æquipollent, ꝙ me. causa, ad aures, & quod no. de fideius. c. ij. & sunt seruanda, quomodo possunt sine interitu salutis æternæ seruari, de iureiur. si verò.

Videtur dicendum, quòd ille, qui instat permutationem perfici, non possit petere iure actionis, alterũ pœnitentem compelli ad permutandũ. Nam si ambo instarent pro permutatione facienda, non cogitur superior eam facere, sed totum pendet ex arbitrio suo, eod. titu. quæsitum, & capitul. antepenul. & vltimo, licet

licet malè faceret superior permutationi non cõsentire, si necessaria vel expediens esset ecclesijs, ad hoc, de iu. pat. nullus, & est simile, quod nota. j. quæst. vij. exigit. Superior ergo potest illum compellere, vt de nolente fiat volens: nam ipse contradicere nõ potest, ex quo promisit fide data procurare permutationem ad hoc, quod no. de renuncia. quòd in dubijs, & quod metus causa, capit. pen. & si illud nollet, fortè poterit transferri inuitus, qui hoc noluit, & facit ratio ac mens decre. quidam, de renunci. & facit de spon. requisiuit, & adde, quod no. suprà, quæst. xxv. Non obstant iura, quæ prohibent pactionem, quæ loquũtur de pactione illicita, & pro tanto, Hostien. in ca. quæsitum, eo. ti. super verbo, quæ dicit, si pactio expressa & præcedens facta ad aliquid temporale dandum, vel faciendum, vel remittendum, alia iura prohibẽt permutationem prouenientem ex pactione partium sine auctoritate superioris, sed non prohibeat, quin superior possit compellere illum ad permutandum, vt superius dictum est.

Tricesimo nonò quæritur. Pone, quòd vnus ex permutantibus est aggrauatus debitis, nomine ecclesiæ suæ, & est tale debitum, ad quod soluendum est ecclesia efficaciter obligata, rector istius ecclesiæ sic obligatę vult, quòd ille, cum quo vult permutare, promittat sibi, ꝙ si contingat permutationẽ inter ipsos perfici, soluat debita prædicta, fortè, quia creditores sunt consanguinei sui, & non vult, quòd patiantur contradictionem super debitis illorum: Quæritur, an talis promissio possit de iure fieri: & videtur, ꝙ sic, quia sine promissione ad hoc teneretur, scilicet ad debita ecclesiæ soluenda, & illud, quod subintelligitur, videtur in pactum posse deduci. Ad hoc facit, quod nota. de præbend. significatum, & de electioni. significasti cùm si. Item, hic nulla cupiditas ex parte recipientis promissum. Item, quia nihil applicatur sibi. Itẽ nihil deperit permutanti, quia ecclesia obliga-

 tiuè

tiuè & sufficiens ad soluendum, & sic de suo nil sol-ueret. Sed contrà, iste aliàs non renunciaret, nisi hæc pars illa sibi promitteret. Sed renunciatio debet esse pura, nulla præcedente pactione, de pact. capitu. vltimo. Sed posset responderi, quod loquitur de pactione illicita, scilicet, vt temporale detur pro spirituali, sed in casu nostro nil datur, & facit, quod dixi suprà, §. proximo post Hosti. fateor, sed nisi referatur, vt aliquid recipiat, vt ab obligatione liberetur. Item etiam in actu permutationis fortè posset dicere rector: Renuncio ecclesiæ meæ ex causa permutationis faciendæ cum P. cum ecclesia, quam ipse P. habet, quam ecclesiam paratus sum recipere, cum omnibus iuribus, actionibus, & omnibus, quæcunque sint, consulendũ est abstinere debere, ne fraus cõmittatur, quia abstinendum est etiam à re licita, si habet speciem mali, ad hoc de symo. audiuimus et. i. quæstio. j. emendari, Fredericus.

Quadragesimò quæritur: An sola æqualitas beneficiorum, siue ratione redituum, siue onerum incumbentium vni beneficio, & non alteri reddat permutationem nullam, quasi fraus sic probata? Credo q non, & semper fui in hac opinione, nõ negotio, quo minus sit aliqua lis, præsumptio fraudis, quia nõ est verisimile, quòd aliquis velit defendere, vel res suas iactare de renun. super hoc, sed non est sufficiens probatio. Et in hoc summè placet, quod not. Io. Mo. Io. And. in Nouella. eodem titu. capitul. vnico, libro vj. Vnum etiam no. quod non est permutatio, scilicet, renunciatio. Si renuncio beneficio, modo vt habeas illud, & tunc detur nepoti modo, Fredericus.

Sequitur Tabula.

TABULA, SIVE REPERTORIUM AD PRAEDICTAS QUAESTIONES facilius inueniendas.

Explicit tabula.

QVIA de permutationibus beneficiorum habitus eſt ſermo, quęrendum occurrit, nunquid permutatio beneficiorum per Epiſcopum, vel alium inferiorem à Papa, vt per Apoſtolicæ ſedis legatum de latere facta, non vocatis his, qui habent eligere, vel pręſentare, vel ordinare rectores, in beneficijs permutatis, valeat. Et ſi non valeat, an ſit nulla ipſo iure, vel annullanda. Et nunquid impediat, antequam declaretur nulla, vel annulletur electionem vel præſentationem fiendam per eos, ad quos electio vel præſentatio ſpectat. Dicendum videtur, quòd ſi ſint beneficia collegiata, tunc ſi fiat per legatum, etiam cum conſenſu illorum, ad quos ſpectat electio, vel præſentatio, ſeu collatio non valeat. Et hoc per cap. penul. de offic. le. libr. vj. Si enim prohibitio dicti cap. non comprehenderet permutationem, tunc benè valeret, etiam ſine ipſorum conſenſu

ſenſu, per cap.dilectus de offi.lega.& per cap. ſi Abbatem de elect.libro vj.& per cap.j de offic.lega.eod. lib. In alijs beneficijs benè valet etiam ſine conſenſu illorum,qui habent eligere, vel conferre, vel pręſentare,ſi perſonæ ſint eccleſiaſticæ. Si verò ſint patroni laici,tunc non valet, ſi contradicant,nec impedit præſentationem fiendam per eas. Si verò non contradicant, valet.Si autem fiat per Epiſcopum, debet fieri cum conſenſu illorum,quorum intereſt, & cum conſenſu capituli ſui,alioquin eſt nulla contradicentibus illis,ita, quòd abſque alia caſſatione poterit collatio vel præſentatio fieri. Ad hoc xvj. quęſtione vij. decernimus, & de re iudi.cum Bertold. Si tamen capitulum ſuum contradicat,non eſt nulla,ſed annullanda, de his,quæ fiunt à prælat. ea noſcitur. Sed ſi ſpectaret electio,collatio, vel præſentatio ad ſuū capitulum, tunc eis contradicentibus eſt nulla, ſicut ſi ad alios pertineret. Hæc vera in permutatione beneficiorum, vt beneficiorum ad beneficia temporaliter,non autem in permutatione, in proprietatem,& perpetua in illa,& etiam in vnione requiritur. Si per Epiſcopum fiat conſenſus illorum,quorum intereſt, & ſui capituli, etiam expreſſus, nec ſufficit tacitus conſenſus. In temporali verò valet ſecuta ratihabitione tacita vel expreſſa ex tunc in perpetua,non valet, ex tunc,quòd factum. Item in temporali non auditur idem, qui fecit prætextu ſolennitatis obmiſſæ contrauenien s,nolens reuocare quod fecit. In perpetua verò auditur ratio : quia ſolennitatis obmiſſio in temporali eſt de iure priuato, cui renunciari poteſt.Secus in publico.de fo. compe.ſi diligenti, & qd' ibi not. hoc colligi poteſt xij. quæſt.ij.in ſumma, & cap.ſine exceptione,& cap. Abbatibus,& xvj. quæſt. j.poſſeſſiones & cap. cùm temporis qualitas. Et de his,quæ fiunt à prælat.cap.j.ij.iij.& cap.ea noſcitur, & capit. tu.& capitu.paſtoral. de dona. paſtoralis, & capitu. inter dilectos,& de his, quæ vi me. cauſa fi.

cùm

cum dilectus, de restitu. spo. olim. de exces. prælat. si-
cut vnicè, de elect. nosti. de fi. presbyte. veniens, de
cleri. coniu. diuersis fallacijs, de præbend. cum in ec-
clesijs libro vj. de rebus ecclesi. non alie. dudum eod.
libro & clemen. si vna, eodem titu. de stat. mo.
ne in agro. §. ad hoc. Et ex his plura v-
trobique not. Lapus de
Florenti.

Explicit tractatus Domini Frederici de Senis super permutatione beneficiorum, directus domino Lapo de Podioboniti, qui fecit additiones, quæ sunt in prædictis quæstionibus insertæ.

INDEX RERVM MEMORABILIVM, QVAE HOC LIBRO CONTINENTVR.

A.

Appel

est ma.

Procura-

Vota

FINIS INDICIS.